KEMAL TAHİR

BÜYÜK MAL

YAYLA PADİŞAHI SÜLÜK BEY

Yayla Padişahı Sülük Bey birden sıçradı, ellerine abanarak doğruldu, damarları kanlı gözlerini kırpıştırarak kapıya baktı. Kara kıllarla kaplı esmer gövdesi besili malaklara benziyo rdu:

— Nedir ulan? Kudurdunuz mu kahpeler? Ya ben... Kafanızı almaz mıyım boynunuzu burup... Kırılası kafalarınızı...

Elif kız kapı aralığında durmuş, Sülük Beyin çıplaklığım görmemek için gözlerini yere eğmişti:

— «Bak bakalım» dedi. Emey anam, «Uyanmış mı Sülük Bey, kahvesi gelsin miymiş?» dedi.

— Yahu, kırbacı hiç mi bırakmayacağız elimizden, temeline tükürdüğüm bu evde biz?... Öküz sinirini bileğimize bağlayıp mı yatacağız?

— Gelsin mi kahve ?

— Hele rezil! Hemi uyarıp sabah sabah... Kahvemiz de mi gelmeyecekti yoksa?

Elif kız savuşunca Yayla Padişahı Sülük Bey burnundan soluyarak kafasını salladı. Kapının kurcalandığını kan uykusunda duyup sıçrıyordu da, yastığın altındaki parabellumu bitürlü çekemiyordu, şimşek gibi... Kendisine sövdü: «Tüh ki suratına kaltaban! Tüh ki ne kadar...» Uzun paçalı donunu hırsla aldı, debelenerek giydi. Yatağın ortasına bağdaş kurup kocaman yumruklarım dizlerine dayadı.

gibiydi. Boğazına düşkünlüğünden gövdesi yağ bağlamış, memeleri, midesi, göbeği şişip sarkmıştı. Omuzlarım ileri alıp gerinerek kemiklerini kütürdetti. «Adam edemedik şu kahpeleri... Hayır, adam edemedik gitti, tüh yüzümüze!...» Gümüş tabakasına gözü ilişince irkildi. Tabaka sanki canlıydı da, kendisine istemediği bir işi yaptıracaktı. «Yıkıl kör şeytan! Canın cehenneme!» Epeydir, sabahları bişey, yemeden tütün içme-meye çabalıyordu. «Nedir oğlum! Öksürüğümüzü keseceklerine cıgaramızı

yasakladı bu doktorlar, şunca paramızı alıp... Buyur bakalım!» Hasta maşta değildi, koca Tanrıya şükür, domuz gibiydi. Yarım kuzuyla bir lenger pirinç pilavını bir başına silip süpürü-yor, yanı sıra bir testi rakıyı da yuvarlayıp yumruk-larıyle ağzını sıvazlayarak «elhamdülillâh»ı bastırıyordu. Herkese «kırk beş» dediği yaş, geçip gidip kırk yediye dayanmıştı. «Dayanmakla... Erkek dediğin delikanlı sayılır buralarda... Kocamayı karılar düşünsün!» Bir zarnan öksürdü. Savuşturunca, pazılarını şişirip kasılarak kapıyı gözetledi. El yordamıyle tabakayı bulup hırsla açtı. «Reci tütünü mü ki dokunsun oğlum! Halis Düzce kaçağı... Tatlı sert ki, Gazi Paşamızın eline geçmez!» Kadınların sarıp hazırladıkları parmak kalınlığı cıgaralardan birini yaktı, gözlerini süzerek derin derin çekti. Hırıltılarla aksı-rıp tıksırdı. «Hele şuna hele! Ulan alçak, hani senin tatlı sertliğin?.. Allah belânı vere!»

Elif kız kahve tepsisini edeple tuttu. Analığı Emey Hanım, bunu on yıl önce, dört yaşında almış, kucağında taşıyıp koynunda yatırarak büyütmüştü. «Say ki, besleme değil, öz kızı... Şımarması bundan... Peki, şımarmak olur ya, bu kadar mı olur, çengi?»

T

sezinlemen nasıl bir iş ? Ya bu sırıtma neyin nesi bakalım! Ah n'olmalı olmalı, bu kahveye, az biraz şeker bulaşmalı... Evet, «Elifin uğru nakışlı» diyerek tür-• joiye daldırmalısın da, kahvemizi şeker bulaşığı kaşıkla kanştırmalısm... -Bir yudum çekti, damağını keyifle şaklattı-: Ooooh, Vali Bey, Kumandan Paşa kahvesi olmuş ki, sâde kahvelerin padişahı olmuş... Ulan aferin Elif hanım... Evet, şimdi inandım, gittiğin

yerde anamıza avradımıza söğdürmeyeceksin yavrum! Hööööst! Hele şuna... Hele şu gülmelere... Hiç utamr mı yahu? Kız, «Gittiğin yer» lafını duymanla bu gülmeler neyin nesidir, bakalım? Dur! Dur dedim alçak! Utanmayı bilir gibi savuşacak da bize kendini edepli bildirecek! Atımız eğerlendi mi bizim?. -. Atımız demekteyim, şaplak gelmekte ki, bak-gör ne güzel gelmekte!...

— Çoktaaan...

—Çoktansa... Tımarı n'aptılar? Tımarı sordum!

— Tımarladı Dersimli kara Kürt... Tımarladı ki, yaylamızı ırgaladı kaşağı şıkırtısı... Bunlar nasıl bi herifler, bunlar âdemoğluna benzemez bir herifler...

— Höööst! Duymasıyle n'apar Dersimli ? «Der-simliye kötü söylemek yok» diye sizi tembihlemedi mi, Emey ananız? Dersimlinin öfkesi nasıl basılır bildirmedi mi?

—• Nasılmış ?

— Körpe kız eti yemeyince öfkesi savulmaz bu Dersim milletinin... İlle de senin gibi terbiyesiz kız eti...

— N'ağzmaymış... Elimizin tersini çarpmamızla...

—Vay bu da mı yazılı?.. Demek elinin tersini... 11

Şu bizim Kara Cumo'ya... Vay ki anladım!... -Kapıda görünen analığı Emey Hanıma biraz ürkek gülümsedi-: Vay ki bu senin avanak Elif kızın, tatlı canından geçmiş Emey ana...

— N'oldu? -Emey Hanım ikisine de dargın dargın bakıyordu. Sonunda Elif kıza çıkıştı-: Nerdesin bunca zaman? Sütler kabardı, kepçeleri kavuşturamadık. Çorbaların dibi tutt u kapkara... İtlerin yalları yallıktan çıktı, kerpice kesti. «Oyalanma» demedim mi? -Elif sıyrılıp çıkınca övey oğlu Sülük Beye döndü-: Lafa tutarsın sabah sabah şunu Sülük Bey, «Emey anam ne çeker» demezsin.

— Höst! Yanma yakılma istemem ve de inileme hiç istemem! -Analığı Emey Hanımla aralarındaki yaş farkı üç-dört yıl olduğu halde Sülük Beyin hem şımardığı, hem de biraz çekindiği sesinden anlaşılıyordu-: İstemem, çünkü Koca Tanrı küser ki yumuşatılacağı kalmaz. Aman haaa... Ekinlerine böcü düşer, sürülerine kıran girer.

— Hadi ordan... Benim Koca Tanrıya bişey dediğ immi var, kurban olduğum... -Başım dargın çevirdi-: Bak ne demekte bu Dersimliler?.. Kara

Cumo demekte ki «Bizi de alıp gitsin bugün Çorum pazarına Sülük Beyimiz» demekte...

— Kara Cumo n'apacakmış, sultan pazarının adam denizinde? Canına mı susamış bu teres?

—j «Bizi burda kim bilecek?» dedi. Fazladan dedi ki, «Sülük Beyimizin gölgesinden bizi çekip almaya Kemal Paşanın gücü yetmez.» dedi. Berbere hamama hiç mi gitmeyecek bu fıkar alar?

— Başlarında birer arşın Kürt külahı... Sırtlarında mor koyun postundan kolsuz yelek... Bacaklarında Şam dokuması yünlüden sırmalı ak şalvar...

İçliğin kollan düğümlenmiş de enseye aşırılmış...

t

Adam görüntüsü müdür bu kılık?... Hükümatımı-zm gökte Dersindi aradığı sıra, asmak için... Görüntüsü Dersimliye benzeyeni kapıp zindanlara doldururken... Hay kan aklı! Yaylaya yabanlar geldiğinde bunları inlere sokup saklayacağına... Bu sıra, Dersimli barındırmak korkulu iştir ki, gayet bulaşık iştir.

— Oraları kolay! Sen al git! Ben pantol ceket bulurum onlara...

— Ya suratlarının cehennem karanlığını n'apa-hm? Dillerinin AazaJ patırtısını ?.. Her birine adam asılır, Kürt bıyıklarını... Bizi dinler mi hiç! Ben ne demekteyim,

«adam içine çıkmasmlar» demekteyim!

— Hiç mi Kürt görmemiş bu Çorumlu ? Burda

kalacaklarsa adama benzeyecekler ister istemez... Adamın adama benzemesi, adam içine çıkmakla olur. Al git derbederleri...

— Emey ana, gel şunun doğrusunu söyle... Fukara Dersimlilerin kasaba masaba isteği yok... Sen aklın sıra, bize koruyucu katacaksın herifleri ya, bugünün Dersim kırımında bunlar bizi koruyamaz ve de senin Sülük oğlun, koca Tanrıya şükür, Çorum toprağında koruyucu gezdirecek yüreksizlerden değildir.

— Koruyucu gezdirmek yüreksizlik mi? Değil! Variyetli adam, şuncacık aklı varsa, tetik duracak... Kemal Paşamız, koruyucu alayını, yüreksizliğinden mi dikmiş kapısına?.. Şu kadar bin lirayı kuşağına sokup Yediçmar Yaylasından kasabaya gitmek akıllı işi mi?

— Hele şuna! Şu kadar bin lirayı kuşağımıza soktuğumuzu nerden bilecek yabanın zibidisi, bugünkü gün? Hüddam sahibi mi bu reziller, kayıptan bilici mi?

— Vay benim emeklerime... Şu kadar yüz köylüyü bugün kasabaya isteyen ben miyim? «Panka işine gelsinler» diyerek bir vilâyet toprağına haberler uçuran... Ne demek panka işi ? Para yatırılacak ve de gerisin geri alınacak demek... Elli altmış köyde iki yüze yakın hanenin bildiği nasıl bir gizliliktir ki, hüd-dam sahibi gereksin?

— Sen ferah ol Emey ana! Koca Tanrıya şükür, ordu olsa, bu senin Sülük oğlun yırtar çıkar. Bak şuna! -Yastığın altından parabellumu çekti, kılıfından sıyırıp havada döndürerek bir zaman ışıldattı-: Nasıl bu böylece? Askeriyenin dağ topudur bu, sen nerden bileceksin karı başınla... Asimi ararsan, dağ topu kaç para... «Alman'm beylik parabellumu» dedin mi, bitti.

— Vay avanak Sülük Bey... Pusudan atıp vurana lüver n'apsm? Rahmetli Kara Abuzer babanın öğütlerini tüm unuttun he mi? Ne derdi rahmetli? «Yiğit kısmı uzun yaşayım derse, ürkek olacak!» 4erriez miydi ? «Olmaz» diyene olmuştur bu dünyada n'olmuşsa ve de «Bize güç yetmez» diyene olmuştur

— Gündüz gözüne tetik durdun mu n'olmak ihtimali var bre Emey ana, kurban olduğum Kemal Paşamız dağda belde yaramaz adam mı kodu? Sen bu çağı, Osmanlının eşkıyalık çağlarına benzetmektesin ya, çokça

yanılmaktasın. Şükürler olsun Gazi Paşa çağıdır ve de karıların altım dolu tepsiyi başlarında taşıyaraktan Çamlı bellerde gezindikleri bir çağdır. Ferah ol, ipsiz kopuk takımının çah diplerinde çoban sopasıyle adam soyduğu zamanlar geçti çoktan... Bu gün... -At kişnemesine kulak verip göz-larini kırpıştırdı-: Nedir o? Benim demir kırı eğer-

lemediler mi bunlar?

— «Demir kır» deyince başkası nasıl eğerlene-

bilirmiş?

— Sesini alamadım. Hayır, bu benim demir kırın narası değil!

— Hayvan sesinin ayrıntısı mı olurmuş ? Hadi giyin! Ben de parayı denkleştireyim!

— Aman iyi say, Emey ana! Eksik meksik çıkar da rezillik elverir. Panka müdürümüz yenidir çünkü... «Bunlar ne biçim bir adamlar, para saymasını bilmez bir adamlar» dedirmeydim!

— Benim sayımım seni ne zaman yere baktırdı Sülük Bey? Senin hesabın yanlışsa orasını bilmem!

— Benim hesabımca iki yüz yetmiş sekiz hanedir borçlularımız, her biri elli panganot borçludur. -Tavana bakarak hesapladı-: Yüzden olsa, yirmi yedi bin sekiz yüz... Böl yarıya... Yirmi yedi binin yarısı... On üç bin beş yüz... Sekiz yüzün dört yüzünü de vur... On üç bin dokuz yüz... Biz diyelim, on dört bin...

— Neden on üç bin dokuz yüze, on dört bin demeli? On bin çıktı hazırda... Üç bin dokuz yüzünü Hacı Kenan efendi emminden alacaksın.

— Yahu, «Bulaştırmayın şu herifi» dedim, «Geçti eskilerin dostluğu» dedim. Biz herifle yaka yakaya gelmişiz...

— Gelmekle... Düşman düşmanlığını açığa vur-madıkça, hırlamak olmaz. Haber saldım. «Hay hay» demiş, «hazırdır gelsin alsın, Sülük Bey

yeğenim» demiş... «Ya da birini salsın, kehribar tespihini eline verip» demiş... Ver tespihini, sal Zülfü'yü...

— Ulan karı milleti... İnat olur ya, bu kadar mı olur. «Katır inadı» diyecek yerde, «Kan inadı» demeli...

Emey Hanım suratını asarak çıktı. Elli yaşma girdiği halde gövdesinin yuvarlaklıkları tıkızlığını koruyor, arkadan görünüşü körpe - oynak bir geline benzi-

if

ağdalanma gelmişti. «Çakır gözlerinin arada bir Day-gmlaşması olur ki can alır. Kocamadı gitti bu bizim Emey anamız... Bunu yıpratamadı fukara Abuzer babam. Yeterince kullanamadı çünkü, kıyamadı etini yiyerekten tüketmeye besbelli...» Vaktiyle Çorum'u altüst etmişti Emey'in güzelliği... Salt erkekleri değil, ablacı karıları da yakmış kül etmişti.

Sülük Bey «Ne işler yahu!» diye başını salladı. Kendisi, evel - eski karı canlısı olmadığı için böyle yanıp yakılmalardan pek bir şey anlamıyordu..

Bir zaman daldı, sonra birden kendisini toplayıp davrandı. İstanbul işi firenk gömleğini acele

giyip halis İngiliz fitillisinden kilot pantolonu bacaklarına geçirdi.

Parabellumu palaskasına takıp kalçasına sürdü. Gövdesi uzun, bacakları kısa olduğundan bir çalım, Narlıca köyünün ünlü Çalık Kerim Ağasına benziyordu. Rahmetli babası Kara Abuzer, bakar bakardı da, «Ulan köpoğlusu, anan olacak Fati kahpesinin Osmanlılığını bilmesem ve de seni, bu temeline tükürdüğüm Çorum toprağına ardım sıra tay getirmesem, 'kötü Çalık'in kaçıntısı bu it' der geçerdim» diye takılırdı. Buna karşılık Parpar'm Çalık ne dese iyi? «Ferah ol Abuzer Ağa! Kuşkulanmakta haklısın. Bizim üçüncü ordulara seferlerimiz vardır ki, günaşırı gidip gelmelerimiz vardır. Benim bu Sülük oğluma, kanlarımın kaynaması boşuna mı? Vallah değil!» diyecekten kası-lırdı ki, vurup öldürmeli, hiç ötesi yok!

Yediçmar Yaylasının Padişahı Kara Abuzer'in Sülük Bey, «mebusan kesimi» avcı biçimi ceketini giydi. Konsolun üstünden para cüzdanını, bozukluk kesesini, kehribar ağızlığını, tırnak çakısını alıp ceplerine | koydu. Aynada suratına baktı. Dün ikindiden sonra * sinekkaydı tıraş olduğu halde kırmızı damarlı sarkık

bu cenaoeı saK.aıa uraş aayanaıramaaiK gitti.» diyerek kendine yalandan çıkıştı.

—• Deliiii! Adam konuşur mu kendi basma, aynanın karşısına geçip? Al şunu... Dur aman! Besmele çekmeden nereye saldırmaktasın gâvur!

Sülük Bey, besmeleyi çekip Emey anasının uzattığı uğurlu hamayil kesesini aldı, öptü başına koydu. Bu küçük kitap kılıfının adı evde, «Hızır Kesesi» ydi. İşlemeli bir kese ki, sırmasından meşini görünmez. Babası Abuzer Seferberlikte, yayla yokuşunda düşüp ölmüş bir topçu çavuşunun boynundan çıkarıp almış, «Dağ köylerinden olmalı ki yokuşa vurmuş, dağın ayıları hamayilden ne anlasın» diyerek Emey karısına vermişti. Aradan yıllar geçti, günlerden bir gün Emey sandığım karıştırırken kese eline değdi, kav gibi kuru, ipek gibi ince meşin, içinde bir şey varmış gibi ağırdı. Yoklaymca astarının arasından yirmi beş Osmanlı altını çıkardı. Aslında bunlar fukara topçu çavuşunun kefen parasıydı ama, gel bunu Emey Hanıma anlat! «Hızır uğramış uğur kesemdir» dedi tutturdu, bütün kârlı alış verişlerde parayı bununla salar oldu. «Ulan karı milleti! Akıl var mı şunlarda şuncacık?... »

Sülük Bey körüklü çizmelerini çekti ayaklarına, kara tekerlek şapkasını giydi. Elif kızın koşturduğu bol şekerli ılık sütü kafasına dikip para dolu kitap kesesini iç cebine soktu, sapı gümüşlü kırbacı alıp tabakasını uzattı:

— Şuna cıgara doldur çabuk...

Döşemeleri zangırdatarak odadan çıktı. Merdiven başında duran Emey anasına parmağını salladı:

— Bugünü başka güne benzetme Emey ana... Dua etmeli ki, aralarına dan tanesi sığmamalı... Kolay değil, rezil köylü kısmıyla yaman geçitler geçilecektir götürüp verip gerisin geri bir tamam alıvermek Deıası savuşturulacaktır. Gayetle korkulu ve de gayetle batak bir geçittir.

— Beri bak Sülük Bey, maskaralığa vurmaktasın ya hiç yeri değil! Ağır düşman sahibisin ki, Osmanlı padişahından ağır! Hacı Kenan'la çatışan herif tepesine göklerin çökeceğini bilmeli, diri durmalı ona göre... Çünkü, neyi nerden vuracağını, vurup düşürünce nasıl çiğneyeceğini kör şeytan kestiremez! Gel beni dinle! Dersimlileri alıp gitsen

tyL.

— Bırak yahu! Biz Kürt bebesi miyiz ki, yanımız sıra Dersimliden koruyucu alalım da, kasaba lıya resmen maskara olalım! Hacı Kenan dümbüğü çoktan kocadı ki, bir öksürüklük canı kaldı. Bize bulaşmasını bırak, gölgemize yan bakamaz! Başkaca, sen bu pırtı dükkâncısını Köroğlu ettin çıktın! Kamçısını şak şak çizmesine vurarak kasıntıyla yürüdü. Sayvanda sabah güneşiyle karşılaşınca durakladı. Son yağmurlarla otlar büsbütün

kabarmış, Yediçmar Yaylası göz alabildiğine göğerti denizine dönmüştü. Hava burcu burcu nemli toprak kokuyor, her solukta sanki adamm ömrüne ömür katıyordu. «Panka işi de tam gününü buldu. Surda oturmalı değil miydik rahatça? Kuşluk ekmeğinden sonra yatmalı değil miydik bir iki saat?.. Ulan teresler! Yarın öte dünyanın mahşer meydanında iyiliğimizi mi diyecekler koca Tanrıya?.. Bizi cennete mi uçuracaklar ayaklarımızı yerden kesip?...» Elifin koşturduğu tabakayı canı sıkılmış gibi hışımla çekip aldı. «Osmanlının İstanbul padişahı ordusunu çekip gelse, bizim gündüz uykumuzu piç edemez ve de keyfimize katiyen değemez.» diye

Merdiven başına gelince kâhya gibi kullandığı pilâver Paşaların Zülfükar'ı görüp şaştı. Herif kara bineğinin özengisini kurcalamaktaydı.

— Nerden çıktı bu teres ? Nerden dedim Emey Hanım?

— Kim ? Zülfü Ağa mı ? Bilmem! Sürmüş

gelmiş, çok yaşasın! Varmıştır seninle görülecek bir işi-— Bilmezsin demek? Yahu nedir? Buranın

yayla padişahı biz miyiz, yoksa Kara Abuzer'in Emey Hanım mıdır? Gazi Paşamız sağ olsun,«Oyu karılara verdim.» dediyse, «Erkek milletini, başını yularlayıp ellerine verdim» mi dedi? Hayır, demedi. Ulan sana sormaktayım, kötü Zülfü, sen bu saatta Çorum'un Ziraat pangası kapısında beni bekleyecek değil miydin? Neyi yitirdin de aramaktasın sabah sabah Yediçmar Yaylasında?

— Narlıca'ya istemiş Çalık Kerim Ağa... Dönüşte,

baktım, bu benim kara duman, yaylaya sapmış kendi başına... «Vardır bir hayır» dedim, kesmedim uğurunu...

— Kesmemiş!.. Duydun mu Emey ana, kaldıran olmasa bir yıl yataktan çıkmayan bu herif... Hey yavrum, bunlar Emey anamızın akıllan ki, bildiğimiz askeriyenin kurmay akılları.. Vay ki karı milleti... Kötüsü gelse ben mi bu Zülfü rezilini savunurum, bu mu beni savunur ?

Emey yumruğunu şakacıktan Sülük Beyin omzuna vurdu:

— Haltetmişsin! Dilâver Paşanın Zülfü Ağaya her bir laf edilir, vuruşma yerinde yüreksizdir denilemez. -Ciddileşti-: Göçmen mahallesine uğra,

Zülfü Ağa, kaçak maçak yakalattınız mı, guiumv n.v görünmeyin!

— Karı akıllan.. Vay ki karı akılları... Yahu Zülfü Can, bu karı milleti, bakarsın bir işde gayet pireli, bakarsın daha korkulu işlerde hiçumursamasız!

Şaştım arkadaş!

— Gereksiz lafı biz, hey Sülük Bey, hiç duymadık Emey Hanımdan. Kaçak tutturmaya geldi mi, ne

zaman tutturduk ki...

—«Tutturdunuz» demedim Zülfü Ağa... «Şu günler hiç sırası değil» dedim, hem salt sana demedim. Genç Osman olacak akılsıza da böyle bildir!

Sülük Bey bunları, hizmetkârın güçle zaptettiği demir kırı bineğinin çevresinde dolanarak dinliyordu. Hayvan, sahibini tanımış, kulaklarını dikip yeri eşerek

cilveye başlamıştı.

— Hele şuna! Hele yavruya hele... Nasılmış bakalım Dersimli tımarı? Değdi mi canına?

Dersim'in isyan bölgesinden kaçıp gelip kaçak işi yaptıkları Sülük Beye sığman iki Dersimli, Kara Cumo'yla, Kara Haso elleri göbeklerinde yere bakarak gülümsüyorlardı. Boyları uzun, omuzları geniş, sırım gibi heriflerdi. Yüzlerinin, gözlerinin, saçlarının, bıyıklarının karalığı, kaşlarının çatıklığı sanki ölçüyle kesilmiş, bir boyadan boyanmıştı. Kılıkları da biri-birinin tıpkısıydı. «Hangisinin Cumo, hangisinin Haso olduğunu kahpe anaları bile ayırt edemez. Oysa

biri bu dağdansa, öbürü taaa şu dağdan... Koca Dersim ki, ucu bucağı belirsiz. Osmanlı kütüğünce yetmiş yedi kadılık bir memleket... Peki, neyin nesidir bu benzerlik böylece... Fıkara Gazi Paşamız ne etsin yahu? Bunlar birbirinin yarım elması iken, nasıl ayıracak da suçlusunu bulup asacak?.. Kurunun

ve de nuKumatımız naıcımır yerden göğe...» Sülük Bey bunları düşünürken basbayağı keyiflendi. «Haş-şöyle... Edebini bilsin yeni hükümatımızm Başıbozuk Celâl Bayar paşası... Bakalım bunca yıl, İsmet Paşamız dolayına mı boğuştu, dağın Kürdü, denizin Lazı, Urumeli göçmeni ve de Anadolumuzun avanak Türk' üyle?. -»

Çok önemli bir şey hatırlamış da pek telâşlanmış gibi, dizginleri kaptı, göz açıp kapamaya bırakmadan «Allah bismillah» deyip gövdesinden umulmaz bir çeviklikle demir kın aygırın üstüne hopladı. Dizgini tutan hizmetkâr kadar hayvan da boş bulunmuş, ürkerek geri basmıştı.

Yayla Padişahı Sülük Bey usta biniciydi. Baldırım sıkıp bineğini kolayca toparladı:

— Höst! Hele şuna!... Hadindi Dilâver Paşanın Zülfü... Nerdesin kaltaban?

Dilâver Paşaların Zülfükâr döneleyerek binmeye çabalıyordu. Sülük Bey gözlerini iğrenmiş gibi kıstı:

— Tamam! Aldın mı yiğit koruyucunu Emey Hanım! Askeriyede olaydı, bu şimdi böylece yesir gittiydi çoktan. Gittiydi ki kollan ardına bağlı gittiydi.

— Zülfü Ağanın kollarını ardına büküp bağlayacak kara düşmanı daha analar doğurmadı. Bir söz etmeli ki, gerçeği bulunmalı az biraz...

— Gerçeği bulunmalı he mi ? Hizmetçisine emretti:

— Oğlum İbraham... Tut şu hayvanın başını da, çekiver binek taşına!... Bu senin Zülfü Ağan, bineme-yecek, bana kalırsa, kıyamete kadar..

Dilâver Paşalann Zülfükâr ata binip gemi öylesine hırsla çekmişti ki, fıkara hayvanın ağzını yırta-yazmıştı.

cilikte yok! Ağzını zorladm mı, ranegıu uıAt*. uıuA bil! Ürkeklik körpe kızda değerlidir. Hayvanın ürkeği hayır getirmez. -Emey Hanıma doğru elini kaldırdı-: Sana bugün Sultanpazarı'ndan ne gelsin Emey ana? Emret! Beni her zaman bu tavda bulamazsın!

— Hayvanın ayağını kırmadan ve de hamayil kesemi patikanın yeni müdürüne kaptırmadan yaylayı tut da getireceklerin surda kalsın?

— Vay ki yandım, Biz yahu, ne zaman hayvan ayağı kırdık, koca Tanrıya şükür... Ne demektir bu, Zülfü kardaşım, «Ölsek daha iyi» demek değil

midir? Bas gidelim bas... Gidelim de eşkıya pusularını nasıl dağıtıp bizi kasabaya sağ-esen indireceğini görelim!

Sülük Bey, bir hayvan boyu sağ gerisiden gelen Dilâver Paşaların Zülfükâr'a birkaç kez belli etmeden baktı.

Zülfü, gerçekten yakışıklıydı. Ciride çıkar, az biraz güreşir, tabancayla, mavzerle attığını vururdu. Bunaldığı zamanlar kıyıcıydı kendine yeterince... Para canlısı değil, karı canlısıydı. Yakışıklılığının değerini biliyor, çok iyi de kullanıyordu. Otuz yedi yaşına geldiği halde evlenmemişti. Çok zengin yerin kızı olmadıkça niyeti de yoktu hiç... Bütün gerçek hovardalar gibi karıları kolay razı edip kolay bırakıyor, ağlamaya

sızlamaya hiç kulak asmıyordu. «Evet, tutkunluğu yok bu rezilin... Emey Anam der ki benim... 'Kulak asma' der, 'Tutulmam diyen herif tutuldu mu,kancık itten yaman tutulur ki, karı ardında kör yılan gibi sürünmecesine tutulur!' der. Ah bir tutulmalı ki, seyrinin tadına doyulmamak... »

kalınlaştırmaya çalışarak sordu:

— Neydi senin işin sabah sabah Çalık Kerim Ağanın Narlıca Köyünde?

—| Sabah değil... Akşamdan gittiydim. Bırakmadı Çalık Ağa...

— Akşamdan... Sen bu Narlıca'ya bu sıralar, akşamdan gider oldun sıkça sıkça, Zülfükâr efendi, neyin nesidir? Hemi de Çalık Kerim domuzuna konuklar oldun. Sakın aklıma gelen gibi midir?

— Aklına geleni bilmeyince, Sülük Bey, ne desem boş!..

— Öyle mi? Benim aklıma gelen... Sakın Zülfü can, sen bizim Çalık Ağayı kollayıp değirmene meğirmene gittiği sırada Petek hanıma konuk düşmeyesin!

— Oh ne güzel! Günahımı aldın ki, Sülük Bey, bizi akladın dipten doruğa...

— Cennetliksin demek sen şimdi böylece...

— İyi bildin, cennetliğiz sayende... ispatım istersen nah buyur!

— Vay bunun ispatı da mı çıktı ? Demek bundan böyle, hovardalara oynak karıların dümbük kocaları temiz kâğıdı mı vermekte ?

— Önce bakmalı da sonra zevklenmek'...

— Nedir o? -Sülük Bey kâğıdı alıp baktı-: Vay başıma! Tanık listesi mi bu? Temiz kâğıdının yanı sıra jtanık listesi... Ulan Narlıca'nm domuz

Çalığı, Çokum toprağına yeni oyunlar mı çıkarmakta? Nedir bu heriften bizim çektiğimiz... Kimdir bu teresler, dertleri nedir ?

— Bunlar Narkca'nm köylülerinden olup pan-kadan borç istemekteler ellişer pankonot... «Alıversin» dedi Çalık Kerim Ağa, «Ben kefilim» dedi.

— Şimdi ne görünmüş gözlerine?.

— Aslında parayı bunlar istemekte değil.. Baştaki Ömer oğlu Memi Tufan borçlanacak tümünü... Oğlan everecek...

— Kâğıtları mâğıtları ?

— Hazırmış...

— İyi... Dün mü haber saldı, sana «Yaylaya gelsin!» diye Emey Hanım?

— Dün evet!.. -Zülfü boş bulunmuştu. Toparlanmaya çalıştı-: Haber maber saldığı yok... Ben sürdüm çıktım. Şart olsun yok...

— Şart edince... İnanacağız mecburiii...

— Çalık Ağa dedi ki... Yahu bu Çalık herifin akılları, bakarsan adam gibi bir akıllar, Sülük Bey... Benim şaştığım, herif, bu Çalıklığıyla bu kadar aklı kafasına nasıl biriktirmiş? Medreseden desem... Biz hiç mi medreseli görmedik?

— N'oldu gene ? Parpar'ın kötü Çalık ne domuzluk üstünde ?

— Domuzluğu... Herif ağzından laf dökmekte değil, bildiğin, cevahir taşı dökmekte... Bu kâğıdı

' verdi. «Beri bak, Zülfükâr oğlum» dedi, «Senin Sülük Beyin, altun madenini bulmuştur ve de kürekle toplamaya durmuştur.» dedi.

— Hele kötü Çalık... Neredeymiş bu altun madeni?

— Nah işte, bu kâğıt ispatı» dedi, «Ömer'in Memi Tufan, bu iki yüz kaymayı ödeyebilir mi? Hayır, kıyamet gününe kadar ödeyemez» dedi.

«Çünkü işini üretmeye almakta değil bu borcu,

düğün kurup havaya savurmaya almakta» dedi. «Bu senin Sülük Beyinin, benim hesapça, şu kadar

cunu yatıracak pankaya Sülük Beyiniz, öğleden sonra, herifler yeniden borçlanmış gibi çekip alacak yatırdığını gerisin geri... Adam başına beşer kayma haracı vardır Sülük Beyin bu işde... Fazladan, çoğu beşer kaymaların yanı sıra, tarhanadan bulgurdan, yağdan yoğurttan, baldan pestilden, çoraptan ellikten bahşışları da vardır.

— «Ya bunca külfetini n'apalım ?» demedinse kötü Zülfü, tüh yüzüne.,. Şu kadar bin pankanotu yatırıp borçlan silmelerimizi n'apalım, gerisin geri yeniden borçlandırmalarımızı?... Kim kime eder bu iyiliği böyle bir günde ? Babası oğluna eder mi ? Böyle demedinse adam değilsin!

— Denmez mi ?

— Ne dedi buna karşı rezil Çalık ?

—| «Orası öyledir, Zülfü oğlum» dedi, «Bu dünyada âdemoğlu ekmeğini taştan çıkarmalıdır ve de Sülük Bey bunun erbabıdır» dedi. «Erbabıdır

çünkü ekmeği çabalayıp tere batıp çıkaran değildir» dedi.

— Ya nasılmış ?

— «Şuna buna çıkarttırır da ucundan kararınca pay alır» dedi. «Kararınca sözüne dikkat isterim Zülfü oğlum» dedi, «Kararım kaçırdın mı, tadını da kaçırırsın ossaat» dedi.

— Vay köpoğlu Çalık... Akıllara bak... -Kara şapkasının önünü çekip kasıldı-: Doğrudur Zülfü can ve de gayetle okkalıdır. Nedemlmiştir, «Karıncaya bile binilir ama, belini incitmeyerekten» denilmiştir. Beş avanaktan onar pankanot çarpacağına, elli avanaktan birer pankanot vurmak kanundur. Tüketirsen geriye bişey kalmaz. Kaldıramayacağını yükledin

miz, ille de köylü milletimiz, yol parasını neden çoğum-sar da, sızlanır, Gazi Kemal Paşamız Osmanlı tahtına kuruldu kurulalı?.. Çünkü yol parası altı kaymadır ve de hükümatımız toptan istemektedir. Bunca zaman söylerim, anlayan mebusana rastlamadım. Güne bölersek ne düşer altı kayma bir yılda? Günlüğüne iki kuruş - yüz, para düşer. Dağıt bunu gazyağma, tuza, tütüne, bilmem ne karın ağrısına, yirmi paradan... Adam başına altı kayma değil, belki on kaymayı çek at cebine, keyfine bak! Hemi köylü yol yüzü görmeyip hemi de her yıl yol parası diyerek altı pankanot cereme versin! Nerde bulmalı bu çağda, bu kadar milyon avanağı?

Koca İsmet Paşamız şuncacık şeyi bilecekti ya, bunca yıldır neden bilip uygulayamadı, anlamam. -Gerçekten üzülmüş gibi içini çekti. Cigara aldı Zülfüye de verdi-: Evet, hükümatm işine akıl ermez. Söz gelimi, şu Ziraat Pankası işini alalım. Ardında hükümatımız olmayınca döner mi bu dolap?.. Senin pankan olsa, cıbıl takımını uğratır mısm kapıya ? Uğrat-mazsın! Borcunu ödemeyen rezile borç verirmisin yeniden? Hayır, vermezsin. Hükümat oldunmu, vereceksin. Çünkü en büyük ağa hükümattır ve de ağalık

vermekledir. Kendini bilmezler ve de çıkarını bilmezler, eskiyi anıp ah vah edip «Zamam kötü» diyerek ini-lemeyi hüner sayar. Yahu desem, bu Cumhuriyet ne zamanın işi? 923 yılının işi... Ya biz şimdi hangi yıllardayız? 937 yıllarındayız. Nedir tutarı? On dört yıl... Eeee, hükümat kısmının adam kısmından ayrın-, tısı var mı? Hayır. Adam kısmı, bebeliğinde n'olur? Avanak olur. İyiyi kötüyü kestiremez. Sonra n'olur? Yaşı yeter, akıllanır, kârını zararını bilir. On dört yaşına basan Cumhuriyet hükümatımız da bebeliği

Ziraat pankası aklı işte bu erkek çağımn aklıdır. Geçenlerde mebusanlarımız geldiydi ya, valiyi maliyi ardiarına alıp yaylamıza... Narlıca'mn kötü Çalığı, aralıkta lafa karışırım sandı. Aklı sıra yeni Başkanımıza yaranacak da, sel ağzından kütük kapacak... «Durum -vaziyetler nasıl bakalım köylü ağalar?» diye sordu mebusanlarımızdan biri, «Yeni hükümatımızı nasıl görmekte millet?» dedi. Narlıca'mn kötü Çalık Kerim'i ne dese iyi ? «Yeni hükümatımız da çok yaşasın! Tuttuğu altun olsun! Milletin baş dileği, şu yol parası derdidir, kalkmalıdır, kalkmazsa yarıya inmelidir, bu bir... İkincisi, Ziraat pankasından hoşnuduz. Ne fayda ki, yeterince para dağıtamamaktadır!» dedi. Sağolsun Cevdet Bey güldü bir zaman, «Ya n'olmalı, Parparın Kerim Ağa?» diye sordu. Kötü Çalık ossaat iki dizi üstüne gelip başlamaz mı hoca gibi okumaya... «Koca Tanrıya şükür, hükümatımızm panka kıtlığı yoktur. İş pankası vardır, duyduğumuz doğruysa, Gazi Kemal Paşamızın öz malıdır. Ayrıca Sümer pankası ve de Eti pankası, daha adı duyulmamış nice nice pankalar vardır. Çok yaşasın, İsmet Paşamızın eli az biraz sıkıcaydı ve de verimkârlığı az biraz... »

Cevdet Bey baktı ki Çalık herif çiziden çıktı çıkacak, hemen önledi. «Geç oralarım Kerim Ağa, panka işine geç» dedi. Bilene bu laf ölümden beter ya, Narlıca'mn kötü Çalığında o hamiyet n'arasın «Pan-kaların tümü, Ziraat pankamız gibi, köylüye defter açmalı... 'Köylü bizim efendimiz' denilmiştir. Köylüde yeni hükümatımız sayesinde efendiliğini bilmeli» dedi. Cevdet Bey güldü bir zaman, «Hay anan öle Parpar'm Kerim Ağa» diyerekten başım salladı,

üzere değil almak üzerinedir ve üe iutk ucuı-ğin salt köylü değildir. Memuru, valisi, mebusu, paşası vardır. Ayrıca esnafı, tüccarı, zanaatkarı,

navluncusu, gemicisi, madencisi vardır. Hükümat dediğin say ki, ipe çıkmış cambazdır, terazinin dengesinde durur. Denge bozuldu mu tekerlenir. Bu sebepten her pankanın ödevi ayrıdır ve de adı üstündedir. Ziraat pankası köylüyü görecektir. İş pankası

en başta aylıklıları kollar. Sümer pankasmın işi esnafla, tüccarla, Deniz pankasmmki deniz işlerini, Eti pankası maden işlerini çevirir. Ya bunlar bir yere birikirse n'olur bakalım Kerim Ağa?» dedi. Kötü Çalığa baktım, kıvranmakta beli kırılmış yılan gibi, dili dişi kitlenmiş hırıldamakta... «N'olacak, dedim köylünün eline bakır onluk geçebilemez..» Mebusanlar, vali gülüştüler. Meğer domuz Çalık pes etmemiş, kadehini kavrayıp dikip bıyıklarını sıvazlayıp ne dese iyi ? «Köylü çokluktur. Sayısına göre bir Ziraat pankası yetmez. İkiye üçe çıkarmak gerekir ve de hakçası budur.» demez mi! «Cevdet Bey bu kez kızar, şunu eşekten düşmüşe çevirir» dedimse de hiç kızmadı. «Beri bak Çalık Ağa, dedi. Ziraat panka-sını hükümatımız üçe çıkardı mı, ya bu senin Yayla Padişahı Sülük Beyine güç yeter mi?» diyerek bizi aldı ortaya, «Ziraat pankası üç oldu mu, benim bildiğim bu Sülük Bey ip parası bırakmaz hükü-matta, birkaç yıla vardırmadan... Hazinenin tümünü çeker alır. Güç yetesi kalmaz. Azar ki Allah beterinden saklasın kudurup Çorum'a sığmaz olur. Şişinip hoplar, para kervanını ardına alıp Ankara'ya İstanbul'a dayanır. Para gücüyle ortalığı karıştırır ki, düzelesi kalmaz. Ülkeyi depreme verir ki, gör neler olur!» dedi. Çalık Kerim rezilini kendin bilmez değilsin ya, söz altında

«Beri bak Cevdet Bey,» diyerek iki dizi üstüne gelip elini havada çevirdi fırıldak gibi, «senin Sülük

oğlun dağ başına çekilmiştir, hergele ardında seğirtmektedir ve de yabanm dil bilmez kürdü, söz anlamaz densiziyle boğuşmaktadır ki, geçimini kıymık kıymık çıkarmaya çabalamaktadır. Ya, Çakır Kâhyaların Hacı Kenan alçağını n'apalım? Bu sizin tüccar pankaları ve de Deniz pankalan ve de Sümer pankalan daha adı bilinmez nice nice pankalan ar-kalamasıyla bir kötü kumarcı ve de kahpe gezdiri-ciyken Ermeni kırımında Kirkor

emmisinden çarptığı şunca altınla maya tutup yedi vilâyetin birinciye değilse de ikinciye gelen fermanlı Hayriye tüccarı kesilmiştir. Pırtı manifaturası üzerinde ve de zahra ve de bakliyat ve de kuruyemiş üzerinde Acem'i atlayıp Hind'e Sind'e, Çin'e Maçin'e nam salmıştır.

Ve de papur yolu boyunun tüm değirmenlerini tutup Lâzistan'ın ekmek ununu diler verir, diler vermez olmuştur. Karun hazinesi biriktirmiştir

ki, fukara hükümatımıza bakır onluk bırakmaz kertelere ulaşmıştır. Geçende tahsildar Hasan Kafkas efendi ne dedi bakalım? 'Yedi köyün adamını damlara doldurup sopaya yatırdık. Allah sana inandırsın, yedi kâğıt lira toplayamadık. Nedendir? Hey

Çalık Kerim Ağa, şundandır ki, bu senin pırtıcı Hacı Kenan olacak dümbük, hükümatımızm kestiği paranın ufağını büyüğünü toplayıp bakır kazanlara doldurup yere gömmüştür de ondandır.' dedi.- Böylesine panka açıp para vermek Osmanlımn zagonunda var mı ? Hayır yok. Tersine, Osmanlı yasası, böylelerini on beş yirmi yılda bir ıhtınp silkip az biraz hafifletecek değil mi ? Kalmadı mı, Allah lillah aşkına, şimdi-

29

mebusanlarımız az biraz fıslamalı değil mi ? Tuza tütüne kuruş kuruş bindirmekten, köylüyü yol parasıyla bunaltmaktan ele bir şey geçebilemez. 'Her şeyin sırası vardır ve de eşref saati vardır. Cünbüş göreyim de yürek soğutayım dersen, dişini sık, tez öl-memeye bak.' dersen orasını bilmem» demez mi, senin kötü Çalık...

— Ne dedi buna karşılık Cevdet Bey?

— Mebusan kısmı, her lafa hırpadak evet-hayır diyemez. Güldü bir zaman bıyığının altından...

— Vay vay! Bıyığının altından güldüyse... Yandı Hacı Kenan gibiler. Demek, kıyamete kadar yaşayası hükümatımız, bunların boynuna uygun ilmeği bükmekte ki, yaman bükmekte..

— Tamam... Hemi de, bana sorarsan salt kuru ilmek değildir, bildiğin yağlı kementtir ki, kurtuluşu hiç yoktur. Benim sezinlediğim. İsmet Paşamızın inip bu Celâl Beyimizin binmesi gayet önemli!

— Annadım! «Bozulalım da düzelelim» dedi hükümatımız... «Bakalım altından ne çıkar?» dedi. -Biraz duraladı-: Vali Beyi, Candarma komutanını görür müsün bugün sen?

— N' olacak.

— Görseydin...

— Ulan bugün nasıl bir gün?., biz bugün panga müdürüyle ve de köylü milletiyle boğuşacak değil miyiz akşama kadar?..

—• Görsen iyiydi ve de Genç Osman rezilini alıp gidip el öptürüp suçunu bağışlatsan iyiydi.

— Nedir, n'olmuş? Höst, beri bak, rezil... Sende bugün yaza çıkmaz ve de Müslümana yaramaz bir iş var.

nikâhını zedeler. «Neymiş?» dedim. Kavat Mümin Pelvandan mı yoksa, Hacı Kenan rezilinin Çerkez fedayilerinden mi yıldınız? Deli oğlanı bizden habersiz Mümin Pelvana salmalı değil, Hacı Kenan domuzunun hamlesine dayanmalı? Sen bu çiziyi yanlış çizdin. «Hacı Kenan'la Sülük Beyimiz takıştı, herifin adamını yere baktınrsak keyf olur bizim bey» dedin ama, yanıldın ki ne kadar... Mümin Pelvan işi sırasızdı, akılsız Zülfü ve de büsbütün gereksizdi.

— Bre Sülük Bey!.. «Havladın» derken... Genç Osman rezilini kendin bilmez gibi...

— Ben genç Osman rezilini bilirim de, Zülfü rezilini bilmem mi? Ya biz kimiz? Ya biz, bugüne bugün Yayla Padişahı Sülük Bey, değil miyiz?

Padişah ne demektir ? Gizlileri bilici ve de karanlık gecede kara karıncanın kara taşda gezindiğini görüp işitici demek, değil mi ?

— Töbe olsun Bey...

— Höööst! Ben buncacık işi,Yediçınar'ın tepesinde otururken sezinleyemedikçe

Yayla Padişahlığnı kaça alırım? Şu kadarı bilinmeli ki, kendi başına bulaşık işlere girmek bey takımına hayır getiremez. Delibaşı kısmı, sahibi «Tut» demeyince dişini göstermeyecek... Ne denilmiştir, «Anandan önce yatağa girme babanın eline geçersin» denilmiştir, dahası, «Aygırlar tepişirken arada eşeklerin canı çıkar» denilmiştir, benim eşek oğlum!

— Vallah Sülük Beyim, günahımı almaktasın ki...

— Ben... Senin günahını... Almaktayım da, gözlerinin pırpırlanması neden bakalım, şu çıkası

£ - " r~

kaldı mıydı, senin Genç Osman itinin bugünlerde?

— Genç Osman gibi besmelesizlerin kendi başına nerde yiğitleneceğini ben bilmezlerden miyim, Dilâver

Paşanın Zülfü?

— Karı tutkunluğunu n'apalım! Karıya tutulunca kudurmaz mı bu namussuz?.. Bu seferki

tutkunluğu dersen, Sülük Beyim, hayır, ben böyle belâ hiç görmedim.

— Evet karı işinde cıvıktır mülevves ve de duru durağı yitirir alçaklardandır. Bunalırsa, etini doğrar kanlı kanlı yer karının ayağı dibinde... Bu Yanığın Cennet kahpesine de yaman tutulmuştur. Gel gelelim, Mümin Pelvan gibi, vurmuş vurulmuş, bunca zaman yedi vilâyet toprağında

namlı kahpeleri gezdirip yan baktırmamış zibidiye, karı tutkunluğu kudurganhğıyle bulaşmak benim bildiğim Genç Osman kopuğunun haddine düşmemiştir.

— Muhabbet yerini basıp tabanca gücüyle kahpeyi alıp çıkan, arada Mümin Pelvanı da yaralayan

ben miyim?

— Sen kurnaz olduğundan ayrıca karı tutkunluğu nedir bilmediğinden böyle işe girmezsin. Genç Osman itine geldi mi, fıkara Mümin Pelvan, oğlanı adam hesabına almadığı için yedi kurşunlan... İlk ateşte, sağ pazısı paralanmasaydı gör neler olurdu. «Sülük Bey ardımızdadır korkma, dedin, seni ipten alır, dedin. Hacı Kenan'a kızgındır bu sıra, keyf olur ki beyimiz, ne kadar» dedin.

— Demedim ya... Keşke vara deyeydim. Kötü mü oldu şimdicik, Hacı Kenan takımının göz kurdunu kırdığımız ve de dünya güzeli körpe kahpesini alıp yürüyüp yedi vilâyete rezil ettiğimiz?.

MMJ., +**~jv gcuıacKiesın ama, sırasına denk

düşmeyeydi de, gör başınıza kıyamet nasıl kopardı. «Hacı Kenan'la hesabımız açığa vurulsun, nerden incelirse ordan kırılsın» dediğime rastladı. Kara Abuzerin Sülük Bey ölmüş mü ki siz kendi başınıza oyun kurup iş çevirmeye kalkmaktasınız. Bırak! Kes, dedim. Bi dahaki sefere benden habersiz rezillik istemem. Nerde şimdi, itoğlu it, hangi delikte?.

— Günah Bibi kahpesinin evindeymiş Yanığın Cennet kahpesiyle... Pomak Polis Cihangir efendinin yalancısıyım. Yirmi beş kayma istetmiş önceki akşam...

— Saldın mı ?

— Saldım kötü evler bekçisi Bekir'le...

— Aldın mı Emey Ablandan ?

— Aldım.

— Yarası nasılmış Mümin Pelvanın ?

— Pazıdan değil... Bileği paralanmış.. «Sol elden hayır yok» diyesiymiş hastane doktoru... «Kötüsü gelirse dirsekten kesip almak bile yazılı» diyesiymiş...

—| Çok körpe gelinin, ergen kızın günahım almıştır teres... Evinden ocağından edip kötüye düşürdüğü karının sayısı belirsizdir. Allah bilmez mi işini... Demek, bunca yılın kavat hınzırına bizim iti bulaştırdı. Ne demekteymiş bu işe başkomser? Sormadın mı Pomak polise ?

— Sordum. «Birkaç gün sonra, oğlanı alıp gelsin Sülük Bey sorgu yargıçlığına» demiş...

— Mahpus damına tıksınlar diye mi ?

— Başkomsere bakarsan tutuklamazrmş sorgu yargıcı...

— Adam vurup ve de sakat bırakıp fazladan karı sürüyeni nasıl bırakacak?.. Üste aferin diyerekten mi?

55

seçemedim» diyesiymiş...

— Yok canım! Ne demektir bu, senin aklınca Zülfü Ağa?

— Benim aklımca... Hacı Kenan yüreksizi yıl-mıştır. Pes etmiştir düpedüz...

— Hacı Kenan... Şu bildiğimiz Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, he mi?

— Yaşlandı Sülük Bey... Kocalık gibi belâ olmaz. Ayranı durulur kocamış herifin... Yüreği söylese de, körpelikte hırpadak atlayıp geçtiği yerleri gözü yemez.

— Yanılmaktasın kötü Zülfükar... Hacı Kenan inattır ve de kıyıcı inattır. Böylesi yüz yaşını tutsa gölgesini çiğnetmez. Belediye gazinosu

arttırmasında

yazıcısını kırbaçladım, «Eli yeşil olsun! Edebini belletmiş itin» dedi geçti. Oysa ne denilmiştir? «İti döğmek kolay... Sahibisinin hatırı var» denilmiştir. Hayır benim bildiğim Çakır Kâhyaların Kenan böyle yumuşamaz domuzuna kinlenmese ve de öcünü alacağını bilmese...

— Bre Sülük Bey, gümüş saplı bastonla mı arayacak öcünü, gövdesi kemiğe kesmiş öksürüklü buruşuk? Dün haber saldı Emey Hanım, sürdüm

gittim, «Emey Hanımın selâmı var, dört bin lira

lazımmış» dememle hoplamasını görmeli, it gibi hırlayaraktan «Hay hay... şimdi... Salt dört bin mi!» diyerek dolanmasını... «Şimdi değil yarın» dedim. «Şimdi al git! N'olmak ihtimali var» demesini görmeyince ne desem boş...

— Vay ki akılsız Zülfü, Hacı Kenan'la kapıştın mı, yumuşaklığından pireleneceksin ve de fikrin varsa gayet ürkeceksin. Emey Ablan, aklı sıra, „„ „,,»*» uc verirse «Bişey yok» diyecek... Çakır Kâhyaların Kenan domuzu kinlenmeseydi, beni çarşıda çevirir, demediğini bırakmazdı.

Yokuşun dikine geldiklerinden dizginleri toparlayıp tetikleştiler.

Yayla Padişahı Sülük Bey kaşlarını çatıp daldı. Kendisinin Yayla Padişahı olmasıyle dede mirasını kumara basıp hasır üstünde kalan Hacı Kenan Efendinin Karun Peygamber hazinesi toplaması, bunca yıldır sırt sırta vermeleri, her korkulu geçitte birbirlerini arkalamalarıyle başarılmıştı. Gerçekten emmi-yeğen olsalar, bu kadar iyi geçinemezlerdi. Yoldaşlıkları bunca yıl, nice nice vartalar atlatmış, nice yaman dedikoduları, kışkırtmaları hiç zedelenmeden, tersine güçlenerek aşmıştı. Son birkaç yıldır başlayan sürtüşmenin sebebi birinden birinin avanaklığı yüzünden değildi. Artan varlıkları kasabaya sığmaz olmuş, yerli yersiz toslaşmaya başlamıştı. İkisi de bunu önlemeye çok çalıştılar ama başaramadılar. Aşırı zenginlik söz anlamıyor, zaptolmak bilmiyordu.

Eskiden istemezlerin götürüp getirdiğj laflara kulak asmayanlar, «Anamıza mı söğmtiş, beline kuvvet» diye gülüp geçenler, merhabaların sesinden,

ellerin sallanışından ters anlamlar çıkarır olmuşlardı. İlk kez açıktan açığa dikleşip yaka yakaya gelmeleri, yıllardır Kenan Efendinin kiraladığı parktaki Belediye Gazinosu arttırmasına, Sülük Beyin apansız girip kudurmuş gibi pey sürmesi, üstelik Kenan Efendinin terbiyesizlik eden yazıcısını kırbaçlaması yüzündendi.

Emey Hanım bu dalaşmayı hiç istememişti. Önlemek için var gücüyle çabaladıysa da güç yetiremedi. Ok yaydan çıkmıştı bikez...

\

kez fedailer besliyordu ama, öuıuk u^A v*.»*»*. _. lâha sarılarak alacağını hiç ummuyordu. Olsa olsa, kârına kesat getirecekti. Bunu çoktan göze almış, Kenan'ın bildiği kanunsuz işlerinin düzenini değiştirip hazırlanmıştı. Kendisinin bir zarar gördüğü yerde düşmanına iki kat zarar vereceğine emindi. Bunları aklından her geçirişte olduğu gibi, yüreği ürperdi, biraz pişmanlık duydu ama, elini bıyığına atıp kasılarak «Doğuran kısrak utansın» diye hışı-

ladı.

— De bakalım, arslan Zülfü... Gerçekten ilintisi var mıymış, Yanığın Cennet kahpesiyle Hacı Kenan rezilinin?

— Valla Beyim, ben de Pıravanın Mistik alçağının yalancısıyım. Oğlan yemin içmekte ki, şunca-cık yalanı olsa, karnı çoktan yarıldrydı. Kaç yaşındadır bu Çakır Kâhyaların Kenan?

— Altmışa yanaştı ya, fazlasını bilmem.

— Yahu altmışa dayanmış herif, on dört yaşındaki cehennem ateşinden neyi alıp verebilir? Pıra-vanm Mıstığa bakarsan, bir yıldır, Mümin Pelvarun geçimi Kenan Efendinin üstündeymiş.

— Üstündeymiş de, dümbük Mümin, nasıl götürmekte muhabbetlere kahpeyi ?

— «Götürmesi» dedi Mistik oğlan, «İz yitirmek içindir. Götürmekte ya, hovardaya bırakmakta mı? Hayır, götürdüğü gibi hiç el sürdürmeden alıp

geri getirmekte... »

— Nerde görmekteymiş, peki, Hacı Kenan kudurmuşu, kahpesini?

— Pıravanın Mıstığa bakarsan, haftada bir iki... Bağ evinde... Benli Nazmiye cadısı alıp gitmektey-miş Cennet'i bağlara koca karı kılığına sokup-

36

r~ »w.Auv/v <ju ueşmae girişti. Bunca kahpenin, bu kavatı tüketememesi nasıl bir belâ!

Gördün mü, Yanığın Cennet dedikleri pisi hiç sen? Altmışlık buruşuğu kuduz ite çevirecek kadar mı ?

— Bizim gördüğümüze kulak asma Sülük Beyim. Bir iki görmeyle akıl erdirilir kahpe değilmiş... Pıravanın Mistik dedi ki, «Bu Çorum toprağı çok namlı kahpe görmüştür ya, böylesini hiç görmemiştir ve de göreceği de hiç yoktur.» dedi.

— Hele Kötü Mistik... Güzelse güzel, oynaksa oynak... Güzelle oynağın öteki güzel -oynaklardan ayrıntısı nedir ki ?... Peri padişahının kızı mı bu kahpe?

— Oğlanın demesi... İlk görüşte, «Bu marazlı pis mi, Yanığın Cennet... Hadi işine oğlum, hiç mi kahpe görmedik biz?» diyerek suratını yıkarmışsın.

— Eee?...

— E'si,.. Fazla değil, beş dakka baktın mı, tamam... Pıravanın Mistik yemin içti. «Beş dakikanın sonunda ara ki bulasın sen seni» diyerek... Kıpraş-ması bir belâymış bunun, taş bebek gibi katılıp durması bir başka belâymış... Bizim Genç Osman reziline geldi mi, serhoşlatıp söyletmeli de dinlemeli...

«Ulan bu nasıl kahpe, dedik, görmemizle Zülfü Ağa ? Eti yok, yiyesin, gönü yok giyesin, dedik» dedi. «Bakıp dururken Zülfü Ağa, ben beni yitirmişim ki aklımı başıma biriktiresim kalmamış» dedi, «Yahu nedir, deyerekten toparlanmaya çabalamaktayım. 'Yahu biz nerdeyiz şimdicik, burası nere? Bu karı

kim?' diyerekten debelenmekteyiz ki, olursa o kadar

olsun» dedi. «Bir ataş düştü yüreğimin başına»dedi.

«Kitabın yazdığı cehennem atası kaç para» diye ini-

ledi.

imrenme ucpicimuuvu u.w.w... _„

ben sizi kahpe etine doyuramadım gitti teresler, Allah belânızı vere!

— Sülük Bey, sende evel-eski avrat açlığı olmadığından ne desem boş!... Bu kahpe Cennet'i on iki- ' sinde evermiş köylüleri... Pek körpeye vermemişler ki yangınına düşüp aklını yitirmeye... Biraz yaşlıya vermemişler ki, tezelden tükenip komşuların başını kahpesiyle derde salmaya... Çünkü bu kancığın, yüz elli evlik köyü birbirine katacağını, belâsını öteki köylere de salacağını bilmişler. Verdikleri herif otuz yaşlarında pelvan kesimli, yakışıklı delikanlıymış...

Bileği tutar, yüreği söyler, aklı kendisine elverir. Bir yıl geçmiş geçmemiş, gecelerden birinde fıkaranm ölüsü bulunmuş değirmen yolunda, göğsü karnı mavzer kurşunlarıyle dolu ki, silme dolu... Sorguda neler çıksa iyi! Şuncacık kahpenin, şuncacjk köy yerinde on yedi kırığı çıkmamış mı?

— Attın ki teres... Dağlan inletmecesine...

— Evet, resmen hükünıatm kâğıtlarına yazılan bu on yedi... Köylüye sorarsan, «Bizde sınamadığı erkek kalmamıştır» diye yemin içmektedirler. Yediden yetmişe sıradan geçirmiş bu nasıl bir kahpeyse, köyün erlerini, hemi de birbirinden habersiz... Meydana çıkan on yedi kırığı sopaya

yatırmış candarma, ol görüp birine «Ben vurdum» dedirememiş, Çünkü düğün ayına raslamış mesele... Hepsinin yer tanığı var ki, o gece filan şu düğünde halay çekmekte,ötekisi bu düğünde kadeh döndürüp kaşık vurmakta... Herif geçmiş gitmiş it ölümüyle... Ulan kavat desem, sana mı kaldıydı, köyü kurtarmak için Yanığın Cennet gibi belâyı sırtına sarmak? Köylü, «Ya şimdi n'olacak hey Koca Tanrı?» derken Mümin Pelvan yetişmiş. Hı-

mim kendin bilmez değilsin. Dağdan ayı dişisi tutsa, haftaya bırakmaz muhabbete çıkarır ve de zil döğdüre-rekten meydana sürer. Ne fayda ki, bu kahpeye kol kaldırmasını üç ayda belletememiş... Çünkü bunun hüneri oynamakta değil, yatmakta... Şaşılacak yönü, parada altunda hiç gözü yok bu kahpenin... Köydeki kırıklarının dediğine bakılırsa, para almak surda kalsın, incik boncuk da istemezmiş.

— Deli desene şuna... Bildiğimiz deli kahpe...

— Evet deli ve de bunun deliliği tadımlık... Çeşit meraklısı... «Ulan neyi aramaktasın kahpe, belânı mı?» desem...

— Ya şimdi, bizim Genç Osman zibidisinin pençesinde neyi çeşitleyecek bakalım? Benim bildiğim Osman yatırır keser ki, hiç bakrnaz.

— Osman'ı bilmem. Günah Bibi, hiç göz açtırmaz.

— Genç Osman'ı Mümin Pelvana saldığın zaman karının

Kenan reziliyle ilişkisini bilmekte miydin Dilâver Paşanın Zülfü, bilmekte miydin ha?

— Bilmesi... Mümin Pelvanın yeni kahpeleri Hacı Kenan Efendiye baktırmadan muhabbete çıkarmadığını bilmeyen mi var ?

— Hele domuuuz! Kaçaymış ilk tadımlığı Mümin Pelvan kahpelerinin? Vah ki haberimiz olaydı, iki katını verir artığımızı yedirirdik şu pise.

— Hiç olmaz. Çünkü parasında değil, Mümin Pelvan bu işin...

— Ya nesinde ?

— Yılmış bi kez gözü, Çakır Kâhyaların Kenan'dan...

— Nesinden yılarmış marazlının, hele yüreksiz?

yılgınlık...

— Yok canım!..

— Evet, herifi gayet kıyıcı görmüş... «Yüreğim yarılayazdıydı

Zülfü Ağa» dediydi ağır serhoşluğu sırasında bi gün... «Kuduz canavar da öyle değil!» diyerek pepelediydi.

— Nasıl kıyıcıymış açıkladı mı?

Sülük Bey bunu belli belirsiz çekinerek sormuştu.

Dilâver Paşaların Zülfü, yokuşun çetinliğine dalmış gibi, hayvanla uğraşarak bir zaman karşılık vermedi. Kavat Abuzer'in bu Sülük, evet, kalıplıydı, etine dolgundu, mavzerle iyi atar, attığını da vururdu ama, kanlı işlerde tabansızdı. Mümin Pelvana

bakılırsa, Ermeni kırımında, Ermeni gaziliğine, bunu, Çakır Kâhyaların Kenan, zorlamıştı, pala bıçağının tersiyle böğürlerine vururaktan.. Kanı görmesiyle ve de karıların bebelerin çığırışmasını duymasıyle dizleri kesileyazmış bu yüreksizin...

— Nasıl kıyıcı dedim?

— Bildiğin... Şuncacık bebeleri boğazlamış ki, kurdun kuzuyu paralaması da öyle değilmiş. Pala bıçağını çalarken, «Oh oh... Nasılmış? Nasılmış demekteyim, gâvur dölleri! diye hırıldamasını görsen aklın saçrardı, Zülfü Ağa» dedi Mümin Pelvan...

Sülük Bey, öksürüp boğazını temizlemeye çalışırken, bir yandan da elini yüzünden geçirdi ürküntüyle... Ermeni kırımında, doyasıya nasıl gâvur kestiğini kendisi ballandırırdı ama, çok ağır serhoşluğun-da açardı bu işi... Başkasından dinlemeyi de hiç istemezdi. Evet, Çakır Kâhyaların Kenan namussuzu gerçekten kıyıcıydı. Derisi kemiğine yapışmış, solu-

kız çocuklarını boğazlaması görülmeyince bilinmez. Canının yarısını kumar minderlerinde bırakmış zebun herif, adam kesmekte ve de körpe kız bozmakta Çorumluya parmak ısırtmakta. Aslına bakılırsa, salt Mümin Pelvan gibi reziller değil, bir vilâyet adamının Hacı Kenan'dan çekinmesi o zamandan kalmaydı. Bineğinin art ayakları kayınca toparlandı: — Höst rezil! Az kaldı ki bizi yere çala!

— Gerçekten, Mümin Pelvanm anlattığı kadar Jayıcı mıydı, gençliğinde, Kenan efendi?

—! Boş ver! Senin Göçmenler mahallesi nasıl bakalım? Dırıltı mırıltı yok ya?.. Şunun bunun karısını, kızını sürüyen?..

— Yoktur sayende Sülük Bey... İyidir durum-vaziyetimiz. Dün gece sürekçiler geldi. Yarın gece yayladaki hayvanları alıp gidecekler.

— Ne kadar iyi... Yayla dedin de aklıma geldi. Cumartesiye ağır konuklarımız

vardır, Yediçmar-da... Vali Beyimiz, Candarma komutanımız, ceza reisimiz, toplanıp gelse gerek... Rakı şarap gönderelim, yeterince, bugün, unutmayalım!

Kızılkaya'yi bükülünce epey aşağıda Çorum ovasını gördüler.

Ekinler yeşerip kalkmış, esintiyle deniz gibi dalgalanmaya başlamıştı. Beride Çorum suyu ışıldayarak akıyor, inatçı Madanoğlu'nun bostanına şu kadar liraya dondurduğu havuz, yüzük taşı gibi, parlıyordu. Çorum bağlarının top ağaçlarıyla Millet Parkı korusunun arasından geçen Merzifon — Samsun susa-sı Hatap Boğazına girip gözden kaybolmaktaydı.

«Ulan iyi! Ulan Aferin! Bu yılın ekini yaman ki, yamandan bile yaman! Ekin yaman oldu mu bizim

41

Kurunu uu ju... a«.,_

çeği, oynak orospu kıtlığı düşer bu yıl Çorum toprağına... Evet, şimdi inandım, on birinden yukarı ergen kız bırakmaz bu yıl Çorum'un rezil köylüsü... Başlığı sayar alır, kullanır Allah yarattı demeden...

Vay ki vay... »

— Bişey mi dedin Sülük Bey?...

— Dediğim, Zülfü Ağa... Senin bi uzun hava vardı hani...

— Hangi hava?

— Bilemedin mi? Pelvancı kahpeden armağan...

— Bırak Sülük Bey... Pelvancı kahpe ne zamanın işi?

— Neden oğlum! Pelvancı kahpenin seni tüke-teyazdığını ne çabuk unuttun.

— Bizi tüketecek kahpe... Koca Tanrıya şükür...

— Anasından daha doğmadı demeye getireceksin ya hiç yağma yok! Tüketmediyse de, tüketmesine çok bişey kalmadıydı. Etini sıyırıp aidiydi güzelce, derinin altında kemiğini çıplak bıraktıydı. «Senin Zülfü'yü bu kez Pelvancı adamlıktan çıkardı, bilmiş ol» denildiydi, «Tanıyacağın şüpheli» denildiydi. Bereket kahpeyi hükümatımiza sürdürdüktü de, Ez-rail peygamberin pençesinden tatlı canı kurtardıy-dın köpek, ne çabuk unuttun! Bir de güler, hiç utanır mı ? İşte o Pelvancı kahpesinin Çorum toprağına saldığı uzun havayı demekteyim.

!— Uzun hava... Şart olsun, çıkmış gitmiş aklımızdan...

— Çıkmış he mi, karı sürülünce odalara sığama-yıp gece gündüz böğürerekten çağırdığın hava... Bağırmaktan karnın yırtılayazmadı mıydı? Sal şunu...

Ovanın kıyısından gelip bağların ilerisinde susa-ya kavuşan toprak yol gerçekten kalabalıktı.

Dilâver Paşaların Zülfükar önce yavaştan sesini düzenleyip Pelvancı kahpenin uzun havasını yavaş yavaş yükseltti, Çorum ovasına doğru gümbür gümbür salıverdi:

Seçin ağalar da seçin, yiğit i seçin...

— Haşşöyle köpoğlusu!... Al baştan... Al baştan ki, bakalım neler olur!

Seçin ağalar da seçin, yiğit i seçin vay vay... Koç yiğiti olana da, bre, kefenler biçin... Hey kefenler...

— Höst! Höst dedim rezil... Kes ulan Allah belânı vere... Bu muydu bu rezil türkü? Kes istemem! Yahu nedir? Kefeni mefeni türküye bulaştırmak nasıl bir rezillik? Tamam! Bu türkü, rahmetli Musa Çavuşun asılırken zeybeğine çağırttığı hava değil mi Tüh yüzüne!

Ölümü sevmiyordu Kara Abuzerin Sülük Bey, lafını bile sevmiyordu. Ermeni kırımında, Seferberlikte, Kuvayı Milliye karışıklığında çok ölüm gör-' müştü, çeşitli elvanlı ölümler ki, tatlı uykulardan adam hoplatır bir ölümler... Asılan mı istersin, direğe telefon teliyle sarılıp diri diri yakılan mı? Açlıktan pıt diye düşüp ölen babayiğit hangisi, kendini kendi bitine yedirerekten tükenen derbeder hangisi... Osmanlı kudurup azıp yedi düvele zorlu savaşlar açıp milleti bir yandan ateş boylarına sürüp kıra dursun, bizim avanak milletimiz de, fırsatı ele geçti sanıp birbirine koyulmadı mı? Hürriyet belâsından bu yana nice nice kargaşalıklarda adam ölmüştür ki, yediden yetmişe, Osmanlı ülkesinin adam ıs-

ii-

U.UŞCU uıuu ju, £."!»»;-- —

Avanaklar öldü böcek gibi ezilerekten diyelim,

akıllının gözü görürken tatlı canı kurtaramaması nasıl iş? Bunca tanışın, bunca yabanın ölümü surda kalsm, soydan soptan ölümler görmüştü. Fıkara

ninesi uykuda gittiydi hık diyemeden... Hırıltısız mırıltısız göçtüydü de sabah su dökmesine kalkmadığından bilindiydi öte dünyayı boyladığı... Babasına geldi mi, kolayına teslim etmedi tatlı canı Ezrail peygambere Kara Abuzer! Boğuştu ki, olursa o kadar olsun. Narhca'mn Uzun İmamı Nurettin Hoca, Kuran bırakmadı okudu, tütsü bırakmadı yaktıydı başı ucunda... Amanı kesildiydi de, «Nedir hey Allah, ' bu yaşıma geldim böyle belâ görmedim» diyerektendiz-lerini döğdüydü. Daha söyler Narhca'mn Rezil Çalık Kerim Ağası yeri geldikçe. «Baban olacak dümbük a çok yorgan paraladıydi, aklında mı Sülük oğlum, az kaldı ki,

yaylada konuk yorganı bırakmaya» diyerekten güler keyif ile... «Fati anamıza geldi mi, adam gibi geçti gitti, sessiz soluksuz!»

İsteyerek istemeyerek çok bulaşık işlere girmişti, -Yayla Padişahı Sülük Bey... Ezrail peygamberin soluğu, kızdırılmış demir gibi, bi kaç kez ensesini dağladı geçti. «Ürküntüsünün yüreğimize çökmesi boşuna mı? Değil! Arada bir tatlı uykularımızdan hırıldayarak uyanmamız... Kapımız kurcalanınca, Hıhhh, diyerekten hoplamamız...» Böyle sıralarda silâha dav-ranamadığı için kendisine söğüp sayması bundandı. «Uyku yarım ölüm, demişlerdir atalarımız. Peki, yarısı bu kadar tatlı olan cenabetin öbür yansı neden acı, bakalım! Tatlısını tadan âdemoğlu korkmalı mı bundan bu kadar? Bi hesapça, hayır, korkmamalı! Nedir peki? Şudur ki, gidip de gerisin geri gelen yok...

ıMO jA~u, umu»... uuraıan okşamakta mı az

biraz, hatır matır, rüşvet müşvet işlemekte mi?... Para Allahın perde çavuşudur; lafı vardır, bu lafta az biraz umut vardır!»

Sülük Bey gözlerini kısarak ovaya baktı. Köylü, kasaba yolunu ele almış ki, Ankara'nın Hergele meydanı kaç para ve de hükümatın altın dağıttığı duyulsa kaç para... Omuz omuzu sökmekte değil ve de toprak atsan yere düşmekte değil... At izinin it izine karışması işte budur. Hey babam! Ekin olduğu yıl köylünün yüzü gülmez, aslında kasaba esnafının yüzü güler. Çünkü çarşıya pazara, kantara teraziye bildiğin Hızır uğrar.

Bu sırada bir atlı, yolu bırakıp Yayladan yana saptı. Biliş çıkarmak için durup ellerini gözlerine siperlediler. •

— Kimdir?

— Bilemedim.

Herif kalabalıktan sıyrılınca bineğini tepikle-miş dörtnala kalkmıştı.

— Hele avanak! Aklı sıra hayvanı Yediçınar'a kadar böyle sürecekse Kanlıboğaz'ı zor tutar ve de Yaylaya eğerini sırtlayarak çıkarsa çıkar.

— Bizim Civanşah desem...

— N'arasın Civanşah sabahın köründe at sırtında? Bir laf etmeli ki... Az biraz üstüne vurdurmalı... Senin gibi avanak mı benim Civanşah'ım. Okul

mektebinin derslerine yumulmuştur ki, anasını tanıyacağı kalmamıştır. Dur yahu... Dur hele Zülfü can! Evet, doğrusun! Bu bizim Civanşah zibidisi... Allah Allah... Hayır mı, şer mi?

Civanşah, bineğini dörtnaldan eşkine geçirdi,

'rgalanaraktan gelmekte ki, işini bilir binici gibi

inenleri seçmiş giDi, ıcıaşM*. gv

— Sür oğlum... Sür ki görelim neyin nesi... Sülük Bey, delibaşısı Zülfükar'a daha açmamıştı ama, Seferberlikte, rahmetli babası Kara Abuzer'in Ermeni mahallesine kondurduğu Üçüncü Ordu göçmenlerinin Çorumlularla sopalı silâhlı çatışmaya

gireceklerinden son günlerde korkmaya başlamıştı. Çorumlular gibi göçmenler de sert başlıydılar. Genellikle esnaflıkta göründükleri halde, kaçakçılık, hayvan hırsızlarına yataklık yapıyorlar, on yaşından sonra silâh taşıyorlardı. Çalınmış hayvanlar,

pazardan alınmışlara katılarak komşu vilâyetlere aşırılmakta, esrar afyon, kaçak tütün, cigara kâğıdı, mermi, silâh bunlara yükletilerek alınıp götürülmekteydi. Çakır Kâhyaların Hacı Kenan'la açıktan çatışma başlıyalı beri yüreği kuşkuluydu. Son zamanlarda hiç beklenmez işler olmuş, aklı temelden karışmıştı. Bunca yılın Başbakanı, nice nice İnönü savaşlarının ve de Lozan barışlarının kahramanı ve de tarihlere geçmiş nice nice başka yaman işlerin hünerlisi,milietin ve de ordunun ve de Halk Partisi'nin, dahası,dünya durdukça durası Gazi Mustafa Kemal Atatürk babamızın gözbebeği, İsmet İnönü'nün apansız «sürmanac» hastalığına uğrayıp önce izinli çıkması, sonradan da Başbakanlığı büsbütün boşlayıp yerini Celâl Bayar Beyimize bırakması neyin nesi? Aklı ermezler, «Yok canım! Gazi Paşamız tahtında otururken n'olmak ihtimali var?» deyip aldırmazlığa vurmakta-larsa da, durum - vaziyet az biraz bulaşık... Bulaşık-lığı şundan ki, İsmet Paşa gibi ordular bozmuş, yedi düvelle anlaşmalar bağlamış, İngiliz'e Fransız'a pes ettirip bunca yılın hayın düşmanı Moskof'un, burnuna halka vurup sarı sarı altunlarını çekmeyi becermiş pa-

da, kötü Yunan'ın İzmir'e çıkmasında, askeriye elini kaldırmamışken, filintayı omzuna atıp zeybek efelerini çevresine toplayarak arslan gibi ortaya hopladığı, şu kadar bin kişilik Yunan ordusundan Aydın'ımızı çekip geri aldığı bilinmekte... Ve de bir adam başıbozuk olmakla adamlıktan çıkmaz ve de ayrıca Gazi Atatürk baba, baştadır, baştadır ya...

Sülük Bey, telâşla doktoru bulmuş, «sürmanac» denilen adı duyulmamış namussuz marazın ne çeşit bir belâ olduğunu anlamak istemişti. «Bildiğin yorgunluk... Say ki yol yorgunluğu» karşılığını alınca yüreği büsbütün bozuldu. Ne demektir bu ? Koca İsmet Paşamız, sürekçi deli Tamzara gibi, at kuyruğunu tutaraktan yayan yapıldak dağ tepe, aşmakta mı ki, yol yorgunluğuna düşsün de, Başbakanlığı başıbozuklara bıraksın?

Sülük Bey. hele bunu duyduktan sonra, durma sırasının geçtiğini anladı. Hemen atlı çıkarıp Kargı' dan Kargı peynirleri, Bafra'dan kömüş ineği kaymakları getirtti, bunları kutulara koyup sandıklayıp yanlarına da her işe cin gibi aklı eren Istidacı Pıra-vanın Mistik oğlanı katarak Ankara'ya saldı. Kaymağı peyniri alan Çorum mebusları sevindiler, «Aferin! Ağalık olursa bu kadar olur. Çorum'un yüzünü ak etti bu bizim Sülük Beyimiz.» dediler. Pıravanın Mıs-tık'ın tenhada sorduklarına da «Yüreği ferah olsun!

Evet, bildiği sürmanac hastalığıdır, yol yorgunluğunu evet, okşar az biraz... Önemi yoktur. Saysın ki, bayraktan yoruldu, şanlı bayrağı bir başka yol arkadaşına verdi. Yenisi de yabancımız değildir, partimizin gözbebeklerindendir. Hele de Gazi Atatürk efendimiz. arslan gibi,

Çankaya'da oturdukça, yüre-

47 u

dediler. Bu naoerı auum, A —u__

yitiren Sülük Beyin keyfi yerine geldi gerisin geri... Of ofu kesti. Derken Ankara'dan kötü haberler ardı ardına sökün etmez mi? Meğerse bu sürmanac illeti aslında, Allah vergisi bir illet değilmiş de, arada bir siyasilerin yakalandığı marazlardanmış... Bunun asıl anlamı... Düpedüz partiyi kaybedip tekerlenmek, belki de, Allah göstermesin, tepelenmek... «Bre olur mu?...», «Olur ki, vızır vızır!», «Neden olur yahu, durduğu yerde ?», «Durduğu yerde mi olmakta derbeder, gizlinin meselelerini bilmeyince... Bunlar çoktandır, çekişmedeymişler alttan alta, 'Aman bizim avanak millete duyurmayalım' diyerekten ek yerlerini meydana vurmamakta imişler», «Kimler bunlar, aman arkadaş... İsmet Paşamızla başıbozuk paşamız Celâl Bayar beyimiz mi?», «Vay akılsız Sülük! Gazi Paşamız arada

olmayınca Celâl Bayar'm, İsmet Paşamıza bulaşmak n'ağzına...», «Aman!», «Aman ya. Meğer çoktandır, Gazi Paşamızla İsmet

Paşamız çekişmek-teymisler gizliden gizliye... Günlerden bir gün, rakı sofrasında, yaka yakaya gelmişler. Ben dedimdi ama, 'bu rakı sofrası başımıza bir bokluk getirir ya, bakalım ne zaman getirir?' dedimdi. Aklında öyle ya!», «Bırak adam, yere batsın, neyi alıp veremezlermiş bunlar, rahat mı batmış?... Bunca varlık... Avurt zavurt... Astığı astıktık...», «Ya aradaki istemezleri n'apalım, müzevirleri?... Lafları getirip götürenleri?... Birine demekteler ki, defliyesiymiş de yerine başkasını bin-diresiymiş... Fazladan, 'Odunu diksem çeviririm' di-yesiymiş... Ötekine demekteler ki, 'Usandım serhoş dırdırından... Devlet dolabı rakı sofrasından döndürülmez ve de rakı serhoşluğuyle işler yürütülmez' diyesi...», «Oldu mu ya şimdicik bu böylece kardaş! |*

~.~* uwmmisur. r azıktır bu

memlekete ve de bu millete... Bak, nah şuraya yazdım, dediydi dersin, yakında gör neler olur...» Ankara'dan böyle yaraşıksız laflar yağarken, Çorum' da da kımıltı başlamıştı. Sülük Bey bir gün apansız kimi geceler, kimi evlerde birtakım toplantılar ya-pjldığını duydu. Toplananlar partililerdi ya, kendini neden istememişlerdi? Çünkü o güne kadar bir parti dalaveresi olsun da, yakasından tutup sürümesinler, istemezken havadan uçurup götürmesinler, görülmüş değil-..

Önce biraz küstü, ahbaplarına bilmezden duymazdan gelmek istedi, birkaç zaman inmedi Yayla' dan... Günlerden bir gün, Zülfü'yü saldı Narlıca'nın rezil Çalık Ağası Kerim, hemi de at çatlatmacasına... Demesi şu: «Davransa gerektir, çünkü iş işden geçse gerekir. Uyumanın sırası değil... Bunca zamanın kurduğu güç-kuvvet elden gitti bilsin ve de ite köpeğe maskara olacağını iyi bilsin...» Canı başına sıçrayan Sülük Bey, binip sürdü, bunca yıldır «Emmi» diyerek elini öptüğü Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendiyi buldu..Evet, aklı ermezler ve de kendini bilmezler böyle toplantı yapmışlardı. Hayır, kendisini de çağırmadılar. Kulağına gelen doğruysa, bazı mebusanları indirip kendi iplerinde oynatacakları

bindirmekmiş bunların niyetleri... ille de İttihatçı Cevdet Beyi tepelemekmiş... Gülmüş geçmiş Hacı Kenan Efendi... Çünkü «Sülük oğlumuz işin içinde midir?» diye sormuş ilk peşin... Olmadığını öğrenince hiç aldırmamış... Şurasını deli gibi bilmekteymiş ki, Sülük Bey başa geçmeyince Çorum'da sazlı sinek bile kanadını oynatamaz. Telâşlanmasını da ayıpladı Kenan Efendi emmisi, «Tüh yüreksiz, ben seni böyle mi yetiştirdim?» diyerek şakadan azarladı.

Tî*

yan Suiuk rsey un 6w—e.._,

dürtmüşler gibi uyanmış, kendini ter. içinde solukları ağzına sığmaz bulmuştu. Kalktı oturdu, okudu üfledi, korkulu düş filan görmemişken neyin nesiydi, bu peki?... Biraz söğdü saydı, bir cigara yaktı. Evet, neyin nesiydi yahu... Bir de uykuyu kaybetti mi, öp babanın elini! Ölmeli ötesi yok... Düşünüp dururken, tedirginliğinin sebebini yavaş yavaş çıkardı. «Çıkardı» dile kolay... Söktü aldı yüreğinden, şuncacık şunca-cık, diş söker gibi... Kenan emmisinin pırtı dükkânında konuşurken nasıl olup da farkına varamamıştı. Namussuz Kenan dümbüğünde bi hoşluk vardı. Hoşluk... Bildiğin domuzluk... Bunca zamanın rezil Hacı Kenan'ım bilmez mi? O gün Çakır Kâhyaların namussuz Kenan'ında gözler oynaktıki, kahpe gözü de öyle olmaz. «Neden pırpırlamaktay di bu alçağın gözleri öylece?...» Yalan söylemekteydi çünkü... Dahası, dönüşte Narlıca'ya çıkmış, Çalık Kerim Ağayı görüp Kenan'la konuştuklarını anlatınca, kötü Çalık, «Ya öyle mi, arslan Sülük Bey? Öyleyse yoktur korkulu bişey» diye gülüvermişti. O gülüşün, gözleri pır-pırlayan rezil Hacı Kenan'ın şakaya getirip surat asmasından hiç ayrıntısı yoktu. Sabaha kadar uyku tutmadı, bir avuç cigara içti. Erkenden kasabaya inip Pıravanın Mıstık'ı işin ardına taktı. İki güne kalmadan gerçeği öğrendi.

Evet, Çorumlunun istemezleri dört toplantı yapmışlardı. Evet, ilk ikisinde Hacı Kenan dümbüğü gerçekten yoktu. Gelgeldim, son ikisinde bulunduğu gibi, toplantıların düzenlenmesi de Kenan rezilinin başı altından çıkmıştı.

Akıl almak için Çalık Kerim'e koştu. Kerim,! belli bişey, ne düşünmüşse düşünmüş, bu bulaşıl

., v A«ı/mı gıoi pençesinden sıyrıldı, olgörüp yüreğindekini açığa vurmadı.

Bu sıralar Sülük oğlunun bir bunaltıya düşüp debelendiğini seçen Emey Hanım bikaç kez, «Nedir? N'olmuş?» diye sıkıladıysa da, Sülük Bey, bir fayda çıkacağını ummadığından fıkarayı terslemiş, «Karı aklınla... Hele şuna! Kötü söylerim ki, hatırını kırarım» diyerek suratını asmıştı.

Kenan emmisinin terbiyesiz yazıcısını kırbaçladığı Belediye Gazinosu arttırması gününün gecesinde de uyku tutmadı. Olaydan sonra dükkâna gidip özür dilediğinde Hacı Kenan emmisi. «Olmasa iyiydi ya, nasılsa olmuş bi kez... Ne denilmiştir

'Olmuş işin kötüsü olmaz' denilmiştir. Alt tarafı bir yazıcı parçasıdır. İti geberteydin ne lâzım gelirdi?» diye başını yere eğerek gülümsemişti. Sülük, üst üste «Kenan emmi, sen 'Bu yıl bana gazino gerekmez. Ben arttırmada yokum' demedin mi?» diye sorduydu ama, evet-hayır hiç bir karşılık alamadıydı. İkinci kez uykusunun kaçması bundandı. O gece ne kadar düşündüyse de, bunu kendisine kimin söylediğini bulamadı, ertesi günkü soruşturmaları da hiç bir sonuç vermedi. Sanki bu sözü kimse söylememişti de, durup dururken kendisi uydurmuştu. Gazinoyu kiralamak aklım kimin verdiği de sır olup gitti, dahası, «Ağır serhoşluğunda sen dedin» lafiyla üstünde kaldı.

Bu durumlarda iyice şaşırtan Sülük Bey, sonunda amansız düştüğünü anlayıp Emey anasına açıldı. Olanları dinlemesiyle karının aklı başından sıçradı. Hemen davranıp paçaları sıvadı. Kendisiyle Hacı Kenan Efendiyi birkaç kez tenhada buluşturup rakı sofrasına oturttu, yalvardı, öğütledi, az

. yılan gibi kopası Kaıasım uuAup _

Hanım, sen aklını mı sıçrattın? Sülük oğlumuzla bizim aramızdan erimiş tuzsuz yağ sızabilemez'

dedi, istenilen yeminleri duraklamadan sıralayıp ' gözünü kırpmadan elini Kur'ana bile bastı. Evet, yalan yere bastı ve de yalan yere bastığından net- tiyse, kendine etti, battı boğazına dek uğursuzluğa... Çünkü, yalandan yemin edenin bu dünyada belâdan kurtulduğu hiç görülmemiştir. Bu iş bu kadar...» Yayla Padişahı Sülük Bey, bunları aklından geçirerek güvenle gülümsedi. Çevresinde salt olup bitenleri değil, yakınlarının aklından geçenleri de doğruya yakın kestirecek kadar sezgiliydi, Emey anasının telâşlarını, kuşkularını, nerde niçin ferahladığını farkettirmeden izlemiş, arada acıyıp arada gönül eğleyerek hiç yüzlememişti. Sülük, kurnazlığıyle, sezgisiyle değil, gövdesiyle tembeldi. Çorumlunun, ağız alışkanhğıyle bugün bile, «Kavat» dediği Abuzer'in oğluyken, yavaş yavaş Yayla Padişahlığını Çorumlu gibi çetin millete bu sezgi özelliği sayesinde kabul

ettirebilmişti.

Civanşah'la düze yakın kavuştular. -

— N'oldu oğlum Civanşah?... Çorum'u Çerkez Etem Paşa zeybekleri mi bastı, sakın?

— Yok Sülük emmi...

— Ya nedir, sabah sabah... Ovada at koparark-• tan...

— Ben bunu nallatmaktaydım, çingen Minnet'e...

Candarma komutanı gördü. «İşini bitirince atla git. bugün gelsin, mutlak beni görsün» dedi. «Pankaya gelecekmiş» dedim. «Belli olmaz onun işi... Ata binmişken cayar, döner. Dediğimi yap» dedi.

— Allah Allah! N'olmuş, hayır mı. şer mi'

uili uıcscıesı olmasın?...

Sezinti ne demekte?

— Hangisi ?... Dün geceki olay mı ?

— Vay başıma! «Dün geceki» ne demek ? Yeni mi bu... Dün gece... -Hışımla döndü-: N'oldu demekteyim, Dilâver Paşaların Zülfü? N'oldu dün gece?

Civanşah, birden ürktü. Zülfü'nün nedense meseleyi Sülük emmisinden sakladığını anlamış, ağzından laf kaçırdığı için beti benzi sararmıştı.

İnce gövdesi gayet biçimliydi. Yay gibi kara kaşlarının altında kara gözleri değme oynak kanda görülmez derecede baygın bakıyor, adı çağrılırsa körpe kız gibi suratı utançtan al atlasa kesiyordu. On yedisinde olduğu halde, başındaki lise kasketiyle daha küçük göstermekte, ilk görene erkek kılığına girmiş kızoğlan kız sanısı vermekteydi.

Sülük, ezici bakışlarla Zülfü'yü süzerken suratını iğrenmiş gibi buruşturmuştu. En kızdığı şey, adamlarının olanları boş yere kendisinden saklamalarıydı. — N'olmuş dün gece?... N'olmuş dedim. Ulan, nedir benim sizden çektiğim köpekler? Candarma komutanının bildiğini bizden gizleyince n'olur bakalım? N'olur dedim, sefil Zülfükar? Hüsss... -Elini hışımla sallayıp Civanşah'a çıkıştı-: Hele şuna... Hiç anlatır mı? Gözüne dizine dursun bunca emeklerim. Bir de lise okulunda okur! Zülfü atıldı:

— Görmedim Genç Osman'ı ben bugün... Sabahın erkeninde çıktım yola...

Civanşah doğruladı:

— Evet, Bekir Bekçi, Zülfü ağamı bu sabah aramış, evde bulamamış.

eksik

B

bir isini kûUe-mı, yemey

Dün gece fflan agbimle bi'nin evinde softayı îki kan daha ahp çi dedi ki... «Baküm gece

Bunlar pat.ruy! kes-A

var. SülükBeyınhatm olma

sa, duymazdan geür geçenm. DevnyA

mekten olmak bile yA

Avarmakta ki,

Nazımız geçer umup

e, Genç Os- fa fiı

Bekir Bek-

k çekildi. emri

olma-

aperek... bıra-

Yumuşak ketoder arad-

teres

maya» dedi.

_- Kurşun haa Vay yakası benim dım;;

5?

Qenç osman ıü kıracağAız 54

jculağımızm dibinden, yere kapatmacasına» dedi.

— Hele şuna hele... Gâvura atar gibi desene... Tüh Allah belânızı vere! Evet, aklım kesti. Sen bu itleri gereğince gütmekten çıktın sefil Zülfü; bunA lar seni adam hesabına almaz oldular. Tüh yüzüne!...

— Suçum nedir benim Sülük Bey ? Görmeden bilici miyim ki, evde çabalarken... Günah Bibi'nin orda n'olduğunu...

— Hüss rezil... Bir de gözünün önünde mi yiyecekti bu naneyi? Bilmek ne gerek? «Ya duyarsa Zülfü Ağam» diyerekten edebini takınmaya n'ol-muş? Dünkü bebeleri çekip çeviremeyince... Yazık senin kalıbına ve de Kara Zülfü adına ve de taşıdığın pala bıçağının tersine. İpsiz kopuk takımı arasına tokatının saldığı nama yazık!

— Ah şuncacık haberim olsaydı... Ah, şunca-cık... Ah bilmezden o sıra üstüne uğramalıydım ki... Bekçi Bekir fikarasıyla gönül eğlemeyi ben o rezile...

— Hele bak! Hele şu şişinmelere... Şarap ser-hoşu olup ve de kahpesi yanında bulunup... Gecenin bir vakti, silâha sarılıp, bir kocaman genelevler bekçisini hoplata zıplata kurşun yağmuruna tutan zibidi seni adam hesabına alırdı da he mi? «Geri dur» demelerine kulak asaraktan...

— Ne fayda! Bilmezden uğrayıp... Şaplağı yetiştirmeliydim ki, görüp beğenmeliydin! -Birden kızdı, «N'olursa olsun, benden günah gitti» der gibi elini salladı-: Aslına bakarsan Sülük Bey, Yanığın Cennet kahpesi sayesinde bu senin Genç Osman itinin

fiske vurulacak gücü kalmamıştır. Çünkü, kan bunun etini yakıp külünü havaya savurmuştur. Say ki Cennet kahpesi, bunun derisini yüzdü, etini

J—J   cp-

öyle değil! Vay ki, o kudurgan kahpeye düştüğü ne kadar iyi!... Meraklanma Sülük Bey, Cennet Kahpesi, öcümüzü yeterince alıp öteye bile geçmiştir ve de Genç Osman rezilinin suratında burun kıkırdağı çoktan cıvımıştır.

Sülük Bey, çok önemli olmadıkça bir konuyu sür git kunuşmayı sevmiyor, çoğu zaman farkında olmaksızın lafı değiştiriyordu.

— Ulan iyi... Ulan ne kadar iyi... Ulan aferin kahpe Cennet!... Haşşöyle... Ne denilmiştir, sefil Zülfü, «Keçinin meşeye ettiğini, kül derisinden çıkarır» denilmiştir. Göreyim seni kahpe Cennet, oldu olacak bulaşmışken, şunu gebert de pislik temizlensin... Gerisini bilmem, Çorumlunun duası sinsile-ne elverir yavrum! -Kasılarak Civanşah'a göz kırptı-:

Demek «Binsin gelsin» mi dedi Komutan

Bey?

—Evet... «Panka işinden sonra beni mutlaka görsün» dedi.

— İyi... Genç Osman işidir bu, Allahm iziniyle bitmiştir. Beri bak, Dilâver Paşanın Zülfü, bundan böyle rezillik istemem. Ulan siz beni Çorum ovasının kuru toprağında batıracaksınız alçaklar. Kolayına mı küllenmekte bu işler? En azından koğuşa perde ister Komutan Bey, Başkomser Emniyete kâğıt kalem, makine şeridi, bok püsür ister. Hele ki köyün birine telefon çekilecekse yandı, Kara Abu-zer'in Sülük!... Çeksin ceremeleri hiç işi yoksa... Çünkü hükümattır, yakan eline geçti mi hiç bakmaz ister oğlu ister. -Topuklanyle karnına dokunarak atım biraz hoplatıp eğlendi-: Sana gelelim kopuk! Lise okurunun dersleri nasıl bakalım, dağ gibi dersleri?

ze düşer sınav sonu... Şimdi gülmek hüner değil, kahpe karı gibi kırıtarak... Hacı Kenan rezilinin yeğeni kepçe kulak Hidayet'i geçmek hüner... Kepçe kulak birinciliğe güreşmekteyim ş duyduğum doğruysa... Kulağından tutup savurup yerine geçemedin mi, bu kez hiç gözüme görünme! Hayır, Çorum toprağında barınırım sanırsan, yanılırsın ki, gör neler olur? Höst, büyük sözü kesmek nasıl bir terbiyesizlik! Hele şuna! Öğrenci talebe terbiyesi öyle midir? Höst dedim, hırçlık durumları nasıl bakalım, cebinin para durumları ?

— Paramız Sülük emmi... Sağol! Az biraz tü-kendise de...

— Hele rezil! Yahu biz bunu... beri bak Dilâver Paşanın Zülfü, sen hiç böyle öğrenci talebe gördün mü? Evet, aklım kesti arkadaş, biz bu Civanşah rezilini adam edemeyeceğiz. Kulağını aç kulağını, koca eşşek kulaklarını

aç! Bu dünyada, harçlık soruldu mu, yok denilmesi edep değildir. Harçlık soruldu mu, hışıhyaraktan yere bakılacaktır ve de fazladan inilemeye

başlanacaktır. Kendini sıkıp gözden sel gibi yaş akıtmayı becersen, ah, daha ne kadar iyidir. Oğlum, Civanşah, lise okulundan başka okul var

mı, bu temeline tükürdüğüm Osmanlı ülkesinde? Buricacık şeyi de öğrenmeyince kaç paraya alırım ben senin okumuşluğunu?... Hiç sorulmadan,«Benim param tükendi» diyerek inilemeye girişmeyen herif, nasıl hak edebilecek hükümat memurluğunu bakalım ? Neden yetmezle ndi bu aym harçlığı ?

— Bu kez resim defterleri,resim araçları gerekti-tiğinden Sülük emmi... Kıymeti yok! Sordun da söyledik. Sıkarız dişimizi aybaşına kadar...

57

dan çarpmayınca, senin iş görür adam olduğunu nerden anlayacak bizim bu milletimiz? Kaç kez söyledim, memurluğun zagonu... Bildiğin, alıcı kuş za-gonudur ve de bildiğin, bozkurt zagonudur. Gücü yetesiye çarpacak, gücü yetesiye boğacaktır. Canavar kısmı, sürüye dalınca karnını doyurup savuşur mu? Hayır, çenesi katılıp kalasıya kadar boğar. Katılması, kurakta tutmasmdandır sürüyü... Sulakta bastırsa, çenesi kaldıkça gider ıslar, koşar gelir, bulaşır boğmaklığa kaldığı yerden... Memurluk bu hesaptır, arslamm, «Hep bana» denilecektir ve de yolunu şaşırıp karşına gelen, hemen kavranıp silkilip ciğeri sökülmecesine temizlenecektir. Bunu başaramadın mı zagon bozulur ki, gayet korkulu bozulur. Memurlukta elinin yettiğini kimin diye sormadan, azına çoğuna bakmadan çekip alacaksın, yetmediğini «Bugün git, yarın gel» diyerek savsaklayıp can usandırmasıyle amana düşürüp şuraya buraya mühür basaraktan, imzalar ataraktan haklayacaksın! Neyin nesi bu gülmeler peki ? Aklım yattı Zülfü Ağa, bu oğlan, üniversitenin hukuk mektebini bitirse faydasız... Hayır, bu oğlan, buraya vali dikilse, Hacı Kenan takımının elinden Çorum hükümatmı, çekip alıp bizim torbamıza atacaklardan değil! Hiç umudum yok ya, artık bilmem, Semerli Naciye'nin gözleri müşevveş oğlan kaymakamlık okulunu bitirip bir halt edebilir mi? Nasılmış, doğru bilmemiş miyim? «Ben bu Civanşah oğlanı tutuk görmekteyim, Zülfü» demedim miydi? «Hani bunun az biraz kopukluğu? Hani dövüp dövülmemeleri... Ufaktan vurup vurulmadıkları?»

demedim miydi? Hani bu yaşa geldi, genelevde döğüşüp hükümata düşüp 'Yetiş'

Bu oğlan benim hesapça, on altıyı bitirdi, on yediye geçti. Bu nasıl bir çağdır, taşı havaya atıp başı altına tutacak bir çağ değil midir? Bu yaşta serhoş-lanıp naralanmadıkça, fırtına gibi eserekten gecenin bir vakti mahalle içlerine dalıp avradı oynak düm-bükleri, «Aman bizim evin camlarını mı indirecekti, yoksa, kapıyı mı devirecek?» diye hoplatmayınca ve de... Civanşah oğlan enikonu kırıttı:

— Aman Sülük Emmi, hani sen böyle rezillikleri sevmezdin?

— Sevmemekle ? Biz gene sevmemekteyiz. Sana edepsizlen mi denilmektedir, hayır, yiğ itlen denilmektedir. Delikanlı gibi delikanlı, çevresine yürekli

olduğunu bildirecektir ama, ilerisine varmayacaktır. Benim dediğim şunun bunun doğru karısına bulaşmak yok... Evlenmeyi n'apahm, koca Tanrının izniyle düğünler kurup evlenmeyi?..

Hani senin gözüne kestirdiğin körpe yavru? Yetim-öksüz müsün sen? Hayır değilsin. Ardında karlı dağ gibi Sülük Bey durmaktadır ki bugüne bugün Yayla Padişahıdır. Dilediğin yerden dilediğin kızı istemen gerektir ve de, olmaz ya, diyelim ki, vermezlendiler, kahpenin saçlarını bileğine dolayıp kabasına kamanın tersini vu-raraktan sürüyüp ata yetişip terkiye atıp Yediçı-

nar'a çıkarmak gerektir. Ben başlığına bir istediklerinde beş katım saymayınca...

— Aman Sülük emmi... Olur mu hiç? Ben şa-şırtsam, sen önüme gerilecek yerde...

— Anladın mı Zülfükar, hükümattan, mahpus damından korkmakta bu yüreksiz! Tüh yüzüne! Ya ben, bu temeline tükürdüğüm Çorum toprağında, ipten adam alan değil miyim ?

Sülük Bey, iki yanda selâm duranlara laf atmaya başladı:

— Vay ki bu yaşta papur yoluna mı düştün Ahil-yas muhtarı Hoca Durmuş, körpe avrada pırtı mı

gerek?

Ahilyas'ın Muhtarı Durmuş ağa yetmişindeydi ama dinçti, suratını karmakarışık buruşturup güldü:

— Bizim n'ağzımıza yeni avrat! Yeni avrat sana şayestedir Yayla Padişahı Sülük Bey...

— Ya kim rahatlatacak köye gelen tahsildarları, Muhtarın körpe avradı olmayınca ?

— Öyle yeni avrat Yayla Padişahına gerektir Sülük Bey, hemi de tahsildar rahatlamaya değil, vali

paşa rahatlatmaya...

—Tüh yüzüne kodoş, bitirdin ki, bizi eşşekten düşmüşe çevirdin!

Sülük Bey, gülüp parmağım sallayarak Balım-sultanlı Bayram ağaya geçti:

— Merhaba Balımsultanlı! Avrat pazarına mı böylecene ?

— İyi bildin Sülük Bey, dosdoğru...

— Satıcı mısın, bakalım, alıcı mı ?

— Satacak malım olsa satıcıyım, koca Tanrıya şükür ve de alacak param olsa alıcıyım.

— Yavrum, satacak malı, alacak parası olmayınca, neden gitmeli, bir adam, avrat pazarına?

' — Sen bizde avanaklık mı ararsın, Sülük Bey, biz avrat pazarının gönüllüsüyüz ki, alıp satmaktan vaz geçtim, tellâlı sesinin tutkunuyuz!

— Yıkıl mülevves, Allah belâm vere!-Sülük Bey Çukurörenliyi görüp parmağını kaldırdı-: Aman Çukurörenli, evdeki bal - şeker işi bırakıp. Bu nasıl

60

— Allah sayesinde bizim körpeye kopuklar bu-Jaşamaz Sülük Bey!

— Neden! Yiğitliğinden mi ?

— Yok! Bizde yiğitlik n'arasın? Nah, bak, böyle alır, ardımız sıra getiririz de ondan bulaşamazlar. Ya hani seninki?... Senin körpeyi görmemekteyim!

— Hele domuuuz! Oğlum, size avrat yokken güç yetmez. Bir de avrat varken... -Kocasının iki adım ardında duran karıya sordu-: Kız, beri bak, neden gezdirmede bu rezil seni ardı sıra? Hiç mi güvenmemekte sakm? Yerini boş bırakmayacağını bilip...

Karı, gümüş yüzüklü elini yüzüne kapatıp biraz ırgalanarak dönünce kocası kasıntıyla kakıp karşılık verdi:

— Başına geldiğinden bilirsin Sülük Ağa. Güven işi değildir, doyurmak işidir.

— Duydun ya kahpe! Ne demektesin ? Doyurmaları nasıl? Gerçek mi şişinme mi?

— Boşuna sıkılama Sülük Bey, bizim, herif yalanlamamız yoktur el içinde...

— Demek ar belâsı mı «He» demekte sizin oranın avratları? Ne güzel?

Sülük Bey, Büvet'ten Muharrem'e, Kayılı Hasan Karakulak'a, Karadonayşeli Nazmi'ye, Sevindik' ten Erdayanmaz Gülsüm'e, Şanh'dan Burtınsuzun Recep'e ve de Sıtmalı'dan Kör Recep'e, ayrıca Kertmeli' den diğer Çobanın Recep'e, Arslan köyden Avrataçı Nuri Ağaya, hep öyle

belden aşağı, uçkur,işi takılarak geçti, keyifli, şişinik, gövdesini güvenle geri alıp dizgin oyunuyla bineğini yan yan yürüterek, girdi kasabaya Çorumluya meydan okur gibi...

Çorum Ziraat Bankasının yeni müdürü, göz lüklüydü. Gerçekten mi tıfıldı, yoksa bıyıkları kökten kazıtmıştı da ondan mı körpe görünüyordu bilinmez. N'olursa olsun, Sülük Beyin adam sarrafı ölçüle-rince terbiyesi kendine yeter bir herif...

Şundan ki, Yayla Padişahının görünmesiyle hoplayıp kalkıp, seğirtip kapıya yetişmiş, elini tokaya uzatıp «boncur»u bastırarak tanıştıklarından bu yana görüşemediklerinden yakınmıştı.

Hademeye şapkayı kapmadığı için çıkıştı. «Kahve sadeydi galiba» diyerek gerekeni

aklında tuttuğunu ortaya koydu. Baş yeri gösterdi. Fazladan, konuğu oturmaymca oturmadı. Evet, hükümet ada-mıysa da herifin edebi yerindeydi ve de böyle giderse Çorum'da rahat edeceği belliydi. «Memur takımı bir yerde rahat edeyim dedi mi, o yer hatırlılarına karşı azbiraz alttan alacak... Kasıntıya yeltenmeyecek... Kısası aylıklı adam olduğunu aklından çıkarmayıp haddini bilecek... Memur takımının, evet, kıramadığı eli öptüğü yerde suratı sırıtkan, sözü dişidir ama, bu yeni müdür, belli ki dul karı çocuğu değil, kendine yeter bir hanedan yerin evlâdı... Fazladan köpoğlu köpek...» «Yan'apa-caktı Yayla Padişahı içeri girince? Eşek yüküyle para getiren terese hırlayacak mıydı, çingen iti gibi ?» Hoşbeş ettiler. İlk görüşmelerinde Müdür Bey uygun bir ev bulamadığını söylemişti. Çöplü mahallesine taşınmış... Daha iyiceymiş bu kez bulduğu yer.

Sülük Bey, Yediçmar'ı övdü bir zaman, cumartesi, Vali Beyin birkaç memur arkadaşla Yaylaya çıkacağını bildirerek kendisini de çağırdı. «Memur dedikse a-yak takımından belleme! Candarma komutam, Ceza re-

lerse yaylı tutulur, «parası bizden haa!» Binemezler-miş. Bunda yetişmiş oğlan yokmuş da, iki tane kız varmış... Evet, ava kuşa meraklıymış eskiden... İyi de vururmuş...

—| Uçara kaçara mı aman Müdür Bey ?

— Eh...

—j «Eh» dedin mi, bu bizim Çorum toprağımızda sınamadan yakanı koyuvermeyiz! Çifte mifte var mı sakm, kaç numara?

— Burdayok! Getirmedik. Ankara'da, kaynanaya bıraktık. On altı numaraydı galiba...

— Ağır top desene... Ankara'daysa, kıymeti yok, yaz bir kâğıt, salayım birini, kapsın gelsin!

— Sağ olun! Kolay... -Paketi önüne sürüp açtı-: Buyurmaz mısınız? İçiyordunuz aklımda yanlış kalmadıysa...

— İçilmez mi ? Ah n'olaydı da içmeyeydik! İzin verirsen, biz kendi tabakamızdan yakalım, Müdür Bey!

— Tekel değil galiba! -Kibrit çaktı-: Sert gelmiyor mu?

— N'ağzma Müdür Beyim, bize sertlik... Ha-yıır! Biz sertliğe «gelemeziz»... Halis Hendek malıdır. Çerkez kızı elinden geçmiştir de, bildiğin tat-lısert olmuştur. Balından yenmez!

Sülük Bey, biraz bekledi, bakalım herif karı -kız lafına koşulacak mı, koşulmayacak mı ? «Koşulsa da hiç değeri yok, koşulmasa da... Biz nicelerini çırak çıkardık ki, sonunda bizi bile geçtiler, boynuzun kulağı geçtiği hesap... Tamam, kız babası bu... Kız babaları direnir azbiraz... Böyle suratım eğer. 'Gelir bizim haspalara dokunur ucu, diyedir bu ürküntü...»

zı eunuen viR-" «"> »|"-.....— r w

den mi çıktı?» Orası öyle... Seninki de reji kızı eline değmiştir ki, Çerkez kızı, kaç paradır. Kız ellerine değmese biz bu namussuzun ardı sıra av itleri

gibi dolanır mıydık, sözüm burdan dışarı?...

Getirip bir kâğıt imzalattılar. «Sırası mı ulan, herifi sınava çekerken?...»

Sülük Bey bir yandan da, yolu gözlemekteydi. Zülfü'yü

kehribar tespihle Hacı Kenan'a salmıştı para için... «İster misin yok desin de bizi eşekten düşmüşe çevirsin, yeni müdürün karşısında?..» Üç bin şu kadar lirayı ha deyince kimin verebileceğini düşündü. «Gene panka müdürlerinden biri verir elbet... Birinden al, ötekine daya... Ali'nin külâhıVeli' ye hesabı...» Cam sıkıldı, «Ulan karı milleti, Allah belânızı vere! En akıllısı Emey anamız değil mi,

yere batsın!»

Zülfü girince merakla doğruldu. Göz ışmarıyle sordu, göz ışmarıyle «Tamam» karşılığım alınca rahatlayıp kasıldı. «Vermem demek n'ağzına Hacı Kenan dümbüğünün... N'aparım ya ben adamı? Ya sonrasında neler olur?» Zarfı tespihle beraber alıp belli etmemeye çalışarak yan cebine soktu.

Müdür kâğıtların imzalarını bitirirken kahveci

kahveleri getirmişti.

— Hazır mı bizim işlemler Müdür?

— Hele kahveleri içelim Sülük Bey...

— İçeriz kolay... «Yol yürümekle, borç ödemekle» denilmiştir. Borçları silelim ki, kahveleri içelim

ağız tadıyle...

— Sağolun! Emrinizi alınca «İşlemini yapın» demiştim. Hazırdır.

— Yeni borç isteyenlerimiz var! Nah kâğıtları..»

v(/ a Aıyımjıun jcoıesı tereslerdir. —• Başüstüne...

— Geçe kalmayalım! Köylü milletini kendin bilmez değilsin ya, kasaba yerinde fazla durdu mu

bunalır. Parasını harcanır. Köylü köyünde gerek. -Kapı dibindeki Zülfü'ye kasmtiyle emretti-: Duydun ya Zülfükar ağa, Müdürüm işlemi yaptı sayılır. Koş bakalım, Pıravanm Mistik rezili de yeni alacak kâğıtlarını tamamlamış mı? Noksanı varsa muhtarları bulup mühürleri yerli yerince bastırın! Öğleden sonra yeni senetler alınıp verilsin. İşi biten savuşsun, gözüme görüneni bitiririm.

Zülfü çıkınca, Sülük Bey silâh çeker gibi davranıp koyun cebinden Emey Hanımın uğurlu cüz kesesini çıkardı, masaya attı:

— Say bakalım şunu müdür! Biz saydık ya, bi kez de sen say! Ne denilmiştir? «Yerde bulsan saymalı» denilmiştir. On bin pankanottur bu böylece, koca Tanrı utandırmasın...

Müdürün para saymasından yararlanarak yan cebine attığı zarfı çıkardı. «Tamam! Büyük para vermiş, dümbük, çingen çengisi bahşişi vermemiş. Ulan aferin Hacı Kenan!» Saymaya kalktı. Bir yerde usanıverdi. Müdürün işini bitirmesini can sıkm-tısıyle bekleyip pokerde yüksek kâğıt açar gibi banknotları masaya serdi:

— Nah bu da gerisi... Fazlası vardır da, eksiği yoktur. Ama, yalan mundar, benim hesaba hiç güvenmeyeceksin Müdür! Koca Tanrı yokluğunu göstermesin, usanmışım para saymaktan...

Evde analığımız sayar, surda burda, demin gördüğün Zülfü ağamız... Eksiğinin günahı bunların boynunadır. Bu Ediğim alışveriş hesaplarındadır haa... Pokere

beş kuruş mu? Restinden geriye ne (.mu. uA.~». «Üç pot» mu dedin, bilirim geri kalanı... «Yahu bu herifin rest görmelerine can dayanmaz» derler.

Neden dayanmaz? Çünkü bilirim meteliğine kadar önündekini... Şaşardı bu bendeki hesap gücüne, senden iyi olmasın, eski müdür olacak teres... Sen pokerde nasılsın bakalım, müdür... ağa? Pankacı kısmı poker kumannda korkuludur?

— Yok canım... Beceremem. Yıllardır kâğıt almadım elime...

— Kumarda, «Elime ne zamandır kâğıt almadım» diyenden sakınacaksın! Biz böyle biliriz. Senden önceki değil, daha önceki müdür, böyle diye-rekten direndiydi bir zaman... Zor güç oturttuktu masaya... «Hangisi alır, hangisi verir bilmem. Ben memur adamım. Aylıkçıyım. Bana yazık» diye sız-landıydı ki, gözlerin yaşarır. Meğer pokercinin op-ratoru değil miymiş köpoğlusu... Ciğerimizi alayaz-dıydı, tatlı canı zoruna kurtardıktı teresin elinden... Başka yere atandı da, hasır üstünde kalmak vartasını savuşturduk. Sakın sen de oğlum müdür, bizim Renkçi Hamdi Bey gibi olmayasm! Adı «Renkçi» kaldıydı, çünkü renge meraklıydı. Elinde üç kupa gördü mü, isterse üç as olsun, mübarek asların ikisini atıp renge gidermiş meğerse... Bu yüzden istemez-miş yanında biri otursun da elini seyretsin! Tek alır, iki alır, rolans eder, gören olursa, «İyisin» diyerekten kâğıtları karıştırıverir. Bob dersin, resti çeker. Fulü açarsın, rengi karşına yatırır. Şaşırttıydı bizi ki, evimizin yolunu yitirmecesine! Ben sendeki gözleri hiç beğenmemekteyim ULAN müdür... Sakm olmaya ki, pan-ka okulunun yanı sıra poker okulunu da birincilikle bitirmeyesin... İftihara miftihara geçerekten?...

Müdür, «Ulan» lafında pek irkilmemişti. «Ta-.-- Yollu bu... Söğmeye gelir ki, tıpatıp...»

— Borçların kapanma işi öğleyi bulur. Sülük gey... Kara Hacı'da kebap yeriz. Öğleden sonra da yeni borçlanmaları tamamlar, paralan veririz.

— Kara Hacı'yı ne çabuk öğrendin, Müdür yavrum! «Öğrenmenin kötüsü olmaz isterse uğruluk olsun» derdi, benim rahmetli babam Kara Abuzer Ağa... Biz «Uğruluk» deriz siz, «Hırsızlık» dersiniz. Hepsi bi bok... Evet, Kara Hacı'nm kebapçı dükkânını öğrenmişsin ya, bakalım, Sülük Beyi de yeterince öğrendin mi? Sülük Bey zagonunda, başkasının eli keseye atması yoktur masada... Evet, namussuz Kara Hacı'ya gidilecektir ama, bizim konuğumuz olaraktan gidilecektir. Burası böyle bilinsin ki, sonrasında tatsızlık çıkmasın!

—j Rica ederim! Misafir sizsiniz! Yaylada siz, kasabada da biz...

— Üstüne vurduramadın, Müdür, çünkü bizim burda da evimiz ocağımız vardır koca Tanrıya şükürler olsun! Kasabaya indikçe, sen bizi, Çankırı çingenleri gibi kara çadıra mı konar belledin!

— Hayır estağfurullah! Ayrıca büyük para yatıran müşterisiniz. Bankacılıkta töredir.

— Oralarını bilmem. Bildiğim, Osmanlı padişahı gelse. Yayla Padişahı Sülük Bey keseye el attırmaz, densizlik edip atsa da, boş, çünkü Kara Hacı düm-büğü

parasını katiyen alabilemez. Fazladan Can-darma Komutanı da gelecek... Bir o mu? Göreceksin, memur takımından duyan gelecek... Boşuna etmekteyiz biz bu laflan burda... Kara Hacı bizden de para almaz, aslında...

— Anlamadım!

yazılır bizim yediğimiz, /.uiu gurui. um. a------

işimiz, şimdicik?

— Evet, siz buyurun, Kara Hacı'da buluşacağız.

— Aman beni geç bırakma! Gün kavuşmadan Yayla'yı tutmamış olmaz. Avcı olduğundan bilirsin, karı milleti, tazıların, sahan kuşlarının hizmetini

göremez. Aklı ermediğinden değil, yüksündüğünden...

Biz yetişmesek perişanlatırlar fıkaraları... Tazılarımızı pirelere yedirirler, sahan kuşlarımızı pisliklere...

— Hiç merak etmeyin! Her şey hazır... Belgeler karşılaştırıldı mı, tamam...

— Tamam olmalı ya... Nedir yahu? Veren hükümat, alan hükümat! Ya biz arada neden

debeleniriz, suya tekerlenmiş eşek gibi?... Öğleden sonra iki saat uyumadım mı, aklım karışır, babamı tanımaktan çıkarım ben... Öğle uykusu iyidir, adamın kemiklerini yumuşatır, başkaca, yediğini sindirir. Seni bilmem, benim gövdem, uzun oturmayınca, bu kuru kafayı taşıyamaz. Yeminliyimdir Müdür Ağa, İstanbul padişahı ordusunu çekip gelse. Yediçmar'a dayansa bizim dürtüşlenip uyarılmamız yasaktır. Bilmeden uyaran şaplağı yer ossaat, elimiz dönerse, bastonu bile yer. Bereket huyumdur, uyarsalar da, şaplağı yetiştirir, dönerim o yana, hırkadak uyurum gerisin geri Allahıma şükür... Bizim Yediçınar Yaylamızın serin esintileri olur ki, Müdür, uyumalarına can dayanmaz ve de saat be saat ömrüne can gelir. Hayvan kısmı neden zebunlaşır, zorlu kışlarda? Çünkü damda kalır. Canı yaşatan hava... Ben onu bunu bilmem, kapalı yerde duramam hiç... Bu-i nalırım. Poker Masası başka... Bu yüzden her yıl. bizi öldüreyazar kasaba kışları... Yayla zamanı ys*

Yemek dedimse, soğan fasulya, bulgur değil haaa... Bildiğin et kebapları... Besili kazın dolmasını, kuzunun dolmasını, şimdi, surda oturur yersin, çatla-yasıya... İşkemben gergin davula döner. Sofradan el çektin ne iyi, tatlı canı kurtardın. Karnının yırtılmasına çok bişey kalmamıştır çünkü... «Aman bi yudum su» diyerek inilersin. Tası yetiştirdiler mi, yarıladın mı, geri vermeye kalmaz bakarsın karnın açlıktan guruldamakta ki, bir haftanın açlığı da öyle değil!

— Evet söylediler memur arkadaşlar...

— Kim ? Pankacılardan mı ?

— Bilmem!

— Vali beydir öyleyse...

— Sanmam, Komutan beydi galiba...

— Tamam! Komutandır. Yaylaya çıkmaz mı, inesi gelmez. «Ulan Sülük Bey, şimdi 'Emeklisin' müjdesi yetişse, burda kaldım gitti. Gerisini kendin

düşün teres!» diye yemin içer. -Biraz daldı-: İyidir gayet bizim komutan Bey, yiğittir. -Birden saata bakıp davrandı-: Vay ki, geciktik.

Birini salmış bu sabah... «Gelsin beni bulsun» demiş... Görelim bakalım derdi ne ? Baktın Kara Hacı'da yokum çırağı koşturu-ver candarma dairesine... Hadi sağlıkla...

Komutan yerinde yoktu. Yazıcı ere bakılırsa, Vali istemiş acele... «Beklesin» demiş seğirtmiş... Ardından polisle haber salmış ki, candarmada beklemesin, emniyette, başkomserin yanında beklesin...

Yayla Padişahı Sülük Bey, emirerine, komu-69

suratını asıp çıkarken kapıda uzatmalı Necip Aavuşıa ı

karşılaştı.

— Vay Sülük Beyimiz...

— Vay köpoğlusu çavuş Necip...

— Hayrola! Senin kitapta bize uğramak da yazılı mıydı?

— Baskındır oğlum!... Nereye kapattın karıları?... Beni yorma!

— Ah nerde o günler? Sizin kurranm zaptiyeliği sırasındaki aynalı işler...

— Demek kesat mı bu sıra sizin aksata? Vah ki yandım. Aksata, dedim de, hani bizim parabellumun kumanyası?... Söz vermek böyle midir? Sana güvendik de hazırdaki mermileri hep yaktık!

— «Başka yerden gelecek», dediydi, geçenlerde Zülfü Ağa... Düşmedim ardına... Hiç mi yok? Buluruz, kolay!...

— Bul şimdilik kırk elli tane... Yatkın olmasın haa...

— Geçenkiler nasıldı ?

— Eh... Biri ikisi almadıysa da gerisi kötü değildi pek... Alman mermisi hiç mi yok?

— Buluruz.

— Cumartesi Vali Bey çıkacak yaylaya... Takıl gel, gelirken de getir, unutma!

— Hay hay! Can baş üstüne... Artık sen de hazırlarsın bizim tütünleri... Soluğum tıkandı asker içmekten...

— Zülfü...

— Bırak rezili... Siz bu gidişle, Çorum ağalığını maskara edeceksiniz.

— Höst alçak!... Senin gibisine bizim ağalığımız 70

— Ayıp ettm!

— Ne bileyim! Baktım gelmemekte bunca zaman... «Parasını vermeziz diye mi korktu ?» dedim.

Sinek koğar gibi el sallayıp yürüdü. Mayısın ilk haftası olduğu halde güneş adamakıllı kızdırıyordu.

Abdülhamid'in ünlü Beşiktaş muhafızı Hacı Hasan Paşanın Çorum'un göbeğine diktirdiği saat kulesi çevresinde köylüler gölgelere çömelmişlerdi. Çoğunun kasketleri sağ kaşlarına yıkılmış... Suratları kasıntılı... «Ekin kabardı kalktı. Bu yıl Hızır Peygamber yılı... Bire beşi altıyı tuttular ya, bunlar, yediyi sekizi bilmem! Bire sekizi de aldı mı, bizim bu rezil köylümüze güç yetmez.» Kasıntılı selâmlar dağıtarak, kalabalığı taksi gibi telâşla iki yana savuraraktan yürüyordu. Böyle sıralarda ağalığın, «Ağalık kaç para! Yayla Padişahı» olmanın tadım çıkarmaktaydı, sindire sindire...

— Sülük Bey, pangamızdan mı bu geliş ?

Sülük durup bütün gövdesiyle kasılarak döndü, ilk bakışta çıkaramamış gibi gözlerini kırpıştırdı:

— Sen misin Çürükörenli Muharrem! iyi bildin pankadan...

Banka sözüyle ilgilenen birkaç kişi, ellerim" göbeklerine bağlayıp edeple yaklaştılar.

— Kolayladı mı işlem? Köyü tutar mıyız bu gün?

— Tutmayınca... Narlıcalılar, Büvetliler düşünsün! Yoksa Veli Paşa hanında mı yatacaksın yarım kaymaya kıyıp?..

— Hayır, biz Veli Paşa hanında yatar değiliz. Sorduğum, köyü tutsak iyi...

— Oğlum, hadi bu sözü Kertmeliden Avrataçı 71

— Adı belli Avrataçı, bu adı avrat tofclugunaan mı kazanmış, hayır, ömrü avrat açlığıyle geçtiğinden kazanmış... Köyü tutmaya debelenmek bize düşer ağa...

Madanoğlu kalabalıkta Sülük Beyi farkedince • atının yularını kasıp durdu:

— Sen misin Sülük Bey? Neden ortaya almışlar bunlar seni? Akılları başlarına gelmiş de, «Madem ağalık edip borcumuzu kapattın, gayrı biz borç alıcı değiliz» mi demekteler sakın!

— Vay şarap yiğidi Madanoğlu... Sendeki akıl n'arasm bunlarda, sendeki Bolşevik aklı...

— Vay şimdi Bolşeviklik bize mi düştü?

— Sana elbette... Koca Tanrıya şükür, böyle adlar bize düşebilemez.

— Demek böyle adlar... Size... Hiç düşemez. Neden Kara Abuzer'in Sülük?

— Çünkü bizde şunun bunun malını bölüşmek yoktur, hele borcunu inkârdan gelmek hiç yoktur.

— Evet, sizde mal bölüşmek yoktur, toptan soymak vardır. Bu dünyada işiniz iş ya, bakalım öte dünyada neler olur!

— Bir adam benim gibi din-iman sahibiyse n'olmak ihtimali var?

— Ulan, şu din-iman seni çarpmayınca... Ben boşuna mı, farmason oldum. Yatırdın mı binlikleri pankaya bi tamam?

— Yatırdık, n'olacak?

— Olacağı şu... Doğrucu gazetelerimiz yazacak yarın öbürgün! «Köylümüz pankaya olan şu kadar milyon borcunu tam zamamnda yatırmış, buna karşılık Ziraat pankası şu kadar milyon yeni kredi dağıtmıştır. Bu hal, memleket ekonomisinin, yeni hüküma-

lamaktadır.»

— Yalan mı Madanoğlu ?

—| Vay bi de bize onaylatacak maskaralığı, Sülük Bey, sülüklüğüyle, hele dümbük!

Sülük Bey lafı uzatmaktan çekindi. Çorum'un eski hanedan ailelerindendi bu Madanoğlu, artık bilinmez içtiğinden mi bu kadar pervasızdı, yoksa yürekliliğinden mi? «Bunu bu yılan diliyle asacaktı ya, bizim arslan hükümatımız, neden asmadı, şimdiye kadar bilmem.»

Köylüler, Madanoğlu'nun karşısında Sülük Beyin istediği gibi konuşmadığını, esip gürleyemediğini, düpedüz laf altında kaldığını anlamışlar, onun yerine mahcup olmuşlardı. Sevindik'ten Recep Ağa sıkıntıyı dağıtmak gayretiyle saati sordu.

Sülük hemen davrandı. Serkisofu çekti.

— Saat... Recep Ağa... Kaç olsa yarar senin işine?

— Sen bize bakma Sülük Bey, saata bak!

— Vay teres Recep... Bizi boğuntuya getirip gönül eğlendirecek! Oğlum, rahmetli Hacı Hasan Paşa Efendimizin minare başına diktiği meydan sinisi

kadar saatm altında bu senin sorduğun ne saati?

— Köylü saati Sülük Bey, paşa saati memur takımına işler, çünkü, aylık vaktim gösterir.

— Hele domuz! Hoca Nasrettin kesilecek ki, güç yetiresimiz...

Arslanköy'den topal Nuri Ağa çatal değneğini kaldırıp girdi araya.

— Karm doyurmaz boş boğazlığı bırak da beri bak Sülük Bey! Hani bi lafın vardı n'oldu, ballı şekerli bi laf?...

— Bende ballı-şekerli laf kıyamet gibidir ko-73

rası hükümatımıza sildirecektin, önceki yıı, Koyc dığında, çaldın ağzımıza bi parmak bal, ardı çıkmadı.

— Çıkmadı yok, ferah ol, ben gene o sözümdeyim.

— Anlamadım! Hani silinip milinmedi?

— Ferah olun arkadaşlar, mebusanlarımızla konuşulmuştur

ve de gayet sıkı söz alınmıştır. Yakında panka borçları silindikten başka, yol parası da kalkacaktır.

— Aman Sülük Bey...

—Deme herif, essah mı?

— Aman inanalım mı Sülük Bey, amam bilir misin ?

— Ferah olun arkadaşlar, büsbütün kalkmasa da. Yarıya ineceği yüzde yüz..

— Oldu mu ya, şimdicik ?

— Hani önceki lafın nasıldı ?

— Yayla Padişahlığını ilân etmeli değil, dönerek-ten söz etmemeli!

— Bırakın yahu... Yarıya inse, hiç yoktan iyi değil mi? Benim korkum, «Vay bunlar, edeplerini bilmeden hükümat işine karışır mı oldular» diye-rekten, bunun sonunda, yol parası on kaymaya...

— Höst rezil, hele ağıza hele...

— Allah belânı vere, Büvetli... «Fıkaraya binek ararken binecek çıkar» demeye mi getirmektesin?

— Haşşöyle! Hayhaay!

— Ulan Büvetli...

— Benim sözüm sana değil, Sülük Bey... Hürriyetten bu yana böyledir bu... Ne zaman vergi inecek denildiyse çıkmıştır baş yukarı...

— Şunda hiç Müslüman vicdanı var mı, yahu, şunu ben... Peki, bunca yılın Osmanlı aşarı n'oldu?

74

Çorum Emniyet Dairesinin alt katı taşlıktı. Serindi. Rastladığı bir polise Başkomser İhsan beyi sordu. Burda mı, yok mu, bilene rastlayamadı. Yukarı çıktı. Başkomser odası boştu. Bitişik kaleme girdi.

— Davranma Pomak Polis basıldın!

— Aman... Basıldık mı?... Vay Sülük Beyim... Yarılayazdı yüreciğimiz oh Sülük Beyim... Hoş gelmişsin safa gelmişsin... Buyur efendim... Söylensin

efendim, demli çaylarımız, sade kahvelerimiz... Geç buyur efendim, oturun şöylecene... Oooh!

Pomak polis, bir yandan palaskasını, silâhını düzeltmeye çabalıyor, bir yandan iskemle sürüyordu. Orta boylu kara kuruydu. Avurtları o kadar çöküktü ki, var gücüyle bir şey emiyor sanılırdı. Gözlerinde uçsuz bucaksız keder, ürkeklik, yalvarış vardı. Bunlar sanki hep yer değiştirerek öne gelip arkaya saklanıyorlar, bakışlarına anlaşılmaz bir kımıltı veriyorlardı. Sürekli geçim sıkıntısı çektiği için, en başta Sülük Bey olmak üzere uçan kuşa

borçluydu. Bu yüzden kasabanın en sefil kopukları bile, fıkarayı adam hesabına almıyorlardı. Ağlar gibi konuşmayı, bir şey verirken bile istiyormuş gibi yalvarmayı huy edinmişti. Yetişmiş dört kızı vardı. Bunlar ilkokulda, sözleşmeler gibi, kendilerinden çok yaşlı erkeklerle düşüp kalkmaya başladıkları için bir türlü koca bulamıyorlardı, yüklerini babalarının üstünden alıp gidemiyorlardı. Pomak Polis Cihangir Efendinin çevresinde hiç kimseye saygı sağlayamamasının baş nedeni de kızların bu durumuydu.

— Bırak şimdi yemek vakti... Nerde bizim ars-

lan başkomserimiz?

— İhsan Bey mi? İSİ'olmuş efendim Allahıma şükür?... Makamında oturur idi demincek... Bakayım j mı efendim, söyleyeyim mi gelsin?...

— Uyumakta mısın derbeder, demek emniyeti toptan alıp gitseler haberiniz olmayacak...

— N'olmuş efendim... Şükür Allahıma...

— Başkomserden haberin yok, kıç komserden haberin yok... Bi saattir, herifin odasmdayım. Çift aylı, üç aylı kâğıtları toplayıp savuşsam, kim kime... Sizi bu hükümat asmaya asar günün birinde ama bakalım ne zaman asar!

— Aman efendim, etmeyelim asma lafını... Değildir tekin... Duyduk efendim bi ayak patırtısı... Baktık, girmedi buraya kimsecikler... Dedik, efendim, değildir yabancımız...

— îyi iyi... Bak bakalım, nerde sürter senin Baş-komser?... Burda olduğumu söyle... «Başlayacak top kâküllü avradından» dedi, diyeceksin!

Pomak Polis Cihangir Efendinin arkasından iğrenmiş gibi gözlerini kısarak baktı. «Yoktur yabancınız öyle mi, dümbük?... Böyle diyerekten gül gibi kızların girdiniz ya kanlarına, karın olacak kahpeyle, Allah belânızı vere!»

Pomak Polis Cihangir efendinin sesi duyuldu

— Bakmazsınız göreve hiç... Bakarsınız, iş sahiplerinin eline... Umarsınız bahşiş... Açık kalmıştır başkomserimizin kapıları...

Hademe Kürt İbo hiç oralı değildi:

— Kalmakla... Bura nere kurban! Poüs dairesinde hırsız m'olur?

76

1JSJ j.A-. A.Ayaıajs. iven gırcu. Sülük Beyi burda görmeyi hiç ummuyormuş gibi bir an şaşırdı, ürktü, telâşlandı-: Gelmedi mi kahvemiz Sülük Beyim...

— Ulan «İstemez» demedim mi ? Yemek vakti ne kahvesiymiş!... Bulamadın mı, Başkomseri?

— Gitmiş imiş efendim, Vali konağına çağırmış imiş Vali Paşamız...

— Nedir oğlum... Bugün kime baktıksa, Vali istemiş— Hepsini toplayıp gelecekse... İşimiz var!

— Nereye gelecek idi Vali Paşamız bugün?... Aman Sülük Beyim...

— Korkma yüreksiz, bi yere geleceği yok... Genelev bekçisi olacak rezili gördün mü bugün? Bekir bekçiyi ?

— Bekçi... Tamam... Görülmez mi efendim, gelmiş buraya gece, zorlatır ki etsin dava, tuttursun

tutanak... Dedim «Yok ise köpeğin hatırı, vardır sahi-bisinin...»

— Ulan aferin Pomak oğlu, iyi demişsin...

Dedim, var ise kanun... Vardır yanı sıra, şükür, idare...

— İyi demişsin Cihangir efendi, ağzına sağlık!

— Dedim, efendim, lâzım idi sana otuz kayma, dayından alacak idin bağ hisseni... Sülük Beyimden isteriz, efendim, borç...

— Şimdi halt ettin sefil Cihangir, ortada vurulup kırılan olmayınca... Sülük teresi parayı sokaktan mı toplamakta ki, Genç Osman alçağının her sarhoşluğuna otuz kayma sökülsün! Ulan nedir, sen

ya sopa yemedin, ya da sayıdan haberin yok, teres!...

— Atmıştır efendim, Genç Osmanımız şu kadar kurşunu vız vız... Hoplattırtmıştır efendim, fıkara

efendim, genelevlerde ise de bir memuruuıu matımızın bugüne bugün...

— Oğlum Cihangir, biz her genelevin bekçisine bağ parası verirsek iş uzağa varır.

— Yeridir efendim tıkayalım ağızmı köpeğin...

— Höst rezil... Benim canım sıkıldı, başlatacaklar bu herifler, topkâküllü avratlarının...

Töbeee..

Kapının önünde iki köylü karısı belirdi. İçeri bakıp çekiliyorlar, belli ki, girmeyi göze akmıyorlardı.

— Bak bakalım Cihangir efendi, dertleri ne şun-ların...

— Gel... Gel bre... Nedir derdiniz öğle paydosunda vakitsiz...

Karının biri kocakarı, biri körpeydi. Sülük Bey körpenin kâküllerini görünce taze gelin olduğunu anladı. Koca karı elindeki kâğıdı masaya bırakıp geri çekilmişti. Pomak Polis Cihangir efendi, kâğıda dokunmaktan korkuyor gibi eli havada sordu:

— Nedir karı?

— Yazılı ya içinde...

— İçinde... Vay babam! -Polis Cihangir okumayı hiç sevmiyor, iki satır okusa, baş ağrısından yakınıyordu. Çıkıştı-: Kim yazdı bunu?

— İstidacı Pıravanın Mistik efendi yazdı. —j Kimindir bu parmak?

— Parmak mı? -Kocakarı çenesiyle körpe gelini gösterdi-: Nah bunun...

—j Bunun ise, efendim, geçsin ileri kendisi...

Söylesin dileği nedir?

— Vay başıma... Körpe gelin kısmı dert mi yana-bilirmiş hükümat kapısında ?...

—Ya nasıl yazdı Pıravanm Mistik rezili söylemeyince?

78

y ne Dilsin!

— Gelinin mi bu ?

— Gelinim olur Sülük Bey, sen bizi bilemedin mi, jCurudere'den Boz Kadir'in anası değil miyim ben?

— Hangi Boz Kadir?.. Dur, geçende, kazaya uğrayıp -

— İyi bildin, tren yolunda çalışırken...

—j Hüs! Ulan karı milleti hemen ağlarsınız... Hüs dedim! Ne denilmiştir, «Giden kurtuldu, gülmeli... Gelene ağlamalı» denilmiştir. Neyin nesi bu dilekçe?..

— Üstü başı gelmiş bahtsız Kadir'imin... Parası neyi... Burda saklarmış hükümat.

— Burda mı?-Sülük Bey, Pomak polise döndü-: Adliyenin emanetine gelmez mi? Savcılığa? Polis Cihangir efendi, can kurtarana sarılır gibi atıldı:

— Doğrudur Sülük Beyim, çok yaşayasın... -Gövdesini geri çekip gözlerini kısarak okumaya çabaladı-: Nedir o? Tüh yüzüne kocakarı... Nah yazmıştır Pıravanm Mistik efendi, koskocaman Savcılık... Tüh kalıbına... Bilmezler efendim, savcılığı emniyeti... Kâğıt geçti mi ellerine koştururlar Cihangir'e... -Elinin tersini salladı-: Al efendim... Uğraştırma boşuna, iş zamanı...

— Nerde o dediğin yer oh Sülük Bey... Biz karı başımızla...

— Kapıdan çık... Sola bükül... Gövdesi bayraklı yapıdır. Gireni çıkanı kıyamet gibidir. Göster kâğıdı... Gerisine karışma...

Kocakarı dua ederek, gelini olacak kahpe nikâh dairesine gider gibi çalkalanarak çıktı. Sülük Bey suratım astı. «Ulan şu kan milletini gaz yağma bu-layıp yakmalj... Şuna, hele su kahpeye... -İçini çekti-:

ki, var gücüyle çaoaıaiıuu

Sülük Bey kahveden sonra, can sıkmtısıyle ikinci cıgarayı yakarken dışarda bir kaynaşma oldu. Ayak patırtıları, koşuşmalar uzayınca Sülük Bey Pomak polis Cihangir'e «Neyin nesi?» anlamına göz

kırptı.

Cihangir polis dalgınlıktan ayılıp hopladı: — Tamam! Gelmiştir, şükür Allaha, başkomse-rim, müjdeler olsun, Sülük Bey...

Kapıya bakarak beklediler. Gürültü, merdivenden aşağı, geçmiş gitmiş, emniyet dairesini sessizlik kaplamıştı.

Sülük Bey, meraklandı:

— Bak bakalım Cihangir Polis... Kenefe girdi al-lalem, senin başkomser, Vali Beyin yanında sıkıştı da...

Cihangir Polis ayaklarını sürüyerek çıktı, biraz sonra telâşla döndü:

— Gelmemiştir başkomserim... Yoktur efendim, kenefte...

— Ya neymiş o patırtı?

— Anlayamadım, Sülük Beyim, istemişler dört arkadaş acele...

— Kim istemiş? Niçin? —'Bilmez kimse...

Sülük Bey birden pirelendi. Kapıya bakarak fısıldadı:

— Aman ulan, sefil Cihangir... Senden habersiz-

Genç Osman oğlanı basıp masmasınlar?

— Olur mu, hiç efendim, değiliz eşek başı burda biz...

80

pençemden yakasını Vali Bey?...

—• Yoktur efendim öyle şey... Olmaz bizden habersiz...

— Sen olmaz de bakalım! -Biraz daha daldı-: Var bi bulaşık iş... Nerden mi sezinledim? Candarma komutam bilmekteydi bugün Pankaya ineceğimizi... Civanşah'ı salması neden bakalım? Tüh yüzüne sefil Cihangir, biz de, «Gözümüz kulağımız var Emniyette, pire zıplasa haberimiz olur» diyerek, gerinmekteyiz...

— Olmaz efendim, baskın maskın geçmeyince bu masadan...

— «Ulan» dedim, «Kenan rezilinde oyun çoktur» dedim, «Bizi kündeye getirir ki, hiç bir maskaralığa benzemez, gözünü aç, kötü Cihangir» demedim mi? -Birden irkildi—: Genç Osmanişi değilse... Aman Cihangir can, bunlar kaçağı pusulamasmlar, geçende gelen ayıngayı ?

Pomak polis Cihangir'in gözleri donuklaşıp suratı asıldı. Her kaçak gelişte, dikkatli olması söylenir, eline on kayma sıkıştırılırdı. Bu ikinci kezdi ki,

Zülfü rezili haber vermiyor, demek ki, onlukları cebe atıyordu:

— Oldu mu ya, Sülük Beyim, demedi Zülfü ağa, geldiğini kaçağımızın! Olur ise bir bulaşıklık, yoktur efendim, suçu Cihangir'in... -Yutkundu. Zülfü'yü şikâyet etmeyi göze alamadı-: Söylemeli efendim, öncesinden... Tanımam sorumluluk söylenmeyince...

— Bırak boşboğazlığı... Bük bakalım, şu telefonun kulağını, ara vilâyeti... Komutanı bul bana...

Pomak Polis Cihangir, bir an durakladı, telefonun dinleyicisini gönülsüz kaldırıp manyeto yaptı. Kar-Şilık alınca her zamanki yalvaran sesiyle konuştu:

mıdır? Bağlayın Dana van Kuua6.--------

acele... Bağlayın çabuk... -Biraz bekledi, bu kez büsbütün cıvık yalvardı-: Vilâyet konağımız mıdır orası efendim?... Kimdir makine başındaki?.. Anlamadım efendim... İsteriz efendim candarma komutanı beyimizi... İsteyen? Sülük Beydir efendim... Evet, Emniyettir efendim... Burdadır. Beklesin mi efendim? Sülük atıldı:

— Sor bakalım, oraya gelsin mi ? Vali beyin

yanına?

— Demekte ki, Sülük Bey, gelsin mi oraya... Anlamadım! Gizli midir konuşmalar... Beklesin efendim,

baş üstüne...

—Dur herif kapatma... Hay Allah belânı vere... Yahu nedir? Oldu mu şimdi? Panka müdürü beklemekte ki Kara Hacı'da... Yiyerekten beklemekteyse, yarım kuzuyu hakladı bil ve de yetişmezsek, göbeğinden

çatladı bil!...

— Hayhay efendim elbette... Bir zaman susup dışarıya kulak verdiler, merdivende ayak sesi duyunca davrandılar. Biri çıkmakta ki, basamakların üçünü dördünü bir ederekten çıkmakta...

— Hoy babam!... Seğirtir herif tabanı yanmış it gibi, efendim, zora düşmüştür açıkçası...

Civanşah içeri girdi, soluk soluğa konuştu:

—Burda mısın Sülük emmi? Bakmadığım yer kalmadı.

— Neymiş?

— Neymişi var mı? Panka müdürü parayı ver-mezlendi.

— Panka müdürü mü? Ne parası?

— Köylüye borç vermemekte gerisin geri..

82

uug şşun oaKtı-: Canına mı susadı bu teres! Kudurdu mu? Bizi kime benzetti yahu? Ben ada-jnı... Ulan nedir? Ya kim alırmış gırtlağını pençem-. den? Ya ben! Ya ben iki gözünü oymaz mıymışım, kulaklarını kesip cebime koymaz mıymışım ?

Pomak Polis Cihangir, suç kendisininmiş de, yatıştırmak istiyormuş gibi araya girip yalvardı:

— Duralım Sülük Beyim, azıcık, anlayalım nedir bu işin aslı faslı...

Sülük yarı doğrulup karşısındakilere anlamadan bakıyordu.

— Ne demiş bu dümbük ? Kime demiş ? «Vermem» nıi demiş? Neden?

— Pırava Mistik ağbiyle borç kâğıtlarını götürdük. Siz yemekteyken memurlar hazırlayacakmış... Öyle demiş, müdür olacak, sabahleyin Pırava'ya! Bu kez götürünce... Sezdim görmemle, herifin değiştiğini... Kâğıtlarımızı almakta değil, say ki yılan ölüsü) ellemekte... Şurasına

burasına baktı. Pirelendim. Suratı kararmakta ki, domuz suratına kesmekte... -Oğlan kan gibi cilvelenerek anlatıyor, çok zevk-lenmişçesine göz süzüyordu-: Ne dese iyi Sülük emmi, «Şimdilik bunlar sizde dursun da bakalım» demez mi ? Pırava'yı kendin bilmez değilsin ya, bulaşıktır, «Neye bakacaksın Müdür Bey, hepsi yollu yoluncadır, siftah yaptığımız bir iş değil! Ver memurlarına da, Sülük Beyi bekletmeyelim boşuna» dedi. Buna karşı ne dese iyi herif?... «Orasını ben bilirim. Siz beni önceki müdürlere benzetmeyin! Şimdi geçti eskinin baştan savma işleri!» dedi.

— Ya n'olacakmış ? Onu da dedi mi yoluk teres ? Yeni düzenin nasıllığını?...

— Baştan bakacakmış... Adamlar ölü mü, sağ 83

Borçluların o uum ıaı.».._,

var mı, yerli yerinde mi? Ekinler ne durumda? Tarlaların ekilmişi, ekilmemişi...

—Vay dümbüüüük! Şart olsun bunu bir öğreten olmuştur ve de bu öğreten Hacı Kenan namussuzundan başkası değildir. Ulan ya ben... Ulan ya... — Pırava'nın Mistik, laf altında kalır mı? «Beri bak müdür» dedi, «Sana bunları her kim bellettiyse,

yanlış belletmiş ve de kanına ekmek doğramak için belletmiş. Bizim Sülük Beyimiz iskambil destesi beylerinden değildir, dede sürmesi gerçek beydir. Halva demesini de bilir, helva demesini de... Biz senin gibisini çok gördük. İlk gelişlerinde yeni zagon kurarım sanır, sonunda ettiğiyle kalıp utanır!» dedi, «Sülük Bey kötülük edene beş katını eder, iyilik edene beş katını» demesiyle, herif bir hoplasın... «Vay, bana rüşvet teklifi midir bu? Ya ben adamı naparım?» diyerek güm güm bağırmaya bulaşmasın mı? «Gelin tanıksınız!» diyerekten memur çağırmak bunda, «Kalem kâğıt isterim ve de makineyi isterim... Tutanak tutulacaktır ve de bu pislikler temizlenecektir» diye kükremek bunda... Baktım Pırava'nın Mistik da rezilliği ele aldı alacak, çektim kolundan çıkardım, «Eğlen Mistik.ağbi, Sülük emmimi kendin bilmez değilsin ya», dedim, «İşine karışıldı mı napar? Bırak, kozunu bölüşsün ve de nasıl koz bölüşülürmüş düşmanlarına göstersin» dedim.

— Vay gidi yabanın tıfıl müdürüüüü... Peki, neden ettin kendine, düşman aldatmacasıyla, surdan iki Çorumlu çağırıp sormadan, iki üç memur bu-'lup danışmadan?... Pekiii... Naparım ben?... Ya

ben...

— Evet, önünde sonunda heriften öcümüzü alı-

yim

— Ne velvelesiymiş ? Ne velvelesiymiş demekte-teres ?

— Bu işde bir iş var Sülük emmi, ben şaştım. " çünkü, biz daha pankadan çıkmaya kalmadı, mese-

' je kasabaya tüm yayıldı.

— Ne gibi ?

— Millet birbirine sokulup fısıldaşmada... «Duydunuz mu uşak, pankanın yeni müdürü, Sülük Beye yatırdığı köylü borcunu vermezlenmiş gerisin geri», «Yok yahu! Canına mı susamış... Vermezlenmiş de Sülük Beyin pençesinden nasıl çıkacakmış ve de bu Osmanlı ülkesinin neresinde barınıp panka müdürlüğü yapabilecekmiş ?», «Bu herif de durduğu bir yerde delirmedi ya... Vardır elbet bir bildiği, koskoca pankaya müdür dikilmek kolay mı?», «Bildiği n'ola-cak derbederin, garip demek kör demek... Bizim buraların ayısını bilmez, kurdunu bilmez. İstemezin biri yelledi, fıkarayı yanlış yere sürdü. Benim bildiğim Sülük Bey, bunu bitirir ki, tozunu yele vermecesine...», «Bırak herif dünyadır bu, üstü varsa altı da vardır. Bunlar kendi yiğitliklerine mi oldular? Hayır, hükümat gücüne dayanaraktan oldular. Sonu buydu bunun, bu panka soygunu birinin başında akşamlayacaktı, gitti derbeder Sülük Beye çattı. Yeni hükümatımızla sen oyun mu oynamaktasın!» diyen mi ararsın...

— Yeni neyleymiş ?

— Hükümatla...

— Vay bu da mı denilmekte? Yahu nerden çıktı başımıza bu yeni hükümat? Yeni hükümat ne demek? Yeni hükümat düşmanlarımızın hükümatıymış da, bizim hükümatıımz değil miymiş? Ya biz Halk Partimizin demirbaş defterinin birinciye değilse de

güvendirdiler akılsızı? -Birden hoplayıp KaiKiı- iu-rü bakalım, Civanşah oğlum, candarma komutanını bulahm, derdi neymiş anlayalım da, panka müdürünün hesabını görmeye gidelim! Vay ki vay... Bizi üçüncü ordulu bilip Kürt bebesi mi sandı bu teres...

Pomak Polis Cihangir de telâşla kalkmıştı.

Civanşah umursamadan sordu:

— Nerde bulacaksın candarma komutanını Sülük emmi?

— Valinin yanında.

— Hangi valinin? Çorum valisinin, demektey-sen yanılmaktasın, çünkü komutan ben gelirken atlanıp sürdü ki, ardından kurşun yetişmez.

— Git işine oğlum, her gördüğün candarmayı sen... Töbeee... Senin önün sıra telefon ettik. Valinin yanındadır ve de gizli bir iş konuşmaktadır.

— Yanılmaktasın Sülük emmi, komutan bindi. Vali bile bindi, fazladan başkomser İhsan Bey de bindi...

— Nereye binmekteler bunlar? Nereye dedim.

— Orasını bilmem! Bildiğim, yanları sıra müfreze de bindi, ayrıca dört de polis bindi ki, telâşlarını görsen Atatürk gelmektedir sanırsın , ya da Hatayımı-zı almaya gitmekteler sanırsın!

— Höst rezil!... -Hışımla Pomak Polis Cihangir'e döndü-: Yalan mıydı deminki lafın alçak?... Polis

lafı mıydı?

— Ne imiş yalan Sülük Bey, konuşmuşuz senin yanında, işittin kulacıklarmla kendin...

Sülük Bey duraladı. Herifin doğru söylediğini yüzünden anlayınca gözlerini kısarak bir an düşündü, Civanşah'a döndü:

86

babçı dükkânına baktım, göremedim. Meraklanma, pıravanın Mistik ağbi rastlayınca durumu bildirecek...

— İyi... Eh bize izin, Pomak ağa...

— Aman Sülük Beyim...

— Komutan ararsa, ben kebapçıdayım. -Parmağını tavana kaldırdı-: Yoluk panka müdürünü gebertip mebertirsem başka...

— Bilir misin amanı, aman Sülük Beyim... Dur]ci efendim, bak!...

Tam bu sırada uzatmalı candarma çavuşu Necip peydahlandı. Sırıtmaktaydı bir yandan, şakırtılı bişey-leri elinden eline aktarıp gönül eğlemekteydi.

Sülük Bey, çavuşu görünce nedense sevinip elini salladı:

— Gel hele herif! Nerdesin ? Yahu naptı senin komutan bize?

— Napmış ?

— Napacak! Bizi burda bekletirken binmiş savuşmuş...

— Bindi evet...

— Nereye bindi ?

— Göreve...

— Bekleyene haber vermek yok mudur?

— Beni saldı, Sülük Bey, mermi istemiştin ya, alıp da öyle gideyim, dedim.

— Neymiş komutanın bizden istediği ?

— Önemli değil...

— Nereye gitti ? Vali de binmiş.

— Bindi.

— Müfreze de binmiş... Nereye dedim, ırgalanma zora düşmüş yeni gelin gibi, teres, nereye bindiler bun-ia.r, apansız?...

87

kırptı-: vciumuum, A

bu mermiler? Uyarsa daha var, kırk elli tane... Millet kapışmadan alalım ucuza...

Sülük Bey, Necip Çavuşun kaçak mermi getirmesiyle yüreğini kavrayan garip tedirginliği bastırıp ' ferahlamıştı. «Tüh yüzüne yüreksiz... Bizim işimize binseler, bu Necip en baştan bildirmez mi ? Kaçak mermi bulmaya çabalar mı?...» Tabancasını kasıntıyla çekip havaya attı, namlusundan tutarak uzattı:

- — Bak bakalım ama, besmelesiz kurcaladın mı, şapla
- eğer kavathkla, eğer yiğitlikle bunca namussuzun a
- sakınmaması bundandır.» dedim. «Ah n'olaydı, biraz
- bu oğlan, sırtını bir sağlam yere dayamıştır ve de
- — Evet... kızı neden verdik elin belsiz kavat oğlu
- — Aman efendi... Durum vaziyetler kötü... Savuşmay

— Bak bakalım ama, besmelesiz kurcaladın mı, şaplak gelir!

— Besmele kolay...

Necip Çavuş şarjörü çekip aldı, yataktaki fişeği düşürdü, mümkün mertebe ağır davranarak şarjörü boşaltıp kaçak mermilerle doldurdu. Fakat silâha sürmedi «Buyur» diyerek boş silâhı

uzattı.

— Şarjörü?..

— Kolay... -Necip Çavuş avamdaki şarjöre bakarak değişik bir sesle sordu-: Birlikte mi geldiler Civanşah'la Sülük Bey, Cihangir efendi?

— Civanşah mı? Yok efendim gelmemişlerdir birlikte...

— Olmadı şimdicik... Sana telefonda demediler mibişey?

—Yok efendim, haaşaaa kabul etmem efendim... Demediler bişeycik...

— Ya ben ordaysam... Kulağımla duydumsa...

— Dediler efendim... Salıverme... Sülük Bey irkildi:

— Ne demek salıverme? Kim yedi bu naneyi?-Kimi salıverme? Sana demekteyim, sefil Cihan-1 gir... I

Necip Çavuş araya girdi:

— Bırakmayacak mıydı? Ulan teres, başlarım top kâküllü avradının bellemesinden... Bu nasıl eş-şek şakası?...

— Şakası yok Sülük Bey... Görev görevdir. Yanına kimseyi bırakmayacaktı bu Cihangir avanağı senin... Bırakmasa iyiydi... Hemi de bana sorarsan

iyiydi ki ne kadar... Bırakmış bilmezden... Bilmem n'olur! -Sülük Beyden on kat fazla şaşırmış Civanşah'a döndü-: Hadi Civanşah...

Savuş, kimseye görünmeden çıkmaya çabala...

— Höst ulan rezil... Essah gibi hele şuna...

—Essah gibi ne demek, Sülük Bey, essahtan da essah... Hadi Civanşah, dediğim gibi...

— Dur ulan... Nereye gidebilirmiş bize sormadan...

— Bu işi başka işlere benzetme, Sülük Bey!

— Ne işiymiş oğlum?... Vurduğumuz yerde mi yatmakta?

— Orasını kanun bilir. Civanşah gitsin vaktiyken... -Civanşaha döndü-: Emniyet candarmayla çevrilidir. Bırakmazlanırlarsa, birini yolla. Bilirseniz, benden size iyilik bu kadar...

Civanşah, çaresizlikle Sülük emmisine baktı. Suratı birden değişmiş, korkudan sapsarı olmuştu. Sülük bu beklenmez belânın n'olabileceğini hızla düşünüyordu. Son bir gayretle atıldı:

— Dur Civanşah... Kudurmuş bu teres!... tyisi, atla sen, bul Zülfüyü... Göreceği yerleri hemen görsün!...

— Boşunadır Sülük Bey... Zülfü tutuklanmıştır. Açıkçası arkadaş sen de tutuklusun... Fazladan kimseyle konuşmak yok... Hadi Civanşah... Hadi ko -

UI

—Ulan bunlar nasıl bir sözler., jn oımuş ju ru-lahıma şükür... Naptığımı kimse bilmezse ben bilmekte değil miyim?

— Orası bana karanlık Sülük Bey, bunca tuz ekmek yedik. Yiğitlikte kahpelik olmasın!... Durum vaziyetler sıkıdır. Ona göre...

Sülük Bey kendisini toplamaya çalışıyordu:

— Beri bak Necip Çavuş... Biz boş söze papuç bırakır değiliz. Tuz ekmek hakkı bilensen, bu iş nedir,

söylersin erkekçe!...

Necip Çavuş, duymazdan gelip Civanşah'ı yavaşça itti:

— Hadi Civanşah, bi de seninle uğraşmayalım.

Hadi savuş...

Sülük Bey herifin sesini hiç beğenmedi. Civanşah da tutuklanırsa durumu dışarıya haber verecek kimse kalmayacaktı. Hemen atıldı:

— Necip Çavuş haklı Civanşah... Sen hadi git!... -«Görülecek yerleri gör»diyecekti, hemen vaz geçti-: Çık hemen yaylaya... Karılar meraklanmasın.. — Olur Sülük emmi... -Kapıya doğru yürüdü, eşikte durup döndü-: Sülük emmi...

Necip Çavuş bu kez gerçekten çıkıştı:

— Uzattın ki tadını kaçırdın adamakıllı... Beni zor kullanmaya mecbur etme!... Hadi bas bakalım!

Sülük Bey son gayretle dikildi:

— Ne zoruymuş be! Biz burda kırk yiğidiz birbirimizi biliriz, Necip Çavuş... Patlama gidecek oğlan! -Civanşah'a döndü-: Öğle ekmeği yemedik. Para da yok üstümüzde! Kebap söyle geçerken, Kara Hacı kendi alıp gelsin!

Necip Çavuş bu kez yalvardı:

eıtsın Kimseye görünmeden... Şart olsun başı derde girecek...

—• Gitsin! Gitsin ya... Neyin nesi bu... — Valla orası bana da karanlık... Sıkı emir var. «Kaçtı maçtı mı, biriyle görüştü mü, kendini asılmış bil» dedi Vali Bey... Açıkçası Sülük Bey kötüsü gelirse vur emri bile var! Ayağını ona göre denk at, işte sana kardaş öğüdü... Şimdi ver bakalım, şu senin boş parabellumu da boşuna hamallık çekmeyesin. Bir de üstündeki paraya bakacakmışız! Yüklüyse emanete bırakacaksın da azar azar harcanacaksın!

— Oğlum Necip Çavuş, bunu da mı Vali Bey söyledi? Hükümât benim kesemin kâhyası mı? Canım çeker az harcarım, canım çeker çok...

—• Orası öyledir ya, Sülük Bey, ademoğlu tutuklanınca öyle değildir. Paranı alacağız ki, rüşvet müş-vet verip Sülük Bey oyunları çıkarmayasın!

—| Vay akılsız, «Kendime ettim edeceğimi» desene... Ben burda rüşvet veresi olsam, sana veririm. -Cüzdanı çıkarıp uzattı-: Bak bakalım, diyetine ne paha biçmişiz!

Sülük Beyin cüzdanında hiç para bulunmazdı. Şimdiki yüz küsur lira Kenan Efendinin gönderdiğinden artmıştı. Necip Çavuş saydı, suratmıburuşturdu:
— Deminden beri «N'oldu ?» diyerek debelenmektesin Sülük Bey... Demek, müflüslediğin anlaşıldı. Bir adamın başına müflüslemekten daha büyük belâ mı gelebilir? Sok şunu cebine... sen bu kendir parasıyle rüşvet verip memur baştan çıkaramazsın! -Kapıya doğru gitti-: Ben hele bakayım, bizim ayılar iyicene çevirip Emniyeti, yeterince emniyete aldılar mı?

Çaydan gazozdan...

— Gazoz senin gibi işkembesi bozuk terese gerek, aç açma... Bak bakalım, Civanşah bize kebap söylemiş mi? Kara Hacı, bize yeterince kebap salsın ve de yam sıra acılı salata salsın, karlı ayraii salsın.. «Ağır misafirim var dedi» dersin. «Kimdir?» derse, «Şanlı ünlü Pomak Polis Cihangir Beydir dedi» dersin «Saygıda kusur ederse, dükkânın başına yıkılacağını bilsin dedi» dersin!

«istemezdi efendim...» diye kekeleyen Pomak Polis Cihangir'i elini kaldırarak susturdu:

— Höst rezil? Beni bu tavda bulamazsın!.. Şart olsun bak, «Hayır, yanlış oldu, biz Pomak Polisin konuğuyuz» dedim mi, herif çeşme suyu bile salmaz! Dur oğlum, uzatmalı Necip, bize halisinden recinin Kulüp cıgarası al gel birkaç paket... Yeterince kibrit mibrit al gel ki,

gerektiğinde bu temeline tükürdüğüm Çorum Emniyetini yakıp savuşayım!

Uzatmalı candarma çavuşu Necip «Vay başıma? Bu da mı yazılı hartada, arkadaş!» diyerek çıktı.

Yayla Padişahı Kara Abuzerin Sülük Bey, buzlu ayranları çekip kebapları tıka basa yemiş, Çorum Emniyetinin karnı deşik kadife koltuğuna yaslanmıştı. Hangi durumda bulunursa bulunsun karnını doyurur doyurmaz iyimser oluyor, hiç bir şeyi urmırsamıyordu. Yemekten sonranın cıgara içiminde, durum - vaziyetini yeniden evirip çevirmiş, korkulacak yerde olmadığına karar verip rahatlamıştı. Iftiraya uğradığı, iftirayı da, Çakır Kâhyaların sefil Hacı Kenan'ın düzenlediği

~UİUa - aıyuu. nıç eıe geçmez; çünkü

kopukları sıkı tenbihledik! Kaçak tütün... Kaçak cıgara kâğıdı... Bunlar bir kalemdir oğlum, ayrı ayrı Jcaç para... Silâh - mermi kaçakçılığı, desem.... Dersim patırtısı çıktı çıkalı, kestik bu işi... Evet, yaylada birkaç uzun silâh bulunur, ruhsatsız... Buna karşılık, koca Tanrıya şükür, bizim ruhsatlı uzun silâhlarımız-vardır ki, bir bölük askeri donatmaya yeter silâhlarımız vardır. Birkaç eksik, birkaç fazla hiç bi şey çıkmaz. Suriye'den gelen kaçak eşya... Bize kim bulaştırabilir bunu. Sararım kopuklardan birinin sırtına... Sözgelimi, Genç Osman alçağı, «Benim» der, yatar çıkar. Çakmaktaşı... Lüver... Lüvermermisi... Bunlarda öyle... Kalır geriye hırsızlanmış hayvanlar... Bunlar da bizi suçlamaz. Zülfü rezilidir ateşin ağzındaki... Çeker alırım parayı döküp sorgudan... Kötüsü gelse yatar Beslerim paşa gibi... Gününü bitirip çıkar ki, nam alması da cabasıdır. Başka ? -Gözlerini kısarak bir zaman düşündü-: Başkası bu kadar... Vurduğumuz yerde mi kalmış ki, bize cinayet karalaması sürebilsin Kenan dümbüğü... Ya naptı bu kez bu akılsız?... Neden iyi düzenlemeden atladı ortaya ? Allah Allah! Bunu böyle yapmayacaktı bu herif benim bildiğim... Bunadı, desem..»

Kenan namussuzuyla epey iftira düzenlemişlerdi, yıllardır. Aslı olmayınca iftiranın sür git sökmeyeceğini denediğinden biliyordu. «Sonunda birkaç ay yatar herif, kesenin ağzını açıp tutukluyken kurtarır yakayı... Bir zaman da mahkemeye gider gelir, hepsi bu...»

Ensesini kaşıdı bir zaman, bıyıklarım çekiştirdi: «Öldüreni yakalanmamış bir leşi sırtımıza sarmaya kalktı diyelim! Öyleyse, canımıza değil, kesemize salmayı tasarladı. El cebinden bahşiş vermeyi çekmiş

ca yıllık Hacı Kenan Efendi emmimiz: iapaı y^{AA}, Çünkü âdemoğludur, şaşar. Demek biz, biraz debeleneceğiz, bahşişi vermezlenip... Baktık uzadı, istediklerinin yansım verir kurtuluruz. Yarısı, dedimse, onun da yarısı taksitle... Ya sonra n'olur Hacı Kenan emmi ? Ya sonra. Şenin bi sıkımhk boğazını benim pençemden kimler alabilir? Gökten Hızır Peygamber inse faydası olabilir mi?«.

Yayla Padişahı Kara Abuzer'in Sülük Bey, düşüncesinin burasında camları zıngırdatan bir kahkaha patlatmış, tepsidekileri silip süpürüp «Şükür Allaha» diyerek yüzünü sıvazlayan Pomak Polis Cihangir efendiyi hoplatmıştı.

— Yak bakalım bi cıgara Pomak Cihangir bey... Duydun mu ne dedi, uzatmalı aklıyla uzatmalı

çavuş Necip rezili, demincecik?.. Vur emri varmış... Ulan ayı uzatmalı!... Kimi ürkütmektesin, şuncacık Nevşehirli aklınla sen, dümbük Necip? Osmanlı vur emrini zagondan çıkarak hanidir? Cumhuriyette vur emri mi kalmış? Vur emri olursa şimdilerde, Kara zer Ağanın Sülük Beyde olur. Yayla Padişahı Sülük Beyde... Candarma oyunuyla silâhımızı çekip almamalıydı ki, ben sefil uzatmalıya gönül eğlendirmeyi sormalıydım, parabellumu çekip göbeğine dayayıp aklını sıçrataraktan ve de altına pislettirerekten... -Biraz daldı-: Oğlum, Cihangir, neyin nesi bu böylece? Bunu bilmelisin ki sana «Pıravo» demeliyim!

— Nedir efendim, Sülük Beyim sorduğun?

— Şu ki... Biz bu namussuz parabellumu neden kuşanıp gezdirmişiz yahu, inileyerekten... Aman kimselere duyurmayahm. Cihangir kardaşım, herifin

candarma düzeniyle mermileri şıkırdatarak üstümüze gelip belimizden dolu silâhı yağdan kıl gibi

rulmas. gerekmez,' bumT^A AA tereslere de duyu-Pomak Cihangir amanı m Sülük adı,

aman

. Desene ki, herif daraldı veîZAl Vah kİ vah!-verip «Davranma Uzatrnah b ti P Smmi duvara beğine dayay,p Çökertip ezip 1™* gerekten gö -bız bu parabellumun iki okS î SLaVUŞmad*Ça, evet yıl sırtımıza neden sardık bak I

~NeUH Cfefİm' Al-kür1" -Nedemekşaşkmhico Si '

şaşırtmak var m,dır? Havır" h ah OyununA yiğide sildi, sonra, belli belirsıV h ? y°ktUr - ~ÖnA kalına bakarsan Pomlk Ghan a'a gülümsedi-- As-silâh işi çapraşıktır Asa! s ararnızda, bu

babam Kara Abuzer'in Ço'ram y3Şm' rahmetü bastığını görmeye elvermez R AW*na nasil a

lıcını beline sokmuş da övlee'ı -T kadar Kürt kı-metli babam... Biz yetiştik d alara benim rah-

duk. «Aman bir lüVer» d/ve am,Slrasına girecek ol-dese iyi, rahmetli, «oia köD I onelernekteyiz. Ne lenmektesin ya, ha]t pfm , tP ;>> dedi» «silâha heves a"" v," t ı , etmektesın» dedi ,,r- •

K-urt: kılıcıyie gejm . " «öızım buraya

iÇindi, avanak» dedt «ySr1"A heybet gös"

j' bu cenabet, a to™o'teXA**31 gerekmez :dı> «Yaramazlığ, şu ki u.' a bır a yaramaz» hı-dakka lâ2im n)]ır UJ_ namall,gım eder.

rahmetli Kara. nuuu,. *»o_

■— Ha efendim vallah.

— Öyleyse kardaşım Pomak Cihangir, bana bir kardaşlık edeceksin, arslanım!

— Hay hay efendim... -Cihangir polis birden durakladı. Ne isteneceğini bilmeden bu durumda hay hayı bastırdığına pişman olmuş, korkuya kapılmıştı-: Hay hay efendim ama... Gelirse elimizden... Yeterse

gücümüz...

— Yeter! Yeter ki, ne güzel... Bak napacağız Pomak kardaşım, Cihangir efendi... Vereceksin belindeki beylik silâhı bana...

— Aman... Aman efendim olmaz!.

— Ulan gerisini dinlemeden nasıl olmazmış?... Niyetim uzatmalı rezilini az biraz ürkütmek... Altım pisletelim şunun... Kıyamete kadar türkü olsun!

— Olmaz efendim... Verilemez beylik silâhtır çünkü... Aman hiç...

— Ulan beylik silâhla başıbozuk silâhın ayrıntısı ne? Bunca yıl taşımaktasın da, bir gün çektin mi?Hü-kümatın polisi olmalı değil, beline taktığı lüverin hakkım vermeli!... Bunca yıl polislik edip ve de Çorum'da görev görüp bugüne kadar biz senin silâha davranarak-tan canavar gibi ortaya hoplayıp kopuk takımını kanuna çağırdığını neden hiç görmedik bakalım? -«Kavat olduğundan görmedik, kötü kavat» diye geçirdi içinden, kasıldı-: Neden demekteyim? Senin silâh çoktan başıbozuk silâhı oldu, derbeder, haberin yok!.. Höst, gönül eğlemekteyim, rezil, ağlama!..

I Eveeet'.Rahmetli babam Kara Abuzer Ağa derdi ki, «Oğlum, Sülük, lüverde, beşli tüfeğinde hiç iş yoktur» derdi, «Bu dünyada iki silâh vardır ki, yiğide de işler.

— Kan mı derdi efendim... Ermedi aklım...

— Karı, evet! «Yiğit, sıkıştığı yerde, parasını kemik edip itlerin önüne atmalı» derdi, «Baktın herife

, para silâhı işlemedi, demek karıcı dürzü» derdi, «Avradı önüne sürüp siperlendin mi, bunaltıya deliği açtın bil ve de soluğu genişletip çıktın bil» derdi.

— Olmaz efendim hiç... Yoktur şeriatımızda...

Sülük Bey dalmıştı: «Ulan yerin cennet ola Kara Abuzer!... Öyle ya, baktık, herifler azla yetinicilerden değil-** Şu kadar bin kaymadan aşağı inmemekteler! Götürüp Genç Osman kavati, Hacı Kenan dümbüğüne Yanığın Cenneti... Aldırır iftira dilekçesini gerisin geriye... Oğlan isteyene, oğlan alsın gelsin oğlan pezevengi Çingen Bayram... Karı isteyene, el değmemiş körpe kız alsın gelsin Günah Bibi kahpesi... Düşündüğün işe bak Sülük Bey, surda yan gelip keyfine baksana dışar-dakiler çabalasın!»

Pomak Polis Cihangir yalvarır gibi bir şeyler söylüyordu. Sülük çıkıştı.

— Anlamadım!

— Dediğim şu" ki efendim...

— Hööööst! Ulan Hacı Kenan kavatı alacağın olsun! Sen bize bu karalamayı kötü kumarcı aklınla düzenledin. Öylece baltayı da kendi ayağına vurdun. Çünkü kumarcı aklı, akılsızlık demektir. Hey babam, Seferberlikte kaç yaşındaydın bakalım, Pomak Cihangir sen?

— Seferberlikte efendim var idik... On yaşımızda hilaf olmasın!

— Bilmezsin öyleyse bu Kenan dümbüğünün kumar yangınlığını...

hangir, çok zerafetli ve de gayet zorlu, ayrıca ağır i, < kumarlar olmuştur. Bu Çorum'un nice nice hanedan ocaklarının sönüp konaklarının kulübeye dönmesi kumar yüzündendir arkadaş... Ayrıca, Karun hazinesi biriktirsen, torununa bakır onluğun ulaşamaması da kumar yüzündendir. Öyleyken, bu rezil Hacı Kenan dümbüğünün kumara soyunduğu zamanın yaman

kumarını Çorum görmemiştir, Çorum olalı... Çorum ne demek, kumarın kendisi de, kumar olalı görmemiştir. Bu herif kumar minderinin başına altunu heybeyle götürüp heybeyle bırakırdı, gözünü aç, kötü Cihangir., Ama rahmetli babam, Kara Abuzer başında dediydi ve de duvara yazdıydı, «Nah bakın, dediydi, ihvanlar, bu oğlan, Çakır Kâhyaların dağ gibi variyetini kumara bassa gerektir ve de sonunda hasır üstünde kalsa gerektir» dediydi. «Oğlan» demesi lafın gelişi... O zaman bu Kenan, koca herif ki eşşek kadar bi herif... Kaçın-daydı bakalım? Şimdi altmışa varmadıysa da elli yediyi bitirdi. O zaman otuzunu geçmiş çoktan... Bunun doğumu Sultan Hamid'in Yunan savaşından öncedir. Bu oğlan hürriyet babamız Mithat Paşamızın Arabistan içinde, Taif zindanında boğdurulduğu gece doğmuştur ki, gayet nuhusetli gecedir. Kumarcılığı bu nuhusettendir ya, kumarı toptanboşlayabilmesi nedendir? Evet, bu herifi kumar bitirecekti, pislik temizlenecekti ya, neden güç yetiremedi kumar buna? «Kumarın güç yetiremediğinden ürkeceksin» denilmiştir ama, "Yayla Padişahı Sülük Bey için denilmemiştir. Kumar güç yetiremediyse de biz, koca Tanrınm arkalamasıylc gör bak nasıl bitireceğiz, Pomak Cihangir... Çünkü biz, Allahm izniyle çoklarına güç yetirdik, en başta, Yozgat'ın Çapanoğullarma güç yetirdik... Dur hele!

— Vardır efendim... Çünkü, bizim hanım Yozgatlıdır büsbütün...

— Tamam, Yozgatlıydı öyle ya... Şimdi bildim... Akılsızlığı bundan... Çünkü, Yozgat'ın adamı iki bölüktür. Cihangir can, bir bölüğü gayet akıllı olur, bir bölüğü gayet avanak... Akıllı bölüğün adamı napar yapar, büyük memur olur. Büyük memur dedimse, defterdar, malmüdürü filan sanma!... Bildiğin vali olup hükümatımızın konağına yanlar, hiç aşağı kurtarmaz. Buna karşılık akılsızı n'olur bakalım? Karıysa, senin avrat gibi olur. Karının akıllısı ve de vicdanlısı gerdeğe girdikten üç yıl sonra ölecek ki herifine gün göstere... Başkaca âdemoğlunun karısı ölmesi, bilirse, koca Tanrıdan uyarmadır ki, ne güzel uyarmadır. «Aman kulum» demekte, «Kokladığm torbayı başına taktımdı, yeterince koklatıp ne çiçektir bil-dirdimdi, yeterince gevelettimdi. Şuncacik aklın varsa öğreneceğini öğrendin» demekte, «Seni benim yüreğim sevdiğinden, 'Bunun sürünmesi ve de bunalması elverir.' dedim, 'Çilesini yeterince çekti, kemikleri yeterince

cıvıklaştı' dedim. Avradının canını çekip aldım. Bundan "böyle var biraz surda burda eşelen, günaha da girsen, benim bağışlayıcı olduğumu bil» demekte, «Orasına benden başkası karışamaz, şaşar şaşırır, aklını makimi sıçratır yeni baştan 'evleneyim' dersen, işte ondan gerisine karışmam. Neler olur ki gör neler olur» demekte...

— Yok camm... Gerçek yazılı mıdır efendim bunlar Kur'an kitabımızda?... Böylecene... Tas tamam?...

— Höst! Keyfinden ağzm kapanmaz oldu ya, boşunadır. Senin gibi marazlıya göre değildir. Biz bu

)U

Yozgat Çapanları bunca yıl buralarda padişahlık etmişlerdir ama, sonunda Kuvayı Milliye zamanı nedense şaşırıp boyunlarına kendi elleriyle yağlı ipi takmışlardır. Biz o sıra yiğitlik çağımızdayız ki körpe yiğitliğimizin delikanlı çağındayız. Ordular bozup ve de «Gerisi var mı?» diyerekten bozacak ordular aradığımız bi çağlar... Ellere gelen mektuplardan bir de bize geldi.

— Ne mektubudur efendim? Kimdendir?

— Oğlum boşuna mı soluk tüketmekteyiz sabahtan beri? Kimden olur, sizin Çapanlardan...

— Değildir efendim, Çapanlar bizim... Değildir vallah sümme billâh pa pa pa pa...

— Korkma yüreksiz Cihangir, bizimkisi laf gelişi... Evet, tam böyle bir evvel bahar günü... Yaylada oturmaktayım. Baktım, bi ulak... Yokuşu dizginle çıkmış ki, hayvanı çatlatmasına çok bi şey kalmamış... Patayı çaktı, mektubu verdi. Okuttuk ki, arkadaş, vay gidi vay! Adamın aklı sıçrar.

— Korkulu mudur efendim baştan ayağa?

— Korkulu ki olursa o kadar olsun! Bunların, bunların dediğim, Çapanların bir oğlu vardı, Postacı Nazım Bey derler... Bir de damatları var, Halit Beyin damadı Kara Mustafa Bey... Çerkez bu... Önce bunlar başkaldıracak, ÇamlıbeFdeki müfrezeyi basacak... Müfreze dedimse uyuma, Atatürk'ün askerini basmaktalar herifler.

—Aman korkuludur gayetle, Sülük Beyim... Vereydin haber hükümatımıza Gazi Paşamıza.. -

—Nereye vermektesin, dağın başında... Mektubu okutmaktayım, Çapanoğlu Halit Bey diyesi ki,

! «Çorum'u senden isterim ve de şu kadar iş eri zey-' 700

—Aman efendim, diyelim olmaz...!

— Vay akıl! Olmaz demek ne kolay!... Herfi idam ipini boynuna takmış sürüyerekten gelmekte... O zamanlar bizim bu Çorum, şimdikinden on kat varlıklı- .. Samsun'un, Lazistan'ın papur yolu burdangeçmekte, Karadeniz kıyılarının unu-ekmeği buralardan ve de Çorum çarşısından gitmekte... Babam rahmetli çok kurnaz herifti. Ulağı görmesiyle bulaşık bir iş olduğunu ossaat bilmiş... Hemen bir katır kapatıp Iceseden Narlıca'ya koşmuş...

— Narlıca ?

— Kestiremedin mi? Ne kadar yazık! Narlıca kimin köyü oğlum, Parparın Çalık Kerim Ağanın Icöyü değil mi? Çalığı istemekte ki, babam rahmetli meşveret için istemekte... Çünkü bu Çalığın gökten yerden sezinlemeleri vardır ve de görmeden bilmeleri vardır. Biz beride ulağı rahat ettirmekteyiz. «Eğlen arkadaş, bu mektup kolayına okunmaz. Derin hoca ister. Daya filintayı şuraya, soyun gayret kemerini... Su döksünler, yıkan ferahla» diyerekten çevresinde fırlanmaktayız. Aslına bakarsan ikram, kötü ulağa değil, gönderenlere... Dağ başsnda otur-dun mu, attığını vurucu olacaksın bu bir, ayrıca siyasîlikte ingiliz'den köpoğlu köpek olacaksın... Uzatmayalım, saata vardırmadı, Kötü Çalık katırı kır-baçlayaraktan yokuşları tüketip yaylaya yetişti. Kanlar ulağa yumurta kırmakta, ayran karmakta, pilav dökmekte olsun, biz odanın birine kapandık. Mektubu

ortaya aldık. Çalık Kerim Ağa baştan okudu, demincek tütün kaçakçısı sefil Gâvur Ali'nin okuyamadığı yerleri de su gibi okudu. Kafayı kafaya verdik,

enini boyunu, girdisini çıktısını şavulladık.

101

yakında millet orağa girecektir ve uc le afattan aman bulursa ardından harmana girecektir. Bu hesapça başkaldırmanın tam sırasıdır. Şundan sırasıdır ki, Padişahı, İngiliz, sıkıca zaptet-miştir, eli uzanıp Çorum'un, Yozgat'ın, Tokat'ın, Amasya'nın öşür ekinini toplayası kalmamıştır. Buraların ve de daha nice nice vilâyetlerin öşür ekinini bu yıl Ankara'daki Kuvayı Milliye alacaktır. Köylüyse, kendiniz bilmez değilsiniz ya, vermemek taraflısıdır. Aman Sülük kardaşım, tam kertesidir. Köylünün boynuna 'öşür verilmeyecek' yularını atıp sıkıca yapışıp ağzı laf yapanları dört yana salıp bileği tutan, yüreği söyleyen, ayrıca bineği silâhı olan yiğitleri uygun toplantı yeri seçip bu mayıs ayının 27'nci günü- ardına alıp Çamlıbel'e doğru yürüye-sin, rastladığın köylerin yarar adamlarını da kurra askeri hesabı müfrezene katasın» diyesi açıkça...

— Vay aman... Demeli «olmaz» efendim, demeli

• «Biz karışmayız!»

— «Olmaz» demek dile kolay... Sürer gelirse napar peki? Bozar gelirse? Çapanoğullarıyle sen oyun mu oynamaktasın?... Çapanoğlu Celâl Bey ve de Çapanoğlu Edip Bey ve de Çapanoğlu Halil Bey ve de Çapanoğlu Postacı Nazım Bey, it sürüsü kadar Çapanoğlu ki, her biri ordu toplar ve de ordu bozar Çapanoğlu... Ayrıca bunların Çerkezden, Gürcüden akrabaları, dayıları, enişteleri var ki, her biri kabilesinin bayraktarı herifler... Ayrıca Aynacı' run uşaklarını napalım? Aynacıoğulları dedin mi. fıkara Osmanlı altına pislemekte korkudan... Evet. Pomak Polis Cihangir Efendi, mektup gelişinin haftasına kalmadı, onu gördük ki, Çapanoğlu kara yılan gibi başkaldırdı. Aklı ermezler, fikri yetmezler çağıny3

102

----------T.ö bıvx ı/uyuyup

Çapanların çevresi âdem denizi kesilip her kümeden bir deli bayrağı açılıp sivrilip herkes bilir bilmez söyleyip haykınp kimi keyfinden kimi derdinden hoykürüp göğüs yumruklayaraktan, havalara silâhlar boşaltaraktan kaynaşıp gem almaktan çıkıp

Jcudurup Çapanoğlu Halit Bey karga derneğini görünce sevincinden aklını sıçratıp istanbul padişahı oldum evhamıyla ata hoplayıp gayet şişman, gür bıyıklı çatık suratlı korkunç bir âdem ejderhası olmakla sarığının ucunu sarkıtıp kılıcını çekip «Hayda! Gün bu gündür, bundan böyle bize güç yeteceği kalmamıştır!» diye naralanıp halka dehşet salıp ilk uğrayışta, Çamlıbel'deki müfrezeyi apansız basıp uykuda çöküp esir etti.

— Pa pa pa paa...

— Sen şimdicik duymanla pepelemektesin! Ya o sjra duyanlar... Ardından bunlar Tokat yakınlarında bir tabur askerimizi yürüyüş halinde yakalayıp ortaya alıp kurşun yağmuruna tutup gâvura sıkar gibi sıkıp dağıttılar. Beriden bizim,, «Aman neyin nesidir» dememize kalmadan, herif sürüp vardı, Zile'yi çevirdi, içindeki asker kaleye çekildiyse de, yiyecekleri, mermileri tükenmekle teslim oldular.

— Asker çekmez mi hükümatımız bu rezilin üstüne efendim toplu tüfekli?..

— Asker... Gazi Paşamız o sıra askeri bulsa, kendi kapısına nöbetçi dikecek... O sıralar bu bizim Çorum'umuz daha mutasarrıflık, böyle vali paşa tahtı değil... Burda mutasarrıf

Cemal Bey... Bardakçı derler ki, yaman... Çapanoğlu kudurunca fı-tara Cemal Bey evi boşlayıp postu Telgrafhanaye ser-

iW—:-----m kf Moskof ordularını bozan

kas tümeni varmış k, A derseQ bus.

namlı bir tümen... BaşındakA AA Genelkurmay bütün yaman... Cemi düşman karşısında bil-

«Topdemir» adını takmış-,, AAakta, «Hanıya diğin DemİTkazık... Ço Demirkazıksa binip ye-gelsin hey Allah nasıl   Demirkazık

--«-««««e- BA   alaraktan,

mızmıdır sakın olmasın? A   A ala.

Iyi bildin! Henf Alacy   a   a

casım dışarı vurup iyicene   A kmakam benye nA

casım dışarı vurup y şuraya kaymakam, benye darma komutanları dikip cak dolaştırıp AfA yıkıp en başta, dığmda, meğer kadıy! getirip çeşitli palan çalaraktan

A can

gibi salıp yakıp uu- üstüne düşüp al-geçtisi varmış, fıkara ve de kızılcık so-san altuncuklarım ıaûlgıua JMJîn ettirip ardmdan demektir» diyerek derisini yuz-

dürüp-

hükümat konağı onunff. J kurşuna dizip kılıçtan adamlarından nicesım keyfmce kş a a geçirip «Devlet «a aja, diye Gelmeyen canına susadığını bilm Ja yam, gerek maldır, ge   dü AkİJ e

atma çiğnetip mce ocaklar 5.UUWUC A.1, gayet JtorJculu

haberler gelmekte... Herif diyesiymiş ki, «Gözümüz ilerdedir. Çorumlu ayak sürümektedir. Bassam gerek ve de yediden yetmişe kırsam gerektir. Derya gibi askerle gelmekteyim. Sarıp burup alıp bitirmeme çok bi şey kalmamıştır» diyesiymiş... Derbeder Cemal Bardakçı mutasarrıf, makine başında neresini aradıysa bulamamakta... Sorduğuna karşılık alamamakta... Bir sabah kasabaya indim, vardım baktım ki, göJ. tere batmış... İnsanlıktan çıkmış... Meğer Yüzbaşı Nuri bey komutasında Alaca'ya saldığı müfrezeyi Çapanoğlu vurmasıyle dağıtmış... Yüzbaşıyı teğment ossaat kurşuna dizmiş... Mutasarrıf Bey, tabanı yanmış gibi gezelemekte... «Mahpus damını kim tutacak... Bunca kuduz it kasabaya dağılırsa çoluk çocuk, kan

kız n'olur Sülük Bey?» diyerektenimlemekte... «Ferah ol, orasını bana bırak!» dedim. «Tepelere siper kazmak gerek» dedi, «Ferah ol, onu bana bırak!» dedim, «Ankara 'Ziraat Bankalarındaki paraları gönder' demekte, yollar kapalı... Napsak?» dedi,«Para göndermek olmaz» dedim. «Hiikümat emridir, uymadjk mı bizi asarlar Sülük Bey» dedi. «Ferah ol, orasını bana bırak!» dedim. «Az biraz asker toplamak gerektir bu Çorumludan... Nasıl etsek?» dedi. «Ferah ol, bana bırak orasını» dedim, gerekenlere haberleri salıp Ço-rum'un yiğitlerini ossaat kışlaya topladım, «Nasılmış bu böylece Mutasarrıf Bey?» deyince hopladı geldi alnımdan öptü, «Nur ol Sülük Bey, hükümatımız bu yiğitliğini kıyamete kadar unutmayacaktır» dedi. Ardından, «Siper kazmak için kazma kür ek... Bunları sallamakiçin gündelikçi gerek... Bizim malmüdürlüğünce bakır onluk yoktur. N'olacak!» dedi. «Ferah ol, sen orasını bana bırak» dedim. «Hay çok yaşa...

vereyim, patını oabumwi a

ladı ki, alnımdan öpe... Elimi göğsüne dayayıp durdurdum, «Dünyanın avanağı ben miyim, Mutasarrıf Bey, bunca Karun Peygamber hazineli Çorumlu metelik vermezken bana n'olmuş? Biz Kara Abuzer'in Sülük Bey olmakla adamlıktan çıkmış değiliz koca Tanrıya şükür!» dedim. Bozuldu az biraz, «Peki n'olacak?» dedi. «N'olacağı var mıdır? Çapanoğlu sürüp gelse, basıp alsa, Ziraat Pankasındaki şu kadar

bin kayma n'olacak?» dedim, «Alacak güzelce» «Ya biz neden almamaktaymışız bakalım» dememle aklı erdi, hoplayıp boynuma sarıldı, alnımdan öptü, «Nur ol, Sülük Bey, bunlar nasıl bir akıllar, bildiğimiz başkomutan akılları... Hükümatımız bu iyiliğini mahşer gününe kadar unutmasa gerektir» dedi. Uzatmayalım, parayı pankadan yeterince aldık, siperleri kazdırdık. Çorumlunun başına geçip gidip sipere girdim. Çapanoğlu baktı ki papuç gayet pahalı... Gözüne kestiremedi Çorum yağmasını... «Her horoz kendi çöplüğünde öter» hesabı, aldı başını

Yozgat'a gitti.

Pomak Polis Cihangir ağzı yarı açık dinliyor, her yutkunuşta sivri gırtlağı inip çıkıyordu.

Sülük bey biraz soluklanmak için cıgara yaktı, bi tane de Pomak Polise verdi. Neden sonra hakkı yenmiş de şikâyetçiymiş gibi içini çekti:

— Çok yaşasın Gazi Kemal Paşa Atatürk'ümüze, bizim çok hizmetlerimiz vardır ki cihan değer hizmetlerimiz vardır. Aslına bakarsan gelmiş geçmiş bütün paşa efendilerimize bizim hizmetlerimiz olmuştur ki, sırtımızın beri benzer karalamalarla yere gelmemesi bundandır.

Alalım Enver Paşa efendimizi... Bir gölgeli paşa idi, fazladan padişah dama-

sıralarda bir başyaveri vardı ki adına Yakup Cemil Bey derlerdi. Şimdinin binbaşı nişanlarını takınırdı ama, Enver Paşadan beriye bütün paşalara kumanda ederdi. Çünkü aslında askerle ilintisi

yoktu. Mahpus damlarını gezer, kesimini kalıbını beğendiği gözü kara yiğitleri seçer, yüz bir yıllık olsalar kollarından tutup çıkarır, yanına milis askeri alırdı. Batum'u Moskoftan bu mahpus yiğitlerle kurtarmıştı. Ermeni kırımından önce, bu Yakup Cemil bey, Sinop zindanını boşaltıp nice yiğitleri çetesine alıp yola çıkmış, zindan boşaltarak Çoru- . ma gelmişti. Çorum'un paralı takımı yağma korkusuyle dükkânı, evi bırakıp dağlara kaçtığından, karşılayıp ağırlamak bize düştüydü. Karşılayıp ağırlamak dedimse, kolay belleme Pomak Cihangir, ecel köprüsü geçilmektedir, çünkü, rahmetlinin hiç şakası yok... Gülüşünü duruşunu, yürüyüşünü, söyleyişini mi beğenmedi, «Aç ağzını» demesiyle kurşunlan gırtlağından aşağı boşalttı gitti.

— Aman deme Sülük Beyim! Olur mu efendim, paşalıkta böyle kıyıcılık?

— Olmaz ya, rahmetli bu yolu tutmuş... Çorumlu, bunlara sofra döktü ki, Kemal Paşa gelse, o kadar olur. Keyfinden dökmekte değil haaa, can korkusundan dökmekte... Kızdı da, «Benden izin... Üç gün yağma» dedi mi, taş üstünde taş, omuz üstünde baş kalmaz, ayrıca ırz - namus da ayak altına gider. Buna karşılık çete zagonu gayet sıkı... İstemediğini işledin mi, hapı

yuttun! Derbederin birine napsa iyi... Senin gibi yol-yordam bilmez bir Urumeli göçmeniymiş. Samsun zindanından yanına almış... Şu kapıdan sığmaz bir yiğit ki, omuz-

su almaya geıen Ki/.ıaıu»u a,~™ ., a

larım sanmış... Meğer gözcüleri varmış Yakup Cemil Beyin... Görüp bildirmişler. Naptı, hadi bil

bakalım?

— Napar efendim, yatırır falakaya, çalar kı-

zılok değneklerini güzelcene, yer misin yemez misin?...

— Hey akılsız Cihangir, okul mektebi öğretmeni mi, Yakup Cemil Bey ki falakaya çekecek... Sardırdı dağ gibi babayiğidi demir telgraf direğine bildiğin telgraf telleriyle... Döktürdü gazyağmı birkaç teneke... Yanaştı gülerekten... «Türk kızından makas almalı değil, Yakup Cemil Beyin zagonuna dayanmalı oğlum» dedi. Fıkara göçmen yiğit başına geleceği nerden bilsin! «Dayanırız saayende komutanım» diye sırıttı. Yakup Cemil Beydir, kibriti

çaktı, önce cıgarasmı yaktı rahatça, sonra kibrit ateşini herifin gazyağına

bulanmış sırmalı zeybek rubasına tutuverdi. «Aman, bu nasıl iş» demeye kalmadı, onu gördük ki,

Cihangir oğlum, herif harladı ossaat, sanırsın beş kağnı çıralı odunla sinsin ateşi

yakmışsın! Herifin böğürtüsü dünyayı tutar bir yandan... Başkaca, adam yağı kokusu

kapladı Ço-rum'u, soluklanmak ne mümkün!

— Pa pa pa...

— Papa yaaa... Hadi yiğitsen, kız yanağından makas al bakalım! İşte bu Yakup Cemil Bey akşam yemeğinden sonra beni çekti tenhaya... «Beri bak, Sülük Bey, seni

sordum soruşturdum, gayet yiğit olduğunu öğrendim. Kulağını aç iyi dinle, gözünü aç, çünkü uyuklamanın sırası değildir. Padişah fermanı ve de Enver Paşa'mızm emridir, Ermeni'nin İngiliz'le ve de Moskof'la sözü bir ettiği anlaşıldı. Bunların ni-

.»uu uıAcıcKien oır

gece apansız Müslümana saldırıp bizi bire kadar doğramaktır. Bu sebeple hûkümatımız_j?unlara 'Sun

emri' çıkaracaktır. Hükümat kısmı, hükümat olduğundan ajıAaAkjSüremrrçıkarabilip 'Vur errî-n7" çıkaramamaktadır. Gerisi burda sizin gibi yi-gîf Türk'lere veAdfcldmLMtun Mûslümanlara_kal-înıştir. Bunlar Arabistan'a doğru sürülecektir. Hü-lcümatımızın

zaptiyesi savaş sebebiyle gayet azdır.

Çoğu çaptan düşmüş kocalardır. Vatan düşmanlarının yolda şuraya buraya dağılması ihtimali vardır, ayrıca dağdaki Ermeni'nin gelip vurup kurtarmaya çabalaması hartada yazılıdır.

Milis gücü kursanız; yetersiz zaptiyeyi destekleseniz gerektir. Allaha şükür Çorum'umuzda boğaz kıtlığına kıran girmemiştir. Sıklık Boğazımz, Hışır Boğazınız,

Harami Boğazınız, hele de Kırkdilim Boğazınız gibi boğazlarınız vardır. Bunlar girilmesi kolay çıkılması zor boğazlardır. Hükümat kısmının sürgün zago-nunu kendiniz bilmez değilsiniz. «Malı senin, canı senin, ırzı bile senin, bir kemiği benim, o da meydanda kalırsa» hesabıdır. Ben seni gayet yiğit gördüm ve de gayet kanı temiz Türk oğlu Türk ve de dini bütün Müslüman oğlu Müslüman gördüm. Savaşa girmeyen ve de gâvur kırmayan

gaziliği elde ede-bilemez. Ne mutlu sizlere ki, hükümatımızın sürgün zagonu yetişmekle gaziliği cebe

indirmektesiniz. Gö-rej[inT şAnL dünyanın yüzünden Ermeni adım şilesin, bu

dünyada, padişahımAınAAgaAretAmşâıınT gö|sune~Takıp saîınüın ve de öte dünyada cennetin baş köşesindeki gaziler köşküne yanlayıp keyjfineA

balcasm.» AedT "-------'------

— Vay ki Sülük Beyim, korkuludur böyle işler 109

— Behey akılsız Cihangir, böyle hayırlı işlerde sorgu-

sual mi gelebilir? Hayır, gelebilemez. Nete-kim şu yıla kadar da gelmemiştir, tersine İttihatçılar zamanında gelmemiştir. Gelmezdi, çünkü, kendi işleri... İtilâfçıların zamanında gelir gibi olduysa da, çok yaşasın Gazi Atatürk'ümüz yetişti. O gün bu gündür, nice memurdan mebustan adam geldi gitti. Ne zaman bu Ermeni kırımı lafı açılsa, hepsi, «Çok yaşa! Şanlı vatan hizmetidir. Başkaca hiç bir iş görmesen elverir» diyerek sırtımızı sıvazladı.

— Yok imiş efendim, bu Yakup efendinin her kim ise dini, hem imanı... Olur mu efendim karıyı çocuğu kesmek zagonunda hükümatm?

— Ben başka hükümatları bilmem arkadaş, bu Osmanlı bunaldı mı... Osmanlı'nın gerçekten bunalması, tacı-tahtının elden gitme kertesidir, bunala-raktan kırıma sıvanmaktan başka çıkarını bulamadı mı, şuncacık acıma beklemeyeceksin! Önce öz babasını zehirler, ardından ağabey-kardaş, oğul-uşak, karı-kız dinlemez boğar keser, çuvala doldurup denize yuvarlar. Çünkü Osmanlı'nın zagonu-dur, hem de Fatih Sultan Memet efendimizin yazılı zagonudur. Şurasını hiç unutma ki Pomak Cihangir, OgrnanJT tarı-tahtı JvArnHaVİ devleti Vartada gördü müJ_kudurur. Allah beterinden saHa~ "sîn7~zâptbîrnaktan çıkar. Bu Osmanlı'da öz Türk Torunları görülmüştür JciJ__az jcalşın bu Anadolu toprağında Türk'ün köküne_kıran düşürecek kırım.: lafTğörulmûştûrT tarihlerde 'Kuyucu Paşa kırımı'

diye ünlüdür.

— Nedir bre efendim, fıkara Türk'ün günahı?

— Günahı suçu, avanak Türk'ün Acem - Vene-

sına Kızılbaş külahı geçirip şaha maha yönelmesi, ya da ordu bozan celâlîsine katılıp talana yumul-masıdır. Osmanlı kollan çemirlemiş, «Ya Allah! Ya pir!» diyerekten kılıcı sıyırmasıyle tuttuğunu doğ-ramıştır ki, genç - yaşlı, karı - erkek, kız - kızan, bebe-

mebe ayırmamacasına... Bizim Çorum me-busanımızdan Cevdet Beyin dediği doğruysa, Yunan şava|inda_düşmanla bogusaraktancWsjAnjej-inAtopiajL-rmyedi - sekiz bini zor - guç jujgj-

kgn_jgtikjâl_rnah-kenjdeö—föîA-AğA-iüJİAsejıitlermirı sayısı on beş|_

bine yakındır ki. savaşta düşenlerin iki katıdır.

— Pa pa pa pa... Nasıl olmuştur bu iş böylece, Sülük Beyim, olmasın bir yanlışlık bunun kara cümlesinde...

— Yanlışı Pomak Polis, bence eksiği vardır da artığı hiç yoktur. Çünkü Osmanlı zagonu, bu-naltılı kertede, az biraz da Türk'ün yaramazını kırmak yazar. Osmanlı'yla oyun olmaz, Sultan Mahmut zamanı, bir işe canı sıkılmış, bu Osmanlı, Yeniçeri ordusunu bire kadar kırmıştır ki, her biri kendisine birer alınmaz hisardı, ve de her biri su katılmamış özbeöz Türk oğlu Türk'tü ve de dini bütün Müslüman olursa ancak bu kadar olurdu. Osmanlı, âdem kırımı gerekti mi. gâvur -Müslüman

~MçAayırmaz_arkadaş... Burası bilinmeli, ona göre durA

malı! Bu Osmanlı, Mısır halifesinin..Müslüman. Çerkeş âslcerınî~He DÎfe~Tcâdar doğramıştır ayrıca, T)ttffdariTörf ön iki yıl önce DiyarbakıPm Şeyh Sait Kürdüriü kırmıştır, şimdiyse, dengine getirip Dersim' in abza Kurdunu doğramaktadır. -Biraz daldı-* «Başka hükümatları bilmem» dedim ya, başka hükü-matlarda hırlı bok değil... Avrupa'nın firenk gâvuru

rama.ımşuı. n\ jlM.»»».__._

doğramıştır, hele kıstırdığı yerde fukara Tûrke hiç aman vermemiştir. Mebusanlarimızdan Avukat Cevdet Bey der ki, «Sultan Hamit'in Ermeni patırtılarının Ermeni kırımları Rus'un Çarından, İngiliz'in Kralından izinlidir. Yoksa, Kudüs'deki çoban kulübesi kadar kiliseye tıknefes bir keşiş ötekinden önce girmedi, hiç olmaz» diyerek donanma çekip şurayı burayı gülle yağmuruna tutan Moskof, İngiliz, Fransız, fı-kara Ermeni'nin kanını aramaz mıydı?.. Bunlar siyasettir oğlum, senin aklın mı erebilir derbeder Pomak! -Sülük Bey bıyıklarını kasıntıyla çekiştirerek biraz düşündü- : Yahu bîz bu lafı neyin üstüne getirecektik.. Ulan sana sordum kötü Cihangir.. Vah benim emeklerime... Demek bunca meseleyi, heyvah ki boşuna döküp saçtık.. Höst, tamam! Ermeni kırımı üstündeydi sözümüz... Evet, bir aya kalmadan arslan Yakup Cemil Paşamızın söylediği bir bir çıktı. Bir aya varmadan sürgün emri geldi. Önden kodamanları, ardından eli silâh tutan erkekleri topladı hükümat doldurdu mahpus damına...

— Olmadı mı hiç vuruşma... Tan tun... Azdan çoktan?

— N'ağzına... Hiç olmadı.

— Nasjl iştir efendim, yalan imiş demek, o Yakup Cemil Paşa rezilinin dedikleri...

— Hangisi? Ne üstüne?

— Demiş idi ya, bunlar basacaklar Türk'ü arkadan, kıracaklar bire kadar... Verir miydi boynunu hazırlıklı herif koyun gibi satıra çabalamadan az çok?

— Çabalamaya bıraktı mı bakalım, kurban olduğum arslan İttihatçı hükümatımız?.. Evet, aslına 112

vard,. Vuruşan mura ~- -_ .

daha once, Seferberlik di3*"*' Öyle Va> hukumatbunlannrilâlun,itA "a VUruIdu§™da imiruşma olmadı. y Paldıydı-Evet, vuruşma

o

Şeyhine danışanlar oldu. -Ne demişler bu -«Günahı varsa d çekmeyen A «Aklım* ermez. Farma hü meSeleyi «üftüsüne, mi, û ımans,zlar bu cam aZl"

! §te budur r?

kıyamK

t-

ya, bizin, iste.

113

zelleri bacaklarıma sarılmakta «/vmam» uıjWAvU... «Oğlum Sülük Bey, dünya lezzetini tattırmadan bunları cehenneme salmak günah» dedi. «Git işine domuz, sana kötülüğüm dokunur» diyerekten filintayı çevirip makanizmayı oynattım. «Höst oğlum, körpe kızlara güç yetiremeyen belgevşeği marazlısı bize mi yiğitlenmekte» diye güldü. Baktım, duyan reziller de gülüşmekte...

— Bozdun mu sakın efendim, yüreciğini, Ali gâvur alçağının sözü ile... Yuf senin beyliğine...

— Yahu körpelikte adamın aklı başında mı? Evet, ırza geçen çok oldu arkadaş, kopuk esrarkeş takımından... Birazı da, kurtarmaya döndü, rezilliği görüp... «Olmaz» diyenlere bunlar mavzerleri tutup «Geri bas namussuz, Müslüman edip aile almaktayım» diye dikildiler. Çorumludan da, karı kız, çoluk çocuk saklayan çok oldu. Bizim milislerden biri ikisi hükümata güvenip «Rezillensek beş on para çarparız» sandı, «Şu kadar lira göndermezse evini bastırırız, gâvur saklayanı şöyle ederiz, böyle yaparız» diyecek oldular. Çorumlu ossaat öfkeye binip kükredi ki Allah göstermesin, heriflere hemen binip savuşmak göründü. O sıralar Çorum rezillerinin bayraktarı sayılan, bu senin Hacı Kenan düm-büğü Çorumlu öfkesi korkusundan birkaç ay adam içine çıkıp çarşıda pazarda gezinemediydi. Hacı dedimse, sefilin hacılığı macıhğı yoktu o zamanlar... Bir alçak kumarcı Kenan zibidisiydi. Dededen kalma bunca tarlayı bahçeyi, konağı dükkânları, değirmenleri sürüleri, ayrıca şu kadar bin altunu birkaç yılda

kumara basmış, hasır üstünde kalmışA Evinde kumar oynatır, mindere saatlarca ışık tu-

114

diyenlerin boynuna, o sıralar yakıcı güzel olan kendi karısı Şirin Hanımı, bile çıkardığı olurmuş çok yağlı kumarbazlar birikip ince hizmetler gerekirse...

— Aman Sülük Bey, yaraşıksızdır gayet efendim, Hacı Kenan efendimize...

Şirin Hanım, olmasın efendim sakın, Kızı Nefise hanımın anası hanım?

— Haşşunu hileydin I O sıralar bulaşmadığı pislik kalmadıydı bu teresin...

— Pa... pa... pa... Bunca zengin... Başkaca Hacı olup...

— Bana sorarsan, aslında bunun varlığı Ermeni kırımı varlığıdır ve de düpedüz, Kirkor emmi kırımı varlığıdır. Şaşırma Pomak Polis, bunun emmisinin Kirkor çorbacı olduğunu Çorum'da bilmeyen yoktur. Ermeni kırımı haberi kulağına çalmmasıyle bu rezil, bizim milislere delibaşı olduğumuzu duyup bir gece yaylaya çıktı ki, marazlı it gibi soluyaraktan ve de

ter olup akaraktan... Yalan mundar, biz, kumar

yangınıyla borç paraya geldiğini sandık. «Surda burda unutulmuş tarla buldu, ya da sopa gücüyle frkara karılardan inci-elmas çıkartmış» dedik.

Beni kuytuya çekti, «Aman Sülük Bey yeğenim, amanı bilir misin?» dedi, «Sağlam yerden duydum, Ermeni kırımı varmış ve de sen bu kırımın üstüne başbuğ dikilmişsin» dedi. Yiğitlikte yalan yok... «Biraz para söktürdü Kirkor Emmisini kurtarmaya çabalamakta bu kansız» d edim ben bana... Meğer başkaymış herifin niyeti.

— Neymiş, efendim başkası ?

— Şöyle başka ki, Kirkor emmisinden duymuş kırım haberini dümbük... Kirkor çorbası buna diyesi ki, böyle böyle bir iş var, nah sana ardiyelerin

lerı... Rituıuvuı A

Dini cinsi ayrı olmakla adam kardaşlıktan çıkmaz. Hepimiz aslmda Âdem Peygamber belinden inmeyiz. Bunlar senin... Benden yana, helâl olsun ananın ak sütü gibi... istanbul'da, Ankara'da tanışlara yazdım, umut binde birdir. N'ap yap kızım Agavni'yi kurtar. İster hizmetçi çalıştır yanında, ister nikâhla al.. Zarar etmezsin, kâr edersin ki, gör bak ne kadar» diyesi... «Valla Kenan Efendi emmi, benim elimde bi şey yok... Kirkor çorbacı belli başlı gâvurlardandır. Çekip almaya gücüm yetmez. Talaşlan-ma, tanışları çoktur ve de gayet güçlü yerlerdir. Bakarsın kâğıt getirir, 'Kirkor Efendi bizimdir, saçı kılma hata erişmesin' denir.» dedim. Ne dese iyi Hacı Kenan Efendi, «Aman Sülük yeğenim ben de ondan korkmaktayım ya, senden dileğim.. Bana yeğenlik edecek sıradır. Göreyim seni, Kirkor çorbacı ve de bütün ev külfeti sürgün kervanına katılmalı ve de aman, Hatap boğazını sağ-esen çıkmamalı! «Demez mi» Benim dişim dilim kitlenmiş Cihangir can, herifin rezilliğinden ürkmüşüm ki, kesseler kanım akmaz. Ben beni yitirmişim bulmaya çabalamaktayım, dümbük hırıl hırıl, ne dese iyi? «Ben bu iyiliğinin altında kalır değilim oh Sülük Bey yeğenim... Ben bu iyiliği' ni karşılarım ki, gör neler olur!» demekte... Uzatmayalım, ben olmazlandım, dümbük üsteledi, sonunda «Yıkıl, sana kötülüğüm dokunur. Bu iş olacaksa, din-iman,. vatan-millet yoluna olacak... Çakır Kâhyaların Kenan kumar parası kazansın için olmayacak» diye bağırdım sesim çıktığınca... Yıkıldı gitti.

— Sonunda Sülük Bey... Nasıl kondu efendim. Kirkor çorbacının dünyalıklarına Hacı Kenan efendi'

— Milislerin rezillerinden birkaçını elde etmiş 116

.. o~ iAiu xvcuan, /vgavnı kızı

çoktan saklamış evine... Saklaması acımasından değil!... Herifin sözünden sezmiş ki, altun gömülerinin yerini bu kız bilmekte...

— Nikahladı mı barim kızcağızı ?

— Nikahlamaz mı? Ossaat.

— Etti mi Müslüman.... Kazandı mı sevapları dağ gibi?..

—Kız inat çıktı gayet... Nal dedi mıh demedi, ol görüp Müslüman olmadı. Çok korktu yüreksiz Kenan... Benli Kahpesinin dediği doğruysa, uykuyu muykuyu kaybetmiş bir zaman... Çorum'un rezil takımı Ermeni saklama meselesini ortaya atınca, senin Hacı Kenan Efendi, «Yiğitlikte kahpelik olmasın, ben Agavniyi bu kadar severim» diyerek boşadı fıkarayı...

— Altunlar?

— Altunlan söyletmeyince boşar mı yahu, dünyanın avanağı mı senin Hacı Kenan efendin?.. Sonra ne düşündüyse düşündü, «Belki bi zararı dukumır» dedi. Bir akşam, Bafra'nın Laz kaçakçılarına çeşme başından kaptırıp at terkisine attırıp yalı boyuna aşırttı. Gidiş o gidiştir...

Hacı Hasan Paşanın saati vurmaya başlayınca Sülük Bey, birden irkilip kulak verdi.

— Vay canına... Akşamı etmişiz, Pomak oğlu! Vah yazık, «Surdan seslenelim de kahveler gelsin» demezsin teres!

Pomak Polis Cihangir Efendi pencereden iki sade kahve söylerken Sülük Bey herifin sıska ensesine kinle karışık garip bir küçümsemeyle bakıyordu. Cihangir Polis hızla dönünce gülmeye çalıştı:

— işte böyledir bu işler Cihangir Polis... Bize

\\ H! '11

matımıza çok. ycnan.B«AA ---------

zim, o sebepten sırtımız sağlamdadır. Serbest parti patırtısında Çorum'u sürüp götürüp Halk Partimize dolduran kimdir bakalım? Sülük Beydir. Fethi Bey neden söktüremedi buralarda? Karşısına dağ gibi dikildim de ondan...İsmet Paşamız çok zorlattı bizi Ankara'ya mebus dikmek için ya, «Aman» diyerekten eteğine sarılıp tatlı canı mebusluktan güç kurtardım.

III

Kara Abuzer'in Sülük Bey, üç gün üç geceden, beri, Çorum Emniyetinin kalem odasında tutukluydu. İlk geceyi «Yoktur bi şey! Bi halt edemezler» diye enikonu keyifli geçirmiş, iftiranın neye dayandığını çıkaramadığından giderek ahlayıp oflamaya başlamıştı. Telâşını Pomak Polis Cihangir'e sezdirmemek gayreti de yormuştu kendisini... İkinci gün akşama kadar, Emey Hanımın napıp yapıp ya geleceğini, ya da birini göndereceğini boş yere bekledi, ikindiye doğru gücendi, akşam kararırken adamakıllı kızdı. «Ulan nedir? Paraysa para, kahpe avrat-sa avrat... Döksünler altunu, yarsınlar kaleyi, bize ulaşsınlar. Serhoş başkomserin dostu Sarısıtma kahpesini salsınlar, gelsin karıştırsın bu temeline tükürdüğüm Çorum Emniyetini, rezil dostunu önüne katıp muştalayaraktan ulaşsın bize... Ulaşmalarından geçtim, hani bize para yollamamakta bu reziller?. Bilmezler mi biz üstümüzde yüklü para taşımayız. Hani yatak yorgan? Hele alçaklara hele!.. Ben yapabilir miyim, karlı ayransız... Yağlı pirinç

ı/vıitiuejuesmız Sülük Beyi?» Boşuna

debelenmekten yorgun düşünce üçüncü gün gecesi yavaş yavaş sakinleşip yeniden iyimserliğe sığınmış, «Vurduğumuz yerde mi yatmakta? Hayır... Öyleyse bi halt edemezler. Karşılarında Kürt çocuğu yok! Vay ulan, Hacı Kenan dümbüğü senin alacağın olsun! Ya pençemden yakanı...» diyerek kafeste ars-lan gibi kasılarak salınmaya başlamıştı. Evet, üçüncü günün öğle yemeğinden sonra koca Tanrı bi genişlik vermekle doluya koydu aldırdı, boşa koydu doldurdu. Gittikçe daha sık, daha güvenle tekrarladığı «Bi halt edemezler» sözü sarsılmaz inanç kesilip aklının baş sedirine yerleşti. Hiç şüphesiz, gayet yanılmış, bu Hacı Kenan bu kez çizgiyi gayet yanlış çizmişti, «iftirayı kertesine rastlatamadm kötü Kenan, durduğun yerde kendine ettin dümbük!.» Kanunsuz işlerin birazı tutulsa da bunları sırtına saramazlardı.

Çünkü kötüsünü vaktiyken hesaplamış, ona göre kaçamaklar hazırlamıştı. Üstüste tekrarlıyordu: «Esrarda Genç Osman, tütünde Zülfü, çalınmış hayvanlarda sürekçi Karanfil Ağa, ruhsatsız silâh işinde, bu suçdan dağ gibi geçmişi olan, çingen demirci Boncukoğlu dama girer. Bize bunları çekip

almak için az biraz parmak oynatmak düşse düşer.» Sorgu yargıcı, Hacı Kenan rezilinin yetiştirmelerinden bir yetim oğlan olduğu için belki biraz zorlanırsa da, sonu selâmetti. Çünkü Osmanlı'da ağzı olan yer, beli olan gevşer. Böyle sıralarda Sülük Beye güç yetmemesi, çürük kâğıt para değil, halisinden sarı altun oynattığmdandı. «Sarı kızları meşin torbadan şar-radak önüne başaltım mı, dayanmaya adam isterim ye de 'Hayır, istemez' diyenin elini öperim, istidacı Mistik kopuğu gibi 'Pırava!' deyip patayı çakarım...»

Hl

KOlU un wu auuuuu „-,------,

sivil herif arkasında, gökgöz komser yardımcısı olduğu halde, kapıyı itip içeri girdi. Cihangir Polis sıçrayıp kalkmış, bir eli açık yakasında, ötekiyle patayı çakmıştı. Herif, her kimse, bakmadı bile... Sülük Beyi bir zaman süzdü dipten doruğa...

— Sülük Bey?

— Evet... Benim beyim... Buyur!

— Nasılsınız? -Herif dört yam süzdü-: İhtiyacınız var mı bi şeye? Bi şikâyetiniz?..

— Yoktur Beyim, sayende... N'olsun! Buyur otur!

Sülük Bey, ellerini edeple göbeğine kavuşturmuş, kafasını sağ omuzuna bükmüştü. Herif bi şey araştırıyordu.

— Biz seni bilemedik Bey... Mebusanlanmızdan mısın?

— Yok!

— Buraya mı verdiler yeni?.. Vali Beyimize yardımcı gelecek Ankara'dan denildiydi...

— Hayır! -Herif hazırolda put kesilmiş fıkara V Pomak Polise, suçüstü yakalamış gibi çıkıştı: Hani

yatağı? Nerde yatıyor Sülük Bey?

Pomak Polis Cihangir elleri pantolonunun dikişlerine yapışık olduğu için, başıyle, bütün gövde -siyle göstermek için çırpındı:

— Yatar efendim, nah surda... Kadife koltuğumuzda güzelcene...

— Neden yatak vermediniz?

— Yatak efendim... Demedi başkomserimiz yatak...

— Olur mu? -Sülük Beye döndü-: Neden getirtmediniz? Rahatsız olmuyor musunuz?

„ ,v«.uı mıaıuma. şuKür... Yatağımızın çokluğu bilinir, yedi vilâyet toprağında... Yaylaya çıkar

bizim ev* külfeti bu ayın başında... Demem o demek değil, dilesek bulurduk. Kasabada konağımız vardır, istemedik. Elverir hükümatımı-zın koltuğu... - Sesi biraz dargıncaydı ama, gözlerinden kurnazlık ışıltısı yanıp sönüyordu-: Çok sürerse bu iş, getirtelim! Çok sürerse...

— Çok... Sürmez sanırım.

— Neymiş suçunuz beyim ? Ne dediler sana ?

— Dosyayı daha incelemedim.

— İncelesen iyiydi. Bilirdin ossaat iftira olduğunu...

— Meraklanmayın! Kanuna güvenin! Adalet yerini bulur.

— Sağol beyim! Allah, hükümatımıza zavâl vermesin! Arada bir Sülük ezilmiş kıymeti yok... Herif son sözü duymazdan gelip baş keserek çıktı.

Sülük Bey, soluğunu hışırtıyla boşaltan Cihangir Polise «Kimdir?» anlamına göz kırptı.

— Bilmem!.. -Cihangir Polis belli etmemeye çabalayarak debeleniyor, söylemeli mi, söylememe-li mi, kestirmeye uğraşıyordu-: Bilmem efendim, demişlerdir, geldi bir müfettiş Ankaradan... Değildir bildiğimiz müfettiş... müfettişler müfettişi... Gitti kondu efendim, habersizden Vali Paşamızın hanına... Verdiler yanına bizim sarıyağız komser muavinimizi, bildiğin emireri...

— Vay başıma!.. Bunları duyar da müjdeyi koşturup bahşişini almaz mı adam, tüh yüzüne akılsız Cihangir! Ettin mi kendine edeceğini... Tamam! Nasılmış köpek, yalan mıymışım?

Demedim mi ba-

f

işte ispatı... bmey aman ıcutu 3~b-----._

larımıza, yıldırım... Gözlerini sevdiklerim, yallah ettiler dakkasmda müfettişler müfettişini... Ya şimdi n'olacak bakalım Çakır Kâhyaların Hacı Kenan?.. Vah ki bilemedik! Tüh yüzüne namussuz Cihangir, yedirdiğim bunca ekmek haram olsun! Çıtlatmak

yok mudur ?

— Yok idi efendim, yasak idi çünkü...

— Ulan rezil, bizim için Ankara'dan kalkıp

gelmiş müfettişler müfettişinin haberi bizden nasıl yasak

olabilirmiş? Yasaktı da neden sürdü geldi herif, temeline tükürdüğüm Emniyetinizin kalem odasına, neden demekteyim, karşılığı gelsin!

— Ermez efendim, bizim aklımız oralarına... Emirdir efendim, bilmez değilsin emir kulluğunu... Sülük Bey bir zaman fıkara Cihangir Polise nefretle baktı... Sonra suratı yavaş yavaş adam suratına döndü. Hatta biraz gülümseyerek büyük bir suçu bağışlayan dost sesiyle sordu:

— Utanmadın mı şimdicik? Bunca hukuku ayak altına alıp... Şarapçı kötü başkomserin emriyle... Bizim düpedüz dümbük Hacı Kenan iftirasına uğradığımızı bilip dururken... Tüh yüzüne... Hani Po-maklığm yiğitliği? Ekmek yediği kapıya bağlılığı? Bunu duymasıyle napar, bakalım,

Emey ablan? Na-

par demekteyim?

— Aman Sülük Beyim, duyurmayalım Emey

Hanıma hiç... Tükürür yüzümüze efendim, haklıdır, anlamaz emir memir, karı olduğundan...

— Evet, anlamaz ve de bitirir. En iyisi, evet, hiç duyurmamak... Şimdi, müfettişler müfettişi geldiğine göre, yasak masak kalmadı. Söyle bakalım, olup bitenleri... Zülfü, Genç Osman nerde? Yayla

— Efendim, doğru ise duyduğumuz... -Son defa çaresizlikle kapıya bakıp sesini alçalttı-: Ten-bihlemiştir Vali Beyimiz ki, hiç inmesin bu sıralar Emey ablamız kasabaya... Bir iki denk tütün çıkmıştır efendim, Zülfü Ağamızın evinde... Halisinden kaçak...

— Yanlışın var kötü Cihangir, kasabaya gelirken sordum, sıkıladım, tütün çıkmayacak Zülfü'de...

— Bilmem Sülük Beyim o kadarını... Duymuşum, bizim komiser muavinimiz Efendiden... Demiştir ki, çıkardım ahırdan elceğizimle denkleri...

Sülük gözlerini kısarak bir zaman daldı. «Ulan essah mı? Peki, naparım adamı ben? Naparım ha, sefil Zülfü? Dur oğlum, bu namussuzun bizden

gizli tütün sattığım söylemişti, Gâvur Ali teresi de «Git işine dümbük, ne ağzına?» dediydim. Gerçekse alacağın olsun, alçak Zülfü!..»

— Eee, daha daha ?

— Dahası Sülük Beyim, tutulmuştur Genç Osman'ın üstünde esrarlar ki, nah, yumruğum gibi...

— İşte şimdi halt ettin Cihangir Polis... Bir yalanı uydurmalı ama az buçuk gerçeğe yanaştırman... Neden mi, hiç inanmam, kasabaya indiğimin

gecesinde... Bu rezil, genelev bekçisini topa tutulmuş maymuna çevirmedi miydi?

— Evet...

— Nereden aidiydi bakalım, şarap rakı parasını ?

— Bilmem!

— Zülfü rezilinden aidiydi. Esrar satsa... Üste-l'k rakı parasını da bize mi yükler? Hiç mi utanmaz bu alçak?

— Orasını bilmem efendim, bilirim Genç Os-123

Hl

esrarlar, *,""*>j" eA*"-"*_ --

— Gözünle mi?.. Sen... Vay başıma?.. Oğlum Cihangir, ya biz neciliğiz? Ya bunca sıkılamalarımız... Vay! Demek böyle... Ulan teresler alacağınım olsun! Ulan siz tilkiyseniz, ben de kuyruğuyum! N'olacak şimdi peki? Sizi kim çekip alacak, mahpus damından? Ooooh! Ulan pepeme yargıç, şunları nallamazsan adam değilsin! Peki Cihangir efendi kar-daşım, bu dümbükler böyle... Gelelim yayla durumuna... Söyle bakalım, orda neyimizi yakalatmışlar?

— Yayladan... Yoktur efendim, hiç bir haberimiz... Çünkü gelmemiştir hiç kimseler... Polisten candarmadan, memurdan bekçiden...

— Vay başıma, desene ki, Cihangir Ağa, ocağı söndü Sülük Beyin... Vah başıma! Bunca memur, bunca müfreze... Bunca polis... Salt başkomser üç gün yaylada kaldı mı, üç yüz kaymalık şarap gitti demektir. Biz burda kurtulmak için neden çabalamaktayız? Batmış herifin kurtulması neymiş, sana dedim, kötü Cihangir?

Sülük Bey, keyfle güldü. Demek Emey Hanım boş durmuyordu. Emey Hanım, bunca adamı bunca gün ağırlasın da kendisim yarın öbür gün çekip

almasın olmaz!,

Pomak Polis Cihangir'in anlattıklarına dalgın kulak verdi:

— Demiştir ki efendim, Çalık Kerim Ağamız, Narlıca'dan... «Her ne kadar zorlatmış isek de Yedi-çmar yaylasına iki gündür, giremedik» demiştir.

— Neden oğlum? Kale mi çekmişler, yoksa tel örgü mü? İğne deliğinden geçen Çalık pezevengine

n'olmuş?

— Bilmem efendim, ermemiştir aklımız... Dedi 124

vermiş dilekçe... Kimdir tanıklar?

— Sezinleyememiş nü ? Hay aklına tüküreyim kötü Çalık!... Ölmüş mü yoksa kara düşman Kenan dümbüğü ?

— Dedi efendim, «Hiç meraklanmasın Sülük Oğlumuz... Yoktur Allahıma şükür bi şey olacağı... Tutulmamıştır eli kanda, suçüstü şükür... Ardında-yım işinin... Gerek ise para mara...»

Sülük Bey gene dalmıştı. «Nerde bu zibidiler, nerde Çakır Kahyaların Hacı Kenan alçağı?...

Ulan şu koca, Çorum'da, bunca yıl, itle köpekle geçindik de, vardık sürdük, Kenan reziliyle yaka yakaya geldik! Yok muydu, başka dalaşacak namussuz? Şimdi eski zamanımız olaydı, herif napar yapar, bastonu kaparaktan gelir, kapıyj ardına dayatır, bizi katar önüne alır giderdi.

Fermanlı olsak alır giderdi. Nasıl mı? Hacı Kenan dümbüğüne geldi mi, nasıl'ı hiç yoktur.» Aylardan beri ilk defa Hacı Kenan Emmi-siyle çatıştığı için pişmanlık duyuyordu. Toparlanmaya çalıştı. Kasılarak cıgara yaktı, bir tane de, ite kemik verir gibi, Pomak Polis Cihangir'e attı.

Müfettişin gelmesini iyi kullanmış, Polis Cihangir' in ürküntüsünü savuşturmuştu. Bundan yararlanarak akşam yemeğinin yanı sıra bir şişe şarap getirtti. Gelen giden görmesin diye bardağı hemen dikiyor şişeyi koltuğun arkasına saklıyordu. Önceleri buna gülerken sonra sonra canı sıkılmaya başladı. Neydi başına gelen rezillik yahu? «Ulan Hacı Kenan, alacağın olsun Dümbük!»...

Arada bir yüreğini pişmanlık .yokluyor, üst üste içtiğinden çakırkeyif hâli, sarhoşluğa dönüyordu. Ama, dünyayı umursamaz, kabadayı sarhoşluk de-

Emmisine göndermeyi, «Ben ettim sen etme; küçükten kusur, büyükten bağış» diye yalvarmayı tasarladı. Biraz ölçüp biçince apansız öfkelendi. «Durduğu yerde canımıza susamış... Bizi yere vurup her bir tüyümüzü bi dağa savurmaya sıvanmış dümbük... Ulan biz ne biçim bi teres olmalıyız ki... Hayır... Sen sana gel, yüreksiz Sülük... Adam içine çıkılmaz, hele Emey ananın yüzüne hiç bakılmaz!»...

— Vay kahpe avratlı Hacı Kenan vay!... Vay dümbüüüük Ulan bize bu oyunu haaa... Sana dedim Cihangir can... Biz kimiz oğlum, biz bu kahpeliğin altından kalkmaz mıyız? Kalkınca, düşmanımızı anasından doğduğuna pişman etmez miyiz, kahpe anasından?...

— Dünyadır Sülük Beyim, bir Allahtır düşmez kalkmaz.

— Eveeet... Biz düştük şimdicik öyle ya... Düştük teker meker... Ama ben düşmanıma hiç bi şey demem, Cihangir oğlum... Has düşmanları koynumda beslemişim meğerse... Kim dersen... Alalım Zülfü namerdini... Ulan teres dese biri... Soyu so-pu belirsiz rezili sen neden alırsın maayetine... Adam mı yok, bu temeline tükürdüğüm Çorum'da?... Dilâver Paşanın Zülfü'ymüş,... Ulan Dilâver Paşa kodoşunun döl döş yoksunu kısır pezevenk olduğunu bilmeyen mi var? Cemile kahpesinin sonunda çocuğa kalması Dilâver paşa bunağından mı? «Bu Zülfünün babası, aslında, herifin delibaşısı ve de resmen cellâdı, Çingen Kara Cehennemdir» demedi miydi sana,

Çorumlunun künyesini tekmil, aklına yazmış Gâvur Ali?... Peki, bunu bilerekten Çingen tohumunu eve barka uğratmak neyin nesi? Ben de

126

gösterir, diye,im. YUeğeUnSÇsİngfdİr'Soy"hükmünü çağını ya n-apalun, C[A]Z T ?** °Sman al" Tüh Allah belânı vere Genc o   8pabm' haaa?"

benim emek,erime! yjAA/A- Wan yazık daldı. Surat, ,CüanmşZ Y a °İUP- a eün zibidisi nerden yLnimleS"mm dikeli... Ulan

Kara Abuzer, ettin Ta?a bİİ

rahmetli ninem? <<Bu

bütün üÇüncü Ordu m

demez miydi ? Neymiş,

Çamurdan olsuamuşf A1 f   olA6,

ordulara bedeldir» d rdi a[f «* bir yeğen,

*" -» derdi. BUnlar doÎf vbaakaUm bİr ** -si ç,

Çek yeğen olursa fa?]j Y ' >egen' ded<ğin ger-

bizim? Ulan «ni?... Ne derdi : baban, nerdeyse hıs»n edip çıkacak» sever, adam En

mı? Hayır, bu güvendiğimiz Emey

T AYoktur efendim Fmn Tenbihlemiştir VaH a E-ey ab,amı2ın suçu.

Eklesin haber   '   kasabaya inmesin hiç

127

eve» diyerek işi kısadan bitirmeli değil mıydı'. dünyada sarı altunla cilveli karıya dayanan memur olmaz, olsa da çoğunun yolu buralara düşmez» diyen kahpe... Neden göremedi şuncacık işi, kaç gündür?

— Yok ise efendim ortada korkulu bir işimiz... Yoktur, Allahıma şükür, bakarsan Çalık Kerim Ağamıza...

— Evet, orası da var! Pintidir bu benim Emey analığım az biraz... Durum-vaziyeti yufka gördüyse. «Yatsın aşağı biraz» demiştir. «Bebeleri duvar dibinde kalmadı ya» demiştir. Ulan kahpe, ne demektir «Biraz yatsın?» Kolaysa gel sen yat bakalım, rahmetli Kara Abuzer'in altına yatmağa benzer mi?

— Aman, diyelim «Şükür Allaha» Sülük Beyim,

atmadılar tangır mangır eşek cennetine... Bizim orada derler efendim «eşek cenneti», siz dersiniz mahpus damı... Ne dese iyi demincek Kara Hacı kebabı verirken... Demiştir, «Var bir siyaset oyunu bu Sülük Beyin işinde... Neden tutarlar Emniyette, atmazlar götürüp dama...»

— Dur oğlum! Essah!... Neyin nesidir peki? Ulan bizim aklımızı şeytan mı yelledi? Şuncacık şeyi çıkaramadık kaç gündür! Tamam, Kara Hacı teresi haklı... Tüh yüzümüze Cihangir can! Bunca yılın polisi olasın, surda bu kadar defter doldurasın... Biz resmen Yayla Padişahı olalım.... Besbelli...

— Nedir bellimiz efendim, çıkaramadık...

— Ayıp ettin... «Siyaset» demiş ya, Kara Hacı...

Tamam! Siyasettir bu... Bunların niyeti Çorum partisini çekip elimizden almak... «Gizli toplantılarda ne konuşur bu teresler» demekteydim. Demek, buymuş niyetleri... Bize karayı çalacaklar, hüküma-

meZ' çünkü birazi Auu 'j °aa Atatürk'ümüz, ur Paşamız, kulağı ' 1 yedi kat üstünden haberi olan ismet dediydim, «Nah dersiniz ya,

Değil imiş efendim, fettişi... »

biz ne biçim teres olalım ğimiz partimizi Senin gibi Ama dedimdi Cevdet bir bir... «Slrasızdır b dedimdi, «Biz bunun «I ürürüz» dedirndi; rezillerin zaptolacağı *eye Ankara'da oturan neden afal erdiremez?» m* kalabhk

"wı Jvenan, emek verdi-

böyle olacağa değişimi arkadaş

yÜZe <<Şuncac>k

de

dedİmdi-

Ş de' «ö- yedi kat altından oluriad, bu işi?>> Sonunda <Heyvah'

• "*"* yerden" ımız müfettişler mü-

Bey

129

SAÜ Mküm-ai; müfettişe kötü» demek-Ay m Askeriyenin müfetüŞi oldu mu yarın obur gün beni çıktı bil, alçak Cihanglr bdta dz Hac, Kenan Efendi dümbüğünü buraya tıkıldı bil! Ulan SZ şarap fesini... Doldur teres... Konuk bakım!

A£hkah patlattı ki, Çorum Emmyetinin \ kalem odasında bütün camlar zmgırdadı.

Mayısın ilk haftası olduğu halde sıcak apansız bastırmış, ikindiye doğru, Yayla Padişahı Sülük Beyi adamakıllı bunaltmıştı.

— Yahu nedir, Pomak Cihangir, hani bizim Ço-rum'umuzun dünyayı sele veren kırkikindi yağmurları? Hani damlarımızda kiremit komayan ikindi esintimiz? Ben bittim kardaş!...

— Eser Sülük Beyim yavaş yavaş... Gelmemiştir saati... Salmıştır sıcakları ki, Allahımız kurban olduğum, pişirsin ekinlerimizi, sebzevatı...

— Ulan. sebzevattan önce biz piştik. Taze çay nerdehani? Seğirt! Kahveci olacak namussuz demliğinden, fincanından başlatmasın...

Pomak Polis Cihangir'in gitmesiyle gelmesi bir oldu. Gözleri parlıyor, hırıl hırıl soluyordu:

— Aman Sülük Beyim... Hazırlanasm efendim, sorgumuz vardır zere... Dardır zamanlarımız... Gelir müfettişler müfettişi beyimiz...

— Deme! Ulan essah mı? Yakayı sıyırdık desene... Burda mı soracakmış soracaklarını?...

— Hazır eder odacılar bitişiği... Demiştir kom-

r «,,uiua. vcuuiiş, gördün mü, Cihangir can! Demedim mi sana, benim düşlerim çıkar.

Denemişim, düşümde deve gördüm mü, ferahlarım ben... Çünkü deve mübarek hayvandır, kara sığıra benzemez. Arabistan hayvanı, bildiğin hacı... Hacı, dedimse, Kenan Dümbüğü gibi uydurma hacı değil.. Gerçek hacı... Koca peygamber, Mekke'de bunalıp Medine'ye can atınca n'oldu bakalım? Medine'li yoluna çıktı ki, evine kondura... Şaka değil, son halk peygamberini konduracaksın. Kimin evine inerse, kıyamete kadar yaşadı ve de öte dünyayı kurtardı. «Sana konacak, bana konacak» diye az kaldı ki, Me-dinelinin arasına kan düşe... N'aptı o zaman, kurban olduğum, Muhammed Mustafa ? «Savulun, değmeyin, devem bilir» dedi. Deve kimin evi önünde ıharsa oraya konacak! Mübarek hayvan' bir zaman dolaştı Medine'yi keyfince sürdü gitti bir boş arsaya çöktü. Boş arsaya çökmesi, Medineli arasına haset düşürmeyecek...

— Vay ki efendim, yamaaan!

— Ne sandım oğlum... Sınamışım şuncacıktan... Deve gördüm mü, yokuştaki işlerim, düze çıkıverir.

Sülük Bey bunları söylerken odada telâşla dolanıyor, bir yandan gömleğinin kollarını indirip bir yandan düğmeleri iliklemeye çabalıyordu.

— Nedir bugün günlerden?Pazartesi mi?Tamam! Sınamışım... Pazartesi benim işim işdir.

Toprak tutsam altun olur. Ulan namussuz Hacı Kenan, n'olacak peki şimdicik?... Nah buraya kadardır senin düzenlediğin kararlama... Şuncacık utanması olsa, bu herif kendini aşmalı değil mi? Ya da, dükkânı, ardiyeyi kapatıp göçüp gitmeli değil mi ? Aklı varsa gitmeli de, kopasıca boynunu pençemden alabilmeli...

131

İLİ

ıı

ar mism sawuian *~-

Nedir? Ne aleti?-»

AbA £*

gibi bir kah-

şuncacik cı-

aman

patlattı--usturasl aman 2**»» *»d askeriyedir,

. Ayrıca dığı zaman,

132

. A« JVV-C UI YERAEN ÖĞRENMEDIK, AKLIMIZDAN BILDIK.

— Aklınızdan demek... Otur bakalım.

Sülük Bey, oturdu. Bir an pirelenmişti ama, vesveseyi çabuk attı yüreğinden... «Memur kısmı senden yanaysa böyle surat asar, dahası, bağırır bile hiç yoktan Akıllı herif, memur takımının yılışığından ürkmeli, hele ki, cıvığından... Çünkü düşmanlığı belirtisidir memurun yumuşaklığı, çifteleyeceği belirtisidir.»

Müfettiş Kara Abuzer'le Sülük oğlu hakkında gerek poliste, gerek candarmayla millî emniyette bulunan bütün raporların özetlerini hazırlatmış, ilk soruları bunlardan çıkartmıştı. Sülük Beyi çağırdığı zaman bu özetin sonunu, herifin kişi özelliğini anlatan parçayı bitirmek üzereydi. «... olup kasıntılı görünürse de çabuk yılgmlaşır. Korkak olduğundan cesur görünmeye çabalar. Memurlarla hemen senli benli olmayı becerir. Bunun yolunu daha ilk sözlerde belden aşağı ayıp hikâyeler anlatmakta bulmuştur. Kolayca rüşvet teklif eder, gerekirse kadınlı oğlanlı toplantılar düzenler. Söktüremezse iftiralar atarak doğru memurları başka yerlere göndermeye çalışır. Hiç bir cinsel tutkusu yoktur. Paraya da pek önem vermez. Köylüleri idare etmesini bilir. Kendisine taktığı Yayla Padişahı namını sürdürmekten, bununla babasına takılan kötü adı silmekten başka bir ciddî isteği yok gibiyken son zamanlarda mem- ,J| leketin soylu zenginleriyle aşık atmaya kalkmış, iş-, m lerini bozarak millî servetin çarçur edilmesine sebep olmuştur. Gittikçe saldırganlığı artmakta, kabalaşmaktadır.»

— Adın ne ?

— Sülük mü? Asıl adımız Selâmet'tir. Sülük demişler bebeliğimizde, Sülük kalmış...

— Doğum tarihi?

— Tarihini bilmem... Yaş: Kırk yedi...

— Kırk yedi... -Biraz düşündü-: Demek bin sekiz yüz doksan doğumlusun. Doğum yeri?

— Elâziz...

— Cinsin? Milliyetini sordum.

— Müslümanız elhamdülillah Müfettiş bey... Yoksa gâvur mu yazmışlar iftira dilekçesine ?

— Dinini sormadım... Hangi millettensin?

— Türk'üm Allahıma şükür özbeöz...

— Türk mü? Bak burda Kürt yazılı...

— Kim yazmışsa halt etmiş, burdan dışarı....

Dilekçeye mi yazmışlar?

— Baban buraya geldiğinde Türkçe bilmezmiş...

— Bilmez mi ? Domuz gibi bilirdi. Bilmezliğe vurması, Çorumluyla gönül eğlemek için...

— Nasıl gönül eglemekmiş bu? Neden? Maksadı ne?

— Kurnaz adamdı benim rahmetli babam Müfettiş Bey... Gurbet yerde barınmak istersen kendini düşkün göstereceksin.

— Burdaki lâkabı neydi babanın?

— Kara Abuzer...

— Başka?

— Ne başkası? .

— Eşkıya Musa Çavuş asılırken ne diye bağırmış babana?

— Eşkıya Musa Çavuş mu? «Asılırken» dedin ya, Müfettiş Bey, adamın asılırken bağırdığı söz hesaba alınmaz.

— Bu ne edepsiz laf... Bunu da mı yazmışlar it-tira dilekçemize ?

— Eşkıya Musa Çavuş asılırken «Kodoş Abuzer» diye bağırmış... Kendisini parasına konmak için tutturduğunu bağırmış... parayla kurtarırım dediği halde, oralı olmamış...

Sizin ilk zenginliğiniz, Eşkıya Musa Çavuşun soygunlardan topladığı altunlar-mış-.-

— Yok öyle şey Müfettiş Bey... İnandın mı? Eşkıyada altun n'arasm? Olsa da, eşkıya kısmı, bilmediği tanımadığı adama şu kadar altunu güvenir de bırakır mı ?

— Yatağı olunca neden bırakmasın?.. -Elini kaldırıp Sülük Beyi susturdu-: Demek Kürt olduğunu inkâr ediyorsun?

— İnkâr nasıl bir söz gerçeği olmayınca?.. Müfettiş kâğıtları biraz karıştırdı. Aradığını bulup sordu:

— Laf arasında «Kürt olsun da çamurdan olsun» sözünü kullanır miydin?

— N'olmuş ?

— «Kürtlükte kahpelik yok» sözünü... «BizKür-düz arslanız» sözünü?

— Aman beyim, bunlar şaka... Bunları biz... Ulan nedir? Bu nasıl bir iftira dilekçesi alçaklar!.. Doğrusu Müfettiş Bey, benim babam göçebe Türküdür. Anamız Kurttur bizim!

— Gördün mü? İşte Kürtlük varmış...

— Ne demek? Osmanlıda adamı baba soyundan ffiı sayarlar, ana soyundan mı? Benim bildiğim ana soyu sayılsa, Türkiye'de Türk kalmaz.

— 1925'de nerdeydin?

;n

1925 yılında Diyarbakır'a Lice'ye Hani'ye gittin mi?

— Diyarbakır'ı anladık! Ötekiler nerenin toprağı?

— Bilmezden gelmenin hiç bir faydası yok... Bunlar Kürdistanda değil mi?

— Olmakla? Adını senden duydum siftah Müfettiş Bey, 1925'de oralara gitmediğim gibi, ömrümde Kayseri'den öteye geçmedim. N'olmuş?..

— Nerde yaptın askerliği ?

— Askerliği... Biz göçmen olduğumuzdan... Bizi askere almadı, rahmet olsun canına, Enver Paşa efendimiz... Askere almadı da, karının koynunda mı yattık? Hayır, milis askerine soyunduk. Allahıma şükür hükümatımıza çok yararlıklar gösterdik. Seferberliğin amansızlığmda... Vızır vızır ekin taşıdık Su-şehri'ndeki ordumuza... Sözüm burdan dışarı eşek kervanlarıyle ekinler

ki, askeriye deppoyları dolusu... Vehip Paşayı bildin mi Müfettiş Bey, gölgesi düştüğü yeri çiğneyenlerin ağzına kurşun dolduran arslan Vehip Paşamızı? Biz Vehip Paşa'dan çok afe-rinler aldık. Savaş madalyası da yazılmıştı bize ama, bilmem nerde kaldı?

— Bak, burda öyle demiyorlar. Ekinleri burdan tamam alır, yolda yarısını, şu kadar paraya satar kalanın içine toprak doldururmuşsun,,.

— Kim? Biz mi? Sözüm senden dışarda halt etmiş onu yazan her kimse Müfettiş Bey! Nah iftira olduğu bundan belli... Gelsin teres, yiğitse yüzüme desin... Çorumlu tanıktır ki, yediden yetmişe... Bizim çok yararlığımız dokunmuştur milis askerliğimizde... Hükümatımızm defterinde kayıtlar, vardır. Biz başa çıkardık, buranın Ermeni kırımını hiç sı-

öyle ya, binbaşı paşası Yakup Cemil Beyi ?

— Ermeni kırımında kendi elinle adam kestin mi hiç ? Kaç kişi kestin ? Kaç, erkek, kaçı kadın, kaçı çocuk, kaç, yaşlı ?

•— Çoook...

— Çok... -Müfettiş acele bişeyler yazdı-: Sayısı belli değil mi bu çokluğun ? Üç mü, beş mi, on mu, daha mı çok?

İş yazıya dökülünce Sülük Bey eskiden beri pi-relenirdi. Gene ürktü, sıyrılmak için yılıştı:

— Sayısı mı olur gâvurun, Kırım sırasında Müfettiş Bey?... Bize sayıyla vermediler ki... -Müfettişin suratı büsbütün asılınca Sülük telâşlandı-: Hükümatımızın emriyle girdik biz bu işe Beyim, Yakup Cemil Beyin zorlamasıyle...

— İstanbul'a gittin mi hiç?

— Çoook... N'olmuş?

— Ne zaman gittin? Hürriyette gittin mi? 31 Martta filan?

•— 31 Mart?... -Sülük, Müfettişin neyi sorduğunu anlayamamıştı. Biraz şaşkın karşıladı-: Son gideli üç dört y,l oldu Müfettiş Bey, tarihi aklımdan çıkmış.. Bi şey mi olmuş bu 31 martta?... .Dilekçede bize mi yüklemekte teresler?

— Anlamazdan gelmekle bir şey kazanamazsın-Dediğim 31 Mart, yobaz ayaklanması... Hani Hürriyeti ortadan kaldıracaklardı da Abdülhamit'in istipdadın, geri getireceklerdi...

— Şu mesele... Yok beyim, o sıra biz Ankara'yı bile bilmezdik. Nerde kalmış İstanbul... Burdan İstanbul'a o sıralar, askeriye paşaları, orduyla gitmeyi göze alamazdı yolda soyuluruz diyerek...

— Nah yalanlığı çıktı meydana... Ben kudurmuş muyum ki, durduğum yerde, zor emri olmadan o sıralar istanbul'a gidimkâr olayım.

— Neden?

— Nedeni var mı beyim, o sıra İstanbullu yediden yetmişe acından ölmekte değil mi?

— Hele hele! Ya biz doğrusunu biliyorsak?... Ya burda hepsi yazılıysa?... Yakup Cemil Bey kâğıt yazıp çağırmadı mı? Gidip bulmadın mı? Seni bir otele yerleştirmedi mi? Hadi söyle doğrusunu Sülük Bey, bizi uğraştırma?

— Yalan oh beyim!... Bizim istanbul'a ilk gidişimiz, Hacı Kenan Dümbüğüyle birliktedir ve de Cumhuriyetimizin onuncu yıl bayramındadır. Çağır alçağı sor! Sirkeci oteline kendi götürdü «Aman yiter mitersin Sülük yeğenim, bensiz kapıdan bakma» diye tenbihledi. Aklımda yanlış kalmadıysa, beyim, o sıra kurşuna dizilmişti çoktan fıkara Yakup Cemil Paşa efendimiz...

Nah, iftira olduğu besbelli bunun...

t İftira olmaya iftira ama, bu yalandan ne umdu da di- lekçeye yazdırdı Hacı Kenan olacak Dümbük?... I — Demek inkâr ediyorsun, 1917'de İstanbul'a

gidip Meserret otelinde kaldığını?

—• Aman beyim, yalanın inkârı mı olur ? Benim aklım karıştı oh beyim, hele dur ki... Bunları bu herif neden yazdırmış? Şaşırttı desem... Bak Müfettiş Bey, geçmişi kurcalamaktan bunlar bişey elde edemezler. Bunların niyeti, bizi Halk Partimizden sürüp çıkarmak... Yeni başkanımızın acemiliğinden yararlanıp bunca yıllık mebusanlarımızm yerine kendi adamlarını dikmek...

— Buraları sonra söylersin! Şimdi doğru cevap

t.i

~.İU i -umu», leıaşıa

vakit kazanmaya çalışıyordu. Hendek Çerkezlerinden önce Bafra'yla tütün kaçakçılığı işi yaparken birkaç icaptan tanımıştı ama bunların içinde Yahya adında biri var mıydı, unutmuş gitmişti-: Yahya Kaptan... Kaptan

takımından kimseyi tanımam Müfettiş Bey, yalı boyu adamını ben hiç tanımam. Denizi istanbul'a gidişimde gördüm.

— Yahya Kaptan deniz kaptanı değil... Çete reisi... Eşkıya...

— Eşkıya... Bizim buralarda mı gezinirmiş? Yanlışlık olmalı! Bizim buralarda Musa Çavuş rezili vardı, Eğri Ahmet vardı, Aynacının uşakları vardı.

— Onlara sonra geleceğiz. Yahya Kaptanı söyle! Tanırsın değ il mi ?

— Yahya Kaptan olmayacak oh beyim, Musa Çavuş olmasın ?

— Hayır... Bu Yahya Kaptan, Yakup Cemil'le beraber hükümeti basıp Enver Paşa'yı öldürecekti. Sen de varmışsın bu işde...

— Ben... Bu işde... Aman beyim, böyle bir işde benim gibi köpek... Enver Paşa gibi gölgeli bir paşamızı ve de halife damadı paşamızı öldürmek bizim-ne ağzımıza? Bizim gibi köpek.... Hâşâ kabul etmem. İftiradır, bellidir. Bütün Çorumlu tanıktır oh beyim... Şuncacık bebeklere sorsan beni bilir. Aslına bakarsan benim yüreğim gayetle yufkadır. Müfettiş Beyim... Biz evde tavuk bile kesemeyiz. Avda bile kuşa tavşana bıçak süremem ben...

— Hani çok gâvur öldürmüştün ?

— Halt ettik beyim... Yalandır şart olsun...

— Bak burda ne yazıyor! -Kâğıtları biraz süzdü-: Yakup Cemil burada bir sana açılmış... Seni 139

— Ermeni kırımı gazisi olmaya özendik oh beyim, yalandan az biraz kasılalım dedik. Vatan kurtarma işidir denildi şimdiye kadar... Kapı gibi yaldızlı takdirname alanlar oldu. Aslında bizi kendimize bıraksalar hiç gitmezdik beyim... Milis komutanlığına aslında, Yakup Cemil Bey, Hacı Kenan alçağını dikti. Bizim Ermeni kırımına gitmemiz, Hacı Kenan alçağının pala bıçağı korkusundandır. Böğrümüze pala bıçağını dürterekten aldı gitti bizi, pala bıçağının tersini sırtımızda gümületerekten aldı gitti.

Hayır, kabul etmem, Çorumlu tanıktır. Bugünden tezi yok tanıklarımı dinlememiş olmaz Müfettiş Bey... Dinle ki tanıkları bir... Bu Ermeni kırımı gündüz olmuştur beyim, kasabanın ortasında olmuştur. Kim başı çekti, kim gönüllü gitti, kim zorla sürütülerek götürüldü, bilen sağdır Allahıma şükür.. Tanığı çoktur, kıyamet gibidir. Aslına bakarsan biz yalan söyleyip kendimize iftira ettik bu işde, şimdiye dek... Bizimkisi, bildiğin konuk eğlendirmektir. Kimi zaman sordular söyledik, kimi zaman lafın yeri geldi, gazi olduğumuzla öğünelim diye söyledik. Bunca Vali Bey geldi geçti, Mutasarrıf... Ceza reisleri... Paşalar bile geldi geçti bizim yaylamız, dan... Hepsi «Aferin» dedi Müfettiş Bey, «Hele

arslana... Vatan sana borçludur» diyerekten sırtımızı sıvazlayanlar oldu ki... Biz yalanı söyledik gezdik, eşekliğimizden sözüm burdan dışarı... Oysa bizi bu işe

Kirkor emmisini kestirmek için bulaştırdı Çakır Kâhyaların namussuz Hacı Kenan...

— Kirkor emmisi ne demek? Ermenilik var mı Hacı Kenan efendilerde ?

— Ermeniliği bilmem, her çeşit gâvurluk vardır.

-_o—a *uii giui anoaoıydı

]ci, kardaştan ileri... Bu Kenan rezili «Kirkor emmi» derdi, harçlığı ondan alırdı. Sonunda, dede mirasını kumara basıp hasır üstünde kaldığı sıra yetişti bu Ermeni kırımı... Şimdiki variyeti Kirkor emmisinin malıdır. Bizi aldı gitti ki,Kirkor'u keselim de malı mülkü gömülü altunları buna kalsın. Ben yapamadım. -Müfettişin yazdığını farkedince durakladı. Birden telâşlanmış, yüreğinin derinlerinde dehşete yakın bir korku kabarıp mide bulantısı gibi boğazına sarılmıştı. Elinde olmadan yalvardı-: Dur, ayaklarını öpeyim, Müfettiş Bey! Yazma dur! Aklım karıştı benim! Evet biz zor ile gittik. Elimize, hâşâ, kan bulaştırmadık. Senin gibi büyük memurlarımızın «Afferin» diyerek sırtımızı sıvazladıklarından öğünür olduk, yok yere... Yüreğimiz yufkadır bizim. Sil yazdıklarını oh beyim!... Kirkor çorbacıyı aslında, tütün kaçakçısı Gâvur Ali kesti.Şu kadar altun bahşiş aldı,Hacı Kenan dümbüğün-den... Aslında Mekke hacısı bile değildir bu dümbük Kenan... Seferberliğin eşek kervanı hacısı dır. El şeyiyle gerdeğe girme

hesabı... Kırım günü bizi kan tuttu beyim, müfettişe yalan olmaz, o zamandan beri erkekliğimiz de az biraz kıtçadır bizim... Fazladan sara illetine uğradık biz... Sizde sara derler, biz burda cin tutma deriz. Canımız biraz sıkıl-

sa, ağzımız köpürür soluğumuzu tıkamacasına... Düşüp bayıldığımız olur. Adam kesmek bizim ne ağzımıza?... Ben o gün çok Ermeni kız kurtardım, laf aramızda... Çorumlu tamktır ve de kızların ikisi sağdır. Kız kurtardık dedimse, kolay belleme... Canavar ağzından kuzu almak da öyle değil... Biz beyim...

başlamıştı. «ıuu nn«u -_

mi kendine edeceğini... Diyelim adam kesmediğin essah... Karıyı kızı neden kurcalarsın namussuz... Bu kez ırza geçmekten... Hemi de bunun yalanı yok! Tüh Allah belânı vere!...»

— Beyim... Bu temeline tükürdüğüm Çorum'da bizim kıyamet kadar düşmanımız vardır. İstemezimiz vardır ki, variyetimizi çekemeyenimiz pek çoktur. Tanıklarımı dinlememiş hiç olmaz!

— Dinlenecek... Sırasıyle... Şimdi söyle bakalım Çapanoğlu ayaklanmasında jıeler yaptın? Kimlerle birliktin?

— Çapanoğlu mu ? Evet, bunlar ayaklandı, Müfettiş Bey, Kuvâyı Milliye zamanı... Biz yayladaydık Müfettiş Bey, duymamla ata hoplayıp kasabaya yetiştim, yetişmemle onu gördüm ki, sağ olsun ars-lan mutasarrıfımız Cemal Bardakçı Beyimiz elinde

< filintası, telgrafhanenin önünde tabanı yanmış... ars-> lan gibi kükreyerekten dolanmakta... Beni görmesiyle... «Tam sırasında yetiştin, Hızır peygamber misin Sülük Bey, benim şimdi senin gibi yüreği dört yüz okka barut dolu yiğitlere ihtiyacım var» dedi. «Nedir, n'olmuş? Sıkılma Mutasarrıf Bey, bir ölüme çare yoktur bu dünyada! Emret!» dedim. Meğer...

— Meğer Ziraat Bankasından para çekecekmiş de emir olmadığından memur vermiyorlarmış... Sen gittin, zorla, silâh çekerek aldın. Karşılığında bir kâğıt bıraktın mührünü basıp... «Hükümetimiz vermezse ben öderim» diyerek öyle mi?

— Tamam! Babana rahmet Müfettiş Bey, yanımızda miydin herif ? Yoksa, Cemal Bardakçı Bey mi söyledi?

142

— JNe gibi, aman Beyim, iftiradır. Çorumlu yediden yetmişe...

— Evet tanık... Doktor AtıfJa Kadifeoğlu Ab-bas'tan epey para almış baban... Bildin mi bunları?

— Hayır... Bilemem. Geçmiş gün... -Sülük zorla yutkundu, gülmeye çalıştı-: Babamız Kara Abuzer Ağa, gel-git akıllıydı Beyim, ayrıca şaşkındı birazcık... Almışsa, benim haberim yoktur. N'apmış bu dediğin herifler her kimlerse?...

— Unuttun demek ? Padişah taraflısı değil miydi bunlar? Mustafa Kemal Paşaya Ankara'daki Kuvâyı Milliyecilere «Kongreciler... Farmasyonlar... Devlet millet düşmanları... İttihatçı gâvurları... Halife, padişah hainleri» demiyorlar mıydı?

— Vay teresler...

— Hatırladın mı ?

— Nesini hatırlayım Müfettiş Bey, o sıra buralarda rezil mi ararsın, akılsız fikirsiz?...

—Evet... Bak burda ne diyor? Çapanlar Alaca' yi alınca buradan bir mektup gitmiş Çapanoğlu Ha-lit Beye... Hatırladın mı?

— Mektup mu ? Kim yazmış ? Hayır... İftiradır Müfettiş Bey! Kabul etmem! İftiralığı surdan belli ki... Benim okumam yazmam hiç yoktur. Fazladan yanımda bi şey okusalar hiç kulak asmam. Başım ağrır çünkü...

— Ya altında mührün varsa ?

— Yalandır. Kazdırmıştır biri bir mühür...

— Mektupta ne yazılı olduğunu sormadın! Biliyor musun yoksa?

— Kabul etmem! Hâşâ! Bizim Gazi Atatürk'ümüze bağlılığımız, tarih kitaplarımızda yazılıdır.

143 111! '11

lanın vaiu.il «V!, a_

larım vardır. -Belli ki boğazı kurumuştu. Yutkun. 11 maya çabalıyordu-: Ne yazıhymış?... Yalandır ya... I Anlayalım bakalım nasıl bir yalan?... 1

— Yalanı Sülük Bey, mektup şöyle diyor: «Çapanoğlu Halit Beye, babam yerinde Çapanoğlu Halit Beye, aman Alaca'da hiç duraklamadan acele sürüp Çorum'a yetişesiniz. Ankara'dan emir gelmiştir mutasarrıfa, Ankara'daki vatan ve millet haymları, halifemiz padişahımız düşmanları ve de İttihatçı gâvurları, Selanik dönmeleri ve de Frenk dölü farmasonlar, «Ziraat Bankalarındaki paraları acele gönderin» diye tel çektiler. Salt Çorum bankasında beş yüz bin lira vardır. İskilip, Sungurlu, Osmancık, Mecitözü şube. lerindekiler de cabasıdır. Aman Halit Bey babacığım, fırtına gibi belki gökten çakan şimşek gibi yetişesin Gün bugündür. Çorumlu bizdendir. Mahpus da-mmdaki üç yüz arslan, yolunu gözleyerek gemlerini gevelemektedir. Kışlada asker, hükümatta adam yoktur. Silâh cephane dersen hiç yoktur. Burada biz kırk zeybekle yolunu gözlemekteyiz. Bilesin, mührümüze güvenesin. Oğlun yerinde Kara Abuzer'in Sülük Bey oğlunuz.» -Müfettiş bir zaman Sülük Beye düşmanca baktı-: Ne dersin Sülük Bey, hepsi yalandı, iftiraydı, ya bu da mı yalan, iftira ?

— Besbelli efendim!... Biz o sıra baba sopası altında debelenmekteydik. Böyle bir mektup yazılacak-sa Çorum gibi dişli bir kasabada bizim gibi gurbetten savrulmuş itlere mi düşer? O sıra biz adam sırasında mıyız? Çapanoğlu Halit Bey kim, biz kim? N'ağzı-mıza bizim Çapanoğullarına kâğıt yazmak? Salt bu haddimizi bilmezliğimizden asardı Çapanoğlu bizi. • • — Mühür?...

_T „„_,, avamım oıımez değilsin ya, çok tüccar

batmıştır bu mühür meselesinden, çok adam da asılıp tatlı candan olmuştur. Benim bildiğim, bu Halit Bey tutulup asıldı. Kâğıtlarının hep ele geçtiği meydanda... Bu mektup bizim olsa, hükümatımız yakamaza yapışmaz mıydı mesele tazeyken?... Bizi tutup asmaz mıydı, güzelce? Neden asmamış bakalım?

— Bir zaman kaçıp saklanmışsın, sonra da para gücüyle evrakı hasıraltı ettirmişsin.

— Bu nasıl bir paraymış ki, idamlık işi kiille-iniş? Bunlar nasıl korkmaz memurlarmış ki, böyle bir işde paraya el sürebilmişler ?

— Orasını ben bilmem. Çağın karışıklığına güvendiler herhalde... Çıkan aflara güvendiler.

Ayrıca eşkıya yataklığı ettiğinizden kasabalıyı, köylüyü yıl-dırmışsınız. Raporlar var burda...

— Tobe Müfettiş Bey... Biz kaç paralık köpeğiz ki...

— Böyle demiyordun ama, yakan ele geçmeden...

— Haddimizi biliriz Müfettiş Bey, sayende biz...

— Devletin büyük memurlarına valilerine sövmek haddini bilmek midir? Mebus beylere bile sö -vermişsin sarhoş olup...

— Hâşâ... Kabul etmem! Yiğitseler gelip yüzüme söylesinler.

— «Teresler» demez miydin hiç ?

— Teres mi? Aman Beyim, teres deyince... Teres bizim dil pelesengimizdir Müfettiş Bey, sor da bak! Çorumlu yediden yetmişe tanıktır. Biz teres'i kötülüğe söylemeziz... Şundan belli ki

biz sırasında indimize de teres der geçeriz.

— Kendine başka, mebuslara, hükümet büyükanne söylemek başka!

145

teresin başkası mı olurmuş; IVO.»»»A*,..A .... «Teres dedi bize» diyerekten?.. Hayır kabul etmem! Hükümatımıza karşı boynumuz kıldan incedir bizim... Çünkü hükümatımız bizim hükümatımızdır Allahıma şükür... Biz Halk Partimizin birinciye değilse de ikinciye üçüncüye gelen üyesiyiz ki, sırasında uğruna can baş verir üyesiyiz.

— Partisine can baş veren adam, Fethi Beyin Serbest Partisi çıkınca el altından para toplar mı, cebinden binlerce lira bağışlar mı?

— Yalan! Tüm yalan!... Töbe yalan!... Tanık isterim. Hemi de yalancı tanık değil... Çorum'un belli başlılarından tanık... Halk Partimizin kapı iti olduğumuzu bilmeyen yoktur burda, Müfettiş Bey, aman ayaklarını öpeyim, benim işimi derinden incele... Benim düşmanlarım vardır ki, şeytanın güç yetire-meyeceği, fetvaz düşmanlarım vardır. Aman Müfettiş Bey ben ismet Paşah olduğumdan iftiraya uğramaktayım. Gerçek askeriye paşası İsmet înönü paşamızdan yana... -Bir an kendini sıkıp gözyaşı dökerek ağlamanın yeri gelip gelmediğini kestirmeye çalıştı. Herifin sorguyu bitirdiğini nasılsa sezip başka sorguya bırakmayı uygun gördü-: Dünya durdukça dursun İsmet Paşamız... Nah Çorumlu tanıktır, bak ne dedim, başbakanlıktan düştüğünü...

— Suuuusss! Düşme yok!...

— Evet... Ben de öyle dedim, Müfettiş Bey, «Hayır düşme yoktur, yakında geçip yerine oturacaktır...»

— Sus dedim... Karıştırma... Bugünlük bu kadar... -Sülük kalkınca telâşla elini salladı-: Otur. Otur dedim! -Bir küçük kâğıda acele bişeyler yazdı. zile bastı, giren komser muavinine kâğıdı uzattı-: Ge-

.,„ — yA guıuisem Ditınrım! -Sülük'e döndü-: Beni iyi dinleyin Sülük Bey! Gördünüz

anladınız. Biz her şeyi biliyoruz. Cahil adamsın, akim ermedi. Kandırıldın. Yarma kadar d üşünme fırsatı veriyorum sana... Düşün taşın, inkâr boşunadır. Durumunu büsbütün ağırlaştırırsın. Yürekten pişmanlık duyduğuna inanılırsa... Doğruyu hiç bir şey saklamadan olduğu gibi söylersen, bizi boşuna uğraştırmazsan, hakkında hayırlı olur.

— Hangi işin doğrusu Müfettiş Bey ? Bunda iş miş yoktur, düpedüz iftiradır. Hangi iş, ayaklarını öpeyim!

— Hangi iş olduğunu sen benden iyi bilirsin Sülük Bey! Bak sana insanca bir öğüt: Biz her şeyi biliyoruz. Sen de neyi bildiğimizi biliyorsun! Kendiliğinden pişmanlık duyar, bizi uğraştırmazsan, tutanağı ona göre yazarım.

Sülük yumruklarını göğsüne bastırmış anlamaya çalışıyordu. Gene boğazı kurumuş, dili ağzında dönmez olmuştu. Bir şey diyeceği sırada komser muavini girdi, boyun kırdı:

— Tamamdır efendim!

— İyi... -Müfettiş, Sülük Beye döndü-: Hadi git! Yarma kadar düşün! Yarından sonra pişmanlık fayda vermez.

Sülük, yığıldığı iskemleden kalkabilmek için iki kez yekindi.

Yayla Padişahı Sülük Bey, dışarı çıktığı zaman sorgu iyi geçmiş gibi rastladıklarına sırıtmaya çaba- jj lamıştı ama, hakçası sersemlemişti adamakıllı. Oda kapısı kapanınca dönmeden konuştu:

— Yarına kaldı yolculuk oğlum Pomak Cihangir... Bu gece de sana konuğuz, görelim nasıl ağırlar-

madiği bir polisle Karşuaşım-a. m,.«.....

teres Pomak!

— Ağzım topla! Devletin memuruna teres diyemezsin !

— Diyemez miyim?

— Diyemezsin, haddini bil!

Oğlan al yanaklıydı. Polis okulunu yeni bitirenlerden olmalıydı. Sarhoş başkomser, «Üç dört acemi gelecek, bakalım nasıl alıştıracağız adama» demişti. «Teres diyemezmişiz! Yahu memur milletine n'oldu apansız?... Teres lafına neden kızdılar bunlar?» Lahavle anlamına başını

sallayarak gülmeye çalıştı:

— Biz de, «teres» demeyiveririz bundan böyle. oğlum!...

— Oğlum da diyemezsin! Ben senin oğlun değilim. — Pardon yav... Pardon memur bey. adını bağışla ki hele...

— Adım,.. Haydar Kaya...

— Ne kadar iyiymiş... Haydar arslan demektir.

Nerde Cihangir bey?

— Yok Cihangir mihangir... N'olacak?

— Olacağı yav... Memur bey, biz buraya gelirken üstümüze yeterince para almamışız. Pomak Cihangir de... Bey... Esnafımızı bilir. Tütüncüden tütün, kebapçıdan kebap, kahveciden kahvemizi kapar gelirdi parasız marasız! Sen bunu yapabilir misin?

— Sormadan olmaz!

— Gördün mü? «Hayvanlar koklaşaraktan, âdem-

oğulları konuşaraktan» denilmiştir. Bana kızdın ama. gördün mü. konuşmamız iyi oldu. Hadi hopla, danışacağın yere danış da, bizim tütüncü Battal teresinden beş on paket Serkil cıgarası kap gel... Kebapçı Kara Hacı dümbüğüne uğra, yeterince kebap,

Oğlan çalımla çıktı, fazladan kapıyı şarkadak kitledi. «Vay tüysüz teres vay! Ulan sen tutuklu değildin, dünyada dikili ağacın da yok, bırakıp savuş-mazsın da, biz Yayla Padişahlığımızla ve de bunca variyetimizle nereye savuşuruz alçak...» Bir an Pomak Polis Cihangir'in değiştirilmesine canı sıkıldıysa da' biraz düşünüp memnun oldu. Bunca yıllık Pomak Cihangir'e canının sıkkınlığını belli etmemek güç olacaktı. Bir de elin sefil Pomağma keyifli görünmeğe çalışacak sırası değildi. İki parmağıyle iki yandan çenesini kaşıyarak dolaşmaya başladı. «N'aramaktalar bunlar bizden yahu? Neyi yitirdi de bizden aramakta bu yeni hükümatımız? Askeriye millî emniyetinin askerden başıbozuğa soyunmuş müfettişi sert ki barut... Hemi de barutluğu bildiğimiz rüşvetçi memurun kese ağzı açmaya kullandığı cıvık sertlik değil! Nedir peki? Asker oldu mu, bu herif ismet Paşamızı tutacak değil mi ister istemez ? Bunu bu yaşta emekliye ayırdılar da kızıp mızıp başıbozuk paşamız Celâl Bayar efendimizden yana mı geçmiş? Olur olur. Dünyadır. Peki böylesini bizim mebusanlanmız neden seçip saldılar buraya ? Ulan güvendiğimiz dağlara kar mı yağdı sakın!... Vay başıma! Hani «Bayraktar değişmesidir. Yorulmuştur. Bayrağı, ilk omuzlayışta bizim leşimize basarak mı gezdirecek bu te... Höst oğlum sen bu teres lafıyla resmen başını derde salacaksın... Töbe tö-be! Ya biz neyi alıp verememekteyiz yeni başvekilimizden? Ulan İsmet Paşadan yanayız dedikse, ipe gidene kadar demedik!... Ulan sefil Sülük, sen mi bilirsin bayrağı kimin omuzlayacağını, Gazi Atatürk'ümüz mü bilir? Ne denilmiştir, teres, «Gelen beyim giden paşam» denilmemiş midir? Buyur bakalım! Vay ba-

dağbaşı olup adamlıktan çıktık, adam gibi sezinlemeyi yitirdik.» diyelim, ya Narlıca'nın Çalık Kerim Ağasına n'oldu? Esintiden geçtim, hiç esintisizlikten hiyle kapan terese «Aldırmaaa...

İsmet Paşamıza bu sıra hiç bi şey olabilemez! Neden mi. akılsız Sülük, şundan ki, hiç olabilemez de ondan... Hayır senden gizlimiz yok ama gerekmez Sülük oğlum, şundan gerekmez ki, bize bu meselede yemin verdirilmiştir.» diye-rekten kasddıydı alçak... Kötü Çalığa yemin verdiren bize verdirmemiş gibisine... Sakladığı Gazi Atatürk' ümüzün az biraz marazlanması...

Bacakları kaşınmaktaymış da, bu kaşıntıdan karnına az biraz su birikmekteymiş... Birikmekle?... Adam karnıdır belli m'olur! Suyu keser bi zaman ayran içer, canı çekerse halisinden şarap içer, savuşturur. -Biraz durup gözlerini kıstı-: Birinin karnına su birikti, biri bayrağı kaptırdı, ya arada bize n'oldu? Ulan Allah belânı vere kötü Sülük, Hacı Kenan dümbüğü-nün sağlam yeri tuttuğu sıra senin çürük tahtaya basmaların neyin nesi? Sen bunca yıl «Aman namussuz Hacı Kenan'ın izine basaraktan gidilecek» demez miydin? Bunu işlediğinde hiç zarar ettin miydi? Herifle yaka yakaya geldim diyerek ardını boşlamak nasıl bir avanaklık? Buyur bakalım!»

Bir cıgara yaktı. «'Yarına kadar iyi düşün' dedi, askeriyenin sert müfettişi... 'Son pişmanlık fayda vermez' dedi. 'Fazladan biz hepsini bilmkteyiz' dedi, 'bizi uğraştırmazsan hakkında hayırlı olur' dedi. Neyi . düşüneceğiz yarma kadar yahu? Neyin hepsini bilmekte bu te... Hööööst pardon, bu Müfettiş Bey? Yahu bizi bunlar Kürt bebesi mi...»

Bir zaman hızlı hızlı dolaştı. Aklı karışınca du-

y suratını astı. Vay başıma! Ettin mi kendine edeceğini sefil Sülük! Yayla Padişahlığında ağzıyla tutulmak var mıdır? Tuh, yüzüne rezil! Evet, kendi lafımızla tutulduk ve de fıkara Pomak Polisi bitirdik! Pomak Polis olsaydı, gerektiğinde haber gelir, haber giderdi. Ulan aman, bunlar ilmeği bir daha mı sık-nıaktalar... Ulan aman, Hacı Kenan dümbüğünün müfettişi eline mi düştük? Peki, bizim bunca yıl ekmek yedirdiğimiz it sürüsü hani n'oldu? Vali konağında pire zıplasa haber koşturanlar?... Emniyette, candarmada çıt olsa bildirenler? Çorum'un damarını sayıp dakkasında yetiştirenler n'oldu? Hadi hepsi bi yana, analığımız Emey karı nerde? Ordular bozan, kaleler yırtan Emey Hanım? Yahu nedir, bu karı çoktan adamını bulacak, bize olanları ulaştıracak değil miydi ? Eğer parayla, eğer karıyla oğlanla, çetindeki işimizi düze çıkaran kahpe?... Paranın maranın, karının .marnım işlemediği amansız yere düştük de farkında mı değiliz? Nerdeyiz Allah lillâh aşkına?... »

Yarısından kesilmiş de hiç bir şey tutmazmış kadar küt parmaklanyle yanağını tırmalıyordu. Gözleri buzlu cam gibi donuklaşmış, alt dudağı

sarkıp san dişleri görünmüştü. Herhangi bir konuyu uzun-boylu düşünmeyi sevmediğinden, daha doğrusu pek beceremediğinden kısa zamanda yoruluyor, dik yokuş çıkmış gibi hırıl hırıl solumaya başlıyordu.

Soluduğunu farkedince cıgarayı hırsla bastırdı. «Höst oğlum, sen sana gel! N'olmuştur Allahıma

şükür, vurduğumuz yerde mi yatmaktadır?..» Biraz daldı. Bir sözü hatırlamaya çalıştı. Bi lafı vardı Dümbük Hacı Kenan'ın... «Ortada açık seçik bir durum varsa

151 11!

yok gibiyken sallandırır adamı Usmanıı....»

Koltuğa tedirgin oturdu. Birden karnı acıkmıştı. «Nerde kaldı, bu teres alyanak? Şimdi Müfettiş Bey izin vermemeli ki... «Hayır olmaz, tutukludur. Tutuklu kısmı n'ahrsa parasıyle alır.

Veresiyesi yoktur» demeli ki... Ben analığım olacak Emey kahpesine söğmeliyim... Yahu nedir başımıza gelen bu iş?»

Birden güldü. «Sorduğuna bak! Buna iftira demişler! İftiranın n'olduğu bilinir mi? Hayır hiç bilinmez. İlk günler boşuna debelenme bulamazsın... Sonradan bilinir ağır ağır... Bize ne sordu bu askeriye müfettişi olacak?.. Evet... Baştan, künyemizi sordu. Kürtlük aradı. Kürtlük... Hadi ordan oğlum, yeni hükümat kudurdu mu ki, nerde Kürt varsa gözden çıkarsın! Adam, Kürt olmakla adamlıktan çıkar mı? Suçlu mu düşer? Git işine! Ardından bu bize... Yakup Cemil Beyi sordu. Bildiğim, konuştuğum herif değil... Uzaktan gördümse bi kez... Ermeni kırımını sordu. Eh, olmuş bir iş... Olmasa iyiymiş ya, olmuş! Ulan bu herif sakın padişah itilâfçısı mı ki Ermeni kanı aramakta? Tüh... sorduğunda,'Sen itilâf çı mısm?' diyerek yakasına sarılmadık da halt ettik. Seferberlikte Enver Paşanın kestiği Ermeni'yi Cumhuriyette Kemal Paşa arar mı ? Arar arar arkadaş! Bu paşa kısmı, evel-eski biribirine zıt gider. Al Karabekir Paşayı, al Rafet Paşayı, al Ali Fuat Paşayı... Tamam! Dur oğlum... Al şimdi de İsmet Paşayı Öyle ya, sefil Sülük, sen burda paşalı geçinmekte değil misin, haddini bilmeyerekten?... İyi ya, bunun Ermeni kırımıyla ilintisi? Dur bakalım, ister

misin, İsmet Paşamızın da eli olsun, bu meselede?.. Hayır, ummam! Benim bildiğim İsmet Paşa,

152

,_* | At ı asayı

oıuuresıymış de... Yabanın kaptanını, eşkıyasını bi-riktiresiymiş... Al bakalım, bu bizim Kemal Paşamız, *bi yandan Ermeni kırımında, fıkara Enver Paşanın suçunu aramakta, bi yandan, Enver Paşayı vaktiyle vuracak olanları sallandırmaya mı çabalamakta?... Höst Sülük oğlum, sen sana gel, teres! Bi laf etmeli ki az biraz tutmalı... Ardından neyi aradı müfettiş? Çapanoğlu işini aradı. Dur ulan, «Yüzelli-likleri bağışlayacak Kemal Paşamız yakında» demedi miydi. Cevdet Bey geçenlerde... Yüzellilikleri bağışlayacak herif Çapanoğlu meselesini neden kurcalasın durduğu yerde? Peki, geriye ne kaldı? Serbest parti meselesi.. Memurlara söğmek, rüşvet müşvet... Ivır zıvır! Peki n'olur biz bunların topuna «Evet» desek?... N'olur haaa?... 'Düşün taşın, sana yarma kadar izin... Bizi uğraştırma' ymış... Hadi uğraştırmadım, askeriyenin akılsız müfettişi... Al gözümden yarın.... «Dediğin gibi olsun Müfettiş Bey» deyince... 'Tut ki sorduklarını hep işledik, n'olmak ihtimali var?' deyince... 'Beri bak Müfettiş Bey, sen beni sahipsiz mi bellemektesin, benim arkamda dağ gibi me-busanlar var ki, her biri Köse dağı gibi sırt verilir mebusanlar var, Allahıma şükür' deyince... Ardından yakasını toparlayıp 'Sen hükümatınıızm müfettişi misin, yoksa, Çakır Kâhyaların Hacı Kenan dümbü-ğünün müfettişi

misin?' deyince. 'Ben bu işde küflü Ermeni altunları kokusu almaktayım müfettiş. İftiraya boğulacaklardan değilim ve de rezilliğin ardını bırakacaklardan değilim' deyince...»

Sırtını eski kadife koltuğun ardına dayayıp kasıldı ki adam yayla padişahı olmayınca öyle kası-lamaz ve de Sülük Bey olmayınca böyle kasılamaz!

153 V

oturtamadın! Sülük Bey hamleni savuşturuu um Hele bakalım, sen bu kocalığınla Kara Abuzer'in Sülük Bey hamlesine dayanabilir misin? Şimdi keşik bizde, davran dümbük, vardım!»

— Merhaba Müfettiş Bey! Keyifler iyi mi? Sıcaklarımızla aran nasıl, sıcaklarımızla?

— Müfettiş Bey gene kâğıt okuyordu, gene kafasını kaldırmamıştı.

Sülük Beyin enikonu keyifli olduğunu sesinden anlayınca biraz şaşkın baktı. Evet, dün akşam bur-dan epey şaşkın, epey tedirgin çıkan adam rahattı, güvenliydi. Yer gösterdi:

— Düşündün mü? Kararını verdin mi?

— Hay hay Müfettiş Bey, hemi düşündük, hemi verdik.

— îyi... İnkâr boşunaydı. Her şeyi biliyoruz.

-Önüne ak kâğıt çekti, kalemi alıp yazmaya hazırlandı-: Baştan... Ağır ağır söyleyin ki, yazabileyim. Hiç bişey saklamayacaksın! Olduğu gibi... — Olduğu gibi elbet... Dün sorduklarm hep doğru... Doğruluğuna doğru ya, hepsinin üstünden hü-kümatımızm afları geçti ki, yüz bir yıllıkları salıveren aflar geçti.

— Anlamadım!

— Nesini anlamadın? Diyelim ki, Ermeni kırımına girdik, senin dediklerini de işledik. Diyelim ki, Yakup Cemil Bey, «Kaptan» dediğin herifin yanı sıra bizi de çağırdı, gittik. Dediğin gibi, Çapanoğlu-na mektup saldık, dediğin gibi... .

— Hani bana çarıklı kurmaylık taslamayacak-

datılmıştır, yazıktır şuna iyilik edeyim.» dedim. Yanılmışını. Meğer sen iyilikten anlamazmışsın! «îyi-ikten anlamaz» dedilerdi. «O kadar akılsız görünmüyor» dedimdi.

— Bizi kime danıştın ki «avanak» dedi Müfettiş Bey? Evet, bizi sana yanlış bildirdiler. Çünkü

istemezlerimize sordun! Bizim istemezlerimizin sözüne giden yanılır, Müfettiş Bey, gayetle kötü yanılır. Ben iki satırlık iftira dilekçesine boğulur adam değilim Allahıma şükür... Sahipsiz değilim. Arkalarım vardır ki, ipten adam alacak arkalarım vardır.

Müfettiş birden irkildi. Bir zaman Sülük Beyin, yüzüne dikkatle baktı. Duraklayarak sordu:

— Kim bu arkaların?... Biz de onları arıyoruz Sülük Bey... Buiş senin çapında değil... Seni kullanmak istemişler. Arkandaki nüfuzlu adamları bir bir söylersen, hiç birini saklamazsan, belki kurtulursun...

— Belki'si de neymiş... Kurtuldum bil!...

— İnşallah... -Kalemi hazırladı-: Hadi söyle bakalım, seni bu işe sürenler kimler ?

— Hangi işe ?

— Suikast işine...

— Suikast... Ne suikastı ?

— Oldu mu ya ? Hani uğraştırmayacaktın ? O kadarı söyledikten sonra, istesen de dönemezsin Sülük Bey.

— Neyi söylemişim... Hâşâ... -Sülük şaşkınlık

içinde debeleniyor, toparlanmaya çabalıyordu-: Aman Müfettiş Bey şakayı bırak, suikast da neymiş? Yok öyle şey!..

— Demek inkâr ediyorsun! «ipten adam alır arkalarım var» lafını ya napalım ?

Gazi Paşamıza... Aziz Atatürk'ümüze suikast tertipleyen, avanaklığa vurarak, ipten kurtulamaz!

— Aman Müfettiş Bey... Aman ayaklarını öpeyim!.. Aman bu nasıl bi söz... Benim gibi bi köpek... Aman beyim amanı bilir misin?.. Gönül eğlemektesin öyle ya... Bizi alaya alıp...

— Böyle bir işin alayı mı olurmuş ?.. Hadi, uzatma, doğruyu söyle... Söz verdim, ben sözünde durur bir askerim. Raporu ona göre yazacağım. Hafifletici sebep...

— Aman beyim... Aman essah gibi... Aman eğlenme beyim!.. Sülük kaç paralık köpek ki... Hayır, kabul etmem! -Birden dikildi-: iftira dilekçemizi böyle mi yazmışlar? Böyle yazmışlar da, ya nasıl ıspatlayacakmış... Nasıl dedim, Müfettiş Bey, nasıl ıspatlayacakmış Hacı Kenan dümbüğü?

— Boşuna çabalamaktasın Sülük Bey... ispat da var, tanık da...

— Tanıık... Hayır, Müfettiş Bey, olabilemez. Hayır, tanıkları getir, al boynumu... Kanım sana helâl

olsun!

— Meraklanma gerekirse getireceğiz.

— Getirecek misin? Hayır, getiremezsin!.. Çünkü yok böyle şey... Getirsen de kıymeti yok... Çünkü yalancı tanıktır. Kabul etmem!

— Böyle şey yok da, neden topladm o kadar mavzeri Yaylaya?...

— Yaylaya... Beşlileri mi? Aman Müfettiş Bey, dağ başı tüfeksiz olur mu? Vay başıma... Göstermediler mi ruhsat kâğıtlarımızı sana?

— Ruhsatlıları sormadım. Ruhsatsızları...

— Ruhsatlı silâhlarım varken... Ruhsatsızı neden biriktirmekteymişim?

o .... A«.uıı.ıuj: nayır... uagiarın

mağarasında bulunmuşsa benim sırtıma saramazsın.. Seferberlik eşkıyasından kalmadır.

— «Tutulursa böyle deriz» dediğine tanığımız varsa?..

— Yalandır.

—! Beş sandık mavzer mermisi ?

— Benim haberim yok...

— Büyük çapta silâh kaçakçılığı yaptığın da mı ift ira?..

— Hay hay... iftira ki, büsbütün! Kim dediyse, silâhı o kaçırmıştır.

— Demek Dersim'e hayvan yükleriyle silâh ce-pane götürmedin ?

— Biz, beş yıldır, kasaba sınırlarını aşmadık. Tanıklarım vardır ki, Çorumlu yediden yetmişe tanıktır.

— Boşuna debeleniyorsun Sülük Bey... Buraya geldiğinizden beri, kırk yıla yakın, hükümetin gözü üstünüzdedir. Emniyetlerde dosyalarınız, fişleriniz vardır. Kıyıcı adam olduğun Ermeni kırımında anlaşılmıştır. Rejim düşmanı olduğun, Çapanoğulları

ayaklanmasından, Serbest Parti'den belli... Ayrıca suikast işlerine yatkınlığını da Yakup Cemil olayı meydana koymakta... Gel beni boşuna uğraştırma!

— Uğraştırma, ne demektir Müfettiş Bey,

uğraştırmayayım da, düşmanlarımın düzenlediği suikast iftirasına, he mi diyeyim?

— Demesen de kıymeti yok... Suç ortakların yakalandı.

— Suç ortaklarım... Kimmiş? Hayır, kabul etmem... Düzmedir... Dümbük Hacı Kenan diizmesi-dir. .

157

yi yayıaya:.. njıoıu«u A-».-------------

bu vurucuları senin Yediçınar'da?

— Dersimli mi? Dersimli... Şu reziller...Der. simli olmakla?..

-r- Dersimliler her şeyi söylediler Sülük Bey, boşuna çırpmıyorsun.

— Hayır... Dersimli böyle bi laf edebilemez. Yok böyle şey çünkü... Ettilerse de yalandır. Yiğit -lerse gelsinler yüzüme desinler.

— Peki... Kendin ettin kendine... Benden günah gitti. Şimdi getirteceğim, suç ortakların yüzüne karşı her şeyi olduğu gibi söyleycekler... Tüfekleri sürek hayvanlarla Ankara'ya nasıl göndereceğini... Der-simlileri sürekçi olarak yanlarına nasıl katacağını... Geceleri gidip gündüzleri ormanlarda yatacaklarını... Ankara'da yol üstünde ev tutup Gazi Paşaya pencereden ateş ettireceğini...

— Aman... Aman hey Allah... Essah gibiiii...

— Başkaca... İpten adam alır arkan bulunduğu-ğunu... Sukiasttan sonra hükümeti bunların ele geçi-

1 receğini... Bundan sonra size yok yok olduğunu... «Kemal Paşa hastadır yakında göçse gerektir. Devlet İsmet Paşanındır.» dediklerini, bir bir söylerlerse yüzüne karşı?..

— Aman beyim... Aman hiç olmaz! Yalaaan... Töbe yalan... Aman benim düşmanım kara

düşmandır Müfettiş Bey... Hacı Kenan... Dümbük... Aman boğazımıza yağlı kement atmakta bunlar, Müfettiş Bey... Amanı bilir misin?

— Amanı, doğruyu söylemek...

— Töbe yalan!.. Oh beyim... Benim gibi kö pek..-Millî Emniyet Müfettişi elini kaldırmak Yayla Padişahı Sülük Beyi susturdu. Zile bastı. Gelen

158 Hl

Sülük Bey sanki korkulu düş görüyor, çırpındığı halde bir türlü uyanamıyordu. Gözlerinin önünde gittikçe kalmlaşan bir boz duman, kafasının içinde gittikçe artan sersemleştirici bir uğultu vardı. Aklını başına bir türlü toplayamadığı için adam gibi korkmayı bile beceremiyordu. Dersimliler karşısına dikilmişler, çetrefil dilleriyle kendilerim Dersimden nasıl isteyip getirttiğini, Gazi Paşaya suikast için nasıl kandırdığını, arkalarında büyük adamlar, paşalar, mebuslar bulunduğuna nasıl yemin ettiğini anlatmışlardı. «Hayır... Hâşâ! Anlatma yok... Anlatma ne ağızlarına dil bilmez tereslerin! Herif sordu, bunlar he dedi... Silâh göndermişiz Dersim'e, katır yükleriyle, alaylar donatacak silâhlar... 'Yahu bizim burda silâh depomuz, Kırıkkale fabrikamız mı var Müfettiş Bey' nah yalanlığı belli bi şey, di-yemedin de yüreksiz. Herif sana 'Kurnazlık sökmez' diye bağırdı. 'Bizde akıl yok ki kurnazlık ola Müfettiş Bey' diyemedin de kansız... 'Gazi Paşamızın adını biz ağzımıza aptessiz ala mı biliriz, hayır alabilemeziz' diye bağırmadm da, sesin çıktığı kadar, sefil Sülük... 'Dümbük Hacı'nın iftira dilekçe-siyle sen gündüz ışığında canlı canlı adam mı boğacaksın gözleri bakaraktan?' diye herifin yakasına sarılmadın da pezevenk... 'Hükümatımıza bunca hizmetlerim var. Yele mi gider düşman sözüyle?' deyip... 'Gazi Atatürk Paşamız, Sülük kulunu bilmez mi? Bilmez de ya bizi kim mebusan dikecekti önceki seçimde... İki bin pankanota kıyaydık? Ya resmimizi, künyemizi kim istedi Ankara'mıza ?'diyerek-

159

ği testiden su içtikçe, karnının ateşi benzin

dökülmüş gibi harlıyordu. Dersimliler karşısına dikilip suçlamaları sıralarken önce şaşırmış, bir zaman dili tutulmuş, sonra aklını sıçratıp söylenenleri anlamaz olmuştu. «Yahu ne dediydi sonunda askeriyenin bu Millî Emniyet Müfettişi?.. 'Nah kulağınla duydun' dedi. Başka? 'İş işden geçmiştir, işin gizlisi hiç kalmamıştır' dedi. Başka? 'Gel iyilikle söyle...

Gövdene acı... Bak, bunlar da önceleri söylemeyebiliriz sandılar ama, sopayı yer yemez yola geldiler.' dedi. Başka? 'Ne fayda ki adamlıktan çıktılar' dedi. 'Gel beni dinle, sen sana yazık etme... Uzatmalı Necip Çavuşu kendin bilmez değilsin! Adamı değil, eşeği söyletir' dedi. Ya başka ne dedi? 'Sana gece yarısına kadar izin... Düşün iyice... Gece yarıyı dakka geçti mi, senin iş benden çıkar, Uzatmalı Necip Çavuşa geçer. Gerisini kendin düşün' dedi. Daha?.. Daha'sı mı kalmış Dümbük?.. Adamı, Uzatmalı Necip alçağının eline verdi mi hükümat 'Eti senin kemiği benim' dedî mi, n'olur haa?N'olur dedim! N'o-lur demekteyim ?..»

Suya davrandı. Testi boşalmıştı. Kapıya ürkek baktı. «Yeni doldurtmadık mı biz bunu? N'oldu

peki bunca su?»... Birden küçük aptesti sıkıştırdı. Yanıyor ki, kızıl kor yapıştırılsa öyle yanmaz! Zıplayıp kalktı, ellerini apış arasına sokarak bir zaman kıvrandı. Kapıya yanaştı burkularak, inleyerek... Bir zaman vurmayı göze alamadı. Sonra baktı ki çaresi yok, yavaşça vurdu. Ses gelmeyince daha sert vurdu.

— Nedir o?

— Aman arslanım.. Aman sidik bizi sıkıştırdı.

— Demincek gittin ya... 160 , Aiucıuı unu mısın'.'

Herif kapıyı telâşsız açtı. Bir an kuşkulu baktı:

— Yürü hadi...Höst... Yürü dedik, koş demedik!

— Koşmamış olmaaaz!

Yayla Padişahı Sülük Bey pantolon düğmelerini zor çözmüş, üstünü batırmaktan zor kurtulmuştu. Alyanak polis kapının aralığından söyleniyordu:. —

Tutuklu kısmına aptese sık çıkmak hayır getirmez arkadaş... Biz bunun okulunda okuduk. Bizi başıbozuk polis sayarsan aldanırsın! Eğer niyetin parlayıp savuşmaksa... Bilmiş ol, vur emri vardır. Vururum hiç bakmam!

Hem de ensenden zımbalarım. Keskin nişancı olaraktan aferin kâğıdım vardır ve de okulu bitirirken attığımı vurmaktan kazanılmış altun saatim vardır.

Sülük Beyin sidik zorlamasından kurtulma ferahlığı bu sözlerle başladığı anda bitmiş, yerini can korkusu almıştı. Ensesinde kurşun sızışım duyarak hızla döndü. «Öyle ya... İçerde oturan herifi dışarı neden aldılar? Kapıyı vurdurup açtırmak için... Aslında 'kaçmaya kalktı' diyerek bunların niyeti bizi harcamak... Ulan bizi resmen gözden çıkardı mı, bu yeni hükümat? Vay yandım! Harcandın bil, sefil Sülük, elden gittin bil!»

Pervaza çarparak çıktı. Boğazı kurumuş, gözleri kararmıştı.

— Aman Haydar Bey kardaşım... Biz kaçıcılardan değiliz kardaşım... Bizim boynumuz kıldan incedir hükümatımıza karşı...

Bunları kendisinin de tanımadığı yabancı bir sesle söylemişti. Tutmaya çabalamasa ağlamayı ko -yuverecekti.

Musluktan avucuyla su içti. Elleri o kadar 161

ioiaua, ftuw yuı uua - j _

birden yadırgadı. «İn cin yok... Neden peki? Bunlar burda adam mı vuracaklar? Ne zaman

harcamaya karar verdi hükümatımız bizi ? Neden ? N'ol-du, hay Allah belânı vere namussuz Sülük, ettin mi kendine edeceğini ?»

Oda kapısı üstüne kilitlenince, büyük bir tehlike savuşturmuş gibi bir an sevindi. «Kitleyince... Daha bi şey yok! Höst akılsız! Senden, bunlar ifade beklemekte değil mi? Dilediklerini söylemedikçe neden harcasınlar?»

Çevresine şaşkın bakındı. Kaçıp saklanacak bi yer, tutunup dayanacak bi şey arıyor gibiydi. Ölesiye yaralanmış bir yırtıcı hayvanın değil, savusuz bir evcil hayvanın acıklı debelenişiydi bu... «Demek Gazi'ye

suikastı sardılar sırtımıza... Demek Çakır Kâhyaların Kenan... Bu kez, canımıza susadı düpedüz! 'Dilekçeye ne yazdı?' demekteydin, avanak,

nah yazdığı... 'İftirayı oturtamadı' demekteydin akılsız Sülük, bak bakalım oturtamamış mı? Ulan, sen namussuzlukta aşık atabilir miydin Hacı Kenan reziliyle?.. Kaçın kurrası herif?.. Ulan, sen hey akılsız, azdın kudurdun muydu durduğun yerde? İngiliz'e savaş açmaktan korkulu olduğunu neden bilemedin, Kenan dümbüğüne bulaşmanın?.. Paran pulun, tarlan tabanın, yayılan sürülerin mi yoktu? Nâmın, şanın, geçer sözün, yürür fermanın mı yoktu? 'İt kursağı yağ götürmez, denilmiştir. Kursağın tuzsuz yağları, tepe gibi kaymakları götürmedi öyle ya, köpek! Ulan, bi kötü Kara Abuzer'in kötü Sülük oğlan olup... Ne demek Kara Abuzer, resmen kavat Abuzer'in sefil Sülük olup, koca bir Çorum'un haracını yiyip... Ya n'olacaktı teres, sürüp varıp İs-

j y kjüzı jraşamizm yerine mi geçecektin? Tüh Allah belânı vere!»

Cıgara yaktı, bi kaç nefes çekti, bi zaman geberecek gibi öksürdü: «Hele marazlı pezevenk... Yahu nedir, Hacı Kenan alçağının boğazımıza yağlı kendir attığını benim adamlarım ne zaman bildiler de savuştular böylece?.. Zülfü'yle Genç Osman rezilleri hadi tutuklandılar diyelim, ya Çorum'a bunca düzenle kondurduğumuz koca göçmen mahallesinin bunca kopuğu n'oldu ? Birinden biri, bir oyunla, yılan gibi sürünerekten çifte nöbetçileri aşıp bize ulaşmalı değil miydi? Şu Hacı Kenan, demez miydi sırası geldikçe, 'Hey Sülük yeğenim, yoksul çıpıl takımına ve de kopuk ipsiz takımına güvenmeyeceksin! Çetin yerde bunların birini bulamazsın' demez miydi? Haklıymış dümbük! Vay başıma! N'olacak peki şimdicik ? N'olacak demekteyim akılsız Sülük!»

Bitirici bir pişmanlıkla döneliyor, yüreği kafes kuşu gibi çırpmıyordu. Neden olduğunu bilmeden saatine baktı. Onu yirmi geçiyordu. «Hıhhh» diye yaralı hayvan sesi çıkararak iki büklüm durdu. Kolları öne sarkmış, gözleri dehşetle açılmıştı. «On ikide bizi imansız Uzatmalı Necip canavarına verecek askeriyenin müfettişi... Verdi mi, bitti! Verdi mi, hayır iflah olmak yoktur. -Gene kaçıp saklanacak yer aradı-: Uy anan öle sefil Sülük, ettin mi kendine edeceğini? Buyur bakalım! Sen bir kavat Abuzer'in kötü Sülük olup... Güvendiğin bunca variyeti Emey kahpesinin apış arasıyla biriktirip... Ve de mayası Çakır Kâhyaların Kenan'dan kopma olup...

Velinimetin sayılmaz mıydı Hacı Kenan emmin? Vara 'ki eksik kazanaydın! Vara elini eteğini öpeydin.

m »n

m:

ağız aşınmaz., uAmvt. ***v—. _ A

neyiz, bize gümüşlü zurna ne kadar uzak!, demez miydi? 'Ne yüksek olup aşılmalı, ne alçak olup basılmak... İkisi ortası gibi yoktur' demez miydi, analığın olacak Emey kahpesini Kenan oğlanın yatağına gönlüyle gönderen kavat baban?.. Onurlanıp kudurmak senin neyineydi kavat Abuzer'in pis Sülük? Al bakalım! Dolanarak fırlanarak iyicene zorla-tarak nereye geldin, kendi kırılası ayağınla?.. Yağlı kendirin altına geldin!»

Gerçekten ilmek tepesinde asılıymış gibi ellerini başına götürüp irkildi. «Aman hey Koca Tanrı... Amanı bilir misin? Aman bizi bu dardan kurtarmanın bi yolu... »

«Kulhuvallah... Errahmanırrahim... Elif lam mim... » diye biri birini tutmaz şeyler kekeliyor, kendisini var gücüyle zorladığı halde, namaz dualarından hiç birini hatırlayamıyordu.

Askeriyenin Müfettişine yalvarsa... Yolu budur. Kendi yakasını kurtarma karşılığı... «Para dilediğin kadar» dese... «Bizde karı var ki, gün görmemiş

körpe karı» diyerekten ayaklarına düşse... Bunların her birini ve de nice nice teklifleri aklından geçirerek kapıyla koltuk arasında kimi koşarak, kimi sürünerek gidip geldi. Kapıya vardıkta vurmayı

göze alamıyor, koltuğa oturunca «Oturmak sırası mıdır teres?» diye zıplayıp kalkıyordu. Debelenmenin bir yerinde birden irkilip elini yanağına yapıştırdı: «Neden tutmadılar bunlar kahpe Emey'i? Bilmez mi, Kenan Emmim, kahpe Emey'dir bizim evin kumandam? Bilir ne güzel! Neden peki? Şundan

ki... »

Aklı karıştı. Yüreğinin yanıklığını birden duv-

su dökmesi tuttu gene apansız... Ellerini apış araşma bastırıp leylek kuşu gibi ayaklarını kaldırıp indirmeğe, örekedeki yün ipliği gibi bükülmeye başlamıştı. Tam kapıyı vuracağı zaman boğuk bir çan sesiyle katılıp kaldı. Koca saat yarımı vurmuştu. «Heyvah... Saat on ikiyi buldu... Uzatmalı Necip...» soluğunu keserek bekledi. Arkası gelmeyince şaşırdı. Bu arada aptest sıkıştırması geçip gitmişti. Buna aklı ermedi. «Ne kaldı surda? Hiç... Acıma nedir bilmez Uzatmalı Necip... Dersimlileri adamlıktan nasıl çıkarmış iki günde... Olmayanı nasıl söyletmiş.. Bize de söyletir, şart olsun söyletir ki, hiç bakmaz, hemi de kendimizi inandırır»

Dışarıdan duyulursa büyük bir felâket olacakmış gibi ayaklarının ucuna basarak eski kadife koltuğa gelip oturdu. Ellerini yüzüne kapatarak dişi ağrıyor gibi bir zaman iki yana sallandı.

«Al bakalım! N'olacak şimdi? N'olacak demekteyim namussuz!» diye inledi. «Kopasıca kafanı Hacı Kenan Efendi emminin yağlı ilmeğinden kim alacak peki? Para işlemez domuza! Adam kanı içtiği sıra, üste verir keyfi kaçmasın için... Kim geçer önüne? Kim gerilir? Bir Emey anamız... Tamam! Emey'dedir bu herifin tılsımı... Öyle de neden bu zamana kadar çekip alamadı yakamızı gâvurun pençesinden? Şundan alamadı ki, kocamıştır. Eskinin körpeliği kalmamıştır. Etinin tıkızlığı... Çakır gözlerinin cana-hcılığı...»

«Heyvah!» der gibi yumruklarını yavaşça göğsüne vuruyordu. Apansız durup dikildi: «Dur, akılsız Sülük herif bunu... geçenlerde neden istedi Al-lahın emriyle karılığa... Bunca kahpeliğini bilerek-

sürmekte... Hemi vallah, hemi billah sürmeKte... Anam iyi, sürsün gitsin, Emey kahpesi, yarından tezi yok... Kancık it gibi karnını yere sürerekten gitsin... Kahpe karı cilveleri dökerekten gitsin... Elini bırakıp ayağını öpsün, beni çeksin alsın ipten... Aman yarından tezi yok... Haber salmalı kahpeye... Böyle böyledir, demeli... Tamam, bizi kim alır ipten, ipe veren alır! Tüh yüzüne fikirsiz Sülük, bunu bilmek yok mu şimdiye dek, tüh yüzüne!»

Gerçekten kurtulmuş gibi ferahlamıştı. Çevresine bir başka türlü baktı. Ter içindeydi. Hırıl hırıl soluyordu. Gövdesini koltuğun arkasına bıraktı. «Töbe yoook! Bundan böyle şuncacık bebelerle dalaşmak yok! Töbe ki ne kadar... Ama dediydi. Emey analığım, karı aklıyla, 'Dur otur, kudurganlık hayır getirmez' dediydi, 'Varlıkta kuduranı ölü salı dinlendirir, dediydi. 'Koca Tanrı vermiş bi yağlı kuyruk, yiyerekten keyfine baksana hay avanak Sülük' dediydi!..»

Bundan böyle densizlik etmemeye, Emey'in sözünden çıkmamaya karar verdi. Bu kararla bütün kaygılarından sanki kurtulmuştu. «Kasabada Kenan emmin gibi arkan var! Yediçmar'a çekilmiş. Yayla Padişahı olmuşsun! Köylü, kentli, 'Sülük Bey, diyerekten önünde

ardında köpeklenir. Oğlum ne-! dır? Koyun eti yemezdin de, keklik eti yerdin do-i muuuz! Gözüne dizine dursun! Konuklarına çatal | bıçak takımlarını kutularda, beşer onar çeşit getirtir,

' 'Hangisini gönlünüz çekti? Gümüşlü mü olsun, ni-f kelli mi olsun? Yoksa boynuzdan, bağadan antika |ı mı olsun?, diyerek kasılırdm! Göğsüne ipek yağlığı ' bağlayıp yemeklere sokulduğun zamanlar... 'Buyurun

166

saldırışıdır bu' diyerekten keyfe geldiğin... Namazı, bayramdan bayrama kılardın da söz eden mi olabilirdi? Ramazanı resmen yiyince kim karışırdı? Bunalıp borç istemeye gelenleri gönül eğlendirmek için yalvarttıklarm... On isteyene, herifi inletmek için beş vermelerin... Getirip ödediklerinde... 'Vah ki yazuık! Biz bunu gözden çıkarmıştık hey avanak! Madem aldın geldin, dur eğlen, avanak defterinden Sülük Beyin adını silip senin adım yazsınlar' diyerek takılmaların... Hükümatın adam asan memurlarına, damarlarını bulup yüzlerine beraber 'teres' demelerin... 'Top kâküllü avradından

başlarım haaa... Top kâküllü avradım beriye aldırma şimdicik' diye takılmaların... Yedi vilâyetin tütün kaçakçılığını, çalınmış hayvan ticaretini parmağında çevirmelerin... Hükümatta şunun bunun işini kovalayıp rüşvetlerin yansım, çoğunda da memurun haberi olmadığından tamamını cebe indirmelerin... 'Bey kısmına onurdur.

Olmayınca hiç olmaz' diye soylu tazılar, alıcı sahan kuşları, yırtıcı atmacalar beslemelerin...

Buyur bakalım, dümbük, hani nerde kaldı?»

Pek sevmediği halde, «Beyliktir böyle olur»

diyerek büyük memurları mebusanlarla ava binmeleri. Keklik etine alışalı beri, yaylada kümesler kurup keklik beslemeleri... Köylüye kentliye inat, ekmek yemeyi boşlayıp, yerine yağlı pirinç pilavı yemeleri... Şarabı, rakıyı imanına çekip memur ta-kımıyle pokere oturarak fıkaraların aylıklarını kuruşuna kadar çekip almaları... «Boşuna mı taktı bu Yayla Padişahı adım bu Çorumlu sana, teres! Pa- i dişahlığını bilip tatlı canı hiç ateşe salar mı adam?» ;

çıpıl takımını gönül eğlendirmek için kıvranaırmaK hiç yok, bundan böyle... Karı açı rezillerin hovardalık işlerini bozmak bile yok... Varsın cezalarını Koca Tanrı öte dünyada versin! Kavat heriflerin kahpe karıları başına seni aylıklı bekçi mi dikti hü-

kümatımız, çevrende zamparalığı yasaklamak neyin nesi? Böyle gelip böyle gitmemiş midir? Hani koca Isa Peygamberin babası olacak teres? Koca Yusuf Peygamberin uçkuruna asılan Züleyha anamızın utanmazlığı... Koca bir Davut Peygamberken, karışım almak için yüzbaşısını ölüme salması nasıl bir edepsizlik? Evet, haddimizi bilmedik arkadaş, çizgiyi çoktandır yanlış çizdik. Bok yoluna cavlayıp gideydik iyi miydi? Düşmanları kah kah güldürünce... İstemezleri sevindirince.. .»

Cıgara yaktı. İçini çekti, biraz kederli ama, şakadan... ipi kırdığına, tatlı canı kurtardığına kuşkusu kalmamıştı. Çünkü Hacı Kenan emmisiyle analığı Emey Hanım bir uğurdan zorlatılırsa, başaramayacakları iş yoktu. «Hele ki, herifin kendi düzeni...» İyi akıl etmişti bu evlenme işini... «Oğlum! Kara

Abuzer ağanın tohumu ne demektir? Akıl ambarı demektir. Bizde akıl yok değildir. Allahı-ma şükür, vardır ya, kör şeytan yeller aradabir...» Biraz kasılarak babasını düşündü. Kara Abuzer, dünyanın bir ucundan sürüp gelip «temeline tükürdüğüm» bu Çorum toprağına kara tuğunu dikip

eğer kavathkla, eğer yiğitlikle bunca namussuzun arasından sıyrılıp geçip variyetin kulpuna yapışıp hoplayıp dağbaşı olup koca bir Yediçmar Yaylasını haklayıp nice ünlü eşkiyaları parmağında oyna-taraktan Seferberlikte tatlı canını kurtarıp bir kötü

n oımuşr»

Canı kahve istedi. Konakta olsa, saata maata bakmaz narayı vurur, döşemeleri tepikler, ev külfetini yediden yetmişe uyarıp istediğini getirtirdi. Alyanak tıfıl polise söylemeyi bir an j aklından geçirdi. Göze alamadı. Kendisine kızdı. «Ne vardı oğlum, elin askeriye müfettişine 'Müfettiş Bey' diyecek? 'Dilini tutamayan belâdan kurtulmaz' denilmemiş midir? Buyur bakalım! Şimdi bu Alyanak teresin yerinde Pomak Cihangir dümbüğü olaydj, ne kadar kolaydı. 'Haddine mi, bulup glmesin! Napanm adamı ben, napanm ha? Vay ulan nammussuzlar! Ulan siz beni Moskof'tan yesir mi tuttunuz?'» Evet, Pomak Cihangir olaydı, gayet iyiydi. «Daha on beş gün önce beş kayma borç verdik terese... Tüccar kulübünün kapısında... Vay ki, bir ayağımızı öpmediği kaldıydı alçağın...» Verimkâr olmuş, dönüp vazgeçmiş, bir zaman yalvartıp arada umudunu kesip 'Birazdan bakalım' diye inileterekten epey gönül eğ-lendirmişti: «Eğledik de n'oldu? Sonunda beş kaymamızı çarpıp savuştu. Dur oğlum, hey akılsız, senin bu kodoştan alacağın kaç kayma? On beşi, yirmi beşi çoktan aşmadı mı? Belki otuz kaymaya dayandı. Ulan sen parayı yazıda yabanda kürekle mi toplamaktasın, gübre toplar gibi?.. Alın terinle kazandığını kübür gibi saçmak nasıl bir avanaklık! Bunun ablacı avradını, kahpe kızlarını beslemek boynuna borç mu senin? Tüh yüzüne... Arada bir, birini ikisini çekip kullansan neyse ne!»

Kendine şakadan çıkışıp kasıldığı anda, meydan saati on biri vurmaya başladı.

Sülük Bey birden iki büklüm olmuş, sokaklan-

Saat on ikiye dayandı, sen uyurken rezu... ney van ı» Saat boyna çalıyor, geceyi imletiyordu.

Ses kesilince bir zaman kımıldanamadı. Cep saatma bakmayı akıl ettiği zaman buz gibi ecel terine batmıştı. «On birmiş... Essah mı? Durup mur-masın bu namussuz!» kulağına götürdü. Eli titriyor, şakakları zonkladığmdan tiktaklan duyamıyor-du. «Durmuş gördün mü? Kurmadık da halt ettik! Gelir nerdeyse, Uzatmalı Necip Çavuş imansızı...

Bizi bitirir!»

Saatin çalıştığım birden duydu. «Tamam... On birmiş, gördün mü?..» Sevinecekken duraladı. Düzenli düşünmeye eskiden beri alışık değildi. İşlerini çevirmesi, kaba sezgilerinden, hemen hemen hiç değişmemenin getirdiği alışkanlıktandı. Her zaman da, uzun boylu düşünmek zorunda kalırsa yarı yerde usanır, «adam sende»ye geçip bulunacak çareyi, tutulacak yolu, ya Zülfü'ye çoğu da analığı Emey'e bırakırdı. Daldı. Yüzü gittikçe asılıyordu. «Ne denecek peki, askeriyenin Millî Emniyet müfettişine? Daha çetini, birazdan, Uzatmalı Necip domuzu gelecek... 'Hele durun... Emey kahpesi Kenan emmime he desin!' mi denecek!..» Gülmeye çabaladı. Zorladı. «Peki, biz nasıl haber uçuracağız, Emey kahpesine şöyle şöyle diyerek?..» Telâşla döneledi. «Nasıl bakalım! Bunlar kuş uçurmazken... Haber salmanın, yolu, sefil Sülük, aman yolu!» İşkence korkusu yüreğine bıçak gibi saplanmış, birden soluklarını kesmişti. Hırıldıyordu. Uzun zamandır yol yürümediğinden, kol gücü isteyen işlerde çalışmadığından gövdesi hamdı. Canı tatlıydı. Eline iğne batsa kurşun yemiş gibi iniliyor, acının hiç bir çeşidine dayanamıyordu.

oır aşı yaptırmamıştı. «Aşıya kurban olayım!

Tırnaklarını söker, Uzatmalı Necip Çavuş namerdi adamın kerpetenle... Bıyıklarını yolar, cekiştirerek-ten... Koltuğunun altına kızgın yumurta kor ki...» Hızla gövdesini geri çekti. Dağ gibi Dersimliler, birkaç günde adamlıktan çıkmışlar, cıvık çamura

dönmüşlerdi. «Gözlerinin pırpırlamasından belli, gövdelerinin içini boşaltmış da ölüm korkusu depmiş kıyıcı Necip Çavuş!» Necip Çavuşun adam söyletmesi yedi vilâyette ünlüydü. «Komutan bu deyyusa olgörüp tezkere bıraktıramadıydı da, bizi araya sok-tuydu. Buyur bakalım! Meğer garazımız bizeymiş bizim... Tüh Allah belânı vere Sülüüüük!» Bu uzatmalı Necip Çavuş imansızı adamı keyfle beriye alınca söylememek olmaz. «Ya biz söyledik mi nasıl bir cezayı sırtımıza sararız? Ölüm cezasını... Hayır... Söylemek yok! Neyi söylemektesin sefil Sülük?

Tasarladın mı ki söylemektesin? Ya, Uzatmalı canavarın eline düşünce nasıl söylememeli? Ölüm korku-suyle söylemem dersin, seni günde on kez öldürmez mi bu namussuz? Gerisin geri diriltip yeniden öldürmez mi, gülerekten?..» Elini ağzına kapatarak uvundu. Nerdeyse, var gücüyle uluyacaktı. Birden duvarda sallanan karaltıyı gördü. «Ihhh» diyerek iki büklüm koltuğa büzüldü. Duvarda üç ayaklı... Üç ayaklı asılma ağacı... «Aman koca Tanrı... Emey'e haber uçurmanın kolayı... Aman haa!» Delikanlılığından bu yana, daha doğrusu, seferberlikten beri asılmaktan korkuyordu. Korkuyor boş laf, aklına geldikçe gövdesi kesiliyor, düşte görse, aklı sıçrıyordu. Asılan adam seyrine ilk defa tütün kaçakçısı Gâvur Ali alıp gitmişti zorlayaraktan...

171

masından yüreğimizin yarılması Gâvur Alı yüzündendir.» Aslına bakılırsa, sara nöbetlerinin yoklamaya başlaması da o gündendi.

Sülük dehşetle titredi, gövdesini tepeden tırnağa bir ürperme gezindi. Ağzının tavanını kavuran bir sıcaklık çıkıp beynjne oturdu, şarap serhoşluğu gibi... «Asker kaçağı astılar imansızlar... Arslan gibi babayiğit... Dağ taş asker kaçağı doluyken... Arka-sızmış fıkara... 'Karı tutkunu olmayaydı, hiç bişey yoktu!' diye güldüydü Gâvur Ali keyifle... Hele do-muuuz! Köşeyi kıvrılınca üç bacaklıyı görüp dizleri kesildiydi yüreksizin... 'Tüh, kalıbının adamı değilmiş gördün mü Sülük Ağa' dediydi rezil Gâvur Ali...

'Aman kumandanım, cepheye gönder beni, sana Moskof topunu alıvereyim' diye çığırdı herif... Sü-rüyenler durup baktılar komutan beye... 'Evvel

gerekti ve de ateşboyundan savuşmamak gerekti' diyerek elini salladı komutan... Hayır, dinim gibi

bilmekteyim, dirisi çıkmad'ıydı iskemleye, bildiğimiz leşi çıktıydı. Asmadılar. Yüzülecek sığır gövdesi gibi haylayaraktan çektiler ölüsünü direğin başına... Benim gözlerim kararmış... Kendime geldim ki kahvedeyiz. 'Tüh yüreksiz! Ya seni assalar n'olacaktı?' diye güldü bi zaman Gâvur Ali... »

Duvarda asılma ağacına hiç benzemediği halde, Sülük'e tıpatıp asılma ağacı gibi görünen gölgeler ağır ağır sallanıyordu. «Aman, Emey kahpesine haber salmanın kolayı...» Eli ağzında bir zaman düşündü. «Ya bu kez almazlanırsa Hacı Kenan emmim! 'Geçti. Tavında gerekti. Hele Sülük oğlun asılsın, pislik temizlensin, düşünürüz' derse dümbük.-. Hemi de böyle der! Düşmanın boynundaki il-

vA.ıA... w inanası domuzdan

inattır bu benim kavat Abuzer babamın kahpesi Emey kân...-Tükürdüğünü yalamaz inat kahpedir. 'Olmaz' demiş Hacı Kenan emmime bi kez... Dönüp <o-lur' demez. 'Varsın asılsın Sülük oğlum yiğitcene!' der rrıi der!.. 'Varsın asılsın' he mi kahpe? Ya ben seni...» Gözlerini kısarak hatırlamaya çalıştı. Evet, böyle demişti, bu Emey kancığı Musa Çavuş asılacağı sıra... Kara Abuzer, mahpus damından kaçar maçar, gelir bizi keser korkusundan heybeyle altu-nu alıp gidecek olduğu zaman önüne gerilmedi miydi? Yatarken gözlemişti bu kahpeyi Musa Çavuşla... Yakışıklı adamdı rahmetli Musa Çavuş... Kalıplıydı, ki âdem ejderhası kaç para... Kahpe Emey kaç kez ölüp geri dirildiydi herifin altında... «Ooooh! Allah benim ömrümden ala da senin ömrüne kata, Çavuş» diyerekten... Gidi namussuz kahpe! Herifin kendi

altunlarını ölümüne siper ettirmedikten başka, asılmasını seyre gitmişti bu Emey domuzu...

Kocası olacak Kara Abuzer kavatını da zorla alıp gitmişti. Dağ gibi girmiş, Musa Çavuş hükümatın saat meydanına... Yanında iki zeybeğiyle...

Zeybeklerden biri, Tanburacı Yusuf'tu. Yüzüne bakmaya kıyılmaz yiğit... Bir ses vardı Tanburacıda... Yediçınar'dan koyuversin, Çorum ovasından dinle... Zincir şakırtısı arasında meydana girerken emretmiş Musa Çavuş, 'Çek bakalım bizim havayı Tanburacı keleş Yusuf, ölüm korkusundan soluğun kesilmediyse' demişti... Oğlan 'Hay hay' demesiyle, salmış eşkıya Musa Çavuşun havasını gökyüzüne doğru... 'Seçin ağalar seçin, yiğidi seçin' diyerekten, az kalmış ki, hükümatın camlan patlaya... İskemleye çıkınca söğ-müş Musa Çavuş bizim gelmişimize, geçmişimize...

173 ıu

timiz alsın aa ajumuca. u».u.

landırarak anlatüydı domuz Emey, gözünü kırpma-dan seyrettiği belli... Sonunda «Hele avanak Musa Çavuş! Allah napacakmış öte dünyada... Biz o altun-ları hak etmedikmi alnımızın teriyle, can verip öde-şerekten» diye gülüverdiydi bu kahpe,,.

Hacı Kenan emmisiyle Emey kahpesinin davransalar kendisini askeriyenin Millî Emniyet müfettişinden nasıl kurtarabilecklerini bir zaman araştırdı. «Öyle ya... Bunlar yumuldu geldi diyelim! Der-simlilerin ifadesi tutanaklardan silinmeyince... Hemi de bunlar elele verip bizi neden kurtaracakmış bakalım... Babamız mı, anamız mı?» Harlı fırına

atılmış gibi ölüm dehşeti birden gövdesini kavradı. «Uzatmalı Necip gâvuru geldi gelecek... -Seni bu işe süren paşaları beyleri, memurları mebusanları söylemeden kurtuluş yok' dedi, müfettiş... Kimi söyleyeceksin ortada böyle bir iş olmayınca, teres ?» Boğazı kurumuştu. Su içti. Yumruğunu sert sert ağzından geçirdi. «Kimi dedim, namussuz! Senin muhbirliğin söker mi, bu çukurda?... Diyelim, şuna buna söker, paşalara mebusanlara söker mi? Hemi de yalanlığı ortadayken...» Birden, biri omuz başından bir şey söylemiş gibi, irkilip yarı döndü. Duyduğu dehşet birkaç kat artmıştı. «Essah... Bizi zorlayıp

mebusanlarımıza kara sürdürecekler ki, tutanımız kalmayacak... Vay ulan Müfettiş Bey... Müfettiş Bellikte kahpelik var mı? Düşene vurmak?...» Emey nerdense gözünün önüne geldi. Gümüş yüzüklü elini sallayaraktan ne der bu kahpe? 'Düşene de vurmayınca Sülük Bey, kime vuracaksın bu

dünyada ? Düşmeyene hiç vurulmaz. Çünkü korkuludur' demez mi? Biz düştük! Bir tepme de Emey analığımız mİ

-Ax <yju cımı xana buladı'

der bu Çorumlu... Bizi yaylaya kondurmak için öldürmüş çoban Hanefi'yi, denir. Herif kumara düşüp hasır üstünde kaldığı zaman şuncacık acıdı mı benim analığım olacak Emey kahpesi ?

Benli Nazmiye 'Aylardır evimize et girmedi Emey bacım' diye ağladığında ne demiş bu orospu... 'Çakır Kâhyaların Kenan' daki et kötü değildi, hep mi tükettin şuncacık zamanda, doymaz Benli' deyip geçmiş... Bizi asar bu müfettiş, bunlar kıyarlar nikâhı güzelcene... Hemi malını yerler, hemi de cünbüşe soyunurlar ki, canma değsin!» Gözlerini kıstı. Evet, aslında kavat babasının yaşadığı

zaman da bu Emey kahpesi çekip çevirmekteydi, bütün işleri... «Öyleyse başımıza gelen bu belâ bizim avanaklığımızdan değil... Herif istemiş Allanın emriyle... Karı varmazlanmca kudurdu. Yoksa bunca zamanın Hacı Kenan emmim... 'Ulan Sülük yeğenim' diyerekten... Dur yahu? Bizi Kenan dümbüğüne bulaştıran da bu kahpe olmasın?» Biraz düşündü. Hakçası, takışmayı önlemeye çok çabalamıştı, Emey... «Hey avanak, belli m'olur! İz gösterir mi kancık Emey senin gibi avanağa. Kime izini belli etmiş şu zamana kadar... Dilese önleyemez miydi? Höst diye önümüze gerilse... Hacı Kenan eski kırığı olup ve daha gönlü geçmeyip» Soluğunu keserek dışarıyı dinledi. «Sürüp gelmekte, Uzatmalı Necip Çavuş ezraili... Sürüp gelmekte ki... Heyvah!...« Birden altını ıslattığım duydu. Bi kez daha, Yakup Cemil Bey, tayfasından birini demir direğe demir telle sarıp yaktığı sıra böyle altını ıslatmış, erkekliği döküldüğünden birkaç ay karıya yak-laşamamıştı. «Dur aman! Vah ki akılsız Sülük! Ulan bu Dersimlileri senin başına kim doladı hey avanak ? Emey kahpesi değil mi? Sana kalsa, 'Ben barındıra-

ıu m

I

I

I

nm* üıye savaciMm ua, »u.. o_

' pısına, can atan çevrilmez Sülük Bey, beysen beyliğini bil, Yayla Padişahlığına soyunmak maskaralık değil' diyerekten herifleri Yediçmar'a konduran Emey

kahpesi değil mi ?»

Gövdesini depreme benzer bir titreme almıştı. Dişlerini sıkmasa kemikleri dökülecekti. «Emey kahpesi, bizi yağlı kendire itelemedi de, neden 'Bunları da al git kasabaya' dedi, bakalım...» Elini iki kez dizine vurdu. «Ulan akılsız Sülük... Belli bişey... Bunlar aklı bir ettiler, seni yağlı kendirin altına sürüp... Bunca variyetinin üstüne çöküp... Seni yer altında böcüler yerken... Bunlar, sarılıp yatıp... 'Ooooh canına değsin avanak Sülük' diyerekten... Ve de gülüşe-rekten...» Emey'in kıyıcı gülüşü gözünün önüne gelince hantal gövdesiyle zemberek gibi fırladı. «Vay öyle mi, kahpe Emey... Ya ben seni bildirince...» Birkaç adım koştu. Sonra kalçalarından dizlerine bir tutukluk indi. Kapıya yetişemeyeceğinden ödü koparak zorlandı. Yetişti. Uluyarak yumruklamaya

başladı:

— Aç ulan! Aç dedim Alyanak polis... İfadem

var Müfettiş Beye... Müfettiş Beyi isterim... Emey kahpesidir aradığı kanlısı...

Yüzünün üstüne düştü. Kolları bacakları büküldü. Ağzından köpük yürüyerek boğulma hırıltı-larıyle kendinden geçti.

İKİNCİ BÖLÜM

DİLÂVER PAŞALARIN ZÜLFÜ - ZÜLFÜKAR

İLİ MI

•I-

Kavat Abuzer'in küçük kansj Emey Hanım, biraz dargın, belli belirsiz şımarık, örtüsünün ucunu cıga-ra sarar gibi bükerek yere bakıyordu. Üstü altun dizileriyle dolu fesini çapkınca sağ kaşına yıkmış, sol ayağını altına alıp sağ dizini dikerek oturmuştu.

Elli yaşına vardığı halde, al yanaklı ablakça yüzü körpe gelin kadar taze, çatık kaşlarının altında uzun kirpikli iri gözleri şaşılacak kadar canlıydı.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, karmakarışık şeyler hatırlayarak üst üste yutkundu. «Güldükçe yanakları gamze verir bu kahpenin... Heveslenirken alt dudağını dişler de, kafasını iki yana sallar gözlerini süzüp... Ulan hiç kocamamak olur ama, bu kadar mı olur!» Farkına varmadan yalanıyor avına atılacak aç kurt gibi belinden aşağısıyle ırgalanıyordu. Karı dükkâna girip sedirdeki mindere oturdu oturah üstüne çöken sersemliği de, yürek ürperme-sini de savuşturamamıştı. Can çekmesiyle ürküntü arası bir garip ürpertiydi bu... Kumarda büyük posta tutup karşısındakinin zar sallama sırasında duyulan namussuz ürperti... «Pırava'nın Mistik rezilinin ağzından aldı mı gerçeği... Bizi boyamaya mı geldi, sakın! Heyvah!» Bunu ilk aklmdan geçirişte, çırağı büyük bir suç işlemiş gibi azarlayarak çaya koşturmuş-tu.

kundu-: Hayır im, şcı m».

Emey, müşteriye baktı. Tezgâhtar yeniden pırtı topları çekince Hacı Kenan: «Bunun haceti tenhada söylenecek bir mesele... Dinlemez müşteri filan öfkeli olsa... Gerçeği haber alamadılar mı, bunlar? Ulan aferin Pırava'nın Mistik!» diye düşünüp sevinçle kalkü, işi çabuk bitirip müşteriyi savmak için yardıma koştu.

Emey arkasından küçümseyerek baktı.

Bu Hacı Kenan, Seferberlikte yeniden zenginleyip kumarı bıraktıktan sonra, epeyce rezillenmişti ardı sıra, eski işi tazelemek istemişti. Razı gelmeyince, dişini sıktı, bekledi. Kara Abuzer ölünce bu kez Alla-hın emriyle istedi. Emey gene yanaşmayınca kudurdu bu dümbük, «Bize düşmanlığı bundan... » Erkek milletinin şuncacık aklı olmadığını çoktan öğrenmişti ama, istemezlerin getirip götürdükleri laflarla avanak Sülük'le şu Kenan dümbüğünün düzdeki işlerini yokuşa sardıracaklarını, bunca yıldır, bunca emekle kurdukları para yağdıran dolaplara karşılıklı odun sokacaklarını hiç aklına, sığdıramamıştı. Ne fayda ki, bunlar, kârı zararı ölçüp biçeceklerine, çekişme konusunun değersizliğini görüp irkileceklerine yavaş yavaş onur çıkmanıza sürüklenmişlerdi. Sülük, Hacı Kenan Efendiyi, Çakır Kâhyaların dağlar gibi varlığını kumara bastığı, hasır üstünde kalıp babasının kahpelerini kumarcı yemliği olarak kullandığı zamanları düşünüp adam hesabına koymuyor; Hacı Kenan, vaktiyle rahmetli babasının, körpe karısı Emey hatırına ahırına kondurduğu kavat Abuzeri'in oğlunu, -Eline iki kuruş tutuşturup analığını çağırmaya yolladığı Sülük oğlanı- küçümsüyordu. Emey, erkeklere söz geçiremediğine önce kızmış, sonra bu söz geçiremeyişin yaşlanmaktan, gözkarartıcı, el ayak kesici güzelliğini

dese de, b/naA yanlan... Kendı A büepençesıneyüzdeA2 K-an'ı el kadar oğlanken tamamışt, Herifte CS'ffc tutkusu, A tutkusunu bir

ıi I n

i-

I,

kısmının iki ebeyke çeidşmeyi en saŞmayaakt ™, bunda fle kan kınmmdaut Jamteauu denem dan ge]eceği edİy°rd«-edi*ini

teklifin, kabul anaşmaması koc* olunca gu

Ermeni lazinda 181

mamasını fısıldayıp geldi yerine oturdu. Cıgara yakmanın dalgınlığına vurup yavaşça sordu:

— Nedir, Emey Hanım?... Bunca yıl, bizi boş-layıp... Nedir?... Buyur, emret!

— Sağol, Hacı Kenan Efendi... Emretmek bizim n'ağzrmıza!.. Sülük oğlanın işine geldim.

Yüzümüz yoktur. Sana saygısızlık etmiştir, miktarını bilmemiştir. Şimdi yar başında elinden tutmasan haktır ya, eski hukuku kollamak da erliktir. Çünkü küçükten kusur,

büyükten bağış...

— Aman Emey Hanım, biz bu Çorum'un bir sefil pırtıcı esnafı olup... Adam bağışlamak bizden ne kadar uzak...

Emey geldi geleli ilk defa Hacı Kenan Efendinin yüzüne baktı. Bakışlarında ayıplayan bir ağırlık vardı. Sülük'ün, son zamanlarda diline doladığı bu «Sefil pırtıcı esnafı» sözünü, aman dilemeye geldiği sıra yfcüne vurmasını Hacı Kenan Efendiye hiç yaraştırmadığı belliydi.

— Amana düşmüşü, Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, ayaklamak var mıdır? Yüzümü

yere koydum geldim. «Allahtan aşağı sen varsın» diyerekten geldim. Rahmetli Kara Abuzer kardasın, ölüm döşeğinde bizi kor giderken sana ısmarlamadı mı? «Aman bunları it-köpek ayaklamasın, Kenan kardaşım» diyerekten ağlamadı mı? Sen başucuna çöküp «Şu and, şu yemin... Keyfine bak! Ben ölmeyince bunlara ölüm • yoktur. Ferah ol!» diyerekten kitaba el basıp yemin

içmedin miydi ?

— İçmekle, hey Emey Hanım, senin Sülük oğlun bizde yemin tutacak nallar mı kodu? Kendin bilmez değilsin...

w ..uAivıuc pişman ki,

kanlılar da öyle olmaz. Oğlan adamlıktan çıktı ki, dönüp adam olası hiç kalmadı. Anası tanımaktan geçti diyeyim de sen anla! Bir hastanenin doktorları başına birikti de, tutarağı savuşturamadı ve de ölüm bayıltısından çekip alamadı, dört gün... Say ki öte dünyaya gitti de döndü geldi gerisin geri... Kefen yırtmak olursa bu kadar olur. Geldi gerisin geri, dedimse dirisi gitti, ölüsü geldi. Kimselere duyurmamaktayız. Senin haberin yok, Sülük yeğenin bildiğin Sülük olmaktan çıktı, o gün bu gündür. Bana kalsa, gele mi bilirdim bunca rezillikten sonra... Adamda nasıl bi yüz olmalı ki...

— Bunlar ne yaraşıksız sözdür Emey Hanım... Biz, gâvura kızıp oruç yiyen miyiz?

— Orası bana karanlık... Beni sana Sülük yeğenin saldı. Demekte ki «Vay n'olaydı olaydı, Hacı Kenan Emmimle bu işler olmayaydı» demekte... «Vay ki öleydim de haddimi hileydim» demekte... «Vay ki, Çorumun avrat pazarında vara beni bastonuyla döveydi, kemiklerimi kiraydı da bize küs-meyeydi» demekte... «Fırsatken 'Büyüksün Allahtan aşağı, sen bilirsin' diyerek eline ayağına varaydım» diyerekten dövünmekte... Önüne vaktiyken gerilmedik diyerekten bize söğmekte ki, dipten doruğa...

Hacı Kenan Efendi, belli belirsiz irkilip çekinerek sordu:

— Sakın... Emey Hanım, bizden mi bilmekte Sülük yeğenim başına gelenleri?... Töbe yalan!..

— Ne demek! Sülük yeğenin nasıl bir avanak . olmalı ki, bu karayı senden bilmeli... Onun dediği •başka... «Hacı Kenan Emmimi küstürmeseydim, gör neler olurdu» diyerekten çırpınmakta... «Kuşun uç-

diği sıra, gör bak Emey ana Hacı Kenan Efendi emmim, yolunu bulup bastonunu kakaraktan, yürüyüp orduları yararaktan, kale duvarlarını yırta-raktan bana ulaşmaz mıydı? 'Tüh yüzüne' diye azarlayıp belki birkaç şamar çekip önüne katarak-tan Ezrail peygamberin pençesinden beni çekip almaz mıydı? Hay ki, n'ettimse ben bana ettim, istemezlerin sözüyle ettim» diye höykürmekte... Haber beklemekte ki, taze can bulmak için «He» dediğinin haberini beklemekte...

Hacı Kenan, söylenenlerin doğruluk yüzdesini kestirmeye zorlatıyor, bunların olayı kendisinden bilmediklerinin essah olup olmadığını sezmeye çabalıyordu.

Emey karı, bir zaman örtüsünün ucuyle gözlerini kuruladı:

— Siz birbirinize düşmeyeydiniz, yoksul çıpıl takımı böyle bir karalamayı göze ala mı bilirdi? Hayır alabilemezdi. Ne denilmiştir. «Beyler boğuşmaya durunca aç köpeklere günler doğar» denilmiştir.

— Denilmiştir, doğrudur ya, boğuşmayı biz mi açtık? Vaktiyken biz az mı yalvardık? Küçük küçüklüğünü bilip laf dinlemeli değil mi? Büyük sözünü vaktiyken dinlemeyince... Bu senin Sülük oğlun, zaptolmaktan çıkmadı mıydı nice zamandır?

— Çıktı evet... Edepsizlendi, Allah tanık... Suçludur. Ne çare ki, küçükten kusur, büyükten bağış... Senin haberin yok Hacı Kenan, adamlıktan çıktı ki, Sülük yeğenin, kurtulsa da faydasız. Asılma işinden ödü yarılırdı bunun evel-eski, kendin bilmez değilsin ya...

— Gel, bu oğlanın boynundaki yağlı ilmeği gevşetelim Çakırların Hacı Kenan, az biraz...

— Allah Allah! İlmeği biz mi attık ki, Emey Hanım, sen bunu böyle demektesin, ucu elimizde olup biz mi burmaktayız?

— Sen atmadın, haaşaaa! Sen burmakta değilsin ya, gel gevşetelim, Hacı Kenan Efendi.

— Ulan kan milleti... Halavet var mı bu sözde şimdicik?

— Gevşetelim, oh Hacı Kenan, biz de adamsak altında kalmayız. Gevşetelim!

— Yahu Emey Hanım! Nah şurada Kur'an... Dinimizin koca kitabı... Hemi de, basma Kur'an değil, Horasan'dan gelme elyazması bir Kur'an ki, Hazre-ti Osman yazısı... Taze aptesimle nah el bastım. Benim bu işden...

— İlmin haberin yok... Şuncacik kuşkum olsa, gelir miydim kapına?... Hayır gelmezdim. «Yol yakınken» dedim, geldim. «Bunun yüreksiz Sülük Yeğeni korkudan yüreğini çatlatıp geberdikten sonra, Hacı Kenan emmisinin davranması kaç para?» dedim, geldim. «Dirisine sahip çıkmayınca ölüsüne sahip çıkmak ne fayda» diyerekten geldim. Aman gev-t şetelim şu ilmeği... Yiğitlik sende kalsın!   j   i|

— Yahu nedir bu gevşetelim, belâsı ? Elimdeki \ bir iş midir? Gücümün yeteceği bir iş midir?

— Senin güç yetirmeyeceğin iş m'olur bu Çorum toprağında? Gel hadi, oh Kenan Efendi...

— Daha «gel hadi» demekte... Yahu sen... Güç yetiremeyince...

— Hele sıvan ki bir....

— Bir işe sıvanmalı ama, güç yetireceğini kes-185

laydır da, silinmesi gayetle zordur. Benim duyduğum... Dersimlilerin suçlamaları yaman dediler. Sülük yeğenim, «Şöyle şöyle» diyesiymiş... Ye de «Surdan girip surdan çıkacaksınız... Gerisine hiç karışmayacaksınız?» diyesiymiş...

— Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, sen Sülük yeğenini benden iyi bilirsin! Çünkü yakın zamanlara kadar, bu avanağı ben gütmezdim, sen güderdin, kulağından tutup yederekten... Ciğerinde kaç damar olduğunu ben bilmezdim, sen bilirdin. Kestirilmesinde kirvesi, everilmesinde dünürüydün! Na.h burda bir ben, bir sen, bir koca Tanrı... Söyle bakalım, senin Sülük yeğenin olacak bu yüreksiz, Gazi Paşanın adını tenhada anmayı göze alabilir mi ki, canına kastetmeyi göze alabilsin!

— Yok hayır... Böyle işleri düşünür herif değildir ve de böyle bir işe sıvanabilir herif hiç değildir. Yukarda Allah... Ne fayda ki, Tanrı göstermesin, Gazi Atatürk Paşamıza suikast işidir. Siyaset işidir ki, adamın sorgusuz morgusuz asıldığı bir işdir. Fazladan Ankara'ya duyurulmuştur, daha kötüsü Ankara'nın en kıyıcı müfettişi gelip yetişip el koymuştur. Hadi sen Hacı Kenan ol da, bir ucundan yapışabil bakalım!

— Sen dilersen yapışırsın ki, bak ne güzel yapışırsın! Çünkü pençelisin ve de akıllı-kurnazsın! Nerden yapışılacağım sen bilmeyince kim bilir? Hemi de yapışacak yerini, hemi de, çekip alacak yeri'; ni...

— Biz akıllı-kurnazsak Emey Hanım, sen de :| avanak değilsin! Söyle bakalım, senin aklın ne de-, mekte?... Neresinden yapışmalı demekte?

;ı —Hükümat işidir, boğması varsa, gevşetmesi

— Vurma kırma olsa, doğrusun Emey Hanım... Ah, çalma çırpma, sürüyüp götürme olsa...

— Vurma kırma, sürüyüp götürme meselesinin, ya biz, üstesinden gelemez miyiz? Sana aman dememiz nedendir? Güç yetiremediğimizden değil midir?

— Bizde güç mü kaldı, Emey Hanım, sözümüzün geçeri mi kaldı? Dur desek duran hani, yürü desek yürüyen hani ? -Sesi gibi bakışları da küskünleş-mişti-: Uzağa neden gitmeli... Denediğin bi mesele...

— Neyi denemişim ben ? Neyi bakalım ?

— Bunca adam saldık sana... «Allahm emri, Peygamberin kavliyle» dedik. Hiç etkisi oldu mu ?

— Bu sözü bunaldığım yerde açmak erlik midir, amana düştüğüm yerde? Hayır bu söz sana yaraşmadı Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, hiç yaraşmadı.

— Biz bi şey mi dedik ? Bizimkisi laf gelimi...

— Laf gelimiyse... Vurduramadın... Yersizdir.

Çünkü senin yiğitliğine hiç yaraşmaz. Amansızı, amansız yerde bunaltmak nasıl bir gâvurluk, Hacı Kenan? Senin niyetin yağlı ilmek altına ıhtırıp he dedirtmekse... Ya ben pire için yorgan yakan değil miyim, eski inat Emey karı? -Suratını asarak duvara çevirdi-: Karı var zorlataraktan... Karı var okşa- j layaraktan... i

Bu karı suratını astığı zaman, bir güzelken on j

güzel oluyordu. Hacı Kenan birden huylandı. Gözle- '

ri donuklaşıp hırıl hırıl solumaya başladı: j

— Ya Emey Hanım bunların hangisinden

bakalım? ' ıij

— Beni katma, Hacı Kenan, meselemize gelelim,

«Bu ilmeği... » demekteyim. i

İli

Fs.an KI3U11 yAAn..—. __7

dir? İlmek var, kolayını çözüp alırsın, ilmek var seni terletir ki, canından bezdirir.

— Zora yapışmayınca ben senin Hacı Kenan Efendiliğini kaça alırım? Gel Hacı Kenan, biz bunu gevşetelim az biraz... Çünkü bu işi başka işlere benzetmeyelim. Bu işin ucu uzundur ki, dipsiz doruk-suz... Bu iş bulaşıktır ki, cıscıvık.... İftiracı takımı

adam boğarsa gündüz ortası, eskinin Seferberlik zagonuyla... Bundan Çorum'un adı bellilerinden biri yakayı sıyıramaz. Burda var gücümüzle çabalayıp kefeni yırtmak vardır. -Hınçla içini çekti-: Karalama olu.r ya, böyle mi olur! Ölümden beriye soluk bırakmaz bir karalama... Kökten bitirmecesine... Benim gördüğüm, ya biri bunaldı, büyük para söktürmeyi umdu. Hesapta yanıldı. Ya da kara düşmandır, cana susadı, hırsı belâsı gene hesabı şaşırdı.

— Ne gibi? Anlamadım?

— Düşünmeli ki, soluk bırakmayınca ister istemez çabalanacak... Yağlı kendire hayvan bile hay-vanlığıyle debelenmeden boyun vermez. Karalamanın, bu

kez, ölçüsünü şaşırdılar, Allahıma şükür, Hacı Kenan Efendi. Çorumluyu ürküttüler. Bizim düşmanımız varsa, dostumuz da vardır. Durum vaziyet,-«Adam sende... birkaç yıl yatsın çıksın! Azgınlığı az biraz basılsın, kendine iyi» denecek çizgiyi aşmıştır. Çorum'un vicdanlıları, ve de akıllıları ve de sözünü taşa geçirirleri hep davrandı. «Vay ne demek olsun! Bugün sanaysa yarın banadır. Dipten doruğa iftiralığı bilinirken... Göz göre adam boğmak nasıl bir rezillik! İstemez istemeze bunu işledi mi ve de karalamasını yürüttü mü, Çorum'dan göçmeli, bunca variyeti ite kopuğa bırakıp ötesi yok!» dediklerinden davrandılar.

önündeki kütük In"e düştü'

netr kalkınca seran ot Jman sasaAbirunhat.n avanak Sülük V^A^nin^A^ n'olur? ilmekler bir bir geljr rayıp dikilmek zaman dfr Ça ortava a «Olmaz» demeA 1

— K.me olmaz denilecekl' Benim iŞler mahkemeye gitmeyip dü* m™ me olmaz denilecek bakahm?

— Bizim, mahkemelik, kadiük hic h,v • • • tur Allahıma şükür Hac K u 1Ş™IZ Höst faz... Ne demek... Biz burada

Hele dmlek,.. Bizim köpek yürek'kolayma

eski oıanıau uiJLu.iu.iu... „

ğitlik sende kala ve de büyüklük sende kala... -İçini çekti-: Kötülüğün sonu yoktur, çıkarı hiç yoktur. -Kapıya bakarak sesini alçattı-: Mebusan-larımız demişler ki. «Olmaz öyle şey» demişler «Biz Sülük oğlanı şuncacıktan biliriz, hükümatımızm kapı itidir ve de dostuna dost, düşmanına düşman kuludur» demişler «VaktiyleKovayı Milliye zamanı iki rezil çıktı. Çorum'un altun adını bakıra döndürdü. Gazi Paşamızın söylevine bizi kötü geçirdi. Daha bu lekeyi silip temizleyemedik. İftira yoluyle bir Çorumlumuza suikast karası sürdürmeyiz, hele Dersim ayaklanması rezilliğini bulaştırıp Çorum'umuzu kıyamete kadar rezil etmeyiz» demişler. Allah tuttuklarını

altun ede, esip gürlemiş-ler ki, sesleri çıktığmca bağırmışlar. «Yeni hükümatımızm böyle bir kötülüğe hiç razılığı yoktur şunun bunun

düşmanını boğmak için Cumhuriyet kanunlarım kement etmesine göz yumması hiç yoktur» demişler, «Biz bu işin ardını boşlayacaklardan değiliz» demişler. «İzleyip iftiracıyı bulsak gerek ve de alçakları yıldırmak için cezasını ona göre kesmek gerek» demişler. Çalık Kerim ağama bakarsan, bu işi yol yakınken kül-lemekte hayır varmış ki, gayet yaman hayır varmış...

— Vay... Demek Çalık Kerim ağan... Senin kötü Çalık ağan demedi mi, nasıl küllenecek hükümatımızm tutanağına geçen bir mesele... Bunca suçlamayla?

— Denilmiş ki... «Kurcalayan olmazsa kolay» denilmiş Ankara'da... «Siz iftiracı rezillerinizi zapte-din, Çorum'un akıldaneleri gerisini bizden iyi bilir, en başta Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, büsbütün

bilir» denilmiş...

— Ulan ben nerden bitirmişim? Halt etmiş kim demişse...

_,w* uunu} ua, para gücüyle önü alınmış kolaycana...

— Para gücüyle mi ? -Hacı Kenan bir an gözlerini kısıp düşündü-: Bak, buna diyeceğim yok... Evet, paranın oynadığı yerde... Para dedimse... Be-ribenzer para değil haa... Deve yüküyle...

— Deve yüküyle elbet...

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, gözlerini yere indirerek yavaşça sordu:

— Sezebilmiş mi Çalık Kerim köpoğlusu bu karalamanın nerden estiğini?- Biraz bekledi-: Kimin başı altından çıktığını ?

— Yok! Aramadı ki sezinlesin! Çalık Kerim ağam bu işin kısadan söndürülmesi fikrinde...

«Kurcalamak kimseye hayır getirmez, çünkü korkuludur, sonu berbada varır ki, görülmemiş nuhusete varır» demekte.. İyisi, ardını hiç aramamak... Dalaşmayacak olunca neden aramalı?

— Orası öyle..

— Kasaba yerin zagonunu sen bizden iyi bilirsin Hacı Kenan Efendi. Varlıklılar yaka yakaya gelmezse, kopuk ipsiz takımının iftira kılıcı hiç işlemez.

— Allah tanık! Dalaşmayı ben mi aradım? Hayır. Savuşturmaya çabalamadım mı ? İte bulaşmaktansa çalıyı dolaşmak hesabı... Senin Sülük oğlun dur durak bildi mi ?

— Ya dersini kimden aldı bakalım! Suçlamah ama, doğrusunu diyerekten suçlamah... Dalaşmayı sen belletmedin mi bu ite? Av almayı? «Aman benim Sülük yeğenim yürekli olmalı... Kurşundan,

kamadan yüz döndürmemeli... Haklı haksız bilmem... Yapıştığını koparmalı... Eğer pazı gücüyle, eğer hiyleyle... El bir vurursa bizimki üç vurmalı

Ki

m

cambaz değildir, şımarır, kudurur, zaptolmaktan çıkar. Gemi azıya alırsa zararını sen çekersin» dediğim zamanlar hıkır hıkır gülmez miydiniz Kara Abuzer domuzuyla?... Bak bakalım, Emey haksız mıymış?

— Haklısın... Dinlemedik de halt ettik. Şimdi beri bak Emey Hanım, olanlar olmayaydı iyiydi ya, oldu bikez... Yüreğimi bilirsin. «Kendini ateşe at» desen atmazsam şu güneşe kör bakayım... Olanlardan sonra bizim

sıvanmamız hiç gerekmez. Bunca Çorumlu, bunca mebusan sıvanmış... Sen de kesenin ağzını açımkâr olmuşsun... Bu kez, Hacı Kenan

bulaşmasın bu işe...

— Ne demek... Olmaaz! Olmaz ki hiç olmaz. Benim başkalarına güvenim hiç yoktur. Bu işde deve yüküyle para dökülecek... Ya kimin eliyle dökülecek? Gazi Paşa girse araya güvenmem. Sen olmayınca

Hayır... Güvenmem!

— Ya ben nasıl güveneyim senin Sülük reziline? İlmeği gevşeyince istemezlerin yellemesine kapılıp... Yeni baştan kudurup azıp... Yakamıza sarılıp...

—j Ben her yanını düşündüm Çakır Kâhyaların Kenan... Bunun güveni koçum... Essahtan hısım olmak...

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, önce bişey anlamadı, anlar anlamaz sevinçle hopladı:

— Aman Emey Hanım inanayım mı ? Aman Emey Hanım amanı bilir misin?

Emey utanmış gibi yere bakıyor, belli belirsiz gülümsüyordu. Yazü melek - melâike saflığında olduğu, gülümseyerek gözlerini yere eğmesi eline daha erkek eli hiç değmemiş körpe kız çocuğunu andırdığı halde, Hacı Kenan eskilerde bununla yaşadığı yatak

ıcn actual itan görmüş, körpeden olgundan, nice nice dünya güzellerini, en acemisinden ustalıkta ölü diriltir azgınlarına kadar nelerini tatmış, hepsinden sonra, «Tamam, bunun üstüne olmaz ve de bunun lezzeti hiç unutulmaz» derken, bu Emey kahpesini keskin yürek sızısı gibi burkularak hatırlamıştı. Nesi vardı bu kahpenin öteki kanlara benzemeyen? İşte burasını bunca yıldır bulamıyordu.

Emey, örtüsünün ucunu bükmeye durmuştu yeniden... Sırması bol atlas, canfes, bindallı giyimleri içinde bal peteği gibiydi. «Giyimleri kaç para... Ya bu kahpe çıplanmca... Ya kendinden geçerek koşulup... Harlı ateş gibi kavrayınca... Seni bin kez öldürüp bin kez dirilterekten...» Hırıl hırıl solumaya başlamıştı.

Emey bunu farkedince ne ürktü, ne utandı. Gözlerini kısıp debelenen herife bir zaman gözetler gibi baktı. Bakışları bu kez enikonu haymdı. Vaktiyle, körpeliğin- ı de, bu Çakır Kâhyaların Kenan zibidisini gerçekten ! sevip sevmediğini araştırdı. Bunu kimi zaman düşünmüş, araştırmış bir yere bağlayamamıştı. Tutkularına kapıldı mı, bu herifin nasıl yırtıcı olduğunu, her zaman biraz huylanarak hatırlıyordu ama, Narlıca'nm Çalık Kerim ağasıyle tokuşturmak için... Hayır, bu Kenan rezilinin karı açlığı, Çalık ağasının amansız fırtınası karşısında, çocuk eğlencesi... Körpenin bilmezden debelenmesi... Çalık'ı denemeyen karı, erkeğin tadını nerden bilecek?... Bahtına yansın ki... Bu dünyadan bahtı kara gelip gitmiştir. Alt dudağını dişleyerek başını iki yana salladı.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan gözlerini açmış, bu ağız dişlemeyi görmüş, bir an soluklarını tutmuştu. Çok iyi tanıyordu. Emey'in böyle baş sallamalarını...

193 u in i-ı.

Kapıyı çeK.eccjt... «hju& unu»*,. . «.** „.- T

diye hırıldadı.

— Önceden düşünmek yok muydu bu hısımlığı Emey Hanım?... Bunca işler olmadan... Bunca haber saldıklarımızda. İt gibi bunca inileyip yakar-dığımızda?... He deseydin hiç bi şey yoktu.

Emey anlamamış gibi bir an gözlerini kırpıştırdı, sonra biraz gönül eğlemek için lafa koşuldu. Bu fırsattan yararlanıp yıllardır bu Kenan reziline söylemek istediklerini deyip yüreğini soğutacaktı. Nazla gülümsedi: I

— Vaktiyle az mı he dedik, Çakırların Kenan? | Çıkası gözlerinin içine az mı baktık aç it gibi?... Körpeliğin bilmezliğiyle öl dediğin yerde

öldüklerimiz... Peki öldük de hora mı geçtik? «Vay ki vay... Biz bunu süte sokulmamış ak kaşık bellediydik. Meğer kavat Abuzerin bunca

yıllık kahpesiymiş.» denilmedi mi ?

— Hööööst! Yok öyle şey... Kim demiş?

— Denildi ne güzel... Benli Nazmiye orospusuna denildi hemi de... Denildi ki, «Kahpeymiş... Kahpeyse, bu dünyada senin eline su dökecek kahpe m'olur ki, biz bir kötü Kürt karısına gönül düşürelim!» denilmedi mi?

— Yalan kız, şart olsun yalan... Benli Nazmiye kancığı mı dedi sana bunları?... Yalan...

Yalanlığı surdan belli ki... Kahpe kurnazlığıyle seni bizden soğutacak...

— Denildi Çakırların Kenan, denilmese, biz körpe karı başımızla yaylada yollarını gözlerken sürüp gelip çıkmaz miydin? Yetişip sarıp kavuşmaz miydin? Baban rahmetli Ömer ağanın ölümü gecesi-Ölü yatağı başında, kahpe Benli'yi ıhtırıp... Baba

c... un olsun.! Nasılmış, kan âhı almak... Başımı açıp koca Tanrıya yakarmadım mı? Yakarışımla kumar yangınına düşmedin mi? Bunca varlığı yele verip kuru hasır üstünde yatmadın mı ? Ah, n'olaydı olaydı, şu Ermeni kırımı yetişmeyeydi. Kir-kor emminin bunca variyeti eline geçmeyeydi. Hele hele, Kumar tutkusu savuşmasaydı...

— Kız, vallah billah... Kız kahpe, gerçekten bedduaya çöktün mü rezil? Hiç acımadan domuz? Ya bizim gönlümüz geçmiş de yıllardır ardın sıra... Bunca yalvarış... Bunca cadı karıyı araya sokup... Allahm emriyle deyip...

— Sonunda evet, Emey'in değeri bilindi ya, geçti iş işden...

— Hele şuna... Benli Nazmiye kahpesini başımıza kakarken... Ya senin kırdığın cevizler...

— Ne ceviziymiş? Yok öyle şey!... Alnım açık benim, koca Tanrıya şükür, yüzüm ak...

— Yüz aklığı, imansız kahpe, Eşkıya Musa Çavuş denilen âdem ejderhasına kendini paralattığından mıdır? Ardından, herifi tutturduğun candarma

komutanı tıfıl teğmen... Nice nice tahsildarlar... Kolcu basılar... Tütün kaçakçılarından Karadeniz yalısının Laz uşakları, Düzce-Hendek Çerkezleri... Sayısı bellisiz hoyratlar...ŞDuyduğum doğruysa, Narlıca'nın kötü Çalık Kerim'i...

Emey sayılanları gülümseyerek, övünür gibi biraz başı yukarda dinliyordu. Çalık Kerim'in adıyla birden irkilip ciddileşti:

— Çalık Kerim ağamı katma Çakırların kötü Kenan... Çalık yok... Çalik'ın Petek Hanımla biz, ahret kardaşı olmuşuz. Ahret kardaşlığında biri birinin erini azdırmak yazılı değil...

195 ıu ı-ı.

— Neymiş ? Hele hacıların uoıhuiu :

— Demek sonunda, Petek kahpesiyle ablacılığa da tutuştunuz. Tüh yüzünüze... Ben de, «Bu Emey kahpesi, bu yakıcı çağında, çok ocak söndürecekti, çok hovardayı birbirine kırdıracaktı, fıkara Abuzer'i geberttikten sonra... Neyin nesi?» demekteyim.

— Hele rezil... Kunduranın topuğu gelmekte ki, utanmaz yüzüne, gör nasıl gelmekte... Benim yiğitliğimi ve de erci karılığımı denedinse denedin... Bi şey anlamam ber karı karıya girişmekten... Karnım bozulur kusmacasma... Ablacılığı sen, utanmaz Benli

ı Nazmiye'den ara!

— Kız, bu bizim Osmanlı memleketinde ahret kardaşı ne demektir? Vay köpoğlusu... Yavuz uğru kesilip ev sahibini yıldıracak... Peki, siz ahret kar-daşlığma zorlatırken, kötü Çalık napmakta? Seyre

:' mi dalmakta, gevişleyerekten? «Ooooh... Petek kah-jj; peşini Narlıca'nın kopukları paralayacağına...» di-h yerek koca Tanrıya şükür mü etmekte? İ
— Çalık Kerim ağamda, Allahıma şükür, senin

' gibi fesatlık hiç yoktur. Beni de bilir, çünkü, Petek kardaşımı da bilir.

— Ulan nasıl bilir sizi bakalım? Alıcı gözüyle, zehir gibi, bir zaman bakıştılar. Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi gene huy-lanmıştı. Gözleri bulanık baygın... Soluklan hışırtılı... Boyun damarları parmak gibi şişip sevirmeye başlamış... Açlığı, aynen, on beş yaşında tıfıl oğlan açlığı... «Tüh yüzüne... Bu sıralarda, adam öldürür bu dümbük.» Emey bir yandan kudurganlığa meydan okuyarak korkmazlığmı sınarken, bir yandan, eski olanların tüm geçip gittiğini, şuncacık tortusu kalmadığını bir daha, bu kez kesinlikle anlıyor, rahatlıyordu.

uozumuzie gördük, diyerekten yemin içenler?...

— Hey utanmaz Hacı Kenan... Ben... Öyle... Çalık... kısmına kalacak karı mıyım?

—• Değilsin, evet... Değilsin ya... Neden olmazlan-dın bunca yalvarmamıza ?... Ben hep o sözümdeyim... Sülük oğlanı kendin bilmez değilsin! Densizdir. Ne demek densiz? Akılsız demek... Akılsız kısmı, her lafa gider, su gibi akar. Kurtulunca haftasına varmadan yakamıza yapışmayacağı nerden belli ? Bizim bu Çorum'da bunca düşmanımız var. «Bu iftirayı düzenleyen, Kenan domuzu» dediler mi, kudurur senin Sülük itin... Zaptolmaktan çıkar. «Aman ilmeği gevşetelim» derken, Sülük rezilinin boynundan gevşetelim de kendi boynumuza mı geçirelim ?... Evet, bunun güven yolu... İyi bildin, hısım olmaktır ve de sağlam hısım olup oğlanı gece gündüz gütmektir. Ulan çok yaşa Emey Hanım, aklına şimdi inandım! Evet, hısım olmalı ki, birbirine güvenmeli... Birbirine sıkıca sarılmalı ki, yar başında bir kahpeliğe uğramayacağını bilmeli...

— Yattı demek akim Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi... Oh, ne güzel!...

— Ulan kahpe, bunca zaman inletip... süründürüp... Ya ben seni gerdek gecesi...

Paralamaz mıyım, koca kurdun kuzuyu paraladığı gibi?...

— Dur aman! Dur hele, Hacı Kenan, sen bu lafı, benim üstüme mi getirmektesin?

— Ya?

— Vay başıma!.. Vay ki hiç aklın yokmuş Kenan efendi... Ben nasıl olabilirmişim?

— Neden kız ?

— Şundan ki, Hacı Kenan, kuma üstüne gitmek i 197 *

— Boş ver! Yemin de neymiş!... ıAoncıuguıı. yc-minse, Emey Hanım, bana bırak, gerisine karışma... Müftüye giderim, bunca şeyh var, it sürüsü gibi, giderim. Kitabımızda, yerleri vardır ki, yemin içmemişe döndürür derin yerleri vardır.

— Olmaz. Hadi kitabın gücüyle yeminimizden kurtulduk diyelim! Kumalığı nasıl savuşturacağız?

— Ulan avanak!... Yahu Emey Hanım, sen eskilerde... Yahu sen, bir akıllı karı olup... Kuma derken... Vah yazık... Demek sen benim Şirin karıyı kandan saymaktasın! Şimdi ayıp ettin ki, ne kadar...

— Olmaz Hacı Kenan... Sen beni bilirsin... Bi kez olmaz dedim mi, hiç olmaz. İnadımdır çünkü... İnadımdır ki, koca katır kaç para...

— Ulan kahpe... Aklım karıştı. Bu böyledir de, ortaya attığın hısımlık neyin nesidir?

— Yazııık! Bu yaşa geldin, karı açlığına gem vuramadın! Ne kadar yazık... Benim hısımlık dediğim... Senin Nefise kızı, Sülük yeğenine Allanın

emriyle.

— Höst kahpe... -Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, gerçek bir ürküntüyle sıçramış, ellerini «Olmaz» anlamına kaldırmıştı-: Höst! Bu nasıl şaka! Nefise'yi... -Az kalsın «Kavat Abuzer'in» diyecekti. Zorla değiştirdi-: Kara Abuzer'in Sülük oğlana

nasıl verirmişim?

— Neden koçum? «Gece gündüz gütmeli» deme-din miydi demincek?... Kızı vermeyince nasıl güdülecek zıgın gibi herif geceleri?... Sakın, beni alınca bana mı gördürmek niyetindesin bu işi de başkaca?.-

—• Höst namussuz!... Bu ne edepsizlik!...

— Öyleyse, Hacı Kenan kızı vereceksin ki, ge-198

Beni işit akılsız Kenan, senin Nefise kız benim hesapça yirmisine dayandı. Bekletip evde kaldı diyerek, kendin alacaksan o başka...

— Ulan orospu... Ulan seh adamın elini kanda koyarsın...

— Doğrusunu deyince he mi ? Gel Hacı Kenan, gel akıllı ol! Kızı ver gitsin! Hısım oluruz istediğinden iyi... Birbirimize güveniriz. Sarılırız ki, su sız-dırmamacasma...

— Yahu nedir? Essah gibi...

— Verirsen essah olur! gibi'si kalmaz.

— Çakır Kâhyalann Nefise orospusunu... Kara Abuzer'in Sülük dümbüğüne he mi ? Ya bizim bu temeline tükürdüğüm Çorum toprağında.hiç mi düşmanımız yok ki, bu işi saza çekip türkü etmesin!

— Vay sakın dengi değil, demeye mi getirmektesin Çakır Kâhyalann Hacı Kenan? Kavat Abuzer' in Emey'i sen nikahlayınca... Dengi dengine vuran davullar... Sülük oğlana gelince mi...

— Sen başka... Hele şu benzetmeye... Tüh yüzüne... Ulan, sen kötü Sülük'le bir misin, kahpe? Yahu Müslümanlar, şu lafın hiç yaraşığı var mıdır? Bizim

kız yirmisine basmadı... Senin Sülük rezili sürmüş varmış ellisine dayanmış...

— Elli ne demek ? Kırk altıdır ve de otuz beş gösteren bir kırk altıdır. Ayrıca, senin gibi yedi vilâyetin kahpeleriyle ve de dünyanın kumarcısıyle boğu-şaraktan kendini yıpratıp kemiklerini cıvıklatmış değildir, erkektir ki, nice doymaz kahpeye pes ettirecek ve de nicesini canından usandıracak bir erkektir...

— Ulan dur!... Denemiş gibi... Hay Allah belânı vere...

Nefise orospusu, elini bıraKip ayağım upu,A *,„, «Oh baba! Bunca zaman beklettin ya, sonunda yüreğimin başını soğuttun ve de bu ölümlü dünyadan doyasıya hevesimi aldırdın, cennetliksin» demez mi?

— Hiç utanır mı hey Allah... Ulan... El kadar bebe...

— Kim bebe? Sakın Nefise kız mı? Yirmi yaşma varmış karıya bebe dedin mi, ben senin aklından şüphe ederim. Hele bir düşün bakalım, Çakır Kâhyaların

kudurgan Hacı Kenan... Yanığın Cennet kahpesi... On beşinde olup... Nasıl bir bebe ki... Altmışmdaki Hacı Kenan kudurganından ürk-meyip, başabaş güreş tutup... Belki sırtını yere getirip...

— Kız dur! Essah gibi, gözlerin kör ola!... Kim yedi bu haltı?... Yanığın Cennet de kim? Töbe yalan! Kız bu işleri bizim boşladığımız hanidir? On beşinde körpe kullanan herif senin gibi kart karının ardı sıra it gibi inileyerekten dolanır mı? Körpelikte biz senin tadını bildik de, değerini hiç bilemedik Emey Hanım... Körpelikte, kendin bilmez değilsin

ya, bizi kumara düşürdüler, aklımızı başımızdan alıp... Kumar yangınlığmı sen nerden bileceksin! Başta akıl yok ki göz görebilsin ve de damarda kan yok ki yürek özleyebilsin.

Sonunda göz gördü, yürek diledi ya, bu kez de, ah imansız Emey domuzlandı...

— Domuzlandı dersin... «Birinin unutamadıklarım öbürü unuta mıbilir?» demezsin!

— Aman kız... Essah mı şuncacık?... Aman ina-naym mı?

— Ağa keyfin bilir. Dilersen inan, dilersen inanma! Siz bu Sülük oğlanla çatışalı beri, benim

nenim nem olur, imansız Kenan? Sülük oğlana bi hal olursa, ben bu Çorum'un birinciye değilse de, ikinciye üçüncüye gelen varlıklı karısı değil miyim,? Ben bunun babası olacak kavatı ne kadar sevdim ki, yabandan olmuş oğlunu seveyim ?•[[

— Aman Emey Hanım... Dur kız... Vay başıma...

— Neyi kollamakta bu kahpe Emey, kimi savunmakta? Bunu kendi başına çıkaramayınca ben Hacı Kenan'ın aklım kaça alırım! Yazık ki ne kadar. ..

— Vay ki, bizim fikirsizliğimiz... Gerçek mi bunlar Emey Hanım, gerçek mi, ayaklarını öpeyim!

— Ben karı başımla, yaylanın doruğunda, bunca kanlı canavarla bunca yıl boğuşup... Herifinden başka çekip... Oğulluğundan başka çekerekten... Ne demekte bu senin avanak Sülük, hadi bil bakalım... Demekte ki, «Ben yıldım Emey ana, bundan böyle Yayla Padişahlığı bana ne kadar uzak...» demekte... «Bundan böyle, hayır, haddimi bilsem gerek ve de ağzımı bellesem gerek» demekte... Niyeti, senin haberin yok, ipten kurtuldu mu, köylü borçlarını bağışlayacak bu sefil Sülük...

— Hangi köylü borçlarını?...

— Pankaya ödediği borçları... «Biz çok köylü ânı aldık Emey ana, yağlı kendire bu gidiş neden bakalım? Köylünün ânından...» demekte...

— Hele akılsız... «Köylünün duası yerini bulsa, çıbıllıktan kurtulur, sen sana gel!» demedin mi?

— Kaç para...

— Aman haaaa... Olmaz ki hiç olmaz. Yahu nedir, eski köye yeni düzen mi çıkaracak bu rezil? 201

— Dinleyen var da, he mi? Fazladan... remin içmekte bu senin Sülük yeğenin... Basma biriktirdiğim bunca kopuğu dağıtsa gerek ve de tütün işlerimi, ayrıca, sürek işlerimi, daha başkaca, bildiğim Karun hazinesi getirir işlerimizi dağıtsa gerek... «Bana gereği kalmamıştır» demekte... «Çünkü..» demekte, «Kimi tütün tutturup kimi esrar tutturup benden gizli nice işler çevirip... Sonucunda bizi yağlı kendire iteleyip, çalındığımda, biri bulunmayıp... Hayır, benden geçmiştir» diyerekten yemin içmekte ki, kitaba el vuraraktan içmekte...

— Hey vah, bu hiç olmaz! Adamını dağıtan ağa bizim rezil köylümüzü nasıl zaptedecek bakalım? Yahu kudurdu mu bu rezil ? Aman Emey Hanım, deliyi önlemenin kolayı.. Olmasını bırak, duyulması olmaz. Önleyemedik mi, tüm işleri karıştırdık bil!.

— Ya beni dinleyen var mı ? Hadi «Kara Abuzer'in Sülük akılsız» diyelim, Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendiyi napalım ?

— Kız benim suçum...

— Ben karı başımla aranıza girip... Bunca debelenip... Dalaşmanızı önleye mibildim? Oğlanı ölüm iftirasına düşürdüler, karı başımla çırpındım, uçar kuşun ulaşamadığı yerlerde adam peydahlayıp neyin nesidir öğrenip Ankara'ya adamlar salıp bunca mebu-sanı ayaklandırıp boğuştum. Sonunda, Allahıma şükür, çıkarını buldum. YerebatasıDersimlileri sopaya yatırıp ftira dilekçesine uygun laflar dediren uzatmalı Necip alçağını şu kadar bin altuna razı ettim ki, «Böyle bi şey yoktur, biz bunları sopa gücüyle söylettik» demeye razı ettim...

— Aman Emey Hanım, essah mı? Desene kah-jnız Kaıaı arada ?

— Ah, akılsız Hacı Kenan... Ya biz, bu işe senin yapışmanı neden istemekteyiz ? İlerdeki belâlarının önüne gerilmek için istemekte değil miyiz? Avanak Sülük'ü ipten alan sen olmayınca... Sıvanıp bunca hüneri gösteren... ilerde istemezlerin «İftirayı bu Kenan domuzu düzenlemiştir, öcünü almazsan adam değilsin» yellemeleri nasıl savuşturulacak?...

Emey, yarı açındırır, yarı şımarık sesiyle Pomak Polis Cihangir'i nasıl haber getirmeye razı ettiğini, durumu öğrenince Uzatmalı Necip Çavuş alçağını yola getirmek için neler çektiğini anlatmaya girişmişti. Hacı Kenan, hızla düşünüyordu. Bu işde halt ettiği, kantarın topunu kaçırdığı belliydi. Kavat Abuzer'in "_ Sülük oğlana suikast işi yaraştırmak avanaklıktı düpedüz... Pırava'nm Mistik reziline kanmış, keseden gidip bu Sülük belâsını kökten bitirmek istemişti. «Hay Allah belânı vere kötü Pırava... Ettin mi bize edeceğini?... Kim kanar kavat oğlu Sülük rezilinin Gazi Paşamıza göz kaldıracağına... Değil ki silâh çekmek... Fazladan sarası tuttu yüreksizin... Kansız köpek, korkusundan altını pisledi. Tüh yüzüne!»... Evet, bu Sülük ipi kırdı mı, yellemeye gider! Karının dediklerini evirip çevirdi, hiyle, oyun, kahpelik aradı. Bulamayınca Emey'in eski hukuku gözönüne alarak kendisini düşündüğüne sevindi. Kızı vermek hiç olmazdı ya, kızı vermekten beriye karının planı uygundu.

— Neye daldın Hacı Kenan? Nefise kızın başlığı parasına mı ? Üç bin kayma borcumu da üstüne koy da öyle iste, yuvarlak hesap...

— Çıkar aradan Nefise'nin adını...

m mi

— Biz bağlamayalım mı deaiK! oeu csu au-zümün üstündeyim... Allahın emri... Peygamberin...

— Beni katma! Şundan ki, bu Sülük işi çıkınca ne dedi bakalım, bizim istemezlerimiz!

Duymadın mı?

— Yok... Neymiş?

— «Sözü bir etti Emey kahpesiyle Kenan papazı, fıkara Sülük oğlanı bitirip KavatAbuzer'in varlığına konsalar gerek» sözünü, demek hiç duymadın! Beri bak Çakırların Hacı Kenan! Buraya kadar beni dinlemediniz! Burnu doğrunuza gittiniz! Gör neler oldu «Bundan böylesine karışmam» dedim mi, bak neler o-lur! -Birden sesini değiştirdi-: Ben istemez miyim Allah belânı vere! Bunca variyet... Koca bir Çakır Kâhyaların avradı... Sen dilediğin yerden dilediğin körpe kızı alamaz mısın istesen? Alırsın! Ya ben kudurmuş muyum ki başıma konan böyle bir devleti... Değerim bilmeyip... Ben senin körpeliğinde bunca belâna gerilip... Herifin Kürt kılıcı altında dolanarak...

— Höst kız... Bu hökürtü neyin nesidir! Ulan karı milleti... Bir ağlama belleyip... Kes dedim!...

— Vay benim kara bahtım, kara yazım... Sülük rezilinin öcünü almaya tüm Göçmen Mahallesi yemin içti. Yalı boyunun Lazları, Adapazarı'nın Çerkezleri yeminler içti ki...

— Ne yemini kız? Ne yemini dedim!

— Yemin içtiler senin haberin yok... «Sülük beyimize bu karayı bulaştıranı

bulmayınca... Derisine saman depip evinin külünü yele vermeyince bize dur durak yoktur ve de avratlara yanaşmak, oğlan vermek, kız almak hiç yoktur» dediler. İftirayı senden bildikleriyse meydandaki bir mesele...

Diımezse, du yorum'da, sen bilirsin... Töbe yalan!

— Yalan demekle kurtuluş var mı ? Sülük oğlanın iftirası da yalan ya, yağlı ilmeği daha kıracağımız şüpheli... -Gözlerini kuruladı, can alacak gibi derin baktı-: Kızı verip evimize dünür geleceğine... Keyfince girip çıkacağına... İt gibi hınldayaraktan izimizi sürmek böyle midir?

— Aman Emey Hanım... Aman inanayım mı?

— İnanması neymiş? Bir ölümün çaresi yoktur Hacı Kenan, umut olmayınca, dünya meşakka-tına dayanıla mı bilir? Bunun kestirmesi, Nefise kızı Sülük oğlana vermek Çakırların Kenan, verip belâları savuşturaraktan keyfine bakmak... Kızı verdin mi, Çorum'un istemezlerini bitirdin bil! Ben seni akıllı bilirim. Akıllı adama, hayırlı işde he demek, aanh demekten kolaydır. -

He'yi bastır ki, yol yakınken biz de noksanlarımıza sıvanalım! Çünkü, Sülük oğlanın kurtulmalığı tam üç bin sarı altundur.

— Dur kız... Essah mı? Üç bin altun nasıl bir para ? Neye verilmekte ? Hiç olmaz!

— Olmazını ben de bilmekteyim ya, namussuz Uzatmalı Necip domuzu bir noksanına razı değil...

— Kız beri bak!... Üç bin sarı... Yahu sen delirdin mi? Ne tutar bu? «Kan diyeti» desem, Sülük pisi üç altun etmez!

— İyi bildin, kan diyeti...

Hacı Kenan elini sakalına attı, keyiflendiğini saklamak için somurtmaya çabaladı:

— Bu işe ne demekte senin, Sülük oğlun, Emey Hanım? Üç bin altunu sordum! «Bırak olmaz! Asılmak daha kârlı» demekte mi sakın?

— N'ağzma Sülük gibi kansızın... Nerde senin ?>bi yiğit ki, parasına canını siper ede...

"VK

— Duymasıyle, Sülük Yeğenin, nopıaui *ı, Ku-pasıca kafası tavana erişmediyse de çok bi şey

kalmadı. Bulaştı kuduz it gibi hırlamaya... «Ver kahpe... Daha durmakta... Koş seğirt!... Olmazlanırlarsa... Dört bin say... Beş bin bile say... Beni bu dardan çek al!» diyerekten çırpınmalarını görmelisin ki, ah ne fayda!

— Vay başıma! Hele yüreksiz...

— «Ya ben sizi yatırıp kesmez miyim ? Para düşünecek sıra mıdır?» demelerini... Başkaca, dizlerini döğerekten çırpınmalar ki, gör nasıl bir çırpınmalar... «Ben yağlı ilmeğin altında debelenip...» diyerekten... «Torbasına, çömleğine tükürdüğüm parayı bugün canımıza perde gerip cana susamış canavarın ağzına tıkmayacağız da ya hangi kara günde harcanacağız?» diyerekten höykürmekte... «Vay kahpeeee! Baba mirası bunca variyetimi, yoksa kefen paramıza, ıskat döndürmesine mi vereceksin? Ya ben seni...» diyerek çalınmakta ki, silâha milâha çalınmakta... Dahası... «Ben geberip gidince hovardalarına mı yedireceksin artanlarımı, kahpe Emey, Hacı Kenan reziline mi yedireceksin?» demez mi?

— Hele şuna!... Vay ki Allah işitsin... Ve de eşref saata denk getirip kurban olduğum... Eee.. Sonra?..

— Sonra'sı... «Sen sana gel. Sülük Bey» dedim, «Bunlar er kişi lafları değil, yılgın karı lafları» dedim, «Vurduğun yerde mi yatmakta ki, sen bunca varlığı, ite köpeğe saçmaktasın?» dedim, «Sormadan danışmadan hiç olmaz, hele Hacı Kenan emmine danışmadan büsbütün olmaz» dedim, «Görelim bakalım, çoğumsamaz mı? Ucuz yolunu bulmaz mı?» dedim.

Kudurdu ki Allah göstermesin, ağzından kanlı köpükler yürüdü. «Vay benim kara

[IHI

uu

iıu im]

kafasını yumruklad, *, mecesine... «Ya bizi bu k"- Kâhyaların HaCı Ke, ort k, ölem!» deyıp ti yatağa serildi. Bi birikenler «Buna bu k

dediler. Suratına sirJce

kalkt,. Yavaştan ak,

s'1Ir'k Bey, bu

amızlgöz] duyulup Karu anh'nm hazinesı a ıs vardır ve de Allam™ - emiştir» dedini; A senin!» dedim. «Ben " a

»*»»». hayırA, dcdun. «Buraya

hiç

«Senin Hac, üşür J i kestinr» dedlm,

...» diyerek güm a

y°ktUr< "acım» tutunca sıcradı

varlık,, yer,erin

gınştım.

ye A <<VerimkâroIdugu- A de

mi, hayır

korumaktayım>> i gör akh Vardır» de d getirme.' emminin ıu

207

dörde beşe, belki de üçe bitirmez mı:» ut bilmem, aklı yattı, bilmem, aklı başında olmadığından seslenmedi. Kalktım savuştum, sürdüm geldim.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan fikre dalmıştı ki, derinlere dalmıştı. Üç bin altun çok paraydı. «Çok ne demek! Bunlan hasır üstünde kor bi para! Ulan ne demekte bu Emey orospusu, inileyerekten?» Soluğunu tutup kulak verdi. Evet, Emey karı ağlamaklı

bir sesle konuşuyordu:

— îyi bildin kan diyeti... Üç bin sayıldı mı, bak bakalım, bu işin gerisi kolayına söndürülür mü? Şunca zamandır neden yalvarmaktayım sana,

kanlılar gibi, avanak Kenan?

— Var mı hazırda bu kadar altun?...

— Var yok bulunacak... Feslerdeki yolunur, boyunlardaki sıyrılır.

— Ya gömüdeküer?... Derbeder Musa Çavuşun hazinesini sordum. Dedikleri doğruysa, malak deri-siyle bir altunlarmış ki, fıkara Kara Abuzer saymağa güç yetiremediğinden sayısı bellisizmiş...

— Ah nerde? Malak derisinden geçtim, Hacı Kenan, hamam tasını doldursa ne güzeldi. -İçini çekti-: Altunlarımı, elin Uzatmalı Necip Çavuşuna kaptırdınız, reziller, beni biriniz savunamadınız. Bunca söyledim! «Bu dolaşmak size hayır getirmez» dedim, «Üstesinden gelemezsiniz avanaklar» dedim. Tüh yüzünüze... -Biraz daldı. Bir küçük kız çocuğu gibi somurttu-: Vah ki bunca yıl, başımda, döşümde taşıdığım altunlarım... Bunların yüzünden, kimlere nasip-miş! Uzatmalı Necip Çavuş rezillerine nasipmiş-Çalık Kerim ağamın Petek Bacım yolacak olanca altunlarım... Sülük rezilinin anası kahpe Fatı karıdan kalanlar gidecek! Noksanımızı bu dünyada kim tamam-

-e* — Kimdir?

la pençemde» c.kamazsm.r GideBL 7 'a lamdan islerim, ö le ™er B™" Nazm,j,e ab-filintayı omuzlar,

II

Narlıca'nın Çalık Kerim Ağası, kapıdan giren Sülük Beyi görünce elini gözlerine siper edip bağırdı:

— Vay ki Çakır Kâhyaların yeni güveyisi... Vay ki yiğitler yiğidi Sülük Bey!... Gerdek gecesi yatağa girip üç hafta demeyince çıkmayan cihan pelvanm!

— Etme Narlıca'mn Kerim Ağası!... Bu gidişle sen bizi... Bu gidişle bizi türkü edip...

— Geç buyur!... Olmaaaz! Yukarı geç herif... Neymiş türkü edip... Her kişinin eline mi geçebilir bu meselede türkü olmak arslanım? Er kişinin har-

209

ıu

i-ı.

Ev düzenlerini bozdu ki, yerle bir etmecesıne...

— Ne gibi?...

— Karılar kafalarını yumruklamakta, «Vah ki biz herif mi gördük?» diyerekten... Şuncacık kızlar, «Ere verilecekse, Sülük Bey gibisine verilmeli. Verilmeli ki, şu ölümlü dünyada, körpelik boşuna geçme-memeli» demekte...

—Allah belâm vere kötü Çalık!.. Ulan bu rezillikleri dinletmeye mi istedin Yediçınar gibi yerden beni ?

— Yalan mıyım? Hemi ortalığı karıştırıp... He-mi de... Kasıntılara hele!... Hele şu şişintilere... Ulan aferin Kara Abuzer'in Sülük Bey!... Peki, ben vak-tiylen neden sezinleyemedim, sendeki bu bel pelvan-lığmı? Yuf bana! Yuf ki ne kadar... Oğlum, sende böyle bir güçler vardı da, bunca yıl, dulluğa nasıl dayandın, döl döş sahibi olmamaya?...

— Ulan Kerim Ağa! Evermeye kalktınız da, olmaz mı dedik?

— Hele... Sen bilmez misin karıyı nerden alacağını?... Bir herif kırk beşi aştıktan sonra, üç hafta yataktan çıkmadı mı, hüner kendisinde olmaz, güreş tuttuğu kahpede olur.

— Tüh yüzüne!... Bak kötü söylerim ki, teres, şart olsun, Petek Ablamdan başlayıp dümdüz giderim. Nedir bu sabah senin benden alıp veremediğin?

— Beri bak Sülük Pelvan! Sırtını yumruklayıp seni gerdeğe hoplattık ya, ne dedi, bil bakalım, bu Çorum'un rezil takımı? Dedi ki, «Bu herif, Gazi Paşaya, suikast işinde ipi yeni kırdı. Aman arkadaşlar, ister misiniz, korku

tutuğu olup, Çakır Kâhyaların Nefise Hanımın hakkından gelemesin?» dediler. Başka istemezler ve de Kenan sülâlesini iyi bilenler, fle

*•

lü

I-I.

betif>

»«erim,

i?

yüzüne!..

o. er tj . 3 3. ~-o o 2 p : a fii a • « O 3 nemeden ve de tadına yeterince DaKm vermez. Çünkü, «Bizim evden yetişmedir, aman kahpelikte yüzümüzü kara etmesin» diye çabalar. Nerden mi bilmekteyim? Bunun babası olacak Ömer Ağadan bilmekteyim. Bugüne bugün, toprağımızın bir yüce Yayla Padişahısın Sülük Bey, senin namusun bizim namusumuz demektir. Aman gece gündüz, uyumaya-raktan, dur otur bilmeyerekten kollayacağız ki...

—| Yeter ettin namussuz! Şunun bunun el değmemiş, gün görmemiş avratlarının kollanmasını düşüneceğine... Altındaki Petek kahpesini kollasana..

— Vay n'olmuş, arslan yeğenim, yoksa bir duyduğun mu var ?

— Duyduğum... «Çorum'da işe yarar hovarda kalmadı» diyerek karılar çığırışmakta... «Nice nice kendine güvenir yiğitler Narlıca'ya seğirtmekte, gerisin geri, hepsinin ölüsü gelmekte» diyerekten...

— Deme inanayım mı?... Vay ki ne kadar güzel! Ulan aferin Petek kahpesi.. Ulan şuncacık çıtlatmak yok mudur orospu? Vay ki demek ünümüz yürümüş kasabayı tutmuş... Ne mutlu... Az biraz navlun parası almakta mıymış. Petek ablan, yoksa üste mi vermekteymiş?...

— Üste...

— Tamam! Üste diş kirası, hamam parası vermeyince benim hanedanlığım nerde kalır?

Petek Hanım tepsi elinde içeri girdi. Tepside bakır tasla iki bardak vardı. Konuşulanların sonunu kapı aralığından biraz dinlemiş olmalı ki, suratım asıp şakadan çıkıştı:

— Tüh yüzüne Kerim Ağa gibi... Hiç kuşkum kalmadı Sülük Bey, Allah için tanıksın, bu herif cehennemlik değil midir? Cehenemliktir, hemi de Me-

sıaraK. guıumseyen Çalık Kerim Ağa'ya döndü-: Bi de güler, hiç utanır mı? Bu yaşa geldin! Şunlar, erkek gibi erkek ağzına yaraşır laflar mı ?

— N'olmuş laflara? Yeni güveyidir. Aldığı kahpe, Çakır Kâhyaların Nefise'dir. Bunun gözünü açmak atalık değil mi? «Bu bizim Sülük yeğenimiz, az biraz avanakça gibi gibime» demez miydin, sen,evel-es-ki?

— Hüss utanmaz! Vay başıma!... Sülük Bey'e he mi? Allah belânı vere! Sülük Bey beni bilir koca Tanrıya şükür... Senin de rezilliğini, oh ne güzel, bilir! Sülük Beydeki akıl, ah n'olur, şuncacık da sende bulunsa...

— Bulunsa... Hoplasam kasabaya insem... Çakır Kâhyaların Kenan namussuzunun tam dengi bir namussuz bulsam, bunca yıl kullanılmış kahpe kızını süte sokulmamış ak kaşık niyetine çekip alsam, şu kadar yüz lira başlık sayıp... Demek o zaman akıldan yana... Vay kan milleti! V ay ki dilini tutamadığından baltayı ayağına vuran kan milleti! Pekiii... Sen bu lafı ettin mi etmedin mi, Petek Hanım, al gözüme den...

— Hele yiğitlenmelere... Hele şu kasılmalara... Güç isterim ve de körpenin fırtınasına dayanacak direk isterim!

— Şimdi bu senin Sülük Bey...

— N'olmuş ? Arslan gibidir ve de pelvan kesimlidir. Yiğitliğine yiğit... Yakışıklılığına yakışıklı... Tuttuğunu koparır koçak ki, Nefise gibi kuruların haddi değildir hamlesine dayanmak... Akşam inerken inîleyerek kaçacak delik aramaktaymış, benim duyduğum, Nefise güçsüzü... Emey kardaşımın eteği-ne sarılmaktaymış ki, «Aman Emey ana beni bu gece

215

ıu

gibi...

— Yalvarmaktaymış he mi! Vay ki düzenci kahpe... Herifi yalnız koyup n'apacakmış bakalım? Ulan ne iş! Dağın başında... Bir aya vardırmadan... Hovardayı peyleyip... Herifini «yıldım» diyerek yalnız koyup... Pırava arkadaş! Pırava ki, bizim rezilimiz Mistik Pırava'smdan baskın pırava...

—Tüh yüzüne... Sen hiç aldırma Sülük Bey... Çıkasıca gözü götürmediğinden... Ne denilmiştir. «Koca tilki bastıramadığı tavuğa kötü der» denilmiştir. Bununkisi o hesap.

Ayrandan bir daha doldurup uzattı: — Buyur iç... Hadi içiver; Oooh, yağ-bal olsun! Neden alıp germedin Emey bacımı? Gelin kızı

da alıp geleydin!

Petek kırk beşini geçtiği halde hemen hiç bozulmamıştı. «Nefise gibi beş-on körpeyi kuşağından çıkarır ki, ağzının tadını bilen herife, otsuz yerde dokuz araba ot yoldurur. Şunda, üç çocuk doğurmuş kart karı görüntüsü hiç var mı? Nice kız oğlan kızlardan tıkız... Şuncacık pörsümeyişine, hey koca Tanrı, ne demeli? Bu namussuz Çalık, bunu hiç mi yoğurmaz, yatağa çalıp lov taşı gibi yuvarlamaz? Şuna adam, düşmana dalar gibi domuzuna dalıp ve de şurasından şunu burup şurasından şunu koparарак «Aman bittim» dedirmeyince... Evet, dedire-memiştir, çünkü Çalık'tır n'olacaksa... Bilekliyse de adam gibi adam değil! Şuna, oh olsun ya... Petek

ablama yazık!... »

Yeni güveyin yüzüne alıcı gözüyle baktığını Petek hemen sezip belli belirsiz ürpenniş, yanakları os-saat kızıl atlasa kesmişti. Bir yan bakışla o da Sülük Beyi tarttı, evirip çevirerekten ölçüp biçti. Ta-

%•!

7 ,_., un nmca döndürmesi, omuz titretmesi vardı ki, Yusuf Peygamber dayanamaz.

«Hele kahpe!... »

Narlıca'nm Çalık Kerim Ağası, karanın huylan-masıyle Avanak Sülük'ün aklından geçenleri sanki nüvesi nüvesine bilmiş, kızıp pireleneceğine bunları oyuna getirmiş gibi keyiflenmişti.

Petek kahpesinin çoktandır erkeklerle ilintisi kalmadığına, üç dört yıldır, ablacılığa giriştiğine emindi. «Ablacı kahpeden erkek milletine hayır yoktur. Varsın olmasın! Kendini elin hoyratlarına paralatacak yerde... Hovarda beşleyim derken herifini maskara edeceğine..; Kahpelerle elleşmesi iyi..»Petek'in ablacılığa alıştırdığı bütün kızları, körpe gelinleri kullanıyordu yıllardır. Böylece Petek kahpesinin esirgediğini daha ballılardan alıyordu kolayca... Yakında, Nefise'yi de okşalayarak-tan getireceği, sonunda bu Sülük rezilinin körpesinden de kendine yeterince pay çıkacağı yüzde yüzdü.

Sülük Beyin dikkatle yüzüne baktığını farkedin-ce yalanmayı hemen kesip kaşlarını çattı:

— Yahu Sülük Bey... Yahu ben seni neden istedim bugün?... Ben seni şundan istedim ki...N'olacak bu senin kopukların durum-vaziyeti kardaş ?

— Hangi kopukların ?

— Dilâver paşanın Zülfü'yle Genç Osman rezili... Dünkü gün haber salmışlar gittim, mahpus damına... Bunlar ağlaşmaktalar ki arkadaş, yürek dayanmaz.

— Valla Kerim emmi, sen benden iyisini bilmektesin ! Bana kalsa... Şimdi atlar gider, sayende Çeker çıkarırım. Ne fayda ki, Emey Hanım hiç laf dinlememekte...

— Ulan inat olur ama, bu kadar mı olur! Val-217 !

S. .

milletinden bir düşmanı olacağına, yüz düşmanı olsun, iyi!

—Orası öyledir... Geçende haber saldıydrm... «Kerim Ağa şuna bir iki söylesin» dediydim. N'oldu ? — Söyledim ki neler söyledim. «Etme Emey Hanım» dedim. «Bu böyledir ve de zagonu budur» dedim, «Elin itini kopuğunu çevrene topladm mı, sür-git söz geçiremezsin. Arada bir rezillenmeleri olacaktır ister istemez» dedim, «Ulan Emey Hanım, gel bu kez, sen bu işi hiç duymamış ol!» dedim.

— Benim sezinlediğim, Zülfü reziline o kadar kinlenmiş değil! İlle Genç Osman alçağı... Demekte ki, «Ben Zülfükar itine evel-eski güvenmem!» demek-. te... «Çünkü Dilâver paşalardan adam çıkmadığını bilirim» demekte... «Öteki namussuza geldi mi... Benim tutulduğum Genç Osman köpeği... Şunca-cıktan elimde büyütüp... Yiğit gibi mert yiğit olmasına çabalayıp... Yılgın yetişmesin diyerekten bunca edepsizliğinde, burnuna hiç vurmayıp... Hayır, hiç olmaz! Mahkeme ne keserse o kadar yıl yatacak... I 'Yargısı dışarda görülsün' diyerek bıraktırdınız mı görün neler olur!» diye hoplamakta... Karı aklı ki, / ah karı aklı... «Ulan beri bak, Emey Hanım» dedim, «Sen bu kılkuyrukları mı iniletmektesin? Hayır, Sü lük oğlunu iniletmektesin» dedim, «Çünkü itini hükü-mattan çekip alamamak sahibine lekedir» dedim, «Çorum'da laf var ki, yenmez yutulmaz bir laflar» dedim, «İstemezlerimiz neler demekte bakalım, 'Sülük Bey içeriye BEY girdi, YILIK çıktı. Ciğersizmiş ki, kökü pislikteymiş' demekte» dedim. «Aslına bakarsan haklısın yerden göke ya, el ne bilsin işin iç yüzünü? Kendi rezilliklerinden yattıklarını düşünen hani? Sülük Bey uğruna yatar bilinmekte bunlar ki, bey kıs-

»ıau

(U »au asnna »akarsan salt Sülük oğluna değil» dedim, «Bir yayla Padişahı Sülük Bey, adamlarını mahpus damlarından çekip alamaz oldu mu, düzenlerimiz bozulur ki, gör nasıl bozulur» dedim, «Biz burada barmamayız, yukarda Sülük Bey fermanını yürütmekten çıkarsa, köy kopuklarının ayağı altında kalırız. Her tüyümüz bir dağa savrulur» dedim, «Bizim bu variyeti bunca yıl toplamamız, Sülük Bey öfkesinin korkulu olmasındandır, ve de tayfasını hükümatm pençesinden çekip almasmdandır» dedim. Olgörüp söz-geçiremedim. Bu işi uzatırsak düzenimiz bozulur ki, yaman bozulur. Petek ablan da yalvardı. «Hayır» demekte, «Tenbihlemedik miydi sıkıcana... Kara düşman pusudadır. Bizden uğrun iş tutmak yok, diye bunca sıkı tenbihlenip... Tenbihatı dinlememek nasıl bi ha-ymlıktır» diye köpürmekte...

— «Olmuş bi kez... Olmasaydı ne kadar iyiydi. Olmuşa çare yok» diyemedin mi Kerim emmi?... «Küçükten suç, büyükten bağış» deseydin!

— Hele şuna!... Denilmemiş gibi... Neler dedim, derbeder, zorlattım ki, gâvur olsa dine gelir. «Böyle olur Emey Hanım, gel beni işit» dedim, «işler apansız kötüye vardı mı düzen bozulur ki, hiç ummadığın yerden bozulur» dedim, «Budur bunun zagonu» dedim, «Hükümat adamı neyi bekler, bulanık suyu bekler. Neden bekler? Av kapacak... Bunca parayı sana kazandıran bunca memur neyle geçinir? Aylıkla mı geçinir? Hayır. Hükümat bilmez mi verdiği aylığın geçimine yetmediğini ? Bilir. Ya n'olur ? «Sular bulanın-ca yeterince vursun, eksiğini tamamlasın» der. Tamamlayacak ama, yoluyla tamamlayacak... Karıncanın ", belini hiç incitmeden... «Karınca nedir bakalım Emey Hanım?» dedim, «Karınca: bildiğin KANUN...» i!

ııı

ı-ı.

Kâhyaların Hacı Kenan aumougu ıaAaAu.A... „

den 'Vur' parası çekecek, ötekinden "Aman vurma' parası» dedim, «Yoksa, bre Emey Hanım, Osmanlı'nın parası toplayana kalsa, memur aylığını, mabusan geçimini nerden bulur?» dedim, «Fıkaranm eline de para geçmez ki, tahsildar sopasıyle söktüre de hazineye bişey hasıl ola» dedim. -Çok canı sıkılmış gibi derin derin iç çekti-:Evet arkadaş... Bu karıya olgörüp söz anlatamadım. Seni isteyişim... Bak napacağız! Genç Osman'ı bırakacağız, yatsın az biraz... Zülfü rezilini çekip alacağız. Ben görülecek yerleri gördüm. Bedelini kesiştim. Git herifi al gel! -Biraz daldı-: Aslına bakarsan Emey Hanım haklı değil mi? Haklı ki,yerden göğe... Bunları tut ki, öldürelim. Bırakalım çürüsün teresler mahpus damında... Yerine bulacağın, bakalım ten-bih tutar mı? Başkaca rezillikleri olur ki, önüne geçilmez. Ne denilmiştir, «Gelen gideni aratır» denilmiştir.

— Ağlaşmakta mı benim rezillerim? Zülfü nasıl Zülfü?... Kasıntısı durulmuş mu az biraz?

— Şişinme, kasılma n'arasın! Kurda boğulmuş it gibi inileyerekten yerde sürünmekte ki, kara yılan da öyle değil! Genç Osman beni tenhaya çekip dedi ki, «Aman Kerim emmi... Bunu burdan almanın kolayı... Biz bir dam adamı şaştık! 'Yılmak görülmüştür ya böylesi hiç görülmemiştir. Bunun ilk girmesi olsa, neyse ne! Eskiden bilenler 'Yahu bu Zülfü aklını sıçratsa gerektir, bunun dışarda tutulduğu bir karı man mı var ki?' demekteler... Sıkıladım. 'Yok yahu! Git başımd an' diyerek tepindi ki, ben şaştım» dedi.

— Bak sen... Hele yüreksiz... Ya, vaktiyle yerli yersiz, «Vururum da on beş yılı boynuma sarar yatarım» diye şişinmeleri?...

Ağa, beni bu dardan çekip almanın kolayı» diyerek ;n iniledi bir zaman... «Aman işler Sülük Beyin bildiği c gibi değil... Aman yanılmaktaki gör nasıl yanılmakta» ;_ dedi, «Düşman oyununa uğradık ve da kara düş- , man gâvuruna uğradık. Bendeki tütünden haberim varsa, burdan çıkmak nasip olmasın» diyerekten kafasını yumrukladı.

—- Ya Genç Osman rezili ?   i

— Şaşırtmış... Arada bir 'küsmüşlüğe vurup, ; «Hiç kıymeti yok, emmi, on beş yıl verseler yatar' çıkarım. Bir adam şuncacık suçlu olmayınca... Şakadan ayaklan dibine birkaç kurşun sıktığımız bekçi Bekir elini cebimize soktu, esrar bulmuş gibisine çıkardı!» dedi bir zaman... Sonunda apansız «Vah yandım! Beni burdan almazsanız, ölüm bir mi, iki mi?»

dedi. Ardından o da bulaştı köpek gibi ellerimi yalamaklığa...

— Onunki bildiğimiz karı açlığıdır ve de Yanığın Cennet tutkusudur. İmleyecek ister istemez. Kendin bilmez değilsin ya, bu Genç Osman alçağının tutulduğu sıralarda adamlıktan nasıl çıktığını ?... Utanmayı bırakıp nasıl rezillendiğini ?... Evet, kan tutkunuyken bu Genç Osman alçağına böyle bir cıvıklık gelir. Benim anlamadığım, Zülfü çamurlaşmayacaktı.

— Zülfü'nün derdine benim de aklım ermedi. Genç Osman'a geldi mi, kopuk haklı arkadaş...

— Haklı mı?

— Hemi de yerden göğe... Surdan ki.. Yanığın Cennet kahpesini görmeyince ne desem boş!... Adam bi

kez bu kahpenin tadına alıştı mı, ya tüketerekten ge- j bertip kurtulmalı, ya da tükenerekten geberip... Başka- i °a, tutkunluğundan iflah olmak yoktur. Vay orospu!.. i

yoktur. Bak gör, «Şu Narlıca'nm aomux yoı«.., v.Av di» demez misin? Bu kahpe buralarda çok oyunlar çıkarsa gerektir ve de çok canlara kıyıp nice nice ocaklar söndürse gerektir. Koca Tanrı Çorumluya acıyıp Ezrail peygamberinin kulağına fıslayıp körpeliğinde canını aldırırsa bilmem!

— Yahu, essah mı Kerim Ağa? Kahpenin gerçekten yakıcı güzel olduğuna inanayım mı?

— Hiç kuşkun olmasın, Kara Abuzer'in Sülük oğlum! Kahpenin nasıl bir belâ olduğunu yerinden öğrenmeli dersen, sür git, dünürün olacak Hacı Kenan dümbüğüne sor! Öncekiler gibi bellemiş, kahpe avratlı kaynatan, «Bikez tadına bakayım» demiş o zaman bu zamandır tütünü tepesinden çık-

l' makta ki, kömür kuyusu gibi, yüreğinden yanmakta... Herif ekmekten aştan kesildi ki, benim gördüğüm eskinin bi kuru Kenan'ıyken, eti kanı yele verip salt kemik kaldı. Geçenlerde, kaynanan olacak Benli Nazmiye kahpesini...

i — Hööst! İstemem! Benli Nazmiye benim ner-

} den kaynanam olmakta, Şirin Hatun dipdiri dola-

| nırken...

— Oğlum, Allah kıtlığını göstermesin, Çakır

i Kâhyaların Ömer kodoşu sana kaynanalar bıraktı ki, ürkütmeden sayılmaz. Sen yoksa, Benli

Nazmiye' | i " den başka, Güllü kahpesini de mi hesaba katmamaktasın? Bu kanlar, az biraz kocamasaydı, sana hiç ölüm yoktu karada... Uzatmalı Necip Çavuş hergelesine saydığın şu kadar bin altunu sana bi yıla varmaz, Çorum hovardalarından bunlar fazlasıyle

toplar getirirdi.

— Hay Allah belânı vere, dümbük!... «Bu herit 222

jcu t>u yaşında Hacı Kenan gibisini şebek maymunu edip parmağı ucunda oynatan kahpenin topladığı altunu İstanbul'un Ermeni kuyumcuları toplayamaz.

Geçenlerde Benli Nazmiye orospusunu gördüm.

«Şaştık Kerim Ağa, şaştık ki, amandan kesildik. Sende her derdin dermanı olur. Aman bu utanmaza bi çare!» diyerekten eteğime düştü. Meğerse Benli fıkarasını günde beş öğün Günah Bibi'ye salmak-taymış bu dümbük,

«Aman Genç Osman kopuğu mahpus dammdayken... Aman, karının binicisi üstünden alınmışken eğer parayla, eğer malla aklını çelip bir saathğına bizim eve atmanın kolayı» diyerekten yalvarmaktayım ş...

— N'olacakmış eve atmakla?... Yahu bu namussuz kaç yaşında ? Altmışını atlamış herif körpe kandan n'alabilirmiş bakalım?

— Sordum arkadaş, Benli Nazmiye kahpesine bakarsan, herifin kudurganlığı yaşlandıkça artmak-taymış ki, güç yetesi hiç kalmamaktaymış... Artık bilmem doğru, bilmem, Benli kahpesinin öğünmesi...

— Öğürüne ne demek ? Benli neden öğünmekte ?

— Bunun yetiştirmesi değil mi ? «Binicisine bakma kısrağa bak» demeye getirmekteyse kahpe, kendini beğendirmeye cabalamaktaysa!...

— Yahu bunlar nasıl bir işler, hiç akıl ermez bir işler! Pek>, eve atılmakla, bu namussuz, üstüne çöküp zora bindirip mindirip mi?... I

— Orasını bilmem. «Eve atın, gerisini bana bırakın» demekteymiş, «Ölümse de Yanığın Cennet'in koynunda olsun, var mı buna diyeceğiniz orospular?» diyerekten bastona davranmaktayımş ki, kekiklerini kirmacasma... Aklısıra, bi kez daha tadıp

r

İn

— Çorum'a türkü olmaktan hiç mi korkmaz bu dümbük?

— Türkü... «Yanığın Cennet dilesin, bakm bakalım, hacı sakalını dipten kazıtıp köçekliğe soyunmaz mıyım? Siz öyle mi bellediniz ve de Yanığın Cennet kahpesini değmez mi bellediniz?» diye hop-lamaktaynıış... Ayrıca, «Dilesin, sırtıma bindirip Ço-rum'un Sultan Pazarında anıraraktan ve de kıç ataraktan dolanmaz mıyım, gündüz ortası?» diye kopa-sıca kafasını yumruklamaktaymış.

— Kerim ağa, bunlar gerçekse, Genç Osman utanmazının ayıplaması kalmamıştır. Ne dersin?..

— Orası öyle... Benim şaştığım... Dilâver Paşanın Zülfü rezilinin derdi nedir? Genç Osman oğlanın ağlayacağı yerde bu herif neden hüngürdemekte, Zaptolmaktan çıkıp?...

Narlıca'nın domuz Çalık'ı Kerim Ağa, her zaman yaptığı gibi kaim boynunu büsbütün çarpıtıp Sülük Beyi dipten doruğa bir zaman süzdü, derinden

inceledi. Belli ki, evler yıkıcı, ocaklar söndürücü domuzluklar geçmekteydi aklından, şeytanın fikir erdiremeyeceği namertlikleri evirip çevirmekteydi. Mahpus dammdaki rezillerden birini olsun kurtarmakta bu namussuzun çıkarı olduğunu Sülük biliyordu. Heriflerin, bu kötü Çalık Kerim'e şu kadar lira kurtulmalık vermeyi vadettiklerini sağlam yerden duymuştu. Emey anasının basılmaz kan kininden şimdilik Zülfivyü az biraz kurtardığını sezinledi. Bu utanmaz Çalık Kerim'in, çoktandır kaçak tütün işine Zülfü ortaklığıyle, esrar işine de Genç Osman aracılığıyla küçük bir hisse kattığını çoktardır sezinlemişti ama,

— yay düuuuctaydı.

— Vay dümbük vay!..

Narlıca'nın Çalık Kerim Ağası birden irkildi. Gözleri pırpırlaştı:

— Kim, Sülük Bey, Hacı Kenan mı ?

— He ya... Desene belâsını buldu rezil! Oh ne güzel! Ulan aferin Yanığın Cennet! Ulan aman, şunca yıllık acılan, şu teresten çıkarmanın kolayı... Sonuna

karışmasın... Dilesin dileğini, alsın muradını. j*

— Acıları çıkarması mı kalmış ?... Çoktan çıkardı sayılır- Senin dünür maskara olmuştur ki, Sülük yeğenim, toparlanası geçmiştir gerisin geri!

Bir zaman karşılıklı keyifle güldüler' Aslında akıllan başka yerde olduğu için kendilerini zorlayıp diş göstererek kurt gibi sırtarmakta, böyle sır-tarırken de şaşılacak kadar biribirlerine benzemekteydiler. Önce Çalık Kerim toplandı:

— Bırakalım bunları da Sülük Bey, biz kendi meselemize gelelim. Evet, oğlanları mahpus damından çekip almak şarttır, bana kalırsa şimdilik Dilâver Paşanın Zülfü rezilini çıkarmanın' tavıdır.

— Ya analığım olacak Emey karının elinden yakayı?...

— Emey Hanımı sen bana bırak...

— Evet, yola yatınrsan bir sen yatırırsın bu dünyada...

— Tamam... Ben her yanını ölçüp biçtim iyicene... Petek ablan yayladan ineli bize uğramadı Emey Hanım... Epey oldu. Bunlar biribirlerini görmeden iki gün duramazlar. «Petek ablam istemiş, Narlı-ca'ya ineceksin» demeli... Sal gelsin! Bakalım-n'o-lur!

u n

1.

i-

«İtleri arkalamada Kerim Ağam... Ne demektir bu?» diyerek kaşlarını yıktı.

— Yıksın... Karı kısmının aklı mı erer. Kopuk takımını büsbütün boşlamak hiç olmaz. Senin buralarda dostundan çok düşmanın var. Beylik öyle değil! Başına toplayıp bunca zaman ekmek yedirdiğin kopukları düşmanlara kaptırmak akıl işi mi? Biri bırakılır, biraz daha yatsın, biri çekilip alınır ki, hükümattaki gücümüzün kırılmadığı ispatlanır. Göçmen olup göçmeyeceksek... Bunca variyeti baldırı-çıplaklara bağışlamayacaksak, yolu budur. Bana sorarsan Emey Hanımın asıl kızdığı Genç Osman... Varsın biraz daha yatsın. Ayrıca esrar işi, tütün işinden az biraz ağır olduğundan, Zülfü'nün çıkıp Genç Osman'ın yatması yaraşır, Emey direnmese Zülfü çoktan hopladı çıktıydı. Ben gereğini derim, yola yatırırım. Ne denilmiştir,

«Adamım cezalandırmakta, çekmek vardır da büsbütün koparmak hiç yoktur.» Karı milletinin yola gelmeyeni olmaz, Sülük Bey, er olup sırasında istemeyi bilip he dedirmek hüner! Hiç korkma! Kötüsü gelirse, «Benim haberim yok, sezinlediğim, Çalık Kerim Ağanın işi olmalı!» de savuş!

— Sağol! Dün kasabaya indin! Bizi karalayan esintinin nerden geldiğini gösterir bi şey çalındı mı

kulağına?..

— Yok... Dilekçe, bildiğin gibi, Ankara'da verilmiş... Müfettiş kâğıtları alıp gittiğinden kimin yazısı olduğu görülememiş... Meraklanma, Osmanlı'nın işinde, gizlilik

olmaz sürgit... Yakında umulmaz yerden uç verir. Uzatmalı Necip Çavuş namussuzuna geldi mi, paralan alıp «Gelirim» diye gittiydi ya,

Nefise, çoktandır sormak istediği halde, bitürlü dengine getiremediği soruyu, sessizliğin uzamasından yararlanarak, laf kıtlığında aklına gelmiş gibi yumuşacık sordu:

—Emey ana! Benim bildiğim... Zülfü Bey... Sülük Beyin bunca yıllık delibaşısı değil midir?

— Zülfü Bey mi? Ne demek BEY?.. Kız, ne zamandan beri, tohumu belirsiz rezil Zülfü, Bey oldu bu Çorumda?

— Vay başıma! «Tohumu belirsiz» mi ? Koca bir paşa torunu olup... Dilâver Paşaların denilip... Biz bey biliriz. Bizim mahallede «Bey» çağırılır hep...

— Nasıl bir avanak mahalle olmalı ki, o sizin mahalle, soydan sürme BEY olmayana BEY demeli... Dilâver Paşa tutuğunun beli olmadığım bilmeyen mi var! Bir herifin kısırlığı bilinip... Döl döş peydahlaması ne demektir? Vah ki bunu sizin mahalleye bi belleten çıkmamış... Bunun ninesi Dünya güzeli Kahpe Cemile değil midir? Bunun babasını, Kahpe Cemile'nin, Kara

Cehennem'den peydahladığı meydandaki bir iş!;. Elin kaçıntı itine BEY deyip... Vah ki zamane körpeleri... Hele beri bak bakalım, Hacı Kenan Efendinin Nefise... Başkaca nasıl bilinir bu Zülfü kodoşu sizin mahallenizde?

— Gayet yiğit-yürekli bilinir ki, gözü gayet kara bilinir. Fazladan, Emey anacığım, gayet bilekli-pazıh bilinir. Vaktiyle güreş tutmaz mıydı bu Zülfü.., Bey... Değme pelvanları sürüp çıkarmaz mıydı, er meydanlarından, nice nice ödülleri alıp ardına

227

«Adamın avanağı pelvan olur» denilmemiş midir? Töbe! Benim sözüm er pelvanlara değil, Zülfü rezili gibi somun pelvanlarma... Bir erkek görüntüsünden bilinmez. Yürekliliğinden bilinir. Yüreği na-sılmış bakalım, bu Zülfü rezilinin?.. Buna sizin mahalle ne demekte?

:— «Gözü karadır bu Zülfü Beyin» der bizim

mahallenin aklı eren karıları...

— Gözü kara derrtek, kıyıcı demekse hiç sözüm yok... Kıyıcı demek, ya ne demektir? Rezil demektir ki, hiç benzersiz... Çünkü erkekte kıyıcılık namertlikten gelir ve de namussuzluktan gelir. Mahallenizin birinciye gelen alçağı olduğunu, demek, bilememiş mi sizin akh erer karılarınız?

— Yok Emey ana... Bizim karılar, Zülfü Beyi yiğit bilir.

— Kız çengi! Beri bak bakalım!.. Sakın körpeliğin avanaklığıyle ?

— Töbe! Yüz yüze gelmişliğim hiç yoktur benim. Zülfü Beyle, vallah billâh yoktur. İki laf bile etmişliğim yoktur. Benim demem... Paşa soyundan olup... Mahallemizde... edebini bilip... Şunun bunun karısına kızına hiç dolanmayıp... Kafasını yerden

kaldırmayaraktan gelip gidip... Gözünü yere eğe-

rekten...

— Hele gözü çıkasıca hele... Demek, mahallenizde kendini «Hüsnü zan» gösterecek... İnandınız öyle ya, hay akılsız Nefise?.. Ne denilmiştir, «Kırlangıç kuşu zararlı mı, zararsız mı, Yemen'de kahve reçperine sormalı» denilmiştir. Sen körpe kız başınla ne bileceksin! Senin Sülük herif, «Yok öyle şey» derse de kulak asma, benim kestirimimle gayet

__Aiujlıi aunım nıç değildir. Doğrusunu ıü

ister misin, laf aramızda, ben bu namussuzun oğ- :n lancılığından bile şüpheliyim. <

— Ama deme Emey ana, bu nasıl bir alçaklık!..

— Şu yaşa gelip neden evlenmemiş bakalım! '•

— Şundan ki, bunun anası, «Olgörüp kız beğen-

diremedim» diye dizlerini döğerek yakınırdı. Beri benzer güzeli hiç beğenmezmiş Zülfü Bey, olmadık kusur bulurmuş... Gözü yüksek yerlerdeymiş gayet... ı Adı belli yerin kızı olmayınca ve de variyetli yerden ; olmayınca «Benim işimi göremez ana, sen öyle mi belledin» diyerek bağınrmış...

— Neymiş bakalım, bunun görülemeyecek işi ? Ya yüksek yerin adamı, aklım şeytan yellemeyince, kızını çıkarıp bu namerde verir miymiş? Evet, ben bu herifin oğlancılığından şüpheliyim! Bir adam oğlancı olursa ne demektir? Elin itine, «Zülfü BEY» demeli değil, bunu bilmeli...

— Ne demektir «Oğlancı demektir. ?»

— Bilemedin avanak gelinim, oğlancı demek, vaktiyle kendisi de az biraz

kullanılmış, demektir. Yoksa bu işe neden sıvansın! Rahmetli Abuzer baban derdi ki, «Vaktiyken dağıtmayınca, bir adam, kesinlikle, toplamaya girişemez» derdi.

— Vay başıma,.. Öyle bir yiğit kesimli... Şu kadar ite kopuğa kendini saydırmış bir...

— Rezil, diyeceksin ya, saydırması, imansız kıyıcı olmasındandır. Nefise yavrum, fazladan böyle-lerinin yiğitliği gözü açılmamış, körpe kızlar üstünedir. Yiğit-

yürekli olmasından belleme! -Emey Hanım kaşlarını çatarak içini çekti-: Ah senin ahlsız herifin Sülük Bey... Şuncacık aklı yoktur. «Bırak yatsın! Gölgesi eksik olsun, az biraz şu dünya-

dır, ayaklarımın dibinde kıvranır, «Emey abla» di-yerekten kancık it gibi, yılışır, Şuncacık güvenmedim. Adam nasıl bir avanak olmalı ki, güvenmediği rezile ekmek yedirmeli?., işini misini, evini avradını güvenmeli!.. Bunca yaş yaşadım, Nefise kızım, ben bu dünyada erkek kısmının akıllısına hiç rast-vlamadım. Buraların akıl küpü, Narlıca'mn Çalık Kerim Ağası değil mi? Neden istemiş beni dünkü gün Narlıca'ya bakalım? Zülfü rezilini damdan almaya I istemiş... Laflarım duymalı... Cadı karı laflarını...] Yok şöyleymiş, yok böyleymiş... Olmazlandım bir i zaman... Kaşlarımı eğip suratımı duvara çevirdim. «Adam, kapısında it-kopuk besledi mi, rezilliğine katlanacak mecburiii» demekte... Sonra dönüp «Na-parsın Emey Hanım, bunun da zagonu budur» diye-rekten içini çekmede... Sonunda baktım, bunlar sözü bir etmişler, Zülfü namerdini çekip alacaklar... «Bana sorarsanız olmaz» dedim, dinlemezseniz, dilediğinizi işleyin!» dedim yürüdüm. Bil bakalım, bu sabah senin herif, sevinerekten, yılışaraktan ata hoplayıp nereye seğirtti?

— Bilmem! Sordum, elini çevirip savuştu.

— Tamam! Eli çevirmesi, «Yaşadık» demeye gelir. Hele akılsız! Ya suyu getiren de, testiyi kıran da bir olunca nasıl döner dolaplar? Evet,

seğirtmesi, Delibaşısmı mahpus damından çekip alacak... N'olacakmış...

Rezili kurtarıp BEY adını yüceltecek... Akıl var mı şu erkek milletinde şuncacık? «Sakın alıp gelme, Yaylada görmeyeyim! Hiç istemem!» dedim. «El öpmeyince olur mu, Emey ana, el öpmeyince hiç olmaz» diye buruldu. Görürsün, ardına takar sürer getirir. Geldi mi, sakın olmaya

230

— Yüz vermesi de neymiş! Neme lazım bre Emey ana! Sen adamdan saymayıp... Sözünden çıkar mıyım, ölüm olmayınca?..

Emey kolunu Nefise'nin omzuna attı, gözlerini kısarak yüzüne baktı:

—| Seni görmemle sevdim! Neden sevdim ? Akıllı olduğunu bildim de sevdim, başkaca... Yakıcı güzel olduğunu gördüm de sevdim! Şu benim oğlumda hiç akıl var mı? Aklı olsa, senin gibi gelini, bırakır gider mi, Zülfü gibisini mahpus damından almaya?.. -Nefiseyi çekip sımsıkı kucakladı, boynunu dişler gibi hırsla öptü-: Oooh! Kız kahpe, bu nasıl ballı et... Bunun balına nasıl dayanmalı yürek olup... -Nefise'nin hırıl hırıl soluduğunu far- kedince birden gözleri keskinleşti. Yavaşça sordu-: N'oldu sana kız? N'oldu dedim çengi?

— Bilmem anacığım! Yüreğim bayıldı. Say ki, öldüm de, oooh, gerisin geri, dirildim!

Emey araştırarak bakıyordu. Çalık Karim'in Petek, bunu görür görmez, «Yollu senin gelin, kız Emey, kitap çarpsın bunu alıştırmış Benli Nazmiye, dene de bak!» diye yalanmıştı. «Essah m'ola! Yaşadık mı?» diyerek alt dudağını hırsla dişledi.

Yayla Padişahı Sülük Beyin körpe karısı, Çakır Kâhyaların Nefise, arpa harmanlarının yemeğini götürmekten dönüyordu. Önü sıra giden eşeği keyfine bırakmış, gün karşıdan vurduğu için çakır gözlerini kısmıştı. Dalgındı. Cinsel isteklerine gem vurmayan insanlardaki hayvansı dalgınlıktı bu... Ça-

231

şı cinse ıuii.a.1, vuım 6..«* —_, A

dan, kavruk kız çocuğu gövdesinin üstünde

kötülükten habersiz görünen çarpıcı güzelliğini Şirin anasının Çerkezliğinden almıştı.

Bu melek melâike saflığı o kadar belirliydi ki, en azılı erkeğin, en

azgın sırasında, bir an, irkilmemek elinde değildi. Gerdek gecesi Sülük Bey de duvağını kaldırınca, şaşırmış, yirmi yaşında olduğunu bildiği halde, çoktandır görmediği Nefise'nin yerine, şaka olsun diye bir küçük kız çocuğu koymuşlar gibi, ürkmüştü.

Böğürtlen çalısının ardına siperlenerek yolu gözleyen Dilâver Paşaların Zülfü, Sülük Beyin gerdek gecesi için söylediği bu sözleri hatırlayınca «Hele kudurgan kahpe» diyerek yumruklarını sıktı. Solukları ağzına sığamıyor, dişleri taş çiğner gibi çatırdıyordu.

. Eşek kaşanmaya durmuş, art ayaklarını yay gibi germişti.

İlk bakışta dalgınlığı atamayan Nefise, vurmak için kaldırdığı değneği öylece tutarak baktı. Gördüğünden nasıl duygulandıysa duygulandı, bacaklarım sıkarak belini sağa sola büküp gerindi.

— Kız! Beri bak!

— Uy anaaa! Ödüm çatladı. Kimsin?

— Bilemedin demek... Bilemedin öyle ya...

— Haaa... Sen misin Zülfü Bey? Hay anan öle! Yüreğim yarılayazdı. N'aramaktasın buralarda öğle sıcağı?...

— Bi de sorar! Hiç utanır mı? Hüs! Hüs de dim... Beri gel!

— Neymiş? Söyle, duyarım ben...

— Biri miri gelir! Hiç sakınır mı, hele şuna! Kız kahpe... Bu nasıl iş bu?... Sözümüz böyle miy-232

«.ı,,* oı uasmaıar...

— N'olmuş Zülfü Bey, erkek gibi erkek, andını

yeminini tutmayınca... Kötüsü geldiğinde, dünyanın kazasına belâsına siper olup gerilip fırtına gibi gelip yetişip kavrayıp alıp gidecek değil miydin? Sen yiğit erkekliğinle sözünü tuttun mu? Ya ben kız başımla yedi düvele karşı mı durabilirmişim ? Dilâver Paşaların Zülfü iki sıçramada yolun

ortasına geldi. Tutkunluğunun kudurganlığı gözlerinin canahcı ışıltılarından, çene patırdatm alarından, boyun damarlarının parmak gibi kabarmasından, pelvan gövdesinin tepeden tırnağa titremesinden belliydi. Çakır Kâhyaların Nefise, karşısında, çok küçük, çok da çelimsiz bir kız çocuğu gibi kalmıştı. Öyleyken, kuduz canavara dönmüş dağ gibi herife hiç ürküntüsüz, hiç umursamadan bakıyor, dahası, meydan okur gibi gülümsüyordu.

— Ulan bilmez gibi... Ulan biz mahpus damına düşmedik mi? Ulan, imansız... Eli kolu bağlı herif... Benim sözüm mahpustayken yürür mü ?

— Demedim miydi bunun burasını vaktiyken ?.. «Bey kapısındasın, kötüsü gelir, bey yoluna mahpus damına düşersin... Beni alıştırdın, sensiz duramam» demedim miydi? «Bu dünyanın bir avanağı ben miyim ki el yoluna senin gibi kızı bırakıp mah-pusdamlanna gireyim» diyen sen değil misin? «Avanak Sülük mü beni güdecek, ben mi Sülük avanağını güdeceğim» diyen... «Osmanlı ordu çekse, seni veren namerttir. MaTvpusdamında olmakla er gibi er, adamlıktan çıkmaz. Her yönünü hesapladım ölçüp biçtim. Zorda kalırsan, iki kopuk salar, seni sürür aldırırım, şeytanın bulamayacağı koğuklara saklatırım» demelerin... «Sen beni şuna buna, başka

ber salmadım mı, Saray ntuuu im.A,A,,—_±

damlarına... «Durum - vaziyet şöyle şöyledir... Da-yanasım kalmadı, göndersin adamlarını, beni atsınlar, Çorak'taki Çerkez hocanın evine, gerisine karışmasınlar» demedim mi? Seni erkek bilip... Tüh kalıbına...

— Kız kahpe... Ulan bu nasıl bi-söz! Ya ben seni... «Bu herif mahpusdammı yırtıp çıkamaz, gitti gider» dedin he mi? Ya şimdi benim elimden...

— Hahahayyy! Geçti o günler!... Kaş çattıklarında yüreğimizin korkudan yarıklığı zamanlar geçtiii. Haber saldım, bekledim. Baktım gelen giden yok... «Tüh, kalıbının adamı değilmiş bu Dilâver Paşalann Zülfü bey» diyerek yüreğime taş bastım,

— Ulan nedir? «Haber saldım, haber saldım...» .Salmakla? Nereye salmaktasm akılsız kahpe, Kara

Hacı'nın dükkâna mı salmaktasın? Ya biz o sıralar nerde çabalamaktayız? Zindanların karanlığında çabalamaktayız! Say ki, öldük, mezardayız. İki adamla döner mi, ölmüş herifin işi?.. On adamla bile dönmez! Ne demektir mahpusdamı? Ne demektir mahpus herif? «Mahpusun parası pul, karısı dul» denilmiştir. Sen hiç duymadın mı?

— Bir herifin parası pul, karısı dul oldu mu, Zülfü Bey, dul karıyı sürüyen bulunur ki, hemi de kıyamet gibi bulunur. Seni beni kaçırmayı neden göze alamadın bakalım? Eğer Kenan babamdan, eğer Sülük Beyden korkuna kaçıramadm.

Zülfü, çaresizlikle çırpındı, döneledi, kollarını kaldırıp parmaklarım alıcı kuş pençesi gibi açıp kapayarak Nefise'nin tepesine gerildi:

— Korkma yok... Korkma yok dedim kahpeee... Korkuyu kattın mı, paralarım ki, itlere doğrama-casma...

AAA6«m yuR.ıan: öunca yalvarmadım mı?... Er ıu

gibi erlerin, akıl sıçratıp dünyayı ateşe verdiği ker- a telerde ne dedim?.. «Olsun bitsin bu iş oh Zülfü a bey hadi!» diyerek kancık it gibi yalvarmadım mı? '" «Beni yiğit gibi yiğit olup hak

et! Kimsenin diyece- K ği kalmasın! Babam olacak papaz vermemezlik ede-nıesin!» demedim mi? «Çocuğa kalırsam daha iyi... Büsbütün

olmazlanamaz benim babam» diyerekten zorlattıklarım... «Hadi... Canım çekmekte kansız... ı Hadi, dedim, sen Müslüman değil misin?» dediklerim, «Nah öldüm, sende hiç acıma yok mudur, yü- i reksiz Zülfü.... Gel hadindi» diyerekten saçlarımı ; yolduklarını tutam tutam... Etini yırttıklarını... -Sesi ; kinle ıslıklanmış, gözleri zehir yeşiline dönmüştü, j Topuğunu hırsla yere vurdu-: Oh! Oh ki ne kadar! | Ne denilmiştir, «Yemeyenin malını yerler» denilmiş- J tir. Senin bunca yıllık Nefise malım yedi, ne güzel, | Kavat Abuzer'in Sülük herif... Yedi ki koca tanrı $ yarattı dememecesine... Çatır çatır... |

Dilâver Paşalann Zülfü, donakalmıştı. Beynin- | de kudurtucu anılar karmakarışık fırlanıyor, kızgın kanı kırbaç gibi vurup yüreğini dağlıyordu.

— Kahpeee. Az mı dedim, «Deyyus babanı razı et... Sırasıdır» dediğimde, «Hayır, sırasızdır.

Ben direnirim. Sen beni başka kızlara benzetme!» diyen kim? N'olacak şimdi peki? Eskileri sayıp dökmede hiç fayda yok! N'olacak demekteyim! Buyur bakalım, n'olacak şimdi?

— Olacağı, yüreksiz Dilâver Paşalann Zülfü Bey,

bahtımıza küseceğiz. «Olmuş işin kötüsü olmaz» denilmiştir. Bağrımıza taş basıp kadere katlanacağız.

— Höst orospu... Sen beni bunca yıldır dene-dinse denedin! Ben nasıl bir rezil olmalıyım ki, bun-

1 lük Bey gibi avanağa Kapmayım; *« a~.. r_

, dünyayı temelden ateşe verip külünü yele savurmaz mıyım? Bana yar olmayanı, ya ben, başkasına yar eder miyim? Bizim hesap, «Ben mezara, oynaş mezada» hesabı değil miydi?

— Oralarını ben bilmem, bundan böyle Zülfü Bey, sen bilirsin! Bir de Sülük Bey bilir! Sülük Beyden sonrasını da Çakır Kâhyaların Hacı Kenan

Efendi bilir. Ben kan başımla üç kudurganın yükünü çekemem! Ortaya çıkar turpunuzu bölüşürsünüz! — Vay kahpee! Anadan çıplak koynumda yatarken... Etimi sömürüp dişlerken... Gömgök morar-taraktan... İt gibi hırıldayarak debelendiğin sıralar, böyle demekte değildin! «Oh Kara Zülfüüüüü... Koca Tanrı bana senden başka er nasip etmesin! Edecekse, canımı koynunda alsın... Nah şu sıra» diyerek

inilediklerin...

Nefise, herifin hırıl hırıl söylediklerini gözleri ı süzgün, keyfe geliyor gibi, ağzı yarı açık dinliyordu. 1 Neden sonra, gövdesi seyirip tepeden tırnağa ürper-1 di, omuzlarını ileri geri alıp kemiklerini kütürdetti. Nefsini doyurmuş gibi biraz yorgun, iyice mutlu gülümsedi:

— Ah Zülfü Bey... Körpeliğin bilmezliğini napa-lım? Kız ehli kız, er kısmını çokça değiştirip denemediğinden hiç bilmez. İlk bulduğuna hiç kimse çı-

kışamaz sanır.

— Tüh Allah belânı vere kahpe... Bu nasıl söz!

— Dosdoğru... Denemeyince... -İçini derin derin çekti -

: Nerden bilsin?... Çeşidini elden geçirme-yince... Tadına bakmayınca...

— Tüh yüzüne kaltak... Hiç utanır mı? Nasılmış peKi! Nasılmış Sülük rezili?

maz. Elverir. Saray ablam derdi ki ıü

Zülfü Saray adıyla belli belirsiz irkilince Nefi .....

se kurnaz kurnaz güldü: !<

— Bildin mi Saray ablayı ?..

— Yok Hangi Saray'mIŞ ? Zebun Dervis'in Sa " ray karı mı ? N'olmuş

? Ş A

-İyi bildin? Zebun Derviş emmimin

dedi, «Çunku berine hic benzemez ve de kato&T kesim ışı hiç değildir de ondan bilinmez» deaT Ah ne kadar doğruymuş! -Kıskaç, bafajlanm ZülfiP nun gozlenne dikip yavaşça sordu-: D çıkaramadın Saray ab,ayı sen... a malı... KarŞl komşumuz... On bejinde vermişler marazlı Dervis'e bu Saray

Zülfü karının daldfcnı sezinleyince apansız tıhp b.legmı kaptı, hınçla çekip gövdesini gövdesine harsla çarptı. Nefise böyle hoyrathklan çok seviyordu B>r an herifin göğsüne, sokulmuş gibi lğ / rAsonrabirdenikiliV

pV hemen yüzüne doladı:

Bev ~rTU STUÜn UCU göründü dorukta Zülfü Be>... Çoban çıkar nerdeyse... Aman haaa. Emev "*an, da çıkar. Sürüye gittiydi demincek " Y

doğru hırıldayarak eLkleAyT

237

Nefise bir zaman suratını buruşturarak baktı, sonunda gülerek seslendi:

— Korkma Zülfü Bey, gönül eğlemeye dedim... | Yok Emey anani... Ferah

Zülfü çömelimden «Doğru mu?» der gibi yalva-rarak baktı. Karının gülmesinden takıldığını anlayıp f sevindi, «Tü Allah belânı vere!» diyerek kalktı.

Eşeğin iki yanında yavaş yavaş yürümeye başladılar.

Nefise'nin ürkekliği, geldiği kadar çabuk geçmişti. Örtüyü aşağı çekerek ağzını açtı. Zülfü'yü yan-gözle süzerek sözü kaldığı yerden aldı:

— Bu Saray ablam, kendin bilmez değilsin ya, meraklıydı gayet, kafasını pencereden çıkarıp kom-şularıyle muhabbete... Tam o işin üstündeyken...

Zülfü enikonu hopladı:

— Hangi iş üstündeyken... Hangi dedim...

— Unuttun demek... Unutmayacaktın ya, neden unuttun? Sakın «Mahpusdamı erkek kısmında akıl komaz» dedikleri doğru mu?.. Bildiğin iş... Bir gün topludan topluya konuşulurken Şirin anam bakmış ki, durduğu yerde, Saray ablamın suratı kızarmış ki al atlasa kesmiş... Gözleri süzülmüş ki, bayıldı bayılacak... «Hasta mısın aman Saray Hatun?» demiş fıkara anam... Saray ablam inileyerekten hınl-dayaraktan ve de ırgalanaraktan ne dese iyi ? «Sorma Şirin Hanım, sıtma tuttu beni apansız... Oooh, kötü bastırdı domuuuuuz! Aman bastırdı kiiii... Sıtmanın domuzu buuu... Domuzun sıtmasın.. .Oh yandıum! Ohhhh bittim! Olur mu domuz böyle olur muuu? Aman olur muuu? Oh Şirin Hanım öldüm! Anan öle gâvur sıtmaaa! Amanı bilir misin deli sıtmaaa! Amanı dedim, aman oh!» Bu sıra, Saray ablam, «Hıhh!»

— Eyyy...

— E'si Zülfü Bey... Zebun Derviş emmim girmez mi içeri, bahçeden dolanıp... «Karı nerdesin?» diyerekten...

— Hay Allah belânı vere kahpe... Essah gibi...

— Essah değil mi sakın Zülfü Bey ?... Adam, sana mı inanmalı, gözüne mi ? j— Kimin gözüne kız? Namussuz Zebun Derviş'in mi?

— Zebun Derviş kaç para... Ben gözlemekte değil miyim sizi ?

— Ne ? Ne dedin... Yalan...

— Yalan mı? Hırkadak çekilmen mi yalan?.. Toparlanmayı aklına getirmeden olduğun gibi...

— Hele edepsiz! Tüh yüzüne!

:— Vah... Edepsizlik bizde mi? Yalanmış... «Çekil yolumdan işim acele» diyerek fıkara Derviş emmimi savurup savuşmadın mı?

— Ulan... Tüh yüzüne... Ulan bunlar... Ya ben Saray kahpesine demez miyim... Böyle böyle dememle seni paralamaz mı ?

— Neden paralayacakmış gözlediğimi bilip dururken... Kendisi sesleyip yan kapıyı aralık koyup...

— Vay başıma! Bu nasıl bir namussuzluk?.. Vay ki vay... Vay demek... Ulan yalancı kahpe, gözledin de, neden yüzüme vurmadın bunca zaman?... Neden demekteyim?..

— Ya Saray ablam da bizi gözlediyse, ödeşmekte değil miyiz ?

— Neee! Ulan tüüh Allah belânızı.. Ulan kahpe... Yalan he mi, Yalan öyle ya...

— Yalan da, kimi geceler neden «Işığı karart -239

— Ulah kahpe... Ben çok orospu gördüm ya...

— Benim gibisini mi görmedin, Saray ablam gibisini mi?

— İkinizin de Allah belânızı vere-kahpeler... Tüh yüzünüze...

— Yüzümüze he mi, ya senin yüzüne?..

j—Ulan utanmaz... Vay başıma... -Zülfü olanları hatırladıkça ne diyeceğini şaşırıyordu-: Vay bu da mı yazılıydı?.. Ulan... Tüh... Peki, hemi gözlendiğini bilip... Hemi o rezillikleri... Sana d edim kahpe.. O rezillikleri dedim... Adlı adınca söyleye-

rekten...

— Nolmuş?.. Hırıl hırıl söylenmeyi sen asıl, Marazlı Derviş emmimde duymalısın, leblebicinin sarı oğlanı bastırdığında... Bak bakalım zebunluğu me-bunluğu kalmakta mı ?

— Ulan, onu da mı gözlediniz sakın, namussuzlar?

— Kötülüğüne mi gözledik? Önce hiç ummadıy-dı Saray ablam, «Benim herifte iş yok» dediğinden... Sonunda işkillendi. Bigün sesledi beni... Derviş emmim oğlanı almış, namaz duaları belletmeye oturmuş... Baktık ki... Vay başımıza... -Gördüklerini gözlerinin önüne getirmiş gibi bakışları baygınlaş-tı-: Evet, oğlancı herif, karısını sakınmaz şundan bundan... Sen hızla çekilip dönüp basıldığını bilip toparlanmaya iliklenmeye bakmadan atlayıp domuz dervişi savurup savuşunca ne dese iyi oğlancı dümbük?. Görmezliğe vurdu, gördüğünü seçemezliğe vurdu da... «Kimdi o giden, seçemedim» dedi, Saray ablam korkudan değil, bu pise basılmanın utancıyla boş bulunmuş... «Dilâver Paşaların Zülfü» demez mi?«N'ara-

Ocy j" uiyc sorau zebun oğlancı? Saray ablam o iü zamana kadar toparlandı da gülüverdi, «Bilemedin mi zn şuncacık şeyi, kendi başına, leblebicinin sarı oğlanın k. dersleri ne sularda, onu sormaya gelmiş» dedi. «Ay- i-rıca bir haceti varmış ona gelmiş» dedi. «Gördün mü, ı, hacetini her neyse?» diye sorunca, «Adam adamı

amansız yerde arkalayacak sevaptır» demesin mi dümbük?.. Saray ablam dedi ki akşam bana, «Duydun ya, kulağınla... İyice aramalısın da, böyle ı anlayışlı herifi bulup almalısın» dedi. Ben taşı gedi- ; ğine koymanın yeridir sandım «Nasılmış Saray abla, başını pencereden çıkararaktan 'hiç olmaz' demedim miydi, dedim, yerli yerinde olaydın, Derviş emmime hiç basılmazdın» dedim. «Sen körpeliğinle pencereden baş çıkarmanın tadını ne bileceksin» diyerekten içini çekti ki inanmayan gâvur... Buna karşılık Benli Nazmiye ablam ne dese iyi?..

— Kız rezil, sakın Nazmiye ablanın da mı ilmi-bilgisi var bunlardan?

—Vay başıma!.. Benli Nazmiye nasıl bir Benli Nazmiye olmalı ki, yedi vilâyet toprağındaki hovardalıkları ossaat sezmeye ve de girdisini çıktısını ossaat bilip aklına yazmaya... Evet, Nazmiye Ablam dedi ki, «Akılsız kahpedir senin Saray ablan, Nefise yavrum» dedi, «Şundan ki, Zebun Derviş gibi kodoşlar görmezlenir ya, şuraya yazar da görmezlenir. Bunlara

yumuşak başlı binek derler, çiftesi pek olur ki, katır kaç para... Bunlarda hiç acıma yoktur çünkü... İğne deliğinden dünyayı gözler böyleleri...

Farketmezden gelmesinin nedenini çıkaramadınız mı? Ne kadar yazık!.. Kaçak tütün alıp satmakta bu Marazlı Derviş, Dilâver Paşanın Zülfü'den... Ne gibi bir hacete geldiğini bilmezlenmesi ve de seçememe-

241

rarsan, alık JNetıse, du ışın ayıvı, l,a~,A ..Avv,

değil, kasaba yerinde şişinerek gezinen Zülfü kopuğunda...

— Nedenmiş kız? Vay Benli Nazmiyeeee... Ulan ya biz öldük mü? Vay ki vaktiyken, biz bu senin Kötü Benli'yi bitirmedik de... Zülfü kopukmuş, işe yaramazmış da neden kancık it gibi dolanmış ardımız sıra bunca zaman... «Bi gece gelsin çok değil, boynumun dizilerini alıp gitsin» diye az mı saldı, bizim eve Günah Bibi kahpesini, bu senin Benli Nazmiye ablan?.. Hemi de kartlığında değil, Lokman Hekimin ye dediği çağında... Denemiş mi ki... Nemizi kötü görmüş ?

— Şunu ki... Bak ne dedi benim bunca akıllı Benli ablam, dedi ki, «Kocalı karıya abanan hovarda, her adamm karısına dönüp bakmayacak... İlle er adamın karıya bakacak ki, karının yoluna baş koyduğu bilinecek. Yüreksiz herifin karıyı baştan çıkarmak, 'Herifinden daha yüreksizim' demektir, Nefise yavrum, herifini denemiş karının lekesi, herifine bulaşmaz, kansız

hovardasına bulaşır. Bana sorarsanız, siz bu Zülfü Bey denilen yüreksizin bacakları arasında boşuna debelenmektesiniz Saray ablanla» demesin mi?

— Vay kahpeeee... Kedi uzanamadığı ciğere...

— Yok hayır... Öylelerden değildir benim Benli Nazmiye ablam, yiğitliğini yedi vilâyet hovardası bilir.

— Demek dersini Saray orospusundan ve de Benli Nazmiye kahpesinden alıp mı çiğnedin bunca yemini?.. Hiç mi aklına gelmedi cin tutmuş gibi hı-

rıldayaraktan debelendiklerin... «Oh kara boğara.-Kara koçum... Aygırım!» diyerekten...

— Vay sen bunları essah mı bellediydin Zülfü 242

lar söylerdim bakalım?.. Işık yanmadığı sıra hiç sesim çıkar mıydı?

— Demek orospuuu... Demek Saray kahpesini heveslendirmek için mi? Gözlediği sıra... Tüh... Tüh ki.-- Demek kahpeler... Demek bizimle?...

— Gönül eğledik az biraz Dilâver Paşanın Zülfü

Bey... Neden dersen, beni şuncacıktan ablacıhğa alıştırdı Benli Nazmiye ablam... Ben herif kısmından anlamam ki hiç bişey... Saçımın kılı depremez..

— Vay namussuz, bu da mı vardı?.. Vay essah mı, ablacı kahpe?.. Tüh...

— Hiç bişey anlamam Zülfü Bey ben er kısmından... Seni deneyişim, Benli Nazmiye ablamın öğüdü... «Bak bakalım, Nefise gülüm, en yaman görüneni şu Zülfü Bey değil midir erkek milletinin?.. Hele bir sına bakalım, tadına bak da bizim karı karıya koşulmamıza şuncacık benzer mi, gör anla!» dediydi.

— Neeee! Vay başıma!.. Ulan orospular...

— Hayır! Karı milletine yarar mal değilmiş benim deneyimle erkek kısmisi ZüJfü Bey... Hiç keyfi yokmuş...

Dilâver Paşanın Zülfü napacağını şaşırıp ellerini yanaklarına kapatarak bir zaman kıvrandı. Nefise yalanarak gülümsüyordu. Kalın dudakları kan kırmızıydı.

Zülfü çaresizlikle bir zaman kıvranıp sonunda karının kinlendiğini, bunları öç almak için söylediğini, aslında hepsinin uydurma olduğunu düşündü. Biraz umutlandı. Kaşlarım çatarak dikildi:

— Beri bak Nefise... Ne dersen de, pençemden Çıkamazsın... Gerekirse dünyayı ateşe verip... - :;

nü en de. Ji-

nıek surda kalsın!.. Ne dedımdı ben sana:

— Ne dedindi?

— «Yüreğimden geçenleri... Canımın çektiklerini söyleyememekteyim, utandığımdan» dedimdi de ne dedindi? «Yazman yok değil ya, yaz ver, biz de

gereğini ona göre tutalım, Nefise Hanım» demedin

miydi ?

-Eyy?...

— Ne dedimdi buna karşı?.. «Öyle yazılar her

kişiye yazılmaz, er kişiye yazılır. Kendine güvenmekte misin?» demedim miydi? «Kâğıtlarımı tuttu-rursan nolur bakalım?» dediğimde, «Bizde kâğıt tutturacak göz var mı? Kervanla kaçak dolaştıran herifte» diyerek kasıldmdı, aklında mı?

Zülfü birden ürktü, gözlerini kırpıştırmaya başladı. Mahpustan kurtulunca yaylaya çıkıp Nefise'yi görmekten başka bişey düşünmemiş, kâğıtları sakladığı yere bakmayı aklına bile getirmemişti.

— N'oldu kız? Allah belâm vere... N'oldu kâğıtlara? Bi duyduğun mu var?

— Dedim mi, demedim mi? Soruma karşılık gelsin... «Tutturursan gerisini kendin düşün» dedim mi? «Senin ev, hırlı ev değil... Kaçakçı gelir, kolcu gelir. Birinin eline geçer, baskın aramasında tutulur» demedim mi?

— N'olmuş kız?... Sakın heyvah...

— Tavuk gibi çırpınmak boşuna kötü Zülfü... Kâğıtlarımı tutturdun ki, gör nasıl tutturdun!..

— Kime orospu?.. Kime demekteyim?.. Kim dedi?

— Diyen dedi. Duymamla yüreğim yarılayazdı. Tutulan kâğıdın gizlisi kalmaz. Bundan böyle kolla kendini, birbaş, Hacı Kenan babamdan... Birbaş, Sülük herifimden... Hacı Kenan'ın, adamı nerden tu;

, .., s.,,uıı vivuyaıı Kuaurur Jcı,

kuduz ite döner.

— Sülük Bey mi?.. Yok öyle şey... Güvenir bana

Sülük Bey... Harama uçkur çözmediğime kalıbını basar. ı

— Harama uçkur... Uçkuruna sağlam mı bilir demek benim herif seni?.. Uçkur çözmeden olmaz mıymış o hüner? Saray ablamı sıtma tutarken uçkur muçkur çözme hiç yok... Tanrı tanık!..

Benim yazdığım kâğıtlar, Yusuf peygamberin sağlam uçkurunu kırar dokuz yerinden... «Beri bak» diyerekten yolumu kestin! Bi daha hiç istemem! Emey abla beni kollamakta ki, gayet yaman kollamakta... Esintiden hiyle sezen karıdır. Nedenini anlatsam da akıl

yatıramazsm. Emey ablamın gözü başka gözdür, görmeden görür, kulağı başka kulaktır, duymadan bilir, bizi basarsa, yakanı pençesinden çekip alamazsın! Ona bırakaydı, benim avanak herifim, sen daha mahpusdamında hırıldayaraktan debelenmekteydin. Sezinlerse, Sülük Beye bırakmadan, tatlı canını çekip alır. Benim gibi karıya herifin biri çoktur,

nerde kalmış ikisi... «Tenhada tutarım, aradabir çöker hızımı alırım, bu da böyle sürer» dersen, yanılırsın ki, bak gör nasıl yanılırsın! Var git hacetini Saray ablamdan ara... Benim sezdiğim, Zebun Dervişin Saray kahpesi, yolunu gözlemektedir. «Hani benim kara sıtmam? Nerde kaldı ki, harman zamanı orman yangını gibi hoplayaraktan gelip sarıp kavurup soluğumu kesip ve de boğazımda tükürük komamacasına kavrayıp» diyerekten kıvranmaktadır. Eğlen, Dilâver Paşanın Zülfü Bey, eğlen bi sözüm daha var ki, sıtmalandığmda daha zorlu tutasın Saray ablamı... Akılsız kahpe az kalsın boynundaki

nü sn

k. »i-ı.

sın» diyerek... Dengine getir iste. kap savuş... İki altun az para değil, bu günün beherinde...

— Vay kahpe! Ben adamı... Ulan biz senin bunca altunundan...

— Beni katma koçum!.. Ben avratların altunla-rını toplamaktayım, nerde kalmış er kişilerin... Hadi git güle güle... Emey ablamın önünde can alacak gibi bakma sakın bir daha yüzüme... Çıkasıca gözlerin dökülecek gibi bakma ki, «Yüreğimdekini nerden bildi bu kahpe?» diyerek şaşma!

Nefise kız, elini kabadayıca sallayıp eşeği sopalayarak hızlandı.

Dilâver Paşanın Zülfü, bir zaman baktı ardından yalanarak, «Ulan ölüm bir mi, iki mi... Ulan kahpe!...» diyerekten hırıldadı.

III

Haziran ortalarının en esintisiz günü, dünya cehennem ateşine düşmüş cayır cayır yanarken, yamçıyı sırtına almayınca barınılamayan Yediçınarla-rm gölgeliğinde şuncacık esinti yoktu. Göklere baş çekmiş dalların gece gündüz dinmeyen hışırtısı kesilmiş, yaprak kalabalığı karı yazmalarının basma resimleri gibi katılıp kalmıştı.

Sanki gökten kızgın kül yağıyor, çok aşağılarda deniz gibi görünen Çorum ovasını yavaş yavaş örtüyordu.

Kara Abuzer Ağanın Sülük Bey, sırtını çınarın kalın gövdesine verip kaykılmış, gömleğinin düğme-

, „„ Mvuı,., jl»<jj çuval gibi yığılakalmış...» Dilâver Paşanın Zülfü, aklından böyle geçirerek

suratını büsbütün astı.

ikisi de, farkettirmemeye çabalayarak, biraz sonra vuruşacaklarmış gibi, biribirlerini gözetliyorlardı.

Sülük Bey gene gözlerini kaçırarak can sıkıntı-sıyle soludu:

— Nedir yahu ? Sen burda böyle sıcak gördün mü hiç, Zülfü can?

— Sıcak mı? Yok...

Sülük Bey sözün gerisini bekledi. Gelmeyince, «N'oldu bu rezile? Mahpusdammdan çıkalı, bunun canı sıkkın gayet!» diyerek araştıran bakışlarla baktı. Evet, bu Zülfü'nün bir derdi vardı. «Bizden uğrun kaçak işi tutmanın utancını savuşturamadı, desem... Hayır, bu rezilde bu kadar utanma olmayacak!.. Emey anamın surat asmasından, desem... Hayır, elini ayağını öper kendini bağışlatırdı şimdiye dek!.. Nedir peki?..» Gerçekten Zülfü'nün derdi vardı. Kara suratı yeşile dönmüş, avurtları çökmüştü. Sıtma bastırmış marazlı gibi yalanması...

Gırtlak kemiğini testere gibi işleterek yutkunmaya çabalaması, neyin nesi?.. Sülük Bey konaktan yana bakıp gözlerini hemen kaçırdı. Deminden beri böyle yapıyordu. Evden ürküntülü bir haber bekliyor gibiydi.

Zülfü belki beşinci kez aklından geçirdi: «Neden gidip yatmaz, gündüz uykusundan, ölüm olsa, vazgeçmeyen herif?..» Bu uykuya yattı mı, Nefise de yanma giriyor olmalı ki, ortalıkta hiç görünmüyordu. «Ulan kahpe! Vay ki orospu... Ulan benim gibi yiğide... Ulan bu nasıl oyun? Mahpusdamında epey

hiç inanmaz. Göz gördü mü, yaman!» Nefise'nin Sülük'le evlendiğini duydu duyalı uykuyu yitirmişti ama, mahpusdamından çıkıp olayı gözüyle gördü göreli, gözünü hiç kırpmaz olmuştu. Güçten düşüp tam dalacağı sıra, kahpenin, vaktiyle tattırdığı yatak oyunlarım hatırlayıp «Hıhh» diye hopluyor, hemen cıgaraya sarılıyordu. Geceler neyse ne, karı kısmı, herif inin koynuna girecek ister istemez, hovardası da, bu işi bitirmeye bir yol

bulamıyorsa, katlanacak. «Ya gündüz oynaşmalarını napalım, gündüz oynaşmalarını?.. Buna hiç dayanılmaz. Çünkü canı çekmeyen karı, gündüz gözü girer mi koynuna herifin, Emey gibi kaynanadan, bunca hizmetkârdan utan-mayıp?.. Utanmayı ortadan kaldırmak ne demektir? 'Adaaam varsın kınasınlar' deyip keyfine bakmak?..» Dişlerini gıcırdattığının farkına varınca toparlanmaya çalıştı. Mahpusdamından çıktığının ilk günlerinde, kasabaya inip bir daha gelmemeye çok uğraşmış, içtiği yeminleri tutmaya güç yetirememişti. Kısa bir süre, «Biz burda olursak, büsbütün edepsizle-nemez, kendini biraz geri çeker, gündüzleri olsun, bu. rezilliği göze alamaz» diye umutlanmış, ilk gün Sülük Bey uykuya yatınca, sancılı it gibi dolanarak her yanda Nefise'yi aramıştı.. Bulamayıp bunaltısi dayanılmaza varınca sezdirmemeye çalışarak Elif kahpesine sordu,

«Nerde olur, Zülfü Ağa, Sülük Beyin yanında... Hizmetini görmekte» karşılığını aldı. «Ne hizmetiy-miş, gündüz gözü, uyuyan herifin?..», «Uyumak da neymiş Zülfü Ağa?.. Bir adam, yeni güvey olup ve de Çakır Kâhyalardan kız alıp nasıl uyuyabilirmiş bakalım?..» Elif çengisi, «Nah kafa!» dermiş gibi, gözlerini süzüp gülüvermişti. O gün bu gündür,

.T W*-* L maçasına...

— Beri bak Zülfü can!..

— Haa... Bişey mi dedin Sülük Bey?...

— Yok bişey...

Zülfü soluk soluğa bekledi. «Tamam! 'Bana izin' diyecek, bu rezil, yalanaraktan... 'Az biraz uyumah da, tatlı canı tazelemeli' diyecek... Aman hey Allah, buna bir çare... Aman bu dert bizi, şart olsun, yer gider ve de çaresi bulunamadı mı, hiç iflah etmez!» Bekleme uzaymca gözlerini var gücüyle açıp anlamaya çabaladı. «Bu herif üçtür. lafı alıp bırakmakta... Nedir yahu?..»

— Nedir Sülük Bey, yaramaz bir iş mi ?

— Yaramaz... Eh... Üstüne vurdurdun sayılır, Zülfü can! Çünkü Hacı Kenan işidir. Yaramaz olacak ister istemez.

— N'olmuş Hacı Kenan'a ?

— Olmuşu... -Sıkıntıyla sırıttı. Daldı-: Demek... Parayı verdin! «Aman para mara gözümde yok... Sülük Beyim beni çekip alsın... Aman ayaklarını öpeyim» mi dedi, rezil Genç Osman?

Zülfü, deminden beri bunu üçüncü kez soran Sülük Beyin yüzüne şaşkın şaşkın baktı. Herifin önemli bir derdi olduğuna, bunu bir türlü açamadığına hiç şüphesi kalmamıştı. Meraklanıp tetikleşti.

— Evet... Yanıp yakılmakta ki, Sülük Bey, say ki, darağacının altında yalvarmakta...

— Demek hızını şunca zaman alamamış mı ?... Tez usanırdj bu kahpe dölü, doymamış mı, Yanığın Cennet kahpesine bunca zaman...

— Doymayı bırak, açlığı artmış ki güngünden... gebermesine çok bi şey kalmamış...

layına basılmaz, demektir. Bu taraklarda bezin olmadığından bilmezsin! Bana geldi mi, ben de bilir sayılmam ya, görgüm senden artıktır. Demek... Bizim oğlan... Belâsını buldu sonunda... Boynuzundan

tutuldu?

— Tutuldu evet...

— Tutkun olduğunu bileyim ki, mahpusdamına düşüp ve de kandan ayrı kalıp of çekerekten ve de dumanı tepesinden çıkaraktan Kerem gibi, kül olmalı, bize «Müjdeler olsun, geberdi» haberi gelmeli! Hayır, ben buna tutkunluk bile demem! Bunun-kisi, bildiğimiz karı açlığı ve de açlığının basılmama-sıdır. -Gene biraz daldı. Sıkıntıyla soluyordu-: Demek... Bu Yanığın Cennet kahpesi... Senin paranla... Bakır onluk etmez mi?

— Bana kalırsa., hiç etmez...

— Tüm erkek milleti, bi karıya tutulsa, dünyadan erkeğin adı kalkardı akılsız Zülfü... Bereket ki, senin paranla bakır metelik etmeyeni başkası sever de, kan gövdeyi götürmez. Bereket her adama kendi tutkunu güzel...

— Bilmem...

— Bilmediğin iyi, sefil Zülftü, bilip de n'olacak? -îçini çekti-: Biz bildik de n'oldu? Başımız göke mi yetti? Boş ver! Benim dediğim... Şu kahpe ...Yanığın Cennet'i demekteyim... Narlıca'mn kötü Çalık Kerim' ine bakarsan, üstüne hiç yokmuş ve de yangınına Kızıhrmak'm seli güç yetiremezmiş. «Ulan» dedim, «denemiş gibi, hele rezil!» dedim. Ne dese iyi? «Akıllı adamın her bir belâyı kendi denemesi yazılı değil» dedi. «Ya?» dedim, «Başkasının belâsından bişey öğrenmeyince ben adama akıllı mı derim?» dedi.

— Buldun Genç Osman gibilerden akıl alacak herifi... Ona bakarsan, Yanığın Cennet kahpesinin yamanlığı Hacı Kenan dümbüğünden belliymiş... Kaynatamız olacak rezilin yılan gibi bükülmelerin-den...

— Benim bildiğim Hacı Kenan... Aslında Çakır Kâhyalar, gör-geç takımıdır, sür-git değil... «Bunlarda tutulma yoktur» demedim. Vardır, he mi de gayetle zorludur. Ev ocak batırmacasınadır. Gel gelelim, bora gibi çabuk geçer tutkunluk bunlarda... Hele doyasıya tadına baktı mı, şuncacık izi kalmaz!

— Orasını bilmem! Ben Çalık rezilinin yalancısıyım. Ona kalırsa, karı kısmının... Hele ki, kahpe karının değerini, Hacı dümbüğünü izleyerekten bile- / çeksin! Aslında benim şaştığım, Zülfü can.

Sülük Bey elini yüzünden geçirip gözlerini kaçırdı. Bir zaman Çorum ovasına daldı. Duman basmış... Boz duman... Ovalığını bilmeyen göl beller!

— Nedir şaştığın Sülük Bey?

— Şaştığım... Bu Hacı Kenan utanmazı bizden on beş yaş ekedir. Öyleyken... Kahpe kullanmak işini bu zamana kadar sürdürmesi nasıl bir hüner?... Bir mahallelisiniz ? Hiç bişey sezinleyemedin mi şimdiye dek ?

— Ben mi?... -Zülfü «Ağız mı aramakta?» diyerek telâşla gözlerini kırpıştırmaya başlamıştı: Yok. Hayır... Şundan ki... Hiç düşmedim ardına!

— Düşülmez mi? ... Adam nasıl bir adam olmalı ki... Komşusunun işlerini bilmemeli?... Ne denilmiştir. «Kötü komşu, adamı araç sahibi eder» denilmiştir- Komşunu kollamalı ki her şeyi ucuzuna öğrenmeli...

ca azgın kahpeyi başına biriktirmiş bir herif... Kuduz kahpeler ki, redif taburları doyuramaz. Benli Nazmiye... Güllü Kahpe... Kaynanamız olacak Şirin Hanım... Peki, bunlar yetmez gibi, tutup Mümin Pel-vanın yola getirip meydana düşürdüğü bunca körpe karının bu yaşda ardı sıra dolanmak nasıl bir domuzluk?

— Essah!..

— Gördün mü ? Evet, bu taraklarda bezin yoktur, anlaşıldı. Sana gerekli değilse, bir başka Müs-lümana gerekir. Sevaba girersin ki, cenneti cebe atarsın lüp diye...

— Peki.. Senin aklın ne demekte Sülük Bey?.. Bu Hacı Kenan doymazı, bu yaşta, bu gücü nerden

bulmakta ?

— Oğlum, senin bu taraklarda bezin yok da, bizim var mı ?Ben de Kötü Çalık Kerim'in yalancısıyım. Kötü Çalık'a bakarsan, bu benim Kaynatam olacak namussuz bu işin kimyasını bulmuş...

— Nasıl kimya ?

— Bildiğin...

— Aklım ermedi Sülük Bey... Kimyası da neymiş bunun?...

Sülük Bey hiç yeri değilken yaman bir kahkaha patlattı. Keyfinden gülmediği, kendini zorladığı belliydi. Gürültüye biri çıktı mı diye, konaktan yana ürkek bakıp gene kendini zorlayarak

somurttu:

— Aklın ermedi mi demek?... Ermez! Geçende Nefise hamm ne sordu, bil bakalım!

Dilâver Paşanın Zülfü birden irkildi.

— Ne sordu ? -Sesi boğuklaşmış, boğazı kurumuştu. Yutkundu-: Ne sordu Sülük Bey ?

jcaaar:» aeaı.

— Essah mı?... Hele... Ka.. n aklı., ya sen ne dedin?

— «Askerliğini yapmadı daha» dedim, «Nasıl as-kerlikmiş bu ?» diye şaştı, «Benim bildiğim Zülfü Ağam hemi askerliğini yaptı, hemi de çavuşluğu kazanarak-tan yaptı» dedi. «Bu başka askerlik, senin aklın ermez!» dedim. «Bu senin Zülfü Ağanın karı tarağında bezi hiç yoktur» dedim, «Uçkuruna sağlamlığını severim» dedim, «Öz kardaşım olsa, güvenmem Zülfü Ağan kadar... » dedim, «Eve selbes girip çıkması, hanemiz karılarının

sakınmaması bundandır.» dedim. «Ah n'olaydı, biraz hovardalığı olaydı» dedim,«Çorum' un adı belli evlerinden birinin körpe kızını, eğer yola yatırarak, eğer zora bindirerek çeşme başından kapıp çekip gündüz gözü kucağına oturtup yaylaya çıkarıp... dahası yolda gözü yaşma bakmayıp çökertip işini bitirip sonunda karşıma gelip patayı cakaraktan 'Sülük Bey düşmanının ömrü bu kadar olsun! Bu iş tamamdır. Bundan sonrasını senin ağalığın bilir' deyeydi» dedim. Buna karşı, bu senin Nefise gelinin ne dese iyi bakalım, ağa?

— Bilmem!..

— Dedi ki... -Durakladı-: Hele kahpe... Hele utanmaz orospu... «Sakın herif, bu işi yapmaması, körpe alıştırmanın ağır reçperlik olduğunu bildiğinden midir ?» demez mi ?

— Yok canım!... Vay ki vay... Demek böyle mi dedi, Nefise... Hanım?

Sülük Bey, Dilâver Paşanın Zülfü'nün hırıldamasını utandığına vermişti. Biraz keyiflenip güldü:

— Aldırma adam... Karı milletinde akıl n"arasm! «Ulan kahpe, sen bu yaşda, bu işlerin ağır reçperliği-

253 aü

kıladım. Meğer bize, haspam, Benli Nazmiye Kahpesinin akıllarını satmakta değil miymiş? Başkaca da Güllü Kahpesinin akıllarını... -Birden irkilip konağın önüne çıkan karıyı seçmeye çalıştı. Ürkek bakışları Elif kızı tanıyınca rahatladı-: Ne demekteydik ? Biz bu lafmerden açtık, Zülfü can? Evet, kötü Çalık Kerim Ağanın rezillenmelerinden açtık. Herifin dediği... Bu bizim Kaynata olacak namussuz Hacı Kenan... Karı işinin yolunu... say ki değirmenin kesilmez suyunu

bulmuş... Oluğa bağlamış... Çarkını hiç aralıksız çevirmesi, kına gibi un etmesi bundanmış...

— Neden?

— Belgücü dermanını ele geçirmiş ki, ölüyü

diriltir dermanların birincisi... Kulağına çalınmadı mı hiç?

— Yok...

— Ah çalınsa pek iyiydi ki, ne kadar iyiydi...

— N'olacak?

— Çalınmayınca kaç para!... Ah çalınsaydı... Zülfü, başka şeylere daldığından Sülük Beyin sustuğunu neden sonra farketmişti. Laf olsun diye

sordu:

— Nerden bulmuş bu dermanı Hacı Kenan ? İstanbul'dan mı getirtmiş ?

— Yok... Bu derman bura dermanı... Bildiğimiz amber macunu... Amber macunu dedimse, salt amber değil haaa... Bunun asıl kimyası gizli gayet...

— Hacı Kenan nasıl bilmiş bu gizliyi ?

— Bilmek n'ağzına! Marazlı Derviş var ya sizin...

— Marazlı mı? Eee?

— Marazlı Derviş'teymiş, bunun gizlisi, Zülfü can, sen uyu bakalım! Marazlı Derviş rezili karmak-taymış bu bel gücü macununu... Bizim fıkara kaynata-

KiymiJc vermekteymiş...

— Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, benim bildiğim, oyuna gelmez ve de istediği bir işde cilveye hiç gelmez. Canına mı susamış ki, sefil Marazlı Derviş, ol-mazlanabilsin. Hemi de parası peşinken...

— Dervişe bakarsan, bunun kimyası Hindiya' dan gelmekteymiş ve de Hindiya hükümatı, «Hayır, sınırımdan çıkası mal değildir, zırnık çıkartanı tutarsam, cezası yağlı kazık» demekteymiş...

— Yalanhğı meydanda... Benim bildiğim, Hacı Kenan, böyle bir hacete gerçekten düşse, göçü bağlar, ver elini Hindiya deyip yolu eline alır, varıp yetişir, buraya, bu kimya nasıl bir kimyaysa, deve kervanıyla getirip yıkar. Narlica'mn kötü Çalık Kerim'ini bilmez değilsin ya... Belli bişey, seninle gönül eğlemiş rezil!

— Kötü Çalık, çalıklığma bakmayıp gönül eğledi, diyelim... Ya sağlam yerden aldığım haber?

— Marazlıya mı sordun ?

— Marazlı kaç para... Marazlıya sormanın yolu keseyi açmakmış, Zülfü can, parayı görmeyince belgücü dermanının sözünü etmezmiş senin rezil Marazlı! Daha sağlam yerden haber aldım ki, demir! Sen yabancım değilsin... Laf aramızda... Nefise gelininden aldım haberi...

— «Evet doğrudur» mu dedi ?

— Baştan yok mok dedi, gizlemeye çabaladı. Alıcı kuş gibi tepesine dikildim. «Doğrusu gelmeyince bak neler olur» diye sıkıladım.

— «N'olacak? Kime gerekli?» demedi mi?

— Yahu... Bir karı nasıl bir utanmaz olmalı ki, herifine bunu böyle sorabilmeli?... Kem küm etti. Sonunda «Tamam öyledir. Kenan babam bu dermanı Marazlı Dervişten alır ve de gerektiğinde parmak

nü m k. i-

kahpe?» dedim. «Görür kü, Cjüiiu amama ve ae Benli ablama ve de Şirin anama 'Vay ki ooh' diyerek pes ettirmecesine» demesin mi Zülfü can!...

Zülfü'nün elleri titremeye göğsü çingen körüğü gibi hırıldayarak inip kalkmaya başlamıştı. Sülük Bey gözlerini kaçırdığından herifin bunaltısını farketmiyor-

du.

— Şimdicik... Bak n'apacağız, Zülfü can. Dakka geçirmeden ineceğiz kasabaya, bulacağız Marazlı Derviş namussuzunu, ossaat yakasını toparlayıp sarsıp gerekirse duvara çalıp iyicene sersemletip yeterince belgücü dermanını alacağız. Bir mi dedi, üç vermeli, üç dediyse hiç bakmayıp beş vermeli, yeterince dermanı kapıp gelmeli...

— Sakın sana mı gerekli Sülük Bey?... Vay ki Narlıca'nm kötü Çalık Kerim'i duymasın, hele kaynatan olacak Hacı Kenan dümbüğü hiç duymasın!

— Höst rezil! Bu nasıl edepsiz bir söz! Biz nasıl bir teres olalım ki, şunca yaş ilerimizdeki kaynatamız alnını öptürüp pes ettirirken belgücü dermanı aramak-lığa çıkalım.

— Ya nedir?.

— Şudur ki, rezil Zülfü, gör bak nedir!.. Zülfü birden tetikleşip gözlerini kıstı:

— Sana gerektiyse arkadaş, kötüdür ki gayetle kötüdür ve de kötüden de kötüdür.

— Neden oğlum... -Sülük Beyin gerçekten ürktüğü sesinin boğuklaşıp gözlerinin pırpırlaşmasmdan anlaşılıyordu-: Neden dedim, hele rezil!...

— Şundan ki Sülük Bey, benim bildiğim bu Marazlı deyyusun ağzında bakla ıslanmaz, bu namussuz Marazlı Derviş, «Aman kimse duymasın» dediğin gizliyi, bi tekkede söyler, bi hamamda söyler, bi de gi-

u j[A]-iiujjjuu yem guveyısı arslan Sülük Bey, üç aya vardırmadan belgücü dermanı aramaktaymış ki, jnjliyerekten aramaktaymış... 'Her kaç kuruşsa, katiyen parasında değilim' diyerekten aramaktaymış... Elinde şuncacık belgücü dermanı olanlar götürsün, keseyle ahunu alıp keyfine baksın» diyerekten söyler kj, bu lafın Çorum'a düşmesi ne demektir sen düşün...

— Vay!... Ya ben kötü Marazlıyı yatırıp kesmez miyim?

— Kesebilemezsin! Çünkü kestin mi, belgücünün kaynağı kesilir. Buna güvenmese, lafım hiç eder mi, deyyus!...

— Ulan essah... Vay ki perişanlık... Aman Zülfü can, aman bunun yolu kardaş... Bunun yolu ki, karda gezip iz göstermemenin yolu...

— Valla bilmem... Benim aklıma gelen...

— Dur herif... Bak nerden vurup nerden çıkmalı... Bugünden tezi yok, biner kasabayı tutarsın, Marazlıyı bulur, ıssıza çekersin, para destesini gösterip «Bundan böyle yoksulluğa töbe ettin teres» dersin. «Üzümünü yiyeceksin de bağını hiç sormayacaksın, bu kez işi başka günlerin işlerine hiç benzetme, gizlidir. Şuncağız duyuldu mu, kuru kafayı yere düştü bil» diyeceksin, «Çünkü» demeli, «bu işin ardında Nanlıca'nın İmansız Çalık Kerim Ağası vardır ki, pala bıçağını bileyerekten ve de şu yemin şu and üstüne 'duyanı da, duyuranı da keserim' diyerekten dolanmaktadır» demeli...

— Bu hiç olmaz. Evet, şundan olmaz ki, Marazlıyı can korkusuyle belki durdurmak olur da,

Çalık duyarsa, Kötü Çalık Kerim'i susturabilmek hiç olmaz.

— Orası evet, öyledir. Napalım peki? Napalım demekteyim, akılsız Dilâver Paşalı ? Napalım haa

?

— Valla bilmem!

senin unıuucuu^A^g j

zora düşmüş kardaşmm önüne karlı dağ çıkarmak var mıdır? «Yolu bulunmalı» demekteyim... Yolu gelsin!

— Demek bu kadar zorda mıyız Sülük Bey ? Essahtan belgücü olmayınca hiç mi yolu kalmadı ?

— Höst rezil! Bu nasıl bi söz! Biz kendimize mi aramaktayız? Hayır, başka bir işe aramaktayız... Dilâver Paşanın Zülfü bu kez gerçekten meraklandı:

— Ne gibi Sülük Bey... Sakın aklıma gelen gibi rai ?

— Aklına geleni bilmeyince...

— Karılara manlara mı yedireceksin bilmezden... Karılara da geçer miymiş bunun hükmü?

— Kanlara mı? Höst oğlum... Biz macun yememişinden yılıp... Akıl mı şu... Yuf sana -Birden ürküntüyle konak yönüne bakıp sesini alçattı-: Aman Zülfü can, amanı bilir misin... Bunu duyurduk mu yandık bil, ve de tahtalı köyü boyladık bil...

— Ya hangi işe aramaktasın?... Bizden gizli midir ?

— Gizlisi mi kalmış, yahu? -Biraz daldı-: Hey gidi, Kara Abuzer Ağa... Hiç sezdirmezdi ya, karı işinin opratoruydu benim rahmetli babam... Bize ilk karıyı neden kasabalı almadı bakalım, bunca variyetimiz surda, tepe gibi yığılı dururken. ?... «Senin aklın ermez, Sefil Sülük» dediydi, yeri cennet olası babam, «kasaba karısının şuncacık bebesinde oyunlar olur ki, senin gibi dağlı, oyununa oyun veremez. İyisi köy yerinin Çerkez kızıdır. Sülük oğlum» dediydi. «Şundan ki» dediydi, «Çerkez kızlarının terbiyesi kendilerine elverir ve de bizim terbiyemize girmezlenmez.İlk geceden atarsın yuları boynuna, dilediğin gibi gezdirirsin. Körpeliğinde oynaş görmediğinden, 'Ötekisi daha zorluydu, bu ne

ne rrenK / «irinden biri Müslümana ge- tir» K k

m enK / «irinden biri Müslümana ge-

fek' denilmiştir.» Karı kısmı adamdan sayılmayınca neden

gerektir Müslümana? Karşılık isterim, sefil . Zülfü ? Hayır, gönül eğlendirmeğe vermedi erkek kulla- | rina karı milletini kurban olduğum koca Tanrı... Şundan vermiştir ki, birinciye, çarşıda pazarda dalaştın, hırsını bastıramadm... Öfkesini bastıramamak erkek milletine iyilik getirmez. Adamın boynu şişmesi, koltuğu altında köpek memesi çıbanı çıkarması, dağlara taşlara, sara marazına bile uğraması kızgınlığını bastıramadığındandır. Evet, dışarda öfkeye binip hızını alamayan yiğit eve seğirtip sopaya çekecek birini bulsun da tatlı canı çeşitli marazdan kurtarsın, ayrıca kudurganlığı basılıp kötülüğünü şuna buna bulaştırmasın, diyedir. İkinciye döl-döş peydahlamak var. Hayırlı oğul yetiştirdin mi, kocalığında sana karlı dağ olur, sırtım verir, keyfine bakarsın. Şunun bunun ayaklamasından kurtulursun. İşini çeker çevirir. Ya da yakıcı güzel kız doğurttun mu, paraya bunaldığın yerde, bulursun bir zengin yerin avanak oğlunu, şu kadar başlığı alıp dayanırsın. Aklı ermeyenler derler ki, bir yiğit nasıl bir yiğit olmalı ki, şu yaşa getirdiği körpe yavruyu, başına gelecekleri bilerekten, yabanın hoyratına çıkarıp vermeli ? Verir, çijnkü, kız kısmı az biraz oynaksa, babasının öcünü alır ki, bütün sinsilesi erkeklerinin bile öcünü güzelcene alır. Çünkü gerdek gecesinden sonra, belâsı, damat olacak avanağın boynundadır kız kısmının!... Komşuların körpe horozlarından koruyacak... Kemiği ilik tutmuş orta yaşlı yiğitlerden, şeytanın yattığı yeri bilir koca tekelerden koruyacak...

Fazladan sıkıca doyuracak ki, yabanın itlerini

görmesiyle, aygırsamış kısrak gibi yelesini savurarak kişnemeye bulaşmasın, kuyruğu kaldırarak seğirtmesin!

259

Deş zararuır. y koynuna gireyim diyerek napar? En kötüsü, çorbana sıçan otu serpeler, seni gebertir. Dünya meşakkatinden kurtarır. Durağana geldi mi, bundan hiç bir şey elde edemezsin, keyfin olsa söndürür, olmasa, gamı kasaveti arttırır.» Babam rahmetlinin akıllarıdır bunlar!

Yaman akıllardır ki, padişahlara yarar öğütlerdir. Rahmetli Kara Abuzer, bizi everirken ne dese iyi? «Oğlum Sülük Bey» dedi, «ben şeni evermekteyim. Bil bakalım, bu körpe yaşında neden evermekteyim?» dedi. Benim utançtan dilim tutulmuş, baktı ki, karşılık yok... Güldü, «Gidi

namussuz, şundan ki» dedi, «şuncacık aklı olan erkek, körpeliği atlattı mı, kafasını kessen, evlenmez çünkü» dedi, «erkek milletini bu yüzden körpeliğinde everirler, say ki kanma ekmek doğrarlar» dedi, «aklı ermezliğinden yararlanıp tuzağa düşürürler» dedi. Bilmezliğimiz çağında, şunun bunun düğün davullarına imrenip «Babamız bizi unuttu mu oh ana?» diyerekten yakındığımız sıralar, rahmetli Kara Abuzer Ağa, böyle öğütlerdi bizi... Ne fayda ki, o çağlar öğüt alma çağlan değildir. Baktı ki rahmetli bizim öğüt tutasımız kalmamış... «Ya öyle mi peki, sefil Sülük, ağzını belle bakalım» demesiyle... Hey arkadaş, Kara Abuzer Ağadaki vicdana bakmalı ki, kızıp mızıp bize kasaba oynağından birini alıp gelmedi. Dediğim gibi köy yerinden Çerkez kızı aldı ki, beş yıl aç koşan, siftinemez ve de edep ettiğinden ağladığını kimseye sezdirmez. Açlık dedimse, ekmek açlığı değil haaa... Erkek açlığı... Rahmetli Kara Abuzer, evet bu karı işinde yüksek mühendisti arkadaş... Derdi ki, «Karının şahı, üç yılda ölen karıdır» derdi, «ne fayda ki ben böylesine düşemedim.» diyerek kafasını yumruklardı, «Beri bak Sefil Sülük, senin Fatı ananda da vicdan

- uwugune yetişemedi fıkara... Öldüğünü

görüp sevinemedi. Sevinmesi gelini sevmediğinden değil... Karı işinde şaşmazhğı meydana çıktı, diyerek. -Bir cıgara yaktı. Gerçek bir kederle içini çekti-: Bizim karının kanı kimin boynundadır bil bakalım. Günah Bibi kahpesinin boynundadır.

— Neden ?Noldu?

— Şundan ki, Çerkez kızı olgörüp gebelenmez. Buna demişler ki, «Başının çaresini görmedin mi, bu herif üstüne evlenir» demişler. Kan aklıyla başlamış çabalanmaya... Sonunda yükledik yoluyla... Bu kez de, istemezler, «Oğlan doğurmaya bak, oğlan doğurmadın mı, hiç değeri yok» demişler. Günah Bibi cadısı, «Bende bebeği oğlana çevirecek derman vardır ya biraz pahalıdır» demiş... Akılsız Çerkez, gerçek sanıp boynunun, fesinin altunlannı yolup Günah Bibi kahpesinin önüne indirivermiş bizden uğrun şarradak... Verdiği dermanı alıp, her neyse, kaynatıp içmiş... İç-mesiyle yoğurt aklığındaki gövdesi, ossaat yeşil küfe kesti, ardından ocak isi gibi karardı. N'oldu demeye kalmadan kan cavlağı çekti. Şu Çerkez inadına

bakmalı ki, oğlan doğurmak dermanının lafını açmadığından başka, Günah Bibi'nin adım da hiç anmadı.

— Nerden bildin Günah Bibi olduğunu?

— «Adam kam battal olmaz» lafı yalan değil... Peki, doğruluğu nedendir bakalım ? Adam canına kıyan, dememezlik edemez. Erinde geçinde birine söyler yüzdeyüz... Günah Bibi günlerden bir gün, benim Fati anama çıtlatmış. Biz bu işde bir bit yeniği

olduğunu sezinledikti ya, gerçeğini kestiremedikti.

— Nerden sezinlediniz ?

— Baktık karının bunca altunu yerinde yok.. «Hey Koca Tanrı» dedik, «çarşıya gitmez, pazara git-

I

dedikti. Meğerse oğlan doğurmaK yuıuua. jAA._

larım vermiş, hemi tatlı canı! Evet, akıllı herif, bu dünyada, aklını şeytan yellemedikçe hiç evlenmeyecek arkadaş... Sende ben, adam gibi adam aklı görmemekteyim ya, bu bekârlık işi neyin nesidir, çıkaramamaktayım. Rahmetli Kara Abuzer babam derdiki, «Aslına bakarsan, evli herifte karı bir olur» derdi, «bu bire gerçekten sahip olan geldi mi, binde birdir haa» derdi, «Bekâra geldi mi» derdi, «bekârda karı bindir Sülük oğlum» derdi, «hemi de şunun bunun, şu kadar yüz kaymaya, belki de şu kadar bin kaymaya aldığı dünya güzeli yavrulara ortaktır, işini bilen bekâr herif» diye gülerdi. Bi yol tuttun ya kötü Zülfükar, bilmeden doğru yolu tuttun!... -Gülümseyerek Çorum ovasına gene bir zaman daldı... -Gözü açılmamış karı çok gördüm a ya, bizim rahmetli Çerkez kızı gibisini hiç görmedim.

— Ne üstüne bu görgüsüzlük ?

— Bildiğin şu mesele üstüne.. .Sana demedim miydi bu zamana kadar?... Yuf olsun... Az kaldı ki, Osmanlı mülkünü aşıp Hind'e - Çin'e dayana bu

rezillik... Çerkezlikte zagon, kız yönü, damada, mutlak gümüşlü eğer verir.Bizimkinin babası da bir Çerkez eğeri yollamış ki, sokağa atsan iki yüz altun eder. Bunu da çeyizlerin arasına koymuşlar. Çorumlu çeyiz görmeye gelmekte ki kasabadaki evimiz dolup dolup boşalmakta...Senin Hacı Kenan dümbüğünün Benli Nazmiye'si, gümüşlü Çerkez eğerini görmesiyle ne dese iyi?... Elini ağzına vurmasıyle «Yah

yazııık» demesin mi? Karı milletine eğlence lâzım... «Aman bacım n'oldu?» diyerek başına birikmişler. Beriki kahpe, «Vah yazık, elin körpe yavrusuna... Vah ki ne kadar» diyerek çırpınmakta... Ne türlü cilvelenmişse cilvelenmiş, Benli orospusu, ardından gümüşlü eğeri göstermiş, «Neyin

olmadı size ?» demiş... «Ne ilgisi var şunca zaman önce ölen Hoca Nasreddin'le Sülük Beyin çeyizinin?» demişler. «Hayır bu akıl, Sülük oğlanın aklı olabilemez, besbelli, Emey kahpesinin akılları» demekte Benli kahpesi hiç aralıksız... Sonunda Hoca Nasreddin meselesini açmış... Aklına geldi mi ?

— Yok!...

— Hoca köyden kız almış... Gözü açılmamış körpe yavru... «Baştan çıkaran olursa ossaat haberim olsun» diyerek, fıkara kıza, o hareketi, ilk geceden eşek >(| semeri üstünde yaparmış... Aradan geçmiş bi zaman... Günlerden bi gün hocadır, çemirlenip sıvanmış ki, göz kararmasıyle hamle etmeye yumulmuş, çabalamış ki, semere yıka da... Karı göğüsleyip «Geri dur hey akılsız, semer de neyin nesi» demiş. Bırak şu eşek < semerini de adam gibi yatağa gel! Bir iş olacaksa, ağız tadıyla olsun» demesin mi?..

Dilâver Paşanın Zülfü, gözlerini yere eğip biraz dargın, biraz çekinerek sordu:

— Ya bu nasıl Sülük Bey? Hacı Kenan'ın kızını sordum ?

— Nefise... kahpesini mi?... İyidir. N'olmak ihtimali var! Yahu, karı milleti, erkek gibi erkeğe napa-bilir? Gövdesi kadar yer yakar. Bize geldi mi? Bize hiç sökmez!... Çünkü karıyı, adamdan saymak bizim zagonda hiç yoktur. Baktım, canımı sıkmakta, gösterdim mi, şu elimin tersini... Evet, bu Nefise kız, iyi... Terbiyesi... Eh kendine elverir. Biraz şımarıklığı yok değil! Bunu hiç dizgine alıştırmamış Hacı Kenan dümbüğü... Hadi, diyelim, erkek kısmıdır, akşamdan akşama görür... Ya Benli Nazmiye ve de Güllü kahpelerine, Şirin anası olacağa ne demeli... «Şuna yol

263

— Neyin yolu yoraamı:

— Şunun ki... Sen benim yabancım değilsin ve de kardaşıtndan ilerisin. Bu Nefise... Az biraz... Arsız olduğundan... Ve de yatak işlerinde gayetle görgüsüz olduğundan, bunda, dur durak yok arkadaş. Dur durak yok dedimse... Huy etmiş baba evinde, yatanı gördü mü, dürtüşlermiş bu haspa... Canım kendin bilmez değilsin ya Hacı Kenan dümbüğünün dölü... Adamoğlunu rahatta komayacak! Şu saatta ben nerde olmalıydım? Yatakta... Öğle uykusunda olmalı değil

j miydim? Peki, neden burda uyuklamaktayım? Çünkü, rahat yatağına giremezsin!

— Neden?... N'olur?

— Uzandığımı görmesiyle seğirtir kahpe...Uzanmak nasıl bir söz, dirsek yanlamasına geldin mi bitti. Sırıtaraktan seğirtir ki, hiç bakmaz, eli kanda olsa koşar, yetişir.

— Napar yetişince?

— Vah ki sormalara... Naptığmı bilmemek ne devlet! Çekiştirir, kurcalar. Dur otur bilmez. «Dur kız! Töbe!» diyerek azarlarsın. «Sen dur oh Sülük Bey, erkeksen durursun» diyerekten abanır ki, bunaldığını, soluğunun kesildiğini, bilmez. «Kız aman! Kudurdun mu gündüz gözü... Kız dur! Hele şuna! Bi gelen olur kahpe», «Olmakla...», «Olmakla ne demektir? Utanmak gökyüzüne mi çekildi? Senin bu evde kaynanan var!», «Olmakla...

Bilmediği bir iş midir?», «Ulan kahpe tek dur demekteyim! Nah şart olsun biri geldi», «Gelsin, bilen bilir, bilmeyen görüp öğrenir. 'Acemi öğretmek sevaptır' derdi benim Hacı Kenan babam... Ayıp olsa, yüklü kanlar, Kösdağı gibi karınlarını doldurtup adam içinde salınırlar rm hiç utanmadan? 'Ne demektir yüklü karı? O işi gör-

Hacı kaynatan...», «Ulan şu hacının utanmadan ettiği söze bak!... Kız, hiç adama yarar bir iş belletmedi A jui, baban olacak dümbük, sana? Tek dur namussuz, yeter ettin, kız kudurma! Bunun gecesi torbaya mı girdi ?» diye azarlarsın. «Salt geceyle ola mı bilir, oh Sülük Bey ? Bana günah değil mi ? Bu körpelik her zaman ele mi geçer?... »

Zülfü dişlerinin arasından hınçla ıslıklandı:

— Doğru... Bakarsan... Doğru değil mi Sülük Bey? |

— Doğru olmasına doğru ya... Fazladan benim arayıp da bulamadığım mesele... Gel gelelim...

Ev adamından ayıp... Bu bir... Başkaca, böyle utanmaza 'yüz verdin mi, sonunda yakanı sıyıramazsm elinden... Ayrıca bizde karıya yüz vermek yoktur ve de yuları karıya teslim etmek hiç yoktur. Bunun sırasını karı mı bilir, erkek mi ?

—• Erkek bilir ya, bilmezlenirse, napsm, karı bilecek ister istemez.

— Halt ettin ki şimdi, Zülfü can, büsbütün berbat ettin! Çünkü biz bunun tavını bilmezlerden değiliz. Niyetim, terbiyeme almak, dizgine baldır sıkmasına, biraz da mahmuza alıştırmak... Evet, karı bizim, uzanmamızı gözleyip üstümüze çöküp edep-sizlenince... «Höst kahpe... Bak şamar gelmekte ki, gör nasıl gelmekte» demekteyim... «Şamara nah şamaA ra», «Şama r kolay oh Sülük Bey, ağa keyfin bilir. Canın sağ olsun! Kıpranma ki... Bırak bileğimi...», «Dur kız, çek dedim... Uf canım yandı», «Uf yaa... Dur acık, ölümü öp!», «Kız şeytan! Senin niyetin bizi gündüz aldatmasına getirmek ama, ben saat başı suya girmekten usandım ve de ev külfetinden utandım», mu 7», «Sen mi bileceksin, şu zamanın hacısı Kenan babam mı

bilecek?», «Kız kahpe, bunun bilinmesi mi kal-k mış ? Ne diyebilirmiş koca Tanrının boy aptesi emrine o baban olacak dümbük?», «Der ki benim babam, 'Seferi s basma değildir, gündelik hesabıdır, belki de, haftalık c hesabıdır. Bir yere çenterekten biriktirir, toptan temiz-i lenirsin' der benim Hacı Kenan babam, dediğini de 1 işler» demesin mi bu senin Nefise gelinin olacak utanmaz?

— Vay başıma bu nasıl gâvurluk ?

j — Bildiğin Hacı Kenan gâvurluğu arkadaş...

— Hele papaza hele..

—-Duymamla can başıma sıçradı Zülfü can? Çünkü, bunca yıl, bir rezillik olduğunu sezinledim de neyin nesidir çıkaramadımdı. Çünkü farkındayım. Ben bu Hacı Kenan Dümbüğüne rastladım mı, düzdeki işlerim yokuşa vurmakta... Resmen uğursuzluğa batmaktayım ki, büsbütün bunalmaktayım. Meğer çentikli Hacı Kenan cenabetine çatmakta değil miymişim?.. Vah ki bana... Vah ki bunca zarar-ziyanlarıma... -Cıgarayı hınçla bastırdı-: Ne demekteydik biz? Evet!.. Nefise kahpesi, körpe olduğundan ve de yol-yor-dam bilmediğinden... Zorlanmazı, zorlanırdan hiç ayıramamakta... Evet, «Tek dur»dan anlamaz bir orospu... «Tek durmak da neymiş?.. Emey anam işe yumuldu. Elif kız harmanlara gitti. Aman kertesini kaçırmayalım herif... Aman kaçırmayalım!» diyerekten... «Kız git, beni günaha sokma!», «Günah bunun neresinde? Günahı olsa, hoca kısmı, kudurmuş mu, bu işe 'Alla-hın evine girmek' desin! Bırak bileğimi oh Sülük bey! Bak tavıdır ki, ne güzel tavıdır!», «Tavı mavi yok orospu, çekil başımdan!», «Sen mi bilirsin, ben mi bilirim

milleti bilmez, karı milleti bilir. Çünkü tava getirmeler kanların boynuna borç...», «Hele namussuz, bunlar nasıl bi laflar, Allah belânı vere!», «Benim belâm budur Sülük Bey... Ben belâma razıyım, tek dur!» -İçini çekti-: Evet ol görüp kahpenin elinden yakanı kurtaramazsın! Şaştım, şart olsun Zülfü can, şaştım ki, büsbütün şaşırttım- Şaşırttım dedimse, dalsam bitiririm, koca Tanrıya şükür, «Öldüm yeter» diyerekten berbat ederim. Gelgör, huy eder. Yolu budur sanıp arsızlanır. GeçendeNar-hca'nın Kötü Çalık Kerim'i

suratıma bakıp ne dese iyi ? «Yahu Sülük oğlum, sen adamlıktan çıkmışsın az-bi-raz» dedi, «Yükün ağır mı sakın, aman haaa!» dedi. «Bunun dibini bulmuş ve de kârı milletini pes ettirmiş hiç yoktur, akılsız Sülük» dedi. «Zorlattın mı sen sana edersin. Bunun zagonu, günde biri karar, ikisine geldin mi gayetle zarardır» dedi. «Tükenmesi vardır ki, yavaştan aşmmalı değil, kökten devrilmelidir» dedi. «Beni işit Kara Abuzer'in oğlu, zorlamayı boşla. Böyle sıralarda variyetli bir herif napar bakalım ? Koca Tanrının farzına sarılır. Bu farzları sünnetleri neden sıralamışlar ardı ardına?... Müslüman bunaldı mı, yapışıp kurtarsın tatlı canı diyerekten» dedi...

— Anlamadım? İlişiği?

— Kötü Çalık Kerim'e bakarsan Zülfü can, kitabın yazdığı hac borcu en başta karı kaçkını heriflere konulmuş... Dedi ki bu senin Kötü Çalık, «Eski zamanda, Müslüman, eğer karı azgınlığında, eğer karı dırdı-nndan bunaldı mıydı, sakalı koyuverip katıra hoplar, 'Nah ben hacca yöneldim! Nah şu geçim paranız, Allah belânızı vere' deyip tatlı canını azgın kahpelerin ellerinden kurtarıp kendini Allah yoluna vurur» dedi. «Dönüşte» dedi, «şu yerin keramete ayak basmış şu

yv_^._'_

k o s c

Sızı duşuna um uc, | ı um gvvm« y_ mediğin mesele vardır,' diye eteğine sarılaraktan haftada biri güç ile kopardım, bahtınıza küsün orospular' diyerek gülüverir yalandan suratını asıp... 'Bu hacca meğer hiç gitmemek varmış yavrularım, naparsmız bir halt idi yedik' ağzıyla az biraz dövünür. Fırtınayı savuşturup dolabın çekmecesi başına kurulup oğlancılığa girişir!» dedi. Ardından. «Sen bu Gazi Kemal Paşa zamanı hac yoluna düşemezsin, Halk Partisi'nin idare heyetinde bulunduğundan kara sakalı salıp göbeğe indiremezsin, oğlum, Sülük» dedi. «Öyleyse sana öteki yolu tutmak göründü, bana sorarsan!» dedi...

— Neymiş öteki yol ?

— Öteki yol... Hele namussuz Çalık! Artık bilmem gerçek midir, yoksa, dümbük Çalık'ın gönül eğlendirmesi midir, ikinci yol Zülfü can, bu iş teke tek hiç olmazmış... Koca hak peygamberlerinin dörde kadar helâllaması nedenmiş bakalım?

— Aman Sülük Bey aklıma gelen gibi mi ?

— Heye! Hiç umulur mu şu Kötü Çalık'tan?... Kötü Çalık diyesi ki, «Erkek kısmı karıdan tez usanır, arslan Sülük oğlum» diyesi, «Usandın mı, kulak asma, bal gibi cennet aşı, yavanlaşır ki, bildiğin sopa yemeğe döner. Hak peygamberimizin 'Dörde kadar., ve de beline güvenen ve de kesesine güvenen beşe altıya, belki ona, on bire kadar, çeşidini seçip başına biriktirsin, çeşni değiştirmek gücüyle sürdürebilirse sürdürsün' demeleri nedendir, işte bundandır» demez mi?

— Kulağına gitmeli ki Nefise... Hanımın...

— Gitmesi neymiş? Yatakta aklıma geldi, güldüm. «Neye güldün, ölümü öp» diye tutturdu. «Nar-lıca'dan Çalık Kerim Ağan bak neler demekte, kahpe» dedim, bir bir anlattım «Eğer ağız tadını yitirmeyeyim

Kauaı jvAnjAat na.ft.juoua o Jcaüar hayırlı olur» dedim, «Şundan ki, hiç aklı ermez ve de bunun can ilâçlığını bilmez, sıra mira, keşik meşik arayamaz. Verilene 'Bin bereket' diye katlanır. Onun hızından sen nasiplenirsin, keyfine bakarsın. Geçinir gidersiniz gül gibi» dedim.

— Hey vah, Sülük Bey, suratını yırtıp saçını y olmuştur. Seni kötülemiştir ki.

— Nerdeee.

— Nerde mi ? Anlamadım!

— Evet, Zülfü can, bu Çalık dürzünün bana ettiklerini, can düşmanlarım etmemiştir. Senin Nefise gelinin bir zaman parmağını ağzına koyup düşündü. «Vay ki... Kötü Sülük, Allah belâm vere! Ettin mi kendine edeceğini?» diyerekten ben kıvranmaktayım. Şundan ki... O zamana kadar bizi dişi sinekten sakınır bu kahpe... «N'olacak? Şimdi ? Vay domuz Çalık»

der-kene... Meğer, namussuz Çakır Kâhyaların Nefise kahpesi dünden razı değil miymiş Zülfü can...

— Hiç ummam! Ağzını yoklamıştır Sülük Bey, sıkı durmadın mı yandın bil!

— Evet, ben tetik durmak çabalamasındayım. Senin Nefise gelinin, «Hay hay» diyerek askeriye patasını çakıp «Öyle mi Sülük Bey! Can baş üstüne! Körpe kahpeyi al gözümden bu gece» demez mi ? Soluğum genişledi, güldüm. «Ulan avanak kahpe! İkindi vakti davranıp geceye kadar, sen körpe gelini, nerde bulup kavrayıp Yediçınar'a çıkarıp gerdeğe tıkmaktasın, bakalım! Peri kızı olsan, buna güçyetiremezsin!» de- dim. «Bak bakalım, Çakır Kâhyaların Nefise'nin yanında peri kızı kaç para!» diyerekten elini sallamasın nıı? İslâm dini açık... Ben şaka belledim, Zülfü can...

— Vay! Gerçek de mi olabilirmiş?..

k

o s c

Dağı taşı tuttu. Gavur - JYiusıuman, mm - cimk cm adımdan seçilmezlendi. Akşam ekmeğinde karı, şarap tasını doldurup sundu, ben içerken «Oooh! Bal şeker olsun Sülük Bey, beline kuvvet! Çünkü bu gece körpe gerdeği gecesidir. Hamlesine dayanmak gerektir» demekte ya, ben hiç umursamamaktayım. Odaya girdik. Senin Nefise gelinin kapıyı çevirdi, besmeleyi yuvarlayıp sürgüyü sürdü. Ellerini beline koyup omuzu başından seslendi: «Hadisene kız! Soysana beyimizi... »

— Kime seslenmekte ?... Şakadan öyle ya ?

— Güldüm keh keh... Baktım, «Hadi demekteyim kahpe!» diyerek topuğunu yere vurmakta... Aklını sıçrattı desem... Öfkesini tuttu sofra

başında Emey kaynanasından utanıp... Başkaca n'olmak ihtimali var! Odada bir ben, bir o... Bir de Allah... demeye kalmadı, Zülfü can, onu gördüm ki...

— Etme Sülük Bey, essah mı sakın?

— Onu gördüm ki, yüklüğün gölgesinden biri sıçradı çıktı.

— Aman...

— Aman yaa... Baktım bizim Elif kız... Emey anamın Elif...

— Tamam... Şaka...

— Ben de şaka olduğunu bilip «Kız, sen burda n'aramaktasm, çengi?» demeye kalmadı, salınarak-tan, ırgalanıp göbek döndürerekten sürdü geldi. Çizmeye sarıldı. Ne dersin şuncacık pirelenmedim Zülfü can!

— Pirelenmek de neymiş.. Belli bişey...

— Evet, bu kız bizim çizmeleri çok çekip almıştır, fazladan ağır serhoşluğumuzda Emey anasıyle birlik bizi çok soymuştur. Nefise kahpesinden korkuma.

iııo.ı«ı<-" ruleti ." uıAcıcıuen tatsızlık; çıkarmasın. Elif kız Emey ananın terbiyesini aldığından hizmette eli gayet çabuktur ve de gayet edeplidir. Bu kez baktım... Yahu nedir, n'oldu bu kahpeye bu gece... Nefise'nin önünde... Vay ki vay! Canına mı susadı?

— N'olmakta, Sülük Bey... Ben şaşırttım.

— Olanı kardaş... Evet bu kız beni çok soymuştur ya, bu geceki başka...

— Başkası ?

— Başkası kardaş... Bu kız eskilerde, hiç üstümüze abanmazdı böylece... Abanmaktan geçtim, şurasını burasını, şuramıza buramıza hiç sürmezdi.

— Şimdiyse ?

— Şimdiyse Zülfü kardaş, oyluğunu dizime bastırmak bunda... Ceketi alayım derken taş gibi göğüslerini burnuma sokmak bunda...

— Kudurmuş mu? Ya Nefise... Hanım?

— Ben davrandım, «Nedir hey Allah, bunun sonu nereye varır ?» diye tetikleştim. Çünkü bu senin Nefise gelininin huylan vardır ki, bildiğin eşekleşmeleri vardır. Durduğu yerde açar bir laf... Bakarsın şaka...

— Ne şakası ?

— Bildiğin... Sözgelimi... «Doğru söyle oh Sülük Bey, hadi yemin iç! Şunca köyün bir Sülük Beyi olup... Tadını yokladığın gelinler kızlar hangisi ?» diyerekten sorguya girişir. «Git başımdan, bizde böyle rezillik yoktur. Bey gibi bey olan koruduğu köy karılarının kocamışmı ana, gelinlerini gelin, kızlarını öz evlât bilecek... Bunu böyle bilmedi mi, çoğa varmaz batar, her tüyü bir dağda kalır» dersin. Cıvır ki, büsbütün... «Ölümü öp»leri sıralar ki, bunaltmacasına... Baktı direnmektesin... Bu kez, boş atıp dolu tutmaya çabalar.

Bulaşır adlı adınca sormaklığa... «Petek Ablam

üevesıı mıyuı___

Ruh gibi ahbabımız olup ve de canımız ciğerimiz Çalık Kerim Ağanın nikâhlı avradı olup... Başkaca, şimdiye dek eteğini şuncacık kirletmemiş Osmanlı avratlardandır ki, dört yüz dirhem yiğit avratlardandır. Bana dedin, aman başkasına hiç deme, hele ki, Emey anan hiç duymasın! Seni paralar!...», «Yalanımı tutarsa paralar. Emey ablam öylelerden midir? Hayır, senin gibi utanmaz değildir. Vay ki Sülük Bey, vay ki benim akılsız herifim! Bunu bilmeden dedinse ne kadar yazık! Bilip saklamaya çabalamaktay-san tuh yüzüne...», «Neyi kız, n'olmuş?», «Böyle işden karı kısmının eteği mi pislenirmiş? Sırasında toplamasını bilince, ya da, anadan çıplanmca... Benim bildiğim bu Petek Hanım, Seferberlik dulu olup nice nice asker

kaçaklarını koynunda kucağında gizlemiştir, dağ gibi yiğitleri bacakları arasında koruyup saklayıp iplerden almıştır. Başkaca, atlısından yayasından eşkıya çetelerini kondurup ağırlamıştır ki, bunlardan aldığı dualar elverir! Ve de Çalık Kerim ağam bunu eşkıyaların pençesinden çekip getirmiştir güç ile... Baskınlardan, baskılardan, dağ -bayır dolandırmalardan, oynatılıp kullanılmalardan sıyırmıştır. Ayrıca bir karı, kırkını atlayıp ellisine varıp kocamazsa, dünya güzelliğinden şuncacık yitirmezse, bil ki yüreği yuf-kalığmdandır ve de er milletine acıması çokluğundan-dır» demez mi ? Suratını asarsın: «Petek hanımı öylelerden bellemeyeceksin!» dersin, «Duydukların karalamadır, hemi de yaban yerin karalaması değildir, Hacı Kenan babanın yetişemediği ciğer hesabı karalaması-dır» dersin! «Ya peki, Büvet köyünden... Sonrası, Kuruçay'dan... Sonrası, Gülveren'den... Ve de Gülören' den... Ve de Kurbanh'dan... Ayrıca Yayla komşularımız

u;a ctiujia.il aan... Hiç

mi karı - kız sevmedin sen ?» diye domuzlanır. «Buraların bunca kudurgan kahpesiyle hiç mi vaz geçtin yok senin Sülük Bey ?...» diye sorar. «Yoksa ne kadar yazık!. Boşuna dolaştırmışsın bu gövdeyi ve de hayvan sırtında kamçı şaklataraktan boşuna çalım atmışsın diye ağzını büker. «Yoktur şart olsun! Hiç yoktur. Koca Tanrı bana bunu soramaz» derim «Yoktur da neye • güldün bakalım ?» diye başını sallar. «Benim hepsinden haberim var ve de yerinden alınmış sağlam haberlerim var! Uçkursuz'un Şöhret kahpesi başta...Az kalmış ki, senin iliklerini sömürüp kemiklerini çoban kavalı gibi boşalta... 'Yok' de bakalım, 'tüh' demek ne kolay... Hallinin Dürdane'yi napalım ? 'Oh bu Sülük Beyin kaymağını ben tükettim doyasıya... Çerkez kızını geberttikten sonra yeni baştan evlenmemesi bundan' diyerekten şişinen Halli kahpesini ? Nice nice adı belli kahpeler ki... Bir aya komayıp yiğit tüketen ve de ocaklar söndüren bi kahpeler... Taylı'nınElmas'ı...KoçuburukŞükriye'yi Zemzem Emine'yi napalım ?Ayrıca Yollunun Akkı'zı ?... CimcimCemile'yi... Hadi tutalım ki, hepsi yalan, yaraştırma. Ya dünyadan kahpelik çekilse gerisin geri getirip yeterince dağıtacak Amanaman Hürü? Nolmuş mu Amanaman'a? Nolmuş da, ya bu Amanaman lâkabı nerden çıkmış? Bir de sorar, hiç utanır mı? Tüh yüzüne... Senden çıkma değil midir bu Amanaman...

Sana onbeşinde amanaman çağırttığından?..» Bakarsın kabarmakta... Edepsizlenecek... Topar lanıp can kaygısıyla önüne gerilirsin, «Ulan kim yedi bu haltı» diye çıkışmaya durursun, «Yalan ki, nah yalanlığı belli bir yalan... Görüp bildiğim karı olsa gam yemem! Bunlar benim düşmanlarımın yakıştırmalarıdır Nefise Hanım, şart olsun iftiradır, işte sana yemin ki, karın

nın oıacaK. ııcu», juult/vU., ,..

«Yeminmiş! 'Hovarda kısmının yemini... Hırsız - uğru kısmının yemini... Bi de kahpe karı kısmının yemini, yeminden sayılmaz' denilmiştir. Hadi, hepsi yalan diyelim... Gümüş'ün Selvi demi yalan? 'Bu Sülük Beyin kızoğlanlığmı ben aldım, nemi de Allahıma şükür, öylesine hakladım ki, geriye şuncacık bal komadım' diyen orospu?», «Ulan kız, yalanlığı belli bişey...» derim, vaktin zamanında... Üç konak yerdeki el kadar bebe... Yedi çmar'da döl güden şuncacık Sülük oğlanı nerden ele geçirmiş ki kızoğlanlığını kurcalamış ? Yağma mıdır?» derim. «Nerden ele geçirdiğini sen mi bilirsin, ben mi bilirim? Sen bilirsin, bir de Gümüş'ün Selvi kahpesi bilir. Tüh yüzüne... Pekiii Sülük Bey, bak bakalım bu da mı yalan ? Pelvancıya sözün var nn ?»'

«Hangi pelvancı yahu? Töbe yalan», «Kim? Pelvancı Yalan he mi? Vay ki bu kez tutuldun Sülük Bey, gayet yaman tutuldun! Pelvancı Nazik kahpesini bilmem dedin mi, hiç olmaz!», «Kimin Nazik'iymiş? Benim Nazik'ten mazikten haberim yok!... Sen bu gece belâ mısın rezil? Kes şu lafı!» dersem de hiç oralı olmaz. «Demek Pelvancı kahpeden haberin yok! Bu Pelvancı kahpesine pelvancı adını sen yakıştırmadın mı? Fıkara Mümin Pelvanı körpeliğinde tutup tüketip sonunda boynuzlayaraktan kahpe gezdiriciliğine düşüren değil mı bu Pelvancı Nazik? 'Bana pervandan berisi hiç yaraşmaz çünkü güç yetiremez' diyen kahpe... Bunu dediğinde, on ikisine yeni basmış kudurgan! 'Benim yangınımı bastırayım diyen pelvan olmalı... Hemi de her pelvan değil, er pelvan! Destede mestede hiç yaramaz. Başa soyunmalı... Belki de cihan peivan-lığına soyunmalı... Peşrevi bildiğimiz huzur peşrevi olmayınca... Yeri yırtaraktan ayak sürüye sürüye.

ııaA_„„** v.cn±p cavlayıp aşırıp yere çalıp çifte

sarmayı sarıp post gibi altına serip yayıp kemiklerini kül-ufak edenece yoğurup... Pes etmediğini gördükte kudurup kuduzlamp baştan ayağa kor ateş kesilip demir kazığı vurup mıhlayıp 'öldüm yiğit! Amandır. Amam bilir misin?' dedirmeden salıvermeyince... Ben ona, şanlı cumhuriyet bayramımızın çifte davullu meydan güreşi mi derim ?' diyen kahpeyi, demek hiç duymadın ? Bunca güreş tuttuğun, doymaz orospuyu ?.. Utandın öyle ya?... Dilin dişin kitlendi. Oooh, soluğun kesildi de tutuldun! Aklına geldi mi, kara kucaktan, yağlıdan oyunlar verip oyunlar aldıkların? Pes ettirmeye çabaladıkların ? Dur! Işığı üflemek ne kolay... Dur dedim! Semerli Zeynep'i unuttum! Nasılmış bakalım bu semerlinin yük altındaki rahvanı... O sırada dünyasını yitirip 'Eşkinime uygun binici isterim, binici... Eşkinime dayanır binicin' diyerek sesi çıktığınca

bağırıp dağı taşı inileten semerli kahpe nasılmış ? 'Allah lil-lah aşkına, ciridini çifteme denk getirecek yaman Osmanlı binici!' diye kanlılar gibi yalvaran Semerli kahpeyi sordum, utanmaz Sülük!» diye tuttururur ki bu senin Nefise gelinin kardaş, sonunda şamarları yemeden... Şamar kaç para... Bildiğin sopayı eşek sudan gelene kadar doyasıya yemeden bulaşıklığı basılmaz.

— Vay ki... Sülük Bey... Bunca hanedan yerin kızı... Hiç umulur mu?

— Hayır, hiç umulmaz ve de nerde ne zaman cıvıklayıp bulaşacağı hiç bilinmez. Bu yüzden, Elif kızı üstüme bırakınca, yalan mundar, beni ürküntü kavradı. Ürktüğüm... Gecenin bir vakti....

Sopa çekeceksin... Tatsız... «Şakadan körpe istedik! Halt ettik! 'Vay sen misin körpe isteyen...

Bak bakalım nasılmış!' dedi bu rezil! Ardından, rezillenecek, yüzde yüz...

275 k c s c

Emey Hanıma, haydi, doğrusunu anlatabil bakalım! Ölmeli hiç ötesi yok!.. Ben bunları düşünüp «Aman hey koca Tanrı, bu belâyı ucuzuna savuşturmanın kolayı» diye kıvranırken utanmaz Elif kız bizi soymayı

kolaylayıp tumanımıza el atmasın mı? Bir de baktım, onu gördüm ki kahpe, paçalarımıza dalmış da çekiştirmektedir. Biz vartayı nasıl atlatalım derken... İşe bak işe... Uçkurumuz sağlam olmasa «Destur beyim» diyerek-ten çekip aldı çoktan... Can korkusuyle hopladım, uçkurluğu kavrayıp «Höst kahpe! Bu nasıl bir edepsizlik... Geri dur! El çek! Savuş ki, tepme gelmeden tatlı canı kurtar» diyerekten debelendim. Ne dese iyi senin Nefise gelinin? «Elinde büyüdü şuncacıkyavru...

Öz kızından ileri.... Bırak çeksin! Keyfine bak!»

demez mi?

— Yok yahu... Bre bu nasıl rezillik!...

— Sorma Zülfü can! Aklına ne gelir? Herifini tavuktan sakınır karı, deneye vurmakta seni ki, bitir-mecesine vurmakta... «Ulan kahpe! Bu nasıl söz! Öz kızım olsa

gerekmezken... » dedim. «Hayhay!» dedi, «Öz kızına gerekmez ya, Elif kıza gerekir ne güzel... Nikâhsa nikâh düşer. Yaşsa, gelmiş yetmiş... Bana sorarsan, çağında ki, tam yenilesi çağında... Fıkarayı dağ basma atmışsınız. Sizde hiç vicdan yok mudur? Napsın buralarda bu?... İtlerle mi boğuşsun? Günah değil mi?» demesiyle ben, «Vayyy!» diyerek uçkuru toparlayıp irkildim. «Beri bak Çakır Kâhyaların Nefise! Niyetin bu gece bizi sınamaktır ya. boşunadır.» dedim. Biz debelenirken Elif kahpesi nap-makta peki?... Dersini sağlam yerden almış... Tumanı çekiştirmekte ki, çekip almasına çok şey kalmamakta... «Dur kahpe! Bir belâ da sen misin?» dedim, «Yıkıl,

ver ucuım namussuz: Hele şuna... Ulan çatırdamakta rezil, dizliğimiz yırtılacak, boşla, yıkıl!» dedimse de... Baktım Nefise gülmeye durmuş Zülfü can, ellerini şak şak dizlerine vuraraktan gülmeye ki, olursa o kadar olsun ! Elif kahpesi dersen, zorlatmakta ki donu yırttı yırtacak... Bu kez gerçekten kızdım, «Dur demekteyim orospu... Kız dur! Bu nasıl bir namussuzluk! Emey anan duyarsa n'olur? 'Duymasıyle' demekteyim... N'olur bakalım ?» Niyetim ürkütüp yakayı kurtarmak... Nefise Hanım lafı

ağzıma tıkadı: «Bundan böyle bu Elif kıza benden başkası karışamaz Sülük Bey» dedi, «Şundan ki... Emey ablamdan Elif kızı istedim, «Benim hizmetimi görsün oh, Emey abla' dedim, 'Varsın görsün, eti de senin, kemiği de, var hayrını gör' dedi. Bundan böyle bu Elif kız benim dediğimi işleyecektir ve de bir sözümü ikiletmeden işleyecektir. Bunu böyle bilmeli de ona göre davranmalı Sülük Bey» dedi, «Emey ablamdan boşuna ürkmektesin! İşte Elif, işte sen!... Dilediğin gibi keyfine bak!» demesin mi kahpe?

— Şaştım Sülük Bey... Aklım karıştı ki...

— Vay oğlum... Senin burda aklın karışmış... Ya bizimki... Gecenin bir vakti... Ağır serhoşlukla... Ben «Nedir hey AUah, hayâl mı, düş mü?» demekteyim. Senin gelin olacak Nefise rezili laf vermekte ki, aralıksız laf vermekte...

— Lafı mı kalmış ? Ne demektedir ?

— Laf... «Fati anan seni mübarek kadir gecesi doğurmuş Sülük Bey, bunu bilmeli de gereğini işlemeli... Yaşamalı! Bundan böyle, sözünün eri yiğit isterim» demelerde... Fazladan bize göz kırpmakta ki adam Çarpan ve de erkek milletinin düşlerine girip erkekliğini sömürüp geriye hiç bişey komayan can alıcı peri kızı da öyle değil! Uzatmayalım arkadaş, bunlar o gece,

k c

s

IUUZUa.Il gcıcgıuvt ya.ıa. 1

soydular anadan çıplak... Ayaklarımızdan sürüyerek döşeğe yatırdılar. O geceden bu yana, senin haberin yok, biz üç başlı yatmaktayız. Kudurgan kahpelerin birinden kurtulup birinin eline geçmekteyiz ki, sabaha sağ çıktığımıza şaşıp, «Ulan hey Allah! Bu geceyi de atlattık arkalaman sayesinde» diyerek sevinmekteyiz....

— Ne demekte bu işe Emey... Hanım?

— Yahu şaştım. Bu Hacı Kenan takımında sıcaklık muskası mı var? Yoksama, dil bağlar tılsımı dedikleri yarasa kemiği mi var! Başkası olsa sopayı, belki de rahmetli Kara Abuzer babamın Kürt kılıcını çekip dikilecek kan... Duymazdan görmezden, bilmezden anlamazdan gelmez mi?

— Vay ki dünya! Görsem inanmam!... Demek MarazlıDerviş'in amber macunu bu yüzden gerekti? Haklısın Sülük Bey... Cihan pelvanı olsa adam...

— Höst! Biz iki kahpenin üstesinden gelemeyecek herif miyiz ki, sen bu lafı böyle dedin alık Zülfü ?...

— Ya belgücü dermanı ?

— Şundan aramaktayım ki, gecelerden bir gece, gizliden yeterince parmaklayıp bunların üstüne kurdun sürüye daldığı gibi dalıp... «Aman bu nedir? Neyin nesidir? Töbeee!» dedirmektir niyetim... Çünkü, kızı vermekle, bu Kenan dümbüğü bize bunca yılın düşmanlığından sonra dost olacak değildir. Ne demiş atalarımız? «Düşman kazıkta gerek» dememiş mi? Aman Zülfü can, bu günden tezi yok... Binmeli, Çorum'a inmeli... Marazlı Derviş köpeğini bulup her kaç kuruş-sa verip padişahın belgücü macununu kapıp yetişmeli. -

Dahası... Aman karılara şuncacık sezdirmemeli. Marazlı Dervişi sıkıla... Bu işi başka işe benzet-

yay *•» »"»" u"- aclll juiuk... yaKir Kanyalann körpesine imrenip bekârlığın sultanlığını rezillikle değiştik, üste şu kadar başlık vererekten... Kan belâsı dedikleri kızgın cehennem halkasını boynumuza elimizle taktık savuştuk! «Boşa kurtul» dersen, «Ergene karı boşamak kolay» denilmiştir, iyisi biz macunu bulmaya çabalayalım... Dur aman, şurası da var ki... Bu senin Marazlı Derviş alçağında çok oyun olurmuş... Macun diyerek-ten, bildiğimiz bala az biraz amber bulaştırıp verirmiş de güvenip işe soyunduğunda, Allah göstermesin, adamı rezil edermiş... «Keser haaa» dedi

demeli... «Dedi demeli» dedimse ben demekte değilim... Say ki Narhca'nın kötü Çalık Kerim Ağası...

— Sülük Bey, bu işin yalanı Çabk üstüne hiç olmaz. Çünkü, ben bu Çalık rezilinin de o haltı yediğinden şimdi kuşkulandım. Neden mi, çoktan gelir gider bu Çalık bu Marazlı Derviş'e... Sordum bikaç kez... «Tarla bahçe işi» deyip baştan savdulardı.

— N'olacak ya... N'olacak dedim, Dilâver Paşanın Zülfü... Aman bunun çıkarı kardaş?...

— Olacağı... Dur bakalım! Kime bulaştırman bu rezilliği ?

— Rezillik deyince... Aybettin! Koca Osmanlı padişahının günde üç kaşık kullandığı mübarek amber macununa rezillik dedin mi günaha girersin ki, boyunca... Dur aman Zülfü can, eğlen, buldum! Sen bu belgücü macununu bizim tıksoluk vali yardımcısına aramaktasın arkadaş... Herif körpe karıdan acizlendi, çoktandır alta düştü. Debelenmekte ki yılan zehirin-den destek ummacasına... Evet, karı halis İstanbul avradı ki, körpenin oynağı da, oynağın gayet kör-Pesi... Dur, otur bilmez, yokluk tanımaz, gözü herif açlığından kararmış ki, kızgınlığı bacayı sannış...

— Duyarsa... Benim bildiğim... Kulağına gitti mi, keyfinden ve de «Aradığım dermam buldum» umudundan tacını göke atar, ossaat Pomak Polisi salıp seni karşısına ister. «Ulan Zülfü Bey, arslanın adı çıkmış, çakallar baş kesmekte... Nedir bu senin ettiğin?... Bizim adımızı kullanaraktan... Ya ben adamı perişan-latmaz mıyım?» diyerek yalandan çıkışır, sonunda amana düşüp «Aman kardaş, amanı bilir misin? Gökten beklediğimi yerde buldum. Şu Marazlı Dervişi bizim adımıza haklamaktaymış hangi besmelesizse... Seğirt yetiş... Adımız çıktığınca çıkmıştır, maskara olun-duysa olunmuştur. Bundan gerisi yoktur. Yalana rezil olunacağına, gerçekten olunsun! Her kaç kuruşsa duraklama ver! Kap gel! Eğer dedikleri gibi namussuz derdin dermanıysa, Marazlı Derviş dümbüğü dilesin dilediğini, alsın muradını» diyerek, bakalım eline ayağına düşmez mi? Sen bu derdi beri benzer dertlerden belleme arkadaş... Kötü ki ne kadar kötü... Başında olmadığından bilmezsin!

— Oralarına aklım ermez Sülük Bey, kötüsü gelirse, karşılığını sen verirsin! Çünkü herif bana kızmaz, sana kızar!

— Varsın kızsın! Kaldı mı bir diyeceğin, yüreksiz Zülfükar? Hadi göreyim seni... Binip sürüp kasabaya yetişmeli... Rezil Marazlı Derviş hangi hamamın halvetinde, hangi oğlanla kapanmışsa bulup çıkarmalı... Paraya hiç bakmayıp macunu yeterince alıp ossaat hayvana hoplayıp dizgin -özengi zorlataraktan yaylayı tutmalı... Aman dediğim gibi kardaş, karılar hiç bişey sezinlememeli ki, oyunun tadı çıkmalı... Kahpeleri şaşırtıp «Nasılmış orospular?» diyerekten keyfe gelmeli... Evet, kaç parmak yenileceğini de iyi soruş-

au,, unjiwi- l>»uı neni, zırpadak hoplayıp savuşmak neyin nesi? Para var mı üstünde, para?... Para var mı dedim, Allah belânı vere teres!...

IV

Pırava'nın Mistik, ağzına kadar dolu şarap tasım havadan kapar gibi aldı, dikti, sonuna kadar içip her zaman yaptığı gibi ters döndürüp içinde hiç bir şey kalmadığını karşısındakilere gösterip kasıntıyle siniye bıraktı. İçerken serçe parmağını gene havaya kaldırmış, gözlerini de tavuk gibi kapatmıştı.

Yanığın Cennet gene tedirgin tedirgin gözlerini kırpıştırdı. Az kalsın uzanıp, herifin, havadaki serçe parmağını indirecekti. Oğlanın kimi halleri, giderek sinirine dokunur olmuştu. Oysa yeni içmiyordu karşısında... Genç Osman'la beraberken demek farkına varmamıştı.

Pırava'nın Mistik cıgara yaktı. Evet, bu oğlanda bir değişme var, her neyse... Alt yam cıgara yaktı. Bu kasıntı neyin nesi, bu şişinip efelenme?... Birine meydan okur gibisine bu halleniş?...

— Cennet Hanım.. Nah Günah Bibi tanık... Biz temeline tükürdüğüm Çorum toprağında... Bir yahu... Günah Bibi dinine imanına söylesin... Bak bakalım biz, sapısilik istidacılardan mıyız ? Hayır değiliz Allahıma şükür, Cennet Hanım... Bizim makine... Bugüne bugün yazı makinesi mi ? Hayır, bildiğin ağır makinelidir, Allahıma şükür ve de bildiğin Alman marka

Hoçkins'tir... Çektim mi önüme! Geçtim mi ardına... Taka tak tak, taka tak tak... Ordular nin gibi doğru söyle Ljunan dıuı... ıvay «.vA ,,,,,,,,. dim buranın Ticarilerini... Pilavoğlu'nun dervişlerini... Nah yüzüdür, söylesin, herifleri az kalsın göçmen etmekte değil miydim resmen... Elime ayağıma düşmediler mi? Elimize ayağımıza düşmeleri sonranın işi, öncesi, «Şöyle keseriz şöyle biçeriz» diyerekten korku salmaya kalktılar. Kime oğlum? Pırava'nın Mistik yılar mı? Yılacak hergele, baba mirasının topunu, Çorum gibi yerde, yazı makinesine yatırıp Sa-atkulesi'nin dibine iskemleyi atar da, «Hodri meydan» diyerekten ite köpeğe, yedi düvelin reziline meydan okur mu, Gazi Paşamız gibi? Yalan mundar! Önceleri bizi adam hesabına hiç almadı bu Çorumlu... Akılsızlar ne dese iyi?... «Kanuna, nizama aklı mı erer dünkü tıfılın... Bilmezden bir halt eder, mahpus-damını boylar» dediler. Kim bilmezden halt edermiş? Pırava'nın Mistik he mi? Ulan biz kaçın kurasıyız? Nah yüzü... Günah Bibi, dini gibi doğru söylesin... Kaç tane savcıyı, sorgu yargıcını, belki de ağır ceza başkanım yalvarttım it gibi... Yalvarmaları... Bizim dilekçeler gitti mi, Yargıtay kökten bozmaya başladı yargıları... Bir yargıcın ırzı namusu, geçimi neye bağlı, verdiği kararın bozulmamasma bağlı... Bozuldu mu yüzde şu kadarı, Gazi Paşa babası olsa, rütbe alamaz ve de aylığına iki metelik zam gelemez. Biz çoğunu ağlattık karı gibi, Cennet Hanım, önümüzde hökür hökür... Nah Günah Bibi tanık...

Pırava'nın Mistik serhoşluyordu. Parmağıyle Günah Bibi'yi gösterince bir şey parladı. Yanığın Cennet, oğlanın takındığı kırmızı taşlı yüzüğü ilk kez farketti. N'olmuştu bu zibidiye birden... Giyimi de dipten doruğa yeni... Körüklü çizmeler... İngiliz fitillisinden boz kilot, beli kemerli avcı kesimi ceket... Lâci-

ıcu ji" • iFAn-ıcıı uıınaymca, ayna gibi şavklanır mı debelendikçe... Nedir peki? Düne kadar Genç Osman'ın sofrasında aç it gibi yalanarak karın doyurmaya çabalayan kopuk... Hele şuna... 'Cennet Ha-ıııım'mış. Düne kadar bu bize 'Cennet Bacı' demez miydi? Hele gözlere hele... Çıkasıca gözlere... »

Yanığın Cennet bu bakışları çok görmüştü. İyi ı tanıyordu. Karı açı bakışları bunlar... Karı açı, kaç'ı'j| para... Tutkun dümbük bakışları... «Vay başıma! Bizde gözü mü vardı bunun? Neden sezemedim bunca zaman ?»

Tedirginliği ürküntüye döndü. Genç Osman mahpusdamına düştü düşeli çok gelip gitmişA haber götürüp getirmişti. Bu gece ilk kez yıkılıp gitmedi. Suratını kızdırıp şarap istedi. Kebap da alıp gelmiş... Şunca çerez merez... Demek bunlar sözü bir ettiler Günah Bibi kahpesiyle... Günah Bibi kahpesi «He» demeyince kudurmuş mu ki bu yüreks iz parlak oğlan, şunu bunu yüklenip gele de sofra isteye... Nasıl göze aldı Genç Osman öfkesini?... Düpedüz ölümü göze aldı. Yoksa esrar işinden adam mı asar hükümat? Esrar işinden dirisi çıkmaz mı bekledi Genç Osman'ın?...

|—Doldursana şunu Cennet Hanım!... Aybet-tin! İki içilsin de muhabbet olsun! Ne fayda kız... Sen içmeyince... Içiver oh Cennet Hanım... Savuşmadı mı, şu cenabet başağrısı?... Bunun ilâcı şaraptır, demekteyim... Denemeyince bilinir mi?

— Sağol Mistik efendi...

— Bizim sağlığımızdan sana fayda yok!... İçmeyince nasıl sağolmah... Bizim sağlığımız... Sen içme-üsin... Yüzün gülmeli...

—Ah başımız ağrımasa... Buyur, sen keyfine

283 k

c

s

mi belli değil üenç usman Karaaşmı...

— Hani lafını açmayacaktın ? Acılı lafı kapadıktı. «Zamanı belli değil» demek belki de «yarın zıplar çıkar demek» demedim mi? -Tası dikti, gene sonuna kadar içtiğini gösterdi. Gene serçe parmağı dikilmiş, Cennet'in içi bulanmıştı... Nurol Cennet Hanım!.. Artık bilmem, Sungurlu'nun şarabı mı ballı... Sen doldurmaktasın da...

Yanığın Cennet başını önüne eğdi. Eğmesiyle doğrultması bir oldu. Böyle baş eğmelerinin bu avanak erkek milletinin en akıllılarını ters mers edip eşekten düşmüşe çevirdiğini, akıllarını başlarından alıp deli-aptala

döndürdüğünü biliyordu. Bu Mistik oğlana karşı deminden beri içine bir iğrenme gelmiş, şu rezilden kendisine geçecek her şeyin midesini bulandıraca-ğı gibi bir garip duyguya kapılmıştı. Nedenini biraz şaşırarak aradı. Sarı kıvırcık saçları, uzunca boyu, ablak kırmızı yanakları, kaim dudakları, apak dişleriyle kesimi biraz tombulca olan Pırava'nın Mistik, adamakıllı kostak delikanlıydı. Genelevlerin en nobran kızları yakışıklı buluyorlar, bayılıyorlardı. Öyleyken ilk gördüğünden beri kanı kaynamamış, alıcı gözüyle bakmaya kendini zorladıkça soğukluk duymuştu.

Pırava'mn Mistik, gözlerini kısarak süzüyordu, ekmek uman aç itler gibi... Elini saçlarından geçirip ofladı. Elini saçlarından geçirmesinde, yatmayı bitirip kalkan erkekten anlamaz bir karının usancını belirleyen acıklı bir şey vardı. Neden ürküntü, uzaklık duyduğunu hemen anladı. Herifin bakışları, kımıltısı, hatta efelenmesi kadınsıydı. Hemi de dümdüz, ömürlerinde azıp coşmamış karıların odun gibi kadınsılığı değil, namuslu geçinen orospuların kışkırtıcı, gizliden cilveli kadınsılığı... Birden irkildi. Elini hızlı hızlı dizine sürdü-

Yanığm Cennet gene ilk defa, kendini savunamazlığın güvensizliğini duydu. Mümin Pelvamn yanında olsun, Genç Osman mahpusdamına girmeden önce olsun, böyie tehlikeye açıklığı hiç duymamıştı. Girdiği orospuluk zagonunda böyle bir durum olmamak gerekti. Ortaya düşmüş karıyı, ya efesi korur, ya da hovardası.. «Hem kahpeliğe soyun, hemi de kendi kendini savun, ne çıktı bundan? Köy yerinde zibidinin birine çorba pişirir oturursun daha iyi...»

— Senin haberin yok Cennet Hanım... Nah bu Günah Bibi'ye sor! Ben nah şuncacıkken işlere soyundum ki, ne yaman işlere soyundum. Partimize çalıştık ki biz, kara işçi de öyle değil... Bilir bu Günah Bibi, kâinat bilir, gece demedik, gündüz demedik!

Ortaokul öğrencisiyken giriştik. Biz bizi yağmura çamura, kara tipiye vurduk. Filleri toparlayan sellere dalıp çıktık. Say ki, kaldırdık biz bizi yer

depremlerinin göbeğine saldık. Babamız medreselidir

bizim... Medreseler kapanınca Çorum Adliyesine mübaşir durdu benim babam... Sonunda, bu Cumhuriyet hükümatı adam bulamadı, babamızı alıp Sorgu

Yargıcı yardımcısı dikti. Ardından yeni harfler gelince n'apsın derbeder? Bizi yanma aldı ki, Ankara'dan gelen yazılan okuyalım... Ayrıca, sorgularda tutanak tutalım! Babamı partici aldı Halk Partisi... Aslına bakarsan şuncacık bebeyken biz partici kesildik. Partici oldun mu, gece gündüz her belâya göğüs gereceksin! Malını canını, dahası ırzını partiye adayacaksın ki, sonunda bi şey ele geçebilirse geçsin! Serbest Parti zamanı rahmetli babam iki yılın yatalağıydı. «Aman Mistik göreyim seni... Bunca sürdük kuyruğuna getirdik» dedi, «Şimdilerde bizim kalkıp seğirt -

Nah işte yüzü... Bu Günah Bibi Allah için tanık... Günah Bibi, her tanık gösterilişt e, gerdekte güveyden konuşmalık bekleyen körpe gelin gibi utançla gözlerini yere eğiyor, Pırava'nm Mistik sanki çok ayıp bir şey hatırlatıyormuş da pişmanlığını meydana vuru-yormuşçasına derin derin iç çekiyordu. Boyu iki metreye yakındı. İri kemikli kalın gövdesi, göbeğine kadar sarkmış çok iri memeleriyle masalların devanalanna benzemekteydi. Altmışını geçtiği halde yüzü gergindi. Her sabah, eli kanda olsa, gözünün sürmesini, kaşının rastığını tazelediğinden loşlukta, enikonu işe yarar sanılırdı. Körpeliğinden beri, ürkütücü iriliğinin çok zararını çekmiş, erkek milletini yokyere çekindirip hemen razı olurluğunun akıl almaz kolaylığım, yoluyle sezdirememişti. «N'olursa olsun» diyerek bileğine

yapışan korkusuzlar da hemen gözlerini yumup uzanıvermesini ilk anlarda yadırgamışlar, bu yadır-gayışla ilk denemenin başkaca olan tadını alamamışlardı.

— Evet benim pişkinliğim partici pişkinliğidir. Cennet Hanım! Nah Günah Bibi tanık... Serbes Parti çıktığında, Fethi Bey, kıl payı kaldı ki, bu namussuz Çoru m'u torbaya ata da, bizi Gazi Paşamıza ve de İsmet Paşamıza karşı yere baktıra, kıyamete kadar maskara ede... Ben ortaokul öğrencisiyim, Cennet Hanım, say ki şuncacık bebeyim... Atıldım ortaya... «Vatandaşlarım» diye bağırdım sesim çıktığınca, «Aman yollarına kurban olduğum hemşerilerim» diye haykırdım. «Yanılmaktasınız ki aman nasıl

yanılmaktasınız!» dedim. «Bu dünyayı ve de öte dünyayı kurtarayım diyen, dahî başkomutanımız Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ümüzün ve de ebedî şefimiz Atatürk'ümüzün eteğine

kılıçtan keskin Sırat köprüsünü uçaraktan geçmenin yolu budur» dedim. Dedim, dedimse, salt sesle demek te değilim... Bir elimde Kur'an kitabı, ötekinde Gazi' mizin altım yaldızlı büyük söylev kitabı... Bunları salla-yaraktan bağırmaktayım ve de aradabir öpüp başıma koyaraktan bağırmaktayım. Bağırmaktayım, çünkü

o kertede bağırıp kırıp kıyameti koparıp avanak milleti saptığı kötü yoldan döndürmeseydik, vatan , battı gittiydi ve de Moskof parasıyle ortaya çıkan İttihatçı tohumu Fethi Bey, Çankaya sarayını basıp alıp Atatürk'ümüzü alaşağı ederekten tahtına hoplayıp ku-rulduydu. Serbes Parti mayna olunca, mebuslarımıza «Hadi gösterin bakalım ağalığınızı» dedim. «Nedir dileğin ?» dediler. «Surdan bana bir nahiye müdür vekilliği verin elverir. Gerisine karışmayın ve de gerisini bana bırakın. Yüzünüzü kara edersem boynum kıldan ince» dedim. Birazı güldü, birazı «Ulan oğlum, hele biraz sık dişini... Ortayı kurtar» dedi. Evet on üçümüzde, on dördümüzde ancak varız ya genç irisiyiz. Göz kararı ölçüsüne vursa, askerlik şubesi başkanı bizi

yallah edip askere alır, Seferberlik meferberlik patır-dısmda... «Yahu» dedim, «meydanlarda söylev çeker-kene ve de düşmanlarımız 'Nedir efendim! Çoluk çocuk

işi midir? İndirin şu rezili surdan... Bebe bağırtısı dinleyecek sıra değil' dediklerinde 'İnemez o! Hiç inemez. Akıl yaşta mı başta mı?' diyenler sizler değil miydiniz?» dedimse de dinleyen olmadı. Benim niyetim, adam kıtlığında nahiye müdür vekilliğini hayırhsıyle kapıp bir zaman görev görmek, aralıkta da kitaplara yumulup sınavlara girip çıkarak

müdürlüğü hak etmek... Ardından kaymakamlığı, belki valiliği kavramak... Bir baltaya sap olmak...

k c s

yakıp aramakta... Çünkü nahiye müdürlüğünü, çoğu elifi görse mertek sanır uzatmalı candarma onbaşıları çevirmekte, sorgu yargıçlıklarını medrese kaçkını, rejim düşmanı softa bozuntuları döndürmekte... Mebus beyler, «Olur molur... Bakarız düşünürüz, gereken yerleri hele bir görelim» deyip Ankara'ya savuştular. Bekledik bi zaman eli kulağın ardına büküp... Kapı çalınsa fıkara babam, «Nah işte. Geldi senin nahiye müdür vekilliği» diyerekten hoplamakta... Ben mahallede polis bekçi görsem, «Tamam, geldi bizim kâğıt» diyerekten seğirtmekteyim... Hayır! Bu millete hizmet yok... Baktım tekerlenecek... Kertesi gelmiş. Bir tepme de sen vuracaksın, Cennet Hanım! Beş numaralı gaz lambasının isli şişesine bir zaman daldı. Yüzü terlemiş, ıslaklık kederliliğini birkaç kat arttırmıştı. Tası aldı. Boş olduğunu görünce çok şaşmış gibi kadınların yüzüne baktı:

— Yahu nedir? Hani bunun şarabı? Ayıp ettin Cennet Hanım, ahbaplıkta ahbabının tasını boş ko-mak var mıdır?

Uzattı. Yalanarak dolmasını bekledi. Hınçla dikti. Geyirdi. Yumruğunu ağzından geçirdi:

— Hükümet adamına, Cennet Hanım, hiç güvenmeyeceksin! Bekledik bi zaman... Hayır, yığma tepelerden ses var, Ankara'dan ses yok... Rahmetli babam dedi ki, «Beklemenin tadı kaçtı oğlum Pırava» dedi, «Atla git, yakalarını toparla. Nahiye müdür vekilliğini

sök getir» dedi. Atladım gittim. Gittim dedimse, o zamanlar daha tren miren yok Çerikli'de... Burdan yaylıyla gideceksin... Gittim. Beni görmeleriyle, «Vay

geldin mi? tyi geldin» dedi mebuslarımız... Bizi kavradılar, bir zaman meyhanelere, kerhanelere götür-

bakarsan kerhaneye meyhaneye götürmeleri, bizim için değil-- O sıralar Ankara'da bar mar arama... Çankırı-jcapısı'nda birkaç genelev var o kadar... Bizi götürmeleri saz çaldırmak, türkü çağırtmak için... Dahası harcandıkları

da mebusların kesesinden belleme.. Müteahhitlerin kesesinden.. Baktım iş uzadıkça uzadı. Bir gün Cevdet Beyi buldum. Cevdet Bey de Çorum

mebusu ama, berikilere katılmaz. «Durum-vaziyet hal keyfiyet böyle böyle, aman Cevdet Bey Ağbi» dedim. Canı sıkıldı. «Bu yaşta sana nahiye müdür vekilliğini kim verebilirmiş? Ne utanmaz, ne yabani söz!» dedi, «Senin biniciliğin vardı öyle ya?» dedi. «Olmaz mı Cevdet Bey emmi? Ben şuncacıkken Madanoğlu'nun yarış atma binmez miydim? Kazandığım ödülleri bi-riktirsek koca bir sürü olmaz mıydı?» dedim. «İyi... sana bir kâğıt vereceğim. Kara Abuzer Ağaya götür. Tahsildarlığa yarar bir hayvan uydursun. Bedelini aylığından azar azar ödersin» dedi. «Aylığı azsa da çıkarı mikan olur. Ayrıca emekliliği filan vardır. Geçinir gidersin» dedi. «Senin şiirle uğraşmaklığm da vardır. Şiirle uğraşanların aklı hesaba ermez, tetik dur. Aldığını almadığını biribirine karıştmrsan, yakanı hükümetin pençesinden kurtaramazsın» dedi. «Ayrıca hükümetin parasını üstünde gezdirme, 'birkaç pankanotunu harcanırım da aylığımdan eklerim' hiç deme... Yanarsın ki, Keremin arpa tarlası kaç para» diyerekten ata öğüdü verdi. Biz atı aldık. Rahmetli babamın Yunan savaşından kalma bir de filintası vardı. Onu da yallah omuza attık. Fişekliği sa-nndık. Halı heybeye hükümetin makbuzlarını vergi defterlerini doldurup tahsildarlığa sıvandık. Günah Bibi, körpe kız gülüşüyle fıkırdadı.

sıra göreydin! Köylerin oynak karıları bunun yolunu gözlemekten gebereyazdılardı. Oda sahibisi ağaların, variyetli muhtarların karıları az kaldı ki bunun yoluna biribirlerini ağulaya... Çok gelinin, kızın kanma girdi bu imansız Pırava, sen nerden bileceksin Cennet, çok herifi boynuzladı ki, Kösedağı'nın boz geyikleri kaç

para...

— Vay ki Günah Bibi... Günahımı almaktasın ki, yatacak yerin kalmamacasına... Koca tanrı bana her

şeyi sorar...

—• Bir bunu mu soramaz! Hele yalancı... Köylere elde kırbaç söğüp sayaraktan girip... Bunca köylüyü sopaya yatırıp geceleyin muhtarların, ağaların körpe karıları seni rahatlandırınca «Gelecek sefere» di-yerekten on para almadan ata güç ile tırmanıp kuyruğu kulağı düşmüş yıkılıp giden ben miydim?

— Vah ki dostluk... Vah ki bunca zamanın dostluğu... Biz bu Günah Bibiye ana deyip... Yetiştiğimiz yerde elini öpüp... Uğrunu kesmeyip... Her bir lafta, «Nah Günah Bibi'miz tanık» diyerekten...

— Tanığım elbet... Hemi de koca Tanrının diktiği tanığım. Ne fayda ki süte sokulmamış ak kaşıklığına değil, imansız Pırava, şunca körpe gelinin, körpe kızın kanına girdiğinin tanığıyım.

— Höst! Essah gibi hele şuna... -Cennet'e bakıp biraz kasılarak gülümsedi-:

Sen hiç kulak asma Cennet Hanım... O yaşta adamın neye aklı erer ki... Bir iki kaçmtı olduysa da, boş ver!.. Serçe kuşu hesabı... Say ki şeytan aldatmasıdır. Yabanın köyü... «Bir kahpelik olur molur geçtim» diyerekten kulağın kirişte... Pisi zıplasa kesilmektesin ki, yarını saatte sen seni toparlayamamaktasm gerisin geri—

*„ ıv-ıııgıuuc, KOyiU-

nün parası hiç yok... Bizim rezil köylümüz her zaman yakınır ya parasızlıktan, o zamanlar gerçekten durum vaziyetleri kötü...

Elli evlik köyü sopaya yatır, sıra dayağına çek, elli kuruş toplayamazsın! Sayım vakti hayvanları alıp dağa kaçarlar. Yol parası zamanı ağlaşirlar ki, yüreğini sıkı tutmasan, cepten veresin gelir. Beride malmüdürü, yok bilmez. «Yeterince ezmedin.

Gömüleri çıkarttırmayınca ben senin tahsildarlığını kaç paraya alırım, kötü Pırava» diyerek sıkılar. Yahu, köylü kısmında evet, haline göre birkaç altun vardır ya, heriflerin elinde midir? Hayır, karıların elindedir. Karı milleti pençesine geçirdiği altunu gebermeyince çıkarır mı? Koca Tanrı günah yazmasın, Cennet Hanım, biz çok sopa çektik bu köylü milletine eğer yol parası yüzünden, eğer hayvan vergisi yüzünden... Sonunda

bunlar bizden usandılar. Mazbata imzaladılar ki, «Bizden parayı alıp makbuz vermeyip cebine atmakta» diyerek... Bir gün apansız bizi müfettişler bastı. Geçmişzaman iki yüz kayma mı, iki yüz yetmiş kayma mı, bir açığımız çıktı. Açık dedimse makbuzlarda silinti milinti yok... Almışım... Sandığa yatırmamışım. Alıp sandığa yatırmadm mı adi zimmettir. «Nasıl olsa ödenir» demişiz! Neyse kocakarının altunlarını bozdurup ödedik de, mahpusluğu birkaç ayla geçiştirdik. Yahu aklı erenler derlerdi de inanmazdım. Hükümet kısmına sıdkile çalışmak yok.

Ne denilmiştir, «İltimas... Yani arka... Delki temas... Yani oğlan -karı peşkeşi... Mâdeni haş... Yani panganot değil, halisinden sarı lira...» Bunlar oldu mu, sırtın yere gelmez. Ayrıca ne denilmiştir? «Devlet malı deniz, yemeyen domuz» denilmiştir. İki yüz kadar panganot

291

döksek bize memurluk kapıları kapalıdır. Ulan bu

kadar parayı Çakır Kâhyaların Kenan dümbüğü vaktiyle bir zarda ütülmüş değil miydi?

Mebus kısmı ay be ay, üç yüz panganotu, belki beş yüz panga-

notu cebe indirmekte değil midir? Biz ortaokul yaşında üç yıl at sırtında it - köpek gibi dağ taş dolanmadık mı ? Omuzda filinta, belde Çerkez kaması, sağ böğrümüzde nagant, köylü denilen ayılarla

boğuşmadık mı? Yaşlısına gencine, Allah yarattı demeden, sopayı çekmedik mi? Altlarından çullarını, raflarından tereklerinden tencerelerini tabaklarını toplayıp mezada dökmedik mi? Fıkara tahsildar milleti dur otur bilmeden türlü rezillikle paralan toplayıp sandığa ulaştırmasa, mebusu valisi aydan aya şu kadar deste panganotun yüzünü mü görebilir? Bırak mebusu valiyi... Başbakanımız İsmet Paşa ve de yeni Başbakanımız Celâl Bey... Belki de yedi düveli parmağında oynatan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ümüz iki meteliğin yüzünü mü görebilir? Evet ne denilmiştir? «Biz üç ay yattık kurtulduk ya, bu iş devlete hükümete yarar iş değil» denilmiştir. Bize mi ettiler ? Hayır, bize iyilik ettiler. N'alır tahsildar milleti elli yıl çabalasa? Elli kayma... Bilemedin altmış kayma alır. Biz, Cennet Hanım, koca Tanrıya

şükür, ketenperesine getirdik mi, bu kadar parayı bir dilekçede cebe indiririz. Aklı ermeyenler ne der? «Kötü istidacı... Alçak müzevir... Rezil yazıcı» der. Dedikleri bilmediklerinden ve de akılları

ermediğinden... İstidacı dedin mi, on dakka düşüneceksin! Her istidacıya değil benim sözüm, Pırava'nın Mistik gibi er istidacıya... -Gözlerini kısarak bir zaman kasıldı. Çok önemli bir karar vermek üzereymiş gibi gözetliyordu-: Er istidacı... Er istidacı oldun mu, dünyayı parmağında oynatırsın! Ne dediler? «Bu oğlan kendine etti. Uğurunu kesti. Bundan böyle salhane iti gibi sürünse gerektir, hiç bir iş tutamasa gerektir A-cmdan ölmemesi aç mezarı olmadığındandır» dediler. Ha ha hay... Evet, Cennet Hanım, bir zaman boşta gezdik, sürttük epeycene... Yüzümüze bakan olmadı. Boşta gezdik dedimse, büsbütün boş belleme! Maniler, koşmalar düzdüm defterler dolusu... Yazdıklarımı bir yandan saza almaktayım. Nice manilerim, koşmalarım

yayınlanmıştır Ankara dergilerinde... Konservatuar hocaları türkülerimi kovanlara geçirmiştir

ki, göz yaşları dökerekten geçirmiştir. «Hayır biz

böylesini Âşık Emrah'ta görmedik» diyerekten geçirmiştir «Pırava»

demişlerdir. Başlarındaki başkan bize bu Pıravayı çokça dediğinden pırava lâkap

olup üstümüzde kalmıştır. «Seni Atatürk'ümüze alıp gitsem gerektir ve de radyoya istesem

gerektir. Telgrafımı bekle!» deyip yemin içe-rekten gitti herif... Yemin içti ki, devlerin karnını

yırtacak yeminler içti. Sonunda n'oldu bilmem! Ses soluk çıkmadı.

Cevdet Beye sordum «Tahsildarlıkta hesap karışıklığı meselesini duyduysa oğlum Pırava, dili dişi kilitlenmiştir fıkaranm» dedi, «Aman para işinin hiç şakası yoktur demedim miydi köp -oğlusu» dedi. Hayır, bu Ankara'yı ben az biraz kaypak gördüm. Hâşâ Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ümüzde

kaypaklık yoktur ve de olamaz. Kaypaklık Ankara' nın taşında toprağında... Bu bizim Gazi Mustafa

Kemal Atatürk'ümüz başkentliği bu kaypak Ankara'ya vermeyecekti ya, bilmem neden şaştı da verdi. Sözüm burdan dışarı, resmen halt etti vesselam! Doldurun şunu yahu!... Nedir Allah lillah

293

Yanığın Cennet şarap binliğini kolayca kavramış, tası doldurmaya başlamıştı. Suratının aşıklığından bu işi gayet gönülsüz yaptığı anlaşılıyordu. Küçük bir kız çocuğu kadar çelimsiz olduğu halde görünüşü, çırılçıplakmış da, yatak cilvesi döktürüyormuş gibi soluk kesiciydi.

Bakıp dururken adamın akimi başından almakta, belkemiğini depreme vermekteydi.

— Sağol Cennet Hanım... Sağol varol! Sen doldurdun ya, zehir olsa hiç kıymeti yok... Nah. böyle bir dikişte içmezsem namerdim. -İçti, derin derin soludu-: Vay ulan!... Vay kahpe felek!... Çok değil bundan üç dört yıl öncesi olaydı, gör neler olurdu Cennet Hanım! Sen bu yakıcı güzellikle... Vay ki neler olurdu.

Cennet gülümsemeye çabaladığı halde suratının asılmasını önleyemedi. «Sen bu yakıcı güzellikle» lafının tekin olmadığını biliyordu. Kurt kuranında bir belâlı söz ki, ardından çok rezillik gelse gerek... Hayır, bu kötü yazıcının kendi açlığına derman istediğini hiç ummuyordu. Genç Osman'ın ruh gibi ahbabı olup... Fazladan, dostuna yan bakıldığında hiç şakaya gelmediğini bilip... Hayır, böyle bir namussuzluğu göze alamazdı bu yüreksiz istidacı... Olsa olsa, Hacı Kenan kavatının elçisidir bu... Arada Hacı Kenan olmasa, böyle bir işe şu Günah Bibi cadısı da girebilemez. Hacı Kenan dümbüğüne geldi mi? Ez-railden korkmaz bir canavardır ki tutkunluğu azıp köpürdü mü, dur durak bilmez.

— «Neler olurdu?» demedin Cennet Hanım? —Ne bilem... Aklım ermez ki.

— Bileceğin... Ereceği... Halkevlerini duydun mu -sen hiç? Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ümüzün

Halkevlerini ?

yok anlamına başını salladı.

.— Yok demek... Ne kadar yazık! Vaktiyle kasaba pazarına geldiğinde radyosunun sesini hiç mi duymadın? Saat meydanını gümbür gümbür inileten sesini?

— Yok....

— Vah ki yazık... Yazık ki ne kadar... Demek Halkevlerimizin tiyatro oyunlarına da hiç gelmedin?

— Hiç...

— Olmadı. Hiç olmadı. Geleydin ne kadar iyiydi. Ulan baht! Ulan insafına tükürdüğüm kader... Evet, çok değil üç yıl önce tanışsaydık, bilişseydik, can ahbaplığı sıkılasaydık... Seni kolundan tutduğum gibi ayaklarını yerden keser, alır giderdim. Halk evimizin sahnesine

atardım. '

— Nere ora ?

— Ora mı? Hey yavrum! Oraya bi çıktın mı, sen bu yakıcı güzellikle... Hayır, oyun moyun hiç gerekmezdi Cennet Hanım, iki salmsan yeterdi. Surdan girip surdan çıksan gör neler olurdu! Bunun sonunda Ankara'ya atlayıp, devlet tiyatrolarına baş artis olmak bile yazılıydı Cennet Hanım!...

— Neymiş o ?

— Artisliği mi sordun ? Artislik, bildiğin cennetin büyük kapısı... Para dersen eşek yüküyle... Dünyaya nam salmak dersen... İstanbul gazetelerine geçmece-sine.... Bu yakıcı güzellikle seni en önden Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ümüz çeker, evlâtlığa alırdı. Resmen üstüne yazdırıp saraya kondurmacasma ki...

— Hadi işine Pırava'mn Mistik ağbi... N'ağzı-mıza bizim... -

— Senin he mi ? Vay değerini bilmez Cennet Hanım! Kız sen... Kız beri bak... Kız sen bu yakıcı güzellikle padişah sarayına yaraşırsın ki, sultan

294

295

s

de cabasıdır.

— Senin niyetin bu gece bizimle gönül eğlemek ya, herkes haddini bilse hoş değil mi? Bir bir fıkara köylü kızı olup... Mümin Pelvan namerdinin pençesine düşüp... Kötü yolun yolcusu... Bize ne kadar uzak! Ben canımdan usandım bu çağda Pırava ağbi... Bende yakıcı güzellik n'arasm! Senin haberin yok, ben gece gündüz duadayım ki, «hey koca Tanrı, tez vakitte canımı al» diyerek dualardayım!

— Kim? Koca Tanrı kudurmuş mu ki senin gibi dünya güzelini özenerekten yaratıp gençliğine doyurmadan canını ala?.. Höst akılsız! Senin canını alacağına düşmanlarının canını alsın! Kız beri bak, hayır, böyle kara laf istemem. 'Beri bak' dedim. Keyfin yok senin, bu gece hiç... N'oldu? Bir yaramaz iş mi? Sakın paraya maraya mı bunaldın? Genç Osman mahpusdamında olmakla, harçlıksız kaldın da, deme-dinse küserim ki... Kıyamete kadar...

— Yok.... Yok şart olsun! Para da neymiş... Nah, Günah Bibi'nin yüzü...

Harçlık lafı ortaya düşünce Yanığın Cennet irkilip bir Pırava'nın Mıstığa, bir Günah Bibi cadısına bakmış, belli belirsiz ürküp irkilmişti.

Bu namussuzların ikisinin de çıkasıca gözleri neden yerde? Bunlar, kurdukları tuzağa avın düşmesini bekleyen kıyıcı avcılar gibi... Solumalarına, hele şunlarm hırıl hırıl solumalarına.. Şu yüreksiz İstidacı Pırava'nın Mistik, Genç Osman'ın dostuna zorlaya-raktanşarap doldurtmayı göze alamaz! Burası açık! Böyle bir rezilliği, ne kadar küp uçuran cadı kan olsa, Günah Bibi de yüklenemez. Çünkü Genç Osman'ın şakası yoktur.

Adamı götürür, dere boyunda keser ki, sayışma hiç bakmaz. Bunlar canlarına mı

296

sofrasını Genç Osman'la sözü bir ederek kurdular. Niyetleri, Yanığın Cennet'i sınamak... Vay kahpe analılar vay...! Hele şunlara hele!... Genç Osman'ı hem gerçekten seviyor, hemde gözükaralığından korkuyordu adamakıllı... Daha geçende, bu Genç Osman, hem de saklıdayken, hükümatın bir koca bekçisine kurşunları yağdırmamış mıydı, keyif için?.. Herife kurşun zoruyla genelevlerin ortasında enikonu namaz kıldırmadı mıydı, yatıra kaldıra?... Davacı bile olabildi mi hükümatın kocaman bekçisi?.. «Aman seni tutarlar koç Osman'ım, bu gece bağlara gitsek» dediğinde, «Höst kahpe... Bizi tutacak anasından doğdu mu bakalım» diyerek sarılıp yatmadı mıydı, hiç umursamadan... Salt yatıp uyuşa neyse ne!., sabaha kadar... Dur durak bilmeden.. Fırtına gibi... Erkeğe çok alışık körpe gövdesi aylardır süren açlıkla tepeden tırnağa seyirdi. İçinden geçenleri göstermemek için ellerini gözlerine kapatıp alt dudağını dişleyerek inledi. Bir an ölesiye cam çekmişti Genç Osman'ı... Etinin sertliğini... Ağzının rakı kokusunu... Korkusuz yüreğinin derisinde davul gibi vurmasını... Ne derdi Mümin Pelvan kavatı? «Hükümattan korkmadı mı bir adam, sen ondan korkacaksın. Çünkü belâsını aramaktadır. Belâsını arayandan korkmadın mı yanılırsın Yanığın Cennet! Gör bak nasıl yanılırsın!» derdi. Bunca zamanın karı kavatı, bunca dağda bayırda, daha korkulusu nice nice muhabbetlerde kahpe gezdiren ve de ejderhalara kaptırmadan gezdiren dümbük, belâyı. bilmeyince kirnbilir? Evet bunlar bizi sınamakta, hemi de Genç Osman avanağının sözüyle sınamakta...» Rahatladı. Keyifle gülümsedi. Tedirginliği savuşup yüreğini tam güven dolduru-yordu ki, hatırlayarak yeniden telâşlandı. «İster misin,

297

yatırsın da... Günah Bibi kahpesi, kotu ısuaacmm ağır serhoşluğunda, ayak yolu bahanesini tutturup kapıyı üstlerinden çekerek... Nice kahpenin basma gelmiştir. Aslına bakarsan, kahpe olmak gerekmez, nice namuslu karmm başına gelmiştir. «Yalvarırsın. Kahpe kısmının yüreği yufka olur, hiç biri, delikanlının yalvarmasına dayanamaz» dediyse... «Baktın diretti, çıkarırsın dökersin pankanotları önüne... Kahpe kısmının paraya dayananı hiç olmaz.»

diye öğütlediyse... «Paraya da olmazlandı mı, günah bizden gitmiştir koçum, zora beyler borçludur. Çökersin basma... Kahpe kısmı, o sıra bağırmayı hiç akıl etmez. Bu fazladan şunca zamanın herif açıdır. Dakkasmda hevese biner. Karı kısmı hevese bindi

mi, peygamber karısı olsa, geri alamaz kendini» diyerekten düzen kurdularsa... Yanığın Cennet n'apa-cağmı tasarlayarak düşmanlarını kollamaya başlamıştı. Kocaman ekmek bıçağını görünce biraz rahatladı. «Çeker önüme katarım ikisini de... Bağırırım sesim çıktığı kadar... Çorum'u toplarım başıma... Çünkü başına çökülen kahpe karının davası yürümez. Kahpelikte zora geldim yoktur. Bağrına taş basıp susacaksın, susmadın mı, Genç Osman beni keser. Sustun mu başını alamazsın belâlından. Alamadın mı, duyulmasın olmaz, duyuldu mu, keser Genç Osman, hiç bakmaz. Nice nice kahpelerin ölümü, böyle basma zorla çökmelerin sonucudur. Başa çökmeler dersen, Günah Bibi cadılarının para

alıp getirdikleri hovardalardan olur. Vay başıma! »

—-Neye sustun kız? Paraya bunaldmız da benden gizlediniz mi, kızarım.

— Sağol Mistik abi... Sülük Bey, Allah ömür versin, yeterince harçlık salmakta bize...

y... i>craenmış beyliği bunun? Kavat Abuzer'den olmasın! Tamam. Kavat Abuzer beyliği... Eveeet! Çok bey görmüştür bu bizim Çorum'umuz ya, Kavat Abuzer beyliği gibisini hiç görmemiştir. Kavat Abuzer'in Sülük Bey mi salmakta size harçlığınızı yeterince?.. Neden salmakta?

— Neden mi ? Genç Osman kapısının adamı değil midir?

— Kapısının adamı... Bey gibi bey olan adam, kapısının adamını, şuncacık esrar işinden mahpus-damında mı yatarmış? Neden çekip almaz Genç Osman'ı bu Sülük Bey bakalım?

— Eskiden olaydı, hiç bakmaz çeker alırdı, bir saat yaürmazdı adamını Sülük Bey... Örfünü gücünü bilmeyen mi var? Yağlı ilmeğin altına gitti

geldi de düşman karalamasıyle... Hızı biraz kesildi şimdilerde...

— Vay ki vay!.. Hızı bir karalamada kesilen herife «Bey» dedin mi, ben senin aklından kuşkulanırım Cennet Hanım? Nasıl bir karalâmaymış bu

karalama ki, «Yayla Padişahıyım» diyen düm-büğü söndürmüş püf demesiyle... Nerden esmiş bu fırtına, demekteyim?.. Hey babam!.. Fırtına ki, Çorum, Çorum olalı hiç görülmemiş bir fırtına... Gerçek babayiğitler direnemez. Nerde kalmış kavat Abuzer tohumundan uydurma Sülük Bey...

— Hükümat işidir. Korkuludur. Atatürk'ümüze kasdetti denilince... Buna Sülük Bey napsm?

— Hiç... Napacak!.. Altını pisledi yüreksiz az biraz... Emniyette,odaları batırdı ki, yanma varılamadı kokudan... Cinlendi yüreksiz, bayıldı ki, tabanına yanar çakmak kavı tuttular da ayılmadı. Hastanede gözünü açınca, «Kanların önünde yalvarmayı gör-

dediler. N'olacaktı? Çorum'un haracı kavat Abu- zerin kavat oğluyla kahpe Emey avradına mı yediii-lecekti ? Vay babam! Bunlar meşeyi ıssız bellediler demek... Ya beride gemini geveleyen arslanları napalım? Arslan kaç para? Arslanı ağzında getirir yiğitleri?.. Demek... Bu böyle he mi Cennet Hanım?... Hele doldur ki... Bakalım nolur!...

içti dilini dudaklarından geçirip damağında

keyifle şaklattı:

— Demek... Bu kavat Abuzer'in Sülük Bey... Size harçlık salmakta yeterince... Aferin kavata... Neden salmakta? Neden dedim kahpe Günah Bibi? Neden bakalım!

— Sorduğuna bak! Genç Osman oğlumun ağası değil mi? Bunlar ne yaraşıksız sözler Pırava'mn Mistik? Hemi Sülük Beyin baş adamı Genç Osman'ın ruh gibi ahbabı olup... Hemi de ağasına esip gürlemek... Ne denilmiştir ? «Bir sürçen atın başı kesilmez.» denilmiştir. İftiraya

çatıp sürçmekle n'olmak ihtimali var? Eğer «Düştüğü yerden kalkası kalmamıştır» demeye getirmekteysen, yanılmaktasın.

— Nerdeymiş yanılmamız, kötü Günah Bibi?

— Surda ki, toparlanamayacak herife, kasabamızın birinciye zengini Hacı Kenan Efendi, bunca düşmanlıktan sonra, körpe kızını çıkarır da verir

miydi ?

— Vay akılsız Günah Bibi!... Tüh senin küp uçuran cadılığına... Sen bunun neye verildiğini çıkaramadın mı, kendi başına, zenaatın kodoşluk olup ?... Böyle bir altun bileziği alın terinle hak edip?** Elinden bunca cihan pelvanı geçirmiş bir kan... Hepsine de üç aya vardırmadan pes ettirmiş kahpe-

—-Uzatma, neye vermiş bakalım?

dedi diyelim... Bu kavat üste vermekte... Şaşırtmış mı?

— Dur aman!... Kulağına cıva akıtıp gebertsin diye mi sakın ?

— Haşşöyle... Yanaştın az biraz ya... Eski işlerden dolanarak yanaştın. Şimdilerde, akılsız Günah Bibi. kulağa akıtmak çoktan battal oldu.

— Ya?

— Bu kez, adamı, ballı aşa boğup gebertmekte-ler ki, belini büküp tüketerekten gebertmekteler.

— Anlamadım! Parmak kadar marazlı Nefise kahpesi, dağ gibi herifin belini nasıl bükermiş de gebertirmiş bakalım?

— Bir bildiğim olmasa... Sülük Beyin... Genç

Osman'ı mahpusdamında koyup Cennet Hamına yeterince harçlık salmasına ne derdim? -

Kanlara kasıntıyla bakıp bir zaman karşılık bekledi-: Ne derdim demekteyim, hele şunlara!... «Yanığın Cennet Hanımı binicisiz tuttu, tadına

bakmaya sıvandı bu rezil» demez miydim ?

— Vay başıma!... Bu nasıl bi söz?

— Sözün doğrusu budur ya, Sülük sefiline hiç uymaz. Vay Günah Bibi vay! Demek senin körpeliğinde, kart herifin başına çöküp arayı hiç kesmeden uğraşıp belini bükme işleri hiç mi yoktu?

— Çoktu ya, Marazlı Nefise'nin ağzının ışı değildir. Hacı kızı bu oyunları...

— Nerden mi bilecek? Tüh yüzüne... Benli Nazmiye kahpesiyle Güllü orospusunu, hiç mı usta saymamaktasın Günah Bibi?... Bunların tezgâhından yetişme kahpeyi sen hiç hesaba katmamaktasın demek...

yeniden tepesine binip... Çullanıp... Zorlamakta olmasın! Heyvah, bitirir öyleyse... Hiç bakmaz. k —Tamam... Yerinden haber aldım, Marazlı

c dediğin Nefise kahpesi, Yayla padişahı ünlü Sülük

s Beyinizi bir aya vardırmadan pes ettirmiş ki «bunu da

(koca Tanrı yarattı yazık» dememiş... Akşam karanlığı

j basarken sizin Sülük Bey kıvranır olmuş ki, gözleri pırpırlayaraktan, «Aman koca Tanrı, bir konuk...

Aman! Amanı bilir misin, kurban olduğum Allah, bir konuk» diyerekten debelenirmiş...

— Vay başıma! Konuğu napacak bu domuz?... Sakın aklıma gelen gibi mi ?

— Aklına gelen... Yedekçi olmasın? Müslüman Müslümam, amansız yerde destekleyecek hesabı?

— Ne bileyim?

!'| —Hayır... Daha işler oralara varmadıysa da,

varmasına çok bi şey de kalmamıştır. Şimdilerde «Aman bir konuk» diyerekten herifin debelenmesi, konuk bahanesiyle canını odaya atacak da, yemeği yiyip lafı uzatıp sabahı edecek ki boynunu Nefise kahpesinin pençesinden, belini bacaklarının sarmasından kurtara...

— Tüh yüzüne utanmaz!.. Ben de konuk deyince...

— Hayır, daha karıyı salması yok, «Hadi Tanrı misafirini rahatlatmak sevaptır» diye götürüp eliyle gerdeğe komak... N'arasın öyle vicdan Sülük Beyinizde...

— Vah ki kalıbına yuf!.. Demek bildiğimiz yatak kaçkını mı etmiş, şuncacık Nefise pelvan kıyımındaki herifi?

— Pelvan kıyımının faydası olsa...

anadan tutuK muymuş bu rezil?.. Dur eğlen,Çerkez jyzını aldığında kulağıma böyle bi şey çalındıydı da, gözü götürmeyen kahpelerin karalamaları dediydim.

— Oraları bana karanlık.. Benim bildiğim, tutuk değilse de, yorgunun iyice düşkünüymüş ki, olursa o kadar olsun! Nefise demiş ki...

— Kime demekte bu kahpe bu lafları ? Sakm Emey anasına mı yanıp yakılmakta?

— Yok... Diyesi ki...

— Kime dedim... Kimliği bilinmeyince nasıl inanmalı ? Kimliği gelsin!

— Höst! Kimliği gerekmez.

— Kimliği bilinmeyince hiç olur mu, hey anan öle Pırava Mistik?... -Günah Bibi, hışımla

Yanığın Cennet'e döndü-: İki laf da sen etsene kahpe Cennet!... Kimliği bilinmeyince...

— Kimliği yere batsın bre Günah Bibi... Söyle-meyene ne demeli?... Bizim ağzımızın gevşekliğini nerde tutmuş bu senin Pırava oğlun?...

— Kız boşboğaz olduğunuzdan mı denilme-mekte?... Zagonu böyledir de ondan ad vermemekteyiz. Dur küsme Cennet sultan... Ben de Güllü

kahpesinin yalancısıyım, «Yalancısıyım» dedimse... Kahpe Güllü, bunu bana, cami avlusundan geçerken demedi. Resmen yatakta dedi ki, kahpe kısmının yatakta dediğine Kur'an yazısı gibi inanacaksın! Kolayına da söyledi belleme... «Kalkar giderim... Şart olsun bak, hevesin kursağında kalır ki, karı gibi karıya ölümden kötüdür» dedim.

— Bırak şimdi... Yere batsın, kart Güllü'nün hevesi... Nefise ne demekte?...

— Yanıp yakılmaktaşmış bunlara... «Dümbük.

k c

Herif utanmayı bırakıp... «Aman Net ise Hanım! Amanı bilir misin? Bugün yoruldum ki, parmak oyna-tasım kalmadı. Ayrıca baş ağrısına uğradım ve de başkaca karın ağrısına tutuldum. Dur etme!... Vay hiç olmaz. Bu gece ne gecesi... Mübarek cuma gecesi... Günahtır ki cehennemlik günahtır» demekte ki, yalvararaktan demekte... Nefise diyesi ki... «Ben bu günah lafından bezdim Güllü ana... Bezdim ki ne kadar» diyesi...

— «Günahı benim boynuma sözü» vardır. Hiç mi duymamış bu Nefise kahpesi?... Güllü olacak orospu hiç mi duymamış?

— Duymaz mı? «Günahı benim boynuma... Cehennemse cehennem... Kaldı mı bir sözün?» diyerek göğsünü yumruklamaktaysa da acıma nerde ?

— Sormuş mu Güllü kahpesi?.. Sıvandığında nasılmış Sülük rezili? Sıvandığında bari... Birazcık iş var mıymış?..

— N'arasm bre Günah Bibi!.. Böyle bir herifin sıvanmasından

n'olur? «Yok Güllü anacığım... Sıvandığını bilmene kalmaz ki» demiş... «Bakmışsın yıkılmış şuraya it gibi hırıldamaya başlamış yüreksiz» demiş... «Yığılakalmış ki gevşek ayran dağarcığı da değil...» demiş... «Uğraş ki uykusunu dağıtsın da yeniden ödeve hazırlayasm» demiş... «Sonunda baktım, körpe karı başımla, teke tek üstesinden gelesini yok» demiş...

— Eee?

— E'si... Hani bize şarap? Ulan bunca laf bedava mı kahpeler? Boğazım kurudu.

— Kız kötü Cennet, şu yiğidin tasını doldurmak yok mudur, Allah belânı vere...

T

Cennet Kanpesının de gözleri süzülmüştü ki, kendin; kaptırdığı sıra da öyle değil..

Pırava'nın Mistik bu kez şarabı süzerek içti. Epey uzattı. Tasın üstünden gözetliyordu. Yalandı, kasıntıyla ağzını sıvazladı.

— Oh! Bal-şeker olsun Pırava ..oğlum!.. Aman anlat!

— Nerde kaldıktı bakalım?.. Eveeet... Bakmış teketek hakkından gelemeyecek.. Bu kez yedekçiyi Nefise Hanım peydahlamış..

— Höst yalancı!... Hiç duyulmamış bir mesele... Bir yalan demeli ki...

— Yalan... Vay ki Günah Bibi, adının adamı değilmişsin, koca kahpe!... Vay sen, Çakır Kâhyaların kahpe Nefise'yle oyun mu oynamaktasın?.. Meğer bu Nefise orospusu dersini iyi yerden almış... Dersini aldığı yer.. Rahmetli Ömer ağanın ikinci kahpesi Güllü karı..

— Neymiş öğütlediği? Başıma gelenler!.. Duyulmamış bir mesele... Sakın yedekçi diyerekten hovardasını mı almış bu kahpe herifin yanma?

— Aklınız fikriniz hovarda almakta kahpeler... Nefise Hanım öylelerden midir? Vicdanlı bir karı ki, Müslüman başına bir kan... Bakmış herifi az

biraz usanma belirtisi vermekte... Emey Hanımın dünya güzeli ahretliği yatağa çekivermiş...

— Hele domuz Pırava!.. Ben de nedir diyerek... Bir yalan söylemeli ki... Kudurmuş mu bu Nefise kahpesi?.. Herifinin yanında ablacılığa soyunmuş...

— Vay!.. Bu hiç aklıma gelmediydi. Vay ki vay!.. Çok yaşa Günah Bibi!.. Essah, bir karıda böyle bir ince zenaat olmayınca, herifinin yanma.

305

— Buna ne demiş Sülük koaoşu: «is.cscuın» diyerek pala bıçağına el atmamış mı?

— Demek benim gibi bu yanı aklına gelmemiş... Bıçağa mıçağa el attığını demedi Güllü... Ne denilmiştir, «Uyku yan ölüm» denilmiştir. Fıkara Sülük Beyiniz güçten kesilip baygın düşünce kahpeler ne halt eder ne bilsin!.. Gözü açıkken olanlar... Bildiğiniz üç başlı oyun... Nefise kahpesiyle Elif kız, iki yandan, iki ateş almaktalar ki, makas ateşine alıp huylan-dıraraktan biraz hoplatmaktalar...

— Hiç mi utanmamış Sülük olacak rezil?.. «Hayır istemem» dememiş mi yarım ağız...

— Demiş önce... Direnmiş yalandan... Sonunda,

Nefise kahpesi, «Ölümü gör!» demiş, «Denemesi parasız» demiş, «Can ilâcıdır ki, ölüyü diriltir can ilâcıdır» demiş... Fıkara Sülük Beyiniz, bu kez de «Günah münah» diyerek can havliyle kurtulmaya ça-balamışsa da olgörüp yakasını alamamış... Nefise kahpesi buna ne dese iyi? «Günahı sen mi bilirsin, Hacı Kenan Babam mı bilir? Hacı Kenan babamın her gece yaptığı iş bu» demiş...

—• Essah mı Aman Pırava?

— Güllü'ye sordum. Biraz mızıklandıysa da, doğrusunu söyledi. Hacı Kenan dümbüğü evet. üç başlı işi severmiş ama, güçsüzlüğünden değil,

azgınlığından... Güllü dedi ki. «Bunca yıldır, biz üç kahpe karıya doyuramadık... Biz kaç para... Mümin Pelvan kavatı da doyuramadı bunca yıl bunca körpe orospu taşıdı da buna» dedi.

— Gerçek mi oğlum Pırava? Essahtan can ilâcını bulmuş mu bu kahpe dölü?

— Şuncacık şeyi kendi başına bilemedin mi 306

ıvıj

razlı'yı?-

— Yalandır oh Pırava oğlum.. Marazlı Dervı ş'in merhemi olsa kendi keline çalar!

— Çalmadığı nerden belli? Çalmamakta d;ı bunca körpe oğlanın hakkından nasıl gelmekte bu namussuz?.

— Vay başıma!.. Gördün mü, Kahpe Cennet, bu

benim Pırava oğlumun gizlilerden haberi var ki. yedi kat gökten ve de yedi kat yerin altından haberi var.

— Haberi var, derken bre Günah Bibi... Bunların gizlisi mi kalmıştır bu Çorum toprağında?. Daha-smı ister misin? Marazlı Derviş'e senin arslan Sülük Beyin de el açtı ki, tas tamam it gibi yalvararaktan el açtı. Parasına bakmayıp ve de bekleme sırası olmadığını bildirip.. Zülfü dümbüğünü kapısına dikerek ve de şöyle ki parasının çoğuna azına hiç bakmadan...

Ayrıca gerektiğinde lüveri göbeğine dayayıp zora bindirerekten can ilâcını getirip geceye meceye bırakmayıp hemen aldığı yerde parmaklayıp... Uçkura el atıp «Nerde kanlar?» diye hoplamış ki... Kötü Zülfü'yü devirip tepelemesine çok bişey kalmamış..

— Kanlan bulunca?..

— Bulmasıyle... Yahu, sen Marazlı Derviş'in can ilâcıyla oyun mu oynamaktasın, aybettin Günah Bibi!.. Karılar önce başlarına neyin geldiğini

bileme-yip «Aman hey kurban olduğum Allah, hayal mi, düş mü?» demişler.. Sonunda dualara girişmişler ki, Marazlı Derviş'i

uçurmadılarsa da uçurmalarına az bişey kalmış...

— Vay başıma... Nasıl bir dermanmış bu Pırava 307

sim ne bilsin! Önceleri «Ulan iyi!.. Ulan aferin!.. Ulan sağol Marazlı!..Ulan Nefise Hanım, Hacı Kenan papazı da sağolsun!.. Hep sağolun ve de hep sağolalım!... Aman bu nasıl bir derman, şimdi inandım, Osmanlı padişahının eline geçmez bir derman» diyerek parmaklarını şıkırdatıp dönerken... Haftasına varmamış, herifin kuyruğu kulağı eskisinden kötü düşmüş Günah Bibi... Meğer bu akılsız Sülük Beyiniz fazlaca

parmaklamış can ilâcını, can ilâcıdır, geride meride kalanı da alıp gitmiş... O gün bu gündür yatağa gir-mezlenmiş ki, sizin Sülük Bey, yatak odasının yanından geçmezlenmiş... Nefise kahpesi ne dese iyi? «Hey-vah Güllü abla, herif tükendi ki büsbütün» demiş... Bu kez yatağa, say ki, dirisi değil, bildiğin ölüsü girmekte... Elif kız bir yandan, ben bir yandan... Çabalamayı görmeli... Nah şuncacık farketse ya... Bunca uğraş, bunca didin... Hiç bir iş hasıl olmayıp... Boynumuz bükük kalıp...» diye ağlamış!

— Tüh kalıbına... N'olacak şimdi? Kanlan sordum... N'olacak fıkaralar?

— Güllü kahpesine bakarsan bu Nefise'de az biraz ablacılık da varmış Cennet Hanım... O yüzden pek açması değil! Bulur yolunu...

— Vay başıma... Günaaah... Ablacı olan karı-* nm yatacak yeri yoktur.

— Yatacak yeri napsm Nefise Hanım, yanında erden avrattan hamlacı olmayınca... Kulağıma çalınan doğruysa... Kara kavat Abuzer'in Emey de bildiğin ablaeıymış az biraz... Bunlar Narlıca'nm Çalık Kerim Ağanın Petek kahpesiyle çoktan ahret kardeşi olmuşlar... Körpeleri iki baştan alıştırıp biribirlerine geçirerekten...

308

bizim orada Osmanlı kan bilinir.

— Biz Osmanlı karılığına bişey mi dedik? Petek Osmanlı olmayınca bu yollara dökülür mü?

— Anlamadım!

— Neden gülüm! Gerçekten Osmanlı karı, nasıl bir karı olmalı ki bunca yıl Çalık herifle yetinmeli...

— Şu halde... Nefise kahpesinin açıktan otlaması Emey karının göz yummasından... Bana kalırsa... İlk günü yoklamıştır. Yollu görünce... Yörük atın burnuna vurulmaz hesabı, dizginini boynuna atıver-miştir.

— İyi bildin! Atmış ki, «Dilediğin çayırda otla» demiş... Beriden Benli Nazmiye dizini döğmekteymiş ki, aştan ekmekten kesilmecesine...

— Sevdalı mıymış Nefise'ye sakın Benli kızgını?...

Günah Bibi kesinlikle elini havada çevirdi:

— Vay bunu duymadın mıydı bu zamana kadar?... Yazııık!... «Emey'e kaptırırım koynumda büyüttüğüm tutkunumu» diyerek çok gerildi ama, ol görüp Hacı Kenan papazına söz geçiremedi.

— Tamam... Zorlamaktaymış başından bu yana...

«Haftayı geçirmek yok. Napıp yapıp yatıya geleceksin» diyerek Nefise'yi sıkılamaktaymış... -Yanığın Cennet'e bir zaman yiyecek gibi baktı-: Demek sizin bunlardan haberiniz hiç yoktu he mi? Vah ki ne kadar... -Bir cigara yaktı. Nedense içini çekti: Eveeet! Çorumlumuzda durum vaziyetlerimiz ve de hal keyfiyetlerimiz bu sulardadır Cennet Hanım... Bana sorarsan n'olduysa, bu sizin Sülük [Beyin tutuklanmasından ve de Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ümüze suikast karalamasına uğradıktan sonra olmuştur. Sülük kesiminde bir herifin bu yaşta

ği bildiğimiz asılma korkusundan dökülmüştür. Marazlı Dervis'in ölü diriltir can ilâcının işe yaramaması k da bundandır. Evet, dünyadır bu, kahpeler ve de

c Allahtır. Bu dünya Sultan Sülüman'a kalmamıştır

s ve de Çorumlu dünya kurulalı kavat Abuzer oğlu

(Sülük gibi derbedere haracını hiç yedirmemiştir. Ye-

![dirdiklerini de küstürmüştür, böylece gerisin geri...

Doldurun şunu be!... Siz hiç mi muhabbet görmediniz, çengiler!

Dolu tası alıp arkaya dayandı. Kasıntısı birkaç kat artmış, yaman düşmanlara meydan okura dönmüştü. Tası ağzına götürmüşken durdu:

— Bil bakalım Cennet Hanım... Bu Çorurrfda... Bu oyunları böylecene düzenleyen ve de ipini çekerek-ten oynatan kimdir?

— Benim aklım mı erer Mistik ağbi... Karı başımla?...

— Neden? Şuncacık işe akıl erdiremeyince kaç paraya alırım ben senin Yanık lâkabını!... Cennet adını, gülüm Cennet! Kaç paraya alırım... -Biraz içti. biraz da inniledi-: Oooh... Ellerin dert görmesin Cennet Sultan... Nerdeyiz biz nerdeyiz... Bu gece nasıl bir gece... Sana sordum, kahpe Günah Bibi... Nerdeyiz demekteyim... Muhabbetin harmanında değil

— Harmanında olunmaz mı? Allahıma şükür elbet harmamndayız...

— Tamam! Harmanında olunca.. Bu namussuz kebap neden ısıtılmaz?.. Yağı buz kesmiş kebapla hovarda beslemek sana leke değil midir? Kalk hopla!..

Yanığın Cennet birden toparlanıp kalkmaya davranınca Pırava'nm Mistik sarhoşluğundan umul:

— Sen duuur! Günah Bibi ısıtsın... Sana diyeceklerim var ki gör neler...

— Olmaz Mistik ağbi... Hiç olmaz.

— Höst! Tek dur dedim. Canımı sıkarsın! Hadisene kahpe Günah Bibi, ayakların mı kırıldı?

Sıçra çabuk...

Farkına varmadan Yanığın Cennet'in bileğini koparacak gibi sıkıyordu. Kız can acısıyle inleyince ürktü. Gülerek parmaklarını gevşetti:

— Canını mı yaktık Cennet Hanım?.. Bağışla gülüm!.. Bağışla bir yandan... Başkaca... Tek dur. Bu geceyi başka gecelere hiç benzetme... -Günah Bibi'nin çıkıp kapıyı çekmesini bekledi. Sonra sesini alçaktı-: Kız kahpe! Beri bak... Beri bak dedim orospu...

— Bırak kolumu Pırava ağbi... Sana yaraşmaz!

— Nedir ulan bize yaraşmayan?...

— Genç Osman'ın ruh gibi ahbabı olup., ahbaptan ileri... Kardaşlığı olup... Mahpusdamındaki herifin dostuna...

— Hüsss... Hüs dedim! «Bu geceyi başka gecelere benzetme» dedim. Mahpusdamında olmakla... Yazık senin Yanık Cennet'liğine... Sen, kahpe, Genç Osman gibi köpeklerin harcı mısın? Köpek ki, salhane köpeği olsa gam yemem... Bel gevşeği Sülük kavatmın kapı köpeği... Değerini bil!..

— Bırak kolumu... Yanılmaktasın Mistik ağbi... Sana da yaraşmaz, bana da... Genç Osman sezinledi mi...

— N''olur sezinleyince... Ulan ben Genç Osman'ı adamdan sayacak delikanlı mıyım? Vah ki Cennet Hanım... Yazık... Sen beni, demek, hiç tartmadın! Biz gerekirse ipten adam alırız, gerekirse, adamı yağlı

k c

s

gözlerine canını alacak gibi bakıp dişlerini göstererek kurt gibi sırtardı-: Ulan kahpe... Biz istesek senin kırığın olacak Genç Osman zibidisini çekip almaz mıyız Çorum damından! Almaz mıyız haaa?

— Oralarına benim aklım ermez, oh Mistik ağbi,sen bu lafları bana hiç dememiş ol... Bırak kolumu... Bırak dedim... Bu lafları hiç dememiş ol, ayrıca bugece hiç gelmemiş ol... Bırak dedim. Yeminliyim ben... Yemin içtim. Bulaşan olursa Genç Osman'a

bildireceğime yemin içtim ki, değnek atlamacası-

na...

— Bildirmekle... Bildirince n'olur kahpe?... Bildirince bana mı olur, yoksa Genç Osman itine mi olur?

— Orasını da bilmem. Hiç aklım ermez. Genç Osman bulaşıktır. Başınız derde girer. Benim yüzümden vuruştunuz mu, ikinize de yar olmam. Kahpelikte erkek vuruşturmak zagon değil...

— Vuruşturmak... Ulan senin kolunu tutan herif her bir belâna el atmış değil mi? Ulan kahpe, görmemizle yandığımızı, demek, bunca zamandır anlamadın mı? Yuf olsun!

— Ben anlamanı! Ben birine tutuldum mu, başkasına hiç bakmam. Baksam da niyetini hiç anlamam. Bırak oh Mistik ağbi. Günah Bibi Genç

Osman'ın gözcüsüdür. Pire zıplasa haber verir. Boğuşursunuz... Kötülük çıkar ki...

— Kazana belâna razıyım kahpe Cennet!.. 0-lümse ölüm... Öldürmekse öldürmek.. Sen he deyiver, gerisine hiç karışma... Bak bakalım, Genç Osman olacak köpek senin gölgeni çiğneyebilir mi?

— Hiç olmaz, oh Mistik ağbi, kendin bilmez değilsin ya, tutkun kandan başkasına hiç hayır 312

sem benden bişey hasıl edemezsin...

— Yok canım! Demek senin kahpelikteki bilgin bu kadar... Salt karının elinde miymiş hasıl etmek etmemek?.. Hele bir koynuma gir de bak bakalım, Genç Osman gibi reziller hiç aklına gelir mi ebediii...

— Bırak... Yanılmaktasın ki, ne kadar yanılmaktasın ve de ağır şarap sarhoşluğundan yanılmaktasın. Yarın aklın başına gelende...

— Benim aklım başıma senden murat almayınca gelmez Cennet sultan.. Yok, «Bu meteliksiz istidacı bizi dost tutunca hacetimizi nasıl görür?» demektey-serî~... Nah bak bakalım, sen bu yaşa geldin, bunca sarı lirayı birarada gördün mı? -Pırava'nm Mistik böyle diyerek Yanığın Cennet'in bileğini bırakıp beline davrandı. Mintanı hızla sıyırıp geniş bir meşin kemeri koparır gibi çözüp titreyen elleriyle altunları siniye sağdı-: Nah bak bakalım... Altun derler bunlara gülüm Cennet... Halisinden sarı kız derler. Kemerde tam iki yüz altun vardır, iki yüzü de senindir.

— Aman ben istemem... Hiç istemem...

— İstemem yoook... İstemedin mi hiç olmaz. Çünkü bunlar kime kazanıldı? Sana kazanıldı.

— İstemem Mistik ağbi... Genç Osman gördü mü, beni keser. Hemi de görür. Çünkü sandığımı bohçamı, koynumu kuşağımı arar.

— Hiç bi halt edemez. Kız sen bunları alınca Genç Osman mı kalır? Sen bunları aldın mı, tapun benim üstüme geçmez mi?

— Hiç olmaz. Genç Osman benden geçse de, ben Genç Osman'dan geçemem!

— Halt ettin... -Kapı birden açılınca Pırava' nın Mistik düşüyormuş da tutunmak istemiş gibi altunların üstüne abandı-: Kimdir o? Kimdir?

nah Bibi kahpesi?.. Ulan nedir? Ödümü yarayazdm...

Günah Bibi altunlara bakakalmıştı. Üst üste k yutkunuyor, gözleri kamaşmış gibi pırpırlanıyordu.

c Boğuk bir sesle sordu:

s —Nedir onlar? Nerden çıktı?

1 Pırava'nm Mistik elleriyle altunları tepe gibi

i topladı:

— Bunlar mı Günah Bibi?.. Bvmlar mı nerden çıktı? Nerden çıkar altun kısmı? Gömüden çıkar.

— Nerenin gömüsü alçak Mistik?... Burda gömü n' arasın?

— Bu senin Cennet kızın «altun isterim» dedi. Biz hüddam sabihi gömü bulucu değil miyiz? İki efsun okuduk, hüddam sayesinde çektik çıkardık. Ne fayda ki, senin Cennet kızın alımkâr değil...

— Değil mi? Töbeee... Kudurmuş mu bu kahpe? Altun alınmaz mıymış? Ahunu almayacak da bu yollara neden düşmüş?

— Bilmem... Kendin sor...

Yanığın Cennet de yeni toparlanmıştı. Kaşlarını çatarak dargın dargın konuştu:

— İşte belli bişey Günah Bibi... Ben sana demedim mi? Bu Mistik oğlanın gelmesi kendi başına değil...

— Nah... Saçtığı altunlardan belli, bunu buraya Hacı Kenan dümbüğünün saldığı...

!' —Kim? Hacı mı?

— Kim salmış bizi? Hacı Kenan dümbüğü kaç paralık adam ki bizi buraya salacak altunları kemerimize doldurup?.. Aybettin şimdicik Cennet

; Hanım! Biz Hacı Kenan gibi buruşukların ipinde ı oynar delikanlı mıyız? Hey gidi avanak Çorumlu...

Kenan mı, Madanoğlu mu, Veli Paşalar mı, Pırava' nm Mistik dürzüsü mi? Buna karşılık isterim Yanığın Cennet... Buna karşılık gelmeyince hiç olmaz. Günah Bibi yüreği titreyerek konuştu:

— Aman Mistik oğlum... Aman arslan koçum... Senin mi bunlar essahtan? Hak edip cebe atılmış mı bunlar?

—Host... Bizim değil... Bunların hepsi Cennet Hanımın...

— Kız beri bak kahpe.. Verimkârsa, alttınu almamak olur mu ? Ulan çengi, sen orospuluğa yeni zagon mu çıkaracaksın rezil!

— Ben alamam oh Günah Bibi... Alamam...

— Neden kız ?

— Alamam... Çünkü Genç Osman'dan gizle-yemem. Genç Osman yabanın herifinden altım aldığımı bilince beni keser...

— Yabanın herifi ne demektir. Bunca altunu önüne saçan herif yaban ola mıbilir? Sok şunları kuşağına... Sok ki sonrasına koca Tanrı bi kolaylık gösterir.

— Olmaz Günah Bibi! Sizin niyetiniz beni sınamak ya, ben bu sınamaların karısı değilim. Beni sinasanız da boş... Çakır Kâhyaların Hacı Kenan'ın adına yol aramaktaysanız da boş... Ben altuna eğilir kan değilim. Bana bir iyilik edeyim derseniz, Genç Osman'ı çıkarın mahpusdammdan...

— Vay akılsız kahpe... Genç Osman kopuğunun adı mı okunurmuş altun yığını karşısında?...

Tüh yüzüne...

Yanığın Cennet birden son direnme gücünü de n'p ağlamaya başladı. Öyle hıçkırıyordu ki, kemik-ri dağılacak diye korktular.

314

315 [I

pe» diyerek su yetiştirdi. Pırava'nın Mistik, ömründe hiç ağlayan karı görmemiş gibi şaşırmış, bakakalmıştı. Günah Bibi tası itip döken Cennet'e

gerçekten kızgın, hırsla, hatta, biraz da kinle söyleniyor, sesi 1 yılan gibi ıslıklanıyordu: '[

— Deli kahpeee... Aklını mı sıçrattın? Kahpe olup altunu almamak hiç olur mu? Altumı almayacak karıydın da neden soyundun bu yollara?..

— İstemem oh Günah Bibi... Keser beni Genç Osman... Yemini var, burnumu keser.

— Deliii... Keramet sahabısı mı? Pırava oğlumun işi sürgit değil, gör geç... Denenme kahpe Cennet!.. Yat şuraya kapa gözünü... Tüh yüzüne! Olup bittiydi şimdiyecek.. -Çaresizlikle Pırava'nın Mıstığa döndü-: Ne kadar bu böylece oğlum Pırava? Altunları sordum.

— Altunları mı? İki yüz...

— Vahbaşımaaaa... Bu kahpe iki yüz sarı lirayı

mı tepmede şimdicik? Hayır! Şaşkınhğmdandır.

Kusuruna hiç bakma oh Mistik oğlum... Aklını sıçrattı bu kahpe, sevinç sıçratmasıdır bu. Kız beri bak orospu... Almamak olmaz. Hiç olmaz. Ulan Yanığın Cennet, sen bu Çorum toprağına yeni baştan kahpelik zagonu mu çıkaracaksın? İki yüz sarıya razı gelmeyen karı mı olurmuş kahpeeeee! Alalım da, şuraya uzanıp gözümüzü yumuverelim!

— Burnumu keser Genç Osman... Yemin içti.

— Kız avanak.. Ağularım Osman itini, kaldı mı diyeceğin?.. Al şunları oh Cennet... Al dâ sonra dilersen bana söğ.r: Kudurdun mu kahpe?... Resmen orospu değil misin? Hacı Kenan Efendimizin kızı Nefise Hanım olsa alır ki, havadan kapmacasına... -Birden kızdı-: Atla bre yüreksiz Mistik... Zora dökünce ne lâzım gelir?

lerini pençe gibi açarak öne doğru eğilmişlerdi. Hele Günah Bibi, koca gövdesiyle ha atıldı, ha atılacaktı. Yanığın Cennet daha atik davranıp ekmek

bıçağını kavradı, gerileyip duvara dayandı, bıçağın keskin ucunu göğsüne tuttu:

— Varmayın üstüme!.. Şart olsun vururum ben beni... İstemem oh Günah Bibi... Ben Nefise kahpeleri gibilerden kahpe değilim... İstemem ben altun maltun... İstemem...

Günah Bibi tam atlayacaktı ki aklını karıştırıp kendisini bütün bütün şaşırtan bir beklenmez iş oldu. Yanığın Cennet'ten umudu kesilen serhoş Pırava'nın Mistik altunlarının üstüne kapanıp karı gibi hökür hökür ağlamaya başladı. Bir yandan paraları yumruklayıp çevreye saçıyor bir yandan ulur gibi bağırıyordu:

— Vay orospuya geçmez altunlanm!.. Vay be- ,. nim param kahpelere de geçmez

mi koca Tanrı, I geçmez mi? Vay ben erkek değil miyim Günah Bibi?.. Ben bu Çorum'u parmağında oynatan İstidacı Pırava'nın Mistik değil miyim ? Adamı ipe salan Mis- : tık... Bu kahpenin paramı almazlanması nedir? Sana dedim, kahpe Günah Bibi... Hani «Razıederim» dediklerin hani? Hani «Çoktan razı» dediklerin orospuuuu...

Emey Hanım, elini ağzına götürüp karnı bulan- 1T»Ş gibi suratını buruşturdu:

k c

s

— Ne işin var burda? Dediklerimi aemeai mı sana Zülfü ?

— Hele dinle ki bir...

— «Yaylaya sakm uğramasın» demedim mi? —"Şart olsun Emey ana... Dinlemeyince...

— Yüzünü görmeyeyim...

— Dinim hakkiçin suçum yok Emey ana...

— «Çonım'dan çıksın gitsin, Genç Osman olacak rezil» dediğimi demedi mi sana, Zülfü olacak...

— Dinle ki oh Emey anacığım... Bi sürçen atın...

— Atın he mi? Hani at? Eşek misin sen? Hayır... İt bile değilsin... İt gibi it, ekmek yediği kapıya

— Vah ki Emey ana, günahımı almaktasın ki...

— Yıkıl!

— Elini öpmeyince hiç olmaz.

— Höst... Geçtiiii... Hadi git işine... Yıkıl dedim. Kapıda sizin gibiler olunca düşman ne gerek... Tüh yüzünüze... Yazık emeklerime yazık...

— Şart olsun Emey ana... Tenbihinden şunca çıkar mıyım ben?.. Üstümüzde tutulan mal, şart olsun, mosturaydı Emey ana... Bildiğin mostra... Firara düşüp gizlenince çıkmış aklımızdan... Unutmuşum ki büsbütün... Cezasını dersen anacığım, çektik ki, on katmı çektik. Senden korkusuna bizi salıvermedi pepeme yargıç... Ezdin ki bizi, dümdüz...

— Ezmişim... Ezmesi daha geride... Hiç utanır mı hey Allah... Hele şuna hele!...

Genç Osman ellerim göbeğine bağlamış, boynunu sağ omuzuna. eğmişti. Emey yüzüne baktıkça gözlerini yumuyor, böylece namaza dunmış körpe bir mollaya benziyordu. Yüzü çok esmer, fırlak kemikleriyle köşeli,

jcarşısmaaKiıerı ürkütüyordu. Görüntüsüyle saldırgandı. İlk gençliğinden beri bu özelliğiyle sert erkekten hoşlanır her yaştaki karıları etkilemişti. Bütün karıların karşısında, kasılması bundandı. Emey anasından enikonu çekindiği, kendisine acındırmak istediği halde, şimdi bile kasılmamazlık edemiyordu.

Emey Hanım, hep öyle iğrenmiş gibi suratını buruşturarak Genç Osman'ı tepeden tırnağa süzdü:

— Hele şuna hele... Adam gibi...

— Şart olsun anacığım... Boşuna ezdin bizi., Boşuna küsmektesin... Bizi az sıkıştırmadı, Ankara'nın müfettişi... Sülükağbim, Atatürk'ü gidipöldüresiymiş... Aklım sıçradı. Şaşırtmışım... «Git işine Müfettiş Bey.. Bir laf etmeli ki, lafa benzemeli» diye bağırdım sesim çıktığı kadar... «Biz Atatürk'ümüzün kapı itiyiz. Ve de dostuna dost, düşmanına düşman kapı itiyiz. Bunu diyen halt etmiş» diyerekten ağlamaya başladım. - Ne dese iyi?... «Seni biz Ankara'dan biliriz. Evet, sen Kemal Paşamızın çekilmiş kılıcısın. Bu sebeple doğrusunu diyeceğine güvenmekteyiz!»

dedi. Yahu nedirl' Bu müfettiş, nasıl bir müfettiş... Bizim ortayı bırakıp

Ankara'ya kaçtığımızı... Konya'nın asker okuluna girimkâr olduğumuzu, buna kim söylemiş...

Koltukla-dı bizi bir zaman ana, «Doğrusunu dersek bizi polise alacakmış...

Hemi de resmi polise değil, bildiğin taharri... Sivil polis ki, şu kadar aylıktan başka, şu kadar da haracı var... Dedi ki, «Doğrusunu söyle, tutulan esrarı dut pestiliyle değiştireyim, zıpla çık git Ankara'ya... Polis okuluna yazıl... Yemek içmek, giyim kuşam bizden... Ayda kırk kâğıt da cep harçlığı» dedi. «Bizi sana anlatan yanlış anlatmış Müfettiş

bakmam, seğirtir gelir söylerim» diyerek yemmı çeıtıım. Sen bizi... Vah ki Emey anacım...

— Hele rezil... Bir de müfettiş korkusuna, Sülük Beyini yakacak miydin yoksa?... Yıkıl dedim... Defol!

— Yıkıl demeli değil, Genç Osman buraya neden sürdü geldi, onu bilmeli!.

— Yıkıl demekteyim... Yeminim andım var. Beni günaha

solana... Bundan böyle Yediçınar'a ayak basmak yok senin gibi rezillere... Hiç yok!

— Vay ki Emey ana... Niçin kızdın bakalım, sen bize?... Tenbihini tutmadık, üstümüzde esrar bulundurduk diye he mi? Vay ki olanlardan habersiz... Zülfü Ağam «Aman Emey ananın gözüne görünme» demişken. .. Ya bizim sürüp gelmemizin nedeni ?

— Bir adam utanmaz olunca...

— Utanmazmış... Senuyu bakalım!... Sülük ağa-bim az kalsın yağlı ilmeğe gittiydi. Arayıp buldunuz mu düşmanımızı? Kimmiş bakalım şu iftirayı düzenleyen?

— Hele rezil! Yalanlar düzerekten, bağışlatacak kendini aklı sıra...

— Yalan mı? Bak bakalım yalan mıymış?

— «Düşmanımız Hacı Kenan» diyeceksin öyle ya... «İftirayı Hacı Kenan düzenledi» diyeceksen,

boşuna...

— Hacı Kenan da hesapta ya, avanak Çorumlu' nun dediği gibi değil...

Emey Hanım birden dikkat kesildi:

— Değil mi?

— Ne denilmiştir Emey anacım, «Arslanm kaplanın adı çıkmış, çakallar baş kesmekte» denilmiştir.

— Kim bu çakal?... Kim dedim?

320

vaı">-"«-" «['» AUJ uiaK etmecesine...

— Kim dedim, rezillenme!

— Kırk yıl düşünsen hiç aklına gelmez anacım... Çünkü hiç ummazsm. Vay ki biz sarı yılanı koynumuzda besler değil miymişiz!

— Hiç kısadan konuşur mu ? Papuç gelmekte ki alnının şakına, gör nasıl gelmekte...

— Bizim can düşmanımız, meğerse, Emey anacım, Pırava'nm Mistik...

— Mistik mı? Pırava'nm Mistik... Şu sefil isti-dacı sarı oğlan?... Git işine... -Genç Osmanı, gene dipten doruğa süzdü. Ne düşünmüşse düşünmüş, gözlerine kurnazlık, ağzının ucuna alçaltıcı bir gülümseme gelmişti-: Mahpusdammda mı buldun bu akılları kötü Osman?... Bir yalan uydurmalı ki, yaraşığı olmalı... Beri bak, sen önceleri de böyle rezil miydin? Yoksa mahpusdamından sonra mı rezillendin iyicene... Ben senin ipinde oynayacak karı mıyım köpek?... Senin gibilerin öcünü şundan bundan alıverecek avanak mıyım?

Emey Hanım gerçekten kızmış, kaşlarını Genç Osman'ın yüreğine korku salacak gibi çatmıştı. Emey Hanım, bi kez böyle çatıldı mı...

— Aman Emey ana... Aman ayaklarını öpiiim... Yalanım yoktur. Yalanımı tutarsan, nah boynum... Hele dinle ki bir, oh anacım...

— Nesini dinlemeli... Pırava'nm Mistik gibiler, Sülük Beyin gölgesini çiğneyemez ki, nerde kalmış önüne çıka... Hayır, yanılmaktasın rezil Osman, bizim düşmanımız

Pırava'nm Mistik gibiler olabilemez.

— Dinle ki anacım... Yalanım varsa... Aklımdan demekte değilim, oh Emey ana, gözümün gördüğünü demekteyim.

önce gizliden düzenlenmiş mirayı... oauu u,c1M ._

mında mı ?

— Gördüm. Hele dinle biraz...

— Sakın Pırava'nın Mistik alçağı, serhoşlukla «Beni Hacı Kenan yelledi» demesin sana... Dilekçeyi

o mu yazmış ?

— Yazmaya yazmış ya... Dahası... Düzeni baştan kuran bunlar...

— Bunlar ne demek ? Kenan reziliyle birlik mi ?

— Bana kalırsa Emey ana, Hacı Kenan yok... Bunlar, Sülük Beyimizle Hacı Kenan Efendinin kapışmasını fırsat bildiler. «Kötüsü gelirse Sülük Bey öcünü Kenan Efendiden arar» dediler. «Biz arada bedavadan vururuz vurgunu» dediler.

— Kim bunlar? Kim dedim... Hele rezil...

— Pırava'nm Mıstıkİa Uzatmalı Necip Çavuş...

— Necip Çavuş... mu? Yok... Kim demişse yalan demiştir. Belki de iz saklamak için demiştir. -Biraz düşündü-: Evet, sonunda Necip Çavuş bizim bunca alt unumuzu cebe attı ya, çok büyük belâları göze ala-raktan cebe attı. İftirayı kendi düzenlediğinden değil... Bu iftira Uzatmalı Çavuş iftirası olamaz. Beri bak, Genç Osman, benim anladığım, bir işden kinlenmişsin Pırava'nm Mistik alçağına sen... Niyetin bizi yelleyip öcünü almaksa yanılmaktasın... Benbu iftira işini külle-meye çabalamaktayım. Mahpusdammdaydm. Seninha-berin yok! Bunu kurcaladık mı, ardından Hacı Kenan dümbüğü çıkmamış olmaz. Başımıza gelenler, Sülüka-kılsızıyle Kenan avanağının dalaşmasmdandır. Atalarımız ne demiş. «Bin öğütten bir belâ yeğdir» demiş... Çok büyük belâydı, ucuz savuşturduk sayılır. Kurcalama.--Bu mesele senin akıl erdireceğin meselelerden değil— Dur ki oh Emey ana... Aklım karıştı. Dinim

322

__,   w«i.m<ui ı>ecip Çavuş... Eğer ki doğrusu buysa... Beni işit... Bu Çorum'da, Sülük

Bey pırava'nın Mistik gibilerine şu kadar yüz altun kaptırdı mı, hiç yaşamasın ölsün, daha iyi...Pırava'nın Mistik gibilerine soyulduktan sonra Kenan Efendiyle dalaşmamışsın ne çıkar?

Emey Hanım gözlerini kısarak düşünceye varmıştı. Genç Osman bundan yararlanarak anlattı:

— Dinle ki oh anacığım... Olanları bil ki...

— Pırava'nm Mistik mı dedi sana, iftirayı Uzatmalı Çavuşun düzenlediğini?

— Yok... Aslına bakarsan... Biz önünde yatıp yuvarlanaraktan... Kurnazlıkla izler sürerekten öğrendik işin doğrusunu...

— Hele rezil... Kısa keser mi? N'olmuş?

— Demincek... Sen bize, «Kinlendin de öcünü bize aldıracaksın» dedin. Günahıma girdin.

Aslına bakarsan, bu Pırava'nm Mistik bize iyilik etti.

— İyilik mi ? -Emey bir garip gülümsedi-: Nasıl iyilikmiş Pırava'nın sana yaptığı iyilik bakalım?

— Şöyle ki... Mahpusdammda bizi hiç boşlamadı bu bir... İkinciye... Yanığın Cennet kahpesini kolladı. Kolladıktan başka, bizi kardaş bilip sınamaya kalktı da, ek yerini açığa vurdu.

— Anlamadım...

— «Bakalım» demiş, «bu kahpenin gönlü essahtan Genç Osman kardaşımda mıdır?» demiş. Bir akşam sürmüş gitmiş, Günah Bibi'ye şarap sofrasını kurdurmuş... Biraz serhoşlamış biraz da serhoşluğa vurmuş... Karılar anlamaz diyerek lafın ucu nereye varır pek saklamamış... «Benbu Çorum'u parmağımda oynatmaktayım» diyerekten şişinmiş az biraz... «Dilediğimi ipten alırım, dilediğimi yağlı ilmeğin altına itelerim» demiş!

—i Orasına, Yanığın Cenneı

Bibi cadısının aklı nerden ersin bre Emey ana?.. Bizim Çorumlu kopukların partalını kendin bilmez değilsin ya... Mahpusdammda bana dediydi ki... «Fırsattır Genç Osman oğlum... Şu senin kahpeyi sına-

sak!» dediydi...

— Neyini sınayacaksınız kahpenin?... Adı üstünde... «K.ahpe kısmını sınayan kendi rahatını kaçırır» lafım hiç duymadın mı sen?

— Yok ... Sınayacak ki... Bakalım biz mahpus-dammdayken herif açlığıyle çiziden çıkar mı?

— Hey avanak... Çiziden çıkacak kahpe, dostunun dostuyla mı görür bu hacetini... Dünyanın yüzünde hiç mi yaban herif kalmamış?... Fazladan nasıl alık bir kahpe olmalı ki... Günah Bibi cadısına iyice güvenmeden... Kaçamağa girişebile...

— Dedim bunları hep Pırava reziline... «Sen oralarını bana bırak arkadaş» dedi. Bana kalsa sınamak boşuna!... Bu sebepten gülüverdim avucu-mun içine sezdirmeden...

— Niye gülmektesin ?

— Bir adam nasıl bir avanak olmalı ki bindiği kısrağın huyunu dakkasmda öğrenmemeli...

— Orası öyle... Sınamaya gelelim...

— Pırava'dır, kurt kuranından açmış biraz... Esip gürlemiş... Sonunda kemere el atmış..._

— Zora mı bindirecek... Sınamanızda zor da yazılı mı? Halt ettin şimdicik, Kötü Genç Osman, «Zora beyler borçlu» denildiğini de hiç duymadın mı?

— Ben de öncesi lüver çekti sandıydım. Meğerse niyeti para gücüyle zorlamakmış... Parayı çürük para belleme... Kemerden halis altun sağmaya girişmiş senin çıpıl Pırava... Sininin üstüne tepe gibi yığmış

D nıavauii, «iNan ounlara

altun derler Cennet Hanım, iki yüzden artığı vardır, eksiği yoktur. Buyur dilediğin kadarını al» demiş. Bakalım altunları görüp aklını sıçratıp ossaat hay hay diye-, rek uçkuru çözecek mi ?

— Heyvah... Kahpe kısmına sorulur muymuş bu ?.. Avuçlayıp koynuna sokup «Haydindi» diyerek.

— N'ağzma... Ya ben naparım adamı ?... Burnunu kulağını alıp şebek maymununa çevirmez miyim? Mahpusdamına düşmekle... Yiğit kısmı... Nasıl bir rezil olmalı ki ürjtüntüsüyle yüreklerden çıkmalı... Bizim üstümüze Mistik gibilerin altununu alıp altına

yatmalı...   J

— Şişinme rezil!... Razı geldiyse de «Gelmedim» i diyecek ister

istemez. Çünkü yolu budur. «İnkâr j yiğidin kalesi» denilmiştir. Yanığın Cennet'e geldi mi, i kale sahibi yiğitlerdendir. Yemin içti mi, «razı gelmedim» diyerek?

— İçmez mi? İçmeyince... Pepeleyince ya ben naparım ?

— Günah Bibi cadısı da «Olmadı bişey» diyerek Kur'ana el basmıştır allalem...

— Evet hoplayıp kitabı çividen alıp el bastı ki...

— Ne kadar güzel!... Yemin içtilerse, ferah ol, uçkurun düğümü Cennet kahpesinin göbeğinde kalmıştır, altunlar da Mistik rezilinin kemerde... Kaç gece sınamış Pırava'nm Mistik Yanığın Cennet kahpesini akılsız Genç Osman, kemer dediğin gibi doluysa, bel-gücü de kendine elverirse dört beş gece sınamış mı ?

— Höst! «Ya biz naparız ?» demekteyim. Yeminim var. Çizgiden çıktı mı, bitti. Burun dipten gider. Gözünün de birini oyarım, kulağını kesip cebime koyarım.

325

man degu, Dır Kasap umiwu mujom.

— Kasap kaç para Emey anacım... Biz bindiğimiz kısrağı...

—• Kes! Kes, dedim. Kahpe Cennet lafını uzattın ki tadını kaçırdın. Sezinlediğin nedir? Nerden bulmuş altunları kopuk istidacı ?

— Sezinleme yok... Durum-vaziyet ortada... Bunlar Sülük ağama Atatürk'ü vuracak iftirasını düzenleyip sonunda da şu kadar bin altunu çekip güzelce bölüşmüşler. Benim anladığım, Pırava'nın Mistik namerdi en azdan iki yüz altuna konmuş... Günah Bibi'ye bakarsan, belki üç yüz altuna da konmuş... Sen uyu bakalım Emey ana... Şimdilerde, nerden düştü ortalığa bu sarı sarı altunlar ? Ha deyince, kemer dolusu altunu Gazi Mustafa Kemal Atatürk Paşamız ele geçiremez. Şimdilerde Çorum'un çıpıl istidacısı Pırava'nın Mistik altunla oynar olduysa, bil ki Sülük ağbinin saçtığı altunlardır.

— Ağzını yoklamadın mı ? Ne dedi ? Nerden

bulmuş ?

— Yoklanmaz mı? Dayadım şarabı namerdin gözüne... Dayadım. Dilediğim kerteye gelince... «Beri »bak arkadaş... Sen bizim kahpeyi sınamışsın! Aferin!» dedim. «Arkadaşlık amansız yerde belli olur» dedim, «Peki nasıl gördün bakalım, sen bu Cennet orospusunu. Sağlam

mıymış, dediğim gibi?» dedim. Önce pek koşulmadı. «Ha ma...» dedi, sonra, «Hele Cennet bacının dediğini anlayalım ki» dedi. Ben de serhoş-luğa vurdum. Arada bir boynuna sarılıp yüzünü gözünü öperekten... «Nurol! Sağol kardaştan ileriymişsin» diyerekten nice diller döktüm. «Aslında sınamak yok» dedi, «Ben buna sınamak bile demem» dedi. «Mahpusdammda seni ofur ofur ofulamakta gördüm,

326

de mi debelenmekte diye düşündüm» dedi. Parasızlığım bildiğimizden bişey diyemezmişiz de... Sürmüş varmış... Hacetini sormuş... «Cennet bacı

paramızın olmadığını bilip istemezlenmesin diyerek» dedi, «Kemeri sağıverdim» dedi.

— Nerden bulmuş bunca altunu ? «Kenan efendinin analığı Güllü kahpesiyle gidip gelmekte» dediler-di. Güllü kahpesinin boynundan yolmuş olmasın!. Körpe hovardaya alışan kart karı, «Gelmem haa» Jafma hiç dayanamaz! Eevet, Güllü kahpesinin üste verecek çağıdır. Altunsuz maltunsuz yenilip yutulası kalmamıştır. Sorduğunda ne dedi rezil Pırava?..
— Sordum! «Bulduk bi yerden... Üzümünü ye, bağını sorma» dedi. Eğer pepeme yargıç bizi bırak-masaymış... Yerini bulup üçe beşe bakmayıp verip bizi çıkaracakmış... «Bugüne kadar senin biz çok şarabını içtik... Kebabını yedik arkadaş... Bundan böyle de biz harcanacağız az biraz» dedi, «Eli keseye attın mı, gör neler olur?» diye şişindi. Sıkıladım. Hayır, ol görüp aslını demedi. Uzatınca suratını astı: «Sen bizim istidacılığımızla oyun mu oynamaktasın ve de bizi adam hesabına hiç mi almamaktasın?...» diye çatıldı... «Bizim makine, Allaha şükür Osman kardaşım, aslında bildiğin ağır makinelidir. Her zaman dilekçe yazmaz, arada bir ordular bozar ki, Osmanlının hazinesini yağmalamasına» dedi. Ardından... Başladı bu kez bizi sorguya çekmeye... «Ne dedi Allasen Cennet bacı?» diye tutturdu. «Hiç oğlum ne diyecek... 'Mistik ağam beni sınamaya kalktı. Sen mi ısmarladın?' diye sordu. «Tersledim» dedim... «Essah mı? Vallah billah mı?» diye cıvıdı. Kendini öğmeye vurdu. Bu Çorumlu, Pırava'nın Mıstık'ı adam hesabına almamak-

327 [I

ilmeği kırıp tatlı canını bağışlarmış... Valiler, mebuslar, askeriyenin paşaları, Ankara'nın müfettişleri kaç paray- mış... Köpeğin kasılmasını görmeyince Emey ana , ne desem boş...

—Vay Pırava'nın Mistik... Hele rezil... Demek adamları yağlı ilmeğin altına itelermiş. Kemere altunu doldurur... Ya bu kemere doldurduklarını Mistik reziline yedirirler miymiş rahatça?

— Dinim hakkına Emey anacım, ben bu Pırava'nın Mistik rezilini bu kez başka gördüm. Eski Pırava geçmiş gitmiş yerine tanınmaz Pırava gelmiş... Kasıntı bunda... Şişinti bunda... Mahpusdamma girerken aç köpek bıraktığım herif çıktığımda yere göğe sığmaz olmuş... En ufak lafı adam

asmak, ipe vermek... Yağlı ilmekten gerisingeri, çekip kurtarmak... Benim gördüğüm

bu oğlan, sırtını bir sağlam yere dayamıştır ve de zaptolmaktan çıkmıştır.

—i Hacı Kenan'ın sözünü etmedi mi hiç ? Sırtını sağlama dayadığını sezinledinse... Yoklamadm mı bu yönden ağzım ?

— Yoklanmaz mı? Yanaşmadı hiç oralara... —• Uzatmalı Nebip Çavuş rezilini sordun mu?

— Hay hay... Önce belli belirsiz irkildi. Sonrası, birden öfkeye bindi, «Vay ki ulan kahpe dünya! Vay ki kambur felek!» diye döğündü. «Ulan nedir,

Osman kardaşım, dünyanın avanağı biz miyiz?» dedi. «Bu uzatmalı Necip Çavuş olacak dümbük, avanaklığına bakmayıp Çorum'umuzdan bunca sarı altunları vurup savuşsun! Yuf bize yuf ki ne kadar» diye kafasını yumrukladı. «Biz adam mıyız? Hayır değiliz! Şundan ki, herifin çarptığı binlerce altun say ki Sülük Beyin değil, bizim kendi cebimizden çıkmıştır»

328

dedimse de, baktım uzatmakta, ossaat yakası ı toparladım. «Ulan sefil Mistik! Dediklerini geri yuttu ne iyi... Şart olsun seni kurşunlarım» diyerek lüveı asıldım.

— Nasıl kötü lâf... Kimin üstüne?

— Bırak...

— Bırak ne demek ? Ne demek dedim, sefil On man... Bırakılacağını sen mi bilirsin, ben mi? Sar; lüver çektirecek nasıl laflarmış bunlar ?

— Sarhoşlukla bir halttır yedi. Töbe içirdim ki..

— Hele rezil.. Daha uzatır. Neymiş demekteyim

— Nefise ablam üstüne... Rezillik ki hiç sorma. Ayrıca Sülük ağbim üstüne...

— N'olmuş Nefiseyle Sülük ağbine ?

— Diyesi ki... Bak, sordun, günah bizden gitti. Emey ana, vebali boynunadır. Ben Mistik alçağının yalancısıyım. Diyesi ki....«Senin Sülük Bey, kalıbının adamı değilmiş Osman kardaşım» diyesi... «Yazık ki ne kadar» diyesi...

— Hiç keseden gider mi ? Şart olsun maşayı alırım...

— Dedi ki Emey ana, «Nefise Hanım, dedi, bunalmış ki arkadaş, dedi, açlıktan ölmesine çok bişey kalmamış» demesin mi ?

— Nasıl açlık ? Nasıl dedim namussuz ?

— Bildiğin herif açlığı...

— Vay bunlar nasıl edepsiz bir laflar Pırava'nın Mistik köpeği canma mı susamış ki... Nerden bilmiş bakalım. Nefise kahpesinin herif açlığından gebere-yazdığını? Karı mı yanmış yakılmış?

— Orasını demedi. Şu kadarını dedi ki... Sordum, sıkıladım. «Nerden bildimse bildim. Gerçektir. Eksiği

329

— Marazlı ? Saray kahpesinin Marazlı Dervişi mi ? Derviş'le Sülük Beyin ilintisi?

— İlintisi, Emey ana, Pırava'nın Mistik reziline bakarsan, Sülük ağbim, Nefise Hanımın yükü ağırlığında amansız kalasıymış da, Marazlı Derviş'e Zülfü-kar ağamı salıp belgücü dermanı isteyesiymiş... Hemi de kaç paralığına hiç bakmadan isteyesiymiş... «Dakka geciktirmesi kalmamıştır. Binip sürüp varıp bulup alıp bir saata kadar yetiştirmedin mi, gör neler olur» diyerekten salmış Zülfü Ağamı Marazlı Derviş'e, Sülük ağbi...

— Zülfü kodoşu da alıp gelmiş mi ?

— Ossaat! Bu Pırava'nın Mistik rezili ne dese iyi? «Dilâver Paşaların Zülfü ağan az kalmış ki bineğini çatlata Yediçınar'ın yokuşunda, arkadaş» dedi.

Emey'in suratını kan kaplamış, çakır gözlerinden öldürme öfkesinin keskin ışıltısı geçmişti. Alt dudağını dişleyerek biraz daldı. Belli ki korkunç şeyler tasarlıyordu. Sülük suikast iftirasından yılgın çıkmış, iyiden iyiye gevşemişti. Eskiden de görüntü kabadayısıydı ama, güvenliydi, sırasında kasılıp bağırmaları, bastonu çekip yürümeleri, dahası, lüvere müvere davranmaları vardı. Son olaya kadar tabansızlığını belli etmemiş, adı sanı adam ürkütür Sülük Bey olarak kendini saydırmış-tı. Oysa, buraya nasıl geldiklerini, burada nasıl barındıklarını, daha kötüsü, Kara Abuzer'in resmen kavat olduğunu bilenlerin çoğu daha yaşıyordu... Hal böyleyken Sülük oğlanı Emey gece gündüz çabalayarak, kollayıp güderek bey yapmış, daha da ilerisine geçirerek yayla padişahlığını bile yaraştırmış ti.

İftira işinin sarsıntısı basılmamışken bir de yatak işlerinin rezilliği ortaya dökülürse, Sülük derbederinin

ogiuuaiiwsi ivin oıыyuK üeyın Nefi-seye oğlan doğurtmasını istiyordu.

Emey Hanım, Genç Osman'a carımı alacak gibi bakarak tek tek sordu:

— Pırava'nın Mistik, şurasını da sana dedi mi bakalım, Genç Osman, neden gerekmiş Marazlı Dervis'in belgücü dermanı? Nefise kahpesinin doymazlığından jnı. Sülük Beyin tükenmişliğinden mi ?

— Pırava'nın Mistik reziline bakarsan Emey ana, Nefise Hanımın doymazlığı da var, Sülük ağbimin... şeyi de...

— Peki... Marazlı Dervis'in dermanı yetişmekle n'olmuş? İzlemiş

mi namussuz Mistik? Karının doymazlığına herifin miskinliğine çare bulunmuş mu?

— Sülük ağbim üstüne bişey demedi. Nefise Hanıma geldi mi... Dinim hakkına ben Mistik alçağının yalancısıyım... Sevinmiş ki Nefise Hanım, aklını sıçratmasına çok bişey kalmamış... «Aman kurban olduğum koca Tanrı, böyle dermanların vardı da...Bunca zaman bizi, yok - yoksul bırakmak vicdanına yaraşır mı ?» diyerekten çırpınmış...

— Demek çırpınmış... Peki... Yaylada olanları nerden bilmekteymiş bu Pırava'nın Mistik? Evliyalık gücüyle mi bilmekteymiş... Yoksa, hüddam gücüyle mi?

— Güllü kahpesiyle çoktandır arası iyi bunun... Gider gelir. Benim sezinlediğim. Nefise Hanım, Gül-lü'ye dedi. Güllü de buna...

— Demek Pırava'nın Mistik... Yiğitlenmiş... Demek bu sefil istidacı sarı altunları yığar olmuş kahpelerin önüne... Demek bu sarı oğlan, ipe adam verip ipten adam mı ahrmış, kötü Genç Osman ? Demek bu Pıra-

Emey Hanımın sesi öyle ürkütücüydü ki Gen. Osman'ın yüreği ürperdi. Dilini dudaklarından geçirerek gövdesini biraz geri aldı.

Emey Hanım yumruklarını beline koymuştu. Gülümsüyordu ya, bu gülümseme, bildiğimiz Ezrail peygamberin can alma gülümsemesi...

— Başına gelecekleri hiç mi gözönüne almamakta bu Pırava'nm Mistik? Sana dedim,Genç Osman... Ya biz ölmüş müyüz ? Sana demekteyim, yüreksiz! Sülük Beyin yatak işlerini

şarap sofralarında mesel edip anlatınca n'olurmuş bakalım? «Höst! Dinle demekteyim köpek!... Bunları sana dedi şarap serhoşluğuyla... «Ha ma» diyerekten dinledin...Höst! Höst dedim, elden gittin bil! Sonrası... Kalktınız! Kötü istidacı, girdi evine yattı rahatça... Yüzü gözü patlamadan... Kolu budu hiç kırılmadan he mi? Höst rezil!... Anladın mı şim-dicik neden şişinmekte Pırava'nın Mistik. Neden Çorum'luyu parmağında oynatırlığıyla öğünmek-te? Hüsss... İki laf da benim var, kavat Genç Osman... Demek seni mahpusdammda of lar görüp «Acep karıya harçlık salamadığmdan mıdır?» deyip...Sürüp varıp... Altunları önüne tepe gibi yığıp senin kahpeyi sınamış... Ya peki böyleymiş de, hey kahpesine parlak hovarda götüren dümbük Osman, sınanmış da Yanığın Cennet orospusunu yiğit mi görmüş? Aferin mi demiş?,... Kahpesini Günah Bibi cadısına bekleten hey akılsız Genç Osman, hal-keyf iyet böyleymiş de Yanığın Cennet olacak kahpe, neden ekmek bıçağına sarılıp kendini vurmaya kalkmış?

— Ekmek bıçağı mı? Ne vurması?.. Neden?

— Ya ne sandın, kahpe dölü, bizi adam hesabına almayan zibidi, seni alır mı belledin? Altunlarımı,

;... «paraysa para... Yiğit- "

likse yiğitlik... Bu iş ille olacak» diyerekten...

— Yok yahu!.. Aman Emey anacım Hiç olmaz! Biz bununla kan içişip kan kardaşlığı kurup... Bunca yedik içtik. Sana kim demişse yalan demiştir oh Emey ana.. Günahını almıştır oğlanın... N'ağzına kötü Mistik... Sefil istidacı! Ya ben adamı...

— Sen adamı yavrum, akıllı ve de yürekli olduğundan yanın sıra alır götürürsün, cepten para verip şarap sofrası kurar oturtursun... Dostuna şarap doldurtur sundurursun! Eskilerde bunun adına kavatlık derlerdi, Genç Osman, şimdilerde kan kardaşlığı mı, denilmektedir ?

— Vay köpek Mistik!... Vay Cadı Günah Bibi!... Vay ki Yanığın Cennet kahpesi... Ya bizim pençemizden bunlar... Hayır, olabilemez. Günah Bibi göze alamaz. Tenbihlemişim ki, yemin içtirerek tenbihlemi-şim... Yanığın Cennet kahpesi memişaneye gidecek olsa, beline ip takacak, ipin ucunu hiç bırakmayacak... — Günah Bibi he mi? Vay ki akıl!... Günah Bibi' ye güvenenin ben aklından şüphe ederim. Demek sen, «İftira dilekçesiyle adam astıran herif bana değmez» dedin öyle mi ? «Bana değmeyince de bin yaşasın» mı dedin? Hey Sefil Genç Osman, kahpesini Günah Bibiye bekletip Pıravamn Mıstıkla kan emişerek kan kardaşı olan avanak... Körpe pilici koca tilkiye ısmarlayan akılsız Genç Osman, hemi de koca tilkinin kancığına...

— Vay başıma!.. Essah... «Kalk Günah Bibi'nin evinde içelim» dedim, namussuz olmazlandı. Şuncacık sezinlesem ya... Hayır, sezinleyemedim. -Birden tepinmeye başladı-: Vay başımaaaa! Ya bunlar benden hiç roi korkmaz Emey ana. Diyelim ki mahpusdammdayız.

VJULiUllU uvsıutuA *i*{

— Orasını bilmem. Bildiğim biri azıp kudurdu mu, «bana değmez» diyerekten umursamamak hiç yoktur. Sülük Beyi, az biraz da Hacı Kenan efendinin kızını gözüne alan, seni şuncacık sayar mı ? Bunu düşünmeyince... i

— Essah mı Cennet kahpesini zorladığı oh Emey] ana... Kimden duydun? i

— Kimdense kimden... Yanığın Cennet kahpesi altunlara dönüp bakmamış, artık bilmem, sana tutkunluğundan... Bilmem, Günah Bibi cadısıyle Pırava'nın

Mistik reziline güvenmediğinden... Bana sorarsan, «Bir kodoş cadıyla, bir istidacı oğlanın amanma düşerim, pençelerinden çıkamam. Duyulur basılırım. Genç Osman burnumu keser» diye mi korktu? Gerçeği, ekmek bıçağını kapıp, dikilip «Üstüme varırsanız, zora dökmeye kalkarsanız, ben bana kıyarım» diyerekten yiğitlenmiş de kurtulmuş... Bi kez hamamda rastladıydım. El kadar kahpenin böyle Osmanlı olacağını sezinleyemedimdi. Aferin! Senden akıllı olmaya akıllıdır da...

— Vay Pırava'nın Mistik! Vay namussuz istidacı... Peki n'olacak şimdi bakalım? Yahu Emey ana, tatlı canı bu dümbük benim elimden nasıl kurtaracak?

— Orasını gayrı senin yiğit yüreğin bilir. Benim bildiğim, bu kudurganlıkla ve de bu edepsizlikle bu iti buralarda ulumaya bırakmak olmaz. Bunun gölgesini kaldırmalı bu

Çorum'dan sefil Osman... Öncelikle şundan kaldırmalı ki, Nefise kahpesiyle yatak işlerini türkü ettiğinden şuncacık şüphelense, Sülük Bey gider bunu vurur. Vurmasıyle şu kadar yıl mahpusdamı-na düşer, hemide doymaz kahpeyi dışarda koyup düşer ki rezillik dünyayı tutar. Pırava'nın Mistik gibi

guıuniicjııı... vorum ûan göçmen olup göçmeli... Sen... Zülfü dümbüğü... Göçmen mahallesinin yiğit geçinen kodoşları... Şart olsun, beşliyi çeker, hepinizi kuş gibi avlarım. Kes! Uzattın ki, tadını kaçırdın. Pırava'nın Mistik

gibi itler, köpeksiz jcöy bulup sopasız mı gezinmekteler ? Hüs dedim. Şimdi bin, kasabayı tut. Zülfü rezilini bul! Bir haftaya bırakmayıp bu Pırava'ntn Mistik rezilinin hesabın görmeli... Bir hafta geçti mi, hiç değeri kalmaz. Çünkü o zaman bu işi ben bitiririm. Herif seni kavat saymasa kahpene altun vermeye kalkmazdı. Bir adam kavat lığa soyundu mu, arslanım Genç Osman, kahpesiniv. kazandığım cebe olsun indirmeli... Hüs... Hiç susar mı Elin namussuzuyle kan kardaşı olmalı değil, bu pisliği şuna buna bulaştırmadan temizlemeli... Yıkıl! Yıkj I dedim. Pırava'nm Mistik rezilinin dedikleri Sülük Beyin kulağına varmadan bu işi bitirmeye bak ki, kopa-sıca kafana gök yıkılmaya ve de Yanığın Cennet kahpesi gerisin geri Mümin Pelvanın pençesine girmeye... Altunları kahpelere bağışlamadan yetişmeye bakmalı! Boynumdan fesimden yolup kaptırdığım altunlardır. İstidacı Mistik zibidisi hovardalık parası edip harcanırsa, gör neler olur!

— Duydunuz mu uşak, olanları?...

— N'olmuş arkadaş ?

— Hangi olanları ? Olanlar kıyamet gibidir Alla-hıma şükür, bizim Çorum'umuzda...

—i Ben olanları dedimse, tüm rezilliklerimizi demedim.

— Ya?

— JNe gelmiş .'...

— Dur bildim! Hemi de dedimdi ben...«Bu rezilin gözüne bir görünen var! Bu gidişle bak neler olur ?» dedimdi. Demek çıktı mı dediğim? Soydular mı hitâmında?

— Ne soyması? Pırava'nın Mistik zibidisinin soyulacak nesi var yahu? Kötü makineyi alıp gitti-lerse onu bilmem.

— Hey oğlum, sen uyu bakalım... Ne zamandır bu Pırava'nın Mistik altınla oynamakta ki, bildiğin sarı liralarla oynamakta. Demek bastırıp soyup

savuşmuşlar mı? Kim başarmış bunu? Hay elleri yeşil

olsun!

— Neden kardaş? Garazın nedir bizim arslan. ıstidacımıza, alyanak Pırava'miza?

—Garazım yok... Pırava kaç paralık it ki gara-J zım ola... Benim dediğim, it kursağı yağ götürmez...! Her yiğit altun yükünü edebiyle taşıyamaz. Rezille-nir. Salt kendine etse, gam değildir, Müslümanlara bulaştırır şerrini... Demek altun dolu kemeri alıp savuşmuşlar mı? Nerde olmuş bu iş?

— Benim kemerden haberim yok... Demek ki, üstündeydi, «Bu da hamam parası» deyip aldılar. Çünkü arkadaş geçen gece... Pırava'nın başına çökmüşler!

— Aman deme... Şu bizim Pırava'nın?

— İstidacı teresin he mi?

— Vah ki yazıınk! Suçu neymiş ki bu hakareti... — Pırava Mistik rezilinin suçu nedir dedin mi, ben senin aklından şüphe ederim arkadaş... Kes de şu işi anlayalım... Kimler çökmüş? Neden?

— Yahu, «Başına çöktüler» deyince kimliği mi kalır? Bu iş hazırlıklı olmaz mı? Erbabı birbirine fis-

arasında yüzümüz kara olmasın aman» diyerek kara üzümle fındık, balla badem yiy erekten...

— Tüh yüzüne... Kimler dedim?

— «Kimler» derken... Bu yolda gezen ince zenaat erbabı.. -

— Kaç kişi ? Sayısı yok mu ?

— Sayısı batsın! Tertipçiler, her zamanki rezillerimiz... Duyduğum doğruysa, beş kişi...

— Anladım! Her biri bir iki ahret kardaşına «Eş yetiş» dediyse... Bildiğimiz yandım Allah taburu birikir... Vah ki yandım... Bitirmişlerdi öyleyse fıkara Mistik oğlanı, Allah yarattı dememişlerdir.

— Bitirmişler ki dümdüz...

— Vurulan mumlan ?

— Kim vuracak ? Pırava mı ?

— Pırava elbet... «Bizim makine ağır makinelidir. Alaylar bozar» demez miydi bu herif?... Çekememiş mi önüne makineyi Taratı-taratıverememiş mi?

— Hey akıl!... Bu iş dükkânda mı olmuş? Hayır, gecenin bir vakti, bağlarda olmuş... Bağ evinde ağır makineliyi nerden bulacak da önüne çekecek derbeder? Buna sorarsan, gerçekten ağır makineli de olsa, Faydasız... Onca kudurgana... Ağır şarap serhoşluğuy-le... Zaloğlu Rüstem n'apar?

— Bağırıp mağırmamış mı? Kimse yok muymuş bağlarda?

— Bağırtmaya koymakta mı bakalım, elin zibidileri?... Yalvarmış malvarmış az biraz... Zülfü Bey, «Daha söyletmekte misiniz? Tüh yüzünüze!» demesiyle...

— Dur kardaş, hangi Zülfü?

— Dilâver Paşaların Zülfükar?

— İyi bildin. Duyduğum doğruysa, tuzağı kuran 337

k c

bu Zültü. ..

— Hele dur arkadaş... Bu Pırava'nın Mistik, bir okur yazar besmelesiz olup... Fazladan kurnazlığı kendine elverip... Allah Allah... Dilâver Paşaların Kara Zülfü'ye nasıl inanmış da... Gecenin bir zamanı... Yazıya yabana çıkmayı göze almış?

— Bunu yemlemişler kardâş... Bunu Yanığın Cennet'le yemlemişler güp-güzel...

— Dur aklım karıştı. Bu Yanığın Cennet... Vaktiyle Mümin Pelvan kavatının kahpesi olup... Sonraları Genç Osman rezilinin kapattığı kahpe değil midir ?

— Tamam!

— İlintisini sordum... Zülfüy'le ilintisi?

— Yahu bunlar Sülük Beyin kapı köpeği değiller mi Genç Osman'la? Senin haberin yok... Pırava'nın Mistik nerdense biraz sarı altım peydahlamış... «Biraz» dedimse, beş on belleme... Kimi iki yüz demekte, kimi dört beş yüz...

— Git işine... Dört beş yüz altun hükümatın kasasında yoktur bugün...

— Ben de başkasının yalancısıyım. Bu Pırava, altunları görmesiyle kudurmuş, yere göke sığası kalmamış... İlk iş n'apsa iyi? Kopmuş uğramış, Günah Bibi' nin evine dayanmış...

— Derdi?

— Meğer kaç zamandır Yanığın Cennet'e tutkun-muş bu zibidi... Genç Osman'ın korkusuna meydana

vuramazmış...

— Anladım!... Genç Osman mahpusdamına düşüp...

— Evet beriki de altunları nerdense ele geçirip kuduzlanınca... «Bana bundan böyle güç yetmez» diyerekten...

—j_~jxy... ut uciiıcsıyıe... Beriki mahpus-

çıktı. Duydu.

— Yok be herif... Karıda he demek yok...

— Etme!

— Yok... Çünkü, GençOsman yeminli... Çizgiden çıktığını duymasıyle kulağını burnunu kesecek... Fazladan gözünün birini oyacak...

— Ah ne kadar iyiymiş... Bu kez sözünde dur-muşsa, pırava!

— Neden? Karıda kötülük olmayınca...

— Tamam, şimdi anladım. Karı böyle böyle dedi. Bunlar «Vay öyle mi?» dediler. İyi ya... Aklımın ermediği... Arada bir böyle bulaşıklık varken, Pırava'nın Mistik... Alışık kuzu gibi,

Zülfü abisinin ardına düşüp gece vakti bağlara neden gitmiş? Sakın evden kaldırmasınler ?

— Kaldırma ne gerek!... Herif akılsız... Fazladan tutkun ki tütünü tepesinden çıkmakta... Kendi gitmiş ayaklarıyla seğirterekten...

— Evet, körpe oğlanın şeytanı tutkunluktur. Tutkun körpe gitmemezlik edemez. Say ki boynuzuna rakı sürülmüş keçi tekesidir. «Karı razılandı buyur»

dedilerse, hoplayıp koşmuştur ki göğsüne nagant lüverini dayayıp yedisini de saysan durası yoktur.

— Tamam arkadaş... Dediğin gibi... Dahası... Genç Osman'ı, Bursa'ya esrar işine salası Sülük Bey... Genç Osman «Ben gidip gelene kadar, Yanığın Cennet kahpesi ayak altında bulunmasın» diyerek Sülük Beyin, bağevine kondurası kahpesini Günah Bibi cadısıyle birlikte.... Genç

Osman'ı bu fıkara Pırava'nın Mistik kendi eliyle kamyona bindirip yolcu etmiş... Dükkâna dönmüş ki, kim beklemekte?

— Kim?

338

339

tan DeKiemeKic...

— Derdi?

— Yanığın Cennet'i şu kadar altuna razı etmişmiş de, bu gece gelirse ne iyiymiş... Gelmezse kendi bilirmiş...

— Anladım. Evet, yemlemişler. Hele akılsız...

Günah Bibi cadısına güvenip...

— Hemen keseyi açmış, «Şundan şu kadar, bundan bu kadar al git, ben şunu şunu alır gelirim» demiş...

— Vah ki yazuık! Ballı aş yemeğe... Yürek soğut, maya gideyim derken... Nerde şimdi Zülfü mülfü... Firarda mı hepsi?

— Ne firarı? Davacı olmayınca...

— Davacı olmamak ne demek? Yanlarına kâr mı kalacak?

— Orasını Pırava bizden iyi bilir. İstidacı bir yiğit... Mahkeme işlerinin ehli... Bana kalırsa, «Giden geri gelmez» demiştir. «Bir de bunun tutanağını tutturup

mahkemelere bırakmayalım. İlerde yazılı ispat ne lâzım» demiştir. «Bunlardan birazı ölür gider, birazı başka yere göçer. Bir zaman sonra bilen kalmaz. Yeniden yiğitliği ele alırız..'. Efeleniriz.» demiştir. Bana sorarsan haklı...

— Nerdeymiş fıkara şimdi?

— Pırava'yı hastaneye güç yetiştirmişler arkadaş... Az kalmış ki tatlı canı üste caba vere... Bakmışlar durum vaziyeti gayet kötü... Cilvesi milve-si yok... Atmışlar bir atın üstüne, hastanenin kapısında yıkmışlar. Doktor görmesiyle, «Bizce yapılacak bir iş kalmamıştır. Öldürmeyen koca Tanrı öldürmezse orasını bilmem» diyerek el çekmiş...

— Hele bilgisiz doktor! Bizim buralarda başına pırava'nm Mistik arslanımı bilmem!

— Pırava mı utancından kıyacak tatlı cana ? jsfolrnuş ki Allahına şükür? Ava gideyim derken av-]anmış...Ne denilmiştir ?«Yiğit basma iş gelir» denilmiştir ve de «Her iş, kurban olduğum koca, Tanrıdan gelir» denilmiştir. Alın yazısıdır. İnanmayan, Allah göstermesin dinden çıkar. Bizim bu mübarek Çorum toprağımızda, başından büyük işlere bulaşmış da ırzını kırdırmadan yaka sıyırmış kabadayı hiç görülmüş mü ?

— Dur arkadaş... Aklıma geldi. Altunlar n'ol-muş altunlar ?

— Altunları gören yok... Kemer say ki, kuş olup havalanmış...

— Vay işte bu kötü! Altunları da mı boşlamış derbeder Pırava? Al tun davası da mı açmamış?..

— Altun arayacak sıra mıdır? Az biraz kendine gelince polisler başına toplanmış... «Neyin nesi? Kimdir, kimlerdir?» demişler. «Gördüğüm bildiğim kişiler değildir. Karanlıkta olmuştur. Davam yoktur. Allah-tan bulsunlar» diyerek ağlamış az biraz...

— «Başından büyük iş» dedin, Pırava dünün körpesi... Hangi bulaşık işe sıvanmış ki...

—i Benim aklımın kestiği... Bu işin ardında, geçenki mesele var... Sülük Beyin uğradığı iftira meselesi...

— Vay vay... Sakın dilekçesini bu oğlan yazmasın?...

— Evet, benim duyduğum, Pırava Mistik ya-zasrymış... Sonunda ortaya saçılan altunlardan birazını alıp kemere dizesiymiş...

— Hele akılsız... Şunun, haddini bilmeyip gövdelerim de, sindiririm, sanmasına ne demeli... Haketmiş öyleyse...

340

341

«Hiç korkma! Yaz, gerisini bize bırak. Arkandayız dedilerse...

— Akıllı olan burda ne diyecek?... «Ben de asıl arkamda olandan korkarım» demeyecek mi ?Yuf olsun. Yellemeye gidenin bu Çorum'da başına neler gelir bilmeyince, bir adamın, bir makine uydurup istidacılığa soyunması nasıl bir rezillik!...

— Sırtını sağlam yere dayadım sandıysa... demekteyim...

— Ben de «Sağlama dayadığı belli» demekteyim arkadaş...

— Aman gülmeyelim kardaşlar! Bu Çorum, bağlarda başına çökülen

yiğitlerinden çok çekmiştir. Bu kervana bir de Pırava'nın Mistik katıldı ki... Gülme sıramız değildir, büsbütün ağlaşma sıramızdır.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendinin suratı asıktı ki, şu kadar bin kayma zarar etse de öyle değil...

Marazlı Derviş eşiği geçip durum - vaziyetin böyle olduğunu görünce belli belirsiz sendeledi, ellerini omuz başlarında çaprazlayıp derviş töresince eğildi.

— Beni istemişsin Kenan Efendi Sultanım... Buyur geldim.

Marazlı Derviş yorgun it gibi hırıl hırıl soluyor, ürküntüsünden, gözleri aralıksız pırpırlıyordu. Bu Hacı Kenan namussuzundan evel- eski yılmıştı bi kez, ol görüp bu yılgınlığı savuşturamamıştı. Suratının böyle asık olmasından değil, hayır, güleç olsa da faydasız... «Seni Hacı Kenan istedi» dediler mi» bitti. Boğazı kuruyup tükürüğünü yutamaz oluyor,

jiı dizlerinin titremesi de caba...

— Geldin mi? Nerde kaldın bu zamana kadar?...

— Duymamla seğirttim... Buyur!

— Ulan kötü Marazlı... Hani Pırava'nın Mistik Sungurlu'ya gittiydi?

— N'olmuş?

— Ne demek n'olmuş ? «Sungurlu'ya gitti» deme-din miydi, teres ?

—• Hayır Sultanım, biz «Sungurlu'ya gitti» demedik Sen sordun ki, «Sungurlu'ya gitmiş öyle mi?...» Biz de dedik ki... «Öyle denilmekte» dedik...

— Hele rezil... Hiç utanması var mı şunun?... Sungurlu'ya gitmediğini bilip dururken...

— Yalanını doğrusunu sormadın ki sultanım. Biz derviş milletiyiz, pirimizden tembihliyiz. Bizde sorulanın karşılığı vardır.

—Derviş milleti he mi ?Hele dervişlerin yüzkarası... Bak bakalım, şimdi sorduklarıma da doğru cevap vermemelisin ki ben sana dervişliği, pir tenbihlerini göstermeliyim ! N'oldu bu Pırava'ya ?

— N'olmuş ki... Hiç haberim yok... Ben sıtma-landım, senin hiç haberin yok Kenan Efendim...

— N'oldu, demekteyim. Bunun sonunda elden gitmeler vardır ki, gör nasıl göçmen olmalar vardır.

— Haberim yok... Üçler yediler...

— Beri bak Marazlı... Bu işi başka işlere benzettin mi... N'oldu demekteyim ve de canım sıkıla-raktan demekteyim.

— Aman Kenan Efendim... Suç bende yoook!... Beni bunlar sıtma yatağından çekip çıkarıp... Dürtük-leyerekten önlerine katıp...

— Kimler? Hele rezil... Kimler dedim?

— Dertleri?...

— «Hadi bağda muhabbet var» dediler. «Aman koçlarım, benim muhabbet sıram mıdır ? Halime bakın» dedimse de... Ol görüp insaf etmeyip kama ucuyla kabalarıma dokunaraktan...

— Hele yalancı dümbük... «Muhabbet» laf ma çalkalayarak seğirttiğini ben bilmez miyim ? Ne muhabbetiymiş ?

— Haberim yok... «Nedir?» dedimse de, bu gâvur dölleri, «Yürü», «Daha söylemekte...», «Hele domuz seğirtir mi?» diyerekten...

— Uzatma Marazlı... Şart olsun bak... —i Bizim uzattığımız mı var...

Marazlı Derviş, yalandan bir öksürük peydahlayıp bir zaman debelendi. Hacı Kenan Efendinin kimden yana olduğunu, kendisini sorguya çekerek neyi aradığını kestirmeye, ona göre nasıl konuşması gerektiğini bulmaya çabalıyordu.

— Sürdük vardık ki efendim... Sürdük vardık dedimse... Kasabadan uğrun çıktı bu domuzlar. Sineklere görünmeden çıktılar ki, yılan gibi sürünerek-ten çıktılar. ? Vardık bağa.

—Kimin bağı ?

— Kimin olur Sultanım? Sülük Beyin...

— Üç rezil misiniz salt... Karı man, saz maz?

— Evet Mundar'ın Köse... Bağlamayı duvara dayamış... Başkaca... Dur bakalım... Evet. Nicoldu' nun Mehdi... Lağamcı Hünkâr... Oğlanbaz İbret...

— Vay ki vay... Bunları görmenle... Bu muhabbetin nasıl bir muhabbet olduğunu sezinleyemedin mi?

— Yok... Üçler yediler kırklar tanık... Aklıma hiç kötülük gelmedi.

344

niyetine kurşunlayan cennetliktir ki, dosdoğru cennetin baş sediri iğidir... Başka?

— Başka, Hacı Kenan Efendim... Dur bakalım;.. Evet... Başkaca... Kavalbaz'ın Ejder Ağa, var... Başkaca... Uçkursuz'un Ömer...

— Daha nossun rezil... Daha sezinleyememesi kaldı mı ?

— Koca tanrı tanık, Hacı Kenan Efendim, hiç bi şey sezinleyemedim. «Bunları buraya bu Zülfü Bey neden biriktirmiş ki hey Allah» dedimse de...

—Cennet kahpesi? Karıyı sormaktayım?

— Cennet kahpesi yok... Şarap tasını Günah Bibi orospusu dolandırmakta ki, sanırsın on dört yaşında gelin. «Oooooh oh oh... Yağ - bal olsun yiğit... Ooooh canına değsin Koç Ömer'im» diyerekten salınmakta ve de bel ırgalayıp göbek çalkalayaraktan salınmakta... Ben meseleyi bilmediğimden. «Yahu hani bu muhabbetin feneri?» diyecek oldum. Zülfü namerdi it gibi hırladı: «Ulan namussuz Marazlı... Bunca yılın dervişi olup... Ay ışığı gündüz gibiyken... Fener de neymiş dümbük» diyerekten karnıma elinin tersini vurdu ki, az kalsın soluğumu kese... Baktım doğru... Bunlar sofrayı köşkün öte yüzüne... Üst katın sayvanına kurmuşlar, dereye karşı... Bir ara bizi öksürük tuttu. Tutmasıyle imansız Zülfü tepemize Ezrail gibi dikilip ensemize yapıştı. «Öksürük möksürük istemem. Hüs dedikten sonra, hık diyeni yatırır keserim ki, Sefil Marazlı, nah bununla keserim» diyerek birbuçuk arşmlık pala bıçağını çekmesiyle kafamızın üstünde Ezrailin tırpanı gibi çevirmeye başlamasın mı ?

— Neden öksürüğü yasaklamakta bu rezil ? Kösenin sazma merakından mı?

345

l LCH11J.11, K/l.*A başına çökme pususundaymışız.

— Ne demek... Tüh yüzünüze... Ulan reziller... Kim bu başına çökülecek oğlan? Suçu nedir?

— Basma çökülecek fıkara oğlan... Bildiğin Pıra-va'nın Mistik derbederi...

— Aman... Neymiş suçu?

— Geçenki işde Sülük Beye iftira düzenleyesiy-miş...

— Nerden bilmişler iftirayı Pırava oğlanın düzen-'ii lediğini?

— Haberim yok... Orasını anlayamadım.

— Sülük Beye iftira atan herif, Zülfüy'le Genç Osman itlerinin lafıyla bağevine gece vakti neden gelirmiş?

— Meğer bu bizim fıkara Mistik, istidacılığma bakmadan Yanığın Cennet kahpesine tutulmuş Hacı Kenan Efendim, tutulmuş ki duru durağı kalmamacasına...

— Tutulmakla... Her tutulduğu, hırpadak adamın eline mi geçermiş ki...

— Benim sezinlediğim... Genç Osman bir iş için Sungurlu'ya gidesi... Kendine kalsa gitmeyecek ya, Sülük Bey zorlayaraktan göndermekte... Bunlar kan kardaşı olup Genç Osman Mıstık'ı bulup dert yanmış ki, dipten doruğa söğüp saymış Sülük Beye... Az biraz içmişler Kara Hacmin dükkânda... Fıkara Pırava'nın Mistik, bindirmiş kamyona Genç Osman rezilini...

— Anladım. Meydan benim, sanmasıyla...

— Tamam... Öğleden sonra, Mıstık'm dükkâna kim gelse iyi?... Bildiğin Günah Bibi kahpesi...

— Geç... Karı yemlemesiyle düşürdüler. Oğlan sürdü geldi. Kızana düşmüş it gibi, gözü kararmış...

— Evet! Bunlar meğerse gözcü koymuşlar, ileriye...

— Oğlan sürdü geldi, hırıldayaraktan...

— Evet, sürdü geldi. Meğer alt odada şarap sofrası hazır değil miymiş?... Haberci gelmesiyle biz aşağı indik. Oğlan ıslığı çaldı. Yanığın Cennet kahpesi, «Geldin mi Mistik Efendi buyur» diyerek karşı çıktı. Bunlar içeri girince biz, pencerelere dağılıp gözlemeye çömeldik.

— Perde?

— Her bişeyi düzenlemiş ki bunlar önceden Hacı Kenan Sultanım hiç bi yanını unutmamışlar. Perdelerin altları şu kadar aralık...

— Oğlan geldi, ayaklarıyle yürüyerekten tuzağa girdi mi güzelcene?

— Girdi ki, düşman başına, Kenan Efendim, soluğu ağzına sığmazlanmış bir oğlan... Ben bu yaşa geldim, çok tutkun oğlan gördüm... Bunun gibisini hiç görmedim.

— Kaptı kavradı mı?.. Yanaktan şeftali meftali... Gerdandan...

— Yok yahu... Sen Yanığın Cennet kahpesiyle oyun mu oynamaktasın?... Hiç yakınlık verir mi?

— Yakınlık verip vermemek elinde mi? Kopuk dalarsa...

— Kopuk gayet kötü... Elden ayaktan düşmüş ki, dilini döndüresi kalmamış... «Aman Yanığın» demekte de «Cennet» diyememekte... Hırıldadı bi zaman... «Yanığın... Aman Yanığın... Aman inanayım mı... Aman nedir ? Hayal midir, düş müdür?» diye döneledi. Arada bir durup bakmakta ve de «Aman kız kahpe... Aman Cennet hanım sen misin? Aman essah mı koca Tanrı?» diye söylenmekte...

— Karı naptı? Cennet orospusunu sordum?

Yusuf peygamber olsa, dayanamaz ve de aklını sıçrattığından nefsini zaptedemez. Basılır ki, büsbütün rezil olmacasına...

— Karı dedim... Naptı kahpe?

— Napacak... Yürüdü vardı. «Hoş geldin Mistik efendi. Şükür kavuşturana» dedi. Fıkara Mistik iman tahtasına kurşun yemiş gibi hırıldadı. Atlayıp karının karnını kaptı. Nasıl

burduğunu anlamalı ki, kahpe «Ayyy» diyerekten ikiye büküldü. Yalan mundar Kenan Sultanım, ossaat yıkıp ödeve sıvanacak sandım. Yanığın Cennet alçağı her nasılsa kendini çekip kurtarıp «Elin kırılsın domuz» dedi, «Hiç mi acıman yoktur. Etimi yoldun ki, karmm yarıldı, sarı düşman» diye cilvelendi. Sonra, «Helesoyun Pırava'nm Mistik... Soluklan... Bir iki yuvarla... Terin kurusun... Sabaha yıl var. Meraklanma bastırırız açlığını yeterince Alla-hıma şükür» diyerek şapkayı aldı

— Oğlan el çekti mi, bu sözü dinleyip... Yuf olsun?

— Hadi sen ol da el çekmeyebil bakalım... Bu nasıl bi karı Kenan Sultan, bildiğin cıva... Pırava'nm Mistik birkaç kez hamle smadıysa da baktı ki yolu yok... El cilvesini bırakıp dil cilvesine girişti.

— Ne demekte?

—Ardını kesmeden... «Kız kahpe beri bak... Beri bak dedim orospu...» demekte... «Kız Cenneeet... Essahtan sen misin kız! Vay ki Cennet... Cennet kaç paradır senin yanında gülüm» diyerekten yılışmakta... «Yedi Cennete ve de yedi uçmağa bedelsin sen... Âdem babanın görmediği cennet... Beri bak kız, senin haberin yok çengi, biz sana nice nice maniler koşmalar düzdük ki, akılları baştan alır türküler yaktık. Dur eğlen!

A.A.u, Aiiiiwv aı canımı / Bir soyayım, bir sarayım yatayım / Kıymeti yok vuslatta al canımı!' Nasıl bu böylece, Kahpe Cennet... Nasıl haaa ? Vuslat ne demektir? Bilmediğinden sırıtırsın orospu!» diyerek kafa salladı. «Vay ki Cennet hanım! Ne demiş bakalım , Âşık Pırava? Gör bak ne demiş... 'Üşüdü gül üşüdü / Kar yağdı gül üşüdü / Bir güldün aklım aldın /Bu nasıl gülüşüdü'» deyip kesti.

— Karı ne dedi buna, karı ?

— Bir zaman oğlanın kaptığı yeri kaşıdı karnında... «Canımı yaktın Mistik Efendi, sevdalıkta can yakmak kanun mu ?» diye sordu. Oğlan, bu kez yiğitlendi. «Yakmak, yolmak, yırtmak ve de kemikleri kül-ufak etmek daha geride kahpe» diye kasıldı. «Bak bakalım bizim gibi fırtına gördün mü, bu yollara düşeli» dedi, «Bizim hesap pes ettirip alnımızdan öptürmecesine-dir

ve de pırava dedirmecesinedir» dedi, «Biz bu Pırava adını kolayına mı kazandık kahpe Cennet? Hayır, er meydanlarında nice nice güreşler tutup alın teriyle kazandık, ille de Çorum'un azgın kahpelerine 'Pırava yiğit' dedirerekten kazandık» diyerek efelen-di.

— Vay ki canına susamış... Sağı solu kollamak hiç mi yok... Kapıyı mapıyı sürgülemek...

— Hiç... Say ki evindedir, anası çekmektedir çizmeleri...

— Eyvah!... Soyundu mu essahtan?

— Bir pantol kaldı, bi gömlek...

— Lüver müver almış mı üstüne!...

— Aanh... Boş ki, çılçıpıl...

— Bu sırada Genç Osman zıpırı nerde ?

— Genç Osman, meğerse benim yanıma düşmüş, Hacım Sultan... Fıkara Pırava'nm laflarım duydukça

ÇOK. VI ÎCy B.aiiiiuuı-«™. o-_

gıcırtısını içerden Pırava neden duymadı bilmem. Herif koluma yapışmış ki Hacım Sultan, çingen demircinin kerpeteni de öyle değil... Az kaldı ki, pazımızı söküp ala... Pazı sökmek ne demek, kolumuzu omuz başımızdan koparmaya hiç bi şey kalmadı.

— İşi nasıl düzenlemiş bunlar ? Oğlanı karıya mı soyduracaklar, vaktin birinde bir ine ettikleri gibi?

— İyi bildin! Karıya soyduracaklar. Gece de sıcak ki, Hacım Sultan, harlı fırın kaç para... Karı

bir tas şarap sundu. Pırava'dırbi çekişte gövdeledi. Ardından sordu: «Günah Bibi kahpesi nerdedir?» Yanığın Cennet ne dese iyi? «Meraklanma yiğidim, ben bu işin tanıklısmı hiç sevmem» dedi, «Şundan ki» dedi, «koyu-veremem ben beni doludizgin» dedi, «Teketek olduğumu bilmeliyim ki, bir işyaratabilmeliyim» dedi. «Birinin gözlemesinden kuşkulanırsam, elim ayağım kağşar benim» dedi, «Tadı hiç çıkmaz ve de hiç bi şey hasıl

olmaz» dedi.

— Oğlan ne dedi buna ? Rezil Marazlı, oğlanın dediğini sordum?

— Derbeder oğlan ne diyebilir ? «Hay çok yaşa Cennet Hanım, ve de benden de al o kadar» dedi, «Evet bunun tadı yekeyektir ve de kavuşup girişip derinden derine murat almanın zagonu aklın kuşkuda olmamasıdır» dedi. «Senseni salacaksın ağız tadıyla dünyadan geçip kıyamet kopsa farkında olmayacaksın, çünkü, bel depreminden yer depremini duyasın kalmayacak!» dedi. Karının uzattığı doluyu aldı, bileğini kapıp, «Hele surdan bir emiş gelsinkipeşinattan... Siftah» dedi.

— Aman... Genç Osman dayanamayıp atladı mı?

— Atlamadı, çünkü, kahpe Cennet bileği naptı 350

_ .,_,AA:,, UBUI, «EMIŞ OIACAFCSA BEN

de heveslenmeliyim ki, bi şeye benzesin» dedi. «Yazık değil midir ki akıntıya kürek çekesin ve de bir başına gevişleyesin» dedi.

— Vay imansız kahpe! Ulan bunlar nasıl bir cilveler, sana dedim, Marazlı deyyus, nasıl bir cilveler haaa... Can alıcı bir cilveler...

— Can alıcı olmaz mı ? Oğlan yalvardı. «Ya bu şarap mezesiz hiç olur mu acımasız Cennet?» diye yakındı. Baktı ki medet yoktur, tası dikip soluksuz

tüketti. İniliyerekten geri bıraktı. Hayır ben öyle çekmek hiç görmedim. Kerbela'da Hasan - Hüseyin efendilerimiz de ciğer yanıklığının böylesine düşmediler. Yanığın kahpe, aman zaman vermeyip bi daha doldurup sundu. Bu kez oğlan, «Yok Cennet Hanım, bunu da sen çek.... Kavlimiz dengi denginedir» dedi. Buna karşılık Cennet kahpesi ne dese iyi, hadi bil bakalım?

— Ne?

— «Yok yiğit» dedi, «beni şarapla avutamazsın» dedi, «benim açlığım şarapla marapla basılmaz, dedi, «sen keyfine bak» dedi. Oğlan bir daha çekti göçürdü ki. «Bu gidişle bu oğlanın Cennet açlığını bastırmaya gücü kalmasa gerek» dedim ben bana... Üçüncü tasta oğlan bir daha saldı, karıdır yan verip sakınıp etini demir pençeden kurtardı. Senin Pırava'nm Mistik bu kez kızdı besbelli, dolu tası alır gibisine uzanıp... Meğer ki Hacım Sultan çevikmiş ki bu oğlan, gayetle tetikmiş... Bilekten kapmasıyle havadan uçurup kucağına çekmez mi Yanığın kahpeyi... Karının «Aman döküldü. Battı fistanım. Bırak oh Mistik Efendi» demesine hiç bakmadı. «Höst fistanın lafını ettin mi, canımı sıkarsın kahpe!... İstediğin fistan olsun! Birici

Kandır, gözlediğimizi uıı.uıgıuıu.ı-ıı uA~_.„,

cihan pelvanlan zaptedemez. Meğer Kenan Efendim bu senin Pırava'nın Mistik...

— Ulan deminden beri... Elin alçağı, neden benim Mistik olmakta rezil, sizin Mistik olmaktan çıkıp?...

Doğru konuş...

— Bizimkisi laf gelişi, Hacım Sultan... Meğerse bu oğlanın gücü varmış ki gayet acı bilek gücü varmış... Bu kez koyuvermedi. Karıdır dostunun gözlediğini bilip «Vay kahpe... Kendini aldırıp şunca rezilin önünde

,: resmen sardırıp» diyeceğini bildiğinden çabalamakta | ki, kancık canavar gibi çabalamakta... Can korkusuyle ı debelenmekte... Yay gibi büküldü ki demir pençeden ! çıka... Kemiklerinin çatırtısı, camlan zıngırdattı. Ol 11 görüp sıyrılamadı. Pırava'nın Mıstık'tır karıyı kucağı-| na çekip yaka

düğmelerine al atıp kahpenin çırpınmasından çözemeyip çekip koparıp tomurcuk gülleri meydana dökünce beriden meğerse Genç Osman'ın durası kalmamış... İt oturumundan hoplamasıyle... Çünkü durum-vaziyet gayet korkulu Hacım Sultan, dakkasında yetişti ne iyi, atik olup yetişemedi mi, bence iş işden geçmiştir. Yetişse de kıymeti hiç kalmayacaktır.

— Demek... «Yektir Allah yek» diyerekten gediği ossaat aşıp kale bedenine bayrağı dikti dikecek...

— Tamam... Dikti dikecek... Ben tere batmışım, «Şimdicik n'olacak medet ya Pür» diyerekten, soluğum ağzıma sığmaz olmuş... Baktım, Genç Osman içeri dalmadı. «Nedir?» dedim döndüm Meğerse Zülfü Bey yanından geçerken kapmış kavramış... «Höst! Sırası değil. Ve de benim bildiğim Yanığın Cennet kendini bir iki hamlede aldırır karı değil» demiş...

352

— Aman deme Hacım Sultan! Bu namussuz Yanığın Cennet kahpesinde oyunlar varmış ki, ben şaştım... Nice ordular bozan domuz oyunlar varmış... Zıpır bunu kucağına çekip yatırdı mıydı, güzelce... Düğmelere el atıp Kerem hesabı çözeyim deyip çözemeyip ağlamaya duracağına, ç ekip kopardı mıydı? Tamam... Yalan mundar, «Bu kez olan oldu, kılıç Jcına girdi» demeye kalmadı, karı hemen ellerini oğlanın göğsüne dayayıp irkildi: «Dur yiğit» dedi, «ben giyinik heriften hiç bişey anlamam» dedi, «çiplanmalı ki eti ete sürüp kızgınlığı birken beş etmeli, belki de on etmeli» demesin mi?..

— Hele utanmaz kahpe... Vah yazıık... Körpe oğlanı aldatmıştır.

— Evet, buncacık lafla sefil Pırava'yı yere çaldı. Oğlan kızı bırakıp «Vay ne demek olsun!

Emret, gülüm» demesiyle çıplanmaya girişti ki, dakkasında çekip yır-taraktan ve de tutup kopararaktan çıplandı.

— Bildiğimiz cam gibi he mi?

— Cam... Onu gördüm ki Hacım Sultan, bu oğlanın belinde bir kemer...

— Etine mi sarmış ?

— Etine...

— Muska filan olmasın... Tılsım...

— Tılsım, Hacım Sultan, bildiğin altun kemeri...

— Allah Allah! N'ararmış aç köpekte altun kemeri ? Boşuna mı sarınmış ?

— Ne boşunası Kenan Efendim, kemer dolu ki, surdan alıp şuraya koymak değme pelvanm harcı değildir.

— Heyvaaaah... Kemer de üste mi gitti sakın?

— Dinle ki bir... Oğlanın o sıra gözü kemer göresi 555

tolu sıyıraı. [A]

pinmekte... Sanki bir daha giyesi değil.

— Tuman?

— Pantolu sıyırırken tumanı da sıyırmaz mı?

— Desene bu yeni yetmeler bu işin ustası kötü Derviş... Sen uğraş bakalım, evliyalığa soyunmanın yolu nerde, diyerekten...

— Evet, Sultanım, oğlan ortaya çıktı ki... Ödeve hazır... Hazır dediğim... Kurulu yayda çelikten oktur. Çekip saldı mı, vmnnn...

— Tüh yüzüne! Hiç utanır mı?

— Utanma düşünecek sıra mı Hacım Sultan... Oğlan çıpianmca ne dersin bir çabıkken on çabık olmasın mı ? Hoplamasıyle kahpeyi kavrayıp havada döndü-rerekten götürüp sedire çalmasın mı?... Eli ossaat beldeki kuşağı atıp sıyırıp... Ardından... etekleri aralayıp... «Ya Allah, ya pir!» diyeceği sıra... Genç Osman alçağı, Zülfü Beyin pençesinden kopup, kapıyı depip «Ya huuu»

diyerekten elinde yalın lüver içeri dalmayaydi, saniye gecikeydi, seyrine doyum yoktu ya Hacım Sultan kaç para eder! BuGençOsman densizi...

— Bırak... Sonrası?

— Sonrası Hacı Kenan Efendim, densiz Genç Osman, «Kolay gele kan kardaşım, beline kuvvet» demesiyle... Fıkara Mistik oğlan hıyyy diyerekten döndü, Genç Osman'ı görmesiyle hayal mi, düşmü diyerek katıldı, ardından can havliyle karıyı sedirden yere vurup örtünmek için çalındı. Eline bi şey geçire-meyince şaşırmıştı ki bildiğin it oturumuna geldi, şallak mallak... Genç Osman'dır güldü, bir zaman, «Keyfinize bakaydmız» dedi, «Ben duruculardan değilim. Parayı unutmuşum da, Alembey köyünden döndüm» dedi, «Sülük Bey bağevinde olmasın dedim

A ,_._»-.«Y.. IIA ».AUTU IYI;» AEOI.

— Pırava ne dedi buna karşı ?

— Pırava... Benim sezinlediğim, bir zaman sesini bulamadı, hırıldadı bizim deli dilsiz gibi... Gözleri yerinden uğradı ki, döküldü dökülecek... Aklını dersen sıçrattı sıçratacak... Zorlatıp elini yüzüne attı, yanağını çekip yoldu. Sesini bulup «Vay kahpe Cennet! Yaktın beni namussuz» diyerekten hökür hökür ağlama tutturdu ki, gâvur olan dine gelir.

— Genç Osman naptı bunun üstüne ?

— Genç Osman imansızı, Yanığın Cennet Kahpesine dönüp sordu: «Nasıl yaktın bu babayiğidi kahpe? Neresinden yaktın bakalım?» dedi.

— Ne dedi karı buna ?

— Derbeder Pırava'nm Mistik, Yanığın kahpeye söz düşürür mü ? Osman'ın sormasından umutlandı allalem... Birden istidacıhğı ele alıp lafa girişti ki fırtına gibi girişti.

— Dediği?

— Çabalamakta ki, suçu Yanığın kahpeye aktaracak...

— Tamam! İyi bildin. Aklım sıçratmış... Sıç-, ratmasa sezinlemez mi faka düşürüldüğünü...

— Evet... Sıçratmış... Bir zaman şart mart etti. Yemin içti, and içti ki bu Yanığın kahpe adam salıp istetmiş... «Bir hacetim var. Kapıdan uğrasa elverir» demiş... Beriki «Cennet bacımızdır, kan kardaşımız hiz-mata gitmiştir» diyerek sürüp gelmiş... «Hele gir ki... Bir gören möreri olur, laf ederler» demiş bu kahpe... Genç Osman bilmezden gelip «Öyle mi kahpe?.. Demek kan kardaşımızı baştan çıkarıp ve de günaha sokup he mi? Ya şimdi n'olacak?» diyerekten lüveri 'Şildatmakta ki, hop hop hoplamakta...

karşı?

— Yok... Sırıtmakta incecikten... Senin Mistik' tır, aklı dağıldığından... Durum vaziyeti sezemeyip... Yalanla kurtulmanın mümkün olmadığını kestire-mediğinden...

Günah Bibi'yi de karıştırırım sandı. «Tanığım vardır» demekte, «Hemi de Osman kardaşım, Günah Bibi baştadır. Başkaca dükkân komşularım da tanıktır. Sen gittin, ben dükkâna geldim ki, kapıda bu kahpenin saldığı Günah Bibi» demekte... Baktım,

dinsiz imansız Genç Osman gönül eğlendirmeyi boşlamak niyetinde değil... «tşe bak işe... Demek Günah Bibi cadısını salmış he mi?» diye sormakta, dönüp «Bak bunun tanıkları varmış kahpe, n'olacak şimdicik peki?» d iyerekten karıyı yalan yere sıkıştırmakta... Derbeder Pırava'run Mistik bu tanık lafını uzatınca, Genç Osman'ın besbelli canı sıkıldı. «Bu işin de tanığı mı olurmuş bre kan kardaşı?» dedi. «Sen az biraz şaşırttın mı sakın» dedi, «ağır ceza mahkemesi mi burası yahu ?» dedi. Pırava'nm Mistik rezili bu kezlafi değiştirdi ya, yoluyla değiştirmek değil, sipsivri... Gereksiz ve de çıkarsız... Kemerde iki yüz elli altun bulunduğunu... «Hepsini al kan kardaşım, beni sal gideyim» demesin mi? Ardından büsbütün karıştırdı.

«Kimseye demem, dava mava da etmem. Nah getir kitabı, el basmaz mıyım?» dedi. Genç Osman dersini iyi yerden almış ve de lafını gereğince tasarlamış... «Ayıp ettin kan kardaşı!» diyeyerek suratını astı, «Altunları sen

bu kahpenin tadımlığına verecek değil miydin?»dedi, «Tadına bakmadınsa da bakmana çok bi şey kalmadıydı benim gördüğüm!» dedi, «Bakama-yışın suçu da Cennet Hanımın değil gibime» dedi, «Cennet Hanım hak ettiği parayı başkasına bağışla-

umu.gu""»" ucu Diıırım. Adamı paralar ki, kuduz itin kancığı kaç para» dedi. Pırava'nın Mıstık'ı kendin bilmez değilsin ya, Hacım Sultan, gözünü kırpmadı domuz, «Hay hay» dedi, «Evet hakçası bu altunlar Cennet bacımındır» dedi, «senin-Jciler evdedir kardaşım, tam iki yüz elli altundur. Artığı vardır, eksiği yoktur» dedi. Genç Osman sevindi, «Ah ne kadar iyiymiş kan kardaşı... Birini salsak, alsa gelse» demesiyle, Pırava'dır yay gibi hopladı, «Olmaz! Yerini bilen yoktur, benim gitmem gerektir. Surdan seğirtip giderim, kapar gelirim» dedi. Genç Osman'dır, doluya koyar aldıramaz, boşa koyar dolduramaz gibisine biraz düşündü: «Orası ' kolay kan kardaşı» dedi, «benim meraklandığım... ~ Ayrıca akıl erdiremediğim... Bu kemerle evdekilerin tutarı beş yüz altunu buldu, senin hesapça» dedi. «Bunun kökü nerde demekteyim ben» dedi, «sakın dilekçe gücüyle sen Ceneviz gömüsü bulmuş olma?» dedi, derbeder Pırava'nm Mistik ağız alışkanlığıyle «Üzümünü ye bağını sorma» deyip savuştururum sanmasıyle imansız Genç Osman zevklenmeyi bırakıp canahcı Ezrail gibi dikilip yalın lüverin menevişini parıldataraktan kuduz it gibi hırladı. «Demek bizim Sülük Beyimizin Kemal Paşa öldürülmesi iftirasın dan senin payına beş yüz altun mu düştü Pırava'nın Mistik» dedi, «Epeyce düşmüş her nedense» dedi, «demek bu işde epeyce zorlattın ki alın teriyle hak ettin» dedi, «bir dilekçe yazmanın bedeli beş yüz altun olunca, sen ilerde parayı koyacak yer bulamasan gerek!» dedi, «Meğerse istidacılık kötü zenaat değilmiş» dedi. «Kemal Paşayı öldürmeye sıvandı iftirasının sırası, Sülük Beyden sonra kimdeydi bakalım» dedi. «Çorum'umuzun variyetlilerini, ayanım, eşrafını sıraya dizeceksen, bunun

para yememe mı ıukchu : jl»g uaAum, „._

yiyecektin tümünü bu Cennet kahpesiyle, yoksama efe gönlün İstanbul'un sütten ak, pamuktan yumuşak avratlarını da çekti miydi az biraz?» dedi. Bu kez Pırava'nm Mistik başka yerden tutturdu. Dediğine bakılırsa bir yaramaz

işe uğramaktan korkup buraya tedbirli gelmiş... Eğer bi saata kadar bağların kıyısına sağ esen varmazsa evi Hacı Kenan Efendinin fedaî Çerkezleri...

— Vay kahpe dölü vay!.. Bu haltı da mı yedi, Marazlı? Essah mı herif? Bizim adımızı... Demek ağzına alıp... Bizi de karıştırmaya yeltenip...

— Vah ki senin haberin yok Hacım Sultan, karıştırması buncacıkla kalsa, öp başına koy...

— Ya? Sakın biz mi yellemiş olmaktayız, Genç Osman'ın kahpesine, bu alçağı?... Ulan istidacı... Ya ben adamı...

— Yanığın Cennet'e yellemek senden değil... Sülük Beyin sırtına sarılan Atatürk öldürmesi işi senin hünerinmiş, Pırava'nın Mistik reziline bakarsan

Hacım Sultan, «Tanıklarım vardır ki dağ gibi tanıklardır.

Aman beni Sülük Beye ulaştırmanın yolu Osman Ağa» diye bağırdı ki, camlan zmgırdat-macasına...

— Hele domuz! Hele yalancı köpek... Tanıkları kimmiş kötü istidacımn?.. Kimmiş?... Adlarını dedi

mi?

— Dedi, «En başta Uzatmalı Necip Çavuştur» dedi. «Başkaca tanıklarım vardır ki, adlarını duyma-sıyle Sülük Bey ağbimin aklı sıçrar» dedi.

— Adları?.. Adlarını sormaktayım Sefil Marazlı— Adlarını demedi, şu kadarını dedi ki, bunlar mahkemede, savcılıkta, başkaca hükümatta memur

— Höst!.. inandı mı bu yalana Genç Osman avanağı? Kötü Mistik bize karşı hükümat kapısından nasıl tanık dikebilirmiş bakalım? N'ağzınaymış? Yahu nedir? Orası Yanığın Cennet kahpesinin tadına bakacağı bağ evi mi, ağır ceza mahkemesi mi ki, bu jtoğlu tanık ardına düşmektedir?

— Düşmesi Hacım Sultan, buna bunları Allah söyletmekte, senin haberin yok...

— Anlamadım! Ulan rezil Marazlı, burda Allahın işi nedir ki, sen araya sokuşturup...

— Evet... Genç Osman ne dese iyi? «Bu herif istidacıdır» demiş meğerse önceden... «Mahkemesiz hiç olmaz. Şuna bir mahkeme kuralım da cezasını öyle keselim» dememiş mi ?

— Höst, deli pezevenk... Ne mahkemesiymiş... Aklımı karıştırma.

— Hay hay... Genç Osman zibidisinin niyeti bu işi mahkemeye çekmek.... Evet, senin fedaî Çerkez-lerin bunu kolladıkları yalanı da sökmeyince... Napsa iyi bu senin kötü Mistik... Meğerse Hacım Sultan bu pisin şuncacık yüreği yokmuş. Apansız sedirden atılıp...

— Lüveri kapmaya mı?. Ulan deme... Hani yüreksizdi ?

— Ne lüveri?.. Şallak mallak olduğuna bakmayıp ayaklarına kapandı ki Genç Osman zibidisinin,

niyeti öperekten ağlayaraktan yalvarıp kendini bağışlatmak... Genç Osman da senin gibi, lüveri kapmaya atıldı sanıp geri basmasıyla... «Bitiririm!

Uslu dur» diyerekten bağırdı. Pırava'nın Mıs-tık'tır baktı ki düşmanının yanma sokulmak mümkün değil, bu kez, utanmayı bırakıp Yanığın Cennet kahpe-

suraıını yeucıc »m up yalvardı bir zaman... Genç Osman buna çok kızdı, ayağı burnuyla boş böğrüne vurup kükredi, «Geri dur yüreksiz» dedi, «erkek işine kahpe kısmı karışa mı bilir-miş? Meraklanma senin cezanı ağır ceza mahkemesi kesse gerek» dedi. Pırava mahkeme lafını duymasıyle birden umutlanıp, «Aman Genç Osman kardaşım, inanayım mı?» diyerekten hopladı, «Evet, sen vicdanlı olduğundan ve de gayetle yiğit olduğundan beni mahkemeye verirsin» dedi. Buna karşı, domuz Genç

Osman yeri topuklayıp «Tamam! Heyyy! Geliversin bakalım, Pırava'nın Mıstık'ın şanlı Ağır Ceza Mahkemesi» diye bağırmasıyle... içeriye ard arda girdik. Önde Dilâver Paşaların Zülfü - Zülfükar Bey... Ardından bizi sürdüler ne dersin, olmaz, molmaz, bize yaraşmaz demeye bırakmayıp... Bizim ardımızdan su sığırı malağı gibi yalanaraktan Mundar'ın Köse... Bunun ardı sıra bıyık buraraktan Lâğamcı'nın Hünkâr... Daha geriden eli apış arasında kulunç kırar gibi burkularak Uçkursuz'un Ömer... Sonrası... Hele kimdi, aklıma gelsin! Tamam... Sırıtaraktan TSicoldu'nun Mehdi rezili... Dahası... Dur bakalım...

— Durması mı kaldı namussuz... Bu takımda Kavalbaz Ejder canavarı olmadı mı hiç olmaz.

— Tamam! Babana rahmet... İyi vurdurdun... Şu kadar ki. Önde Oğlanbaz İbret... Onun ardında Kavalbaz'ın Ejder...

— Kavalbaz Ejder'i görmesiyle Mistik namussuzu daha anlayamadı mı bu mahkemenin nasıl bir mahkeme olduğunu?

— Orasını bilmem... Bizi görmesiyle ödü yarıla-yazdı fıkaranın... Sedire dayanıp yığıldı.

— Karı? Yanığın Cennet Kahpesi?

„„„ „, K ıAycuv anma cıuşmezmi? Evet... Bu senin

Zülfü - Zülfükarı ben gayet kıyıcı gördüm. Fıkara

kahpenin beline bir tepme vurup «Hele... Kancık jt gibi ayak altında ... Ya senin burnunu kesince...» diyerekten pala bıçağını sıyırmaz mı? Derbeder Cennet kız, dışarı kaçarım sanıp fırlamak isteyince Zülfü bu kez kudurdu ki, kahpeyi çiğnemesine hiç bi şey kalmadı. «Dur durduğun yerde... Dur dedim, orospu... Savuştun mu gör neler olur?» diye kükredi. —

Vay ki vay!.. Hemi de karının yanında... Ayrıca Kavalbaz'ın Ejder canavarını da koşup... Beri

bak, Marazlı Derviş, bizim Çorum'umuzda bu, haddini bilmeyenin başına çökme

işi, çokça olmuştur ya, hiç biri böyle can alıcı düzenlenmemiştir. Eee... Oğlan nerlerde şimdicik...

Napmakta?

— Oğlanı, hayır, canlı belleme... Benim gördüğüm, canı suratından çekildi, belki de, göbeğinden aşağıya indi.

— Tamam, yerini bulmuş desene, Pırava'nın canı!

— Evet, gözleri bakmakta ya, görmekte mi

bilmem. Görmekteyse de, gördüğünü seçtiğinden şüpheliyim. Bu kez komutayı Zülfükar Bey ele aldı, Hacım Sultan, pala bıçağının ucuyla yer gösterip senin namussuz Mundar Köseyi ağır ceza mahkemesine başkan dikti. İki yanına Nicoldu'nun Mehdi'yle Lağamcı Hünkâr'ı üye oturttu. Oğlanbaz'ı resmen savcılığa atadı. Genç Osman davacı... Yanığın Cennet kahpesiyle Günah Bibi cadısı tanık... Uçkursuz'un Ömer sıçrayıp kendini mübaşir etti. Çünkü bunun vaktiyle birkaç yıl mübaşirliği ve de mahpusdamında gardiyanlığı vardır. Bu rezil mübaşirlenince birden hoplayıp bel bel bakan Pırava'nın Mistik oğlanı

larını yerden sesıpsuıuuu. v/nu;ıı j— ,-----

sen, İstanbul padişahından ferman gelmiştir, fıkaramn başmı

alacaktır sanırsın. Davacımız Genç Osman, söze yaraşığıyle girip «Ben bu namussuzdan ve de ırz düşmanından davacıyım» dedi, «Hemideiki melese-den davacıyım ki biri Sülük Beyimize Atatürk'ümüzü vuracak iftirası bulaştırmaya kalkmıştır ve de yağlı ilmeğe verip tatlı candan etmediyse de, etmesine çok

bişey kalmamıştır» dedi, «Ayrıca bu yüzden Sülük Bey şu kadar bin sarı lirayı cereme vermiştir» dedi, «İkinciye benim ruh gibi ahbabım iken ve de

başkaca kan emişmiş kardaşım iken bizim mahpus-damlarmda debelendiğimiz sırayı fırsat bilip ve de Sülük Beyimizden çektiği sarı liraları yemleme edip dostumuza yüreğini bozup para gücüyle razı edemeyince zora bindirip... Bvı yüzden az kalmıştır ki Yanığın Cennet kahpesi tatlı canına kıyıp... Neden uzatmalı, durum-vaziyet böyledir. Bilâkis bunun cezası ölümdür. Bu namerdin gölgesi Çorum toprağımızdan silinmedikçe ve de basma gelenler türkü edilip kıyamete kadar sazlarda çahnaraktan söylenmedikçe yüreğimizin soğuması ve de kinimizin basılması yoktur. Mahkemeden kısas isterim. Suçları çeşitli olduğundan asılmadan

önce, burnunun, kulaklarının, erkeklik avadanlıklarının kesilip alınmasını ve de gözlerinin oyulmasını isterim!» deyip şu yana geçti. Köse Başkan «Buna ne dersin Pırava'nın Mistik?» diye sorduysa da, derbeder istidacı ya can korkusuyle hiç anlamadı, ya da

anlamazdan gelmeyi kurtulma yolu saydı, çamura yıkılmış yüklü deve gibi bakıp birkaç kez «Allah» dedi o kadar... Bundan sonra, Köse başkan gerçek ağır ceza başkanlarına taş çıkarır

biçimde tanıkları isteyip dinleyip sorup soruşturup meseleyi yerli

,„„ „*, uuL/unj, aıııuuan şarap sofrasına tepe gibi nasıl yığmış, başkaca bileğini kapıp kucağına çekmeye bakıp az kalsın ki zora bozup kan kardaşı dostuna düpedüz salıp bastırayım derken beriki ekmek

bıçağını kavrayıp irkilip «Ben bana kıyarım... El çek» diye sesi çıktığmca bağırıp Günah Bibi'nin de aralamasiyle zor -güç kurtulup ele güne karşı bağırıp mahalle adamım kapıya toplamayı gereksiz gördüğün- \ den yüreğine taş basıp Genç Osman Ağasının mahpusdamından çıkmasını bekleyip çıktığında «Hal-keyfiyet şöyle şöyledir, bilmiş ol» deyip anlatıp... Genç Osman «Hayır olabilemez. Çünkü kan karda-şımdır!» demesiyle bu tuzağı kurup haber salıp isteyip bu Pırava'nm Mistik rezilinin kuduz it gibi nasıl hırıldayaraktan seğirtip gelip niyetinin domuzluğunu ve de sarı düşman olduğunu meydana koymakla gerçeğin gün ışığına çıktığını, başkaca bir diyeceği bulunmadığını -Yanığın Cennet kahpesine söyletti.

Mıstık'a dönüp «Ya buna bir cevabın var mıdır?» diye sorup karşılık bekleyip gelmediğini görüp suratını asarak «Gereği düşünüldü» diyerekten karara geçti. Şu maddeden girip bu maddeye uğrayıp, başka başka maddelere dokunaraktan gitti, 450' nci maddeye dayanarak, «Kanun seni ölüm cezasına çarptırdı. Ayrıca boynuzun kulağın kesilecek, gözlerin oyulacak, erkeklik avadanlıkların çıkarılıp itlere doğ-ranacaktır. Bizim mahkemenin temyizi memyizi, yarğıtayı margıtayı yoktur. Çünkü aynen istiklâl Mahkemelerimiz

gibidir, hey derbeder Pırava'nın Mistik kendin ettin kendine» diyerekten kararı bildirdi. «Hadi haberin varsa kelimei şahadet getir» deyip kesti. Meğer, Dilâver Paşaların kıyıcı Zülfü bu kerteyi beklermiş, pala bıçağım çekip «Hele en

şunun bunun dostuna hallenmesin» aıyereK.ıeiı ve de kolum kadar bıçağı başı üstünde döndürüp vmla-taraktan bildiğimiz Ezrail gibi yürümesiyle Pırava'nm Mistik son gayretle hoplayıp kendini yere çalıp topaç gibi fırıl fırıl dönerekten «Medet ağalarım... Medet yok mudur? Gâvurdum, Müslüman oldum! Aman medet!» diye uluyup birden iki dizi üstüne gelip «İfadem var» diye bağırıp «Dinlemeyince hiç olmaz. Yarın hesap günü arasat meydanında on parmağım yakanızdadır» demesiyle... Mundar Köse, kendin bilmez değilsin ya, lafa gayet meraklı olduğundan, «Geri dur, anlayalım bakalım, Dilâver Paşaların Zülfü, soluk ver» dedi. Bu kez senin Pırava'nm Mistik ne dese beğenirsin?... «Suç benim değildir» dedi, «köpek canımı boşuna almaktasın Köse emmi» dedi, «çünkü bu kötülüklerin tümü Hacı Kenan dümbü-

ğünden...»

« —Höst namussuz Marazlı... Ulan nedir?

i —Töbe Hacım Sultan, ben Pırava Mistik al

çağının...

— Höst... Diline sahip ol ki, sana zararım dokunmasın...

— Töbe... Biz şart olsun.

> — Hiç kısa keser mi? Sora? Sora demekteyim...

I — Sorası Hacım Sultan... «Çakır Kâhyaların

i' Hacı Kenan Efendimizden yayılmaktadır Çorum : toprağımıza bu namussuzluklar... Hacı... Efendimizi »i kendiniz bilmez değilsiniz ya» dedi «Bunların Sülük i.; Beyimizle dalaştıklarını bilmeyen mi kalmıştır» dedi, ;; «Günlerden bir gün Hacı Kenan... Efendi beni çağırdı, ',, dilekçeyi o söyledi, ben yazdım, siyasete uygun yerlerini İ de Uzatmalı Necip Çavuş doldurdu güzelce»dedi. «Bu I Hacı Kenan... Efendimiz» derken Senin arslan Zülfü

364

ci Kenan Efendinin adını anacak köpek misin?» diye bağırdı, ayrıca, pala bıçağının tersiyle sırtına iki vurdu ki, fıkara Pırava'yı yüzü üstüne yere kapattı.

— Ulan aferin Dilâver Paşanın kötü Zülfükar... Şundan hiç umulur mu? Sen demesen inanmam!

— Ne fayda ki bu işe Mundar Köse rezilinin canı sıkıldı. «Vurulmayacaktı. Dinlenecekti» dedi, Zülfü Bey «Dinlenmesi neymiş... Yalanlığı belli» dedi, «Aslında biz, Sülük Bey davası görmekte değiliz, kan kardaşı dostuna kötü gözle bakma davası görmekteyiz» dedi. Hopladı vardı, fıkara Mistik oğlanı saçlarından kavradı, kanırttı ki, uzanıp tutup erkeklik avadanlıklarını dipten budaya... Tam bu sırada, Pırava'nm Mistik oğlan deprendi «Bre hay... Arslan ağalarım, pis kanımı bağışlayın da ondan beriye, naparsanız yapın» demeyi akıl etti. Bu sözü duymasıyla namussuz Mundar Köse birden ortaya atılıp elini kaldırıp «Geri dur Dilâver Paşanın Zülfü... Anlayamadım... Ne dedi, ne dedi?»diye sordu. Oğlanbaz'ın Ömer, gevişlenerek sözü aldı, «Ne dilerseniz yapın dedi, Köse Ağa!» diye elini salladı, «Ben Allah için tanığım, arkadaş... Ölüm hükümlüsüdür. Son dileği yerine getirilmeyince hiç olmaz» dedi. Bu söz üstüne Mundar Köse yalancıktan çırpınmaya durdu: «Gerçek mi uşak! İnanayım mı? Vay ki köse sakalım!.. Ya bu yavru bu kadar gönüllüymüş de, bunca yıl... Tüh yüzüne Marazlı...

Derviş... Şuncacık sezinleme yok mudur?» diyerek bize bir zaman

takıldı. «Evet, ölüm hükümlüsüdür. Son dileğinin

yerine getirilmesi kanundur. Kendi isteğiyle olduğundan ve de şeriata uygun bulunduğundan... Günahı hiç yoktur, sevabından bile söz edilmiştir. Var mı

365

ben o oamtayii üauoı «uumm uu,,»_

teyim... Anladım ki...

— Demek o zamana kadar... Sen... Öldürecekler belleyip... O dakkada... Az biraz... Sezinledin.. He mi namussuz Marazlı?..

— Tanrı tanık... Şart olsun Hacım Sultan...Üçler... Yediler...

— Höst rezil!.. Sonucun varıp buraya dayanacağını bilmeyince sen bu marazlı halinle, gecenin bir vakti, bağlarda ne aramaktasın?

— Vay ki heyvah... Bunca yemin içip... Şart edip... Vah ki Hacı Kenan Efendime anlatamayıp ve de inandıramayıp... Hayır olmaz... Günahımı almaktasın ki, boyunca... Hayır, kitabı getirmeyince hiç olmaz. Kitap gelmelidir. Gör ki sıdkile el basmak

nasıl olur! Benim orda bulunuşum zorlama ki... Pala bıçağı ucu dürtülerekten alıp gitme zorlaması-dır ve de günahı Genç Osman rezilinin, bir de Zülfü canavarının boynunadır.

— Hüs... Uzatma... Demek Mundar Köse, fazladan kitapta yerini buldu, işi şeriata vurup sevabını bile çıkardı. Çıkarmasıyle «Sevap dervişe düşer» deyip hemen soyundun mu alçak?

— Yahu sen Müslüman değil misin Çakır Kâhyaların gâvur Kenan, benim adım boşuna çıkmıştır ki buna senden iyi tanık olmaz....

— Uzatma namussuz... Gerisi gelsin!

— Gerisi Hacım Sultan... Bu gâvurlar bir zaman çekiştiler. Çekiştiler dedimse, gerçekten çekişme yok... Arabacı dalaşı ki, gösterişe bir dalaşma...

— Dertleri nedir ?

— Kimi «Gerekmez» demekte... Çünküymüş...

Gönüllü olduğu anlaşılmaklaymış... Böyle bir pifi'1

.._..... ucuı un caıamı...

buna karşılık Mundar Köse zaptolmaktan çıktı. Sesi yettiğince bağırmakta...

— Dediği?

— «Son isteğidir. Ölüm yolcusudur. Kanundur, isteği yerine getirilmeyince hiç olmaz. Eğer bu dün-yada, eğer ötedünyada, eğer şeriatta, eğer örfte yolsuz düşülür ki yatacak yerimiz kalmaz, ey Müslüman kardaşlarım» diye paralanmakta... Laf uzayın-ca Zülfü Bey kızdı, «Höst reziller n'olacaksa bi ayak önce olsun! Canımı sıktınız» diye çıkıştı. Bu kez bunlar siftah için tutuştular.

— Niçin?

— Siftah... Bildiğin esnaf siftahı... Siftahına uğurluyu aramaktalar ki, ilerde bu Pırava'nın Mıstık'ın dükkânı karınca düğünü gibi işleye...

— Tüh Allah belânızı versin teresler... Şunlarda hiç utanma var mı ?

— Sorma Hacım Sultan rezillik ki olursa o kadar olur. Bunların her biri «Benim siftahımın üstüne hiç yoktur» diyerekten çığırışmaya ve de önceki işlerden örnekler göstermeye girişti. Yeniden söz uzadı, bir yere bağlanacağı kalmadı. Bu kez Mundar Köse, başkanlığı ele alıp «Zar atmaya n'olmuş» dedi. Arandılar kimsenin üstünde zar çıkmayınca, çöp çekmeye durdular. Önce kısa çöpü çekenler ayrıldı. Sonra uzun çöp çekenler aralarında yeniden çekiştiler.

— Genç Osman rezili de girdi mi bu işe?

— Hehehey babam... Girmez mi? En başta... Debelendiğini görmeli... «Aman uzun çöp... Bu kez Çık da, bi daha hiç çıkma!» diyerekten çırpınmasını...

— Vay ki Marazlı yavrum, sinema olmuş desene... Bildiğimiz oyun olmuş!

— Oğlan napmakta bu sıra?

— Napsın... İt oturumunda bel bel bakar. Hırıl hırıl solur. Oğlanbaz çöp bulmaya seğirtince Uçkur-

i suz namerdi napsa iyi? «Durun uşak»... Aramızda bir Allah adamı varken siftah için çöp möp çekmek hiç gerekmez» dedi. Demesiyle bunlar bana döndüler.

— Sana mı? Anlamadım. Sakın oğlanı bırakıp... «Önce şunun siftahını edip sevabını alalım da gerisi

kolay» diyerekten.

— Höst! Bunlarda senin yürek kötülüğün n'arasın utanmaz Hacı Kenan! Niyetleri bizi sıkıştırıp gönül eğlendirmek.

— Dur Kötü Marazlı, aklımı karıştırma... Bu işin şakası da mı var? Şakadan olunca... Demek... Hiç

mi değersiz..

— Vay ki aklı fikri fesatlıkta hacı olur ya bu kadar mı olur! Bu yaşlara geldin, hiç uslanmadın. Uçkur-suz'un dediği... «Bu bizim Marazlı Dervişimizin siftahını ben dükkândan bilirim!» demekte, «Bırakın en önden yiğit Marazh'mız soyunsun» diyerek bağırmakta sesi

yettiğince... 'Bismillah' demek ona düşer!» diye çırpınmakta... Ben, «Höst namussuz. Biz öylelerden miyiz? Geri durun! Üstüme varmayın! Size kötülüğüm dokunur ki, doğacak veletleriniz yakayı kurtaramaz» diye bağıraraktan ve de yüzlerine tü-kürerekten

sıçrayıp şuraya çıktım. Gülersin, Hacım Sultan, günahımı alırsın ki, yatacak yerin kalmamacasına... Koca Tanrı bize her şeyi sorar, oğlancılığı

hiç soramaz.

— Ciddî mi? Ne kadar iyiymiş... Demek yüzlerine tükürerekten «Şuraya çıktım» dediğin, bildiğimiz, olmazlanmak...

~».[A]», yaKnıu oıraJctilar?

— Bıraktılar, Allahıma şükür! Biz bu yolların yolcusu-olmayınca... n'olmak ihtimali vardır.

— Uzattın ki Marazlı namussuz, iyicene tadını kaçırdın. Sen şuraya çıkınca Pırava'nın siftahı kime düştü?

— Çöp çekerekten ve de mızıklamp dalaşarak-tan epey rezillendiler. Sonunda Genç Osman'la Nicol-du rezili kaldı, Hacım Sultan... Aman bunları görmeli. Karşı be karşı durup külahlarını yere çalıp çığırışmaktalar ki, gökleri iniletmekteler. «Ulan Allah! Göreyim seni... Uzun çöpü bu kez de bana düşür, gerisine karışma ve de geyik boynuzlu karaman koçu kurbanı kazandın bil!» diye yakarmaktalar.**

— Cıvıdılar, desene...

— Cıvımaları efendim... Şurasını unuttum. Bu işler kolayına olmakta değil... Bir

yandan Yanığın Cennet kahpesi, aralıksız şarap dolandırmakta... Bunlar kavrayıp göçürmekte ki yumruk mezesiyle kıyasıya

göçürmekte... Sonunda siftah Nicoldu'ya düşmesiyle herif bir «Ya hak!» narası vurup hopladı ki, görmeyince ne desem boş... Evet, yerdenbacak Nicoldu'yu görmeli... Birden ayak burunlarına

basıp kabarıp kollan gerip yiğitlenip «Hakkımı yedi bu namussuz Nicoldu» diye böğüren Genç Osman'ın göğsüne bir muşta vurup, «Çekil uğrumdan

kötü Genç Osman, siftah sana ne kadar uzak!» deyip «Bu uzun çöp ne biçim bir alçak olmalıydı ki sana çıkmalıydı» diyerek elini uçkura atıp çalkala-naraktan ve de yalanıp hırıldayaraktan fıkara Pıra-v'a'nm üstüne yürümesiyle... Meğer, bunlar beride cilve döküp peşrevlenirken senin Pırava'nın Mistik açık Pencereyi kollayıp kendini dışan atarım sanmamış mı?

basmasıyıe suya ~..... o._

Evet, az kaldı ki, anadan çıplak bağlara uğraya ve de tatlı canı kurtara...

— Git işine herif... Bu çabıklık n'arasın yazıcı oğlanda?

— Ne desem boş!.. Meğer bunlar beride siftah için çekişirken Kavalbaz'ın Ejder canavarı oğlanı kollamakta değil miymiş.. Oğlan beriden harlayınca

Kavalbaz Ejder aç kurdun kuzuya daldığı hesap atlayıp ayak bileğinden kapıp,«Höst! Tek dur»

diyerek-ten çekip sürüyüp orta yere yüz üstü serivermez mi ? Beride Kavalbaz «Hay hay!» diyerek Pırava'nınMistik fıkarasına sokulurken meğer, Yanığın Cennet kahpesi de rezilliğin başlayacağını bilip kapıdan savuşayım demişmiş! Bunu da Zülfü rezili eşikte

kavrayıp savurup ensesine bir tokat çekip «Ulan bunlar hep senin kuyruk sallaman yüzünden değil midir? Kahpe kısmının böyle işlerden

utandığı nerde görülmüş? Doldur şu tası» demesiyle karıdır tasa

yapışıp...

— Dur oğlum! Siz Çorum'a yeni icat mı çıkarmaktasınız? Oğlanı ahıra mahıra sürümek yok mudur? Böyle bir iş, Sultan pazarı kalabalığında hiç olur mu?

— Sorma Hacı Kenan Efendim... Meğer bunlar bunu böyle tasarlamışlar.

— Tasarlamakla... Tüh senin dervişliğine...«Olmaz» diyerek önlerine gerilecek değil miydin?

— Kimin? Pala bıçağını napalım, kılı kırka yarar ustura gibi pala bıçağını?...

— Ya Mistik ? Hiç mi bişey dememekte namussuz? Tatlı canı ucuza kurtardığına mı sevinmekte?

— Sevinme sırası mıdır? Yalvarmasını görmeli... Kanlılar gibi ki... Ağlayaraktan ve de inileye-

_«,umAjıj» uemeKte ya, dinleyen hani?

Mundar Köse, başkanlığa alışmış, kestirip attı: «Önceden gerekti, yavrum Pırava! 'Ölüm' deseydin, ölümdü. Bunu kendin istedin, dayanacaksın!» dedi, ardından Nicoldu'ya «Hayda bre! Nicoldu'luk böyle inidir? Hadindi» demesiyle...

— Heyvah... Desene ki gitti elden Pırava'nın Mistik?...

— Hayhay!.,

— Ulan iyi... Ulan Marazlı... Eee?

— E'si neymiş... Biz bunca yılın dervişi olup... Dünyadan el etek çekip... Gerisini nasıl görebilirmişiz! Bir zaman, «Yapmayın etmeyin! Bir işin duyulusu oluşundun kötüdür. Buraya kadarı elversin. Bu da toprağımızın bir yiğit delikanlisidır. Kanma girmeyin. Akranları arasında

yere baktırmayın» diyerek yalvardımsa da, söz geçiremedim, «Allah belânızı versin imansızlar» diyerek dışarı uğradım.

— Oğlan davacı olaydı, bak bakalım, «Dışarı • uğradım»la kurtuluş var mıydı, rezil... Bak bakalım, bu işten üç beş yılı sırtına sarmaz mıydı Koca Reis...

— Höst! Höst dedim. Sorduğuma karşılık isterim ki, şuncacık yalanı yanlışı olursa bitiririm. Sülük Bey iftirasından başka bi şey dedi mi bu rezil Mistik... İleri geri, başka bi şey...

— Ne gibi ?

— Ulan ne gibi olur? Bizim üstümüze... Aklını iyi topla, şaşırttın da artık-eksik dedin mi gerisini kendin düşün! Bu işi başka işlere hiç benzetme!

— Başkaca... Yok... Yok dedimse, dur bakalım... Senin üstüne... Dedi. Dedi ki... «Ben evde yatmaktaydım, Zülfü ağa... Hacı Kenan Efendi adam salıp

371

da gelmiş... Dumaı AA..AA_

girişmişler» dedi. «Gel bakalım Pırava oğlum» demişsin.

— Höst! «Demişsin» yok... Diyesiymissin...

— Evet, diyesiymişsin... Başında durup iftira dilekçesini yazdırasıymışsın.

— Hele yalancıya hele!.. Ulan bu iş, bu ite azdır ki, bence hiçtir, ucuza savuşturmuştur. Başka?

— İftira varıp Atatürk'ümüzü öldürme işine dayanınca, bunun eli ayağı kesilip dili dişi kitlenesiy-miş. Amana düşüp «Ben yapamam ve de bizim makine bunu yazabilemez, oh Hacı Kenan Efendim... Hayır ne mümkün!» diyerekten ağlayasıymış ve de ağlayarak-tan eteğine varasıymış... Sonunda sen demişsin ki... Töbe... Diyesiymişsin ki... «Şart olsun seni Çerkezlere kestiririm ve de kendi kendini doğramıştır diyerek bu

Uzatmalı teresten tutanak alırım» diyesiymişsin! «Bu işde nice nice mebusandan adamlar var» diyesiymişsin, «Geçti sağır paşa çağı... Sülük Bey gibi kavat oğlunun çuvalı kaça» diyesiymişsin...

— Ben... Ben he mi? Hele hmziiir! Ulan yuf olsun Genç Osman! Hayır kalıbının adamı değilmiş... Yatırıp kesmez mi şunu adam...

— Evet, Hacım Sultan, en iyisi kesmekti. ya, bilmem neden kesmedi, Genç Osman rezili?..

— Başka?

— Başkası... Oğlana bakarsan o gece... Peki meki deyip canını dışarı atmış... Ertesi, hayır, iftira dilekçesini hiç yazmamış.. Bu kez Uzatmalı Necip

cellâdını salmışsın..

— Salma yok namussuz marazlı... Dil alıştırdın mı, bitiririm... Salasıymışız!..

— Evet... Uzatmalı namussuz elini lüvere atıp

372 unaı

uc wy unaıvngın meydana çıktı. Adam suç ortağı | olmayınca vatan kurtaracak ve de Atatürk'ümüzü I kurtaracak dilekçeyi neden yazmamalı» demiş...

Oğlanın korkudan aklı sıçramış, dilekçeyi yazıp vermiş... «Bu işde suçum varsa bu kadarlıktır» diyeceği sıra Zülfü yetişip tokatlan çektiyse de, derbeder Pırava iki tokat arasında «Olanların hepsi Hacı Kenan Efendinin başı altından çıkmadır» diyebildi ve de yeminleri yetiştirebildi. Zülfü şamarların ardım kes-mediyse de «Düşmanınızı Hacı Kenan'da arayın» demesini önleyemedi.

— Başka... İstida meselesinden başka? Eskiden, yeniden?.. Başka bir mesele?

— Başkaca... Dur bakalım... Yok... Senin üstüne, başkaca... Evet... O sıra... Tamam... Seni boşlayıp bu oğlan, Dilâver Paşanın Zülfü Beye bulaşabilirim sandı besbelli... Dün gece epey düşündüm ya, çıkaramadım.

— Neymiş?.. Neymiş dedim kötü Marazlı!.. Şimdicik bulup çıkarıp dememelisin ki... Bak bakalım...

— Yok canım... Akıllı sözü mü? Hayır... Can korkusuyle aklını sıçrattığından... Çünkü, bu Pırava'nın Mistik rezili, senin kızı da karıştırdı Hacım Sultan, senin Nefise kızı...

— Höst! N'olmuş... N'olmuş Nefise'ye?.. Marazlı dümbük, ilintisini sormaktayım!

— Aklım ermedi. Bir mektup lafı geçti aralıkta... Mektup

lafını duymasıyle... Mundar'ın Köse «Ne mektubu?» diye soracak oldu, bu kez Dilâver Paşanın Zülfü Bey kudurdu Allah göstermesin, «Hüs! Hüs dedim, kesmedin mi gör neler olur ?» diyerekten Şamarları sıklaştırdı ki fıkara Mistik oğlanı geberte-

kaçacaktır...

— Ne mektubuymuş?... Kimin mektubu? Sezin-leyemedin mi hiç şuncacık?.. Doğru söyle!

— Hiç... Dün gece uykum kaçtı. Aklıma geldi, karıya sordum «Ulan kahpe Saray, bir mektup işi

olacak... Hiç kulağına çalındı mı?» dedim. «Ne mektubuymuş gece vakti, geberesice Marazlı, uyumana

bak» dedi.

— Mektup lafı ettiği gerçek mi ? Karıştırdın mı, yandın bil ve de elden gittin bil!

— Mektup evet... Bir mektup lafı... Ortaya düşmesiyle... Zülfü Bey kudurdu ki...

— Hüsss! Hiç susar mı ? Ah n'olmalı, bu mektup lafını, bana ettin, Allahtan şaşırıp başkasına da etmelisin... Zülfü duymalı ki... Bak bakalım bu kez seni elinden alan bulunur mu? Hüssss... Beri bak Marazlı... Bu mektup lafı korkunçludur ki bildiğin ocaklar söndüren belâdır. Aman haaa..

—Töbe... Mektup lafı... Hiç yok öyleyse, Hacım Sultan... Ne muktubuymuş...

— Tamam! Soran olursa, «Ne mektubuymuş...» Zülfü namussuzu size uğramakta değil mi, vakitli vakitsiz?... Tamam... «Hacı Kenan Efendi, seni görecek» demeli...

— Dükkâna mı gelsin?

— Dükkân lafını eden mi oldu rezil?.. Eve gelmeli... Hemi de kimseye görünmeden, gecenin yatsı vakti gelmeli... Bu geceden tezi yok gelmeli... Saray kahpesini de tenbihle ki sen göremezsen desin ki,

Zülfü gelsin...

— Hay hay... Demek yatsı zamanı, buraya?-Tamam... Bana izin Hacım SultanA. Başka bir emrin?..

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, eli sakalına atarak bir zaman daldı. Gözleri kısılmış suratına, Marazlı Derviş'in ödünü .çatlatan domuz kıyıcılığı gelmişti. Alt dudağını dişlemekte ki, düşmanının etini yese öyle değil...

Hacı Kenan Efendi, Marazlı Derviş'in gözlediğini farkedince belli belirsiz irkildi. Gülmeye çabaladı.Bece-remedi, elini balta gibi sallayıp «Yıkıl? Yıkıl dedim namussuz!» diye hırladı. Marazlı Derviş kıçın kıçın çıkarken Kenan Efendi. «Höst» deyip durdurdu.

— Nerde şimdi bu herif?

— Herif?..

— Dilâver Paşanın Zülfü rezilini sordum.

— Bilmem... Vallah billah... Üçler... Yediler...

— Hüs! Bilmem yok... Sen bilmezsin, Saray kahpesi bilir. Haber sal, hemen gelsin. Korkmasın! Hacı Kenan Efendi dedi ki demeli... «Sağlam yerden haber almış, dedi.» demeli... «Oğlan davacı değil, dedi» demeli...

— Davacı değil mi ? Aman inanayım mı Hacı Sultanım efendim?... Amanı bilir misin?

— Hele rezil! Hani sen karıştırmadındı ? Sıçrayıp dışarı çıktmdı, «Allah belânızı vere» diyerekten?..

—Çıktık çıkmasına oh Hacı Kenan Efendim... Beni kimse bilmezse sen iyi bilirsin. Şart olsun el sürmedik ve de biz derviş olduğumuzdan böyle günahlar bizden ıraaaak... Ne fayda ki... «Tilki, deve olmadığını anlatana kadar, post elden gider» denilmiştir.

— Şuna «Tilki» diyeceğine «Marazlı Derviş» desene dümbük. Fıkara tilkiyi neden bulaştırırsın

«Aman dava açsın, uumau m«il|r,.A_...

koşun» diyen istemezlere hiç kulak asmamış... Benini aklımın kestiği... «Oldu bir iş» dedi besbelli... «Duyan duydu, duymayana mahkemeler kuraraktan duyurmak eşşeklik» dedi, «Ayrıca tutanaklara geçip belgelere girmek büsbütün eşşoğlu eşşeklik» dedi. «Dünyadır bu, ıcu uzun... Bakarsın durum-vaziyetler değişir, mebus olmak bile görünür» dedi. «Düşmanlarıma belgeler kalacağına kuru laf kalsın» dedi. «Yalandır demesi, dile kolay» dedi. Hele rezil Marazlı, bu nasıl bir sırıtma... Bu kez vartayı ucuzuna atlattınız ya, her zaman yüreğinde mebusluk arslanı yatan Pırava'yı zor bulursun! Höst laf istemem! Seğirt hemencecik... Karın olacak kahpeyi sal gitsin... Desin ki Zülfü yüreksizine... «Hacı Kenan Efendi beklemekte» desin... Dur eğlen!

Mektup işi gibi, bunu da biri duydu mu, kulağıma geldi mi, Çorum'da hiç durmamalı... Saray kahpesini kavrayıp savuşmalı... Yakarım ki, bildiğin gazyağmı döker de yakarım... Hastir!

Marazlı Derviş sıçradı çıktı ki, ayakları dolanarak-tan ve de sakosunun etekleri sevinçle havalanarak-tan çıktı.

VI

İkindiden beri siyim siyim yağan yağmur karanlık basınca hızlanmıştı. Gitgide bindiriyor, camlarda kırbaç gibi saklayıp oluklarda sel gibi şarlıyordu.

Marazlı Derviş'in Saray Karı, üşümüş gibi içini

çekerek ellerini koltuklarına kavuşturdu.

Herifi bu havada kahveye salmış, komşuların

o -«.1U.Uİ111U sevmeye çalışarak Dilâver

Paşaların Zülfü'yü bekliyordu. Kimseye sezdirmemek için hiç durdurmadan içeri alacak, Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendiye

haber verecekti. Zülfü'yü bu gece kendi evine isteyen Hacı Kenan, son dakkada ne düşünmüşse düşünmüş, burda görüşmeyi uygun bulmuştu.

Saray karı, memelerini sıkarak gövdesini iki yana salladı, güldü «İşini bilmez mi kurban olduğum Hacı Kenan... Bunca yılın hovardası... Düşünmüştür de, 'Fıkara Saray karının duasını alalım n'olacaksa' demiştir...» Bundan yararlanarak Zülfü'ye buluşma zamanını bir saat farklı bildirmiş, süslenip kokular sürüp güreşe hazırlanmıştı. Aradan Pırava'nın Mistik oğlanın başına çökme işini soracak, nasıl başlayıp bittiğini bi tamam öğrenip ağlamaktan gözlerine kan oturan akılsız Güllü hanıma anlatacaktı.

Yağmurun şiddetinden hiç bişey görünmüyor, şarıltısından hiç bişey duyulmuyordu. Gözlerini kısarak baktı, soluklarını keserek dinledi.

Saati yoktu. Yatsı ezanını yağmurun şakırtısından duyamamıştı...

«Kahpelik sezinleyerekten gelmemeli ki bu Zülfü yüreksizi... Hacı Kenan yakalatır diye korkup...» Pırava'nın Mistik işinden beri, beş altı gündür, kaçaktı bu Zülfü... Sabah akşam haberler saldığı «Biraz da bizde kalsın» dediği halde uğramamıştı. «Bu mübarek rahmette de sürüp gelmezse... Tüh olsun yüzüne... Bu havada zaptiye, bekçi hiç adam mı kovalar! Dışarı çıkılır mı zora düşmeyince...» Elini-çenesine attı. Bir zaman karışık şeyler düşündü. «Ha- '; cı Kenan Efendi kocalığına bakmadan neden çık- , makta peki?.. Demek zora düştü. Nedir Hacı Ke- "

tiemi UC yanıcın iv.»—„-------„

«Mistik oğlan, bu Hacı'nm sözünden çıkmaz. Sülük takımının başa çökme işine kızdı desem... Sülük bunun damadı... Zülfü'yü neden istesin kızan herif?.. Hemi de kimseye duyurmadan?... Evet, bu işde bir iş vardır ve de gayet bulaşık bir iş vardır. Aman duuur! Tuh yüzüne akılsız Saray... Meydandaki bir iş... Vay ki kafa!.. Vay ki kuru kafa!... Tamam! Mistik kopuğunun Güllü kahpesiyle vaz geçtisini duydu bu , namussuz Hacı, oğlanın başına bu işi getirdi, Zülfü' yü mülfüyü

yelleyerekten güzelce... Hay anan öle kahpe Saray... Şuncacık şeyi... Kendi başına bulup çı-karamaymca... Yazık senin hovardacı Saray adına!» Artık Zülfü'yü bir başka merakla beklemeye başlamıştı. Perdeyi aralayarak yanağını çerçeveye dayadı. «Evet, evine çağırmadı ki, kötüsü gelirse, 'Görmedim bilmem' diyerek inkâr eteğine yapışıp şuraya çıkacak... Vay ki koca tilki... Vay ki kurnazların hacısı da, hacıların kurnazı...» Biraz daldı, birine acımış gibi içini çekti. «Şu erkek milleti, hey koca Tanrı, neden hiç bilmez avanak olduğunu?.. Neden haddini bilmez de kurnazlığa soyunur? Alalım şu Hacı Kenan domuzunu... Gizli işin, gayet keseden gitmesi gerektiğini bilmeli değil mi? Gizli bir işi, 'Aman hiç sezinlemesin!' diyerek dolaşığa sürdün mü, n'olur? Duymayan duyar, görmeyen görür. Gören duyan da pirelenir.

Şuncacık şeyi, bunca zamanın köpoğlu köpek kurnazı Hacı Kenan efendi de bilmeyince... Yuf olsun!...» Birden hatırladı. Ne demişti, en son Hacı Kenan avanağı?... «Zülfü'yü size istediğimi bizim kanlar duymayacak sakm haaa... Bu işi başka işlere benzetme kahpe Saray... D uyurdun mu, boğazını burar, kafanı ahrım»demedi mi? «Belli bişey, Benli'ye Gül-

_. Av. vK yemsin, usuermı başlarını

soyup sandıklarını sepetlerini vermeyip... Zülfü'ye koşsun da çıkarsın Çorum toprağından... Bildiğimiz

Seferberlik göçmenleri hesabı... Belki de eskilerin Padişah sürgünleri hesabı... Bildiğimiz contürk farmasonları sürgünlüğü...Vah ki yanarım kıyamet gününe kadar...» Böyle düşündüğü halde gözlerinde hain bir sevinç ışıldamıştı. Hacı Kenan deyyusunun babadan miras kahpelerini kıskanıyordu evel-eski... Evet, kendi rahatlığı bir bakıma onlarda yoktu, keyfince, hiç ürküntüsüz hovarda taşımak rahatlığı... Buna karşılık Hacı Kenan'ın variyetini, bu variyetin karılara verdiği debdebeyi gözü götürmüyordu. Giyimlerini kuşamlarını... Dizi dizi altun-larını, beşibiyerdelerini...Salkım küpeleri, ışıltılı gerdanlıkları... Düğünlerde kınalarda, hamam

muhabbetlerinde çengilere soktukları bahşışları... Keyfince, hiç ürküntüsüz hovarda taşımağa geldi mi... Benli Nazmiye çoktandır ablacılığa vurmuş, heriflerden el çekip Hacı Kenan'a basılma korkusunu savuşturmuştu. Güllü kahpesi dersen, hovardacı-

lığı bıraktı mı hiç? Bırakmadı da n'oldu? Bana sorarsan, görmezlenmeye vurdu. Hacı Kenan düm-büğü... Vurması... Bu herif kumarcılığı boşlamadan, eve açıktan zampara götürürdü çünkü... Bu dümbük, zar yuvarlarken ya da mindere ışık tutarken, hovardalar karıları dışarı çekip... sıradan geçirmezler miydi ferahça?.. Ne denilmiştir? 'Dümbüklüğün başlaması zordur, herif kısmına' denilmiştir. 'Hemi de başlayan alışır ki bir daha boşlaması hiç olmaz' denilmiştir. Bunu kendi kocası Marazlı Derviş deyyusundan biliyordu. «Baktı ki gelen giden yok... Öfkeye binmekteyim, durduğum yerde... Napar be-

dma alıp geımış...»

Birden irkildi. Uzanıp kulak verdi. Yağmur şarlamakta ki, çifte davul çalmsa duyulacağı yok... Soluklarını kesti. Tamam, kapı... Hemen sıçradı. «Hemi de arslan Zülfü'mün tıklatması ki yüreği depreme veren tıklatması!»

Merdiveni hızla inip kapıyı araladı:

— Kimsin?

— Hele kahpe!.. Bu yağmurda kim olur? Dilaver Paşaların Zülfü kapıyı itip girdi, yavaşça örtüp fısıldadı:

— Kim var? Geldi mi Hacı? - Zülfü'nün de aklı domuzlukta olmalı ki, it gibi hırıldıyordu-: Yukarda mı dümbük ?

— Aanh!... Uf... Canımı yaktın imansız... Dur bırak... «Bırak» dedim, Allah belânı vere... Kopardın

bırak... •

— Koparması daha geride... Ya biz kahpe Saray... Bunca zaman...

— Dur kız... Uf... Dişlerin döküle canavar... oh Zülfü... Dur dedim bak, pişman olursun! Ben kudurdum mu, kudurganlığıma dayanacak er isterim.

— Höst kahpe... Ulan bu nasıl iş... Aman aman...

— Haşşöyle... Ebedini bil!.. Her bişey sırasıyla ve de yoluyla...

Dilâver Paşanın Zülfü, kısa zamanda kuyruğu, kulağı düşürmüş, bağdaşı kurup cıgarayı yakmıştı.

Marazlı Derviş'in Saray, kolları ensesinde, sırtüstü yatıyordu. Yüzünde hâlâ boğuşmanın yorgunluğu, gözlerinde, gövdesini arada bir yoklayan ürpermelerin baygınlığı vardı.

— Neden istemiş kız? Kenan dümbüğünü sordum. Neden istemiş, sezinleyemedin mi?

miydi ?

— Saat kaç?

— Dokuza on var.

— Vay Zülfü Bey vay!.. Demek «Hele biz de yarım saat önce varalım da bakalım, koca Tanrı ne gösterir?» dedin öyle ya... Aklın fikrin domuzlukta... Aklın fikrin adamı günaha sokmakta...

— Günaha... Seni biz... He mi?

— Kasılma kötü Zülfü... Saat hesabına aklının ermediği belli bişey...

— Neden kahpe ?

— Şundan ki koçum, yarım saatta hızı alınır kanlardan değilim ben bu bir... İkincisi... Günah meselesine hemen inanma. Ben yarım saatten hiç bişey anlamam ki günahıma girebilesin!

— Tüh yüzüne utanmaz! Ulan sen bizi kime benzettin rezil! Biz Sülük Bey gibi kan yılgını mıyız? Ne zaman pes ettirmeden savuştuk ki, sen bu lâfı böyle ettin şimdicik?

— Yarım saati kestiren ben miyim? Hızına güvenmektesin de, bunca zamandır nerdesin? Benim bildiğim, sen karı hovardasıydm. Bugüne

kadar oğlan başına çöktüğün yoktu. Şimdilerde bi de bu

çıktı. Tüh yüzüne... Namussuzluk bende ki, elimi eline değdirdim.

— Kız... Hele rezil... Şart olsun yok bi şey... Bizde öyle iş arama! Hayır, karıdan başkasına aklım ermez benim... Hemi de her karı değil, senin gibi er karı...

— Yalancı Zülfü... Hiç utanır mı? Biz er karıyız da, söyle bakalım. Çakır Kâhyaların Nefise nasıl karı ?

— Nefise'yi katma... Nefise dedin mi... -Zülfü

381

ya... Bu kahpe yaktı bizi Saray Hanım... İslâm dini açık... -Biraz daldı yan gözle belli etmemeye çalışarak Saray'ı kollayıp yavaşça sordu-: Günah kahpesiyle saldığım haberi söyledin mi, Nefise namussuzuna?

— Dedim. «On dakika görüşmeye yirmi altun takacak Zülfü Bey» dedim.

— Ne dedi ?

— «Neredenmiş bu yirmi altun bakalım ?» dedi. «Üzümünü ye, bağını sorma» dedim. «Olmaz bilmeyince» dedi. «Kimseye sezdirmeden Pırava'nm Mistik rezilinin kemerden ayırmış» dedim.

— Duymasıyle ?

— Hiç... Güldü bi zaman... Sonrası, omuzlarını titretti oyuna çıkmış çingen köçeği gibi...

«Olmaz ki Saray abla, hiç olmaz» dedi.

— Nedenmiş... Sen ne sezinledin oh Saray?... Yukarda, Kürtten, Lazdan birini mi buldu çapına uygun?... Zorlusuna çatıp da tutuldu mu? Tutulup bizi yüreğinden tüm sildi mi sakın?...

Saray karı bir an daldı. Gözlerini kısmış, kaşlarını çatmıştı. «Vay kahpe... Neden sezinleyemedim önceki gün?... Peki nerden bildi bu avanak Zülfü? Nasıl vurdurdu üstüne?... Şimdi, Zülfü'nün lafıyla ayılmış, önceki gün olanların ne demeye geldiğim kestirmişti. Hem de ham karı kestirimiyle değil. Şu kadar yılın ünlü hovardacı karı, kestirimi... Nefise kahpesi iki kez Civanşah'ın anası Toprak .Hatunun hastalığını sormuştu. Toprak Hatunla, hiç bir ilintisi olmadığını biliyordu. «Olamaz çünkü, Toprak Hatun Osmanlı karıdır. Nefise gibilerin yakınlık vermesinden hiç bişey anlamaz, Hayır, Nefise'nin görüştüğü yoktur. Toprak Hatunla... Peki neden irkildi kurşunlan-

mi olmuş? diyerek iniledi.» Evet, Nefise kahpesini bu kez dalgın görmüştü iyicene... Dalgınlığı,

herifini sevmez karı dalgınlığı değil, yeniden yeni yangına düşmüş oynak karı dalgınlığı... Yüzünü gözünü, gövdesinin her yanını, kokusunu bir 'yakıcıyken on yakıcı yapan tutkunluk dalgınlığı... Tadına doyulmaz ki, seyrine bile hiç doyulmaz.

Zülfü, suratına aç it gibi kuşkulu yalvarır bakıyordu. Saray karı bir an aklından geçenleri söylemeyi, şu avanak Zülfü'den bu kadarcık olsun öç almayı tasarladı. Sonra, herif kızdırmanın faydasızlığını, keyif-lendirirse belki, heveslendirip bir güreşe daha yatıracağını düşünüp gülümsedi:

— Tutulma mutulma yok Zülfü Bey! Benim sezinlediğim... Bu kahpe sana cilve döktürmektedir, az biraz da yüreğini yakaraktan öç almaya bakmaktadır.

— Aman Saray gülüm, inanayım mı? -Zülfü, duvara dayanmışken birden gövdesini öne alıp Saray'ın üstüne eğilmişti. Solukları nerdeyse Saray'ın derisini yakacaktı-: Aman inanayım mı şuncacık? Cilve döktüren kahpe... Öç arayan orospu, yirmi sarı lirayı almazlanır mı ? Buna cevap isterim!

— Almazlanması... Yangını daha sönmemiştir. Sönmemiştir, çünkü senden baskınını bulamamıştır. Başkaca, Nefise gibi avanak karılar, ne kadar erkek açı görünseler, ilk oynaşlarını unutamazlar tezberi... Bu da, hey Zülfü Bey, koca Tanrının oynak karı basma sardığı bir belâdır ki savuşturulmaz belâlardandır. Yirmi altunu alıp on dakka görüşmeye neden yanaş-rnamakta bakalım ? Görmesiyle, harradak eski yangınından daha yamanına düşeceğini bildiği için olmazlan-makta... Gönlü geçmiş karı, yoksama, neden sakınsın

383

kahpeyle siz, işi tamamlamadınızdı ağız tadıyla...

— Yiğitlik ettik de, «Kız ehli kızdır, nasıl olsa malımızdır» diyerek değmedikti. Vah ki kafa...

— Tamam... Karı senden murat alamadı. Avanak olduğundan, karanlıkta hepsi bir olduğunu bilememekte... Gönlü geçen karı ne der bilir misin? «He» deyip razılanir, yirmi altunu alın teriyle hak ettikten sonra... «Vay ki bu muydu, Zülfü Bey» diyerek güler, '<Hiç bişey anlamadım ve de farkını göremedim» der.

— Höst orospu, hele şuna...

— «Bundan böyle ne sen benden bişey hasıl edebilirsin, ne ben senden, bilmiş ol» der, «Aklın varsa kendine uygun birini ara! Bulmadan kocarsan heyvah diyerek dizlerini döğersin ya, son pişmanlık fayda vermez» der, «Beni işit, Zülfü Bey, oynaşın yenisi eskisinden tatlıdır ve

de yeninin tadı eskiyi siler alır ki hiç tatmamış gibisine» diyerek gülüverir.

— Vay başıma!... Demek... Ulan kahpe, ya bizden hiç mi sakınmaz bu kaltak?...

—r Sakındığından altunlar sende kaldı. Zülfü Bey... Evet bu Nefise karı, senin açlığını doyuranıa-mış bunca yılın çabalamasında... Cilve dökmesi, bundan... Yakınlık vermemesi...

Sende şuncacık ateş kalmışsa harlatacak... Ardından ne dese iyi? «Ben kız başımla

mahpusdammdaki yüreksize 'Beni al kaçır' diyeyim de, herif yolunu bulamasın» dedi, «Sonunda utanmadan yoluma çıkıp yiğit gibi yiğitlenip...» dedi, «Ne dese iyi oh Saray Abla» dedi, «Bileğimi kavrayıp 'Kız beri bak' demesin mi?» dedi, «Anladın mı? 'Kız bu nasıl namussuzluk?' demesin mi?» dedi, «Hangi namussuzluk Zülfü Bey? diye sormamla sBu evlenmeler... Bu Sülük Beye varmalar... Ya ben adamı na-

—jl*. utm wy Kesemezsin Zülfü Bey»

demiş.- «Beni bundan böyle bir kesen olursa, herifim keser» demiş... Doğru mu?

— Doğru...

— «Nasıl Saray abla, iyi demiş miyim ?» diye sordu, «Oturtmuş muyum taşı gediğine güzelcene?» dedi. Meğer bunları derken ne haldeymiş bil bakalım, avanak Zülfü ?

— Ne haldeymiş ?

— Seni görmesiyle aklı sıçramış... Canı çekmiş ki, gebereyazmış iştahından...

—Aman etme... Heyvah!... Aman doğru mu Saray?... Essah mı kahpe?

— Ben Nefise kahpesinin yalancısıyım... Bileğini sıkmışsın ki bükerekten kırayazmışsm! «Artık bilmem can acısından Saray abla, bilmem eskinin kursağımda kalan iştahından... Bereket sezinleyemedi şuncacık» dedi «yoksama, o gün orda yazının yüzünde, muradını alacaktı ki, hiç kurtuluşu kalmamacasına» dedi.

— Etme Saray... Essah mı? Yandım Allah... Şimdi buna yandım ?

— Kaç para... Bunu dedi ya, bildiğin adam gibi demedi, yanarak tan, eyvah çekerek dedi ki yanmak olursa bu kadar olur.

— Deme Saray... Zorlalmak mı varmış? Evetle-necek miymiş gerçekten?...

— Şuncacık şeyi kestiremedin mi kendi başına ? Razılanmayacak karı uzatır mı lafı bu kadar...

— İyi ya, «Aman Emey anam gelmekte» demesini napalım?

— Evet, «Aman Emey anam gelmekte» demiş, boynuna sarılıp «Hadindi al dilediğini Zülfü Bey,

sorarsan, aıuı cıuvuıgıUUvU... ,_

şakası... Hadi diyelim, o sınamaya kalkmış, gereksiz yerde... Ya sen napmışsın? Serçe kuşu gibi sıçrayıp çalının dibine can atmışsın!

— Atılmaz mı yahu? Emey karı görmesiyle n'olur bakalım?

— Evet... Emey kahpesi görünce n'olurdu bilmem ya, tavı kaçırdığını dinim gibi bilirim!...

Nefise kahpesi dedi ki... «Hevesim geçti hırpadak» dedi. «Ödün yarıldı öyle ya arslan Zülküf Bey ?» diye gülmüş kahpe Nefise, «Tüh senin yiğitliğine» demiş... «Napar üstümüze gelse Emey karı, napar ha? Yer

mi adamı? Yese de, bakalım, ne lâzım gelir?» demiş... «Vay benim bunca yıl umduklarıma» demiş... «Ezrail peygamber gelse önüme gerileceklerin hani?» demiş... «Vermeyeceklerin... 'Yakasına sarılır boğuşurum. Ölüm bir mi, iki mi?' dediklerin?» demiş... «Ben de seni yiğit bildim de mahpusdamındayken 'aldırsın' diye haber saldım» demiş... Sen buna karşı... Debelenmişsin epeyce... «Yahu mahpusdammdaki herif napsın» demişsin... «Eli ermez, gücü yetmez» demişsin, «Ulan kahpe» demişsin, «adam mahpusdamına gönlüyle girer mi ? Hü -kümat zorundan haberin yok mu?» demişsin... «Sevdiği yoluna hükümat zorunu alt edemeyen herifin sevdiğini naparlar bakalım Zülfü Bey ?» demiş... «Yaba-nınhoyratına verirler» demiş... «Yabanın hoyrat napar, bakalım hey, Zülfü Bey ? Koca kurdun kuzuyu paraladığı gibi paralar ki, Tanrı yarattı demez. Bahtına küs» demiş yürümüş... Yürümüş ya kulak asma... Dediğim gibi... Bunca lafı etmesi, köpek gönlünü benden çekip alamadığından... Soğumuş kan lafı hiç uzatmaz ki, «Pöh» demez. Buncacık şeyi bilmeyenin bu dünyada murat aldığı görülmüş müdür? Vay ki erkek milleti!

mı;

Saray kan Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendiyi çağırmaya gidince Zülfü lambayı yaktı. Yüreğinin tedirginliği artmıştı. Bu Hacı Kenan'dan Emey'den başka, herkes gibi Zülfü de neden olduğunu bilmeden ürküyordu. Yılan gibi bir herifti Çakır Kâhyaların Kenan... Uğursuzluğa uğramak ürküntüsüydü Hacı Kenanin karşısında duyulan ürküntü.... Sabahleyin kapıdan çıkarken sol ayağım atmışsın, ya da cenabet gezmek zorunda kalmışsın gibi... «Aslına bakarsan, Hacı Kenan Efendinin suçu yok... Cenabetlik bizde...» Kısa kısa güldü, töbe çekti, pisken töbe çektiği için enikonu korktu.

Yağmur aralıksız yağıyor, sokakta seller şarıldıyordu. «Nedir bunun derdi? Sülük Beyden gizli olmasa, evden çıkmazdı bu havada... Karılardan da gizli bir iş... Bombok!»

Kapı çalınınca lambayı alıp yürüdü. İşığı başı hizasında tutarak «Buyur Hacı emmi» diye çekildi.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan hiç duraklamadan girmiş, kapıyı örtmeden yürümüştü. Boyu ortadan kısa, gövdesi bir deri bir kemik denecek kadar zebun olduğu halde, korkmazlığı, yırtıcılığı pervasızlığından belliydi. Bunca yıl boğuştuğu düşmanının delibaşısıyle bir evde tek başına bulunmaktan, Türkçesi, kahpeliğe uğramaktan hiç çekinmiyordu.

Yedi vilâyete nam salmış bastonu elindeydi. Bu bastonun içinde üç köşe bir şiş, bir de, mavzer mermisi atan yivli bir namlu vardı. «Buna mı güvenmekte bu miskin buruşuk ?... Kötüsü gelse eli

döner mi yahu ? Şişi çekip yürür mü? Yürürse napar?» Bu Hacı 387

şısmdakileri allalem.

— Yahu nedir Zülfü oğlum... Bu nasıl rahmet sabah beri...

— Bilmem Hacı Kenan emmi... Tufan desem...

— İyi bildin, Nuh peygamber tufanı... Yaylaya da yağdı m'ola? Savurdu muydu, Emey Hanım buğdayları? Daneyi ambara attı mıydı? Harmanda bastırdıy-sa yandı bizim damat?...

— Savurup ambara çekmişlerdir umarım. Bu zamana kaldığı yoktur.

-İyi...

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan sedire oturdu. Havayı koklayan av köpeği gibi odaya çepeçevre baktı.

— Kahveyi nasıl yapsın Saray Hanım ?

— Nerde ki? Saray maray yok... Kandır, mefaklıdır. Başına geleceği bilmez, dinlenmeye minlenmeye

kalkar.

— Ben şimdi yaparım... Sade mi, hep, eskisi gibi?...

— istemez! Geç şöyle... Otur. «Otur» dedim.

Zülfü lambayı rafa koyup kapı dibine geçmiş, ellerini göbeğine kavuşturmuştu. Edep edip oturmayınca Çakır Kâhyaların Hacı Kenan sesini yükseltmeden

çıkıştı:

— Otur deyince oturmalı ki. konuşulacaklar konuşulabilmeli:

Zülfü, sedire ilişti. Ellerini dizlerine koymuş, gözlerini kilimin nakışlarına dikmişti.

Hacı Kenan, Dılâver Paşaların Zülfü - Zülfükar denilen herifi bir zaman süzdü, ölçüp biçti. Bunu yaparken yalandan kısa kısa öksürüyordu.

— Ben seni akıllı bilirdim Dilâver Paşaların Zülfü

— Şart olsun Hacı emmi... Genç Osman kopuğunun karı yangınlığıyla... Bulaştığı rezilliktir bu... Benim hiç ilmim haberim yok... Duymamla seğirttim ki... Varıp yetişip .. İş işden geçmesin de..

— Ne fayda ki yetişemedin... İş işden geçti. Haberin var mı, rezilin davacı olmadığından ?

— Var. Saray Hanım söyledi.

— Ben saldım. De bakalım, Dilâver Paşaların Zülfü Bey, bunca zaman kopuklukta, külhanbeylikte gezersin... Bir adam, resmen istidacı olup... Fazladan Pırava'mn Mistik gibi gayet bulaşık bilinip... Başına gelen onulmaz rezillikten sonra... Makineyi açıp iki satır dilekçe yazmaktan niçin yüksünsün? Soruma karşılık isterim, he mi de düşünerekten isterim.

— Benim kestirdiğim... «Olan oldu bi kez... N'apsan boş» demiştir. «Duymayana duyurmak eşeklik» demiştir. Fazladan ilerde...

— Bırak boş lafı... Bunlar bizim yakıştırmala-rımızdır. Böyle yaydık ki, avanaklar da bizden duydukları gibi satıp gezsin.. Aslına bakarsan, benim bildiğim Pırava'nm Mistik başına geleni yalayıp yutacaklardan hiç değildir...

Zülfü, ilk defa gözlerini Hacı Kenan'a çevirdi. Bu domuz Hacı'nm lafı nereye getirmek istediğini, kestirmeye çalıştı. Kestiremeyince kaşlarını çatıp meydan okur gibi konuştu:

— Öcünü arasa n'olur? Kötü bir istidacı değil mi, bu herif alt yanı?... Gövdesi kadar yakmaz mı düştüğü yerde?... Genç Osman'a geldi mi, Hacı emmi. «Bulaşayım» dediği dakka bitirir. Aslına bakarsan, Genç Osman gebertip pisliği temizleyecekti ya, dua et -

389

madı da köpek, ucuz atlattı.

— Evet... Temizlese iyiydi. Çünkü «Temizlik imandan» denilmiştir. Ne fayda ki, delikanlı kısmına, karı tutkunluğu, hiç hayır getirmez. Ayak bağıdır ve de karı kısmı fistanlı şeytan olduğundan yol azdırıcıdır. - Hacı Kenan canı çok sıkkınmış gibi içini çekti-: Bu Pırava'nm Mistik da karı şerrine uğradı, Zülfü yavrum... Karı tutkunluğu aklını yellemeseydi, başına gelen hiç gelmezdi. Rezillik diz boyuna çıkmazdı. Şimdi anladın mı, seni istememizin nedenini ?

Dilâver Paşaların Zülfü, konuşulanlarla kendisini istemenin ilintisini bulup nedenini çıkaramamıştı ama, bu çıkaramayışı umursamarmşti da.. Hiç telâşlanmadan «Yok» anlamına

başını salladı.

— Vah ki vah!... Yazık, dediğimde haksız mıy-mışım, akılsız Zülfü?... Ya n'olacaktı bakalım, biz araya girmeseydik senin durum - vaziyetin ?

— N'olmuş Allahıma şükür... Bunlar kan kardeşi olup.. Birbirinin oynaşma yürek bozup... Turplarını bölüşmektelerken... Biz önleyelim, dedik, yetişemedik.

— Evet... Orası öyle... Dinim gibi bilmekteyim. Doğrusun! Çünkü, karı işidir ve de senin bu karıyla hiç bir ilintin yoktur. Ya bunun Pırava'mn Mistik reziline anlatmanın yolu?

— Allah Allah... Kötü yazıcı... Düşmanı surda koyup neyi alıp vermemekte bizden?

— Şunu ki... «Genç Osman'a kalsa... Bize bu hakareti tasarlayamazdı, tasarlasa da gerektiğince

I düzenlemeye güç yetiremezdi» demekte... «Başımıza çökenler. Genç Osman sefilinin lafıyla surdan şuraya gider mi? Hayır, gitmez» demekt e...

»n. a uaKcusan, js.ara Zül-

fü'nün başı altından çıkmış... Diyesi ki... «Arada Dilâver Paşaların Zülfü olmasa ne mümkündü» diyesi...

— Demekle ? Dava etmeyi göze alamayan yüreksiz...

— Düşmana yüreksiz dedin mi, Zülfü oğlum, yanılırsın ki, gayet kötü yanılırsın! Ne denilmiştir, «Düşmanın karıncaysa da sağlam dur» denilmiştir.

— Sağlam durmak, doğru, evet... Sağol, Hacı emmi.. Bizi uyardın, varol!]

— Uyarmakla iş bitmez. Çünkü ben sizi bilirim [Dilâver Paşalılar... Sizin işiniz merdâne olduğundan... Düşmandan da merdanelik umarsınız...

— Merdane olmayınca ne lâzım gelir bre Hacı emmi Pırava'mn Mistik dediğin kaç paralık ittir ki...

— Höst akılsız Zülfü... Neyle çıkacak karşına bu köpek senin? Bıçakla mı, lüverle mi çıkacak? Hayır... iki satır yazıyla çıkacak... El kadar

kâğıtla ki... Dağ topu kaç para...

— «İftirayı döker» demekteysen Hacı emmi, her zaman dengesine gelmez bu iş... Ve de her zaman iftiracı kefeni yırtamaz ırzını kırdırıp...

— Evet, Zülfü yavrum, doğrusun, iftira her zaman sökmez, söktüğü yerde bile, bakarsın, çürük silâh gibi geri tepmiş... Sülük işinde olduğu gibi... Geri tepmesiyle Pırava'mn Mıstık'ı yıktı. Ne

fayda ki, her zaman yiğidi hiç yoktan karalamazlar, gerçeğinden tutup yere çalarlar.

— Gerçeği neymiş?... -Zülfü önce durakladı, sonra apaçık telâşlandı-: Gerçeği yok... Hayır, Hacı emmi, Allahıma şükür, bizim gerçeğimiz yoktur, ol-

to"f--o—

— Ah keşke... Ah n'olaydı da dediğin gibi olaydı, Dilâver Paşaların Zülfü... Dediğin gibi olaydı ne kadar güzeldi.

— Nedir Hacı Kenan emmi?... Hangi ek yerimizi tutmuş bu rezil Pırava?...

— Adam ne kadar akıllı olsa yanılır, oğlum Zülfü... Ve de yiğit delikanlı kısmı yiğit olduğunca daha çok yanılır. Çünkü kötüsü geldiğinde bileğine güvenir sencileyin, aklına güvenir ve de yüreğine güvenir. Ne çare ki, dünyayı kahpelik tutmuştur ve de gerçek yiğidin yaşayası zora binmiştir.

— Nedir dedim Hacı emmi?... Bu namussuzun güvendiği ilmek nasıl bir ilmek? -Aklına gelenle napacağını şaşırmış, boğazı kuruyup sesi pürüzlen-mişti. Farkına varmadan, hırıl hırıl soluyarak yalvardı-: Yalandır oh Kenan Efendi emmi... Şart olsun yalandır.

— Hangisi? Hangisi dedim. Nedir aklına gelen?

— Yok bişey... Yok şart olsun!

— Beri bak, Zülfü yavrum, bana yok demekle var olan yok'a çıkamaz.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan birine çok danl-mış gibi suratını duvara çevirerek cıgara yaktı. Bir zaman iç çekerek yağmuru dinledi.

— Bir mektup lafı etmiş, rezil Pırava o gece bağda...

— Mektup lafı mı?... Yalan... Şart olsun emmi... Yalan vallah billah... Yalan!

— Yalan dedin mi, çıkarını yitirirsin ki, tatlı canı ateşe atmakla birdir. Höst! Höst! dedim.

Derdini yanmayan dermanını bulamaz! iki başlı cahillik edip... işleri karıştırıp... Höst rezil...

Hadi, kızım Nefise olacak kahpe... Utanmadı yazdı, ya senin her birini

— Şart olsun emmi... Nefise Hanımın hiç suçu yoktur ve de suç benimdir. Yazdıkları körpeliğin bil-mezliğiyle yazılmış hiç önemsiz...

— Dilâver Paşaların Zülfü, yanılmaktasın ki,

çok yaman yanılmaktasın. Mektuplardan... Höst! Höst dedim... Haberim var. Görmemle aklım

başımdan gitti ve de «Ölsem ne kadar iyi» dedim ya, ölüm her dilediğin zaman ele girmez. Evet... Ben bu kahpeyi ahp gider dere boyunda keserdim kesmeye... Ne fayda ki çoktan ere vermiş bulunduk... İkinciye... Kızoğlan kız çıkıp bizi düşmanlarımıza karşı yere baktırmadı.

Karı kısmı tavuk gibidir, ardı güdülmez. Ata'mn

ödevi, kollayıp ırzı lekelenmeden ere vermektir. Gerisine kocası olacak dümbük karışır. Evet, benim suçum, kızı on dördünde evermemektir. «Koca bir Çakır Kâhyaların kızı» dedik. «Az biraz dengi dengine olmalı» dedik. Tadını kaçırdık. Diyeceksin ki, «Bunca zaman bekledin de, sonunda kaldırıp Sülük gibi rezile neden verdin ?» Şundan ki, Zülfü yavrum istemezler şakaya bozup ileri geri laf eder olduydu, son zamanlarda... Narlıca'nın Kötü Çalık Kerim Ağası zaptolmaktan büsbütün çıktıydı. Diyesi ki, bu namussuz Çalık... «Dengini ararken bu Hacı Kenan deyyusu, kendi mi kullanacak bu kahpeyi sakın ? Ya da çoktandır kullanmakta mı?» nanesini yiyesi... Ulan yuf olsun Çorumlu adına... Bunca zaman, şu namussuz Çahk'ı kurşunlayan çıkmadı ki... -Derin derin soludu-: Hayır, Sülük gibisine vermezdim ya... Günahı zorlayanların boynuna... Aklımızıçeldiler. «Biribirinize düştünüz, kopuklar meydanı boş buldu» dediler. «Kızı olanın düşmanını damat alması Osmanlı'da kanundur» dediler. Halt ettik. Kızı yaktık ki, senin hiç haberin yok Zülfü

Bir zaman susarak cıgara içti. Dilâver Paşanın Zülfü soluklarını keserek lafın nereye geleceğini bulmaya çabalıyordu. Utanmış, tere batmıştı. Şah damarını kesseler kanı akmaz.

— Ah n'olaydı olaydı, hey akılsız Zülfü... Vaktiyken, şuncacık haberim olaydı. Şuncacık sezinleseydim, gerisi kolaydı. -Biraz bekledi-: «Neyin» diye sormadın! Utandın öyle ya?.. Tüh yüzüne... Mektuplardan haberim olunca evdeki kahpelere naptım bakalım?... Topunu sopaya çektim ki, koca Tanrı yarattı demedim. Sıra sopası ki, bildiğin askeriyenin meydan sopası... «Şuncacık sezinleyemedik» diye yemin içtiler. Evet, hovardalıkta sezdirmeyeceksin ya, bu kadarı neyin nesi ? Hadi anası Şirin köylüdür, aklı ermez. Ya Benli Nazmiye kahpesini napalım? Mahallede erkek pire dişi pireye yanaşsa haberi olan orospu... Koynunda yatırdığı kahpenin... Şuncacık sezinleseydim. Kokladığı torbayı başına geçirmez miydim, çenginin?...

— Aman Kenan Emmi... Aman heyvah!.. Aman essah mı, kulun kölen olam!

— Essahı... Hay akılsız... Kızı kaldırıp kime verdik? Bildiğin Kavat Abuzer alçağının Sülük oğlana vermedik mi? Kız ehli kızını çekip çıkarıp kavat oğluna veren teres... Şuncacık sezinlese, koca Dilâver paşaların Zülfü gibi yiğide vermez mi?

— Aman Kenan emmi... Aman şimdi yandım. Nefise Hanım dediydi de göze alamadıydım. «Kaç paralığız» dediydim, «Mal yok mülk yok» dediydim. «Bunca yıl, variyetinin dengini arayan Hacı Kenan emmime, ben nasıl bir utanmaz olmalıyım ki, haddimi bilmeden... Damatlık ummalıyım» dediydim. «Kapısına köpek olmazken» dediydim.

jni bakmaktayız avanak Zülfü? Bizim malımıza mülkümüze, bunca variyetimize, Allahıma şükür, kara vagonlar götürmez paramıza n'olmuş ?... Ben şu zamandır, erkek evlât yoksunluğundan döğünmekte değil miyim? Umudumu damadım olacağa bağlamadım mı? Körpe kızın dengi neymiş akılsız Zülfü ? Kız kısmının dengi soydan soptan mı aranır? Yok vallah... Kız kısmının dengi, damadın bilek gücü ve de pazı gücüdür. Türkçesi belgücünde değil midir? Tutmasında, elleşmesinde, yatağa vurup girişmesinde sonunda kahpeye pes ettirip «Başka erkek yüzüne bakarsam, koca Tanrı canımı alsın» diyerek töbe çektirmecesinde aranmayıp... Vah ki yazık... Siz beni bu kadar ham mı bellediniz reziller? Ya biz, bu saçları, bu yollarda ağartmadık mı? Peki n'oldu şimdi bakalım? Şaşkınlıkla n'aptık? Kızı kavat oğluna verdik bir... Dahası bel tutuğu rezile verdik. Kendin bilmez değilsin ya, Marazlı Derviş'in amber macunu gücüyle, ayda yılda bir heveslenip ve de kızın hevesini kursağında koyup... Benli Nazmiye ve de Güllü analıklarına ağlamaktaymış ki fıkara, gör nasıl yolunaraktan ağlamaktaymış... Biz baba dostuyuz seninle... Baba dostundan gizli olmaz. Gerdek gecesi, kızın ağzını yoklattım, Benli Nazmiye kahpesine... Aslına bakarsan, benim yüreğim ferah? Neden mi ? Bu Sülük rezil körpeliğinde karı açı değildi ve de kahpe mahpe gezdirmezdi. Karısı dersen az yaşadı, bunu çokça yoramadan gitti. Kalıbına, kesimine geldi mi, eh, kendine elverir. «Ulan teres Hacı Kenan, desem herifin kesimi kendine mi elverecek? Hayır, aldığı

kahpeye elverecek... Bakalım bunun durum-vazi-' yeti nasıl?» demeli değil miydim? Evet, aslına bakarsan gerdek sabahı, Benli Nazmiye ablan geldi,

395

ması olur ki, karaman koyunu halt etmiştir. 'Nasıldı bakalım kahpe ?' diyerekten ağzını yokladım. Ses vermedi bir zaman... Sıkılayınca «Eh!» dedi ki bundan kötüsü yokluk... 'Allah belânı vere Hacı Kenan, kızı yaktınsa ben sana sorarım'» dedi, «Bu senin kızın açığa vurmaz ya, civelektir gayet ve de kolayına doymaz nefislidir» dedi, «Eğer herif kalıbının adamı değilse... Yatak işinde yörük değilse... Kızı yaktın bil... Körpe karının bu açlığa dayanası hiç olmaz!» dedi. «'Hemen olur demeyelim, yolunca soruşturalım' demedim miydi buruşuk» dedi, «N'olacak şimdi bakalım?» dedi. «Bunun babası Kavat Abuzer'in de karı yılgını olduğunu sen ne çabuk unuttun?» dedi, «Bunun babası olacak kahpe dölü 'Karı' adı anılmasıyle 'Aman sürüye bakmalı... Ben kötü düşler gördüm' diyerek kepeneğini alıp dağlara kaçmaz mıydı ?»dedi,«Bu yüzdenEmey karı ite köpeğe muhtaçlanmadı mıydı ?» dedi. Umursamadım, sen bendeki akla bak, hey Zülfü yavrum, suratımı asıp ne desem iyi ? «Yiğitliğini n'apmaktasın kötü Benli, Sülük Beyin pelvan kesimini ?» dedim. «Sen kesime bakma herif» diye ağladı,«nice pelvan kesimliler görülmüştür ki, el kadar karıdan yılmışlardır güçten kesilip... Nice nice yerden bacak, zebun görüntülü herif vardır ki, Narlıca'dan Çalık Kerim Ağam gibi, anadan doymaz kudurganlara töbe çektirir. Aman sorup soruşturulsun gerçeği bilinsin. Körpe karısına 'oh' dedirtmeyince... 'Ömrüne bereket' duasını hak edemeyince. 'Aman bu nasıl belâ?' diyerekten şaşırtırıp ürkütmeyince, dahası 'Yeter elverdi, ben tükendim, Allah lillah aşkına yakamı bırak oh arslanım, sende hiç acıma yok mudur?' diyerekten yalvartmadıkça,'Töbe aman!-Töbe ya, fazladan sömürüp ilik komadm imansız,

396

.----------;«u6wmt, anasına Koşturup

yakartmadıkça, babası duyup 'Öyleyse kalsın! Ben boğazımdan acizlik getirmedim tüm bağışladık denilmedi, etli senin kemiği benim, denildi.' dedikte 'Aman olmaaaz! Dakka duramam, oh anacığım, hem ağlar hem giderim' diyerekten kancık it gibi sürüne sürüne herifine gitmeyince... Nefise kızını yanmış bil imansız Kenan Efendi ve de boyunca günaha battın bil»

dedi, Senin Benli Nazmiye ablan, işte böyle dedi... Düşündüm doğru... Neden mi? Çünkü kitapta yeri vardır. Körpeliğinde yatak açı olan kız, yakasını yırtıp bedduaya çöktü mü, şart olsun, dünyayı tufana verir. Çünkü bu derdin dermanı yoktur, ölse daha iyidir. Başkaca bu işin baba kısmına günahı vardır ki, kurban kesmekle, belki de, hacca gitmekle bağışlanması yoktur.

Dilâver Paşaların Kara Zülfü, önce ürküntüyü sonra utancı yitirmiş, şaşkınlığa düşmüştü. Hacı Kenan Efendinin söylediklerini aralık aralık duymaz anlamaz oluyor, kendini zorlayıp lafı bir yerinden yakalıyordu. Yüreği davul gibi vurmaya, şakak damarları kütür kütür atmaya başlamıştı. Uzaktan uzağa, hiç bir hesaba dayanmayan, Nefise'ye kavuşma umudu mu görünmekteydi, hey toca Tanrı ? Ne demekte bu düm-bük ve de neyi neyin üstüne getirmeye çabalamakta ?

— Evet... kızı neden verdik elin belsiz kavat oğluna? Sırtımızı dayayacak yiğit oğlumuz olmadığından verdik! İslâm dini açık ve de sen benim baba dostum Dilâver Paşalısın... Yiğitsin ve de gayet bilekli yiğitsin.. Senden gizlim yok... Ben kızı, Sülük reziline gönlümle mi verdim? Hayır, yılgınlığımdan verdim. Vah ki kahpe dünya... Biri vaktiyle deseydi ki, Zülfü yavrum, «Hey Çakır Kâhyaların Kenan» deseydi,

397

gınlığınla öz kızını götürür yıldığın herife verirsin» deseydi... «Git işine avanak! Ölüme n'olmuş?» diye gülüverirdim. Yılgınlık varmış, arslanım Zülfü, hemi de kocalıktan gelirmiş bu yılgınlık... Boşuna mı demiştir kurban olduğum hak peygamberimiz Muhammed Mustafa Efendimiz, «Kocalıktan kötü hastalık yok...» Evet, kocadık, Dilâver Paşaların Zülfü... Kocalık gibi rezillik olmaz ve de kocalığın yılgınlığı gibi şaşkınlık olmaz. Neden mi? Şundan ki... Koca Tanrı erkek evlât vermedi, diyelim, kocalıkta dayanağın

olmadığından yıldın. Yıldığm namussuza kız rm verilir? «Bileği tutar, yüreği söyler bi damat bulsana teres» demeli... Salt kızı mı verdik? Hayır... Bunca variyeti de yanı sıra verdik! Ne demekteymiş senin Sülük ağan olacak dürzü ? «Geberemedi ki şu dümbük» demekteymiş... Geberseymışiz, satıp savıp İstanbul'a göçesiymiş... «Ulan belsiz teres, desem, İstanbul kim, senkim?Kavat Abuzer'in Sülük olduğunu unutup... Hele haddini bilmez... -Derin derin içini çekti: Vah ki kocalık... Dürtsen girmez çeksen gelmez. Daha kötüsü: Eskinin akıllarını, kurnazlıklarını, yiğitliklerini, ara ki bulasın. Yeni akılları dersen, hayır, tutup birik-tiremezsin. Âdemoğlu bu dünyada oğul sahibi olmayı neden ister? Oğlu olmayan, neden «Damadım yiğit olsun» der? Çünkü yaşlılıkta güven şart... Heyvah ki seninle Kızım olacak kahpenin işini vaktiyken se-zinleyemedik. Şuncacık sezinleseydik, elverirdi ve de yavrum Zülfü gör ki neler olurdu ?

Zülfü'nün aklı karıştıkça karışmış, yerli yerine dönüp söylenenleri anlayasi kalmamıştı. Ellerinin titrediğini, «Vah ki vah» diye inleyerekten kafasını iki yana salladığını farkedince ürktü.

——j—xı puAtıuaıı memuru,

mebusanları nice nice hanedan kişileri titreten Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, acılı bir sesle yalvarır gibi anlatıyordu:

— «Varlıklı» derler. «Bu Hacı Kenan teresi bu varlığı nasıl biriktirdi ?» demezler. Pırtı sataraktan biriktirdik. Bana sorarsan, pırtı satmanın dağarcık gezdirerekten dilenmekten ayrıntısı yoktur. «Arşını kaçırmayalım aman» diye debeleneceksin. Artık ölçsen sana zarar, eksik ölçsen dinine imanına zarar... İstanbul'un gâvur toptancısı malın yatkınını sokar. «Başıma kalıp beni batırmasın» diyerek çabalayacaksın ki beğendiresin. Bırakacağı arşında iki kuruş, yallah yallah üç kuruş... Borca verirsen, diyelim, beş kuruş. Arşında beş kuruş gelecek diye şu kadar lirayı elin rezillerine borç vereceksin. Az versen bi şey kalmaz, çok versen, herifin yüreği bozulur. «Aman bunun verilmeme yollan ?» diyerek kıvranır. Sana dua edeceğine, «Hey Allah şunun canını alsana kurban olduğum» diye yalvarır. Dünyadır bu, ayak topu gibi topalaktır. Topalak olan döner. Döndü mü altı üstüne gelir. Ortalık şuncacık karışsa, hayır karışma yok, karışma lafı çıksa... Borç verdiğin teresleri ara ki bulasın! Borçlu milleti hükümatı güçsüz gördü mü «Şunu kurşunla-sak ne lâzım gelir» diyerek tüfekleri, piştovları yağlamaya oturur ki sırıtaraktan ve de dişlerini çatırdatarak-tan gör nasıl, oturur. Hele oğlun moğlun, güvenecek damadın yoksa bittin bil ve de her tüyün bir dağda kaldı bil... Cumhuriyet olup Kemal Paşamız Osmanlı tahtına oturduğunda, nolduydu bakalım? Kötü vezirlerin gâvurdan alınma öğütleriyle bunlar Kemal Paşamızı Şaşırtıp naptılar? Borçlunun hapisliğini kaldırdılar. Önce duyduk, inanmadık. «Bir hükümat nasıl bir rezil

A~"r—J-J-

dalı kesmeli?» dedik. İki aya kalmadan kanun çıktı geldi. Başkasını bilmem, az kaldı ki ben beşbinkayma-lık alacak defterini parçalayıp ateşe atam da dükkânı kapayıp devşirici abdala soyunam IBereket o

sıra, Kavat Abuzer alçağı yaylada eşkıya beslemekteydi. Önümüze geçip «Höst» dedi. «Ankara'nın Cumhuriyet hükümatı borçları sildiyse. Yediçınar'daki Kavat Abuzer silme-di, akılsız Kenan!» diyerek önüme gerildi. Evet, bunların az biraz variyeti varsa, mayası o meseledendir. Çünkü biz defterdeki alacaktan umut kestiğimiz için, şaşkınlıkla defteri yere çalıp «Nah sen, nah zimem defteri... Herifleri çökertip söktürebildiğin yarı be yarı!» dedik. Hey gidi günler... O zamanların kötü Sülük oğlanı «Efendi Ağa» diyerekten su sığırı malağı gibi dört yanımızda döneler, görecek hizmet arardı. Şimdi, kızımı almış, malıma ortak kesilip ölmemizi bekler olmuştur. İşin içyüzünü bilmeyenler «Kavat oğluna kız verilir mi? Tüh be yüzüne» demekteler. Vermeyince n'olacaktı bakalım? Sen benden iyisini bilirsin, azıp kudurmadı mıydı bu Sülük?... Köyleri dolanıp «Aman borca mal alın... Yüz mü alacaksınız, beş yüz alın! Sonunda vermezlenin. Ardınızda ben varım» demedi miydi? İftira işi sırası, pankaya yatırdığı paraya kattığım üç bin lirayı istedim. «Nerdeeee Kenan emmi?... Allah bana, ben sana...» demesin mi? Ardınca hahahay diye gülüp, «İyisi... bunu da Nefise hanımın çeyizine say» demesin mi? Ulan teres, benimle birlik mi kazandın? Şimdilerde, duydun mu, ne demekteymiş? «Bu iftirayı bana kimin düzenlediğini bilmekteyim. Aslında bunu bana düzenlemediler,

İsmet Paşamıza düzenlediler» demekteymiş... «Yakında İsmet Paşamız gerisin geri başbakanlığı alınca

— öiimem... Allah tanık... Hacı emmi, ben duymadım.

— «Duymadım» dersin. Çünkü sana «Duymadım» demek düşer. Vah ki kara bahtım... Kapımızda bunca adam besledik, senin gibi, efendisini korur yiğit erkek bulamadık. Ah, Dilâver Paşanın Zülfü yavrum, belâsına gerildiğin herif şuncacık adam olsa... iyilikA ten bilse ya... -

Tabakayı çıkarıp Zülfü'ye uzattı. Zülfü yılan uzatmışlar gibi hızla çekilince Kenan Efendi gene yalandan serteldi-: Yak! «Yak» dedim. Büyük sözü dinlemeyene «yolsuz» derler.

Zülfü hemen fırlayıp ateş tuttu. Çakır Kâhyaların Hacı Kenan acı acı güldü:

— Ne denilmiştir, «Dert adamı söyletir» denilmiştir. Biz de seni neye istedik, lafı nerden açtık!... Vay ki Sefil istidacıPırava..-. Demek bize mi bulaştırmaya kalktı Sülük iftirası işini?... Yeşil olsun ellerin, çalmışsın şaplağı, çalmışsın ki Tanrı yarattı dememişsin! Vay ki kurt kocaymca köpeklerin maskarası olur sözü doğruymuş... Kötü Pırava'nm bizi adam hesabına almadığı şundan belli ki... Eski zamanımız olaydı n'ağ-zmaydı. Olsun varsın. Hiç değeri yok... Biz aha geldik, aha gitmekteyiz. Benim korktuğum, Zülfü yavrum, durduğun yerde hiç suçun yokken... Ahbap uğruna çabaladığın ortadayken... başın belâya girerse yanarım ki mahşer gününe

kadar yanarım.

Dilâver Paşaların Zülfü başka şeyler düşündüğünden uygun lafı bulamıyor, beli kırılmış kara yılan gibi kıvranıyordu:

— Beni hiç düşünme Hacı emmi... Düşündüğün elverir ve de suçumuzu bağışladığın ne devlettir. Sefil istidacı Pırava'nm Mistik bize hiç bi şey yapa-

irkilip yutkundu. Sonra n'olursa olsun demiş gıuı yumruklarını sıkıp söyledi-: Kötü Pırava'nın Mistik şuna buna kara sürmeye alışıp ve de bizi Kavat Abuzer'in Sülük yüreksizine be nzetip... Ezerim ki, Hacı emmi, tahtabiti gibisine, nah şu tek parmağımla ezer geçerim! — Ezersin!Hiç kuşkum yok... Bir Pırava'yı değil, on Pırava olsa, elbet ezersin... Gel gör ki... Baştan dediğim hesap... Ah, işler yiğitlikle yürüse ve de düşmanın erkek gibi erkek olup karşına çıksa...

— Çıksın çıkmasın... Sen ferah ol emmi... Bundan sonra sana da, bana da, koca Tanrının izniyle, hiçbir belâ erişebilemez. Değil mi bağışladın bizim cahillikle...

— Bırak oraları... Meseleden haberin yok... Eğer duyduğum doğruysa... Tetik duracağız ki Zülfü yavrum, gayetle...

Dilâver Paşanın Zülfü birden dikildi:

— Bre Hacı emmi... Sen benim rezilliğimi bağışladıktan sonra ve de bizim gibi köpeği arkaladıktan sonra.

— Olmaz! N'olduğunu bilmeden yiğitlenmek yoook!

— Napabilirmiş rezil istidacı, demekteyim bre emmi... Emret yarm sabah... Göçünü sarıp Çorum toprağından sürüp çıkarmaz mıyım!

— Aman hiç olmaz! Elimiz altında bulunmadı mı? Yandık Zülfü oğlum... Yandık ki dipten

doruğa...

— Neden Hacı emmi?... N'olmuş ki?

— Olacağı Zülfü yavrum... Benim duyduğum... Bu rezil Pırava, sen ortadayken öcünü alamayacağını doğruca kestirip... Ne dese iyi? «Önce şu avanak Zülfü'yü aradan çıkarmalı» demiş...

— Nasıl çıkaracakmış.. Ya ben adamın...

— Höst! Ardını dinlemedin... Kendi mi sıvana-

.v.ı uyum, Oil

bakalım ? Seni bu gece, neden istedim acele ?

Zülfü gözlerini ürküntüyle kırpıştırarak bakıyor, hem gülümsemeye, hem yutkunmayla çalışıyordu. Hiç bişey anlamadığı, hiç bişey düşünemediği yüzünün kar-nıakarışıklığından belliydi.

— Şundan çağırdım ki... Nefise rezilinin sana yazdığı mektuplardan Sülük alçağının haberi olursa n'olur, demeye çağırdım.

— Haberi mi ? Aman Hacı emmiiii... Aman ölme-liiii... ölmeli başka yolu yok.... Ölmeli... Ya da yitip gitmeli... Aman emmi...

— Tamam! İyi bildin derbeder Zülfü... Herif duydu mu, buralarda hiç barınılmaz. Ölmeli bir... Ya da yitip gitmeli Çorum toprağından ebedî... Bi daha dönmemecesine...

— Vay ki Hacı emmi... Heyvahtır ki hiç barınıla-nıaz. Aman emmi bunun çâresi -Birden dikildi. Suratının ağlamaklığı gitmiş, yerine adam öldürmenin korkunç kansızlığı gelivermişti... Çünkü hiç beklemediği sıra yoluna çıkan Nefise'ye kavuşmak umudunu yitirmekteydi düpedüz... Elini bıçak atar gibi bir kaç kez salladı-: Öldürürüm Pırava namussuzunu... Öyle mi belledin Hacı emmi... Paralarım ki, kanara itlerine doğramacasma... Gebertirim!

— Höst! Bağırma fikirsiz Zülfü... Bir it öldürmekle bu ateş söndürülmez. Ben enini boyunu düşündüm ve de her yanını hesaplayıp seni istedim. Bu mektup işinin bana sorarsan, Zülfü yavrum, gizliliği hiç kalmamıştır. Yeterince yayılmıştır çünkü...

— Yayılmış mıdır? Yanılmaktasın Hacı emmi... Yayılması yok... Hayır, yayılabilemez. Pırava'nın Mıs-Mc rezilini bitirdim mi...

403 mesi kalmamıştır.

— Hiç olmaz, oh Hacı emmi... Duydu mu, barınılmaz, barınılmadı mı, ölümden berisi yoktur.

— Tüh yüzüne kötü Zülfü... Ben seni yiğit bilip... Ezraile papuç bırakmaz sayıp... Ayrıca «Bu Zülfü oğlan akıllıdır» diyerek...

— Ölmeli Hacı emmi... Ölüm olunca akıl napsm?

— Ölüm... Ortaya ölüm düştü mü, napar yiğit kısmı? «Kadere kırk beş» diyerekten davranmaz mı? Ne denilmiştir? «Ben öleceğime düşmanım ölsün... Ben yiteceğime düşmanlarım yitsin» denilmiştir. Bu mektup işinden polislerin haberi var. Fazladan vilâyetin haberi var. Ayrıca Ankara'daki mebusların da haberi olduktan sonra, bir işin gizlisi mi kalmıştır. Say ki tellâl çağırttın Çorum'un ortasında Sultan

pazarı günü...

— Aman Hacı emmi... Çaresi... «Aman çaresi» dedim, amanı bilir misin?

— Fazladan teresin başına çöktüğünüz gece bağlarda şunca rezilin önünde söylenmiş bu mektup lafı... Mundar Köse duymuş ki orduya bedel boşboğazdır. Kavalbaz duymuş, bire bin katıp şuna buna demese çatlar. Uçkursuz nasıl bir belâ?... Oğlanbaz'm ağzı hiç tutulmaz... Evet, bunun gizlisi hiç kalmamıştır arslanım Zülfü... Bu haber er-geç yerini bulacaktır. Bana sorarsan, inkârla minkârla avanak Sülük Beyi az biraz avutmak varsa da, Emey kahpesini hükümat

gücü zaptedemez. Duyduğum doğruysa, Emey, kaçak tütünleri tutturduğun için de sana kızgınmış-Bu fırsatı da bulunca... Barındırmaz buralarda...

— Vay ki namussuz Pırava ettin mi bana edeceğini... Ya ben yanma kor muyum...

404

yıuAa. mı nıeKiup meselesi hiç işe yarar mı? Hayır, hiç bir işe yaramaz. Demek ki bu dünyada bunu kim duyarsa kötü ? Bir, Nefise utanmazının herifi duyarsa lcö'tü... Napar Sülük Bey bakalım ? Seni çeker vurur, ya da sürer çıkarır burdan... Hemi de çıkarır, çünkü, Hamza Pelvan olsan, bir göçmen mahallesiyle baş edemezsin.

— Aman emmi... Dur aman... Duymasıyle Nefise Hanımı... Öfkeye binip boşarsa...

— Kim ? Sülük mü ? Oralarını biz de düşündük AHahıma şükür, yeterince... Hani nerde o günler! Boşadı mı, ne devlet... İşlerime sahip olacak damadı bulurum. Sırasında bana arka çıkacak, aklı kendine elverir... Bilekli, yiğit ki mezarına söğdürmez bir yiğit... Ne , fayda ki,

Sülük boşayacak olsa, Emey kahpesi gerilir önüne... Kendin bilmez değilsin ya, Sülük Bey, analığı Emey'in sözünden çıkamaz. Dünyanın bir avanağı bunlar mı ki, Çakır Kahyaların

Hacı Kenan akılsızını bikez yere çalmışlar, bunca variyete pençe salmışlar... De bakalım, Dilâver

Paşaların Zülfü, sen olsan, boşar mısın böyle karıyı?... Hayır, bo-şamazsin.

Aslına bakarsan, biz de pençe atmışız, Kavat Abuzer'in bunca kavatlıkla topladığı variyete... Sülük oğlana bir hal olsa kime kalacak bunca mal... Memleket gibi koca Yediçmar Yaylasıdır ve de sürülerdir ve de dağ taş tapulu topraklardır. Benim ölçümle yirmi yedi kadılık yerdir ki, Yayla Padişahlığı Kavat Abuzer'in Sülük oğlana boş yere yakıştırılmış değildir.

Karşılıklı bir zaman sustular, görünürde katılıp kaldığı halde Zülfü'nün gövdesi ateşe düşmüş gibi yanıyor, beyninde kıyamet kopuyordu. «Bu Kenan dümbüğü Nefise kahpesini vermeye razı m'ola?... Ve-

m.

kavat Zülfü... Yut olsun;»

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan kirpiksiz gözlerini hiç kırpmadan bakıyor, karşısındakinin aklından geçenleri sezinlemeye çabalıyordu.

İkisi de aynı anda, yağmurun kesildiğini farkede-rek ürktü. Beklemedikleri sessizlik, odayı pusuda beklemenin yürek sıkıntısıyle doldurmuştu.

Hacı Kenan Efendi, Kara Zülfü'yü iliklerine kadar titreten bir hırsla içini çekti:

— Ah n'olaydı olaydı, çok değil Zülfü yavrum.., On'yıl öncesinde olaydım. Bu iş o sıra başıma geleydi. Gör ki canavar gibi hoplayıp temizlemez miydim? Şuna buna düşürür müydüm temizliği?... Keseden girip bitirip şuraya çıkmaz mıydım? Ne fayda... Kocalık gibi

maskaralık yok... Başka biri olsa, şimdiki kocalıkla da bitiririm Allaha şükür, hemi de karda gezip izi bildirmemecesine... Şu kara bahta bak ki, Sülük reziliyle boğuşmaktayız bunca yıl... Ayağına taş değ-se, kimseyi tutmaz hükümat, Hacı Kenan'dan bilir. Dilâver Paşaların Zülfü irkilmiş, gözlerini kısmıştı. Yumruğunu iki kez hırsla dizine vurdu:

— Bu Sülük alçağını... Hacı emmi... Bu Sülük alçağını... Haa?

Hacı Kenan dişlerini sıkıp soluklarım keserek bekledi:

— Bu Sülük namussuzunu dedim, Hacı emmi... Vurup düşürünce ne lâzım gelir ?... Keseden gidip pisliği

temizleyince.

Kapı vurulunca, adam keserken basılmışlar gibi hoplayarak döndüler.

Zülfü'nün gözleri korkuyla açılmış, çenesi sarkmıştı.

uuuajuarına götürdü, sonra uzanıp, karşısındakinin pazısını tuttu, fısıldadı:

•— Bana sorarsan, Dilâver Paşaların Zülfü oğlum, bunun çıkarı budur. Evet, Kavat Abuzer'in Sülük alçağını bitirmeli... Çakır Kâhyaların Nefise kahpesini alın teriyle hak edip yayla beyliğine konmalı...

0 o o z o o w

O:

1

KAVAT ABUZER'İN EMEY HANIM

Seferberlikte Çorum'a gelen Üçüncü Ordu göçmenleri dört ayrı soydan kırk dört çadırdı. îslâm dini açık, Çorumlu bunları ilk görüşte Erzurum yörelerinin çingeni sanmış, tavukları, kazları, güvercinleri, hatta kasaba kıyısına başıboş salınan buzağıları, malakları düşünerek epey ürkmüştü. Çingen takımına pılaçkada güç yetirmek yoktu ya hele Seferberlik açlığına uğrayıp buralara can atmış yaban çingen oymağı büsbütün korkuluydu.

Haber Çorum çarşısına uğramasıyle hemen yayılmış, işsiz güçsüzler önde, dükkânı kapayıp tezgâhı yüzüstü bırakan meraklılar arkada yürümüşler, Çankırı çingenlerinden demirci Karakaçan rezilini de yanlarına almışlardı. Karakaçan, soyunun Hind içinden gelme bey takımından olduğunu söylüyor, dünya yüzünde ne kadar Çingen oymağı varsa, dillerinden anladığıyle dahası, bilip tanıdığıyle öğünüyordu.

Göçmenler Mecitözü susasmm kasabaya gireceği yerdeki meydana çadırlarını kurup konmuşlardı... Çorum'lunun yetiştiğinde, koca Tanrının rastlantısına bakmalı ki, Narlıca'nın ünlü Uzun imamı Nurettin Hocayı göçmenleri sorguya çeker buldular.

Uzun imam Nurettin Hoca, delikanlı azgınlığıyle dünyanın dört bucağını dolanmış, işe yarar mı yara-

doldurmuştu. Bunların içinde Seylan Adasının Adem Peygamber türbesi hacılığıyle Mekke'nin son peygamber hacılığı, istanbul'un Fermanlı hocalığı da vardı. Göçmenlerin gelip kondukları sıra, gözleri biraz perdelen mişdiyse de gönül gözü, çuvaldızın deliğinden Frengistan'ı seyretme keskinliğindeydi. Feraseti anlamalı ki, herifleri görmesiyle, kılıklarından, Yediçmar Yaylasındaki Kavat Abuzer'i hatırlamış, «Durun uşak, bunlar bizim yabancımız değil, Kavat Abuzer yiğidimizin kabilesi» diyerek kestirip atıp, alçak eşeğinin ip özengi-lerinden uzun ayaklarını yere bırakıp çatal değneği eskinin mızraklı atlıları gibi havaya dikmişti. «Evet>> demekteydi, «bunlar yayla beyimizin kabilesindendir, hasretine dayanamayıp ardına düşüp arayıp sorarak-tan ve de koklaya koklaya sidiği izini sürerekten Ço-rum'ü bulmuşlardır ve de gayet soylu iz sürücü, av kapıcı olduklarını resmen ispatlamışlardır» diyerek, gönül eğlendirmekteydi.

Oymak beyleri zaptiyelerle birlikte hükümata gittiklerinden çadırda aklı erer pek kalmamıştı, ama, Uzun imamla Karakaçan'a bakılırsa mesele açıklanmıştı. Evet, bunlar Üçüncü Ordunun Seferberlik göçmenleriydiler. Haym Moskof'un önü sıra kaçaraktan Çorum toprağına can atmışlardı. Hayır, ağlar gibi konuşmaları, dillerinin böyle olduğundan değildi, bildiğimiz açlıktandı ki, soluklarının kesilmişliğindendi. Çorumlu bunu duymasıyle gayet duygulandı. «Bir adam Üçüncü Ordunun Seferberlik göçmeni olmakla zırpadak adamlıktan çıkmaz» denildi, «Aman kardaşlar, Çorumlu namını dadaş içine yaymak zamanıdır» denildi, evleri yakınlar seğirtip karıları haydayarak çorba ve de pilav, daha varlıklılar dana, koyun boğazlayıp et kazanlarını ocaklara koydurdular.

jcim kimse bulunup bulunmadığını sormuşlar; Kara

Abuzer adında bir hemşerileri olduğunu, Sultan Hamit çağında perperişan gelip alın teriyle çabalaya-raktan Yayla Beyliğini kavrayıp adam sırasına girdiğini öğrenmişlerdi.

Oymak beylerinin akıldanesi ve de yaman köpoğlu köpeği, Ekmeksiz'in

Pirağa, dakka geçirmeden, ırmağa düşen usturaya sarılır hesabı, ayağına hızlı kopuklardan birini Kavat Abuzer gibisini yerinden hoplatır armağanlarla yaylaya koşt urdu. Kavat Abuzer, Seferberlik kargaşalığında, kırk dört çadırlık oymağın gökten iner gibi çıkageldiğini duymasıyle «Hahahay» diyerek külahını sevinçle yere çalıp hemen atlandı, özen-gi kayışına yapışıp yanı sıra tay gibi seğirten ulakla beraber o gece kasabaya yetişti. Bunlar, çevreye yeterince nöbetçi dikip sinek ucurtmamacasına gözcüler koyup bey çadırına girdiler, sabaha kadar ne konuştı-larsa konuştular. Ertesi, gene yaylaya haberciler salınıp o sıralar yirmi üç, yirmi dört yaşlarında olan Sülük zıpın, Fati karı, Emey Hanım havadan uçuru-lup düze indirildi. Bunlar gelince, çadırlar arasında bir koşuşma bir bağrışmadir başladı. Çorumlu nedir diye seğirtince onu gördü ki, göçmenler, Kavat Abuzer takımını, biri bırakıp biri kucaklayaraktan, öpüp koklayaraktan,

ağlayıp cırpınaraktan paylaşamamak-tadır ve de ortada ölü varmışçasma yanık ağıtlar yakaraktan çırpınmaktadır.

«Hayrola! Nedir yahu? Nedir bunların gözüne görünen?» diyenler ancak öğlene doğru meseleyi öğrenebildiler,.. Bu göçmenler, meğerse, dört ayrı kökten gelmekteymiş... Biri baba soyundan Abuzer'in emmileri, diğeri ana soyundan gene Abuzer'in dayıları olur-

Emey Hanımın özbeöz kabilesi değil miymiş'/... Bu hesapça, o zamana kadar ağaç dalından düşmüşe benzeyen Kara Abuzer, Çorum'un en kalabalık soy sop sahibi oluyor, kasabanın başına bir rezilken bin rezil kesiliyordu. Çorumlu bu yaman akrabalıktan biraz hiylelendiyse de, yapacak bişey olmadığından «Alla-hm bir hikmeti» deyip Çorum'un altun adını bakır etmemek için göçmenlere elden gelen yardımı esirgemedi. Hakçası Seferberlik çağma göre elden gelirin ilerisine geçerek davrandı. Zahire veren oldu, eski giyimlerden veren oldu. Kimileri ev eşyası, mutfak avadanlığı, kazma kürek, bel tırmık gibi araç gereç bağışladılar. Çalışmak isteyenlere çok uygun şartlarla işler sağlandı. Meraklılardan birkaç oğlan, leblebici, saraç, nalbant, tabak çıraklığına alındı, birkaçı pırtı dükkânlarının ayak işlerinde koşturuldu.

Seferberliğin Üçüncü Ordu göçmenleri Çorum'a yaz ortası gelmişlerdi. İlk soğuklar başlayana kadar, çadırlarında kaldılar. Bir aralık hükümatın bunlara ayrı bir mahalle yapacağı lafı çıktı, yayıldı, bir zaman kahvelerde, cami avlularında dolandı. 1917'lerde Osmanlı'nın mahalle değil, çadır kuramayacağı anlaşılınca, belediye çoktandır boş duran,boş durduğu için de korunması mesele haline gelen Ermeni mahallesini hatırladı. Bu mahalle daha önce de hatırlanmış; fakat ağaç altları konuk barındırır günlerde, göçmenler dönüp bakmamışlardı. Akılları sıra, bu göçmenlik sürdüğü kadar sürmeyecek, Seferberlik belâsı tez vakitte savuşup herkes sılasına kavuşacaktı. Çorum'un kuru soğuğunu, önü sıra sürüp getiren sert rüzgârları çadırların kara çullarını yaracak gibi şaklatıp kalın direklerini çatırdatmaya başlayınca yün yorganların, tüylü Erzurum cicirnle-

e, uayııarı, fter yönden uzak yakın hısımları birer ikişer ermeni evlerine sığındılar. Bunlar memleketlerinde yere gömülü taş koğuklarda oturur olmalılar ki, saray gibi Ermeni evlerinin ikinci, hatta birin-ci katlarına çıkmayı göze alamadılar, alt katlara yerleştiler, gülüşen Çorumlulara da, özür olarak tandır-sız yapamayacaklarını söylediler. Sobaya mangala akıl erdiremiyorlar, erdirmeye de çalışmıyorlardı. Kulaklar kirişte olduğu, ilk fırsatta memleketlerine dönecekleri umudunu yitirmedikleri bir başka davranışlarından daha anlaşıldı. Önce alt katların döşeme tahtalarını söktüler, orta yere kocaman birer tandır kazdılar, içini tuğlayla döşeyip sıvadılar. Sonra odun-suz kalınca ya da ıslak odunların dumanından bunalınca, oturdukları evlerin en üst katlarından girişip alt katın tavanına kadar bütün tahtaları, direkleri, pervazları, kapıları, sedirleri söküp yakmaya başladılar. Yağmur savruntuları, kar birikintileriyle oturdukları alt odalar barınılmaz hale gelince, kimileri evlerin üst kat iskeletlerini indirip duvarları pekiştirerek tavanların üstüne .toprak çekti, kimi, ilkbaharı zor-güç tutup kerpiç kesip kendilerine Üçüncü Ordu köylerinin göreneğine uygun in gibi evler yaptı

Göçmen oldukları için askere alınmamışlar, üremeyi sürdürmüşler, gece gündüz ara vermeksizin buna ayrıca gayret de etmişlerdi. Her inde birkaç beşik sallanıyor, daracık sokakların çamurunda sayısız çocuk oynaşıyordu.

Seferberlik belâsının savuşması beklenirken, ondan bin kat beter mütareke kargaşalığı uç göster. •niş, Sivas'tan ilerisi sanki yitip gitmişti. Başkaca, buranın havasına suyuna, adamına aksatasına alışıp, her men mahallesi, on yılda altmış eve, on beş yılda seksen eve çıkmıştı. Çorum o tarihlerde, reçperliği büsbütün kısalmış Karadeniz yalılarının buğdayını darısını, kuru yemişini, azığını sağlayan en önemli merkez, en civcivli biriktirme, üretme, taşıma yeriydi. Hanları alio satıcı, yolcu mekkâreci almıyor, her sabah Merzifon'dan Samsun'a, Mecidözü'nden Amasya'ya yüzlerce hayvanlık kervanlar yola çıkıyordu. Yaylı dizileriyse susa boyunda, Ankara treninden farksız... Sabahları bunların gürültüsü basılmadan, ikindiye doğru Ankara kervanları, kağnı dizileri, deve katarları sökün etmekteydi. Gerek navlunculuğu gerekse her çeşit çerçilikle birlikte küçük-büyük baş hayvan satıcılığını,

Seferberliğin Üçüncü Ordu göçmenleri yavaş yavaş ele geçirmişlerdi. Gözüpek, eli silâha yatkın, hesaptan, maldan anlar adamlardı. Vesikalı hayvanların yanı sıra, yedi vilâyetin çalınmış hayvanlarını da hiç korkusuz alıp gidiyorlar, her çalı dibinde, her boğazda bir kaç eşkıyanın pusuya yattığını, ortada mal can güvenliğinin hiç bulunmadığını umursamıyorlardı. Satılık atların katırların yükleri arasında esrar afyon götürüp yalıboyundan kaçak tütün, cıgara kâğıdı getirdikleri de bilinmekteydi. Kanun dışı işlerden bol kazancın tadını almışlar, bu yağlı kuyruğu biribirlerini tutarak yiyeceklerine akıl erdirmişlerdi. Abuzer emmilerinin ortağı Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, hükümata düşen işlerini belli bir para karşılığı görüyor, eşkıya meselesini de Kara Abuzer ağa gene belli bir haraçla yoluna koyuyordu. Haraçla rüşvetin yanı sıra, birbirlerini arkalamalarının, birine dokunulsa, hepsinin kabalarına çuvaldız sokulmuş gibi ayağa kalkmalarının da çevreye saldığı ürküntü, hemen bütün

ama, zora düşmedikçe bunlara bulaşmanın hayır getirmeyeceğini deneyerek anlamışlardı. Böylece birbir-. lerinin çıkarına dokunmadan, ahbapça geçiniyorlar, karşılıklı kazanç bile sağlıyorlardı.

Göçmen mahallesi kasabanın kıyısındaydı. Hükümetin her çeşit denetimi dışında kendi yasalarına göre, enikonu bağımsız yaşıyordu. Evlerin yapılışı, avluların bölünüşü o kadar karışıktı ki, herkesin gün ışığmda bile, kendi evine giden sokağı nasıl bulduğuna akıl erdirmek mümkün değildi. Anadolu kasabalarının çoğunda sokağa pencere açmak âdeti bulunmadığından, göçmen mahallesi az vakitte kalın bedenlerle çevrili bir kale hâline gelmişti. İçeriye, iki atlının yanyana zor geçeceği üç sokak ağzından giriliyor, beş on adım sonra akıl almaz kanşıklıklanyle

daracık aralıklar başlıyordu. Kaçakçılık, çalınmış hayvan ticareti alıp yürüyüp gittikçe daha büyük sermayelerle döndürülmeye başladıktan beri evlerden evlere, ahırlardan ahırlara, ambarlardan ambarlara gizli kapılar, yer altı geçitleri yapılmıştı. Herkes birbirini yakın akraba saydığından kaç-göç yoktu. Bu da aranan ya da kovalanan göçmenlerin baskın sırasında ilk eve dalmalarını mümkün kılmakta, on-on beş ev

öteden, beş altı aralık aşağıdan çıkıp savuşmasını sağlamaktaydı. Bu durum, göçmenlerin memleketlerinden alıp geldikleri kanun tanımazlıklarını büsbütün arttırmış, mahalleyi oymak beyleriyle çekip çevirmek de hükümetin işine gelmişti. Göçmenlerin Beylerbeyliğini ölene kadar Kavat Abuzer ağa yaptı, sonra babasının postuna, Emey Hanımın gayretiyle Sülük Bey geçti.

Sülük Beyin giderek Yayla Padişahı olması, göçmenlere karşı hükümet gücünü. Çorum hükümetin-

kanunsuz işlerinde korurken, bir yandan suçluları adliyeye verip gücünü dengelemiş, çoğu işlerde herifleri mahpusdamından çekip çıkararak çevredeki «İpten adam alır» namına namlar katmıştı. İleriyi düşünerek, ayanın, eşrafın yaptığı gibi yetenekli "birkaç çocuğu bütün masraflarını yüklenerek okullara yollayıp ye-tim-öksüz babalığı da fazladan... Bunları yetiştirip vilâyette çeşitli memurluklara getirtip hükümette el peydahlamak, böylece nüfuzunu topla yıkılmaz duruma çıkarmak istediği, bilinen şeydi. Çorumlunun, aradabir fikre dalıp. «Bu herife bundan böyle Ezrail peygamberin gücü yetmez ya, bakalım nola?» dedikleri bir sırada, Atatürk'e suikast karalaması bomba gibi patlamış, fıkaranın haftalarca yağlı ilmeğin altında debelenmesi, kurtulmalık için şu kadar bin sarı lirayı saymak zorunda kalması, dikbaşlı göçmen mahallesini önce dehşete düşürüp sonra kudurgan öfkeye

salmıştı.

Beyleri, koca Tanrının desteğiyle parayı tatlı cana kalkan edip kurtulunca, mahalle, «Ya bu kan-cıklığm öcü nasıl alınmalı ki, tarih kitaplarına yazılıp geleceğe ibret olmalı?» derken Çakır Kâhyaların Hacı Kenan dümbüğünün biricik kızını Sülük Beye verimkâr olduğu duyuldu. «Gerçek mi aman uşak, inanmalı mı ?» derken Nefise kız altuna elmasa bürünüp sırmadan kadifeden bedeni görünmez ak katıra bindirilip Yedi-çmar Yaylasına gelin gidince göçmenler öçlerini kinlerini unutup «Amandır! Düşman kazıkta gerek!» diyerekten düğüne bir başka türlü koşulup haftalarca davul dümbelek doğdurup çifte zurnalar öttürterek-ten bayram ettiler. Başkaca düğün evine armağanlar yağdırdılar ki, güvey, İstanbul'un Osmanlı Padişahı

ş ve ae Dekarlığın sultanlık olduğunu şaşkınlıkla unutup yeniden evlenmeye kalksa, eline geçmez.

Göçmen mahallesi, evet, bu düğünden sonra, «Nasılmış, bu böylece hey Çorumlu ?» diyerekten kasabanın içinde kolları kabartıp omuzları dikerek, kafaları ve de kaşları ayrıca çatıp diiğümleyip, «Var mıdır buna bir diyeceği olan ve de var mıdır kuşağımıza basan ?» diye meydan okumak anlamına, ipek kuşak-, lan yere bırakıp artları sıra kuyruk gibi sürüyerekten dolaşmayı huy edinmiş, hemi de buna güzelce alışmıştı ki, gecelerden bir gece ardı ardına patlayan silâh sesleriyle yataktan hopladı. «Nedir? N'olmaktadir?» demeye kalmadan silâhların Sülük Bey konağı yönünden atıldığını, daha korkulusu, bütün kurşunların ete değdiğini anlayanlar, don-gömlek uğrayıp seğirttiler.

Kumarda kaldığı geceler, konakta yalnız yatan Sülük Bey, büyük kapının önünde yere serilmişti. İnileyerekten can çekişiyordu. İmansız herif ya da herifler, «Bunu da Allah yarattı!» demeden sıkmışlar, Sülük Beyin koca gövdesini kevgire çevirmişlerdi. Atar damarları filan doğrandığı için kanı boşalmış, çevresini kızıl göle çevirmişti. Kurşunlardan biri gırtlağını paraladığından boynu kesilmiş kömüş boğası gibi hırıldamaktaydı. Çatal yürek olduğunu şundan bilmeli ki, kanlılarını ele vermeden canı Ezraile teslim etmedi. En karanlık geceleri, lüküs lambaları gibi aydınlatan kol kadar elektrik feneri elindeydi. Ya silâhsız basılmış, ya da ünlü parabellumunu kanlılarına

lıyordu. Hacı Kenan dümbugunun ki/,uu anF nvmC damat olalı beri düşmanı kalmadığına derbeder Sülük inanmış olmalıydı. Son zamanlarda v delibaşısı Zülfü Zülfükar ağa savunuyu gevşettiğinden, daha kötüsü parabellumuna tükürerek «Biz bu namussuzu bunca yıl boşuna taşımışız ihvanlar! İki paralık bir iftira dilekçesiyle yağlı ilmeğin altına tekerlendiğimizde, hani hiçbir yararını görmedik» diye silâh taşımayı bile

boşladığmdan yakınlarına yakılmıştı. Cinayet yerine Hızır Peygamber gibi en önde yetişen Dilâver Paşaların Zülfü, beyini debelenir görmesiyle yakasını yırtıp kendini yere çaldı, sonra aklını başına toplayıp fıkara Sülük Beyin başını dizine aldı. Bekçilerle polis devriyesi yetiştiği zaman Zülfü, «Kanlımız kimdir Sülük Beyim? Aman bir işaret!» diye yalvarıp kulağını ağzına vermekteydi. Polisler de başına birikince el sallayıp gürültüyü durdurduğu, birkaç kez kulak verip «Çerkez mi? Hangi Çerkez?» diye sorduğu, bir kez de, «Çerkezler... Vay gidinin kahpe av-ratlılan... Ya biz ölmüş müyüz?» diye çırpındığı görüldü.

Konağın yakınında oturanlar, silâh seslerim mahalle kopuklarının densizliği sanıp umursamamı şiar, ancak Sülük Beyin sesini alınca kapılara koşmuşlardı. Rastlantının kötülüğüne bakmalı ki, en önde çıkan bir ayağı topal olduğu için Tekteker denilen İsmail ağaydı. Gözleri iyi seçmediğinden, ayrıca uydurukçu olduğu bilindiğinden tanıklığına pek kulak asılmadı. Dediğine bakılırsa, Sülük Bey ateşin üstüne elektrik fenerini sıkaraktan ve de «Vay kahpe avrattılar... Vay ırzı kırıklar» diye bağıraraktan koşarmış ve de kurşunlan yedikçe «Yandım!» diyerekten hoplarmış... Zül-

«bvet, makasa aldılar imansızlar Sülük Beyimizi Zülfü ağa, domuza atar gibi attılar hiç

acımayıp...» dedi. Bu söz üzerine Zülfü kendini yeniden yere çalıp yolun-

duysa da, gene aklını herkesten önce toparlayıp, «Aman bi payton! Seğirtin uşak... Bi payton

koşturup yetiştirin» diye bağırdı, başkasının seğirtmesini beklemeden fırlayıp getirilen paytona

kavuştuysa da, Sülük Beyi hastaneye yetiştirmek mümkün olmadı,

fıkara, paytonun içinde Zülfii'nün kucağında can verdi.

Sülük Beyin, «Beni Çerkezler vurdu» dediğine, duyan duymayan bütün göçmenler tanıktılar. Kız alıp kız vererek akraba olduktan sonra düşman temizlemek dünya kuruldu kurulalı çok görülmüş olduğundan Çakır Kâhyaların Hacı Kenan yatağından kaldırılıp emniyete götürüldü. İşin şaşılacak yönü: Dört kişilik fedai Çerkez çetesinden hiç biri Çorum'da yoktu. «Tamam, yediler babayiğidi, savuştular» denirken iki gün önce, Mecitözü'nün bir Çerkez köyündeki, düğüne çağırıldıkları, bir araba tutup gittikleri öğrenildi. Raslantıya bakmalı ki, bu köyde telefon vardı. Çorum candarması telefona çöktü, dakkasmda Mecitözü'nü, Mecitözü, dakkasmda düğün kurmuş Çerkeş köyünü buldu. Herifler, yeni yatmışlardı. Kuş olsalar uçup gelip Çorum'da Sülük Beyi bitirip Mecitözü köyüne yetişemeyecekleri bilindiği halde n'olur n'olmaz denilerek soruşturmanın selâmeti adına onlar da tutuklanıp Çorum'a getirildi. Hacı Kenan Efendiyle birlikte mah-pusdamma tıkıldı.

Emey Hanım cinayeti duymasıyle atlanıp hışım gibi kasabaya inmiş, işi ele alıp aralıksız

kovalamağa başlamıştı. Hemen iki avukat tuttu. Ankara'da bululan mebus Cevdet Beye telgraf çekerek ünlü avukat-

üzere anlaşmasını bildirdi.

Göçmen mahallesi, Sülük Beyin Nefise'yi aldığı zaman nasıl haftalarca düğünler kurup eğlendiyse, ölümünün yasını da öyle haftalarca uzatmış,haftalarca Çorum'un göklerini ağıtlarla inim inim inletmişti. Karılar hiç dur durak bilmiyor, en küçük anılarla yeniden çığrışarak çırpınıp yolunmaya girişiyorlardı. Daha ilk geceden toplu döğünmenin başına Sülük Beyin okuttuğu çocuklardan Civanşah'm anası Toprak Hatun

geçmişti.

Göçmen mahallesinin en Osmanlı karılarından Toprak Hatun, oğlunu okuttuğu için kendini Sülük Beye ödenmez borçlarla bağlı sayıyordu.

1920'lerde

kimsesiz bir göçmen delikanlısıyle evlenmiş, oğlu Ci vanşah" a üç aylık gebeyken Yunan savaşma götürülen kocasının ölümüyle dul kalmıştı. Böylece, babasız doğan oğlunu, Sülük Bey masraflarını yüklenene kadar kimseye muhtaç etmeden kilim dokuyarak büyüttü. Sertti. Sertliği, arada bir cin tutmasından gelse gerekti. Çabuk ağladığı halde öfkesi kolay basılmamakta, çok küçük olaylarda kine dönüp uzun uzadıya sürüp gitmekteydi. Sinir nöbetlerinin sık sık kudurganlıklar haline gelmesi, bütün ölçüsüz duygulanmalarının biricik oğluna yönelmesi Civanşah'a bebekliğini de. delikanlılığını da zehir etmiş; akranları kopuklukta silâhşörlükte, binicilikte, vurup kırmakta nam ararken Civanşah gittikçe yumuşayıp hem görünüşü, hem ruhuyla ürkek kız çocuklarına benzemişti. Toprak Hatun da bunu çevresiyle birlikte önceleri biraz yadırga-dıysa da huyunu değiştirmesine imkân görmediğinden,

«Eşkıya olmayacak benim Civanşah'ım, büyük memur olacak... Bilek gücü ne gerek!... Kalem gücüne

422

Sülük Beyin vurulmasından beri Toprak Hatun, avlusundaki fırını, bugün, ilk defa yakmış, komşu karılarını ilk defa ekmek yapmaya çağırmıştı.

Toprak Hatunun fırın yaktığı günler, mahallede düğün varmış gibi gülüp eğlenmek âdetti. Ağzı laf yapan kanlar, aklına dünyanın manisini koşmasını

biriktirmiş gelinler, sesi güzeller, kulağıdelikler unlarını tuzlarını, yağ testilerini yüklenip gelir, akşamlara kadar yer içer gülüşüp söylerdi. Sülük Beyin öldürülmesinden bu yana, Toprak Hatun yas tutmayı uzattığından, fırın yakmıyor, karıları toplamıyordu.

Bugün apansız fırın yakıp komşuları çağırması sabahleyin, Çakır Kâhyaların Hacı Kenan'la Çerkez çetesinin kolları bağlı adliyeye getirildiği haberinin alınmasındandı. Demek mahkeme başlayacak,

cezalar yakında kesilecekti. Göçmen mahallesi, hele ka- , rılar, yediden yetmişe, bu cezaların neler olacağını kesinlikle biliyorlardı. Hacı Kenan dümbüğünün fedaî çetesini meydana getiren, kıyıcılıkla nam salmış dört Çerkez kopuğu, Cangeldi Bey, Gayret Paşa, Kuloğlu Mahdı, en keskin atıcıları Yamanbay, asılacaklardı yüzde yüz... Kenan reziliyse, parası gücüyle kışkırtmadan on beş yıla çarpılacaktı ama, bunca yıl türlü namussuzlukla kazandığı variyet de son mangırına kadar ellere nasip olacaktı. Bu işin başka türlü bitmesine Gazi Paşa ferman etse, katiyen imkân yoktu. Çünkü Ağırceza Başkanı şaşırıp yumuşatırım sanıp kanunu şuncacık çevirse Emey Hanım aman zaman vermemeye yemin içmiş; hele Çerkezlerden biri sağ

haklamaya aegneK auauuj

Hacı Kenan'ın bilekleri kelepçeli adliyeye getirilişini seyirden dönenler avluya yetişince,fırının çevresi birden düğün evine döndü, her kafadan bir ses çıkmaya

başladı:

— Bunlara cezayı bugün keser m'ola bu Çorum hükümatı Semiz'in Yemiş abla?

— Bugün... Hükümat kısmının bir günde ceza kestiği hiç görülmüş müdür akılsız? Hükümat kısmı, kan sahibini şunca zaman imletmeyince... Yalan mıyım Doymaz Bacım?

Alımsar'm körpe gelini Doymaz, deminden beri, yukarı odanın penceresi önünde kitap çeviren Civan-şah'a dalmıştı. Neden sonra soru sorulduğunu fark-edip içini çekerek döndü:

— Neymiş ?

— «Bu Civanşah» demekte, senin Semiz'in Yemiş kahpesi... Demekteki «bu gidişle çok karının kanma girer bu oğlan!» demekte...

— Kanına evet... -Yavaş yavaş kendini toparladı-: Vay ki çengiler! Benim üstüme mi getirilmekte bu kana girmek sözü?... Tüh yüzünüze... Ben öylelerden miyim? Bana vurucu kırıcı olmayınca.. Kolumu tutup burup gömgök gövertmedikçe... Acısı yüreğime çöküp üç gün uvundurmadıkça...

— Orası öyle bacım... Benim dediğim orası öyleyken... Böyle dalıp dalıp gitmeler ve de elin e tokmak vurulsa duymayaraktan...

— Hele kötüüüüü... Benim bakmalarım yürek bozukluğundan mıdır? Hayır, aklıma gelen... Toprak ablamın bu Civanşah, bunca kitap karıştırıp... Şimdi sorulsa, Hacı Kenan dümbüğüne ne kadar ceza kesileceğinin yeri var mıdır okuduğu kitapta?...

,,„,.. vwAmuuu >cıı mı oıurmuş / Kanun kitabı mı bu?

— Sormayınca Dinmez'in Selime.. Sormayınca bacım...

— Tamam... Sorması parasız... -Dinmez'ingelini Selime elini gözlerine gölge edip nazla seslendi-: Beri bak, kurbanlar olduğum Civanşah... Bak bunlar ne demekteler? Bunlar demekteler ki... Şah civanımızın okuduğu kitapta Çakır Kâhyaların Hacı Kenan dümbüğüne kesilecek cezanın yeri var mıdır ?» demekteler.

Civanşah önce anlamadan baktı. Uzun kirpikli körpe kız gözleri dalgındı. Yanaklarını çukurlaştıra-rak gülümsedi:

— Bu tarih kitabıdır Selime abla... Kanın kitabı değil... Cezayı hiç yazmaz.

Hamurla fırınla uğraşanlar «Ceza» sözüyle ilgilenip döndüler:

— Cezaya n'olmuş ?

— Hangi ceza oh Civanım Şah ? Hacı Kenan dü m-büğünün cezası mı?

— Okul kitabında n'ararmış Hacı domuzunun cezası ? Bir laf sormalı ki lafa benzemeli...

— Tarih kitabıysa... Ah ne kadar güzel... Bak bakalım, senin tarih kitabında, Kemal Paşamızın kötü Yunan'ı nazil yendiği yazılı mı ?

— Yazılı Zeynep abla!...

— Oooh ablan sana kurban olsun, Şahım Civan!... Ya İsmet Paşamızın yiğitlikleri?

— Yazılı evet...

— İnşallah, büyük adam olursun da, seni de yazarlar. Kocalığımızda okutur, dinler ağlarız.

— Hele akılsız... Kocalıkta ağlamanın halâveti m'olur? Hüner gençlikte ağlamalı...

— Ortada kırılmış dökülmüş olmayınca neden 425

maskaralık mıdır'!

— Koca bir İngiliz kiralı dul karı yoluna tahtı tacı boşlayıp resmen başıbozuğa soyunup kendini yedi düvele rezil ettiği bir dönemde... Ağlanmayınca... Bu nasıl ağlamakmış ki, başkaca tokuşma, kırılıp dökülme

ister?

— Vah ki yaznık! Ekmeksiz'in emmim, gazetede okuduğunu sana böyle mi bildirdi? Koca bir İngiliz kiralı, elin dul karısını tenhada bastırıp iyicene yoğur-mayınca, her yanını görüp elleyip tartıya vurmadıkça... Balını şekerini tadıp başkaca, yaman işlere yarayıp yaramadığını

denemeyince... Kolayına tahttan taçtan mı

geçermiş?...

— Tamam, burası doğru... Aman Ekmeksiz'in avanak Altun, Ekmeksiz emmim sana aykırısını mı

dedi sakın?

— Ekmeksiz emminde bu işin aykırısını demek yoktur evvel-eski... Kendiniz bilmez değilsiniz ya... Kırk günlük yolda, kan - erkek tokuşması olsa, sizin Ekmeksiz emminiz kulak verir, duyup öğrenir, ille de ağzının tadım bilir karıları başına biriktirip adlı

adınca anlatır.

— Onu bunu bilmem! Hint'te Çin'de olan çiftleşmeyi bilmeli değil, hükümatımızın kanlılarımıza keseceği cezayı bilmeli...

—j Bilmesi mi kalmış bacım... Ölen kapı iti mi ki, hafazan Allah, it ölümüne gele de, kanı yerde kala?... Sayılı can gitti mi, ardı sıra can gider. Koca bir Yayla Padişahı Sülük Bey olup...

— Heeeeç...

— Ne haacet... Hükümat yok demeli de, kıran kırana olmalı...

— Benim duyduğum İsmet Paşamız başta olaymış,

dumougu...

— Göze aldı da n'oldu bakalım? Bana sorarsan, bu ölümlü dünyada, Sülük Beye etmedi, bilirse kendi kendine etti. Şuncacık utanması olsa, Çorum çarşısından kolları bağlı geçmesi yeter. Ölüm, kendini bilene rezillikten yeğdir ve de böyle yerde her adamın eline geçmez

devlettir. ,

— Vah ki, Ankara'da, paşa inip bey binsin derken, bizim Sülük Beyimizi yediler arada, hırpadak...

— Yediler ki, bir sckumda...

— Yanlarına kalmalı ki, ben bu heriflere «Pırava» demeliyim... Ne demekteymiş Emey Hanım? «Meraklanmayın, pençem yakalarındadır, Ezrail pençesi gibi kavrayıp bükmüştür, kurtuluş hiç yoktur» demekteymiş...

— Ya şu Çerkez itlerine... Bildiğin at hırsızlarına... Hele şu kız çerçisi rezillere ne demeli ?

— Amaaan Semerli Zeynep... Bilmediğin bimesele mi? Çerkez dediğinin dini imanı para!

— Çerkeze Müslüman diyenin ben dininden şüphe ederim.

— Yahu, Çerkez fıkarasmın ne suçu var. Onlar da bizim gibi bir göçmen! Yaban yere düşünce birine kapılanmadın mı, barına mı bilirsin? Birine de kapılandın mı, «Vur» dediği yerde «Vurmam» var mıdır?

— Orası öyle ya, her «Vur» denileni vurunca... İt-köpek takımını ayırmadın mı, n'olur? Adı üstünde, bir koca Yayla Padişahı!... Vur, vur ama, kimi vurmaktasın? Sülük Beyi vurmaktasın! Toza gübüre karışır mı?Karışmaz!Kanı battal olur mu? Hayır, olmaaaz! Bedevaya

gider mi? Hiç gitmez. Ne denilmiştir? «Atlar tepişir, arada eşekler ezilir.» denilmiştir.

— Orası doğru.. Evet, arada eşekler ezilir.

427

j — Ne mümkün... Ah ki, Sülük Beyimiz gıaecegıne vara göçmenden üç dört kopuk gideydi, belki de beş altı kopuk..

— Benim şaştığım, şu Hacı Kenan domuzu kurnaz bilinir. Şuncacık akıl yokmuş bacım?! Sülük Beyimizi gündüz gözüne karalamaya getiririm sanıp...

'ağlı iplerin altına itelemeye çabalayıp...

— Heye yağlı iplere gelesice...

— Ve de güçyetiremeyince körpe kızı düşmanının koynuna sokup... Yumuşatıp tuzsuz yağ gibi... Da-

1 marlannı somurtup elden ayaktan düşürüp...

— Tamam! Son günlerde fıkara Sülük Beyimiz, bildiğin ev kaçkını ve de yatak kaçkını olduydu. Kumara düşmeleri, zara, kemiğe yumulup konakta

kalmaları...

— Çok yalvarmış Zülfü Ağam, kanlılar gibi... «Olmaz! Biz düşman sahibiyiz. Kızını almakla düşmanın düşmanlığı artar eksilmez, oh beyim, biz bize gelelim ve de tetik duralım» dedikçe... Ne dese iyi, Sülük Beyimiz ? «Höst yüreksiz Zülfü! Kötü Kenan'dan gelecek belâ, kantarla gelsin!» dermiş de gülüverir-

miş.

— Pekin'oldu şimdi bakalım! Dağ gibi yiğidimiz..

— Benim şaştığım... Bu Hacı Kenan dümbüğü, öz damadını pusulatıp vurdurup... Şunun yatacak yeri var mı, bacım? Bu nasıl bir hacı ki Müslümamn yüz karası bir hacı...

— Hacı, diyerekten, bre Dinmez'in Selime, bilmez gibi... Herif essahtan bir Mekke hacısı mı ? Hayır! Rahmetli babam yemin içerdi. Bunlar birlikte gezinmişler Seferberlikte... Bu Hacı Kenan imansızı, ömründe Kayseri'den ileri geçmemiş!

ranmetlı derdi ki... «Eşek kervanıyla Suşehri'ne gittik. Dönüşte bu Hacı Kenan alçağı,ak-lınıızı çeldi, vurduk Samsun - Bafra üstüne... O zamanın hükmünde... Bir kasabanın adamının başka kasaba toprağına

geçmesi resmen yasak... Enver Paşa yasağı ki, en ufak cezası: Yağlı ip... Hele ki, hayvanla may-vanla... Meğer, dümbük Hacı Kenan, Vehip Paşanın yaverini, her nasılsa kandırıp kâğıtlar almış ki, kervanı çek, Mısır'a git, yasak diyen çıkmaz.

— N'arar Seferberliğin kargaşalığında bu rezil, yalıboyu gurbetine yönelip dil bilmez Laz adamının arasında ?

— Şuncacık şeyi bilemedin mi, yazık senin Ekmek-siz'in Altun'luğıma! Hayvanlara kaçak tütün sarıp gelecek...

— Vay ki vay... Kaçak tütün hacısı, desene bu mülevves!

— İyi bildin! Babam rahmetli derdi ki, «Çorum'u tuttuk, koca Tanrının desteğiyle... Kaçağı Çakır Kâhyaların konağı avlusuna yıktık. Baktık ki, bu Kenan utanmazı, ertesi sabah eline fırçayı almış, kapısını yeşile boyamakta değil mi ? Çorum'a söz düştü, «Yahu ne dir? Bu yeşil boya neyin nesi?» diyerekten millet seğirtti. «Bu kez, Mekke hacılığını kurtarıp geldik komşularım, koca Tanrı sizlere de nasip etsin!» demez-mi, bu Kenan rezili... Dahası... Şuncacık şişelerle «Zemzem suyudur, Mekke hacılığı armağanıdır» diyerek Kızdırmağın bulanık suyunu dağıtmaya girişmez mi?

— Dur kız, rahmetli baban Semerli'nin Kıtulmuş emmimin hacılığı da mı ayınga hacılığı sakın?

— Heye... «Deli utanmaz, sahibisi utanır» diye-

— Ya zemzem suyu?

— Zemzem suyu olmayınca hiç olur mu ? Rahmetli babam da epey su dağıtmış Çorum çeşmelerinden geceleri şişeler doldurup...

— Heyvaaaaah! Çoğu yeşil boyalı kapıların ardında ayınga hacılığı yatmaktaysa, Çorumlunun

işi yaman ve de ölenlerimizin ağzına bu zemzemden verildiyse fı-karaların öte dünyada durum-vaziyetleri gayet yaman!

— Ya şimdi n'oldu bakalım! Allahtır bu... Na-par, kurban olduğum? Önce «Yürü hey

rezil kulum, nah sana meydan» der, bacağındaki bağı bilmezlendi-rir, sonunda çeker düşürür, beğendirir. Nah belâsını buldu ki, yitirmenıecesine... Ne denilmiştir? «Bir sıçrarsın çekirge kuşu, iki sıçrarsın çekirge kuşu... Üçüncüde, ele girersin çekirge kuşu» denilmiştir. Bu kez hükümatımızın pençesinden çıkası hiç kalmamıştır

benim gördüğüm...

— Vay, yoksa çıkası da mı olacaktı ? Ne hacet! Çorum'u dipten doruğa yakacak mı bu dümbük, gazlayıp?... Yediden yetmişe kıracak mı? Çorumluyu ve de göçmeni bu dümbük, yesir mi tuttu Moskof'tan? Allahımıza şükürler olsun, bu kez, bu rezilin işi tamamdır. Gözlerimiz aydın, bacılarım, bu kez pisliğimiz

temizlenmiştir.

— Evet, bu iş, «Ev yandı, tahtabitleri de yandı ya» hesabıdır. İyiden bir gitmeyince yüz kötülük savuşturulmaz.

— Savuşturuldu, derken... Fıkara Emey Hanımın yanmalarını napahm, of çektikçe dumanının tepesinden çıkmalarını?

— Essah kız... Emey ablam kocadı gitti, birkaç ayda... Vay ki, böyle midir, yürek yanığı?

Karaman kuyruğu gibi bıngıldayan sağrısının eriyip kemiğe dönmesi...

— Kolay mı ? Sülük Beyimizin kam, doğrusunu ararsan boynunda... Diyesiymiş ki, «Vay ki koca şeytanla çuvala girmek hiç yoktu, girdim» diyesi... «'Sülük Beye bir hatâ erişmesin, ocağımız sönmesin, dalaşma

kesilsin de hele bir' diyerekten domuz hacının .m kahpe kızını gelin getirdim, ben bana ettim» di- || yesi...

— Evet, bu kız almalar, hep Emey Hanım akılları... Vaktiyken dedilerdi de, «Benim bildiğim Emey Hanım, böyle iş yapmaz» dediydim. Vay ki hiç aklı yokmuş. Hacı Kenan deyyusuyla oyun mu oynanır?

— N'oldu bakalım şimdicik ? Sülük Bey gitti, bana sorarsan, 'Yediçmar'ın yarısı da üste caba gitti.

— Yaylaya n'olmuş, Yaylaya?

— N'olmuşu var mıdır? Gazi Paşa kanununca malın yarısı karıya düşermiş...

— Yalandır ? Kim dedi ? Aklı ermeyenin dediği belli... Bu nasıl kanunmuş ki, karı toprak bölebilmek-te?...

— Güllü kahpesinin sözü...

— Güllü kahpesinin Gazi Paşa kanununa akıl erdirmesi yeninin işi mi?

— Bana kalırsa, Pırava'nın Mıstık'ın akıllandır bu...

— Heyvah... Kanunda yeri varsa, Kenan alçağı hiç bakmaz söker alır. İşte buna yandım!

— Yanılmaz mı ? Yayla gittikten başka, sürüler mürüler de bölünürmüş ki,, çoğu Nefise kahpesine düşermiş...

— Vah şimdi yandım ki... Sonesini kalmadı.

431

— Kenan rezili mahpustan çıkarsa aıyecegırn yok... Mahpustayken, benim bildiğim Emey Hanım, Yaylaya hükümat adamını hiç uğratmaz.

— Bunca davavekiline n'olmuş? Tutar birini dişlisinden... Salar ortaya, parasını sayıp... Böldürür mirası darı danesi geçirmeden...

— Desene, hemi dağ gibi Sülük Beyden oldu Emey Hanım, hemi de bunca alın teriyle topladığı maldan oldu. -Semerli'nin Zeynep çevresine bakarak öne eğilip

j' sesini alçaktı-: Bu Yediçmar Yaylası vaktiyle Çakır Kâhyaların değil miydi? Hacı Kenan'ın körpe yan-gınlığından yararlanıp kuşağına sokmadı mıydı Emey abla? Demek, döndü dolandı, yerini buldu. Emey ablanın bir herifi tutuşturup yakaraktan kazandığını Nefise kahpesi bir başka herifi tüketip kül ederekten çekip geri aldı. Vay ki dönek dünya!

— Hele utanmaz! Emey ablam duymalı ki...

— Duymakla... Yalanım var mı? Yedi vilâyetin bildiği bi mesele...

— Höst! Emey ablama söz yok... Napsın karı başıyla... Bunlar dalaşmaya durup... Biribirinincanına susayıp... Kötülüğe mi çabaladı, hayır, iyiliğe çabaladı.

— İşin ucu varıp Kenan reziline dayanınca iyilik ummak nasıl bir avanaklık?

— Bana sorarsan, bacım, bu Emey Hanımı, Gazi Paşamızı öldürme karalamasıyla şaşırttılar.

Aklı sıçradı ki, fıkaranın, geri toplanacağı kalmadı. Rahmetli babam derdi ki, «Âdemoğlu nun işleri, aklı sıçramaz-dan zordadır, bi kez de aklı sıçradı mı, tez-beri topaı-lanamaz. Başına belâlar bu sıra çöker» derdi.

— Vay ki, doğru... Vay ki eskinin denenmiş akılları...

dıgu pencereye bakıyorlardı.

Oğlan, kitap dalgınlığına vuraraktan, ağaç gölgesinde arada bir kikirdeyerekten şap şap burma hamuru açan kızlara göz indirmemekte, bunca körpe güzelle, hiç mi hiç ilgilenmemekteydi. Oğlan kısmı, lise okuluna da gitse, on beşini geçti mi, körpe kıza, oynak karıya ister istemez bakacak... Erkekliği anadan buruksa bi şey denilemez. Ya da bunun hızım alıp soluğunu kesen bir kahpe canavar olmalı ki, karıya kıza dönüp bakası kalmaya...

Dinmez Selime bunları aklından geçirerek pencereye dalmıştı. Semerli Zeynep'in gülümsediğini görünce, iz şaşırtmak için hemen lafa girişti:

— Benim şaştığım, Zeynep bacı...

Gerinişi getiremeyip sustu. Zeynep can alacak gibi bakarak sordu:

— Neymiş bakalım, seni şaşırtan?... Civanım Şahın okuma tutkusu mu?

— Yok... Toprak Hatunun Sülük Beyimize Emey Hanımdan artık yanması ?

— Dur aman.. İşin içinde bir iş mi var, demeye getirmektesin, eskiden yeniden?

— Tüh yüzüne ben benden kuşkulanırım da, Toprak Hatunu aklıma getirmem. Duymalı ki, şim-dicik... Bak bakalım neler olmalı...

— Benim bir şey dediğim mi var! Evel-eski, yaman öfkelidir Toprak Hatunumuz ve de gayet örf. lü- Osmanlıdır. Evet, körpeliğinde dul kalmıştır da yiğit adını korunmuştur, belki cevahir taşma çıkarmıştır. Sülük Beyimize Emey'den artık yanması... Kabile gayretindendir, başkaca, Sülük Beyin, bu Civanşah'ı bunca yıl, bunca para dökerek okuttuğundandır. Iyili-

j If^A l

yeri geldiğinde borcunu ödeyecek... lopra*. amama Sülük Beyin kanı ardına düşmek, boyun borcudur. Yemin içtiğinde sen yok muydun burda, kanlar ağ-laşırken... «Göçmenden Sülük Beyimizin kanını alacak er çıkmazsa, bak neler olur?» diyerekten kitaba şap şap el vurduklarında?

Susup baktılar. Toprak Hatun, dağ gibi çırpı yığınını sırtlamış geliyordu. Uzun boylu, iri gövdeliydi. Yaşlandıkça etlenmiş, bir yiğitken on yiğit olmuştu. Sopayı değme Kürt

çobanlarından daha yaman savurduğu, öfkeye binerse, üç-beş kopuğu adam hesabına almadığı biliniyordu. Seferberliğin en korkulu sıralarında, bir evde yek avrat, hemi de körpecik gelinken, nice nice bileği tutulmaz kabadayılar, öncerleri tek tek, sonraları, aç kurt sürüsü gibi biryere birikip «Avlusuna hoplarız, zora getirip tadma bakar adama alıştırırız» sanıp yürümüşler, kapısını kurcalamaya kalkışmışlardı da, mahalleli, bir sopada yere yıktığı Mümin Pelvan rezilini, bunun elinden güç ile almıştı. Bir vuruşta, belini kırayazıp yanındakileri de ayrıca tepeleyip önüne katıp, «Yandım Allah! Müslüman yok mu?» diye bağırtaraktan kaçırıp dönüp gelip belini alamadığından yerde yatakalmış fıkara Mümin Pelvana yeniden girişip, hiç ürküntüsüz, dirsek oynaklarının, ayak bileklerinden aşık oynaklarının ve de dizkapağı oynaklarının yerlerini bilip bulup yoluyla sopa yoklamalarına getirip, herifi deli deve gibi böğürterekten başkaca kulak tozlarına, eli parmaklarına dokunup kıvrandıra-raktan öylesine yumuşatmıştı ki, mahalleli yetiştikte dirisini değil, nerdeyse herifin ölüsünü zor kurtarmışlardı-«Neden rahmetlinin Kürt kılıcını çekip bitirmedin, bunca körpe gelinin öcünü çıkarmadın ve de yedi vilâ-

şuncaciK ürküntü göstermeden ve de hiç solumadan suratını şu yana çevirdiğini görenler daha yaşıyordu. Mümin Pelvan rezilinin o sıralar büsbütün kodoşluğa soyunmadığı, arada bir meydana çıkıp başa güreşip ödüller kazandığı bilinmeli ki, Toprak Hatun yiğitliğinin nasıl bir yiğitlik olduğu kestirilebilmeli...

— Beri bak bacım... Senden laf dağılmaz! Hiç mi canı herif çekmemiştir bu Toprak Hatun ablamızın, bunca yıllık körpe dulluğunda?

— Vay Dinmez'in Selime... Bunca kopuğu sopa gücüyle yıldırıp önüne katıp koğalayan karı, şuncacık er açlığını mı bastıramaz?

— Er açlığı, ah ki Zeynep bacım, sopa gücüyle basurdaydı, fıkara karı milletine daha neydi? Ekmeksiz'in Altun araya girdi:

— Her karı senin gibi Dinmez'in Selime midir ki, körpe oğlanı görmesiyle hamuru teknede, ekmeği fırında unutup aklını sıçratıp dalıp göz hevesine gelip boyunca günaha gire gündüz ortası... Höst dedim... Civânşah oğlana jştahmdan hışır hışır yutkunmaktasın ki deminden beri, boşanıp boşanıp gerisin geri harlayıp hevese gelmektesin!

— Dinim gitsin kötü gözle baktımsa... Elimizde büyümüş el kadar oğlandan n'olur ki?... Benim körpe öğretme zamanıma daha yıl var. Benim dediğim. Toprak Hatun, Seferberliğin kargaşasında, iz şaşırtarak-tan hiç mi otlamadı, surda burda... Yerliden yabandan ?

— Vay avanak! Bunca herifin iştahını kursağında komuş körpe dul karı, bu işin gizlisini nasıl sürdürür-müş bakalım?

— Hovardalığın gizlisi, herifin ağzı sıkılığında değil midir? Sütü temizine düştüyse?

«Yiğitliği şudur ki... 'Biri de bir, bini de' dıyerekten etini sakınmaz» derdi, «Karıda yiğitlik başka, Osmanlılık başkadır» derdi.

— Osmanlılık da neymiş? Yere batsın!... Canı çektiğince murat alamayıp açlığını doyasıya bastıra-mayınca, neden yaşamalı da ölmeli değil?

AVımsar"m Doymaz gelin ayıpladı:

— Şuncacık meseleyi çıkaramadınız mı kendi başınıza?... Yazık ki ne kadar...

— Çıkarması neymiş? Yere batsın Osmanlılık, her neyse!... «Herif açlığına dayanmanın yolu?» demekteyim. Geceleri canı çekmekten uyku dağılmalarının ve de ölüp ölüp dirilmelerin çaresini sordum. Osmanlılık karın doyurmaz. Dengini bulup çekip sıkıp balı şekere katmayınca... Körpe karı kısmı, kör şeytanın azdırmasına nasıl direnmeli?

— Direnmesi, Alımsar"m Doymaz, fıkara karı milletinin elindeki bir mesele değildir.

— Ya?

— Şundan değildir ki, er canlısı oynak kan, ben keyfimle razılandım sanır öyle mi?

— Heye... Razılanmayan karıya güç mü yetirebilir Hamza Pelvan olsa? Yüreği çektiğine düşerse bilmem, dengini bulursa...

— «Dengini bulursa» dedin, kendi ağzınla tutuldun. Oynak karının dengini bulduğunda direndiği hiç görülmemiştir. Çünkü şuncacıktan alışıktır.

Aslında karının oynağı, dengine hiç rastlamamıştır da, «Acep bu mudur?» diye zorlatır boşuna...

— Anlamadım!

— Akılsız! Karı kısmı anadan oynak doğmaz. oynayaraktan oynaklasın Dengini bulsa, delirmiş mı

m uerman abla, bigün dengine getirip, Toprak Hatuna sormuş... «Bu sendeki direnme gücü, Fatma anamızda yoktur. Neyinnesi oh kahpe Toprak, hele şuncacık açıkla da bakalım yararı var mıdır ?» demiş ?

— Sopayı çekmiştir Toprak ablam...

— Gülmüş bir zaman... «Herif açlığına direnmenin yiğitliği bende yoktur, kahpeler!» demiş, «bu Ci-vanşah'ın babası rahmetliyi görmemle aklım sıçradı benim» demiş, «akıl sıçrayanda direnme mirenme n'a-rasm?» demiş, «rahmetliden bu yana aklımı sıçratır herife rastlamadım» demiş, «herifi görmesiyle aklını sıçratmadı mı, karı gibi karıyı o işden hiç bişey anlamaz bil ve de hiç bişey ele geçiremez bil... Çünkü çabalaması boşunadır ve de rezillere yem olup kendini dile düşürmesi boşunadır» demiş, «gerçek erin tadını alma-dığındandır çünkü» demiş, «ben» demiş, «attan inip eşeğe binecek akılsız karılardan mıyım ?» diye elini sal-layıvermiş... Anladın mı?

«Biz vaktiyle Seklavi He-madani gûheylâna binip ağız tadıyla binicilik etmişiz. Bi karı nasıl bi kahpe olmalı ki, dönüp uyuz eşeğe razılamp maskara ola?» demektir bu...

— Olur mu, hayır, hiç olmaz. Başınızdaki bir mesele... Yoklukta eşeğine katırına, uyuzuna topalına mı bakılabilir Alımsar'm Doymaz? Bunda hiç mi karı nefsi yok?

— Orasını bilmem. Bu Toprak Hatun, gerçekten dayanmıştır ve de «Osmanlı karı» adma şuncacık kara bulaştırmadan dayanmıştır. Yiğit isterim, dayanacak... Dayanmasa, Gazi Paşamızın adam asar fermanlarını adam hesabına almayan bunca göçmen yiğitlerine söz mü geçirebilirdi?

— Yere batsın! Hayır, ersizlik karı milletine yarar İŞ değil!

437

sayılmaz. Bir karı iyicene şaşırmak ki bu kadar direnmeli... Bu Toprak ablam herifinin şehitlik kâğıdı geldiğinde, az biraz dellenmiş... İlk cin tutması o gündür. Ağzı köpürerek yıkılmış ki, bi zaman ayıltılamamış... Sonrası... Bir yıla yakın, bunun ağzından dünya lafı çıkmamış... Arada bir ağıt yakarmış o kadar... Ağıt dedimse, gecenin karanlığını inileten bir ağıtlar ki, göçmen mahallesini yatağından hoplatıp yediden yetmişe hökür hökür ağlatan bir ağıtlar...

— Desene evel-eski huyu...

— İyi bildin, huyu olmasa. Kara Abuzer'in Sülük Bey bunun herifi değil, oğlu değil... Kaynı damadı hiç değil... Vurulduğunu duymasıyle saçlarını top top yolması, yakasım yırtaraktan bağırtısı gökleri inleterek kendini yere çalıp lov taşı gibi yuvarlanarak duyulmamış bilinmemiş ağıtları yakması... Aradan şu kadar ay geçtiğine ve de fırın yaktığına hiç bakmayın...

«Şu yemeği severdi, şuna şunu derdi, buna bunu» diyerek yeniden yeniye aklına getirip ağıtlara çöker, görürsünüz!... Paralamadık yürek komazbu karı, bu

gidişle göçmende ? Ayrıca, cin tutmaları sıklaşıp dövü-

c) nerekten düşüp dili dişi kitlenip ağzından köpük yürüyüp gömgök...

— Essah... Toprak ablamın cin tutmaları sıklaştı ki, yaman!

Semerli Zeynep, Toprak Hatunun fırın tavryla boğuşmasını kollayıp sesini alçaltarak sordu:

— Bunun bunca yıl, bunca herife direnmesinin nedenini bilemediniz mi?

— Nedenmiş kız? Nedenmiş dedim?

— İstanbul'un ablacı Ebe hanımı, çok değil. beş yıl önce, Kaptagellerin kına hamamında ne demiş, bakalım! Toprak ablana bakmış bakmış da «Aman

can"11 yaAı.L, ne ocaKiar söndürdü, karıdan erkekten» demiş, «böyle bir gövde kesimine, baş dikmeye, böyle bir et aklığına can dayanmaz» demiş.. Tekteker'in Çalkama ablam, Toprak Hatunun, yürek yakan, ocak yıkan karı olmadığını anlatmasıyla:.. Biraz düşünüp de ne dese iyi ?

— Aman ne demiş İstanbul'un ablacı Ebe hanımını yaman söylemekte yolunun yolcuları...

— Demiş ki... «Bunun ere avrada yakınlık vermemesi, Perioğlunun pençesine girdiğindendir» demiş!

— Hangi Perioğluymuş ? Ya biz neden duymadık? —j Bir karının hovardası âdemoğlu olmayınca du-

yula mı bilir? Ablacı Ebe hanım demiş ki, «Cin tutmasından belli» demiş, «erkeklerin cin tutamnı peri kızı bağlamıştır, karıların cin tutarını ecinnioğlu...»

— Aman! Gerçek mi, kız Zeynep, inanayım mı ?

— Ben İstanbul'un ablacı Ebe hanımı yalancısıyım !

— Dur bacım, gerisini bilelim! Kolayını bulmuş

desene, Toprak Hatun ablam... Sırtım yıkılmaza dayamış desene... Benim duyduğum, Perioğlu, ars-lana kaplana yıkılmazmış ve de gecede beş on kahpeye bana mısın demezmiş! Perioğlunu ele ge- f çiren, âdemoğlu hovardasını neylesin? vay ki, açlığına jj ağladığımız Toprak Hatun! Biz bizi düşünsek iyi değil !j| mi? Biz bize ağlasak? Yaşamıştır öyleyse... Yaşamıştır | ki, başına konan devlet kuşu nice padişah karısının * eline geçmemiştir. Vah bize... Yoksulluğumuza yan- }!, mayıp Perioğlundan hovarda gezdirene yanan akılsız- ":< lara, vah!
)|

Ekmeksizlerin gelini Altun, hasetlendiğini saklamayan bir derinlikle içini çekti:

aDlamın aıreiıcı Kaugim jvau. uuvi», o_j,.,A

gibi tükenip pes etmezi ben de ele geçirsem, şunu bunu

adam hesabına alır mıyım? Karılar surda kalsın, dağ gibi delikanlıların başına çöküp cebri iş gören bunca kopuk, Toprak

Hatuna neden güç yetirememiş, bildim şimdicik... Çünkü, Perioğlundan desteği var. Destek dedimse, baltayla yıkılmaz bi

destek... Bunaldı mı, düşmanına salar, boğdurup leşini şuraya attmverir. Tamam, bu Civanşah miskini neden körpe kız gibi ürkek, şimdi anlaşıldı. Oğlanın anasından yılgınlığı boşuna değil... Perioğlundan hovardayı bunca yıl kullanan karının oğlu, kız huylu,

olacak ister istemez. Geçende rastladım, «Anan nasıl iyimi, Civanım Şah?» demeye kalmadı, körpe kız gibi suratı al atlasa kesmez mi ? Say ki bilmezken kendini kart hovardaya kıstırmış on ikisinde kız ehli

kızdır.

— Beri bak bacım, körpe oğlan kısmının sakınması hep utançtan olmaz, sakın bunu bi doyuran mı var? Sarıp ezip iyicene tüketip karı yılgınlığına düşüren...

— Hadi yoluna akılsız Zeynep, napar bakalım Toprak Hatun, ağır güneşten, sertçe yelden sakındığı oğlunu tüketmeye çabalayan kahpeyi?.. Hayır, yanılmaktasın, sezinlerdi ossaat ecinni hovardası taşıyan Toprak ablam, sezinlemesiyle de n'olurdu? Dünyayı başına dar etmez miydi

?

— Beni kuşkum... Hacı Kenan'ın Nefise kahpesi yaylaya gelin çıkalı beri bu oğlan yaylaya seğirtmekte sıralı sırasız...

— Vay başıma! Kudurmuş mu? Ekmek yediği kapıya... Bunca para döküp lise okuluna salıp... Sülük Beyimiz şuncacık sezinlese n'olurdu? Kurtuluşu var mıdır, demekteyim?

,,A...*. .UY UNIMZ, ICENAM BILMEZ DEĞILSIN YA, OH BACIM!

— Ya Emey ablamı napahm! Bunlar Emey

ablamı, hiç mi adam hesabına almadılar? Emey abla, ne demektir? Hovardalıkta pirenin zıpladığından hiylelenir ve de gizlisini bulur, demek değil midir?

— Doğrusun... Nefise kahpesiyle hiç bir ilintisi olabilemez. Benim gördüğüm, Toprak Hatun gayet Osmanlı olduğundan... Osmanlı karının kızı yaman oynak olur da oğluysa, büsbütün elsiz, dinsiz, ille de belsiz olur. Şundan ki, Osmanlı karı, gelin düşmanıdır ve de bildiğimiz gelin kıskancıdır.

— Kudurmuş mu? Koynuna almayınca... Birinden biri çabalamayacak mı tüketmecesine?.

— Gönlüne bıraksan, avratsız öldürür oğlunu, yiğit ana kısmı... «Kız aramaktayım, uygununu bulamamaktayım» demelerine hiç bakmayacaksın. Civan-şah'ın bu yaşta kız huylu kalması anası cadıdan... Oooh, n'oldu sonucu?.. Oğlanı bizden sakınmakla baltayı ayağına vurduğunu bildi.

— Bildi mi? Aman Zeyneeep... Çekildi mi yolundan, ayağının bağını çözüp... «Aha meydan... Yayıl yayılabildiğin kadar» mı dedi ?

— Hele utanmaz! Akhn hep körpe oğlan

yaymakta... Sülük Beyimiz vurulunca, bu toprak Hatun kudurup kan aramak yoluna düşmedi mi? Kanımızı Hacı Kenan dümbüğünün boynunda bilip «Yok mudur şuna bir telli kurşun yetiştirecek yiğit bu göçmenin içinde yüreksizler?» diyerekten yolunmadı mı?Herifler, «Dur Toprak Hatun, iş senin bildiğin gibi değildir ve de burası Dersim balkanı ve de Mamahatun düzü ve de Sürmeli Çukuru değildir. Hükümatımız öcümüzü ahvermezse, görelim n'oJur?» dedikte, «Maşa

dır. Cumhuriyettir!» dedikte «Nah ogıun aa geıuı yeuş-ti ?» Öç alacak yiğidi neden yabanda aramalı ?» dedikte... Bu Toprak abla kudurup Civanşah'ın yakasını kavrayıp «Hayda göreyim seni, al şu lüveri, ye şu Hacı Kenan alçağını, dünya yüzünün erkek - yiğit namını al! Ben seni

bugün için doğurdum! Yüz bir yıl verseler, saçımı süpürge eder beslerim» diyerekten...

— Yiğit - erkek namını kim alacakmış, Hacı Kenan'ı vurup, karı yüzüne bakamayan yüreksiz Civanşah mı? Hele fikirsiz... Civanşah... Lüverlenip canavar gibi dikilip he mi? Şu bizim fıkara Şahımız Civan? Hahahay... Bişey demeli ki, az biraz uygun demeli ve de yaraşıklı demeli! Lüver lafını duymasıyle yüreği yarılmamış mı Civanşah'ın? Hele şuna hele!.. Kitaba yumulup,.. Şunda şuncacık er görüntüsü var mı, bacım, şu şöylece bildiğimiz körpe kız görüntüsü değil midir? Nah, bi çalkalaması eksik!

— Ah n'olaydı olaydı, doyasıya sarabilineydi de, vara, kız görünüşlü olaydı.

— Babası nasıldı bunun ? Babadan sürme olmasın, bu oğlandaki kızımsılık?

— Lafa laf katmalıyım! Benim şu Alımsar'm Doymaz'a iki lafım var! Senin ere doyman bu dünyada geçti, öte dünyanın melek melaike oğlanlarını bilmem.

— Vay gâvıııuur! Bizim erimiz, bizi doyurmaya elverir ve de koca Tanrıya şükür, bizi kız görüntülü körpe oğlanlara hiç düşürmez. Sen senin derdine yan!

— Benini derdim, kızoğlan kız yumuşaklığı gösteren oğlanlarla değil!

— Höst, lafa laf katılmasın! Höst dedim akılsız Doymaz, durduğu yerde erinin bel gücünü öven karının başına neler gelir bakalım? Lafımız nerler-deydi, oh Selime, gerisi gelsin!

okulunda şunca yıl okuyup... Kan gütmek bilgisiz köylü işidir. Ölenin kanını hükümat arar ve de

kanun gücüyle bulup çıkarır!» diyesi... «Çek gözümün önünden o elindekini Toprak Hatun» diyesi...

— Rahmetli babam derdi ki... «Bir adamın görüntüsü neyse yüreği de hüvesi nüvesine odur» derdi... Şunda, şuncacık er görüntüsü var mı komşular? Nah, say ki saçları kırkıp oğlan donuna girmiş İstanbul'un kız öğretmeni... Evet, hiç kuşkum yok... Bunun yüreği de, bildiğimiz, kız yüreğidir. Bunun doygunluğu, kudurgan ablacılann hüneri midir sakın?

— TöbeL Ablacı karı oğlan kısmından bişey mi hasıl edebilirmiş? Duyulmadık oyun mu çıkaracak bu kahpe, durduğu yerde kudurup...

— Yok bacım... Ablacıların günahım almaktasın! «Yakınımda er istemem» diyerek kümese horoz uğratmayan orospular...

— Ablacılar yere batsın... Lafı bozdunuz ki,

ascıvık... Sözünü geçiremeyince n'apmış Toprak Hatun? Çimlenmemiş mi?

— Cinnenince n'olur ? Oğlan kısmının zaptol-maktan çıkacağı çağda, bu yüreksizin okumaya vurması, kitaplara yumulması, boşuna mı? Hayır! Baktı

kopukluğun hakkından gelemeyecek, sığındı kitaplara... Rahmetli babam derdi ki, «Bu dünyada kızı kız gibi gütmeli, oğlanı oğlan gibi» derdi. Gerçekmiş ki, ne kadar...

— Ya napsaydı, dul karı başıyla Toprak Hatun ? Bunca hoyratın arasına mı salaydı, değme kızdan geçerli oğlanı? Salaydı da, avda kuşda, başına bi iş mi geleydi, fıkara Pırava'nın Mistik gibi ?

— Hep mi avda kuşda olurmuş öyle işler ? Kız görüntülü oğlana, kurtuluş var mı ? Dur eğlen! Saray

vermedi miydi, evlerin ıssızında'.'

— Marazlı Derviş'i dedin mi, yanılırsın! Çünkü, Marazlı'yla Toprak Hatun bir şeyhin dervişi olup ve de yol kardaşı bulunup...

— Yol kardaşı mol kardaşı bilir miymiş kötü Marazlı? Öz oğluna yüreğini bozacak mülevves?

— Yanılmaktasın bacım! Evet, oğlanın körpeliğinde bu Kur'an dersinin epeyce sözü edildiydi ya, «Hayır, arada Sülük Bey vardır, el sürebilemez» denildiydi.

— Kim süremez? Benim bildiğim, Saraylının Marazlı Derviş, gebereceğini bilse... Böyle yavruyu boşkomaz.

— Desene oğlanın kandan sakınması... Kız oğlan kız cilveleri göstermesi... Hele şuna hele!. .. Gözlerinin baygınlığına da, ağzının kan yemiş gibi kırmızılığına... Hayır, biraz daha gelişse, buna güç yetmez bacım, çünkü olmaz denilebilemez. Çünkü, Fatma anamızın görmesiyle, uçkuru kırılır dokuz yerden... Şart olsun, bunu adama bir alıştıran vardır, okşalaya-raktan... Ürküntüsünü alıp oynaşmaya soymuş vardır. Bana sorarsanız, Civanşah gibi kansızın günaşırı yaylaya çıkması, hayır, boş değil...

— Eğer Nefise kahpesinin pençesine düştüyse, yazık!

— Neden? Değerini mi bilmez, tadını mı çıkaramaz?

— Hani keşke... Benim duyduğum, Nefise kan

değme uğraşla doymazmış da, sabaha dek güreş verse, akşama dek de ayrıca boğuşsa, bana mısın demezmiş... «Hey koca Tanrı, bu günler nasıl bir günler. Yirmi dört saat elverir mi ? Hiç denemedin mi, Kurban olduğum... Karı milletine senin düşmanlığın nedir?» diyerekten çırpmırmış ki...

— Tüketip bitirdiği belli bışey... Yoksa, bu | çağında kan yılgım oğlan görülmüş mü? Bir saattir, nah kızlar, penceresi dibinde bunca

debelenip laf atıp bir gülücük koparamamak ne belâ!

— Bunun körpelik hızını sömürüp alan Emey ablamız mı sakm, kahpeler?

— Aman bacım, hiç olur mu ? Vah ki şuncacık * aklıma gelmedi...

— Geleydi ? «Geleydi» demekteyim, Dinmez'in Selime... Ya geleydi n'olurdu?

— Gelse, Kollanmaz mı, yoluyla? Kollaymca . bilinmez mi gizlisi?.. Hay kafa, kuru kafa!..

— Dur bacım, Sülük Beyimiz ölünce ne demiş bakalım, Emey Abla, Toprak Hatunu tutup... Demiş ki, «Meraklanma Toprak Hatun, Civanşah'ı okutmak boynumun borcu» demiş...

— Essah mı? Aman inanayım mı?

— Neden? N'olmuş ki bacım, koca Tanrıya şükür? Yok mudur, yoksul mudur? Sende şimdicik onca variyet olsa, almaz mısın bu oğlanın yükünü boynuna ?.

— Durun kardeşler, eğer bunu dediyse, benim bildiğim bunca yırtıcı Emey abla, hiç kaptırmamış-tır böyle yavruyu Nefise kahpesine...

— Kaptırmamak elinde mi ? Kocamışlığı n'apalım, yaşın gidip varıp ellisine dayanmışhğmı ? körpe oğlan sevmekte variyet kaç para ? Körpenin oynağına Civanşah nasıl dayansın. Emey karı nasıl güçyetirsin!

— Evet, vah ki kocalık... «Kapıya uğratılır rezillik değildir.» derdi rahmetli babam... Anamın rastiklandığına bakardı da, «N'apsan boştur, kahpe Kocamışa rastık maştık

para etse, çerçisinin kârı

düşkünlüğü olur ki, koca Tanrının yaman cıvesıcnr ve de az biraz kocamış kanlara son günlüğüdür.» lafını n'apahm? İster misin, körpeliğinin bilmezliğiy-le ve de göz kararmasıyla, bu oğlan, Nefise kudurganını katıdan saymayıp Emey ablanın duasını alsın, yüreğini soğutup?..

— Aradaki kahpe, Çakır Kâhyaların Nefise olmasa, dediğin doğru... Nefise'ye geldi mi oynaktır orospu ve de körpenin bilmezi Civanşah surda kalsın, uçkuru, Zeliha anamız gibi dünya güzelinin elinden çekip alan Yusuf Peygamber fıkarasmı günaha sokar ki, hık demesine bırakmaz. Çünkü, Çakır Kâhyaların kudurgan soyundandır, başkaca kahpeliğin dersini Benli Nazmiye orospusuyie Güllü kahpesinden gayet yaman almıştır. Evet, şimdi itklım yattı, bu oğlanın karılardan yılgınlığı yükü ağırlığından... Doymaz kahpenin pençesine düşmüştür ki. buna hiç ışılayacağı kalmamıştır.

— Dur aman... Dur ki heyvah!..

— N'oldu kız? Fırsatım düşündün de sakın... Elinden kaçırdın mı, günah korkusuyle?

— Dur ki bacım...

— Heveslendirmenin yolunu buldun da, kacır-dınsa tüh yüzüne...

— Civanşah gibi körpelerin yolunu bulmak bizden ne kadar uzak... Aklıma gelen... İster misin, Hacı Kenan dümbüğü, damat diyerek bunu çekip

alsın, Nefise kahpesinin koynuna, «Allanın emri» diyerek, koysun da kızı olacak kahpenin duası gücüyle cennete atlayıp hak peygamberimizin komşuluğunu kapsın!..

— Vay ki, doğru... Bunu böylece kızma alan.

şımaı.' in olacak, demekteyim, kahpe Selime... Hele şuna... parmak ıslatıp kâğıt çevirmelere,.. Hele kaş çatmalara ki, can almalara... Vay ki, koca Tanrı ve de acımaz Tanrı... Sen bu yavruyu kan kullarına belâ mı yarattın ve de işinin yok sırasında mı yarattın ? Niyetin nedir kurban olduğum, karı milletinin yüreğini bozup yediden yetmişini cehenneme doldurmak mıdır? Hayır, bu oğlana, şuncaak nefsi olan kan, olmazlanamaz ve de hovarda gezdirir kanlar surda kalsın herif düşmanı değme ablacılar direnemez. Bunu iki ay sarmak yüz yıla bedeldir, benim kantarın (artışıyla... Evet, senin aklına gelen Alımsar'm Doymaz, Nefise'nin aklına gelmiştir ki çoktan gelmiştir. Ne fayda ki, namussuz Hacı Kenan Süiük Beyi vurdurdu.

Toprak Hatun oğlanı keser de Çakır Kâhyalara damat vermez. Şaşırıp variyetine heveslenip verimkâr olsa, Emey Hanım engelini aşıp dileğine ulaşamaz. —

Hacı Kenan rezilinin dilediğini yapamadığı görülmemiştir ya, bereket mahpusdammdadır, Emey ablanın umduğu ceza on beş yıldan artıktır, eksik değildir. Hacı Kenan, bu kocaîığıyla on beş yılı yatıp çıkamaz.

— Başkaca... Benim duyduğum, bu oğlan, kasaba yerin kızını alıcılardan değilmiş.

— Ya? İstanbul padişahının Sultan kızı mı olmalı ?

— Okumuş oğlanın okumuş kız alması Gazi Paşa kanunudur.

— Desene ki, avucumuzda leblebi, kuru üzüm yedirerek yetiştirdiğimiz yavru, yabanın okumuş kahpesine nasip... Vah ki ben işte buna yandım. Vah ki, yazımızı «Kime niyet kime kısmet» diye yazan kötü

buna?.

Laplap imanım gelini, Yolu yel gibi tozutarak gelip Toprak Hatunun avluya gülle gibi girmiş, kollan havada, «Yandım Allah yandım» diye

var gücüyle bir naralanıp iki dönüp kendini yere çalıp bağırmaya girişmişti:

— Vay ki belâ çöktü göçmene komşılaaar!.. Vay ki kara bahtımız!. Vah ki yandım kahpe dünyaaa..

— Höst... Kız dur... Kız dedim rezil, beri bak!,

M'oldu?

— Aman ölenimiz yitenimiz mi var ?

— Kız Laplap'ın kahpe Dudu, neyin nesi? —Vah ki çabalamah bacılarım ölmemek için!...

— Heyvah... Laplap İmam gitti mi, durduğu yerde?..

— Nereye gidebilirmiş... Demincek gördüm. Yüzüme baktı da, çıkası gözlerini belertip... «Kız kahpe bu ne yakıcı kuyruk sallamak böyle» diyerekten...

— Ölmemeli bu kahpe dünyada, bacılarım, adam hiç ölmemeli!... Ölenin arkası yok... Ölenin kanı

battal!

Laplap İmamın gelini Dudu «Yandım» diyerek yolunup döğünürken, Toprak Hatun kendini toplayıp alıcı kuş gibi başı ucuna dikildi:

— N'oldu kız? Herifini kötülükte mi tuttun,

çengi ?

— Vah ki Toprak abla! Kanlılarımızı salıverdi kansız hükümat senin haberin yok!

— Kanlılarımız...

— Saldı mı? Şaşırttın mı kahpe Dudu?... Hiç olmaz!

— Saldı da Sülük Beyimizin kanı ?

— jAenan dümbüğü salındı. Domuz Çerkezleri salındı.

— Vay başımaaaa! Çerkez nasıl salınabilirmiş, Çerkez?

— Salındı ki, salt biri değil! Hayır..Cangeldi alçağı salındı, Gayret Paşa namussuzu bile salındı. Üstelik vay ki yandım, Kuloğlu Mehdi deyyusu bile salındı.Aömanbay salındı ki, Çerkez hepten salındı.

— Git işine Laplap'ın akılsız Dudu, kanlı Çer-kezler nasıl salınabilirmiş? Seninle gönül eğleyen olmuştur.

— Salındı ki, ne güzel salındı. Vah ki anam öle... «Ölenin arkası yok» denilmiştir, doğru... «Ölenin kanı battal» denilmiştir, doğruuuu...

— Ne yaman! Gitti gider mi şimdicik, bizim arslan Yayla Padişahımız?.. Gitti gider mi, toza gübüre karışıp?..

— Gidersin, ne sandın, kahpe Altun, arkan olmayınca...

— İt ölüsü müdür, yerde yatan yiğit ? Sana sordum, orospu ?.. Torbalar dolusu para harcanıp oğul-uşak okutan dağ kaplanını sordum!

— Vay göçmeeeen! Yüreksiz göçmeeeen! Yiğitlik böyle mi, kötü göçmeeen ?

— Vay başımaaaa! Kanlar boş düşmedi mi ? Belâmıza gerilenin kanı yerde kalınca?

— Vah ki, ölene olur olanlar denilmiştir, Toprak ana!.. Yiğit göke mi çekildi demekteyim, kahpe Top-raaaak?

— Göçmende hiç er kalmayınca, Toprak nap-sın kahpeler?.. Yuf size... Bundan geri, göçmen herifin altına yatmak yooook!.

449 çıkılmaz!

— Hayhay!.. Adam yüzüne bakmak hiçyooook!

— Yuf size göçmen yiğitleri... Yiğitlik böyle midir?

— Yiğit dedin bacım, yiğit hani?

— Tüh yüzlerine bileği tutmazların...

— Yüreği söylemezlerin...

— Yüreksiz herif avrat sahibi olur mu, olmaaaz! —Tüh yüzünüze... Oğlan babalığı size ne kadar uzaaaak!

— Kanımız yerde kalmıştır, er koynuna girmek haram!

— Duvaklanmak haram... Kınalanmak haram...

— Haram er kişiler... Haram bundan böyle, düğün dernek...

— Hani Sülük Beyimizin bunca delisi ?

— Nerdesin Sülük Beyin delibaşısı Kötü Zül-füüüüü ?

— Hani yaylasına çıkıp konan mebusanlar, paşalar!

— Tavlasına at bağlayan ahbaplar hani, zaptiyeden, polisten?

— Sofrasında tuz-ekmek yiyen bunca mamır!

— Hani bunca yıldır arkaladığı köylü - kentli ?

— Hay ki, oğulsuz uşaksız öldün mü, yittin bil!

— Vay ki sahipsiz Sülük Beyin kem talihi, kara bahtı...

— Sahapsızmış şahabımız!

— Tüh yüzüne kahpe dünya... Tüh yüzüne kötü felek...

— Hani kapısının kurtçu iti Genç Osman rezili 1 ?

450

— Bunca para döküp saçıp kanlılarımızı mah-pusdamına doldurup...

— Çerkezler asılmayınca...

— Hacı kenan dümbüğü onbeş yılı yemeyince... Ölsek iyiii...

— Ölsek iyi, yüreksiz göçmen... Tüh yüzüneeee...

— Vay ki, nah Karılar sürüp gelmektedir Emey Hanım, savurularaktan fırtına gibi...

— Fırtına da neymiş... Karı donlu Ezrail pey-gambeeeer...

— Susun bacılar... Duyalım bakalım, Laplap İmam'm akılsız Dudu gerçek mi, yalan mı ?

Emey geliyordu ama, fırtına gibi yerden koparıp göklere savurana hiç benzemiyordu. Biraz telâşlı, besbelli ki epeyce şaşkındı. Kılığına bakılırsa duyar duymaz olduğu gibi ev giyimleriyle sürüp gelmişti. Bet - beniz küf yeşili... Avurtları çökük, yediden yetmişe herif milletini yürek oynamasına düşüren baygın bakışlarının baygınlığı gitmiş, yerine hasta donukluğu gelmişti.

Avluya girince karılar bağırtıyı kestiler. Ortaya sessizlik düştü ki, tırpan işlemez. Herkes Emey Hanımın coşup kudurmasını, bağıraraktan dövünmesini bekliyordu. Durgunluğu karşısında şaşırdılar. Yiğitliği en ünlü eşkıyaları yıldırmış Emey Hanım, sanki birden on beş yıl kocamış, yenilgiyi bu yüzden direnmesiz kabullenmişti. Bundan şüphelenince Göçmen mahallesinin her yaştan karılarına dehşet elverdi.

Emey Hanım, birini arar gibi çevresine dalgın baktı. Laplap İmam'm gelini Dudu'yu bulup yürüdü, karşısında durup sordu:

I

I

— Hacı Kenan'ı?

— Salmış...

— Çerkezlerini ?

— Salmış tüm...

— Salmış demek... -Ellerini yanaklarına götürdü, tırnaklanyle iz bırakarak yavaş yavaş indirdi, boğazında yumruk yaptı-: Güç yetmez öyleyse Toprak Hatun!.. Geçti. -Sözleri zor anlaşılıyordu-: Önceden gerekti, Toprak Hatun, Sülük oğlan ölmeden gerekti.

Bir avlu dolusu karı, soluklarını kesip Toprak Hatunun karşılığını beklediler. Emey Hanımın yılgınlığı en çok Toprak Hatunu şaşırtmıştı. Yutkunarak toparlanmaya, laf bulmaya çabalıyordu. Önce en uzaktan, kapının ordan çok hafif bir hıçkırık duyuldu. Sonra, daha beriye atladı. Birden ince bir çığlık, sessizliği kırbaç ıslığryle yırttı:

— Vah ki yandıım!

Kanlar böyle bir işaret bekliyorlarmış gibi, hep birden, çığırışmaya başladılar:

— Belâ düştü göçmene...'

— Sülüüüük...

— Bey gitti, gök yıkıldı.

— Yerde kalan kanımıza...

— Yazık...

Bağırışmalar dövünmeler o kadar artmıştı ki, kimin neyi çağırdığı birden anlaşılmaz olmuştu.

Emey Hanım, yumrukları boğazında, hiç kımıldamadan duruyor, gözlerinden ip gibi yaş iniyordu.

Toprak Hatun neden sonra, bağırışmaları yeni duymuş gibi, katılakalmışlıktan kendini kurtarmak 452

..._,.. A,.unp uupıaaı. tilerini havaya jcaldırıp bütün sesleri bastırarak haykırdı:

— Heleeee... Beri bakın beriiii... Kan battal olmaz, öç arayan yiğit bulununca, siz öyle mi bellediniz kahpeler!... Hükümat bırakınca göçmen bırakır ini, göçmen?.. Ya biz öldük mü biz, orospulaaaar! Hacı Kenan dümbüğünün parası para da, bizimki pul mudur? Para döküp hükümatta el peydahlayıp... Ya biz ölmüş müyüz?.. Varalım görelim, kanlılarımızı kimler salmış, kaça salmış? Varalım bakalım neler olur? Ya bu Çorum'da göçmen adı silinmiş mi? Paraysa para, yürekse yürek... Sürelim bakalım, belây-sa ne güzel belâ! Aman varalım bakalım, bu hükümat nasıl bir hükümat! Gazi Paşamın adaletli hükümatı değil mi bu? Gazi Paşamın zagonu kalktı mı dünyanın yüzünden, göke mi çekildi? Kurtla kuzuyu beraber gezdiren bir zagonlan... Varalım bakalım, kahpeler,

Vali Paşanın peygamber postuna, Hacı Kenan dümbüğü mü geçti kuruldu, parası gücüyle? Görüp bakmadan, bakıp bilmeden hiç olmaz orospular, boşuna çığırışmakla hiç olmaz? -Birden atlayıp bir çocuğun elindeki ucu çatallı sopayı kaptı, havaya kaldırdı-: Sürüp gidilsin, gidip bakılsın, kanun kitabında yeri var mıdır, kanlıları salmanın!.. Para gücüyle he miiii ? Ya biz ölmüş müyüz ? Yok vallah, ölmemişiz! Hayda kahpeler!.. Sürüp gitmek vaktidir ve de varıp anlamak vaktidir. Hayda, dedim karılar... Haydaaaa...

Toprak Hatunun sesi önceleri çatlak matlak, hırıltılı mırıltıhyken sonuna doğru yerini bulmuş, gök gürlemesine dönmüştü. «Hayda» narasını gücü yettiğince uzatıp bitirince, göçmen mahallesinin karı-kn

tek gövde gibi yekinip toparlanıp hoplayarak kalktılar, Emey Hanımla Toprak Hatunun ardlarına

r

ÛUŞUp juıuuuıvı. a ...

baş örtüleri rüzgârda savruluyordu. Hemen hepsi, daha rahat yürüyebilmek için ayaklarmdaki kunduraları tepinerek çıkarıp fırlatmışlardı. Hepsini topluluk kudurganlığı kavradığı için görüntüleri gerçekten ürkütücüydü. Bağırıp çağırıyorlar, yolunup dövünerek kızgın hayvan sesleriyle uluyorlardı.

Çeşmenin önüne gelince gürültüye çıkan birkaç herif Toprak Hatunu «Hayrola! Neyin nesi?» diyerek önlerim sandı. Göçmen erkekleri kasabaya inmedikleri zaman mahallede uzun paçalı ak donlar, uzun etekli uzun kollu ak gömleklerle geziyorlardı. Toprak Hatun don-gömlek heriflere iğrenmiş gibi bakıp kanlara döndü, sopasını kaldırıp gürültüyü susturdu:

— Eğlenin kanlar! Beni işitin!... Hükümattır bu kara düşman, Osmanlıdır ve de kancıktır. Düzensiz varmak olmaz! Kundakta bebeleri olan bebelerini kapıp gelsin! Yürüyenleri kolundan kavrasın sürüsün! Hükümata vardıkta etlerini burup bebeleri çığırttırmak gerektir ve de zaptiye yürüdükte bebeleri kalkan tutmak gerektir. Şundan ki, göçmenin karısını sopa

gücüyle bunaltıp dağıtırız bellemesin alaybeyleri...

Haydaaaa!...

— Dur hele Toprak Hatun! Kudurdunmu gündüz gözü?... Osmanlıya savaş mı açtın rezil?

— Hööööst, geri dur, Ekmeksiz'in İsmail!... Göçmenin kanı yerdedir. Arayan er kalmamıştır. Arslanm erkeği arslan da, dişisi değil mi?

— Vay başıma!... Nerden aranırmış göçmenin kanı?... Yanılmaktasın ki, gayet kötü yanılmaktasın. Fikirsiz karılan ardına alıp yürümek iş değil!

Toprak Hatun buna uygun bir karşılık ararken ardmdakiler çığrışmaya başladılar: — Herifler hanisiniz herifler ?

454

— ugıaniarı kaçıntı dümbükler!...

— Nikâhları booooş...

— Göçmenin yüzkaralarıınıı....

— Hele şu Ekmeksiz'e hele... Hele şunaaaa...

Ekmeksiz'in İsmail karıların arasında yumruklarını sıkarak tepinen karısını farkedince birden toparlandı:

— Vay kahpe! Ekmeğe diyerek gidip... Eveee... Eve dedim namussuz, ya Çorum'da meşe sopası hiç mi kalmadı?

Ekmeksiz'in Altun bir an ürküp gözlerini kırpıştırarak çevresinden destek aradı. Fıkara Ekmeksiz'in İsmail, bugünü başka günlere benzetip karıyı saçlarından tutarım, sürüyüp götürürüm sandı. Kan kalabalığına girip elini atmasıyle bir velvele koptu, bir sav-runtu oldu ki, «Ya hak» diye davranıp ve de var gücünü pazıya ve de bacaklara verip yarıp çıkmasaydı, paralandı gittiydi. «Kudurmuş bu kahpeler... Tüh Allah belânızı vere» deyip eve girince karılar bir kudurmuşken bin kudurdular.

Küçük bebeleri olanlar seğirtip beşikleri salıncakları yolup, kan uykudaki fıkara bebeleri kapıp yürüyebilenlerin kollarına yapışıp sıkıp burup bağırtmaya zorlayarak yetiştiler.,

Toprak Hatun çeşmenin önünde sopayı kaldırıp yeniden «Hayda»ladığı zaman avludaki karıların sayısı üç kat artmıştı.

Böylece, «Karıbaskım» diye anılan o günün kuşluk zamanı Çorum hükümetine Göçmen mahallesinden en önde Civanşah oğlanın anası Toprak Hatun çatal sopasını kaldırarak yürüdü. Yanında, yumruklarını boğazında unutmuş, Kavat Kara Abuzer'in Emey Hanım gözlerinden ip gibi yaş dökerekten yürüdü.

nı diline tespih etmiş, «Ya derdime derman / ya katlime ferman» diye böğürerekten yürüdü. Tekteker'in Çalkama gelin ki, kalça döndürmesine hak peygamberleri dayanamaz bir Çalkamadır, çakır gözleri yuvalarından uğramış yayık tulumu gibi çalkalanaraktan yürüdü. Laplap İmam'ın gelini, kulağı olmuşa olacağa delik Dudu karı, omzunda altı aylık oğlan bebesiyle «Duyul -muşluğu var mıdır, ya işitilmişliği ?» diye söylenerekten yürüdü. Semiz'in Yemiş, göbeğini hoplataraktan ve de besili kısrak gibi kafasını geriye atıp yan yan yürüdü. Aldagel'in İmdat orospusu, dört aylık kız bebesini koltuğuna kıstırıp «Aldım geldim, Toprak abla, nah yettim» diye höykürerekten yürüdü. Rahmanata' nm ikinci karısı olacak Kezban gelin iki bebesini iki eliyle kavramış «N'olmak ihtimali vardır ? Tohumuna para mı verilmiştir... Sülük Beyimizin kanı yoluna bunları kurban koymuşum. Gerekirse iki daha çıkarırım» diyerekten ve de bebeleri bağırtaraktan yürüdü. Semerli Zeynep yedi aylık yüklü olmakla davul gibi karnını dizleriyle iterekten yürüdü. Dinmez Selime, her nedense «Hayhay» çekerekten ve de «Ooooh oh!» diyerekten eri altında hevese gelir gibisine inileyerekten sıçrayıp öne geçip yürüdü. Alımsar'ın Doymaz gelin, örtüsünü ardına attığından sırma saçlarını savurup yanakları al al, çakır gözleri yaman ışılayaraktan yürüdü. Ekmeksiz'in Altun, fesinin boynunun altun dizilerini şıkırdataraktan ve de her parmağı gümüş yüzüklü elini havada şaklataraktan «Vay hükümat! Kahpe hükümaaat! Ettin mi kendine edeceğini... Gör baka-hmneler olur ?» diyerekten yürüdü. Nicoldu'nun Fındık karı ve de Tutam'm Esma gelin ve de Yandım Allah'ın Uydu gelin küçük parmaklarını birbirine takıp askeriye zagonunca sol adımı sola, sağ adım sağa uydurarak

diyerekten yürüdü. Amancı'mn Bülbül, yanık amanlar çekerek, Zemane'nin Gülbeniz «Yandık zaman elinden» diye türkü çağırarak, Gümüş'ün Gümüş karı «Paraysa para... Yürekse yürek... N'olmak ihtimali vardır!» sözünün arasını hiç kesmeyerekten yürüdü. Ay-nalı'nm Samur, az biraz ablacı olduğundan, körpelerin arasında kız ehli kızlardan Naciye, Fatı, Nazlı, Bedirşah, Kuzucuk ve de nice adı belirsiz körpe kızlarla «Ölüm var ayrılık yok» diyerek yürüdü. Bunlardan başka, nice nice küçük oğlanlar donlarını ve de burunlarını çekerekten, «Anaaaa! Hişt ana!» diye çığırışaraktan «Hooooop hop» diyerek hampur çekerekten yürüdü. Kısası o gün Göçmen Mahallesinden, birkaç yatalak koca kandan başkası sıçrayıp seğirtip alaya katılıp Sülük Beylerinin kanını aramak için hükü-matı doğrulayıp yürüdü.

Bir velvele yürüdü ki, Çorum Çorum olalı benzerini ya hiç görmemiştir, ya da, Celali vaktinde, ya da, Büyük Kaçkunda, ya da, Nebioğlu zamanı sarıca-sek-ban-kapısız levent baskınında görmüşse görmüştür.

Çorum'un Göçmen Mahallesi karısı kudurgan öfkeyle ve de göz karartan yürek yanıklığıyle azıp az-gmlaşıp düpedüz dellenip bağıraraktan, lıöykürerek-ten hükümata doğru köpüklü sel gibi yürüyünce, bunun haberi her nasılsa kasaba çarşısında kendinden çok önce varıp arastaları tutup «Nedir yahu ?» diyerekten esnafı telâşa, belki de, dehşete düşürüp yüreksizler nedir olduğunu anlamaya bakmayıp dükkânları kapamaya durmakla yüreklilere de ürküntü elverip işi anlamaya koştular.

Böylece yukardan karı seli uğuldayaraktan ine-dursun, beriden tabak esnafının yiğitbaşısı Kurbanata ve de çavuşbaşısı Rahmanata ve de değnekçisi Kayıp-

vurmayı bırakıp yalınayak başı kabak seğirtti. Oğlu kitap oğlan ki, leblebi kavururken avaz ile Kerem-As-lı, Leylâ - Mecnun, Tahir - Zühre, Ferhat -

Şirin okumakla ün salmıştır, babasının «Aman dükkânı boş koma» sözüne bakmayıp ardı sıra, Kerem kıssasından «Kapısını kırıp yaktık / Hancıya para vermedik» koşmasını okuyarak seğirtti. Başkaca leblebici esnafından niceleri dükkânları çıraklara ısmarlayıp seğirtti. Demircilerden Çingen Kara Cemil, Çingen Kulefe, Çingen Gavur Sofu, Çingen Kurban Ağa seğirtti. Arkadan kasapbaşı Semiz Ayvaz ve de Molla Hem-rah ve de Karakeçili Karaman Çavuş seğirtti. Hamamcılar Kethüdası Açıl Efendi başı çekince, ardı-sıra natırdan tellâktan Arnavut Nöbetcan Çıplak Osman, Zülüflü Müslim, artlarında nice nice ay parçası gibi körpe tellâk yamaklarıyle, peştemallara sannrffis nalın öttürerek, hatırlı müşterileri halvetlerde boynu bükük koyup seğirtti. Berber takımından YolukTura, Benli Berber, İstanbul gelimli Perügar Parlak Niyazi müşterilerin yarı suratlarını sabunlu bırakıp her biri ayrı ayrı «Ben demedim miydi? Nasılmış? Dediğim çıkmadı mı?» diyerekten seğirtti. Çorum'un işsiz güçsüz haytalarından ve de her bir kötülüğe hazır ipsiz kopuk tayfasından Ejderağa, Mundar'm Köse, Ni-coldu'nun Mehdi, Oğlanbaz'm İbret, Göbel'in kahvede kurdukları barbut kumarım bozup «Aman talandır, yumulun» diye umutlanıp minderi çiğneyip seğirtti.

Pırtıcılardan Avrataçı, körpe meraklısı Pirağa, Na-mus'un Murat efendi ellerinde demir arşınlarla «Bre koman yiğitler» diye haykıraraktan seğirtti. Hayvan-pazarı cambazlarından Dazlaksız Nuh Çavuş, Dadaş Hoşindi, Şamil Onbaşı, Tamzara Mahmut öküz sinirinden kırbaçlarını çizmelerine vuraraktan ve de

dan Laplap İmam ve de Kambur İmam ve de Kör İrnam, ardlarında meyzinleri, kayyumları ve de körpecik moUalarıyle ürkütücü tekbirler getirerekten ve de

zerafetli gülbanklar çekerekten seğirtti. Genelev çarşıcısı Uçkursuz Ramazan, kızların sipariş kâğıtlarını yele verip paraları yağlığına düğümleyip, «Gâvur kırımıdır. Birini ikisini kesip cennetlik olmak günüdür» diye şapkasını havaya ataraktan seğirtti. Kısası o gün, çarşıda küfeciler küfeleriyle, hamallar ipleriyle ve de boyacılar boya sandıklarıyle n'oldu-ğunu bilmediklerinden kimi güler, kimi ağlar seğirtti. Dümtek'in Abdullah dümtek çalıp arada parmak şıkırdataraktan dönüp yam sıra koşan zurnacı Kara Minnet'e «Çal bakalım Kara dürzü düğün olsun» diye çalgı

komutu vererekten seğirtti. Koçuburuk Emin, iki üç adımda durup torbalarına inen fıtığını gerisin geri yerine yerleştirerekten ve de, «Ulan fıtık, Allah belânı vere, sırası mıdır?» diyerekten söğe saya seğirtti. Ellialtı'nın Kuloğlu, «Yaman olur Kuloğlu'nun çiftesi» diye kendi üstüne yaktığı türküyü çağırıp katırlığıyle şişinerekten seğirtti. Medama'nm Kavas, soluğu tutuk olduğundan lıışılayarak, Cansız'm Rüstem Pelvan

sopasına abanıp debelenerekten seğirtti. Tekteker Ümmet sol ayağını Yunan savaşında Yunan'ın dağ topuna kaptırdığından sekerekten harmanlayarak seğirtti. Alaybey'in Posbıyık Arif, bıyık buraraktan, Kavalbaz Ömer, huyu batsm her adımda kavalını hapazlayıp kulunç kırar gibisine yoğuraraktan, Avrat-baz'm karı yılgını Gazanfer, «Aman bizim karı duymasın» ürküntüsüyle ev yönünü kollayaraktan seğirtti. Kısası o gün Çorum çarşısında ayağı gövdesini taşıyan hiç bir Müslüman aksataya maksataya bakmayıp kendi gücünce seğirtti.

miş bakalım anla gel» emriyle emir polisi Ali polis çıktı. Emniyetten Pomak Polis, Candarmadan Tıfıl Teğmen, Belediyeden Remzi Çavuş palaskalarını bağlayıp tabancalarını boş böğürlerinde tutaraktan çıktı. Başkaca, Adliyeden Hasan mübaşir, Kürt odacı, Bayındırlıktan Bulgaryalı makinist, Tarımdan İlâççı Paso, Mülmüdürlüğünden tahsildar Recep efendi, bankalardan kavaslar, Tapudan kütükçü Hacı Nazmi efendi, namazı yarıda koyup kafasında kara külâhıyle çıktı. Halkevinden halkevciler, Dispanserden iğneciler, nice köylerden iş kovalamağa gelmiş nice köylü ağalar «Aman n'olmuş anlayalım da köye haber ulaştıralım» diyerekten çıktı.

Kıyılardan hastane hademeleri, mahpusdamından birkaç gardiyan, aygır deposundan seyisler JAaşka-ca yabanlardan nice nice satıcı alıcı, sürücü kiracı, çoban çerçi koşup gelip yetişti. Yeni katılanlar eski seğirtenlere «Nedir kardaş, neyin nesidir?» diye sordukça laf çoğalıp birbirini tutmazlanıp her kafadan bir ses çıkmaklığa başladı:

— «Nedir»i kalmış mı? Bildiğin eşkıya baskını...

— Nasıl eşkıya ? Gazi Paşa çağında eşkıya kaldı mı ki baskını olabile... Bu nasıl yaraşıksız bi söz!

— Eşkıya baskınına kurban olmalı... Savaştır bu derbeder! Seferberlik davulunu işitsenize...

— Kudurmuş mu bu hükümat? Kime açmış savaşı durduğu yerde?

— «Durduğu yerde» demez mi ? Ya kötü Yunan'ı n'apalım, densiz Yunan'ı?

— Tamam! Yalanlığı belli... Dünya durdukça durası Gazi babamız Yunan'la kardaş olalı hanidir?

— Höst, edebini takın! Yunan'dan kardaş mı olurmuş. Sen o laflan essah mı sandındı fikirsiz? 460

— Yahu kötü Yunan olup... Ne halt ettiğini ner-den bilsin! İyi demekteyim sanıp kaçırmıştır ağzından bir berbatlık... Gazi Paşamız da öfkeye binip «Getirin surdan benim çizmeleri» demesiyle... Savaş dediğin bizde böyle çıkar!

— Tamam, şimdi aklım yattı. Evet,Yunan'ı bitirir bu kez... Çünkü çizmeleri ayağına

çoktan çektiydi kurban olduğum, Hatay işinde... Demek ki, Fransız'ın başında kopacak kıyamet, fıkara Yunan'a döndü. Vah ki «kime niyet, kime kısmet» denilmiştir.

— N'olacak şimdi ? Ekmek göğe çekilip millet yeni baştan ısırgan otu mu yayılacak?

— Orasını bilmem! Bunun n'olacağı... Buz gibi askersin arkadaş!

— Asker mi? Kim? Yağma yok... Bizim kurraya sıra gelene kadar, kurban olduğum Gazi Paşamız ve de İsmet İnönü Paşamız Yunan'ı bitirir.

— Vay aklına tükürdüğüm... Kuvayı Milliye sırasında aklı erer geçinen

nice nice herifler böyle dedilerdi de, n'olduydu? Ankara hükümatı az kalsın beşikteki bebeleri, eşikteki dedeleri askere alası olmadı mı? Âdemoğlu başına gelenleri neden unutmalı k i yahu?

— Dur hele kardaşım! Yunan direnebilir mi bunca zaman? N'ağzına değil midir?

— Yunan'a kalsa, evet, direnemez, haddine düşmemiştir, ya, gerisindeki Fransız'ı, İtalyan'ı napalım?

— Yamandır haller öyleyse... Gayet kötüdür. Hayır bu savaşı her kim açtıysa, fıkara Gazi Babamızdan habersiz açmıştır. Türk'ü bire kadar kırmaklığa açmıştır çünkü... Vaktiyken dedimdi ben... «İnönü

paşası olup senin Yunan a savaş açına», ucymc :...

— Ne savaşıymış? Savaş mavaş yok...

— Vay! Neyin nesi bu yürüyüş ya?

— Dellenme... Savaş olsa. Çorumlu kudurmuş mu ki, evine kaçıp saklanacağına, bağa bahçeye, yazıya yabana dağılacağına, yumulup seğirtsin!

— Ya neyin nesi ?

— Bir de sorar! Yahu bizim milleti bilmez gibi... Neden koşar yediden yetmişe başka zaman suyunu alıp içmeye üşenip kuru kuruya yutkunaraktan oturan milletimiz?

— Essaaaah!...

— Neymiş bakalım, aman Köse ?

— Başıbozuk Celâl Bayar Paşamızla siz, oyun mu oynamaktasınız? Kurban olduğum tellâl çağırttı ki, «Köylüden kentliden yok-yoksul kullarım biriksin!»

— Napacak cıbıl takımını ?

— Kimin neyi eksikse tamamlayacak... Öküz isteyene öküz, inek isteyene inek... Başkaca, para dileyene yeterince para... Duyduğum doğruysa, çapma uygununu bulamamışa körpe avrat bile veresiymiş ömrü uzun olası...

— Höst namussuz... Ben de şunu adam sanıp...

Tüh yüzüne rezil!...

— Dur yahu... Bu çağ nasıl bir çağ... Bu çağda, «körden topaldan ille de köseden» «Başkaca, nursuzdan uğursuzdan ille de mundardan al haberi» denilmiştir. Çünkü, dönem bunlarındır. Söyle bakalım, oh, Köse mundar, parasız marasız mı bu iş ? Büsbütün bedava bir verimkârlık mı?

— Paralı olunca ne değeri var?

— ±ıan işte orasını sen düşün ve de gayet derin düşün...

— Geri dur kötü Köse!... Çarptım mı bi de yer çarpar. Nerde çığırtmış bu tellâlı hükümat? Çarşıda neden duymadık biz?

— Şundan ki Rahmanata dayıcığım, bu kez yeni hükümatımız düşünmüş ki, bunca zaman dağıttıklarım, kentli milletinin ille de çarşılının eline

geçmekte, köylü kullarım avuçlarım yalamaktadır, çünkü kentli, ille de çarşılı, köpoğlu köpektir...

— Höst namussuz!... Şaplağa bak şaplağa...

— Dur ki dayıcığım... Ben demekte değilim, dünya durdukça durası hükümatımız etmekte bu lafı... Evet, «tellâlı kentte bağırttık mı, köylü duyup ulaşana kadar, mal bölüşülür» demiş... Bu kez tellâlı köyden çağırtması bundan!

— Oldu mu yaşimdicik... Hayır olmadı. Bu iş terstir, ters işin hiç hayrı yoktur. Vay ki, bilmezden yürüdük. Kanımıza ekmek doğradık. Komşular...

Aman, çarşıya yetişmeye bakalım. Köylü milleti hükümat malı, çarşılı malı seçmez. Aman dükkânları tutalım kardaşlar!

Leblebiciler piri Zencirci Usta söz geçirecek çarşılı arayaraktan akıntıya direnmek için debelenirken ilerdeki köşeyi kudurmuş kan kalabalığı kıvrılmaya başladı.

Göçmen mahallesi karılarının görüntüsü gerçekten korkunçtu.

Çarşılı önce şaştı, sonra ürktü:

— Nedir yahu ?

— Bunlar kim ?

— N'olmuş bunlara ?

— Aman aman!..

463 X

Karılar da böyle öır Kaiaoaiiicia KarşıaşacaK-larını hiç beklemiyorlardı. Fakat, topluluk kudurganlığına tutulup kendinden iyice geçmiş, hesabı kitabı çoktan yitirmiş Toprak Hatunun duraklaması saniye sürmedi. Kalabalığın görüntüsü kudurganlığını birkaç kat arttırmış gibi gümbür gümbür bağırdı:

— Savulun kardaşlarım! Savulun göçmenin yolundan!.. Savulun ki size zararımız erişmesin! Savulun!

Erkekler neye uğradıklarını şaşırdılar.

— Ne dedi, ne dedi ?

— Kudurmuş mu bu kahpe?..

— Kimdir yahu, kimin nesidir ? Çıkaramadım.

— Eğlen arkadaş... Toprak Hatun cadısı değil mi, karıların komutanlığına soyunmuş eli sopalı "kancık?

— Hemi de Toprak cazusu...

— Neyin nesi oh babam, kim kudurtmuş bunları gündüz gözü?

Kanlar bir ağızdan var güçleriyle «Savulun!» diye kükreyip boğucu ve de silip süpürücü sel gibi geliyorlardı ki, Ezrail peygamberi ürkütecek bir kudurganlıkla geliyorlardı.

Erkekler iki yana çekilip sırtlarını duvarlara dayayarak yol açtılar:

— Allah-ı ekber!

— Nedir uşak?

Bir karı sesi bu soruya karşılıkmış gibi çınladı:

— Kanımıza kaaaan... Kanlımıza zmdaaaan... Bir başkası naranın bittiği yerden aldı:

— Paraysa para... Yürekse yürek...

Erkekler meseleyi hemen anlayıp biraz ferahladılar: uuuuaiı...

— İyi ya, bu Göçmen Mahallesinin hiç mi erkeği yoktur ki...

— Höst, göçmen erkeği kudurmuş mu ki, karısı öfkeye bindikte önüne çıksın! Nah denemesi parasız... Git bak, fıkaraların hepsi, küplerin, sandıkların ardına sinmiştir ki, süngü ucuyla çıkarılmaları geçmiştir.

— Ah ne kadar iyiymiş...

— İyi olmaz mı? Atıver yuları karının boynuna, yak çubuğu keyfe bak!

— Dur adam! «Hükümat» diye bir laf çalındı kulağıma...

Karılar «Hükümaaaat! Kara düşman Hükümaat!» diye bağırarak geçiyorlardı. Çorum'un çarşılısına ossaat dehşet elverdi.

— Aman efendi... Durum vaziyetler kötü... Savuşmaya bakalım!...

— Evet bunlar tozutmuş ki dipten doruğa... Ve de zaptolmaktan çıkmış... Hükümat adını ağza almak nasıl bir kudurganlık yahu ?

— Ya ne sandmdı ? Bu bizim göçmenimiz nasıl bir Çingen olmalı ki,hükümattan beriye çadır kurmalı?.

— Demek bunlar şimdi böylece hükümatı basmaya mı yürümüşler? Vay başıma... N'olacak peki?

— Olacağı Vali Beyi tutuklayıp... Kısası bir göçmen hükümatı kursunlar da ben sana sorarım!

— Essah... Bu gidiş gayet yaman arkadaş... Kurdular bil vede Gazi Paşayı Ankara'dan makine başına istediler bi!!

— Ne deseler gerek... Buraya kadarını sezdin, gerisini de sezersin!

daş... Hacı Kenan'a haber salmanın kolayı... Binsin sürüp savuşsun. Bugünü başka güne benzetmesin! Hükümatın mahpusdammdan para gücüyle hoplayıp çıkmak yiğitlik değil, göçmen karısı baskınından tatlı canı kurtarmak yiğitlik...

— Tamam... Bu kez ellerine geçti mi, paralandı bil ve de Çorum, Hacı Kenan pisliğini savuşturdu bil... Oooh ne güzel!...

Kan selinin dönemece varmasına on adım kala, bir kır atlı göründü. Yanı sıra özengilerini tutaraktan birkaç yaya koşuyordu.

Çorumlu ilk bakışta yamru yumruluğundan Nar-lıca'nın ünlü ÇalıkKerim Ağasını hemen tanıdı. îş kovalamak için kasabaya inmiş, olayı hükümatta duyuja, Emey Hanımı düşünerek binip sürüp Hızır peygamber gibi yetişmişti.

Bileğine kırbaç asılı elini kaldırıp karı selinin önüne gerildi.

Emey Hanımla Toprak Hatun, Çalık Kerim Ağayı tanıyınca durdular. Toprak Hatun bu rastlantıya çok sevinmişti. Hoplayıp bağırdı:

— Yettin mi Narlıca'nm arslan Kerim Ağası!... Duyup binip ulaştın mı kurban olduğum... Durum-va-ziyetimize baaaak!... Ateş koyup yaktılar bizi ki, gazyağı dökerekten harlattılar. Kanlımızı salıverdi kara düşman hükümat, haberin var mı ?... Para gücüyle hopladı çıktı kanlılarımız, bu kara düşman hükümatın mahpusdammdan demincek... Haberin var mı?

— Höst, Toprak Hatun!... «Höst» dedim... Kan aklınla... Hele şuna... -Umutsuz bakışlarla aşağıdan yukarı yüzüne bakan Emey Hanıma kaşlarını çattı-:

jvarııar Kendilerini toplayıp çığlık çığlığa bağrıştılar:

— Çekil yolumuzdan kötü Çalık!...

— Çalık işi değil bu... Bey yitirdik dağ gibi...

— Tatlı canın sana gerekse, tez savul....

— Bacılar şunu çiğneyince ne lâzım gelir, yürüyün!

Yakındakilerden birkaçı çekinerek tükürdü, arka-dakilerden birkaçı vurasıya olmadığı anlaşılan gevşeklikle birkaç taş attı, ama buncacık işaret köpoğlu köpek Çalık Kerim'e papucun pahalı olduğunu anlatmaya yetti. Bir an dizgini büküp bineğini tepikleyip savuşmayı geçirdi aklından, Emey Hanımın yüzüne bakınca direndi. Eğilip fısıldadı:

—Emey... Aklını başına biriktir. «Adalet isteriz» demeli... «Kanun isteriz» demeli de başka bir şey dememeli... Ayrıca, «Ankara'ya tel çekilsin... Gazi Paşaya durum vaziyetimiz bildirilsin» demeli... Aman haaa... Hiç arasını kesmeden «Müfettiş isteriz» denecek ve de hükümatın adı hiç anılmayacak... -Sokulup kulak veren Toprak Hatuna çıkıştı-: Anladın mı

kahpe Toprak! Sözümden çıktın mı, gerisini kendin düşün ve de Civanşah itini yaktın bil!

Civanşah adıyla Toprak Hatun altında yer oynamış gibi zıpladı.

—Aman... Aman Kerim Ağa... Amanı bilirmisin!.. Narlıca'nm Çalık Ağası atı çevirip topuklamış, dönemeci çoktan kıvrılmıştı.

Toprak Hatun bu kez bir başka can havliyle bağırmaya başladı:

— Adalet isteriz Müslümanlar, adalet yok mu ?

— Adalet yok muuımu ?

467

— Ankara da uazı oaDamız oıurmaKia ucgu midir, peygamber postunda, kurban olduğum...

— Olduğuuuummmm.

— Tel çekilsin Gazi babamıza, tel isteriz.

— Teeeeel...

— Ankara'dan müfettiş gelmedikçe hiç basılmaz göçmenin öfkesi, bunu böyle bilsin Vali Paşamız...

— Mımızzzzz...

— Kan battal olmaz! Bilinsin!.; Kanlımız şeriatın satırından kurtulamaz para gücüyle, bilinsin!

— Siiiinnnnn...

— Yürüyün göçmen karıları... Arslanın erkeği arslan da, dişisi arslan değil mi ?... Yürüyün bacılarım... Namus günüdür ve de kan arama günüdür.

Göçmen mahallesinin karıları Toprak Hatunun bağırtılarını gırtlak paralamacasma tekrarlayarak hü-kümata dayandılar.

Vali bey bu işe çok kızmış, karıya manya bakmadan haddini bilmezlerin adamakıllı hırpalanmasına emir vermişti. Fakat, araya Çalık Kerim'in kurnazlığı girip,«Hak... Adalet... Kanun... İlle de Gazi Babamız» lafları alıp yürüyünce tedbiri şaştı. Kıvranmaya başladı. Yerine varsın varmasın Hacı Kenan'ın epey para döktüğüne de emindi. Hacının parasına karşılık Göçmen mahallesinin tutkunluğu da hesaba katılmak gerekti. Hacı Kenan takımı delil yetersizliğinden bırakılmıştı. Bunu kanlara anlatmanın yolu hiç yoktu. Çorum mebuslarının kimileri bu göçmenleri, daha açıkçası Hacı Kenan'ın düşmanlarını tuttukları gibi, kimileri de Hacı Kenan'ı tutuyorlardı. Vali Bey, nasıl edip de hem şişi, hem kebabı yakmamanın yolunu arar, önüne hiç beklenmez sırada düşen iki ucu pis değneği nereden

emrini jandarma - polis kadın kalabalığına karşı ne kadar uygulayabilirse uygulamış, kadınlardan birkaçını hırpalamıştı. Çağırışmalar arasında bir iki de cam kırılınca Vali Bey merdivenleri üçer dörder hoplayarak inip yetişti. Söz anlatmaya çabaladı, faydasızlığını görünce, Toprak Hatunla Emey de bulunan beş on karıyı nezarete aldırmak zorunda kaldı. Birkaç saat sonra Çorum'un ileri gelenleri araya girip yakalananları bıraktırdılar, gürültüyü, Ankara'dan müfettiş isteyen bir telgrafla kapattılar.

II

Çakır Kâhyaların Nefise, Marazlı Derviş'in kapısından içeri, alıal morumor, yel gibi girdi, Saray karının boynuna sarıldı:

— Saray ablaaaa... Saray abla... Koca Tanrı benim ömrümden alsın, senin ömrüne katsın, e mi Saray abla! -Soluklan ağzına sığmıyor, fısıl fısıl konuşuyordu-: Aldığın doyursun, kahpe Saray abla, verdiğin yaksın kavursun! Getirdiğin müjdelere kurban olduğum... Öldüm öldüm dirildim

vaktini bek-leyesiye kadar... Canı çekmiş de mi gelmiş bekleyesi tükenip?... Hüsss... aman abla, durasım kalmadı, sen bize git... Hadi... Yatsıdan önce hiç gelme... Hadi sen...

— Deliiii... Kudurmuş bu... Kız dur boğayazdın, utanmaz. Dur iteleme, yalınayak başıkabak nereye sürmektesin beni, gündüz gözüne?... Bunca mı acıktın kahpe, dur durak kalmamacasına?...

— Acıktım ki, nah tath candan olmama hiç bir şey kalmadı, Saray abla. Yukarda mı Civanşah'ım ?..

— Yalaaan! -Nefise birden atılıp Saray karıyı duvara çarpıp merdivene doğru koştu-: Geldim Şahım Civan... Davran yettim!,

i —Delii... Yok şart olsun... Göçmen korkusuna doğrudan gelebilmektemi ki fıkara oğlan? Dolanarak-tan, kollayaraktan gelmekte... İz yitirmeye çabalayan tavşan gibi şuraya buraya hoplayaraktan gelmekte değil mi?

— Yalan, imansız Saray... Tüh yüzüne... Nefise merdiveni çoktan yarılamıştı. Saray abla

gözlerini baygın baygın süzerek telâşsız yürüdü. Yukarı çıktığı zaman Nefise yan odaları, yüklükleri aramış Civanşah'm oyun olsun için bir yere saklanmadığını anlayıp deliye dönmüştü. Enikonu yolunuyordu:

— Engeeeel! Vay ki yere batası engel! Daha gelmemiş demek, Civanım Şah gelmemiş... Engeli aşıp gelememiş... Hey anan öle kahpe Saray... Hani saat üçte dedindi? Üçü bekledim ölüp dirilip... Saati bilmez mi okur yazar oğlan?

Nefise örtüsünü yolar gibi sıyırıp sedire attı. Takmış takıştırmış, sürmüş sürüştürmüş, bir güzelken on güzel olmuştu. Gözlerini sürmelemiş ki, can al-macasma... Rastığı çekip kaşları düğümlemiş ki, bakmaya doyulmaz. Kursağında kalan iştahı hırsıyla solumakta ki hızına dayanacak ere aşkolsun!

— Neymiş derdi Civanşah'ımın, Saray abla? Sevinçten sormayı unutmuşum, haberi getirdiğinde?.. Parasız mı kalmış?

— Bilmem! Para mara demedi.

— Demez, çünkü yüzü tutmaz. Cıvanşah'ıma, güç ile veririm, harçlıklarını, cebriii... Çoğu cebine sokarım gizliden... Sormadın mı kötü Saray?-

470

lardan ikisini yolup «Al şimdilik bozdur harcan» diyemedin mi tüh yüzüne!... İki vereydin de benden üç alaydın, fikirsiz Saray abla, n'olaydı, üç vereydin de, dört alaydın, belki beş alaydın.

— Kız dur! Kız bunlar nasıl bir işler, kahpe Nefise, bu körpelikte üste vermeler... Dizi dizi, avuç

avuç alacağın çağda?

—| Üste vermek kaç para Saray ablacım, biz tatlı cam oğlanın yoluna bahşiş bırakalı hanidir!... Ne denilmiş ? «Biz de bel bağladık okur yazara / Şah-civan bir yana, dünya bir yana / Canımız çıkmadan girdik mezara/ Ecelsiz ölüm var bilsin yarenler» denilmiş!

— Kız kahpe! Bunlar nasıl bir deyişler, bildiğimiz

âşık deyişleri ki tutkun karı deyişleri... Vahvah! Yazık emeklerime... Hani, bunca yemin içtiklerin, «Bundan böyle herif kısmına tutulmak yok, Yusuf peygamber olsa» diyerekten şişindiklerin ?

— Töbe Saray abla.. Tutulmayınca... Yamp kül olup yeniden kemik bağlayıp et tutmayınca... Neden yaşamalı bu dünyanın yüzünde, mal gibi sıntaraktan ?... Ne denilmiş ? «Yarin bahçesinde gül var mı ola /Aşkın defterinde öl var mı ola/ Ölürüm dedimdi yar ölsün demiş / Ölümden öteye yol var mı ola» denilmemiş mi ?

— Vah akılsız Nefise!... El kadar okul oğlanına bunlar nasıl bir yanmalar ? Eti ne, budu ne ? Dipten doruğa ateş olsa, napar ? Senin gibi kudurgana çerez olabilir mi ? Dağ gibi Sülük herifini yatak kaçkını edip... Niyetin beni heveslendirmekse boşuna... «Okul öğrencisinden eş olmaz» denenmiştir. Hevesin yeni yeni uyanırken, bakmışın kaykılıvermiş kemikleri yumuşayıp...

— Vah ki fıkara Saray abla, Şahım Civan'ı dene-471

i>

tan başka er bana haram! Ah ki Saray abla, körpe sevmek varmış ve de körpeden başkasını adam hesabına almamak varmış...

i — Höst akılsız, biz hiç mi körpe görmedik? Oynak karılar olmayınca ve de bir zaman çabalayıp alış-tıı mayınca, körpe kısmı gerdek gecesini yüzaklığıyle nasıl geçiştinrmiş bakalım? Körpe nerden bilsin değerini senin gibi karının? Dur anladım! Dul karının er açlığıdır bu...

Herifle yatmaya alışmış karı, döşeğini boş görünce şaşırtır. Yanılmaktasın sefil Nefise, ersiz gecelerin yanıltısına kapılmaktasın. Civanşah gibi gövdesiz pazısız tıfılları er sayan karıya, ben karı bile demem.

— Aman su s! Aman töbe çek Saray abla, Ckan'ım Şah öylelerden değiiil! Yüz pelvana değişmem ve de Hamza pelvana, Zaloğlu Rüstem pelvana değişmem, Köroğlu'nun yedi yüz keleşine bile belki değişmem! Aman sevip okşamalarını tatmayınca... Saray ablacım, etinin kokularını koklamayınca, «Oh» demelerini... y<Nefise Hanım!» demelerini... Her kitaptan bir nokta öğrenip birem birem sırasında demelerini... Can olsun da nasıl dayansın

bakalım? Dayanmaz çünkü, can kaç paradır lise okulu oğlanının yanında? Bak yüreğimin yapraklanmasına da, sezinle az biraz akılsız Saray abla!... Gövdemi kavrayan ateşi gör, nasıl yandığımı bil de, acımaya gel!

— Hele şuna! Kız kahpe, dur eğlen! Essah mı kız, hünerli mi, gerçekten? Hiç bilmediğimiz

duymadığımız hünerler mi sakın! Vay başıma! Kitap hünerleri mi gerçek?

— Hüner ki... Pöh... Sinemada oynayan gâvur oğlanlarım kaça alırım.

— Demek bunlar... Yeni yetmeler... Kitaplarda

— Ah sorma!...

— Kız sakın... Ek yerini sezdirdin mi Civanşah oğlana?... Ne denilmiştir?

«Hovarda gezdiren karı, tutkunluğunu herife sezdirmeyecek» denilmiştir.

— Sezdirmemek elde mi, ah Saray abla, görmemle ben benden geçmekte değil miyim? Eli elime değmeden göz görmez kulak duymaz olunca... Dizlerin seni çekmezlenip soluğun ağzına sığmazlanınca... Boğazın kav gibi kuruyup bel kemiğini depremler kütürdet-nıeye başlayınca...

— Dur kahpe... Beri bak... Lafını ederken yitirmektesin sen seni... Toprak Hatun olacak cinli-cadı, büyü müyü mü yaptı sakın! Şuncacıktan her ipte oynamış karı böyle tutulmayacak benim bildiğim... Aman yolu bulunsun işin başında... Körpe karıya büyülenmek hiç iyilik getirmez. Akşam Derviş emmine deye-yim de...

— Aman haaa... Aman istemem! Aman hiç değilmesin, Saray abla, büyüyse de ben razıyım! Tutkunluğum ecinni büyüsü tutkunluğuysa eli yeşil olsun Toprak Hatun anamın... Oh Saray abla, tadını bilmediğinden... Essaaah! Ecinni büyüsü tutkunluğudur bu... Bu yangın âdem işi değil... Olsun! Aman hiç sönmesin! Söndü mü, hiç olmaz! Ne denilmiştir? «Gündüz bende /

Geceler gündüz bende / Yangını yardan tatlı / Bak gece gündüz bende» denilmiştir. Derman istemem Saray abla, ben yangınımdan hoşnudum. Böyle yanmak olmayınca bir kan bu dünyada neden yaşamalı ?

— Kız sen dellenmişsin kahpe, bu kudurganlık Sülük Bey zamanında kavradıysa, herif şart olsun se-zinlemiştir. Bereket herifi kim yediyse yedi de, sen

473 w

sezmiştir. Doğru muyum?

— Yok... Sanmam... Çünkü, Civanşah'ım kendini körpe kız gibi sakınırdı. «Aman bir sezen olur» diyerekten... Bana kalsa... N'ağzımasakınmakmakın-mak?

— Evet... Emey kahpesi şuncacık sezinlese ağular-dı seni, hiç bakmazdı. Peki n'olacak, bu böyle?

Bir gürültü duyup irkildiler, aşağıya kulak verdiler. Çakır Kâhyaların Nefise telâşla fısıldadı: —| Aman Saray abla... Civanşah gelince, savuşacaksın... Yatsıdan önce gelmek yok... Ölümü öp...

Oğlanı özledim ki, on beş yıl bir zindana kapasalar açlığım basılmaz.

— Kolay...

— Derviş emmime haber salalım... Akşam ekmeğine gelmesin...

— Kolay... Oralarını sen bana bırak... -Biraz daldı, gözleri süzülmüştü-: Oğlanı soy emi, soy da anadan çıplak, bakalım neyin nesi?

— Aman olmaaaaz, Saray abla, hiç olmaz!

— Neden kız! Alışmadığın bi şey mi? «Birinin gözlediğini bilsem hızım artar» demez miydin çengi?

— Olmaz. Civanşah'a geldi mi yok...

— Nedenmiş bakalım? Göze gelir diye mi?

— Göze gelmesi de var.

— Ne demek... El kadar okul oğlanının nesi varmış ki göze gelebilsin!... Biz hiç mi bişey görmedik?

— Oh abla, hiç olmaz. Görmeyince ne desem boş!. -Nefise gözlerini yumup

daldı. Yutkunuyor, dilini kurumuş dudaklarından iştahla geçiriyordu-: O-luru olsa, hiç olmaz der miyim ? Benim senden gizlim mi var ? Şundan olmaz ki... Sezgilidir gayet... Fazladan ürkektir ki, körpe kız kaç para... Pire zıplasa, «Aman

tavlanmasına uğraş bakalım...

— Hele miskin!... Bi de buna er diyerek...

— Miskinliğinden mi ? Hayır... Huylu... Bildiğin körpe kız ürkekliği... Say ki, hoyrat hovardaya kanıp tenhaya düşmüş kız-oğlan kız... Irzını korumaya çabalamakta ki var gücüyle... Utanmasını napalım, al atlasa kesmelerini? Dün gelmiş gitmiş... Önceki gün de gelmiş gitmiş... Say ki, kırk kez gelmiş gitmiş... Öyleyken bugün yeniden utanması tutmakta birinci geli-şiymiş gibisine... Ben şaştım!

— Demek, utangaç huylu mu ?

— Tamam... Utangaç huylu... Ablacılığa yeni alışan körpe kızın soyunmaya utanması hesabı... «Bakma utanırım» demeleri... «Utandım mı tutukluk elverir» demeleri...

— Sonunda ağız tadıyla açılması hiç mi yok?... Ben şaştım!

— Ben de şaştım, Saray abla, bakarsan erkek ki, yaman... Bakarsan o işin arasında... Körpe kıza dönmüş...

— Anlamadım.

— Ben anladım mı ? Bakarsın, yırtıcı herif, bakar-sır körpe kız alıştırmaktasın «aman ürkmesin» diye okşalıyaraktan... Bundan mı ola benim buna doya-madığım ?

— Hele kahpe!... Adamın ağzını sulandırıp... İştahını azdırarak...

— Sen bunca çember atlamış Saray abla, lafıyla iştahlanırsan, ya ben ölmüşüm çok mudur?

— Vay ki dünyaaa!... Karı kısmı çok yaşamalı Nefise yavrum, hemi de kocamadan yaşamalı da, nice nice bilinmedikleri iyicene öğrenmeli... Derinini öğrenmeli ki gözü açık gitmemeli...

bilinmez ve de bilinmeyince hiç yaşadım denilemez. Karşılıklı derin derin iç çektiler. Nefise dışarıya kulak verip başını salladı:

— Nerde kaldı Civanşah'ım? Nerde kaldı demekteyim, acımasız Saray?... Saat üç deyince saat üçe he der mi şuncacık vicdanı olan... İki diyemedin mi? Bir deseydin n'olurdu gâvur?... Bir deseydin... İyisi önüne katıp...

Aşağıda bir kapı kanadı hızla vurdu,

— Geldi... Geldi gördün mü Saray abla!... Hadi ört başını savuş... Durasım kalmadı...

Saray abla şışırmıştan çok ürkmüş gibiydi. Gözlerini kırpıştırarak kaçırınca, Nefise, kapıların kapalı oluşunu da düşünüp pirelendi:

— Kimdir? Biri mi girdi içeri?

— Yok! Kedidir besbelli... Yere batasıca... Soluklarını keserek merdiveni çıkan ayak seslerini dinlediler.

Nefise bu gelenin Civanşah olmadığını nerdense kesinlikle bilmiş, sanki taş kesilmişti.

Dilâver Paşaların Zülfü-Zülfükar eşikte göründü. Kara suratı domuzuna asık, kanlı gözleri can alacak gibi sertti. Pürüzlü bir sesle konuştu:

— Vay, Nefise Hanım da burdaymış... Ne güzel!

Nefise hızla düşünüyor, Civanşah'ı beklerken

Zülfü'nün nerden çıktığını bulmaya çabalıyordu. «Bilmezden mi geldi, bu it, Saray kahpesi hovardalığına mı geldi, gündüz gözü?... Yoksa, para gücüyle Saray namussuzunu yola yatırıp kendisiyle konuşmaya mı geldi?» Sülük öleli beri dört beş kişiyle haber salmış, görüşmek istemişti. «Vay kahpe Saray... Bizi Civanşah diyerekten oyuna getirdinse, ya ben napanm adamı?.» Birden, bu kanlı herifle fıkara Civanşah'm burda karşı-

vay Daşımaaaa:» Yararlı olup olmadığını kestirmeden, Civanşah'ı tehlikeden kurtarıp kurtarmayacağını hesaplamadan hemen kalktı:

— Bana izin Saray abla!... Dediğim gibi... Derviş emmime dersin ki... «Hacı Kenan Efendi bu akşam uğrasın» dedi dersin...

Zülfü'ye bakmıyordu. Çürümüş sıçan leşi görmüş gibi içi bulanmış, ölü görmüş gibi yüreği ürpermişti. Örtüsünü alırken Zülfü, yılan ıslığını andırır sesiyle konuştu:

— Hele dur bakalım, Nefise Hanım... Savuşmak ne kolay...

Nefisehemkorktu, hem kızdı. Dikilip baktı gözlerini kırpmadan, meydan okur gibi... Er geç bu karşılaşmanın olacağını çoktan biliyordu. Buna sanki hazırdı.

— Savuşmak yooook... Adam yemeyiz. Korkma!...

— Korku da neymiş, Dilâver Paşanın Zülfü Bey?.. Adam adamdan hiç korkmaz, çünkü adam adamı yiyebilemez.

— Haşşöyle... Çoktandır iki lafımız var. Buluşup söyleşemedik.

— Senin varsa bilmem, Zülfü Bey, benim seninle edecek lafım yoktur.

— Yanılmaktasın Nefise Hanım... Edecek laflarımız var ki, gör ne yaman laflarımız var.

Nefise gözlerini kısarak Saray ablaya döndü:

— İlmin haberin var mıydı senin Saray abla, bizimle laflamaya geleceğinden Zülfü Beyin?

— Töbe yok... Aman Nefise Hanım... Ben öylelerden miyim?

— Nerden çıktı böylece bu... Kapıyı mapıyı tıklatmadan ?

dırmasmı yokladı:

— Bilmezlenmeydim Nefise Hanım... Bizim

buraya neden girdiğimizi, niçin girdiğimizi... Girince naptığımızı bilirsin. Şundan bilirsin ki, deliklerden, yarıklardan gözlediğinden bilirsin!

— Benim yarıktan delikten gözleme huyum yoktur, Dilâver Paşanın Zülfü Bey, lafın neyse hadi

— Kaldır aradan «geçe kaldım» lafını... Sözümüz epey uzar bizim... Bakarsın akşamı bile tutar.

— Benim, kimseyle akşamı tutacak lafım yok, Zülfü Bey... Kısa kesmeli ki, tadında kesmeli...

— Hay hay... Uzuna da işler bizim atımız, kısaya da... -Gözlerinden ateş saçarak baktı: Eskiden «Aman kısa kesilmesin... Uzasm n'olacaksa... Sabahı bile bulsun» denirdi, başkaca, «Geberesi gün, ağaracak ne vardı şu sıra» diyerekten...

— Zamanı bilir. Söyle bakalım... Neymiş derdin?

Dilâver Paşanın Zülfü, baskına benzer bu karşılaşmanın konuşmasını böyle tasarlamış olmamalı ki, Nefise kendini gittikçe topladığı halde, güvenini yitiri-yordu. Birden kendisine kızdı. Öfkesini bir suçu varmış gibi Saray karıya çevirdi:

— Hiç savuşup gideyim der mi, hele şuna... Saray abla, çaresizlikle Nefise'ye bakınca Zülfü ayağını yere vurarak çıkıştı:

— Bakınması neymiş?... Çık! Çık dedim... Yıkıl.. Saray abla, hemen dışarı fırladı, merdivenleri hızla indi.

Nefis'yle Zülfü kulak verdikleri halde, kapının açılıp kapandığını duymadıklarından karının çıkıp gitmediğini anladılar. Aldırmadılar. Nefise, buna,

jıyorüu. «Rotusü gelse n'olur?» diye düşünmüştü, lıızla. «N'olmak ihtimali var! Akıllı kan, karı düşmandan korkmalı... Koca Tanrı bu avanak erkek milletini, nasıl olsa, yumuşamak için yaratmamış mı kurban olduğum?...»

— Otur bakalım, Nefise Hanım... Bunca haber saldık... Birine ikisine olmaz dedin... Birine ikisine «Emey anama derim» dedin... Önceki akim böyle değildi, n'oldu ki, sonradan?...

— Hangi akılmış?... Haberim yok... Sana diyen yalan demiş...

— Sülük Bey ölmeden önce... Bu Saray kahpesiyle haber saldımdı, «Gelsin iki lafım var» diyerek, «Kocası başında olan karı nasıl gelirmiş el adamının lafını işitmeye» demişsin, «Kocası aradan çıksa?» dedim, «O zaman bakarız» demedin miydi?

— «Bakarız» denilmiş, «Olur» mu denilmiş?...

— Geçende saldığım habere «Olur» demedin mi ?

— Ne haberiymiş? Bana bir şey diyen olmadı. Aldatmışlar seni Zülfü Bey, böyle işleri bilmez değilsin ya... Buluşup yüzbeyüz konuşmadıkça gelip giden laflara kulak mı verilir?

— Olmadı Nefise Hanım, inkârı dengesine getire-medin. «İki çift lafım var. Gelsin diyeyim, eli elime değmeden gitsin gerisin geri» dediğimi, ulaştırmadı mı sana Saray karı?

— Ulaştırdı. N'olmuş?

— «Gün akşamıdır. Dünya değişkendir. Kocasına bir hal olsa, Nefise Hanımdan yakınlık umayım mı ?» sorumuza verdiğin cevap... Çıktı mı aklından?

— Saray ablanın dediği bilinmeyince... Doğrusunu mu dedi, eğrisini mi?

yazısı kime yazılmışsa uuı Ktuı msuh uum. „„„„„„, abla» dediğin yalan mı? «Kocalıdan uman kaçmtı umar, duldan umana söz yok» dediğin?...

— Demekle?... Herifimin bir aya varmadan, kahpelikle vurulacağını bilerek mi demişim? Hayır, bilmeyerekten demişim.

— Bilsen de, bilmesen de... Nah şimdi dul karısın... Hadi bakalım!

— Herifim canlıyken edilmiş bir laf... Kimin önceden öleceği nereden belli?... Olmaza bir laf... «Örülmemiş duvarda, doğmamış çocuk oturmuş» hesabı...

— Kız kahpe, bizim işimiz örülmemiş duvarda, doğmamış çocuk oturması mı?

— Eskilerden açmaktaysan Zülfü Bey, boşuna...

Bizim o işlerimiz geçti gitti, küllendi çoktaaan...

— Küllenmesi gülüm, arası uzadı az biraz, serinledi. Tazelendi mi, gör bak eskisinden baskın harlamaz mı? Denemesi parasız...

— Bu işte küllenmişi harlatmanın tadı yoktur Zülfü Bey, kulak asma, bu işin yenisi kıyak!...

— Denemeyince kız?... Denemeden kestirip atmak nasıl bir avanaklık...

— Çok denedik biz bunu Zülfü Bey, benim hesabımca dört yıl denedik gece gündüz... -Bir şeye çok üzülmüş gibi yalandan içini çekti-: N'olaydı ah, n'olaydı da, bi kez daha denemesi olaydı.

— Olmazlığı nedenmiş bakalım?

Nefise, herifin umutlandığını anlayarak, gözlerini süzüp kışkırtmak isteğiyle baktı:

— Mahpusdamına «Beni kaldırsın» diye haber saldığımda sen bunun tavını kaçırdın. Şimdiyse engeller girdi ki araya hiç aşılmaz bir engeller... .

— Yiğitlikle görülse, Dilâver Paşanın Zülfü Bey, evet, değme engeli yırtar geçersin... Ne fayda ki... Bu engel zora koşarak aşılır engel değil...

— Ulan, karı aklınla... Sen mi bilirsin, ben mi?

— Ben bilirim. Şundan bilirim ki, bu kez engel bizim yönden... Mahpusdammda yemin içmiş benim Hacı Kenan babam... Yemin içmiş ki, «Bundan böyle, vurucu, kırıcı herife verecek kız yok bende» diyerek yemiş içmiş... Kitaba el basaraktan ve de değnekler atlayaraktan...

Zülfü birden keyifle gülmeye başlayınca, Nefise irkilip donuklaştı. Gözleri kuşkulanmış, benzi atmıştı.

— Yalanı yerine hiç oturtmadın kahpe Nefise..." Oturtamadın ki, büsbütün...

— Nedenmiş? Yalan yok... Nah şu ateşe...

— Höst, rezil... Dün konuştuk Hacı Kenan emmimle... Hacı emmim, seni bana verimkâr ki, hemi de parmaklarını şakırdatıp oynayaraktan...

— Kim verimkâr?.. Seninle gönül eğlemiş benim dümbük babam... Hacı Kenan oyunlarını kendin bilmez değilsin ya... «Umutlandırayım da

iştahım kursağında koyup zevkleneyim» demiştir.

— Yok öyle şey!..

— İnanmadın mı, demek?.. Sezemedin mi, Hacı Kenan alçağının yalanını? Dur ki

bak... Yalanlığı surdan belli... Mektuplarımı tutturdundu ya, Sülük Bey işinde... Görmüş birini ikisini... Yemin içmesi o zamandan... Beni sopaya çekecekti ya, kemiklerimi kırmacasına... Dua etmeli ki, Sülük sezinler diye ödü yarıldı. Ah, bu benim babam olacak çakır papazın işleri...

—• Boşuna debelenmektesin, akılsız Nefise... Gene

olaydı, kızı Sülük Beye vermeden önce şuncacık haberim olaydı, Zülfü oğlum» dedi. «Şuncacık sezin-leseydim, kızı Sülük gibisine verir miydim? Hayır, vermezdim. Çünkü, kız işinde, kokladığı torbayı basma geçirmek kanundur» dedi Hacı Kenan emmim... Kocadı senin baban, ipsiz kopuk takımıyla boğuşası kalmadı. «Yetişkin oğlum yok ki, yar başında elimden tutsun» diye yakındı, «Hemi de her oğul benim işimi göremez, er oğul ister» dedi, «Yürekli bilekli olmalı ki, işlerimi çekip çevirmeli, bunca variyete sahip çıkıp it-köpek elinde paralanmasını canavar gibi dikilip önlemeli» dedi, «Sülük avanağı kaç para... Senin gibi damat gerekli bana» dedi senin baban!

— Demek böyle mi dedi dümbük Hacı Kenan sana?

— Bilmez gibi... Hele domuz! Ağzını yoklatmış ya, mahpusdamından çıkınca Benli Nazmiye'yi araya koyup geçende Hacı Kenan emmim... Olmaz-lanmışsın! Neden bakalım? Neden demekteyim namussuz? Bizim dermansız Sülük'ten eksiğimiz ne?

Beli tutmaz yatak kaçkını heriften eksiğimiz? Olmazlanmaların vardı da biz mahpusdamındayken neden olmazlanmadın Sülük reziline varmazla-nıp?...

— Karı kısmının olura olmaza he demesi yular-sızlığındandır, Zülfü Bey, karı kısmının yularına

geldi mi, bizim yularımız tutkunluktur. Bir karı körpelikte birine gerçekten tutkun olmadı mı, kime verilse gider, güçlü mü güçsüz mü, benim işimi görür mü görmez mi, hiç düşünmez.

— Ya sen bize tutkun değil miydin o sıralar?

— van ki, Dilâver Paşanın Zülfü Bey, karı kısmı körpeliğinden ne bilsin, ölmesi gerçek mi, değil mi?

— Demek... Biz mahpusdamma düşmemizle baktın... Essah değilmiş, he mi?

— İslâm dini açık, Zülfü Bey, baktım, evet hiç değilmiş...

Zülfü'nün suratı donuklaşmış, gözlerine kimi olsa ürkütür, öldürme öfkesi dolmuştu. Nefise, elinde olmadan gövdesini geriye çekti, herifin var gücüyle kudurup bağırarak camlan zıngırdatmasını bekledi.

— Beri bak kahpe Nefise, yanılmaktasın ki, yaman yanılmaktasın! - Zülfü'nün sesi duyulur duyulmaz fısıltıya inmişti ama, büsbütün korkunçlaşmış-tı-: Karı milleti, körpeliğinde essahtan ölüp ölmediğini bilmez dedin. Bilmediğin vakitler on yıl öncenin geçmiş zamanlan değil... Beş altı ay öncenin işleri... Beri bak! Şunu bil iyicene... Biz, sevdiği karının yularım, bir iki olmazlanmakla boynuna atar kansızlardan değiliz! Hele ki, babası Hacı Kenan olursa ve de verimkâr olursa... Hööööst! Lafı dinle adam gibi,

«Şaplak gelmesin» dersen! «Baskısız yongayı yel alır» denilmiştir. Hacı Kenan emmim, bu kocalığında sana baskı olamaz ve de seni kurda kuşa karşı gereğince savunamaz. Dul karısın. «Körpe dul karıya esen yeller düşman» denilmiştir. Bir vilâyet toprağı adamının, varlıklısı ipsizi ardına düşmüştür. «Paraysa para... Yürekse yürek» diyerekten dolanmaktadır. Fazladan karı başınla aklının ermediği işlere girmektesin...

Nefise telâşla gözlerini kırpıştırıp Civanşah işinin duyulduğunu sanarak ürküntüyle sordu: r

mezden gelip... Bu sıra fcmey nanımı KişKirmaie hayır getirmez. Yaylayı bölmekse hiç olmaz. Hacı Kenan emmimle her yönünü hesapladık biz... Yayla bölünmeyecek ki, dağ başında kimsiz kimsesiz kalan Emey karının elinden sızıltısız çekip alınabilecek... Yediçmar Yaylası ne zaman olsal, altun madenidir ve de para-basımevidir. Şartı: Bölünmezse... Yarısı yabanların eline girmezse...

— Benim yaylada maylada gözüm yok... Emey kahpesi gibi, eşkıyaların akma yataraktan ve de yedi vilâyetin kaçakçı kopuklarına yataklar serip sofralar açaraktan para toplamaya hiç neyetim yok... Babam olacak dümbükle konuşmuşsunuz. Ne kadar güzel... Bölün benim mirasımı... Hacı

Kenan saysın parasını, alsın yaylayı... Emey karının yabancısı mı? Gönlü çekerse kendi nikâhlasın, «Az biraz kartça» derse, koca Tanrının emriyle sana versin...

— Höst kahpe...

— Yaylayı da , Emey karıyı da tepe tepe kullanın. Bana gerekmez Zülfü Bey, iste doğru doğru dosdoğru... Bana hiç gerekmez.

— Höst dedim... Gerekmez demekle, kurtulurum sanırsan yanılırsın!.. Ne denilmiştir? «Zora beyler borçlu» denilmiştir. Saçını bileğime dolayıp sürüyünce ne lâzım gelir?

— Vah ki, sen yanıldın şimdicik Dilâver Paşanın Zülfü... Bu lafı buraya getirmeli değildi, kendin ettin

kendine...

— N'etmişiz kaphe?..

— İyi duy beni... Bu kadar olmazlanma neyin nesidir bakalım! Şunun şusudur ki...

Yakışıklısın... Topallığın yok., körlüğün yok... Yürekse yürek

sedirlerde denemişim gücünü... Murat verip murat almışım. Öyleyken, bunca olmazlanmanın vardır elbet bir nedeni?

— Neymiş kız? Nedenini sordum. Açıkla da bilelim!

— Yazık Zülfü Bey, ne denilmiştir ? «Lafın tamamı adamın akılsızına söylenir» denilmiştir.

— Höst kahpe... Vaktiyken akılsız değildik de... Şimdi mi...

— Yalan mundar, koçum, başındaki bir mesele... Tutkunsun, tutkun yanığını bilsen gerek... Birine tutkunum ki... Ben şimdilerde...

— Hele orospu... Bu nasıl bi söz... Ya ben seni...

— Boşuna Zülfü Bey, kurşunlasan kanım akmaz. Tutkunum ki Yusuf peygamber gelse bakasım

kalmamıştır. Kısası... Benden sana bundan böyle hayır yok...Yolumdan çekil, Dilâver Paşanın Zülfü, bahtını başkasında ara...

— Vay kahpe... Başkasında ara denince, gider ararlar mı ? Bunca oynaşan kahpeyi keyfine bırakırlar mı? Önce gerekti başka hovarda bulmak, kahpe Nefise... Kız ehli kızken soyunup koynumuza girdikten sonra... Yağma yok...

— Yanılmaktasın Zülfü Bey, kızken sevdiğini karı olunca seven binde birdir. Neden mi? Değişiğin tadını tatmıştır da ondan... Hüner, sahip olup bastırıp başka herifi denemeye bırakmamak... Zora bindiririm dersen... Ben Çakır Kâhyaların Nefise'yim ve de Hacı Kenan Efendinin Nefise'yim... Canım çekmeyince el süreyim diyen zarar eder ki, son pişmanlık hiç fayda vermez.

— Sen Çakır Kâhyaların Nefise'ysen, ben de Dilâver Paşanın Kara Zülfü'yüm, Nefise Hanım... Piş-

pelik olmasın... Tutkununu vururum... Dümbük babanı vururum... Ya sen, ya ben ölmedikçe, bu işten el çeken değilim. Şunu bil ki, ben yaşarken sana ak donlu haram! Bunu böyle bil ki, hesabınıona göre yap... Tath candan olma!..

— Tatlı can... Tath can kaç para, adam, tutku-nuyla yaşamayınca?... Ben nasıl bir kahpe Nefise Hanım olayım ki, bunca variyetimle tutulduğum herifi sarıp şu ölümiü dünyada murat almayayım ? Bu Çorum' un ve de Osmanl, ülkesinin avanağı mıyım ben? Ölümse ölüm... Ne denilmiştir? «Fırsat elimdeyken sarıp yatmazsam /Beni öldürmeli, döğmeli değil»

denilmiştir. Sana geldi mi?.. Hiç olmaz. Çünkü kocasının kam boynunda olan herife razılanacak karı değilim ben...

— Höst kahpe... Bu nasıl söz?.. Ne kanıymış...

— Kim vurdu Sülük Beyi, seslenip kapıya indirip gecenin bir vakti? Yabancı sese çıkar mısın, sen olsan? Babam vurmadı. Çünkü vuramaz, gerekirse vurdurur. Çerkezler vurmadı. Çünkü, bir aylık yolda oldukları bilindi. Kimin çıkarı var, senden başka, benim herifimin ölmesinde? Dinle de, boşuna debelenme! Ne demekteyim? «Herifinin kanlısı altına yatacak karılardan değilim!» demekteyim. Ayağım doğru bas Dilâver Paşanın kötü Zülfükâr, «Kul azmayınca Tanrı yazmaz» denilmiştir ve de, «Bir sıçrarsın çekirge kuşu... İki sıçrarsın çekirge kuşu...» denilmiştir. Hacı Kenan olacak dümbük beni verimkâr olduysa, bu işte birliksiniz demek... Üstüme varıldı mı, görün bakın neler olur!

Örtüsünü alıp kapıya doğru yürüdü, önüne gerilmek için davranan herifi umulmaz bir güçle «Çekil yolumdan» diye göğüsleyip geçti.

Dilâver Paşanın Zülfü, «Delidir bu kahpe..-katılakalmıştı.

Saray karı, telâşlı, ürkek, biraz da canı yanmış gibi yalandan oflayarak içeri girdi. Göğsünü uğuş-turuyordu:

— Kudurmuş bu kahpe!... Muştaladı şuramı... Söğe saya geçti gitti ki, az kaldı çarpıp yıkıp beni ayaklaya.. N'oldu, Kara Zülfü?.. Neden dellendi bu?

Zülfü kendini toplamaya çabalıyor, bulanık gözlerle kötü kötü bakıyordu. Saray karı ürktüğünü belli etmemek için gülmeye çalıştı:

— N'oldu kız?.. Hele şuna!.. Demedim mi «Sırasızdır? Laf anlayacak zamanı değildir.» Dellen-miş ki bu kahpe, her nedense, kuduz ite dönmüş... Bunca yalvardığını boşuna mıydı sana? «Sık dişini... Yatışsın az biraz» demedim miydi? «Yola getiririm ben yavaş yavaş» demedim miydi ? «Dişini sık, gerisini bana bırak» dedim, «iki laf bir büyü» denilmiştir ve de, «Karımn şeytanı karı» denilmiştir, demedim mi ? Koca Tanrı hep mi avanak yaratmış erkek milletini, kurban olduğum?.. Ah ki düzdeki kağnısını yokuşa süren akılsız! -

Zülfü'nün donukluğu ürküntüsünü arttırıyordu. Yalvardı-: Meraklanma sen, oh koçum, ferah ol! Bir Ölümün çaresi yoktur bu dünyada... Sık dişini, bak bakalım, haftasına komadan alıp gelmez miyim, alışık kuzu gibi... Koynuna sokmaz mıyım, «Bağışla yiğitim» diye köpekleyerekten... De bakalım, sezinledi mi kahpe, benim seninle sözü bir edip buluşturduğumu? Sezinlediyse, kötü... Gayet kötü ki... Neden dersen, Hacı Kenan Efendigillerle küstük mü göçmeli bu Çorum'dan... Uy anaaaa... Dur aman yiğitim Zülfü...

487

t/İ!

saçlarına yapışmıştı, uozıen Kan çanağı... aç Kurt gibi soluyarak konuştu:

— Doğrusunu demedin mi, elden gittin bil kahpe Saray!..

— Aman...

— Hüsss... «Doğrusunu» dedim orospu... Bitmektesin... -Bıçağı gırtlağına dayadı-: «Doğrusunu» dedim... Tutkunu kim bu kahpenin? Adı gelsin...

— Tutkunu mu? Şu yemin şu ant olsun ki... j

— Hele kahpe... Yalanla kurtuluş yok... Bittin bil... Kendisi dedi çünkü... Tutkunmuş ki, kurşunlan-sa kanı akmazmış...

— Kendisi dediyse, oh Zülfü can... Adını vermedi mi? Şart olsun ilmim haberim yok benim... Nah şu gözlerim...

— Höst kahpe... Alıp gelip... Burda buluşturup... Yataklar serip çiftleştiren ben miyim?

Bitmektesin orospu... Nah günah benden gitti.

— Aman dur! Deliii... Benim senden gizlim mi o lur, akılsız Zülfü? El kendi gizlisini saklamayınca... Ben kudurmuş muyum? Bunun tutkunu...Civanşah...

— Civanşah mı? Toprak Hatun kahpesinin... Yılık oğlan? Doğru söyle kahpe... Bi yalan demeli ki... Nefise... Benim bildiğim kahpe Nefise... Karı huylu kırıtkan oğlana erkek der mi ki?...

— Şart olsun Civanşah'adır tutkunluğu... Getir kitabı... Nah yemin... Erkek milleti avanak da, hey Zülfü Bey, karı milleti akıllı mı? Benim de inanasım gelmediydi, gözümle görmeyince...

— Neyi alabilmekteymiş Toprak kahpesinin şıkır-dım oğlandan bu orospu? Sormadın mı? Neyin nesi?

— Benim de aklım ermedi. Küçüklüğünde kart heriflerle oynaşan kahpeler, körpeyi tattı mı, başını

lı sıçramış... -Sokuldu, sırnaştı-: Sezinledi mi dersin, seninle buluşturmak için çağırdığımı? Sezinle-diyse kötü... Bunlar bizim geçim kapımızdır çünkü...

— Sesledinse bedava mı sesledin kahpe ? Üç altuna sesledin...

— Nefise gibi örflü karıyı tuzağa çekmek için on altm bile yetmez. Ne dese iyi? «Vah kahpe Saray... Bunu da mı yapacaktın! Alacağın olsun» dedi. Yatıştıramazsam, bakalım, beş altunla, on altunla kurtulur musun ? Şart olsun, sezinlemiştir. Çünkü gayet sezgili kahpedir.

Zülfü sedire çöküp dalmıştı. Cıgara yaktı. Derin derin nefeslendi:

— Beri bak kahpe Saray... Bu işde yalanını tuttum mu, gör neler olur. Nefise orospusunun bakalım, sezinlemesine hiç benzer mi? Civanşah mı demek?... Allah Allah... O sikirdim daha nice nice hovardanın işini görür. Kendini kurtarmış mı ki?.. Pire zıplasa yüreği yanlan köpek. Nefise gibi kudurgan karının binicisi olabilir mi? Nesini beğenmiş, nesine tutulmuş? Yoklamadın mı ağzını?..

— Yoklanmaz mı ? «El kadar okul oğlanından n'olur ki?» dedim. Anlattığı doğruysa, oğlan zorluy-muş ki, gayet yamanmış... Yalandı da kahpe,

«Görmeyince ne desem boş Saray abla, sınamayınca ne fayda» diyerekten inileddi.

— Baygın gözlü köçek oğlanını he mi ? Görmeyince ne dese boş muymuş demek?.. -Gözlerini kısıp bir zaman Saray karıya baktı. Kinle sordu-: «Görelim» demedin mi ? «Seyri her kaç paraysa ?» deseydin.

— Hele rezil!.. Nasıl utanmaz bir laf?..

— Ulan yapmadığınız bi şey mi kahpeler... Benim hepsinden haberim var.

I ,1.

Kim dedi?

— Kimse kim...

— Ölümü öp... Kim dedi oh Zülfü'm? Nefise kahpesi mi ?

— Demek Civanşah iti... Sormadın mı? Korkmaz

mıymış başından okul bebesi, geliş gidişlerinde?.. Basılırız masılırız, diye?..

— Bilmem!

— Ardını zarplı yere dayamadan karı sevmeye kalkanın başına neler gelir, hiç düşünmemiş mi? Haberi yok muymuş Pırava'nın Mistik işinden, sormadın mı?

— Vay başımaaa... Ben senin aklındakini sezinledim, domuuuz! Vay ki yazık oğlana... Toprak Hatuna daha yazık...

— Ya Nefise kahpesine? -Dişlerini gıcırdattı-: Demek körpenin gevrek etine mi alıştırmış ağzını?..

— He ye... Alıştırmış ki, usanası hiç kalmamış...

«Okullu oğlan sevmenin tadı başkaymış Saray abla» dedi, «Nesi başka... Hepsi birdir!» dedim.

«Bileklisi yüreklisi, hoyrat olur bunların, bilmez misin» dedi. «Kız gibi oğlandan hiç bi şey hasıl olmaz, yanılmaktasın» dedim. Ne dese iyi?..

— Ne?

— «Aslında bunun tadına doyulmaz» dedi, «Adamın aklını sıçratır bir iş, abla» dedi, «arada bir aklım karışmakta, erkek benmişim de Civanşah'ım, körpe okul kızıymış gibi...» Demesin mi?..

— Dur hele... Bu sikirdim son zamanlarda mebusan oğlu gibi giyinir oldu? Bunların yiyecek ekmekleri yoktur oysa... Sakın para da yedirmekte mi. Hacı Kenan'ın Nefise bu köçek oğlanına?..

— Tamam... Üste vermekte ki, avuçla vermekte-490

ğine meraklıymış gayet... Ak gömleğe... Üç gömlek almış ki, kahpe, som ipek... «Yularsiz sokağa çıkmam, ben... Çünkü okul öğrencisiyim» dermiş, Toprak Hatunun Civanşah, dul karı eniği olduğunu unutup... Tutkun karının halini bilmez değilsin ya, karakoçum Zülfü... Dünyayı yitirmiş orospu... Oğlanın cebine pankanotlan sokmakta ki, tomanyla sokmakta ve de «Gelecek

güne kadar hepsini harcanmazsan ölümü öp» diye yalvarmakta kancık it gibi «Paramı harcanmalısın ki, ben keyf olmalıyım. On harcan, yirmi al, yirmi harcan elli al» diyerek asılmakta... Ben şaştım?..

— Neden ? Çakır Kâhyaları bilmez misin ? Bana da az yalvarmadıydı, kahpe.. «Altunlarımı yolayım da götür harcan» diyerek... Almadık da halt ettik. Ne denilmiştir, «Yemeyenin malını yerler» denilmiştir. Tü Allah belâm versin Zülfü... Buyur bakalım!..

— Evet, hakçası, tavındayken yemeli böylesi-nin parasını... Sen sakınırsın ya, el kadar oğlan Allah yarattı der mi bakalım? Ne denilmiştir? «Boynuz kulağı geçer» denilmiştir.

— Boynuz geçer ya, bakalım yedirirler miymiş keyfince adama? Kusturmazlar mıymış gerisin geri?..

— Orasını bilmem. Bildiğim, karı yangına düşmüş ki, harlı fırın kaç para?.. Bu hız biraz daha sürerse, altunları maltunları, küpeleri yüzükleri yedirdi bil... Çünkü, yeni yetmeler yaman. Zülfü Bey, benim gördüğüm, bunlar dün cin olmadan bugün adam çarpmaktalar ki, elden ayaktan düşürmecesine... Oğlandaki cilveyi görmeli ve de kendini sakınmasını görmeli... Kahpe Nefise ne dese iyi, her buluşmada oğlan, ilk günü gibi ürküntü göstermekteymiş...

— Anlamadım. Olmazlanmaktan mı sakın ?

— Olmazlanmak sayılır. «Çrplanmaya utanmakta 491

kahpe Nefise... Hele benim Marazlı'ya basılırım diyerek korkmaktaymış ki, ödü yarılmaktaymış...

Zülfü, dişlerini göstererek gönülsüz sırtardı:

— Haklı... Senin Marazlı Derviş basarsa n'olur bakalım? Dur kız! Essaaaah! Bu oğlana Kur'an öğretmedi miydi, senin namussuz Marazlı? Vay ulaaan!.. Tamam, tezgâhtan geçirmiştir ki şart olsun dümdüz...

— Hele utanmaz... Yok öyle şey...

— Ne belli? Yemin et bakalım... Hadi, «Şu kitap çarpsın» demeyince hiç olmaz.

— Şart olsun... Günahını almaktasın Marazlı herifimin... O taraklarda bezi yok demekte değilim. Toprak Hatun'dan yılar. El sürememiştir.

Zülfü dinlemiyordu. Dalmıştı. Yaramaz bir işe daldığı suratının domuzlaşmasından belliydi. Dişlerini gıcırdatıyor, kaşlarını çatıp açıyordu. Parmak gibi kabarmış boyun damarları seyirmeye başlamıştı.

Saray karı bunu görünce karışık şeyler hatırlayarak birden huylandı. Yüreğinin vuruşları sıklaşıp solukları ıslak ıslak hışırdamaya başlayınca, gidip sedire oturdu; budunu Zülfü'nün buduna dayayıp yavaş yavaş sürtünmeye başladı. Zülfü neden sonra kışkırtmayı farkedip enikonu ürkerek kendine geldi. Bir an çekilecek oldu. «Git işine kahpe şeytan»

diyerek karıyı hınçla kucakladı, önce boğacak gibi sıkıp kemiklerini kütürdetti, sonra sırt üstü sedire vurdu. Razı değilmiş de zorla ırzma geçiyormuş gibi paralamaya başladı. Bir yandan da kinli kinli hırıldıyordu: «Öldürünce ne lâzım gelir, kahpe, öldürünce ne lâzım gelir haa?,..»

ayakta uyur gibi sendeleyerek Çakır Kâhyaların Nefise'yle buluşmaktan dönüyordu. Elindeki pakette karının kurban bayramı hediyesi olarak verdiği bir gömlek, bir gıravat, bir kalın kazak, pantolon ce-bindeyse, elli lira bayram harçlığı vardı.

Göçmen mahallesine giren sokaklardan birinin ağzına yirmi adım kala, namlunun ucundaki yalazayı gördü, kurşunun sesini, omzuna kızgın demirle vurulmuşluğun yanık acısını içice duydu. «Yandım» diye hafifçe bağırarak yüzüstü yere düştü, üç kez yuvarlandı, yaranın öldürûcülüğünden değil, korkudan bayıldı.

Dilâver Paşaların Zülfü - Zülfükar duvarın yıkı-ğmdaki pusu yerinden doğrulup hiç telâşsız çevresine kulak verdi. Filintanın sesini yağmur boğmuştu. Çok tehlikeli bir yırtıcı hayvana yaklaşır gibi ayaklarının burnunda yaylanarak yürüdü. Civanşah'a yaklaşırken, makanizmayı çevirip boş kapçığı atmış, yatağa fişek sürmüştü. Eli tetikte, oğlanın başucuna dikildi. Soluklarını kesip dinledi. Kafasına bir kurşun sıkmayı hırsla istediği halde, öldürdüğüne kesinlikle inanıp keyifli bir sesle güldü. Filintayı yağmurluğun altına alıp hep öyle telâşsız, mahalleye girdi. Adam vurmaya alışmıştı. Sülük Beyi vuralıberi, salt vurmaya değil, yanma kâr kalmasına da alışmıştı.

III

Hastane ilâç kokuyor, bu koku Toprak Hatunun karnını bulandırdığından ağlamasını bi türlü önleye-nıiyordu. Civanşah'ın sabaha karşı bekçiler tarafından

lan gelmişti. Daha sık bayılıyor, latın orıasmua. suuu-nu unutup duralıyordu. Yılgındı.

Adamakıllı çökmüştü. Bu çöküşte Civanşah'ın aşırı tabansızlığının şımarıklığının, hele kurşunun hiç bir kemiğe, atar damara, sinir düğümlerine değmediğinden hiç bir tehlike olmadığı anlaşılalı beri tutturduğu oynak karı cilvesinin payı büyüktü.

Oğlan, Emey Hanımın sağladığı iltimasla üç kişilik, bir odaya alınmıştı. Arkasına konulmuş yastıklara dayanıp ilk çocuğunu oğlan doğurmuş bey gelinleri gibi gözlerini büsbütün baygmlaştırıyor, konuşurken kasıntılı bir nazla kırıtıyordu. İstediği önünde istemediği arkasındaydı. Emey Hanımla Toprak Hatun, çarşıda olanı olmayanı taşıyorlar; Nefise, bunlardan gizli, Saray karıyla aklına gelen her şeyi, pahasına bakmadan yağdırıyordu.

Bu sebeple haftasına varmadan yüzüne kan

gelmiş, gövdesi, belli belirsiz etlenmişti. Sıhhatli görünüşü, sürdürdüğü halsizlik cilvesine hiç uymuyor, bunu yalnız Toprak Hatuna yutturabiliyordu. Civanşah sıkıntıyle kapıya baktı:

— Hadi Toprak ana!... Git sen yavaş yavaş... Saray ablanın, epeydir beklediğini bildiğinden üçüncü kez söylüyordu bunu...

— Giderim! N'olmuş Allahıma şükür... Bekleyenimiz mi var?

— Olsun... Hani börek salacaktın ya...

— Salarım! N'olmuş?

— Ağlamak var mıydı kavlimizde?.. Ağlarsan gidersin.

— Ağlamakta mıyım? Hayır... -Toprak Hatun umutsuz umutsuz gülümsemeye çabaladı-:

Ağlama

— jsjz, sen gâvur musun ? Bin kez söyledim, Hacı Kenan Efendinin işi değil bu.. -Sesini yükselttiği için, kapıya ürkek bakıp fısıldadı-: Hacı Kenan Efendiyle vazgeçtimiz nedir ki, bizi kurşunlatsın pusudan?.-. «Benzetmeye uğradık biz...» demekteyim. Başkasına kurdukları pusuya uğradık... Gecenin yağmur karaltısında... Benzetmeye sıktı herif, her kimse...

— Sen mi bilirsin, Emey Hanım mı bilir ? Benzetmeye sıktılar da, neden sıkanı olgörüp bulamadı hükümat ? Ardında Hacı Kenan dümbüğü olmayınca, Çorum hükümatının elinden uçan kuş mu kurtulabilir?

— Ulan ana! Size Müslüman diyenin... Gecenin bir vakti... Herif pusu kurmuş... Hükümat kayıptan bilici mi ? Hüddam sahibi mi ? Tanık manık olmayınca... Gören mören... Kes şu zırıltıyı... Canımı sıkmaktasın ki, büsbütün... Hadi oh Toprak ana... Git ağır ağır... Bana bi güzel börek döşe... Akşama yetişir ki, değsin!

— Giderim... Akşama vakit çoook...

Toprak Hatun örtüsünün ucuyla gözlerini kuru-layıp oturmasını uzatmak için laf aradı. Telâşından aklına Emey Hanımın söylediklerinden başka hiç bişey gelmiyordu. Emey Hanımın söyledikleriyse gizli ki, gayetle gizli... Yemin içirdi Emey Hanım, kitaba el bastırıp ve de kılıç atlatıp... Ağzından kaçırdı-mı, bitti. Başa geleceklerin en ufağı, karın yırtılmasıdır. Yedi güne varmadan kuruyup kaskatı taş kesilip gebermek de cabası...

— Hadi ana... Doktor Bey dedi ki... «Gelenler Çok oturmasın» dedi. Çok oturuldu mu, dikişlerin kopması bileyazılıhartada... Kes be! Neyin nesi bu höykür-

— Düşmanlarımın dikişleri yırtıia... uıuş yırtılması da mı var, vay başıma!... Nasıl doktormuş bu... Şuncacık dikişi dikememiş mi kopmamasıya?... Diktiği dikiş kopunca kaç paraya alırım, ben onun İstanbul doktorluğunu? -Birden telâşlanıp öteki yataklara baktı. Hastalardan biri dışarı çıkmıştı. Ötekinin de gözleri kapalıydı. Sesini alçaktı-: Ne /aman taburcu edermiş, seni doktor bey, sezinledin mi?

— N'olacak?.. Ne zaman canı çekerse...

— Olmaaaz! Aman hiç olmaz Civanşah'ım...

Aman hiç olmaz.

— Neden kız? Hele şuna...

— Şundan ki... Kurban Bayramını atlatmayınca hiç olmaz.

— Ne ilgisi var benim çıkmamla kurban bayramının?...

Civanşah bunu laf olsun diye sormuştu ama, sorusuyla kendisi de pirelenmişti. Baygın gözleri birden keskinleşti. Ölüm tehlikesi olmadığına kesin inandığından beri Toprak Hatunla Emey Hanımın durumlarında bir gariplik sezinlemişti. Anasının çok önem verdiği bir sözü söylememek için debelendiğini

anlayıp davrandı:

— «Neymiş» dedim... Kurban bayramına n'olmuş? Neden taburcu etmesin beni doktor bey?

— Benden bu kadar demesi... Çünkü... Gayet gizli Şahım Civan...

— Neyin gizlisi?.. Vay Toprak ana! Demek benden de mi gizli? Tüh yüzüne... Nedir dedim. Söylememiş hiç olmaz. Söylemedin mi?...

— Söylemek yoook... Yemin içtim ki... Zorlu... Yemin içtim oh yavrum...

A«A A,iuki... uma şart olsun... Şuncacık akıl var mı, hey Allah, şu anam olacakta? Gizle bakalım.

Kötüsü gelirse... Bizi bu kez kurşunlayıp kalbura çevirirlerse... Bakalım, gizliler kurtarır mı bu kez senin Civan-' şah'ı... Ağla, ağla... Bakalım para eder mi ağlamak... «Karışma ellerin işine» dedim, «Emey abla dağ gibi duruken sana baş çekmek ne kadar uzak» dedim, «Sülük Beyin kanı bizim

mi, Kara Abuzerlerin mi ?» dedim, «Sen bu gidişle başımızı belâya salacaksın ki, bak gör nasılmış?» dedim. Azdın kudurdun, zaptolmaktan çıktın. Sonu?.. Az kaldı genç yaşımızda boyladıktı öte dünyayı... Kurtulduk ya, nasll kurtulduk boyladıktı öte dünyayı...Kurtulduk ya, nasıl kurtulduk ? Postu deldirip kurtulduk. Doktor bey ne dedi ? «iki parmak beriye değeydi, tamamdı Civanşah» demedi mi ? Gizle bakalım. Yeminmiş... Hayırlı bir iş olsa, yemin içirirler mi ? Kötülüğü belli bişey... N'oldu demekteyim, akılsız Toprak Hatun?.. Doğrusunu demedin mi, geç git! Bir daha da hiç gelme... Buradan çıkınca da beni savuştu gitti bil... Ne denilmiştir? «Katırlar tepişir, arada eşekler geberir» denilmiştir. Senin niyetin beni toza gübüre katıp tatlı candan etmek ya... Maymun gözünü açtı bu kez... Yağma yoook...

Hadi... Savuş... Savuş dedim... Ya gizliyi söylemeli, ya yıkılıp gitmeli...

— Hüsss oğlum... Hüs aman... -Toprak Hatunun telâşı, yandaki hastanın gözlerini açıp Civanşah'm sesine dönmesinden ürkmüştü. Elini ağzına siper edip fısıldadı-: Gizlisi şu ki... Yemin içti Emey Hanım, çakır düşmanımız Hacı Kenan domuzunu kurban bayramına sağ çıkarmayacak...

— Deme gerçek mi? Kendi mi vuracak?

— Orasını bilmem... işte, yemini ayaklayıp gizliyi açıkladım. Günahı boynuna...

.il

olmaz.

— Kendi kana bular mı elini bunca variyetle?..

— Emey Hanım değme yiğitten yiğit Osmanlıdır ve de attığını vurur Osmanlıdır. Doğru söyle, oh Toprak ana, kendi mi ?

— Yok... Heriflere yemin ıçirmiş... Kurban bayramına çıkarmayacaklar Hacı Kenan kanlısını... Bu kez öcümüz alınacak... Öcümüz dedimse... Senin

öcün de alınacak.

— Yahu... Beni katma, demedim mi? Benim işimle Hacı Kenan Efendinin ilişiği yok... Sen Müslüman değil misin?

Toprak Hatun, için için ağlayarak başını salladı. Koca Tanrı gökten inip tanıklık etse, bu inancından dönmeyeceği belliydi.

| a Civanşah, Emey Hanımın yeminle bağladığı öldürücülerin adlarını sordu, var gücüyle sıkıştırdıy-sa da Toprak Hatun nal dedi, mih demedi.

Civanşah, ağlayarak çıkıp giden anasının ar-dmdan, gözlerini kısıp fikre dalmıştı. Nefise'nin babası Hacı Kenan'ın şu sıra öldürülmesi mi daha kârlıydı kendisi için, yoksa, daha bir zaman yaşaması mı?..

— Nefise Hanım dedi ki... «Civanşah'ımı doktor ne zaman taburcu edecekmiş?» dedi. «Bilelim de ona

göre» dedi.

— N'olacakmış bilince?«Ona göre»sini sordum!

— Hele şuna... Bilmezlerden gelip... Şuncacık acıman yok mudur senin karı milletine? Karı, günde on kez «Civanımşah» diyerekten etini yırtıp ölmekte... Hayır, bunca yıllık karıyım ve de senden gizlim yok, hovarda besler karıyım, körpelikte akılsızlıktan, eke-likte erin değerlisini bildiğimden çok tutkunluklar,

goruum, nayır, bu Nefise'nin sana tutkunluğu gibisini hiç görmedim. Gülersin alçak... Yaktın elin biricik yavrusunu körpeliğinde, kül ettin. Karı bir yandan, ;' «Aman gelsin. Durasım kalmadı, Saray abla, git şimdi, kap gel, giyimini bekleme... Kap gel, don gömlek... Hasretlik elverdi hey imansız Saray... Şahım Civanı sürü getir, öldüm» diyerek dövünüp etlerini çürütmekte gömgök... Kalkıp yürüyeceğim sıra önüme gerilip, «Olmaaaz! Bir kahpeliğe uğrar Şahım Civan... Ona şuncacık zarar değeceğine Çakır Kâhyaların Nefise ölsüüüün» diyerekten eteğime sarılmakta... Ben şaştım! -Kasıntıyle bakışlarım büsbütün baygınlaştıran oğlanı alıcı gözüyle süzüp içini çekti-: Nasıl yaktın fıkara Nefise'yi ? Nasıl dedim, Toprak Hatunun

Civanşah, okul kitaplarından cumhuriyet büyüleri mi çıkardın görülüp duyulmamış?

Yandaki karyolada yatan herif topallayarak dışarı çıkınca, Saray karı fırsatı kaçırmadı. Bunalmış gibi yüzünü açtı. Özenerek sürüp sürüştürmüş, altunlarını, küpelerini takıp takıştırmıştı. «Bu kahpede çok iş var. Mihrap yerinde... Mihrap ne demek? Nice nice körpe gelinden değerli...»

— Höst alçak Civan! Bunlar nasıl bir bakışlar!.. Kan eder bir bakışlar! Höst dedim, rezil, sen beni günaha mı sokacaksın, gündüz gözü, hastane

koğuşunda, elin elime değmeden... Oh, gülüşüne kurban olduğum... -İnce örtünün altında oğlamn kabaran erkekliğini fark eder etmez, «Ihhh!» diye irkil-di. Gözleri süzülmüş, yüzüne hafifçe ter basmıştı. Oğlanın eline kızgm bir şeye dokunur gibi çekinerek iki kez vurdu: Gülersin rezil!.. Gülersin ya, dur bakalım. Seni ben bizim evin ıssızında bastırmaz mıyım, koca Tanrının izniyle?.. Yiğitsen, denemesi parasız...

Saray ablanın işlerine benzer var mı r ıauı uummuı

mu, unutulmaz mı?

— Vay ki, Saray abla... Lise okulunda olmakla bir adam adamlıktan çıkmaz! Ne denilmiştir? «Yiğit yiğidi gözünden tanır» denilmiştir. Çıktığımız gün bı saat önce geldim bil...

— Aman essah mı Şahım Civan... Aman inanayım mı?

— Eh... Çıkmayınca ne desem boş... Ben sözüna-deyim, Saray abla, sözünün sahibi er isterim.

— Vah yavruuu... Demek acıktın mı iyicene?.. Yiyip içip yataraktan iştahlanıp kudurdun mu? Benim hepsinden haberim var...

— Neden kız? N'olmuş?

— Heheheeeey... Koca göçmen mahallesini yakıp kül ettiklerinden... Kızların gelinlerin, tekneleri kapıp ekmek bahanesiyle avlunuza toplanmaları boşuna mı?

Kargaşaya getirip yukarı çıkanları bir bir desem

utanmaz mısın?

— Aman abla!.. Şart olsun, yalan... Aman Nefise duydu mu, ölmeli... Şart olsun, günahımı almaktasınız...

— Höst... Bende can çıkar laf çıkmaz, korkma...

«Dost yoluna post» diyenlerdendir senin Saray ablan... Gönlüm aktı da canım çekti mi, bitti. -Oğlanın yüzüne canını alacak gibi bakıp alt dudağını ısırdı-: Hele gözlere... Hele baygın gözlere... Yüz Saray kurban olsun... Tamam, şimdi bildim, Nefise kahpesinin neden akıl sıçrattığını...

— Kâğıt yazdı mı Saray abla, kâğıt?..

— Kâğıt mı? Yazmakta ki, gazete gibi... -Koynundan bir ipek mendil çıkarıp yastığın altına soku-verdi-: Kâğıt da içinde, harçlık da... Hazırda bozuğu

500

unutma» dedi. Göçmen karısı donuna girip gelmeye Jcalktı bugün yeniden... Güç ile önüne gerildim. Karı harlamış yanmakta ki, sonesi yok ve de dünyasını göresi yok... Aman koçum, kahpe bu tavdayken parasını çekmeye bakmalı... Aman parayı çokça çekmenin yollan... Lise okuluna gitmeli değil, bunun yolunu bulmalı... Bunlarda para, kara vagon doluşudur ve de tükenesi hiç yoktur. Aman tavındayken çekmenin yolu...

— Yolu dersin... Hastaneye düşmüş herif... Hastane gibi yerde...

— Para her yerde lâzım... Doktora vereceksin...

Hastabakıcılara vereceksin. Höst sen karışma... «Yüz kayma gerek» deriz, şimdilik...

«Doktor iyi ba-kacakmış da tez sağaltacakmış»... «Civanşah'a iki gün önce kavuşayım dersen, aman parayı yetiştirmenin kolayı» demeli... Bu körpelik sürdüğü kadar sürmez, Bunun alma çağı varsa verme çağı da vardır. Kocalığında körpeyi yola getirmek için altunlan şuraya istiflemeli...

Çıkan hasta içeri girince Saray karı bir zaman sustu. Getirdiklerini dolaba koyup elma soyarken yavaşça sordu:

— Anan haber getirdi mi hükümattan? Nefise . dedi ki, «Anla bakalım» dedi, «vuranın kimliği bilinmiş mi ?» dedi.

— Yok...

— Vah elleri kınla namussuz... Gözleri kör ola... Telli kurşunlara gelesi dürzüüüüü... Nasıl kıydı da sıktı rezil... Aklına gelmesiyle delirmekte Nefise kız... «Ya bi kötülük erişeydı, n'olurdu, Saray abla?» diyerekten çırpınmakta... Haberin yok, niyeti, Ankara'ya aşıracak seni, burdan çıkmanla...

meyince... Bulunmayınca, şuncacık aklı olan, tatlı cam bahta bırakmaz. Dedi ki Nefise karı, «Veririm harçlığını» dedi, «Lise okulunu, varsın Ankara'da okusun» dedi. Ankara'da teyzesi var. Miras işi yoluna girince kendi de göçecek Ankara'ya... Miras işi dedimse, bitesi hesabı değil... «Haftada bir gider görürüm» demekte... «Haftada bir de görmeyince ölmeli daha iyi» demekte...

Civanşah birden gevşekliği atıp tetikleşmişti. Liseyi Ankara'da bitirmenin uygunluğuna aklı yatıyordu. Benzetmeye gelip başkası diye yanlışlıkla vurulduğuna emindi ama, gene de uzaktan uzağa tedirgindi. İlk günler, ölmek korkusu içinde, Nefise'yi bırakmaya yemin bile etmişti.

Saray karı fısıl fısıl anlatıyordu: — Karıyı alıp gitsen iyi... Şundan ki... Kasaba yer inde hovardalık gizli kalmaz uzunboylu... Kasaba yerinde, hovardaya yerdeki karıncalar, havadaki kelebek kuşları düşmandır. Hovarda beslediği duyulan dul karıya hiç kurtuluş yoktur kasaba yerinde... Nefise kahpesine geldi mi, ben bile şaştım. Çarşafı atmamış, yüzünü açmamış bir

karının ardına bu kadar mı düşerler, hey Allah!.. Zengini, çıbılı, körpesi, kocası, çelebisi, kopuğu bunun izinde... Say ki, dünyadan karı milleti hep çekilmiş, bi bu kahpe kalmış... Evet hakçası, yakıcı kahpedir senin Nefise Hanım... Yüzünü gören, sesini duyan, ille de etini tadan başını kurtaramaz kolayına... Yüzünü görmeyenlere ne demeli. .. Hacı Kenan Efendi mahpusdammdan çıkalı beri bunların kapısı hiç kapanmaz oldu, Civanşah'ım, say ki, hacı kapısı... Açıktan dünür gönderenin yanısıra, yedi vilâyet toprağının cadı karısı, senin Nefise'ye

tılsım-muska sokanlar, kahpeye okunmuş öteberi yedirmeye çabalayanlar kıyamet gibi... Bana sorarsan, doktora yalvarıp çıkmaya bak ve de kahpenin imiğine çökmeye bak... Hovarda kâğıdı, cadı karı muskası mayadır koçum, tutmuz tutmaz, Allah göstermesin, bakarsın tutuvermiş. Bir de çabuk harlayan kahpe çabuk soğur. Çabuk doyar çünkü, hırpadak usanır. Usanması... Başka oynaş kestirmiştir gözüne... Yeni, oynaşa acıkmıştır. Hovardaya alışık iştahlı karı birine acıktı mı, aklı başında kalmaz ki, laf anlata-sm... Devlet kuşu uçar gider pırradak... Son pişmanlık hiç fayda vermez. Beni dinlersen bu Ankara işi gayet sıralıdır. Bu yel, böyle eserken harmanı savurup daneyi ambara atmanın yoluna bakacağız, Civanşah'ım... Nah sana helâlinden Saray abla öğüdü ki, her bireri bin kuruşa ele geçmez, bir öğütler... Bunca babayiğit bu karının kapısını

neden aşındırmakta? Parasına aşındırmakta... Paranın çok olduğu yerde n'olur bakalım, boğuşma olur ve de vuruşma olur. Hacı JCenan Efendi, Allah geçinden versin, kocadı. Bugün-yarın kalıbı dinlendirdi mi, daha mezarının toprağı kurumadan yedi vilâyetin ipsizi kopuğu, örflüsü devletlisi Nefise Hanımın çevresini çevirdi bil, başına çöktü bil... Büsbütün olmazlansa, zora döker eloğlu, sürür çıkarır, yazıda yabanda, duyulmamış hakareti edip savuşur. Sen bir alay canavarla başedemezsin, lise okulu öğrenciliğinle...

Civanşah dinledikçe telâşlanıyordu. Yatağın içinde kıvranmaya başlamıştı. «Essaaaah... Kenan dümbüğü cavlağı çekti mi, yandık» Saray karının an-latüklarıyle birden ilgilendi:

olanları demedi mi ?

— N'oldu ? Haberim yok...

— Dememiştir. Hamamda kurna komşusu düştük

anan olacakla... Bebeler tasını götürmüş Toprak Hatunun... Nefise gelinlik tasını verdi. Gümüş tas ki, tam iki okka çeker... Anan karı, «Sağol yavrum» deyince, senin deli kahpe ne dese iyi? «Oh Toprak ana... Bak ben dul kaldım. Beni gelin alsana Civanşah oğluna, hizmetlerini görürüm ki, seni yere bastırmam» dedi.

— Yok canım... Gerçek mi Saray abla? Ne dedi buna karşı benim anam?

— Uslu akıllı gibi lafı aldı önce... «Vay ki dünya güzeli Nefise Hanım» dedi, «Toprak Hatun sana kurban olsun» dedi, «Sen beğenip dileyince...» dedi.

— Aman etme Saray abla, inanayım mı ?

— Eğlen ki bak... Buna karşı, Nefise kahpesi sevinç delisi olup aklını sıçratmasına çok bi şey kalmayıp... «Ya Civanşah beni beğenip ister mi, dul karılığımla, ergen yiğit?» diye sordu. Toprak karı, yanağını makasladı Nefise'nin... «Sen beğenip dileyince... Ne mutlu Civanşah köpeğine» demesin mi?

— Vay ki... «Müjdemi isterim» desene bre Saray abla...

— Eğlen biraz... Ardından suratını asıp lafı değiştirmesine napalım! «Ne fayda ki şimdilerde hiç olmaz, Nefise Hanım» dedi, «Çünkü kanımız yerdedir, kanlımız gezinmektedir ortada kasılaraktan lap lap!» dedi, «Hükümat kanlılarımızı salıvermiştir para gücüyle, senin haberin var mı?» dedi, «Toprak Hatun, gelin getirip düğün kurup davul vurduramaz bu sıra, şuncacık Osmanlı kanysa!» dedi.

— Vah ki deliii...

za taş basıp kanımızın yerden kalkmasına çabalayalım ki uğursuzluklar defola... Yollarımız açıla... Yiğitlerden döl tuta, yiğit döl yatakları!..»

demesin mi?

Fıkara Nefise, ossaat eşekten düşmüşe dönüp...

Saray karı hamamdan, daha nice olaylar anlattı, mahallede olup bitenlere geçti. Başkaca, birtakım hovardalık hikâyeleri ballandırdı.

Civanşah dinlemiyor, başka şeyler düşünüyordu. Sonunda evirdi çevirdi, Nefise'yi, daha doğrusu, Hacı Kenan Efendinin Karun zenginliğiyle, Sülük Beyden kalan mirası elden kaçırmamak için, Emey Hanımın kurban bayramına kadar Hacı Kenan Efendiyi mutlaka vurduracağı, buna yemin edip göçmene de yemin ettirdiği, haberini ulaştırmak üzere, Saray karıyı hemen Nefise'ye gönderdi.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, kızı Nefise aracılığıyle Civanşah'ın gönderdiği öldürülme haberi üzerine, gereken yerlere başvurmuş, Göçmen mahelle-sine silâh arama baskınını, kurban bayramı arefesi günü sabaha karşı yaptırmayı kararlaştırmıştı.

Düğün aylarında, panayır zamanlarında, kasaba pazarı günlerinde, hele de bayramlarda, kargaşalıktan yararlanmayı düşünen göçmenlerin, gün ışırken köylere gidecek kaçakları, Karadeniz kıyılarını tutacak silâhlarla mermileri, derin saklama yerlerinden çıkarıp denklediklerini, Sülük'le çatışmadan önceki zamanlardan biliyordu. Sülük öldükten beri Emey'in işlerini Dilâver Paşanın Zülfü'yle Genç Osman'ın çevirdiğiyse gizli değildi. Gerçekten bir vurma tasa-

ilintiden haberi olmadığı için, oğlanın vurulmasının nedenini bir türlü çıkaramamış, Emey'in Toprak

Hatun cinnisini kışkırtmak için böyle dolambaçl. bir yol tuttuğunu düşünerek büsbütün ürkmüştüı Göçmenin en güvendiği zıpırları, kaçaklar, yasak silâhlarla yakalatıp birkaç aylığına da olsa, mahpus-damma attırmak, ortalığın yatışması için gerekli zamanı kazandıracak, işi kökten düzeltmek için

tasarladığı son çareyi denemesine fırsat verecekti. Tasarladığı son çare Emey'i kendisiyle nikâhlanmaya razı etmekti. Yaylanın yarısını kaptırmanın karıyı bir yandan kudurtacağına, öte yandan da yıldıracağına, yüzde yüz emindi. Kahpe kısmının nerde yiğitlenip nerde çözüleceğini bildiğine güveniyordu. Bunca rezillikle topladığı variyeti, tam kaptırdım sandığı sırada, karşısına çıkan devlet kuşunu Çakır Kâhyaların varlığına sahip olmak imkânını Emey karı, pek de sevmediği ölmüş bir üvey oğul yoluna tepecek avanaklardan değildi. Hacı Kenan, kendi yaşının epey ilerlemişliğini de bu hesaba katıyor, kahpenin,

«Dünyaya kazık kakmadı ya... Yakında geberir. Baktım,

direnmekte, gece gündüz zorlatırım, dur durak vermem» diyeceğini de düşünüyordu.

Gazi'ye suikast işinde, hele sökmediği anlaşılınca, halt ettiğini, kantarın topunu kaçırarak tatlı canı tehlikeye düşürdüğünü bilip epey korkmuştu. Günler geçip düşmanlarının şaşkınlıktan bir türlü kurtulamadıklarından şüphesi kalmayınca, pişmanlık telâşı çabuk savuştu. Emey karının Nefise'yi Sülük'e istemekle başlayan yanlış hesapları, hep bu yılgınlık yüzündendi. Nefise'yi

Sülük almasaydı, namussuz Zülfü, kıyamet kopsa, ağasını vurmaya razı gelmezdi.

saldırmalarım napıp yapıp önler, valiyi, adliyeyi, polisi, jandarmayı karşısına hiç almazdı.

Göçmen mahallesine yapılacak baskının başarılı olması, karıların geçende hükümete yürümelerindendi. «Yoksa, bunu, Emey gibi kırk tarakta bezi olan kahpe, dilekçe verildiği gün duymasın, hiç mümkün mü ?»

Sülük Beyin sağlığında memurların işe yararlan ve de gözüpek işe yatkınları göçmen gayreti güdüyor, çünkü, her biri, yaptıkları işe göre değil, rütbeleri-- ne göre sürekli aylık alıyordu. Sülük Beyin ağır iftiraya uğrayıp tutuklanmasıyle başlayan çekingenlik daha

savuşturulmadan öldürülmesi, öldürenin yakalanamaması, bunların ürküntüsünü arttırmış, hele karıların hükümata yürümeleri hiç birinde göçmeni arkalayacak yürek komamıştı. Ayrıca, göçmenlerin az biraz tartaklanması, bu tartaklanmaya kendilerinin de uzaktan uzağa katılmaları, eski suç ortaklığının izlerini az biraz silecek, yeni amirlerin gözünde durumlarını düzeltecekti. Böyle düşünen birkaçı hemen davranmışlar, mahallenin gizlisini arayıcılara fısıldamışlardı. Göçmenin şımarıklığından evvel-eski çekinen, karılar yürüyüşü yüzünden sicili bozulacağından ödü kopan Vali Beyle savcılık başta olmak üzere, bütün emniyet güçleri de, bu fırsattan yararlanarak mahallenin gözünü yıldırıp uzun bir süre için rahatlama taraflısıydılar. Bu nedenle işi sıkı tuttular, her bulunduğu yerde, kendi bilgisi olmadan pire zıplatmadığı için, Pire Başçavuş denilen jandarma gediklisini Mecitözü'nden gayet acele, gayet gizli getirip baskın düzeninin başına koydular. Çünkü Pire Başçavuşu vilâyet merkezinden kazaya Sülük Bey attır-

nıp saat gibi tıkır tıkır uygulandı.

Kurban bayramının arefe günü sabahı, yeni ışımış, gâvur-Müslüman yeni seçilmeye başlamıştı. Horoz sesleri aralık aralık uzaklaşıyordu.

Ekmeksiz'in anası doksanlık Selvi Hanım, her günkü gibi bütün göçmenden önce uyanmış, ibriği kapıp su dökmeye çıkmıştı. Alçak avlu duvarının önünde birinin durduğunu görüp o yana yürüdü. Yaşma göre dinçti, ama gözleri çoktandır iyi seçemi-yordu. Yaklaşıp baktı. Yüzü çıkaramadıysa da asker elbisesiyle uzun. silâhı farketti. Osmanlı ülkesinde göçmeni basacak güç bulunduğunu hiç aklına getirmediğinden, merakla sordu:

— İzinli mi geldin oğul? Kimlerdensin?

Jandarma Bursalıydı. Gözü hovardalıkta olduğundan; oynak gelini olanları tanıyordu: Semerli'nin yeğeniyim anacığım...

— Dur hele... Yeğeni var mıydı Semerlilerin?..

— Olmaz mı? Yoktum da, askere giderken gelip elini nasıl öptüm?

— Vay ki tamam... Bayram izinine mi saldılar seni?

— Bayram iznine...

— Hay koca Tanrı, tuttuğunu Altın etsin hükü-matımızın...

Selvi Hanım hem konuşuyor, hem aptesi iyice sıkıştırdığından, bacaklarını sıkıp iki yana ırgalanıyordu. Baktı ki iş işten geçti geçecek, memişhaneye v doğru birkaç adım seğirtti. Sonra, «Semerli'nin yeğeni evine gitmez de bizim avluyu neden gözler ki ola?» diye düşünüp yarı döndü:

— Bi hacete mi durdundu, yeğen?

«u uuıasi Kaımamışn. yürürken bir başkasının sert sesini duydu:

— Höst konuşulmayacak denilmedi mi? Kırbaç geliyor Bursalı...

Selvi Hanımın gözleri bulanık görüyordu ama, kulağı sesleri yaman ayırıyordu. Nice deneylerin, nice nice vartalar atlatmanın verdiği tetiklikle, birden durdu. Su dökmesi filân kalmamıştı. «'Bursalı' dedi, sert herif... Semerli'nin, Bursalı yeğeni olabile-mez. Dur aman!.. Omuzu silâhlı... Candarma... Aman baskındır bu!..» Düşüncesinin burasında bir an bile duraklamadan gür sesiyle çığlığı basıp karmakarışık göçmen mahallesini güneyden kuzeye, doğudan batıya çınlatıp ırgaladı, yediden yetmişe insanları, tavuktan küheylanlara kadar bütün hayvanları uykularından sıçrattı:

— Davranın göçmeeeeen! Baskındır davran!.. Sert herif, sonradan Selvi Hanıma dediklerine göre Pire Başçavuş, öküz sinirinden kırbacı şaklatarak avluya dalmış, «Hüss! Bitiririm» diyerek yakasına yapışmıştı ama, kaç para?.. Bu dünyada, çoktandır, doksanlık Selvi Hanımı ürkütecek hiç bir güç kalmamıştı, Ekmeksiz'in Selvi Hamın da ibriği yere çalıp davrandı. Böylece daha ilk dakkada göçmen mahallesi baskıncıların başıyla yaka yakaya gelmiş oldu ve de kıyamet kopmuş oldu.

Mahalleli, yıllardır çok çatışma, baskın, arama görmüş geçirmiş, geçimini kanun dışı işlerle sağlar olduğundan her beklenmez durumu karşılamaya alışmıştı. Hele baskınlar artık çocuk oyuncağı sayılıyor, en ürkek kanlar, ödlek herifler, el kadar çocuklar bile böyle sıralarda ne yapacaklarını biliyorlardı. Bu sebeple göçmen, ilk şaşkınlığı çabuk atlattı. Her ne

fi

bu, baskının verdiği şaşKinugm uujuiiMlUuvU ASu, korunma işlerini kolaylaştırma kurnazlığmdandı. Suç delili sayılacak her şeyin, göçmen mahallesinde, iki boğumlu saklanma yeri vardır. Birinci bulunsa da, oradan ikinciye geçmek kolay değildi. Bütün tedbirlerse, \ kaçak mallar dışardayken yapılan baskınlara göre hazırlanmıştı. Saklayıcılara vakit kazandırmak için * bebeler, körpe kızlar, güzel gelinler, gebe karılar, emzikliler, koca avratlar baskıncılara karşı napacaklanru çok iyi biliyorlardı. Kaç kez de başarıyle uygulamışlar, bütün baskınları bu yüzden az kayıplarla atlatmışlardı.

Selvi Hanımın aralıksız sürdürdüğü uyarı bağır-tılarıyle gene herkes "ilk şaşkınlığı hemen savuşturup işe girişti. Kapıları tutacaklar kapıların önüne gerildiler. Pencerelere yastıklar tıkanıp arkasına dayaklar dayandı. Hazır denkleri, erkekler yer altlarına, bu işe göre yapılmış çifte duvarların araşma sürüklerken, kadınlar vargüçleriyle bağırıp sersemletici bir gürültüyle baskıncıların evlere girmesini geciktiriyorlardı.

Kaçak silâhlar gibi, taşman silâhlar da ruhsatlı değildi. Bunların, yedi yaşındaki kız çocuklarından doksanlık kocakarılara kadar gizleyicileri vardı. Her şey, göçmenlerce yerli yerini bulup dünyanın yüzünden silindi sanıldıktan sonra, baskıncılara kapılar açıldı.

İşte, Göçmeni gerçek şaşkınlığa düşüren beklenmez olay da bundan sonra görüldü.

Evet, bu baskın şimdiye kadar örneği hiç görülmemiş yaman bir baskındı. Anlaşılan bu Pire Başçavuş, mahallenin hartasını çıkarmış, nereyi nasıl

tutacağını, nerden gözleyeceğini, askeriyenin meydan savaşı planına dökmüş ki, soluk alacak delik bırakmamış-**

510

Baskıncıları güle eğlene karşılayan göçmen, neye uğradığım anlayınca, «Aman neyin nesi ?» diyerek davranmaya çabaladı, bir zaman debelendi, ama faydasız... Arayıcılar, her zamanki gibi, yataklara mataklara, minderlere, sedir altlarına bakmadan doğruca en yaman zulalara yönelmiş, bütün saklıları elleriyle jcoymuş gibi çıkarmaya başlamıştı. Koca herifler, «Buyur arkadaş, buyur ara» diyerek bıyık altından gülüp kollarını havaya kaldırdığı sıra kötü jandarmalar o zamana kadar ruh gibi ahbap olan polisler, körpe kızlara, el kadar bebelere gidip tabancaları, saldırmaları, bunların koyunlarından, kuşaklarından çıkarıyorlardı. En güvenilir zulalardan denk denk tütün, ci-gara kâğıdı, esrar-afyon, çeşitli silâh, binlerce bağ cephane bulunup çeşme önüne sürüklendi. Göçmen neye ' uğradığını anladığı zaman iş işten geçmiş, yıkım, beş yılda yerine konmaz dereceyi bulmuştu.

Durumu sezerek atik davranıp yan odaya sıçrayan, gizlediği silâhı pencereden avluya, sokağa atmak isteyenlerin üç yüz kaymalık nagantlan, dört yüz kaymalık Alman çıplakları, som gümüş Çerkez kamaları, namussuz Pire Çavuşun bilerek diktiği nöbetçilerin eline düşüyor. «Ha bereket» diye yanlarına koydurduğu sepetlerin içine toplanıyordu. Göçmen göçmen olalı ve de kaçağa soyunah böyle belâ görmemişti. Bunun şaşkınlığı da az biraz basılınca, kabadayılar direniriz, gürültüye getiririz sandılar.

Karılara dönüp yırtınma işmarını basıp «Avrat bebesini bıraktı» diyerek, aramayı, şirretlikle önlemeyi denedilerse de, Pire Başçavuş papuç bırakmadı. Karı-kız, bebe - koca demeden, kırbacı işletip direnmeyi dağıttı; daha gizli yerlerdeki kaçakları da çekip çıkarttı.

dır ben, ooçmeuıu» uıA s geçimi, dağlar gibi çeşmenin önüne yığıldı. Ayrıca, vesikasız şu kadar büyük baş hayvan, «Hırsızlık maldır» diye ahırlardan böğürerek, kişneyerek çıkarılıp biribiri-ne bağlandı. Göçmen karıları durum-vaziyetin şakaya gelmezliğini anlayınca, bu kez bir başka çeşit yırtınıp dövünmeye, kendilerini yerden yere atıp çığrışmaya başladılar.

Çünkü, malın yanısıra kaçak tutturan herifler, ruhsatsız silâh yakalatan delikanlılar da kolları bağlanarak mal yığınlarının ve de hayvan kümelerinin yanma götürülüyordu.

Güneş yavaş yavaş yürümüş, kuşluk vaktinin mızrak boyunu tutmuştu. Göçmen mahallesi de giderek yoruldu. Zararın dehşetiyle çırpınmayı, bağırmayı boş-ladı. Yaralı deve gibi inlemeye başladı. Şimdilik, daha kime kızacağını, uğradığı beklenmez belâyı kimin üstüne yıkacağını kestiremediğinden, çevresine bel bel bakmıyor; bazı kandan korkmaz erkekler, avratlara yavaştan çıkışırken, korkanlar da, küçük nedenlerle oğlanları kızları şamarlıyordu. Herkes, dokunulsa ağlayacak, «Kardaş» denilse «Kardaşmm da, senin de» diyerekten patlayacak haldeydi.

En uzun arama, Sülük Beyin on dört odalı bey konağında olmuş, deşilmedik misafir döşeği, boşaltılmadık halı yastık, kanca salınmadık kuyu, sökülmedik döşeme kalmamıştı. Bundan sonra, Zülfü'nün eviyle Genç Osman'ın anası karının kulübesi, yün gibi didildi, pamuk gibi atıldı. Buna karşılık her nedense, Toprak Hatunun evi aranmadı. Kapıya gelen polise, jandarmanın biri şaşkınlıkla «Burası arandı» demiş, sonra da Toprak Hatuna göz kırpıp, «Bu iyiliğimi unutma ka-dm, bir ye de bin dua et» diye sırıtmıştı.

Bütün mahalle gibi Toprak Hatun da bundan

tabancalar ele geçmekten kurtuldu. \

Arama saat on bire doğru bitmiş, koca Göçmen mahallesinin geçimini sağlayan ne var ne yoksa, zalim hükümatm eline geçip adliye dairesine götürülmüştü. Suç delilleriyle yakalanıp yerlerine başkalarını itele-yemeyen yedi kişi, Zülfü'yle Genç Osman'ın, kötüsü gelirse suçlarını yüklenecek çıbıllarla beraber, on bir kopuk da alınıp götürüldü.

Fıkara Göçmen mahallesi kurban bayramının arefe gününde, şaşkın, ürkek, elleri böğründe, arkalarından bakakaldı.

Karıların bağırmaktan sesleri kısılmış surdan şuraya seğirtip debelenmekten, görünüşlerinde adam hali kalmamıştı. Korku terine; utanç terine, yorgunluk terine battıklarından leş gibi kokuyorlardı.

Bir zaman evlerin içindeki perişanlığı düzeltmeye, imansız arayıcıların döküp saçtıklarını toplamaya çabaladılar. Buna, birkaç günde, güç yeti-remeyeceklerini anlayınca, erkeklerin hışmından da kurtulmak için, kovalan kapıp birer ikişer çeşmeye doğru yürüdüler. Sözleşmişler

gibi böyle yapmalan, işe değil, lafa sığınmaya alışık olmalarındandı.

Toprak Hatun, avlu kapısının pervazına dayanmıştı. Elleri belindeydi. Kovalarla, bakraçlarla güğümlerle telâşlı telâşlı geçenleri hiç tanımıyor gibi dalgındı.

Kaçak tütünler, cıgara kâğıtları, çakmak taşları, epeyce esrar, külliyetli afyon, silâhlar, cephaneler daha çeşme önüne taşınırken, kimin neler yakalattığı anlaşılmış; Toprak Hatunun aranmadığı haberi mahalleye hemen yayılmıştı.

Önce, haym hükümat atlatılmış sayıldı, bunda hep -

yavaş donuklaştı. Neden aramamıştı hükümat, bu Toprak Hatunun evini, kan davası gütmekte, vilâyete yürümekte öne geçip başı çekmişken?... Neden bakalım? Bir fıkara dul karı olup... Hükümatta güçlü arkası mı var? Hayır... Bunca arkasıyla Emey Hanımın koca konağı aradılar ki, didiklemecesine... «Oğlu vuruldu» denilse, «Bununki salt yaralanıp kurtuldu, Emey Hanım, dağ gibi Sülük beyi tüm yitirdi!»,«Evet, kaçakla ilintisi yok diyelim... Bu arama kaçak araması mı, değil, kan davasının silâh araması!...»

Toprak Hatun milletin donuklaştığım önce hiç sezemedi. Çiğ yememişti ki karnı ağrısın! Fazladan, yukarda koca Tanrı, aşağıda Emey Hanım, yayladan getirilen tabancaların burda saklı olduğunu biliyordu. Mahallenin hemen hemen bütün silâhları gittiği halde bunlar elde kalmışlardı. Buna kasılıyor, «Allah-tır bu... Dul karıları korur kurban olduğum... Bursalı

candarmayı esrar şaşkınlığına getirtip dedirtti öyle bir laf» diye, çok bilmiş çok bilmiş kafa sallıyordu. Fakat gelenler bir daha gelip bir evin derli toplu olması çok şaşılacak bir şeymiş gibi, gözlerim aça aça bakıp «Essaaaaah! Hiç el sürmemişler gâvurlar! Neden ola?» diye, yüzüne bakmamağa çalışarak gitmeye başlayınca tedirgin oldu. Kanun dışı işlerle geçinen topluluklarda, şüpheli kişi durumuna düşenlerin duyduğu suçlu sayılmak tedirginliğiydi bu... Şimdiye kadar hiç alışık olmadığı, kapılacağını hiç aklından geçirmediği pis bir sıkıntı... Sımsıkı beraber yaşadığı, saygı gördüğü insanlardan apansız ayrı düşmek... Dünyanın yüzünde en iğrenç yalnızlıkla bir başına kalmak... Hükümat neden evini aramamıştı? Düşündükçe, bu aramanın başka aramalara benzeme-

güçlü bulsa ya... «Neden aramadılar benin? evimi? «Arandı burası' diye neden yalan attı Bursalı oğlan...» Birden Nefise'nin hamamda, «Beni oğluna al» dediğini hatırladı. Tamam... «Karının oğlanda gözü var. Babasına demiştir. Demiştir ki, 'Toprak Hatunu aratma' demiştir!» Daldı. «Olur mu olur! Civanşah arslan gibi ki, aynen filinta gibi... Tutuldu mu oğlana, Çakır Kâhyaların kahpe Nefise, aman hey koca Tanrı, başımıza devlet kuşu kondu mu?» Yavaş yavaş sevinç sardı yüreğini... Dünyada bir başına kalmak ürküntüsü geçip gitmiş, yerine oğlunun Hacı Kenan efendinin damadı olmasıyle kazanacağı güven gelmişti. Sevindi. Çoktandır unuttuğu gerçek sevinci taze çay sıcaklığıy-le boğazında duydu. Hastaneye son gidişinde Civanşah, Ankara'ya göçme lafı etmişti. Gene aklı karıştı. «Nerden çıktı bu Ankara'ya göçmek?... Nefise, oğlanı aldı mı, Ankara neymiş, İstanbul'a göçer canı çekerse... Yere batsın Çorum'u da, Göçmen mahallesi de.» Kendisine bile açıklamaktan çekiniyordu ama, dini gibi biliyordu, hükümata yürüyüş günü tutuklandığında sarsılmış, oğlu vurulunca içine düştüğü yılgınlıktan kurtulası hiç kalmamıştı. Çünkü, Civanşah hastaneden çıksa da kefeni yırtmış sayılmaz. Oğlan, «Hayır, benim düşmanım yoktur. Benzetmeye gelinmiştir» demekteyse de, belli m'olur ? Bundan başka, Çakır Kâhyaların Hacı Kenan... «Domuzu» diyecekken nedense çevirdi : efendi, Göçmenin yakasını bırakmazsa, Çorum'da barınma yok... Ne denilmiştir? «Gemisini kurtaran kaptan» denilmiştir. Sülük Bey öldü mü, ölmedi mi ? Oğlan ha Çorum'da okumuş, ha Ankara'da... «Ankara'da okumak, etekle para ister hay oğlum» dediğinde... Dur aman... Ne dediydi

575

I

Efendinin kapıysa... Koca Tanrının bir işleri canım!... Sülük Bey aradan çıkacak ki, bu dolap böyle dönecek!.. Bilmez mi kurban olduğuu Allah!... Sülük Beyin işleri, bildiğimiz vur-kır... Yabanın oğlunu okutması... Bedevaya mı? Hayır... Getirip Çorum hükümatına memur dikecek... Sırasında, «Şu işi şöyle isterim» diyecek... Yapmasan olmaz! Yapsan... Sülük Beyin yüzünden mahpusdamma girmedi miydi, fıkara tapucu Hüsnü Efendi ? Girip de mahpusdamının kuytusunda . ince öksürüğe yakalanıp tatlı candan olmadı mıydı?»

Karılar telâşla geçiyorlar, sanki bakıp görmemek, görüp konuşmak zorunda kalmamak için gözlerini yerden ayırmıyorlardı. Aklına gelenlerden hem utandı, hem korktu. Bunca yıllık komşuları... Bunca yıllık mahallesi... Şuncacık körpe gelinken bebesi kucağında.. Bunlar koruyup sakınmadı mı? Yoksulluğuna... hastalığına, hele cin-tutmalarına seğirtmediler mi ?Oğlunun okumasını gözü götürmeyenlerin şimdi çeşme başında nasıl lafladıklarını, nasıl bire bin katarak kendisini karalamaya durduklarını duyar gibi oldu. Birden davranıp dikildi, naptığını pek de farketmeden bakraçları kavrayıp metin adımlarla çeşmeye doğru yürüdü.

Toprak Hatun görününce, çeşme başındakiler konuşmayı kesip dönmüşler, buraya gelmesi beklenmiyormuş gibi, biraz şaşkın, hatta biraz ayıplayarak bakmışlardı.

Körpe oğlan meraklısı olduğu bilindiği için, Cıvanşah'ı on iki yaşından beri kendisinden sakındığına kızgın, Gevşeklerin dul gelini Kuzucu Hasibe, hiç yoktan sırıtıp elini kaldırdı:

— Nah geldi Toprak Hatun... Soralım bakalım?

Toprak Hatun suratına tükürülmüş gibi duraklayıp irkildi. Ne diyeceğini bulmaya çalışırken Laplap imamın avanak gelini, laf dokundurulduğunu sezeme-den araya girdi:

— Duymadın mı Hasibe ?. Ankara müfettişinin işiymiş bu...

— Hangi müfettiş ?

— Geçenki... Rahmetli Sülük Beyimizin işine bakan müfettiş...Geçende hükümata yürüyüp müfettiş istenmedi miydi ? Ankara, «Sen Çorum'u iyi tanıdın» diyerek onu salmış... Müfettiş hükümata gelip oturmasıyle napsa iyi? Kâğıtları istemiş...

— Neyin kâğıdı ?

— Sülük Beyimizin vurulması kâğıtlarını... Hacı Kenan Efendinin koruyucu Çerkezlerinin kâğıtları... Bakmış ki, bunlar yer tanıkları dinletmişler, köy

muhtarlarından... Hükümat adamlarından... Bakmış

ki Sülük Beyimizin vurulduğu gece, bunlar Mecitözü'nde, filânca köy deler... Hemi de düğün evindeler... Kartal kuşu olsalar gelip de gerisin geri yerlerine gitmeleri akim işi değil! Bu kez, Ankara'nın müfettişler müfettişi, «Peki» demiş, «Nerde vurulduydu bu Sülük Bey?» demiş. «Mecitözü'nde mi?» «Hayır»... «Ya nerde?», «Göçmen mahallesindeki konağı kapısında... Öyleyse kanlıyı Mecitözü'nde aramaklık nedir? Resmen avanaklıktır. Ya? Kanlı nerde olur? Ölünün bulunduğu yerde olur!...» Anladın mı?

— Yok... Baskınla ilintisi? Ekmeksiz'in Altun araya girdi:

— Hele şuna... Gazete okur gibi... Sen bunları nerden bilmektesin, Laplap'm gelini, dün gece müfettişle yatmışcasma...

sın, ~«._

— Ben yatsam, lafı ben verirdim. Laf sende, bacım...

— Bende olmakla?... Çünkü, koca Tanrıya şükür, imam geliniyiz.

— İmam gelinine Ankara'nın müfettişi, kâğıt mı salar, «Şunu şundan, bunu bundan yaptım» diyerek,

yavrum?

— Salmaz, evet... Pire Çavuşun İmam babama dedikleridir bunlar...

— Orasını baştan desene... Şimdi aklım yattı. Demek, geçende sürdük gittik, hükümata dayandık, «Müfettiş isteriz» dedik. Say ki, bilmezden kanımıza ekmeği kendimiz doğradık! Vay

akıl, vay akıl!

— Ne sandın! İmam babam az mı, «Geri durun» dediydi. Kulak asan kim? -Toprak Hatuna döndü-: Toprak abla, senin oğlanın vurulması olayına da böyle demiş askeriyenin Ankara müfettişi... «Kanlıyı, göçmende aramak gerektir ve de göçmende bulmak gerektir» demiş...

Karılar hep bir ağızdan bağırışmaya başladılar:

— Nah... Haym hükümatm gizlisi açığa vurdu.

— Heyvah desenize, bize düşman müfettişi salmış Ankara...

— iyi ya, bacılar, neyi alıp verememekteymiş yabanın müfettişi göçmenle ?

— Göçmeni bırak Alımsann Doymaz! -Toprak Hatun enikonu bağırıyordu-: İşin aslını anlayalım! Kanlımı göçmende aramalıymışım, müfettişin kavlin-ce... Ya göçmen neyi alıp verememekteymiş benim el kanar Civanşah'ımdan?

— Müfettiş diyesi ki... «Körpe delikanlılıkta kimin kimden neyi alıp veremediği hiç bilinmez» 518

«Vurulan oğlan körpedir ve de yakışıklıdır. Berinin avlusu duvarından hopladıysa... Karısını kızını tjastırdıy-sa?» dediği yer...

—,Kim hoplayıp bastırmış ?.. Ci vanşah oğlum mu ? Hele müfettişin avanağı da, avanakların müfettişi... Aman beni duyun komşular. Civanşah'ım. elinizde büyümüştür ve de gözünüzün önünde büyümüştür. Allah için tanıksınız? Şuncacık sezinleyen oldu mu? Duyup gören?... Benim oğlum komşu avlularına hop-layacaklardan mıdır? Şunun bunun gelinini kızım bastıracaklardan mıdır ? Kaç yıl, nice nice oynak kızdan, aç gelinden uçkurunu kurtarmaya çabalamakta değil mi, Yusuf peygamber gibi?... Höst, beni kötü söyletme, Laplap îmamm gelini...

— Benim ne suçum var, Toprak abla, ben müfettişin yalancısıyım!

— Yere batsın! Nedir koca Tanrı! Bu yıkılası mahallede çok kopuklar, çok avluya hopladı, çok gelini, çok kızı bastırdı. Biri vurulmadı da benim Civanşah'un mı vuruldu, suçu, günahı yokken?

Toprak Hatun, «Çok kız, çok gelin bastırıldı» derken Gevşeklerin Hasibe'ye bakmış, karı alınmıştı. Çünkü, aya varmıyor, «Aman hırsız uğradı» diyerek bunların evinde, gecenin bir yarısı gürültü kopuyordu. Hasibe ellerini beline koyup edepsizlenmeye hazırlandı:

— Kimmiş bastırılan karı-kız ? Avlumuza uğrayan hırsızı demekteysen, yanılmaktasın Toprak Hatun! Komşuya kara bulaştırmaya kalkanın alnı ak olmalı ve de bir mahalle, çuvaldız deliklerine kadar aranırken zahm hükümatın seni neden kolladığı bilinmeli...

— Vay kahpe dölüüüü! Nedenmiş bakalım ? Önü-

mi? -Barbar bağırmaya, mahalleyi inim inim inletmeye başlamıştı-: Baban olacak Gevşek'le.. -Arandı, çenesiyle Laplap imamın gelinini gösterdi-: Bunun kaynatası olacak papaz, önüme gerilip kanımızı battal ettirmeye uğraşırken, alnı karalanmakta olmayıp... Bizim alnımıza mı karalar bulaşmaktadır? Edebini bil ve de sözünü bil!...

— Ah sözünü bilmek ne kadar zooor! De bakalım, yiğit Toprak Hatun, evini aramamışken, hükümatm adamı neden aradım demekte? -Meydan okur gibi çevresine baktı-: Neden sustunuz karılar? Bunun önü sıra «Neyin nesi? Şaştık» demekte değil miydiniz? Çeşmenin başına bir sessizlik düştü ki, topla delin-mez. Fıkara Toprak Hatun tedirgin olmaya başladı başlayalı

bu sorunun karşılığını arıyor, bulamıyordu. Çaresizlikle, destek umarak çevresine baktı.

Emey Hanım kimse farketmeden gelmiş, arkasında durmuştu. Sessizlik uzaymca Hasibe'nin sorusunu Toprak Hatunun yerine cevapladı:

— Göçmende, Toprak Hatunu bilmeyen yoktur ve de Sülük Beyin yoluna can-baş koymuştur ve de bi tek oğlunu bu uğurda kurban vereyazmıştır. Evinin neden aranmadığına geldi mi,

Osmanlı'da oyun olur, Gevşeğin Hasibe, göçmeni birbirine düşürmeklik için aramamıştır bana sorarsan... Hemi de salt Toprak Hatunun evi mi aranmadı? Laplap İmamın evi de aranmadı.

Laplap İmamın Gelini hemen atıldı:

— Örneğini iyi seçemedin Emey abla, bizim evimiz imam evidir. Osmanlı'nın zagonunda, yoktur imam

evi aramak...

— Osmanlı zagonu mu yürümekte ? Hayır! Gazi 520

, ,_-   ui.mvıjc aranır imam

evleri ki, dipten doruğa...

iyice bunalmış olan Toprak Hatun, kendini tutamayıp gereksiz yere parladı:

— Başkaca.. Kaynatan olacak Laplap domuzunun Hacı Kenan'la girdisi çıktısı nasıl bakalım? Senin papaz kaynatanın?...

Birden, Laplap İmamın kalın sesi duyuldu:

— Yeter ettin rezil Toprak!... Sen sana gel! -Laplap İmamın ne kadar kızdığı Arapça gibi lafı ağda-lamasmdan belliydi-. Azıttın ki, zaptolmaktan çıktın! Önünü boş bulup...

Azıp kudurup... Dellendin! Kan senin değilken kan gütmeye kalktın.! Öç aradın! Şuncacık kan aklınla...

— Oğlumu bunca okutup...

— İyiliğine mi okuturlar yetim kısmım avanak ? Milletin başına belâ etmeye okuturlar. Hüss! Allah belâm vere cinli kahpe!... Vaktiyle kendinize kör topal bir herif bulmazsınız... Kırılası bacaklarınızın arasına alıp kudurganlığınızı bastırmazsınız... Tüh yüzüne... -Araya girmek isteyen Muhtar Hacı Vakıf Efendiyi önledi-: Ne demek olsun! Göçmeni ersiz mi belledi bu kancık?. Bunca yıl ersiz debelendiğinden... Ne denilmiştir ? «Ersiz avrat şeytanla çiftleşir» denilmiştir. Bunca, yıl, altına yatacak bir kötü herif bulamayan karının erkek işlerine sıvanması neyin nesidir? Hele şuna hele... Ağlamaklar önce gerekti, cinli kahpe! Dur denildi durmadın, otur denildi oturmadın! Az kalsın körpe oğlanı kurban verecektin kudurganlığına... Elverdin namussuz! Ben sana bişey demem, senin gibi cinli kahpenin ardına düşüp hükümat basmaya gidenlere yuf! Bak bakalım, göçmen, göçmen olalı böyle belâ gördü mü? Hükümatla oyun mu oynamaktasın

kalmamıştır. Tüh yüzüne! Suç senin midir ? Yok vallah.. seni sopaya çekmeyen, şu muhtarın... Ağlarsın öyle ya, ben benden gidip... Allah belânı vere desem...

Emey dayanamadı, araya girip .fıkara Toprak Hatunun önüne gerildi:

— Beri bak Laplap imam, göçmenin yiğitleri kanımızı aramaya çıktı da, biz önlerine mi gerildik? Sülük Bey, salt Toprak Hatunun beyi miydi ? Hayır, umum göçmenin beyiydi. Uzağa neden gitmeli ? «İnek alacağım» dedin geldin, almadı mı ? Borcun daha durur. «Bağ alacağım.

Şu kadarı eksik» dedin geldin, ikiletti mi, şarradak saymadı mı? Borcun daha durur defterde.. Yediler düşmanlar dağ gibi babayiğidi. N'oldu? Kanını aramaya gelince, göçmenin erkekleri hani? Biz karı başımızla... Er kısmı erliğini bilmezlenirse...

— Höst! Erlikten sana söz yok!... Höst dedim. Kendin ettin kendine, Kara Abuzer'in Emey, kaşık tuttun resmen! Hayır, durması geçmiştir. Muhtar Vakıf, gizlide denilenlerin açığa vurulması günüdür. Bu zamana kadar hatır saydık seslenmedik! «Karı başımızla» demez mi? Evet, karı başınızla.... Bir adam, kanlısının kimliğini kesenkes bilemeyince, nereye zor-latır?Evet, göçmen, Kara Abuzer'den iyilik görmüştür, rahmetli Sülük Beyden de çok iyilikler görmüştür. Senden de iyilik görüldüğü vardır. Ya peki n'ola-cak bakalım şimdi? Ettiğiniz iyilik karşılığı koca bir mahalleyi Nemrut atasına mı yakacaksın? Aslına bakarsan, bu iyilikler hiç mi ödenmedi ? Bunca varlığı nerden toplayıp biriktirdiniz? Kötüsü geldiğinde, göçmen" mahpusdamında yattı, altunlar sizin gömüye birikti. Karı başıymış. Sen karı başınla üstesinden geleceğin işlere mi soyundun? Hayır. Altından kalkılmaya-

İ

«a™. Aaıa}jn.ctyı umemeK Kime düşerdi? Sana...

Hööööst! Bitmedi. Sırasında yoluyla araya girip; önleye-bildin mi ? Önleyemedin. Oğlun olacağın yakasını kavrayıp çekip çevirip kudurganlığını bastıracaktın. Bastırabildin mi? Kenan Efendinin önüne gerilip Sülük oğlanın kusurana baktırmayacaktın. Başarabildin mi? Sen hayhay demesen, dalaşmayı göz alabilir miydi Sülük oğlan ? Koca Tann tanık ki göze alamazdı. Bizi avanak belleme Emey Hanım, olanların günahı senin boynundadır. Suçlusun! Suçluluğunu bildiğinden debelenmektesin! Akılsız olduğundan aklına güvendin. Kara Abuzer'in Sülük, Hacı Kenan'la aşık atacak adam mıydı ? Rahmetliyi kışkırtıp haydayıp zaptolmaza bindirip tatlı candan ettin. Ölüm bile kudurganlığını bastıramadı. Zorlatmayı sürdürürüm sandın. Az kalsın, şu cinli kahpenin körpe oğlan elden gittiydi. Sıra göçmene geldi, yeniden göçmek göründü. Ne denilmiştir? «Yerinden azanın başına binbir belâ gelir, en ucuzu ölüm» denilmiştir. Karı karılığını bilse gayet iyi değil mi? Ardına bir cinli cadı alıp... Türkmenin vatanında sen yedi düvele savaş açmaya çabalamaktasın ya...

«Emey anaaaa! Hey Emey anaaa, çeşmede misin ?» diye bağıran kız sesine döndüler. Elif eteklerini savurarak geliyordu. Neler konuşulduğunu bilmediğinden bağırdı:

— Haberin ola Emey anacım! Zülfü ağamla Genç Osman abimi alıp gitti zaptiyeler...

Emey, deminden beri Laplap imamı dinlerken, taş kesilmişti. Anlamadan bakınca Laplap imâm sordu:

— Neden? Suçlan neymiş?

— Bilmem Laplap emmi... Zülfü ağam dedi

522

523

dedi. «(.joruıeceK yenen guismw Av-v»».

Laplap İmam, bugünkü rezilliğin sürüp gitmesine o kadar kızmıştı ki, Emey'e acımanın kertesi olduğunu kestirememişti. Büsbütün coşup elini havada çevirerek bağırdı:

— Nah buyur bakalım, Kara Abuzer'in Emey! 'Evet, şimdi aklım yattı, sen bu göçmeni, suçlu suçsuz mahpusdamına dolduracaksın. Nerden mi bildim? Şundan bildim, Zülfüy'le Genç Osman kopuğunun kaçakla maçakla, esrarla afyonla, silâhla cephaneyle hiç bir ilintisi bulunmadığını benim önümde geçirdi tutanağa, Pire Başçavuş... De bakalım, ilintisiz herifleri neden alıp gitsinler sipsivri? Aldm mı şimdi Sülük oğlanın öcünü? Kaldırdın da yerde ka lan kam, battal olmaktan kurtardın mı? Eski çamların bardak olduğu bilinmeli, akılsız Emey Hanım! Develerin eskisi gibi hurma dökmediği bilinmeli... Bugünleri, Seferberliğin eşkıyalık günlerine benzetmemeli. Osmanlının amansıza düştüğü sıra, tuttuğunuz toprak, altun olduydu. Şimdilerde yağma yok! Dürttüğünüz girmekte, çektiğiniz gelmekteydi. Şimdilerde n'arasın? Zor, oyunu bozmaktaydı, Osmanlıya yedi yerden yedi düvel daldığında... Bugünse nah, oyun zoru bozar oldu. Çağın değiştiğim bilmedin, candan oldun. Bilmedin mal dan oldun! Bilmedin, bak sonunda namdan da oldun. «Kara Abuzer'in Emey'dir, akıllıdır. Pençelidir, ipten adam alır» namın hani ? Sana baba öğüdü Emey Hanım, «Elde kalanı da yele vermeyeyim» dersen, aklını başına biriktirip sen sana geleceksin!

Göçmenin yakasından elini çekeceksin. Körpelik çoktan geçti gitti, kocalık yüz gösterdi. Öğüdümü tutarsan, topla pılmı pırtını, takımı taklavatını, çekil

yaylaya... Yediçınar'ın ora, kuytudur, selâmettir. Ektir biçtir. Çorum'u vurup tor -

.-,,_ —»uuuv, uuia.ia.nn naracını yemek, Kara Abuzer'in Emey'e hiç düşmez. Osmanlıdır bu... Tavşanı arabayla avlar. Hele de cumhuriyet Osmanlısıdır ki, eskinin Osmanlısından kat kat korkuludur. Memleket gibi Yediçmar yaylasıyle doymazsan* Kara Abuzer'in Emey Hanım...

«Seni toprak doyurur» diyecekti. Bu kez boğulma hırıltılarıyle Toprak Hatun boylu boyunca yere yıkıldı. Ekmeksiz'in Altun keskin bir çığlık atarak koştu. Toprak hatunun ağzından köpük yürümüş, elleri bükülmüştü. Altun, bunu Laplap İmam yapmış gibi çıkıştı: — Uzattın ki Laplap emmi, nah işte tadını kaçır-' din!

Zavallı Emey Hanımı, Toprak Hatun'un bayılması hiç beklemediği bir sırada içine düştüğü bunaltıdan çekip aldı.

\ Toprak Hatunu evine taşımışlar, ayıltabilmek için tam bir saat uğraşmışlardı.

Nefise tarafından açılan miras davasının dilekçesi Emey Hanıma bu kargaşalıkta getirildi. Emey sanki haberliydi. Bekliyordu. Mübaşirin «Ömemli bir şey değii, daha cevap erilecek, cevap alınacak» demesini duymazdan gelip kâğıdı büküp kuşağına soktu. Gösterilen yere hiç duraklamadan parmak bastı. Herif zorluk çıkarılacağını beklemiş olmalı ki, «Sağol varol Emey Hanım... Anlayana kurban olayım» diye sevincini

saklayamamış, cayar mayar korkusuyle sırıtarak yılışarak kıçın kıçın savuşmaya bakmıştı. Hacı Kenan Efendinin sıkı emri vardı. Dilekçe bugün taş çatlasa ulaştırılacak almazlanırsa, kanuna manuna bakmadan üstüne atıp savuşulacaktı. «Parmak basmasının da

if

or

geurıp uiu

lık koçu evde bil!»

Toprak Hatunu ayıltmaya uğraşanlardan, salt Ekmeksiz'in Altun ilgilenip neyin nesi olduğunu sorunca, Emey Hanım, «Yok bişey» anlamına başım sallayıp» gülümsedi, dişlerinin anasından söylendi.

— Hacı dümbük mü dedin abla, n'olmuş Hacı

dümbüğe ?

— Yok bişey Altun gelin!... İyidir.

Toprak Hatun ayılmca karılar birer iş uydurup savuştular. Çeşme başında Laplap îmamın söylediklerinden utanmışlar, Toprak Hatunla Emey Hanımın yüzüne bakamaz olmuşlardı.

Avlu, yıllardenberi ilk defa, böyle suyu çekilmiş değirmen gibi giren-çıkansız kalıyordu.

Hava sıkıntılıydı. Koparan dağlarını duman basmıştı «Sağır aylarda rahmet yağmaz ya... Kurban bayramında yağdırır yüzde yüz kurban olduğum koca Tanrı... Yağdırır, çünkü kurban kanlan yerde kalmasın!» Emey aklından geçenlerden ürkerek Toprak Hatuna

baktı. Sayvandaki sedirde sırtüstü yatıyordu. Gözleri kapalıydı. Yaşlandıkça cin tutmaları daha uzun sürüyor, baygınlık savuştuktan sonra kendini daha zor topluyordu. «Bişey mi istiyor ?» diye kulak verdi «Civaaan... Civanımşah! Şahım Civaaan!...» Emey yastığın altından mendili alıp ağzındaki köpüğü sildi. Çok istediği halde, kuşağına soktuğu miras davası dilekçesini çıkarmamak için kendisim sıkıyordu. Okuma bilmediği için salt bakacaktı. Neden? Nedeni bilinir mi ? Pullu kâğıdın hepsinden korkuyordu evel-es-ki... Kendisinin alacak senedi de olsa... «Kâğıt kısmı pullandı mı, hükümat işine geçer. Hükümat işi, kendi çıkarma da çabalasa korkuludur...» Kalıp gibi yatan,

Bunaldı mı bayılmayı bilir. Bayıldın mı, kurtuldu» dünya meşakkatinden... Geçtin gittin!»... Bir güm sormuştuToprak Hatuna, sezmekte mi cinlerin tutacağını önceden... Nasıl sezmede? Karışık şeyler anlatmıştı Toprak Hatun, akılalmaz şeyler... «Nefsin uyanır ysi... er açlığından... Kudurur kavrar. Sıkıntısı, gelir boğazina düğümlenir. Beklersin gözlerini yumup... Belkemiğinde başlar ürpermenin domuzu... Gerinir, kemiklerini kütürdetirsin. Ürperme yürür iliklerine... Düşlerin şeytan aldatması kavrar gövdeni... Bilirsin ki, alacaklar seni senden... Direnmek boşuna... Dizlerin seni taşımaz ki direnesin! Sonrası Emey Hanım, bildiğin küçük ölüm...

Sonrası? Sonrası yok! Yok bişey... Ecinni mecinni gördüm diyen, yalan söyler. Evet varmıştır bişeyler, bişeyler olmasa debelenir mi adam bunca?... Ağzından ak köpükler yürüyüp el-ayak bükülür mü? Ben bunca bayılırım, hiç bişey seçemedim. Yalan mundar... Hiç... Ayılmasına geldi mi kötüdür gayet... Sanki damdan düştün, üstünden taksiler geçti, kemiklerin kül-ufak oldu. İnile ki, bulabilesin sen seni... Yittin gittiydi çünkü... Ötedünyaya gitmedinse de, kapısına vardın geldin.»

ToprakHatun yüzünü buruşturarak başını iki yana sallıyor, oğlunun adını sayıklıyordu. Emey, çocuksuzluğun arada bir kapıldığı umutsuz yalnızlığını duydu. Bu duyguya kapıldığı sıralarda, Elif kızı aramaya alışmıştı. Kulak verdi. Mutfaktan kap kaçak sesleri gelince rahatladı. Elif yoğurtlu çorba pişiriyordu Toprak Hatuna... Kimseler yokken çıkarıp baksa mı şu kâğıda güzelce... Pullu kâğıtlarla cebelleşmek zorunda kaldığı zamanlar, okuma yazma bilmediğine gerçekten yanıyordu. Okuma yazma bilmek, silâhla attığını

yencı un ştyuı. uıuuvjvu

.5

«:Okuma bilsek, bizi önüne katamazdı Hacı Kenan diümbüğü... Yere çalamazdı...» Yere çalınmış olmak duygusu, Lahlap İmamın dediklerinden

geliyordu. j Dediklerinin hiç biri, ayrı ayrı şimdi aklında yoktu, Ö ama kesin yenilgi düşkünlüğüne benzeyen ağırlığı, I taş gibi yüreğindeydi.

Koca Göçmen mahallesinde ses-soluk arama! Nerde her zamanın karı bağırtıları, çocuk çığlıkları, bebelerin ağlamaları?... Hani Toprak Hatunun avlusuna aralıksız girip çıkanlar, haber getirip haber götürenler?.. Hele cin tutma baygınlıklarından sonra böyle ıssız mı kalır burası?... Ne demeye getirmişti Laplap İmam?... Kara Abuzergillerden hayır kalmadı mı bundan böyle? Kalsa diyemezdi o lafları... Kimse arka çıkmadı koca mahallede... Eskiden olsa... En kötüsü gerilirdi. «'Gerilirdi' ne demek? Böyle laf eden olmazdı ki, gerilmek gereksin! Demek bu kadar yılm çabalaması, bu kadar yılm iyiliği... Her birine azdan çoktan geçim sağlamak... Boşuna... Yirmi yıl uğraş, Emey Hanım ol, dört beş ay içinde dön gerisin geri... Tekerlen! Kara Abuzer'in Emey...Bakarsan, hatır bile saydı Laplap İmam, 'Kara' dedi Abuzer'e... 'Kavaf diyeceğine.. Bize de 'Hanım' dedi. 'Kahpe' geçirmiştir aklından!» Eli çenesinde, avluya kinle baktı. Kaşlarını öyle çatmış, çakır gözlerini öyle kısmıştı ki, benim diyen

babayiğit görüntüsüne güç yetiremez, benim diyen kabadayının yüreği yarılayazardı.

— Emey Hanım!

— Buyur Toprak Hatun... Nedir ?

— Civanşah'ıma gidilecekti... Mübarek gündür. uTuan Kavurrruasi

çekmiş canı, yavrumun... Aman Emey Hanım, anmanı bilir misin? Ulaştırmanın kolayı...

— Meraklanma...

— Elif kızım nerde ? —N'olacak?

. — Su...   \

Toprak Hatun suyu, çok acı, çok katı bir (şeyi çiğneyip yutuyormuş gibi, zorla içti. Üşümüş gibi ür-pererek gözlerini yumdu.

Toprak Hatun, yemekten sonra, biraz kendine gelmiş, yastıklara dayanarak oturmuştu. Baygınlığın sersemliğini dağıtamadığından pek konuşmuyor, avlusunun garip ıssızlığını daha yadırgamıyordu. «Laplap İmamın dediklerini unutmuş m'ola?»

Emey Hanım bu soruyu dört kezdir aklından geçiriyordu. Elifi, Zülfü'yle Genç Osman'dan haber almak için avukata salmıştı. Gümüş yüzüğünü dalgın dalgın çevirirken, her ayak sesiyle dönüp kapıya bakıyordu. Elif mahkemeden gelen kâğıtları avukata götürmeye alışıktı. Giderken hatırlatmak uygundur sanıp, «Kağıdı salmayacak mısın, Emey ana?» diye sormuş, Emey önce elini kuşağına götürdüğü halde vazgeçip, «Sözünü ettin mi kemiklerini kırarım» diyerek fıkarayı gereksiz yere terslemişti. Acımayla gülümsedi. Gülüm-sediğini Toprak Hatun gördü mü diye kaçamak baktı. Toprak Hatun da inmiş gitmiş ki, gayet derinlere dalmış... «Herkes dalar ya, bu cinli fıkara neye dalar?... Demek bu dünyada herkesin kendi derini var. Bakarsın oğluna dalar, bakarsın ölmüş herifine... Hiç olmaz şeylere dalar ki adamoğlu, kırk yıl düşünse aklına

yılgınlığı sezerek şaştı. «Neyin suçu peki ? Direnmedi mi yiğitçe şimdiye kadar... Osmanlılığına leke getirdi mi, dul ikan başıyla bunca yıl?.. Hastalıktan mı sakın? Cinfenip ağzı köpürerekten düşüp bayılıp... Suç mudur hastalık?...» Bu Toprak Hatunun silâhlan nereye sakladığını merak etti. Domuzuna aransa, bulunmadık sakk olmaz. Ya da, gerektiği zaman almmaz yere koya-sm! Ha deyince alamadıktan sonra, saklamışsın kaç para ?... Dünyada zenaatlar çeşitli... Kimi gizler ki, bulunmasın, kimi arar ki, bulsun!

— Neye güldün Emey Hanım? Sakalına tükürdüğüm Laplap'm laflan mı geldi fikrine? Kusuruna bile bakmam kara papazın ben... Bilmez misin, Hacı Kenan'ın gayretini güder evel-eski... Yakın akraba olur Hacı Kenan dümbüğüne dul gelininden yana... —• Essah... Söylendiydi öyle ya, bi zamanlar, Hacı Kenan'la bunun gelini?...

— Söylendi, ne demek ? Şuna, «Dükkânın ardında basıldılar» desene! Bilmez misin, bir kahpe avradının karısı kızı, gelini bacısı biriyle basıldı mı, hovardayla kan kardaşı olacak kodoş kısmı, ister istemez... «Yok bişey» demeye getirecek aklı sıra... Ne denilmiştir, «İt ürümekle deniz mundar olmaz» denilmiştir. -Birden avlunun ıssızlığım yadırgamış olacak ki, yavaşça sordu-: Vakitler ne sularda?... Nereye savuştu, göçmenin bunca gelini kızı? Bunca boşboğaz kahpesi?...

Emey'in acılı gülüşünü görünce, halt ettiğini anlayıp telâşla düzeltmeye çabaladı:

— Yaranılmaz bunlara Emey Hanım... Çünkü,

. bizim bu göçmenimiz, millet değil illet... Kırk yıl sırtında taşı, bigün yere indir, senden kötüsü yok...

, —T-.u4i.wai uajua ıajua gevşeKIir.   j

Yenilgiyi, yüreklerinde yorgunluk gibi duyu© boş avluya bir zaman susarak baktılar. Tavuklar esinliyor, ürümeyi çoktan unutmuş koca it, kimbilir neyin! düşlerini görüyor ki, uykusunda garip garip iniliyordu.

— Nerde kaldı bu senin Elif çengisi? Herifi/bulamadı mı dersin?

i

— Avukatı mı ? Belli olmaz! Kopukları çekifo ala-madıysa hükümatm pençesinden...   ,

— Öteberi tutturmayınca, n'olamak ihtimali var?

— Napacaktm Elif kızı ?...

— Hiiiç... Elma çıkarsaydı samanlıktan birkaç... Göçmen mahallesinde, yarının kurbanlık hayvanlarından melemeler başlamıştı.

Toprak Hatun bişey diyecekti, nedense vazgeçip hiç saklamağa çabalamadan lafını yaladı yuttu.

Emey'in «Nedir» diye sormasına kalmadan Elif kız her zamanki tezcanlıhğıyle koşar gibi avluya girdi.

— Geldin mi? Neymiş? Saldılar mı?

— Çoktan salmışlar Emey ana... «Kötülükte dolanmayın» diye öğüt vermiş Vali Bey... «Bizim hepsinden haberimiz var. Ona göre» demiş...

— Allah Allah!... Neden sürüp gelmemişler doğruca?... Haber maber salmamışlar?... Ya sen nerde kaldın bu zamana kadar?...

— Davavekilimizi bekledim. Mahkemeden anca kurtuldu..

— Nerdeymiş Zülfü'yle Genç Osman şimdi?

— Günah Bibi'nin ordaymışlar.

— Ne bildin?

— Fırının önünde Günah Bibi'nin torununa rastladım. «Zülfü ağamın kebabını beklemekteyim« dedi. «Sizde mi? «dedim, «He ye» dedi.

'—Sorması ne gerek... Koca tesu yamuuu «>..„,. durujrken...

':—İyi... -Gülümsedi-: Demek Vali Bey sıkılayınca az biraz... Buraya gelecek yerde... Şarap sofrasını kurup... Yanığın Cennet'e tası döndürterek-

— Başkaca Emey ana... Elmey hızla dönüp öfkeyle susturdu: -.— Kes... «Kes» dedim. Dahası neymiş?... — Dahası... Hacı Kenan sesledi dükkânın önünden geçerken...

— Ne... Hacı Kenan mı?

— Hacı, evet... Dedi ki... «Emey ananı görsem gerek» dedi. «Kendi mi gelir, beni mi konağa ister?»

dedi.

Emey'le Toprak Hatun bakıştılar. Toprak Hatun

şaşırmıştı. Fakat şaşkınlığı az sürdü. Çok iyi bir haber almış gibi yüzü ferahlayıp ışıladı. Buna karşılık, Emey' in kaşları çatılıyor, gözleri düşmanca kısılıyordu. Neden sonra, donuk bir sesle sordu:

— Başka bişey demedi mi Hacı Kenan Efendi?..

Başka?..

— Başka... dedi ya... Demez mi? «Müjdeli haberim var» dedi.

— Müjdeli demek... -Emey'in gözleri bir an daldı-: Müjdeli haberi varmış, he mi?

— N'olsa gerek aman Emey Hanım!... Bu sıra neyin müjdesi?

— Ben anladım! -Acıyla gülümsedi-: Bilmez miyim, bunca yılın Hacı Kenan Efendimizi...

— Neymiş, oh Emey Hanım, biz de anlayalım, n'ola ki?...

— Anlarsın Toprak Hatun sırası gelince... Ko-532

, ,uoıı u uıavan. ı uuiuajııa^A a İHI UUUl'UJ;*. yayladan?... Kullanmaya indirdik. Elif bulabilir m»i, yerini söylesen?...)

— Dur hele canım Emey!... Aklım karıştı. BJu herif müjdeli haber salıp... Sorup anlamadan... Öğreryip düşünmeden... -Emey'in suratı asılınca kekeledi/-: Tö-beee... Bizim nerden ersin aklımız... Eğlen? Alıp geldim. i

— Yorulma... Bulamaz mı Elif kız yerini?... Toprak Hatun ellerine dayanıp inileyerek kalktı. Başı dönmüş gibi bir an gözleri kapalı durup dengelendi. Merdivene doğruldu.

Elif kız, vargücünü gözlerine toplamış Emey anasına bakıyor, akıl erdirmeye çabalıyordu. Emey

anlayıp gülümsedi.

— N'oldu oh Emey ana?... Bize müjdesi n'ola bu dümbüğün?

—Müjdesi mi? -Merdivene bakarak fısıldadı. Biriyle şakalaşır gibi sesi keyifliydi-: Dümbük, evet... Müjdesi yavrum... Senin Emey ananın kahpe olduğunu bilir Hacı Kenan Efendi... Kahpe kısmının dini imanı, yemini andı olmadığını bilir. Kin güdemeyeceğini bilir, kan aramayacağını bilir. Hele külliyetli paraya hiç dayanamayacağını... -Yukarda ayak sesleri duyulunca kısa kesti-: Bilir... Çünkü, Çorum toprağında Hacı Kenan Efendiden daha baskın kahpe yoktur -Yüzüne dimdik bakan Elif kıza gülümsedi. Küçük bir çoban dağarcığıyle inen Toprak Hatuna ciddîleşip döndü-: Getirdin mi? Sağol Toprak Hatun... -Gidip aldı. Dışardan görülebileceğine aldırmadan dağarcığın içindekileri sedire döktü-: Tamam!...

Kocaman toplu nagant Kara Abuzer'in, uzun

Toprak Hatun sanki dağarcıkta n'olduğunu bilmi-yormu ş gibi silâhları görünce irkilmiş, açık duran avlu kapışma ürküntüyle bakmıştı. Emey Hanım bunu görmezde/n gelip ipekli bir elbisenin potlarını düzeltir gibi rahatlıkla silâhların dolu olup olmadıklarını yokladı. Küçük brovniği eline alıp iki tarttı. Gülümsedi:

— Sağol Toprak Hatun... -Tabancaları dağarcığa atıp a.ğzını büzdü-: Bunca zahmetimizi çektin! İyiliğini gördük! Hakkını helâl et! -Elif kıza çenesiyle dağarcığı gösterdi-: Yüklen bakalım, yavrum... Yüklen de gidelim.

Toprak Hatun yer değiştirip önledi:

— Eğlen Emey Hanım... Nereye bu gidiş böylece?

— Görüşme dilemiş Hacı Kenan Efendimiz... Gidelim bakalım, müjdesi nedir?

— Hacı Kenan Efendiyle görüşülecekse, bunları neden alıp gitmektesin?.. Hayır olmaz!

— Çakır Kâhyaların Hacı Kenan huyludur Toprak Hatun... Tedarikli gitmemiş hiç olmaz! -Tatlı tatlı güldü-: Aklına geldiği gibi değil... Hele avanak Toprak Hatun... Bizim vuruşacak halimiz mi kaldı? Evimizde erkek yok ki, silâh saklayalım. Hacı Kenan Efendi tüccar adamdır. Bakarsın, pazarı bulunur. Satarız ucuz pahalı... Hadi kızım...

Toprak Hatun, kinayeyi anlamış, biraz duraklayıp anlamazlığa vurmuştu. Emey Hanım soluğunu keserek, bekliyordu. Fıkara Toprak Hatun boynunu büküp pes etti:

— Sen bizden iyisini bilirsin Emey Hanım... Ne denilmiştir, «Boğuşmaktan uyuşmak iyi» denilmiştir.

— Hayhay... Ata sözüdür bu..-. Biz atalarımızdan iyisini mi bileceğiz... Hadi kızım!

--j___ „ u,uuga

juga auiuy sulama asarjaıc ve de kollarını kabartıp yiğitlenerek yürüdü.

Toprak Hatun, avlu kapısından çıkana kadar; arkalarından baktı. Sonra, sedire çöktü, elini yüzüinden geçirip iki kez «Yuf olsun kötü Toprak... Yuf olsun!» diye söylendi. Ağlamaya başladı. '! I

Emey Hanım, Günah Bibi'nin avlusuna girince, dağarcığı Elif kızın omzundan almış, ağzından kavrayarak hiç duraklamadan yürümüştü. İyi tanıyordu burasını... Girişin sağında bir göz oda solunda mutfak, bir oda, sonra ahır... Baskınlara karşı, ahırdan Günah Bibi'nin üvey kızının evine geçmek için bir de gizli kapı vardı. Günah Bibi hovardaları karılarla arka odada buluştururdu.

Emey Hanım, doğru mutfağa girip ara kapıyı ayağıyla itti:

Odadakiler Emey'i hiç beklemiyorlardı. Körpe Elif kızı ardına takıp Günah Bibi kahpesinin birleşme evine gündüz gözü gelmesine de ayrıca şaştılar.

Günah Bibi yoktu. Yanığın Cennet'le Genç Osman sıçrayıp kalktı. Zülfü de sıçramıştı ama, yan yerde, her nedense, büsbütün kalkmaktan vazgeçmişti. Emey anladı. Vali Bey, Kara Abuzer'lerin, artık yekinecek güçleri kalmamak üzere yere serildiklerine, bu iti, kesinlikle inandırmıştı. Anlamazlığa vurup gülümsedi:

— Muhabbetiniz bol olsun yiğitler...

— Sağol abla... Buyur, geç...

Emey, Genç Osman'ın gösterdiği sedire baktı. Bu odayı, hele bu sediri çok iyi tanıyordu. Vaktiyle gerçekten canının çektiği birkaç herifle, burda bu si-

yüreğinde şu kadar ürperti kalmamıştı. Salt sırtının derişil sedirin kendine özgü yumuşaklığını anlaşılmaz bir hatırlayış oyunuyla duyuyordu. Bunun şaşkınlığından ;kurtulmak için erkekleri gözden geçirerek, sarhoşluk derecelerini bulmaya çalıştı. Zülfü ilk şaşkınlığı atlanmış, kaşlarını çatıp suratını şişinir gibi asmıştı. Kabadayı geçinenlerin kendilerini haksız, yılgın, kancık buldukları yerde tutuldukları öfkeye kapılmak üzere olduğu belliydi. Belki çok sudan bir özür bile ileri sürmeden, «Ben bu işde yokum» deyip geçecekti.

— Ne dedi Vali Bey size? «Benim hepsinden haberim var» demiş! Ne sezinlediniz?

Genç Osman'la Zülfü bakışarak sözü birbirlerine bıraktılar.

Dilâver Paşaların Zülfü, «N'olursa olsun»a vurduğunu saklamaya çalışmadan yumruklarım dizlerine dayayıp kasıldı:

— Dediği... «Adam vuracağınızdan haberim var» demeye getirdi Vali Bey... «Tasarlayarak adam vurmanın cezası idam» demeye getirdi. «Hacı Kenan

Efendinin kılma zarar erişse, pençem yakanızdadır» dedi, «Mebusandan paşadan yüz tane yer tanığı dikseniz boşunadır. Sizi kendi elimle asarım» dedi. «Kanunu budur bunun» demedi mi Genç Osman?

Emey, Genç Osman'ın karışmasına meydan bırakmamak için elini kaldırdı:

— Adam vurmayı göze alan, Vali Beylerden ruhsat mı istermiş? Kanun kitabına mı bakarmış, ne yazmakta? «Yüzde yüz ölüm göze alınmayınca hiç adam vurulamaz» demedin mi, Dilâver Paşaların Zülfü Bey?...

— Yok... Say ki bu temeline tükürdüğüm Çorum' da, nah şu kadar tırnak çakısı, göğe çekilmiş... Dedim ki Zülfü ağbiye...

— Silâh var arslan yavrum, nah bak!... Cepanesi de var ki, Yunan savaşma yeter.

Emey böyle diyerek, dağarcığı şarap sinisinin ortasına boşaltıverdi.

Genç Osman, tabancaları görünce karnından kurşunlanmış gibi «Hıhh» diyerek, iki büklüm irkildi. Zülfü'nün kesin olmazlanmasıyle bu işden vazgeçmişti. Vazgeçmesi, Yanığın Cennet'ten ayrılmayı göze alamamasmdandı. Hele Sülük Bey öleli beri, karıyı bunca kudurmuş canavarın ortasında savunuşuz bırakmak, bir daha ele geçirememek üzere yitirmek demekti. Kan beynine çıkmış, kulakları uğuldamaya başlamıştı. Emey'in dediklerini tek tek anladığı halde topar-layamıyordu.

— Haydindi yiğitler!... Nah, Kara Abuzer'in na-gantı Genç Osman'a... Toplu lüveli sever. Zülfü Bey, sana da, Sülük Beyin parabellumunu alıp geldim. Yemin içtik. Çakır düşmanı bayram sabahına sağ çıkarmak yok!... Şuna bakın bakalım! -Kuşağından miras davası dilekçesini çıkarıp siniye attı-: Pullu kâğıt geldi, demincek... Canımızı aldı Hacı Kenan

mekte t<bizden... Hesaba vurun bakalım, Yediçmar Yaylası elden giderse, şuncacık ekmek bulabilir miyiz? Haydii(idi, durmanın zamanı değil... -Uzanıp sapı sedefli tabancayı hırsla aldı, atacakmış gibi kaldırdı-: Haydu'ndi... Düşün arkama...

r - Hele biraz eğlen, Emey Hanım... -Zülfü yalanıp yutkunup lafın uygununu bulmaya çabalıyordu-: Eğle;n ki, bir... Karı aklınla, sen bu işi, karıştırdın ki, gayet yaman karıştırdın... Daha da karıştıracağından başka...

— Ölümü göze aldıktan sonra, düzelmeyen iş olmaz, Dilâver Paşanın Zülfü... Bırak boşboğazlığı da, silâhı kap gel...

— Ölümü senin göze aldığın yerde biz geri kalır değiliz. Lafı bilip etmeli... Ölüm olunca işler düzelirmiş de, Sülük ölünce neden düzelmedi de bir yamanken beş yaman oldu bakalım!

— Yüreksiz Sülük beni duyaydı, eksiltme artırma yerinde, yazıcı bastonlayacağına pırtı dükkânına varıp Çakır yılanı kurşunlasaydı, şimdi bize hiç bişey yoktu. Hööööst! Yiğitler yiğidi Kara Zülfü! «Eğlen» diyeceksin. Eğlen diyecek yerde, neden merdane, «Ben yıldım» dememeli?... -Elini kaldırıp susturdu, Genç Osman'a döndü-: Ya sen? Sen nerdesin Genç Osman?

— Emey anacım... Dinim hakkına... Canım yoluna

kurban... Kahpeyim, dönersem... Dinle ki bir... Vali Paşa ne dese...

Emey Hanımın karşılık vermesine fırsat kalmadan gevşek bir top sesi camlan zıngırdattı. Belediyenin kaledeki eski topuydu. Yannki günün kurban bayramı olduğunu haber veriyordu.

— Anlaşıldı yiğitlerim.... «Canavarın nedeıp ensesi kalın? Kendi işini kendi görür de ondan» denijlrniştir. Bakın bakalım, Emey'den daha yaman canavar olıu; mu? Kalın sağlıkla... Muhabbetiniz bol olsur»!

— Yanılmaktasın Cennet yavrum... Çerkez vurucular, Çerkezin yiğitleri mi? Hayır... Onlar da, bunlar gibi kapı iti... Bizim kopuklar, vuruşmanın lafıyla yere çöktü, dizleri gövdelerini taşımazlandı. Kurşun vızıltısını duymalarıyle Hacı Kenan'ın fedaîleri ya n'olur Cennet kızım!?...

Cennet birden erkeklere döndü:

— Tuh yüzünüze... Salmakta mısınız Emey anamı bi başına yüreksizler?...

— Hiç gerekmez Cennet kız!... «Gönülsüz köpek sürüye canavar getirir» denilmiştir. Otursunlar oturdukları gibi... Bir de bu kansızları korumaya bakmayalım iş üstünde...

Cennet'in yanağını okşayıp geçmek istedi. Yanığın Cennet var gücüyle kolunu tuttu:

— Olmaz oh Emey ana!... Şuncacık lüverle, hiç olmaz.

— Vay, sen bunun ufaklığına mı aldandın! Geri dur, Yanığın Cennet, geri dur ki... Bak bakalım...

Duvarları acele gözden geçirdi. Silâhı doğrulttu,

I

desini [A]parçaladı. Gülümsedi:

— Nasılmış Yanığın Cennet, bu böylece?... Bırak kol umu da, silâh sesine bekçiler gelmeden gidelim yolumuza...

Eljif kız yana çekildi. Emey silâhı tutan elini, üç etek entarisinin ön parçası altına sokup çıktı.

Kalanlar ayak seslerinin uzaklaşmasını, odayı dol-çluran barut kokusunun acı sertliğini duyarak dinle-(diler.

Yanığın Cennet bir silahlara, bir heriflere bakıyordu.

Zülfü eğer «Hele kahpeye...» diyerek sırıtmaya kalk masaydı, belki Yanığın Cennet böyle bir kızgınlığa kapılmayacaktı. «Kahpe lafıyla irkilip birden kudurdu:

— Tüh yüzünüze kahpe analılar... Vah ki, sizin gibileri er saydım bunca zaman.. Dilâver Paşaların Kara Zülfü, Emey anaya kahpe dedin mi,

kahpelik sende kalır. Yazık senin gibisine sunduğum bunca şarap taslarına erkek bilip... Yazık burduğun bıyıklara kansız dürzüüü...

Genç Osman kendini toplayıp önlerim sandı:

— Höst kahpe!

Yanığın Cennet o zamana kadar gerçekten korkup saydığı Genç Osman'a iğrenmiş iğrenmiş baktı, dişlerinin arasından yavaşça konuştu.:

— Eline sahip olmadınmı, sana zararım dokunur bebe Osman... Bunca zaman altına yattımsa,

şuncacık erliğin vardır diye yattım. Nefis söndürmeye geldi mi, itlerde de bulunur sende olan... Şunu iyi bilin bundan böyle... Silâhı kavrayıp seğirtmedin mi Kara Zülfü... Bulunduğum muhabbete uğrayım deme, tas döndürüp

540 k

Zülfü» ye çıkardığımı bil! Şu lüveri kapıp yet«şme(jin mi, Genç Osman, bundan böyle öldü bil, Yanığın pcn-net'i... itlerle olurum da sana el değdirmem... Şu y<?mîn and olsun değdirmem. Bak bakalım, Yanığın Cemiet'in yemini kahpe analıların yeminine benzer mi ? AK üçük gövdesinden umulmaz bir güçle topuğunu yere vurarak çığlığı bastı-: Kalkın dedim dürzüleeer... Kalkın demekteyim tüh yüzünüze... -Bir tekmede şarap testisini parçaladı-: U lan Genç Osmaaaan...

Ulan durulur mu dürzüüüüü!...

Genç Osman nagantı kapıp fırlayınca Zülfü de dayanamadı, kendini önlemek istediği halde Sülük Beyin bunca zamandır imrendiği parabellumunu kuşağma sokup yürüdü.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan, Büyük Camiye ikindiyi kılmaya gidiyordu. Arkasından dört korayu-cusuyle dükkândan çıkıp birkaç adım atıp Emey'le karşılaşınca durakladı. Biraz utangaç, biraz kibirli gülümsedi:

— Geldin mi Emey Hanım?

— Gelmemek olur mu isteyince?

Had Kenan sesi beğenmedi, kuşkuyla irkilip Emey'in yüzüne bakar bakmaz, utanmayı yanılmayı düşünmeden, vargücüyle bağırmaya başladı:

— Yetişiiiin... Yetişin komşular... Vuracak beni bu kahpe... Yetişin, Müslümanlaaar!...

Bağırmayla beraber böyle bir durumda her zaman tasarladığını yapmak istemiş, hükümet binasına yetişmek için atılmıştı.

Emey, eteğinin altında tuttuğu elini çıkardı, taş kesilmiş koruyucuların ayakları dibine bir kurşun sıktı:

541 des rai yoı etei

çiv /di

a, topaç gibi tırlanarak dükkâna girme-lerin;. beklemedi bile, Hacı Kenan'a döndü. Hacı. Kenan beş altladım açılabilmiş, bir taşa takılıp sende-1 lemisti. Elleri öne uzalı, birkaç adım sarsak sarsak gitti., Dizleri üstüne çökerken, Emey, yere düşerse elinden] kesinlikle kurtulacakmış duygusuna kapılıp ateş etti. Kurşun ense çukurunun dört parmak üstünden girmiş, sağ gözden çıkmıştı.

Çakır Kâhyaların Hacı Kenan Efendi, bir an titredi, dizleri büküldü, yüzü ellerinin üstünde, seccadeye kapanmış gibi dertop kaldı. - '

ıh --â

m b

dv

gi

7i

k

la

d

k d

Dilâver Paşaların Zülfü-Zülfükar'la Genç Osman köşeyi koşar adım döndükleri zaman, Hacı Kenan Efendi Emey'le konuşuyordu. Çerkez fedaîleri iki adım gerisindeydiler.

Zülfüy'le Genç Osman biri birilerine sinirlerinden bağlıymışlar gibi bir an duralayıp bakıştılar, ağır adımlarla gönülsüz yürüdüler.

Kenan Efendi bağırıp ilk silâh patlayınca, onlar da Çerkezler gibi fırlanıp kaçmaya başladı.

Bütün çarşılı dükkânlarına girmiş, ortada Emey'le Hacı Kenan'dan, bir de kahveci Deli Battal'la tek müşterisi, kolağalığmdan emekli topçu Nusret Efendiden başka kimse kalmamıştı.

Deli Battal keyifli bir ıslık öttürerek önünden geçen kabadayılara bağırdı :

— Ha, yiğitlere haaaa... Hay gidi arsanlar...

— Yiğitliğin dokuzu kaçmak...

Zülfü'yle Genç Osman köşeyi kıvrıldıkları zaman ikinci kurşun patlamıştı.

Genç Osman kurşun sesinin değil, Battal'la Nus-